

Izdevums
latviešu valodā

Tiesību akti

66. gadagājums

2023. gada 20. septembris

Saturs

I *Leģislatīvi akti*

DIREKTĪVAS

- ★ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/1791 (2023. gada 13. septembris) par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955 (pārstrādāta redakcija) ⁽¹⁾ 1

II *Neleģislatīvi akti*

REGULAS

- ★ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2023/1792 (2023. gada 13. septembris), ar ko apstiprina specifikācijas Savienības nozīmes grozījumu attiecībā uz aizsargātu cilmes vietas nosaukumu vai aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi ("Ribera del Guadiana" (ACVN)) 112

LĒMUMI

- ★ Dalībvalstu Valdību Pārstāvju lēmums (ES) 2023/1793 (2023. gada 15. septembris), ar ko iecel amatā divus Vispārējās tiesas tiesnešus 114
- ★ Padomes Lēmums (ES) 2023/1794 (2023. gada 18. septembris), ar ko nosaka nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā jāieņem Valsts iepirkuma komitejā par tās priekšsēdētāja izraudzīšanās reglamentu ⁽¹⁾ 115
- ★ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2023/1795 (2023. gada 10. jūlijs) kas pieņemts, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679, par personas datu pietiekamu aizsardzības līmeni ES un ASV datu privātuma regulējuma ietvaros (izziņots ar dokumenta numuru C(2023) 4745) ⁽¹⁾ 118

⁽¹⁾ Dokuments attiecas uz EEZ.

I

(Leģislatīvi akti)

DIREKTĪVAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA (ES) 2023/1791

(2023. gada 13. septembris)

par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955 (pārstrādāta redakcija)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 194. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES ⁽⁴⁾ ir vairākas reizes būtiski grozīta ⁽⁵⁾. Tā kā ir jāizdara turpmāki grozījumi, skaidrības labad minētā direktīva būtu jāpārstrādā.
- (2) Komisija savā 2020. gada 17. septembra paziņojumā "Eiropas 2030. gada klimatisko ieceru vēriena kāpināšana. Investīcijas klimatneitrālā nākotnē cilvēku labā" ("Klimata mērķrādītāja plāns") ierosināja kāpināt Savienības klimatisko ieceru vērienu, siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju samazinājuma mērķrādītāju periodam līdz 2030. gadam palielinot līdz vismaz 55 % (salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni). Tas ir būtisks kāpums salīdzinājumā ar līdzšinējo 40 % samazinājuma mērķrādītāju. Ar šo priekšlikumu tika īstenota apņemšanās, kas tika pausta Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumā "Eiropas zaļais kurss" ("Eiropas zaļais kurss"), proti, nākt klajā ar visaptverošu plānu, kā 2030. gadam nosprausto Savienības mērķrādītāju atbildīgā veidā palielināt, lai tas sasniegtu 55 %. Šāda rīcība ir saskaņīga arī ar Parīzes nolīguma, kas pieņemts 2015. gada 12. decembrī saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām, ("Parīzes nolīgums") mērķiem ierobežot globālo vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2 °C atzīmes un tiekties temperatūras kāpumu iegrožot līdz 1,5 °C.

⁽¹⁾ OV C 152, 6.4.2022., 134. lpp.

⁽²⁾ OV C 301, 5.8.2022., 139. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2023. gada 11. jūlija nostāja (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta) un Padomes 2023. gada 25. jūlija lēmums.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES (2012. gada 25. oktobris) par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

⁽⁵⁾ Sk. XVI pielikuma A daļu.

- (3) Eiropadomes 2020. gada 10. un 11. decembra secinājumos tika apstiprināts Savienības saistošais iekšzemes samazinājuma mērķrādītājs SEG neto emisijām, proti, līdz 2030. gadam tās samazināt vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni. Eiropadome secināja, ka klimatisko ieceru vēriens jākāpina tā, lai stimulētu ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, radītu darbvietas, sniegtu labumu Savienības iedzīvotājiem veselības un vides jomā un sekmētu Savienības ekonomikas globālo konkurētspēju ilgtermiņā, veicinot inovāciju zaļajās tehnoloģijās.
- (4) Minēto mērķu īstenošanai Komisijas 2020. gada 19. oktobra paziņojumā "Komisijas darba programma 2021. gadam. Vitāla Savienība nestabilitātes pilnā pasaulē" tika paziņots par tiesību aktu kopumu, kurā paredzēts līdz 2030. gadam SEG emisijas samazināt vismaz par 55 % ("tiesību aktu kopums "Fit for 55") un līdz 2050. gadam panākt klimatneitrālu Eiropas Savienību. Minētais tiesību aktu kopums aptver tādas rīcībpolitikas jomas kā energoefektivitāte, atjaunīgā enerģija, zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība, enerģijas nodokļi, kopīgie centieni un emisijas kvotu tirdzniecība.
- (5) Tiesību aktu kopuma "Fit for 55" mērķis ir Savienībā aizsargāt un radīt darbvietas un ļaut Savienībai kļūt par pasaules līderi tīru tehnoloģiju izstrādē un ieviešanā globālās enerģētikas pārkārtošanā, ietverot energoefektivitātes risinājumus.
- (6) Prognozes rāda, ka tad, ja pašreizējās rīcībpolitikas tiktu īstenotas pilnā mērā, SEG emisiju samazinājums līdz 2030. gadam būtu aptuveni 45 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni, neieskaitot zemes izmantošanas emisijas un piesaistījumus, bet, ja tos ieskaita, – par 47 %. Tāpēc klimata mērķrādītāja plāns šādu vērienīgāku klimatisko ieceru īstenošanai paredz vairākas visos tautsaimniecības sektoros veicamās darbības un galveno likumdošanas instrumentu pārskatīšanu.
- (7) Komisija savā 2018. gada 28. novembra paziņojumā "Tīru planētu – visiem! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku" norādīja, ka viena no galvenajām rīcības jomām ir energoefektivitāte, bez kuras nav iespējams panākt pilnīgu Savienības tautsaimniecības dekarbonizāciju. Pašreizējā Savienības energoefektivitātes rīcībpolitika ir veidota, balstoties uz vajadzību izmantot izmaksu ziņā lietderīgu enerģijas ietaupījumu izdevības. 2018. gada decembrī ar paketi "Tīru enerģiju ikvienam Eiropā" 2030. gadam tika nosprausts jauns Savienības pamatmērķrādītājs – energoefektivitāti uzlabot vismaz par 32,5 % salīdzinājumā ar prognozēto enerģijas izmantojumu 2030. gadā –, kura nolūks bija energoefektivitāti noteikt par prioritāti, panākt vadošo lomu atjaunīgās enerģijas jomā pasaules mērogā un nodrošināt taisnīgus nosacījumus patērētājiem.
- (8) Klimata mērķrādītāja plānam pievienotais ietekmes novērtējums apliecināja, ka, lai sasniegtu vērienīgākās klimatiskās ieceres, energoefektivitātes uzlabojumi būs ievērojami jāpalielina salīdzinājumā ar pašreizējo 32,5 % līmeni.
- (9) Savienības 2030. gada energoefektivitātes mērķrādītāja palielināšana var samazināt enerģijas cenas, un tam var būt izšķiroša nozīme SEG emisiju samazināšanā līdz ar elektrifikācijas, ūdeņraža, e-degvielu un citu atbilstīgu tehnoloģiju, kas nepieciešamas zaļās pārkārtošanās nolūkā, pieaugumu un plašāku izmantošanu, tostarp transporta nozarē. Arī tad, ja atjaunīgās elektroenerģijas ražošana strauji pieaug, energoefektivitāte var samazināt vajadzību pēc jaunām elektroenerģijas ražošanas jaudām, ka arī samazināt ar uzglabāšanu, pārvadi un sadali saistītās izmaksas. Energoefektivitātes uzlabošana ir īpaši svarīga arī Savienības enerģētiskajai drošībai, jo tā mazina Savienības atkarību no degvielas importa no trešām valstīm. Energoefektivitāte ir viens no tīrākajiem un izmaksu ziņā lietderīgākajiem pasākumiem, kā novērst minēto atkarību.
- (10) Dalībvalstu nacionālajos enerģētikas un klimata plānos ziņoto valstu devumu summa ir nepietiekama, lai sasniegtu Savienības mērķrādītāju 32,5 %. Devumi kolektīvi nodrošinātu primārās enerģijas patēriņa samazinājumu par 29,7 % un enerģijas galapatēriņa samazinājumu par 29,4 % salīdzinājumā ar Komisijas 2007. gada ES atsaucies scenārija prognozēm 2030. gadam. Tas nozīmētu, ka kolektīvi ES-27 līmenī neatbilstība ar primārās enerģijas patēriņa mērķrādītāju ir 2,8 procentpunkti, bet ar enerģijas galapatēriņa mērķrādītāju – 3,1 procentpunkts.

- (11) Vairākas dalībvalstis iesniedza vērienīgus nacionālos enerģētikas un klimata plānus, kurus Komisija bija novērtējusi kā "pietiekamus" un kuri ietvēra pasākumus, kas ļauj minētajām dalībvalstīm veicināt kopīgo energoefektivitātes mērķrādītāju sasniegšanu ar koeficientu, kas pārsniedz Savienības vidējo rādītāju. Turklāt vairākas dalībvalstis pēdējos gados ir dokumentējušas "agrīnus centienus" panākt enerģijas ietaupījumu, proti, enerģijas ietaupījumu virs Savienības vidējām trajektorijām. Abi gadījumi ir ievērojami centieni, kas būtu jāatzīst un jāiekļauj Savienības turpmākās modelēšanas prognozēs un kas var kalpot kā labs piemērs tam, kā visas dalībvalstis var strādāt pie sava energoefektivitātes potenciāla, lai sniegtu ievērojamus ieguvumus savai ekonomikai un sabiedrībai.
- (12) Dažos gadījumos pieņēmumi, ko Komisija izmantoja savā 2020. gada ES atsaucis scenārijā, un pieņēmumi, ko izmantojušas dažas dalībvalstis saviem atsaucis scenārijiem, kas ir to nacionālo enerģētikas un klimata plānu pamatā, atšķiras. Tas var radīt atšķirības attiecībā uz primārās enerģijas patēriņa aprēķināšanu, taču attiecībā uz primārās enerģijas patēriņu abas pieejas ir derīgas.
- (13) Lai gan enerģijas ietaupījuma potenciāls visos sektoros joprojām ir ievērojams, īpaši sarežģīti to ir realizēt transporta sektorā, kas atbildīgs par vairāk nekā 30 % enerģijas galapatēriņa, un ēku sektorā, jo 75 % Savienības ēku ir vāja energoefektivitāte. Arvien nozīmīgāks kļūst arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) sektors, kas atbildīgs par 5-9 % pasaules kopējā elektroenerģijas patēriņa un rada vairāk nekā 2 % globālo emisiju. 2018. gadā datu centru elektroenerģijas pieprasījums veidoja 2,7 % no ES-28 pieprasījuma. Šajā sakarā Komisija 2020. gada 19. februāra paziņojumā "Eiropas digitālās nākotnes veidošana" ("Savienības Digitālā stratēģija") uzsvēra vajadzību pēc ļoti energoefektīviem un ilgtspējīgiem datu centriem un telesakaru operatoriem domātiem pārredzamības pasākumiem attiecībā uz vides pēdas nospiedumu. Turklāt būtu jāņem vērā arī tas, ka dekarbonizācijas rezultātā varētu pieaugt industrijas enerģijas pieprasījums, jo īpaši energoietilpīgos procesos.
- (14) Vērienīgākas ieceres nozīmē, ka ir vairāk jāpopularizē izmaksu ziņā lietderīgi energoefektivitātes pasākumi, un tas jā dara visās energosistēmas jomās un visos attiecīgajos sektoros, kuru darbības ietekmē enerģijas pieprasījumu, piemēram, transporta, ūdenssaimniecības un lauksaimniecības sektorā. Energoefektivitātes uzlabojumi visā enerģijas ķēdē, ieskaitot enerģijas ražošanu, pārvadi, sadali un gala patēriņu, nāks par labu videi, uzlabos gaisa kvalitāti un sabiedrības veselību, samazinās SEG emisijas, uzlabos enerģētisko drošību, samazinot nepieciešamību pēc enerģijas importa, jo īpaši fosilā kurināmā importa, samazinās enerģijas izmaksas māsaimniecībām un uzņēmumiem, palīdzēs mazināt enerģētisko nabadzību un vairo konkurētspēju, darbvietas un ekonomisko aktivitāti visā tautsaimniecībā. Energoefektivitātes uzlabošana tādējādi uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti, vienlaikus veicinot pārmaiņas Savienības attiecībās enerģētikas jomā ar trešo valstu partneriem, lai panāktu klimatneitralitāti. Tas atbilst Savienības saistībām, ko tā uzņēmusies enerģētikas savienības un ar Parīzes nolīgumu izveidotās globālās klimatrīcības programmas satvarā. Energoefektivitātes uzlabošana dažādos sektoros var veicināt pilsētvides atjaunošanu, tostarp ēku uzlabošanu, un izmaiņas mobilitātes un piekļūstamības modeļos, vienlaikus veicinot efektīvākas, ilgtspējīgākas un cenas ziņā pieejamākas iespējas.
- (15) Šī direktīva ir solis ceļā uz klimatneitralitāti 2050. gadā, un tā paredz, ka pret energoefektivitāti jāattiecas kā pret pilnvērtīgu energoresursu. Princips "energoefektivitāte pirmajā vietā" ir vispārējs princips, un to vajadzētu ievērot visos sektoros, neaprobežojoties tikai ar energosistēmu, visos līmeņos, tostarp finanšu sektorā. Nosakot jaunus noteikumus attiecībā uz piegādes pusi un citām rīcībpolitikas jomām, energoefektivitātes risinājumi rīcībpolitikas, plānošanas un investīciju lēmumos būtu jāapsver kā pirmais variants. Lai gan princips "energoefektivitāte pirmajā vietā" būtu jāpiemēro, neskarot citus juridiskos pienākumus, mērķus un principus, šādi pienākumi, mērķi un principi tomēr nedrīkstētu apgrūtināt principa piemērošanu vai būt iemesls atbrīvošanai no tā piemērošanas. Komisijai būtu jānodrošina, ka energoefektivitāte un pieprasījumu reakcija var konkurēt ar ražošanas jaudām ar vienlīdzīgiem nosacījumiem. Energoefektivitātes uzlabojumi ir jāveic, ja tie ir izmaksu ziņā lietderīgāki par līdzvērtīgiem piegādes puses pasākumiem. Tam būtu jāpalīdz izmantot daudzskaitlīgos ieguvumus, ko energoefektivitāte sniedz Savienībai, īpaši iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenošanai vajadzētu būt prioritātei arī enerģētiskās nabadzības mazināšanā.

- (16) Energoefektivitāte būtu jāuzskata par būtisku elementu un prioritāru apsvērumu turpmākajos lēmumos par investīcijām Savienības enerģētikas infrastruktūrā. Princips “energoefektivitāte pirmajā vietā” būtu jāpiemēro, galvenokārt ņemot vērā sistēmas efektivitātes pieeju un sabiedrības un veselības perspektīvu un pievēršot uzmanību piegādes drošībai, energosistēmas integrācijai un pārejai uz klimatneitralitāti. Tādējādi energoefektivitātes pirmajam principam vajadzētu palīdzēt kāpināt efektivitāti atsevišķos galapatēriņa sektoros un visā energosistēmā. Principa piemērošanai būtu arī jāatbalsta investīcijas energoefektīvos risinājumos, kas palīdz sasniegt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2020/852 ⁽⁶⁾ minētos vides mērķus.
- (17) Princips “energoefektivitāte pirmajā vietā” ir paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/1999 ⁽⁷⁾, un tas veido pamatu ar Komisijas 2022. gada 8. jūlija paziņojumu ieviestajai ES Energosistēmas integrācijas stratēģijai. Lai gan principa pamatā ir izmaksu lietderība, tā piemērošanai, raugoties no sabiedrības perspektīvas, ir plašāka ietekme. Minētā ietekme atkarībā no apstākļiem var būt atšķirīga, un tā būtu rūpīgi jāizvērtē, izmantojot stabilas izmaksu un ieguvumu analīzes metodes, kurās ņemti vērā dažādie energoefektivitātes sniegtie ieguvumi. Komisija ir sagatavojusi īpašas vadlīnijas, kurās apskatīta principa darbība un piemērošana, aprakstot konkrētus rīkus un piemērošanas piemērus dažādos sektoros. Komisija ir arī izdevusi dalībvalstīm ieteikumu, kura pamatā ir šajā direktīvā noteiktās prasības, un tas attiecībā uz šā principa piemērošanu aicina veikt konkrētas darbības. Dalībvalstīm vajadzētu maksimāli ņemt vērā minēto ieteikumu un pēc tā vadīties, īstenojot praksē energoefektivitātes principu.
- (18) Princips “energoefektivitāte pirmajā vietā” nozīmē pieņemt holistisku pieeju, kurā tiek ņemta vērā integrētās energosistēmas kopējā efektivitāte, piegādes drošība un izmaksu lietderība un tiek veicināti visefektīvākie risinājumi klimatneitralitātei visā vērtību ķēdē – no enerģijas ražošanas un transportēšanas tīkla līdz enerģijas galapatēriņam –, lai nodrošinātu efektivitāti gan primārās enerģijas patēriņā, gan enerģijas galapatēriņā. Minētās pieejas pamatā vajadzētu būt sistēmas sniegtam un dinamiskai enerģijas izmantošanai, kur pieprasījuma puses resursi un sistēmas elastīgums tiek uzskatīti par energoefektivitātes risinājumiem.
- (19) Lai panāktu ietekmi, princips “energoefektivitāte pirmajā vietā” valstu, reģionālajiem, vietējiem un nozaru lēmumu pieņēmējiem ir konsekventi jāpiemēro visos tajos relevantajos scenārijos un rīcībpolitikas, plānošanas un nozīmīgu investīciju lēmumos, proti, lēmumos par liela mēroga investīcijām, kur katra projekta vērtība pārsniedz 100 000 000 EUR vai transporta infrastruktūras projektiem – 175 000 000 EUR, kuri ietekmē energopatēriņu vai energoapgādi. Lai princips tiktu pareizi piemērots, ir jāizmanto pareiza izmaksu un ieguvumu analīzes metodika, jārada apstākļi, kas veicina energoefektīvus risinājumus, un jānodrošina pienācīga uzraudzība. Lai nodrošinātu pamudinājumu piemērot energoefektivitātes pasākumus, būtu sistemātiski jāizstrādā un jāveic izmaksu un ieguvumu analīze, un tai būtu jābalstās uz visjaunāko informāciju par enerģijas cenām un tajā būtu jāietver cenu pieauguma scenāriji, piemēram, saistībā ar Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ES ETS) kvotu samazināšanos saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK ⁽⁸⁾. Rīcībpolitikas mērķu sasniegšanā prioritāte būtu piešķirama pieprasījuma puses risinājumiem, ja tie ir izmaksu ziņā lietderīgāki par investīcijām energoapgādes infrastruktūrā. Plašākus ekonomiskos, vidiskos un sociālos ieguvumus patērētājiem un sabiedrībai kopumā, tostarp vietējām kopienām, var sniegt pieprasījuma puses elastība; tā var palielināt energosistēmas efektivitāti un samazināt enerģijas izmaksas, piemēram, samazinot sistēmas ekspluatācijas izmaksas, kā rezultātā visiem patērētājiem samazinās tarifi. Dalībvalstīm, piemērojot principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”, būtu jāņem vērā ieguvumi, ko varētu sniegt pieprasījuma puses elastība, un attiecīgā gadījumā, cenšoties palielināt integrētās energosistēmas efektivitāti, gan centralizētā, gan decentralizētā līmenī jāapsver pieprasījumu-reakcija, enerģijas uzkrāšana un viedie risinājumi.

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.).

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisīto gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

- (20) Novērtējot projektu vērtības nolūkā piemērot principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”, Komisijai savā ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei jo īpaši būtu jānovērtē, vai un kā robežvērtības tiek efektīvi piemērotas katrā dalībvalstī.
- (21) Princips “energoefektivitāte pirmajā vietā” vienmēr būtu jāpiemēro proporcionāli, un šajā direktīvā noteiktajām prasībām nevajadzētu novest pie dalībvalstu pienākumu pārklāšanās vai pretrunīguma, ja principa piemērošanu tieši nodrošina citi tiesību akti. Tas varētu attiekties uz kopīgu interešu projektiem, kas iekļauti Savienības sarakstā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2022/869 ⁽⁹⁾ 3. pantu, kas ievieš prasības principu “energoefektivitāte pirmajā vietā” ņemot vērā šo projektu izstrādē un novērtēšanā.
- (22) Taisnīga pārkārtošanās uz klimatneitrālu Savienību līdz 2050. gadam ir Eiropas zaļā kursa pamatu pamats. “Enerģētiskā nabadzība” ir pamatjēdziens paketē “Tīru enerģiju ikvienam Eiropā”, un tas ir izstrādāts, lai sekmētu taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu. Ievērojot Regulu (ES) 2018/1999 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/944 ⁽¹⁰⁾, Komisija savā Ieteikumā (ES) 2020/1563 par enerģētisko nabadzību ⁽¹¹⁾ sniedza indikatīvus norādījumus par piemērotiem enerģētiskās nabadzības mērīšanas rādītājiem un jēdziena “ievērojams enerģētiski nabadzīgo mājsaimniecību skaits” definēšanu. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK ⁽¹²⁾ un Direktīva (ES) 2019/944 prasa, lai dalībvalstis veiktu piemērotus enerģētiskās nabadzības novēršanas pasākumus, ja tāda ir konstatēta, tai skaitā pasākumus, ar ko nabadzību risina plašākā kontekstā. Tas ir īpaši būtiski enerģijas cenu un inflācijas spiediena palielināšanās kontekstā, jo būtu jāīsteno gan īstermiņa, gan ilgtermiņa pasākumi, lai risinātu sistēmiskas problēmas, kuras skar Savienības energosistēmu.
- (23) Labums no principa “energoefektivitāte pirmajā vietā” piemērošanas būtu jāgūst enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem vai enerģētiskās nabadzības riskam pakļautajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem, arī galaizmantotājiem, mājsaimniecībām ar zemiem un vidējiem ienākumiem un sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem. Energoefektivitātes pasākumi prioritāri būtu jāīsteno, lai uzlabotu šo indivīdu un mājsaimniecību situāciju un mazinātu enerģētisko nabadzību, un tiem nevajadzētu veicināt mājokļu, mobilitātes vai enerģijas izmaksu nesamērīgu pieaugumu. Holistiska pieeja rīcībpolitiku veidošanā un rīcībpolitiku un pasākumu īstenošanā prasa, lai dalībvalstis nodrošinātu, ka minētās personas un mājsaimniecības nelabvēlīgi neietekmē citas rīcībpolitikas un pasākumi.
- (24) Šī direktīva ir daļa no plašāka energoefektivitātes rīcībpolitikas satvara, kas pievēršas energoefektivitātes potenciālam konkrētās rīcībpolitikas jomās, aptverot ēkas (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/31/ES ⁽¹³⁾), ražojumus (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/125/EK ⁽¹⁴⁾ un Regula (ES) 2017/1369 ⁽¹⁵⁾ un (ES) 2020/740 ⁽¹⁶⁾) un pārvaldību (Regula (ES) 2018/1999). Minētajām rīcībpolitikām ir ļoti liela nozīme enerģijas ietaupījuma panākšanā, kad tiek nomainīti ražojumi vai būvētas vai renovētas ēkas.

⁽⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/869 (2022. gada 30. maijs) par Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādņiem un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 715/2009, (ES) 2019/942 un (ES) 2019/943 un Direktīvas 2009/73/EK un (ES) 2019/944 un atceļ Regulu (ES) Nr. 347/2013 (OV L 152, 3.6.2022., 45. lpp.).

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (OV L 158, 14.6.2019., 125. lpp.).

⁽¹¹⁾ Komisijas Ieteikums (ES) 2020/1563 (2020. gada 14. oktobris) par enerģētisko nabadzību (OV L 357, 27.10.2020., 35. lpp.).

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 94. lpp.).

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/31/ES (2010. gada 19. maijs) par ēku energoefektivitāti (OV L 153, 18.6.2010., 13. lpp.).

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/125/EK (2009. gada 21. oktobris), ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem (OV L 285, 31.10.2009., 10. lpp.).

⁽¹⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1369 (2017. gada 4. jūlijs) ar ko izveido energomarķējuma satvaru un atceļ Direktīvu 2010/30/ES (OV L 198, 28.7.2017., 1. lpp.).

⁽¹⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/740 (2020. gada 25. maijs) par rīpu marķēšanu attiecībā uz degvielas patēriņa efektivitāti un citiem parametriem, ar ko groza Regulu (ES) 2017/1369 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1222/2009 (OV L 177, 5.6.2020., 1. lpp.).

- (25) Lai sasniegtu vērienīgu energoefektivitātes mērķrādītāju, ir jānovērš šķēršļi nolūkā atvieglot investēšanu energoefektivitātes pasākumos. Savienības programmas *LIFE* apakšprogrammā "Pāreja uz tīru enerģiju", kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/783⁽¹⁷⁾, tiks atvēlēti līdzekļi, lai palīdzētu izstrādāt Savienības paraugpraksi energoefektivitātes politikas īstenošanā, kas palīdzēs novērst biheiviorālos, tirgus un regulatīvos šķēršļus energoefektivitātei.
- (26) Eiropadome savos 2014. gada 23. un 24. oktobra secinājumos atbalstīja energoefektivitātes mērķrādītāju Savienības līmenī 2030. gadam – 27 %, kas līdz 2020. gadam vēl jāpārskata, orientējoties uz 30 % mērķrādītāju Savienības līmenī. Eiropas Parlaments 2015. gada 15. decembra rezolūcijā "Virzība uz Eiropas enerģētikas savienību" aicināja Komisiju izvērtēt arī to, cik reāli ir iespējams tādā pašā laika periodā sasniegt energoefektivitātes mērķrādītāju 40 % apmērā.
- (27) Komisija savā 2018. gada 28. novembra paziņojumā "Tīru planētu – visiem! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku" prognozē, ka 2030. gadam nospraustais Savienības energoefektivitātes mērķrādītājs 32,5 % un pārējie pašreizējā satvarā paredzētie rīcībpolitiskie instrumenti ļautu līdz 2030. gadam SEG emisijas samazināt par aptuveni 45 %. Klimata mērķrādītāja plāna ietekmes novērtējumā tika novērtēts, kāds centienu līmenis būtu vajadzīgs dažādajās rīcībpolitikas jomās, lai īstenotu vērienīgākas klimatiskās ieceres, proti, līdz 2030. gadam SEG emisijas samazināt par 55 %. Novērtējumā tika secināts, ka SEG emisiju mērķrādītāja sasniegšanai attiecībā pret bāzliniju izmaksu ziņā optimālā veidā primārās enerģijas patēriņš un enerģijas galapatēriņš jāsamazina attiecīgi par 39–41 % un 36–37 %.
- (28) Savienības energoefektivitātes mērķrādītājs sākotnēji tika noteikts un aprēķināts, par bāzliniju izmantojot 2007. gada ES atsaucenes scenārija prognozes 2030. gadam. Taču izmaiņas *Eurostat* enerģijas bilances aprēķina metodikā un uzlabojumi turpmākajās modelēšanas prognozēs nozīmē, ka bāzlinija ir jāmaina. Tādējādi mērķrādītāja definēšanai ir izmantota tā pati pieeja, proti, salīdzinot to ar nākotnes bāzlinijas prognozēm, bet Savienības 2030. gada energoefektivitātes mērķrādītāja vērienīgums ir noteikts salīdzinājumā ar 2020. gada ES atsaucenes scenārija prognozēm 2030. gadam, kas atspoguļo valstu devumus no nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem. Minētā atjauninātā bāzlinija nozīmē, ka 2030. gadam nosprausto ar energoefektivitāti saistīto ieceru vēriens Savienībai ir vēl jāpalielina vismaz par 11,7 % salīdzinājumā ar centienu līmeni 2020. gada ES atsaucenes scenārijā. Jaunais veids, kā tiek izteikts Savienības mērķrādītāju vērienīgums, neietekmē faktiski vajadzīgo centienu līmeni un atbilst samazinājumam par 40,5 % primārās enerģijas patēriņa izteiksmē un par 38 % enerģijas galapatēriņa izteiksmē salīdzinājumā ar 2007. gada ES atsaucenes scenārija prognozēm 2030. gadam.
- (29) Primārās enerģijas patēriņa un enerģijas galapatēriņa aprēķināšanas metodika ir saskaņota ar jauno *Eurostat* metodiku, bet šīs direktīvas vajadzībām izmantotajiem rādītājiem ir atšķirīgs tvērums, jo tajos attiecībā uz primārās enerģijas patēriņa un enerģijas galapatēriņa mērķrādītājiem izslēgta apkārtējās vides enerģija un iekļauts starptautiskās aviācijas energopatēriņš. Jaunu rādītāju izmantošana nozīmē arī to, ka jebkādas izmaiņas domnu energopatēriņā tagad tiek atspoguļotas tikai primārās enerģijas patēriņā.
- (30) Savienībai ir jāuzlabo energoefektivitāte, un šī vajadzība būtu jāizsaka kā primārās enerģijas patēriņš un enerģijas galapatēriņš, kas jāsamazina 2030. gadā, norādot to papildu centienu līmeni, kuri vajadzīgi salīdzinājumā ar nacionālo enerģētikas un klimata plānu esošajiem vai plānotajiem pasākumiem. 2020. gada ES atsaucenes scenārijā prognozēts, ka līdz 2030. gadam primārās enerģijas patēriņam jāsamazina 1 124 Mtoe un enerģijas galapatēriņam – 864 Mtoe (neskaitot apkārtējās vides enerģiju un ieskaitot starptautisko aviāciju). Papildu samazinājums 11,7 % apmērā nozīmē, ka patēriņam 2030. gadā jābūt 763 Mtoe un 992,5 Mtoe. Salīdzinājumā ar 2005. gada līmeni tas nozīmē, ka enerģijas galapatēriņš Savienībā būtu jāsamazina par aptuveni 25 % un primārās enerģijas patēriņš – par aptuveni 34 %. 2020. un 2030. gada perspektīvā nav saistošu mērķrādītāju dalībvalstu līmenī, un dalībvalstīm, ņemot vērā šajā direktīvā norādīto formulu, būtu jānosaka savs devums Savienības energoefektivitātes mērķrādītāja

⁽¹⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/783 (2021. gada 29. aprīlis), ar ko izveido vides un klimata pasākumu programmu (*LIFE*) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1293/2013 (OV L 172, 17.5.2021., 53. lpp.).

sasniegšanā. Dalībvalstīm vajadzētu būt rīcības brīvībai noteikt savus nacionālos mērķus, pamatojoties vai nu uz primārās enerģijas patēriņu vai enerģijas galapatēriņu, vai primārās enerģijas ietaupījumu vai enerģijas galaietaupījumu, vai arī pamatojoties uz energointensitāti. Šajā direktīvā ir grozīts veids, kā dalībvalstīm būtu jāizsaka savs valstu devums Savienības mērķrādītāja sasniegšanā. Lai nodrošinātu konsekveni un progresa uzraudzību, dalībvalstīm savi valstu devumi Savienības mērķrādītāja sasniegšanā būtu jāizsaka primārās enerģijas patēriņa un enerģijas galapatēriņa izteiksmē. Ir nepieciešams regulāri novērtēt virzību uz Savienības 2030. gadam izvirzīto mērķrādītāju sasniegšanu, un attiecīga prasība ir paredzēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/1999.

- (31) Komisijai līdz 2023. gada 30. novembrim būtu jāatjaunina 2020. gada ES atsaucis scenārijs, pamatojoties uz jaunākajiem Eurostat datiem. Dalībvalstīm, kuras vēlas izmantot atjaunināto atsaucis scenāriju, savs atjauninātais valstu devums būtu jāpaziņo līdz 2024. gada 1. februārim kā daļa no iteratīvā procesa, kas paredzēts Regulā (ES) 2018/1999.
- (32) Būtu vēlams energoefektivitātes mērķrādītājus sasniegt, kopīgi īstenojot īpašus Savienības un valstu pasākumus, kas veicina energoefektivitāti dažādās jomās. Dalībvalstīm būtu jāprasa noteikt valsts energoefektivitātes rīcībpolitikas un pasākumus. Šīs rīcībpolitikas un pasākumi un katras dalībvalsts individuālie centieni Komisijai būtu jāizvērtē vienlaikus ar datiem par panākto, lai novērtētu iespējamību sasniegt vispārējo Savienības mērķrādītāju un apmēru, kādā individuālie centieni ir pietiekami, lai panāktu kopīgo mērķi.
- (33) Publiskais sektors ir atbildīgs par aptuveni 5–10 % no Savienības kopējā enerģijas galapatēriņa. Publiskās iestādes katru gadu tērē aptuveni 1 800 000 000 000 EUR. Tas veido aptuveni 14 % Savienības iekšzemes kopprodukta. Šā iemesla dēļ publiskais sektors ir svarīgs virzītājspēks, kas stimulē tirgus pāreju uz efektīvākiem ražojumiem, ēkām un pakalpojumiem, kā arī veicina iedzīvotāju un uzņēmumu enerģijas patēriņa paradumu maiņu. Turklāt enerģijas patēriņa samazināšana, izmantojot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, var atbrīvot publiskos resursus citiem mērķiem. Publiskajām struktūrām valsts, reģionālā un vietējā līmenī vajadzētu būt par paraugu energoefektivitātes ziņā.
- (34) Lai rādītu piemēru, publiskajam sektoram būtu jāizvirza savi dekarbonizācijas un energoefektivitātes mērķi. Energoefektivitātes uzlabojumiem publiskajā sektorā būtu jāatspoguļo Savienības līmenī vajadzīgie centieni. Lai sasniegtu enerģijas galapatēriņa mērķrādītāju, Savienībai līdz 2030. gadam enerģijas galapatēriņš būtu jāsamazina par 19 % salīdzinājumā ar vidējo enerģijas patēriņu 2017., 2018. un 2019. gadā. Pienākumam panākt ikgadēju enerģijas patēriņa samazinājumu publiskajā sektorā vismaz par 1,9 % būtu jānodrošina, ka publiskais sektors kalpo par paraugu. Dalībvalstis saglabā pilnīgu elastību attiecībā uz to, ar kādiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem tās panāks enerģijas galapatēriņa samazinājumu. Prasība ik gadu samazināt enerģijas galapatēriņu rada mazāku administratīvo slogu nekā enerģijas ietaupījuma mērīšanas metožu ieviešana.
- (35) Lai izpildītu savas saistības, dalībvalstīm būtu jākoncentrējas uz visu sabiedrisko pakalpojumu un publisko struktūru iekārtu enerģijas galapatēriņu. Lai noteiktu adresātu tvērumu, dalībvalstīm būtu jāpieņemto jēdziena “publiskās struktūras” definīcija, kā noteikts šajā direktīvā un kuras daļa “ko minētās iestādes tieši finansē” nozīmē, ka minētās struktūras galvenokārt finansē no publiskiem līdzekļiem, un daļa “ko minētās iestādes tieši pārvalda” nozīmē, ka valsts, reģionāli vai vietējai iestādei ir balsu vairākums attiecībā uz subjekta vadības izvēli. Minēto pienākumu var izpildīt ar enerģijas galapatēriņa samazinājumu jebkurā publiskā sektora jomā, tai skaitā transporta sektorā, publiskā sektora ēku sektorā, veselības aprūpē, telpiskajā plānošanā, ūdens resursu apsaimniekošanā un notekūdeņu apstrādē, notekūdeņu un ūdens attīrīšanā, atkritumu apsaimniekošanā, centralizētajā siltumapgādē un aukstumapgādē, enerģijas sadalē, piegādē un uzkrāšanā, publiskajā apgaismojumā un infrastruktūras plānošanā, un izglītības un sociālo pakalpojumu sniegšanā. Transponējot šo direktīvu, dalībvalstis var iekļaut arī citus pakalpojumu veidus. Lai publiskajām struktūrām samazinātu administratīvo slogu, dalībvalstīm būtu jāizveido digitālas platformas vai rīki, ar kuru palīdzību no publiskām struktūrām vākt agregētus patēriņa datus, darīt tos publiski pieejamus un paziņot šos datus Komisijai. Dalībvalstīm agregētā veidā attiecībā uz katru sektoru atsevišķi būtu jānodrošina plānošana un ikgadēja ziņojumu sagatavošana par publisko struktūru patēriņu.

- (36) Dalībvalstīm būtu jāveicina – arī savā publiskā iepirkuma praksē – tādi energoefektīvi mobilitātes veidi kā dzelzceļš, velotransports, pārvietošanās kājām vai kopīgota mobilitāte, atjaunojot un dekarbonizējot autoparkus, veicinot modālo pārvirzi un iekļaujot minētos transporta veidus pilsētu mobilitātes plānošanā.
- (37) Dalībvalstīm būtu jārada piemērs, nodrošinot, ka visi energoefektivitātes līgumi, energoauditi un energopārvaldības sistēmas publiskajā sektorā tiek īstenoti saskaņā ar Eiropas vai starptautiskajiem standartiem vai ka publiskā sektora energoietilpīgās daļās tiek lielā mērā izmantoti energoauditi. Dalībvalstu uzdevums būtu sniegt skaidrus norādījumus un ieviest procedūras attiecībā uz minēto instrumentu izmantošanu.
- (38) Publiskās iestādes tiek mudinātas attiecīgā gadījumā saņemt atbalstu no tādām struktūrām kā ilgtspējīgas enerģijas aģentūras, kas izveidotas reģionālā vai vietējā līmenī. Tas, kā šīs aģentūras ir organizētas, parasti atspoguļo publisko iestāžu individuālās vajadzības konkrētā reģionā vai noteiktā publiskā sektora jomā. Centralizētas aģentūras var labāk apmierināt vajadzības un sekmīgāk darboties tādos gadījumos kā mazākās vai centralizētās dalībvalstīs vai sarežģītos vai starpreģionālos aspektos, piemēram, centralizētajā siltumapgādē un aukstumapgādē. Ilgtspējīgas enerģijas aģentūras var darboties kā vienas pieturas aģentūras. Minētās aģentūras bieži vien ir atbildīgas par vietējo vai reģionālo dekarbonizācijas plānu izstrādi, kuros var būt iekļauti arī citi dekarbonizācijas pasākumi, piemēram, fosilā kurināmā katlu nomaiņa, un par atbalsta sniegšanu publiskā sektora iestādēm ar enerģētiku saistītu rīcībpolitiku īstenošanā. Ilgtspējīgas enerģijas aģentūrām vai citām struktūrām, kas palīdz reģionālajām un vietējām iestādēm, var būt skaidri noteikta kompetence, mērķi un resursi ilgtspējīgas enerģijas jomā. Ilgtspējīgas enerģijas aģentūras varētu mudināt apsvērt iniciatīvas, kas uzsāktas Pilsētas mēru pakta ietvaros, kurā apvienojušās pašvaldības, kas brīvprātīgi apņēmušās īstenot Savienības klimata un enerģētikas mērķus, kā arī citas minētajam nolūkam izveidotas iniciatīvas. Dekarbonizācijas plāni būtu jāsaista ar teritoriālās attīstības plāniem, un tajos būtu jāņem vērā visaptverošais novērtējums, ko dalībvalstīm vajadzētu veikt.
- (39) Dalībvalstīm būtu jāatbalsta publiskās struktūras energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu plānošanā un ieviešanā, arī reģionālā un vietējā līmenī, sniedzot vadlīnijas, veicinot kompetenču veidošanu un apmācības iespējas un mudinot publiskā sektora struktūras, arī aģentūras, savstarpēji sadarboties. Šajā nolūkā dalībvalstīs varētu izveidot valsts kompetenču centrus, kuri vietējām vai reģionālām enerģētikas aģentūrām sniegtu konsultācijas tādos sarežģītos jautājumos kā centralizētā siltumapgāde vai aukstumapgāde. Prasība ēkas renovēt tā, lai tās kļūtu par gandrīz nulles enerģijas ēkām, neizslēdz un neaizliedz iespēju diferencēt starp gandrīz nulles enerģijas ēkas līmeņiem jaunām vai renovētām ēkām. Gandrīz nulles enerģijas ēkas, kā arī izmaksu ziņā optimālais līmenis ir definēts Direktīvā 2010/31/ES.
- (40) Līdz 2026. gada beigām dalībvalstīm, kas renovē vairāk nekā 3 % no savu ēku kopējās grīdas platības jebkurā konkrētā gadā, būtu jānodrošina iespēja papildus renovēto platību ieskaitīt ikgadējā renovācijas normā jebkurā no trim nākamajiem gadiem. Dalībvalstij, kas no 2027. gada 1. janvāra renovē vairāk nekā 3 % no savu ēku kopējās grīdas platības, vajadzētu būt iespējai papildus renovēto platību ieskaitīt divu nākamā gadu ikgadējā renovācijas normā. Minēto iespēju nevajadzētu izmantot nolūkiem, kas neatbilst šīs direktīvas vispārējiem mērķiem un vērienīgumam.
- (41) Dalībvalstīm būtu jānodrošina publiskās struktūras ņemt vērā plašākus ieguvumus, kas nav saistīti ar enerģijas ietaupījumu, piemēram, iekštelpu vides kvalitāti, kā arī cilvēku dzīves kvalitātes uzlabošanu un komfortablus apstākļus atjaunotajās sabiedriskajās ēkās, īpaši skolās, dienas aprūpes centros, pansionātos, patversmēs, slimnīcās un sociālajos mājokļos.
- (42) Galvenie enerģijas lietotāji un emitētāji līdzās rūpniecībai ir ēkas un transports. Ēkas ir atbildīgas par aptuveni 40 % Savienības kopējā enerģijas patēriņa un par 36 % tās ar enerģiju saistīto SEG emisiju. Komisijas 2020. gada 14. oktobra paziņojumā "Renovācijas vilnis" apskatīts divkāršs uzdevums – ēku sektorā panākt energoefektivitāti un resursefektivitāti un pieejamību cenas ziņā –, un tā mērķis ir divkāršot renovācijas tempu. Tajā galvenā uzmanība pievērsta ēkām ar ļoti sliktu energosniegumu, enerģētiskajai nabadzībai un publiskā sektora ēkām. Turklāt ēkas ir ļoti būtiskas, lai līdz 2050. gadam sasniegtu klimatneitralitāti. Publiskajām struktūrām piederošas ēkas veido ievērojamu daļu no pastāvošā ēku fonda, un tām ir augsta atpazīstamība sabiedrības dzīvē. Tādēļ ir lietderīgi noteikt dalībvalsts teritorijā publiskām struktūrām piederošo ēku renovācijas gada normu, lai uzlabotu to energosniegumu

un pārveidotu tās par gandrīz nulles enerģijas ēkām vai bezemisiju ēkām. Dalībvalstis tiek aicinātas noteikt augstāku renovācijas normu, ja tas ir izmaksu ziņā lietderīgi to ēku fonda renovācijas satvarā saskaņā ar ilgtermiņa renovācijas stratēģijām vai nacionālajām renovācijas programmām, vai saskaņā ar tām abām. Minētajai renovācijas normai nevajadzētu skart pienākumus saistībā ar gandrīz nulles enerģijas ēkām, kuri noteikti Direktīvā 2010/31/ES. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai dažām ēkām, piemēram, ēkām ar īpašu arhitektonisko vai vēsturisko vērtību, piemērot mazāk stingras prasības. Nākamajā Direktīvas 2010/31/ES izskatīšanā Komisijai būtu jānovērtē, kā dalībvalstīm veicies ar publiskā sektora ēku renovāciju. Komisijai, ņemot vērā dalībvalstu panākto progresu, būtiskus ekonomiskus vai tehniskus pavērsienus vai vajadzības gadījumā Savienības saistības dekarbonizācijas un nulles piesārņojuma jomā, būtu jāapsver tiesību akta priekšlikums par renovācijas normas pārskatīšanu. Šajā direktīvā noteiktais pienākums renovēt publisko struktūru ēkas papildina to, kas noteikts Direktīvā 2010/31/ES, saskaņā ar kuru dalībvalstu pienākums ir nodrošināt to, ka gadījumos, kad esošajās ēkās veic nozīmīgu renovāciju, šo ēku energosniegums tiek uzlabots tā, lai tas atbilstu gandrīz nulles enerģijas ēku prasībām.

- (43) Ēku automatizācijas un kontroles sistēmas un citi risinājumi aktīvas energopārvaldības nodrošināšanai ir svarīgi instrumenti, ar kuriem publiskās struktūras var uzlabot un uzturēt ēku energosniegumu, kā arī nodrošināt nepieciešamos iekštelpu apstākļus ēkās, kas tām pieder vai kuras tās izmanto, saskaņā ar Direktīvu 2010/31/ES.
- (44) Zaļās mobilitātes veicināšana ir svarīga Eiropas zaļā kursa daļa. Uzlādes infrastruktūras nodrošināšana ir viens no nepieciešamajiem pārkārtošanās elementiem. Īpaši svarīga nozīme ir uzlādes infrastruktūrai ēkās, jo to stāvvietās elektrotansporthīdzekļi tiek novietoti regulāri un ilgstoši, un tas atvieglo uzlādi un padara to efektīvāku. Publiskajām struktūrām būtu jānodrošina viss iespējamais, lai ierīkotu uzlādes infrastruktūru ēkās, kas tām pieder vai kuras tās izmanto, saskaņā ar Direktīvu 2010/31/ES.
- (45) Lai noteiktu renovācijas normu, dalībvalstīm ir vajadzīgs pārskats par ēkām, kas nesasniedz gandrīz nulles enerģijas ēku līmeni. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāpublicē un jāuztur publisko ēku, tostarp attiecīgā gadījumā sociālo mājokļu, saraksts, kas būtu kopējas energoefektivitātes sertifikātu datubāzes daļa. Minētajam sarakstam būtu arī jāveicina tas, ka privātā sektora dalībnieki, tostarp energopakalpojumu uzņēmumi (ESCO), var ierosināt renovācijas risinājumus, kurus varētu apkopot ES Ēku fonda observatorija.
- (46) Sarakstā varētu iekļaut datus no esošajiem ēku fonda sarakstiem. Dalībvalstīm būtu jāveic atbilstīgi pasākumi, lai atvieglotu datu vākšanu un padarītu sarakstu pieejamu privātā sektora dalībniekiem, tostarp ESCO, lai tie varētu aktīvi piedalīties renovācijas risinājumos. ES Ēku fonda observatorija var apkopot pieejamos un publiskotos datus par ēku fonda raksturlielumiem, ēku renovāciju un energoefektivitāti, lai nodrošinātu labāku izpratni par ēku nozares energoefektivitāti, izmantojot salīdzināmus datus.
- (47) 2020. gadā vairāk nekā puse pasaules iedzīvotāju dzīvoja urbānā teritorijā. Paredzams, ka 2050. gadā šis skaitlis sasniegs 68 %. Turklāt līdz 2050. gadam vēl ir jāuzbūvē puse no urbānās infrastruktūras. Pilsētas un lielpilsētu teritorijas ir saimnieciskās darbības, zināšanu radīšanas, inovācijas un jaunu tehnoloģiju centri. Pilsētas ietekmē tajās dzīvojošo vai strādājošo iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Dalībvalstīm būtu jāatbalsta pašvaldības gan tehniski, gan finansiāli. Vairākas pašvaldības un citas publiskās struktūras dalībvalstīs jau ir ieviesušas integrētas pieejas enerģijas taupīšanai, enerģijas piegādei un ilgtspējīgai mobilitātei, piemēram, īstenojot ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plānus vai ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes plānus, piemēram, tos, kas izstrādāti saskaņā ar Pilsētas mēru pakta iniciatīvu, un integrētas pilsētplānošanas pieejas, kas ir plašākas par atsevišķiem pasākumiem saistībā ar ēkām un transporta veidiem. Ir vajadzīgi papildu centieni, lai uzlabotu pilsētu mobilitātes energoefektivitāti attiecībā uz pasažieru un kravu pārvadājumiem, jo tie veido aptuveni 40 % no visa autotransporta enerģijas patēriņa.

- (48) Visi principi, kas minēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvās 2014/23/ES⁽¹⁸⁾, 2014/24/ES⁽¹⁹⁾ un 2014/25/ES⁽²⁰⁾, paliek pilnībā piemērojami šīs direktīvas ietvaros.
- (49) Attiecībā uz noteiktu ražojumu un pakalpojumu iegādi, kā arī ēku iegādi un nomu, līgumslēdzējām iestādēm un līgumslēdzējiem, kas slēdz publiskus būvdarbu, piegādes vai pakalpojumu līgumus, būtu jākalpo par piemēru un jāpieņem energoefektīvi pirkumu lēmumi, un jāpiemēro princips “energoefektivitāte pirmajā vietā”, arī attiecībā uz tiem publiskajiem līgumiem un koncesijām, kam šajā direktīvā nav noteiktas īpašas prasības. Tas būtu jāpiemēro attiecībā uz administratīvās pārvaldes iestādēm un līgumslēdzējām iestādēm, uz kuriem attiecas Direktīva 2014/23/ES, 2014/24/ES vai 2014/25/ES. Dalībvalstīm būtu jālikvidē šķēršļi kopīgam iepirkumam dalībvalstī vai pāri robežām, ja tas var samazināt izmaksas un palielināt iekšējā tirgus sniegtās priekšrocības, paverot uzņēmējdarbības iespējas piegādātājiem un energopakalpojumu sniedzējiem.
- (50) Visiem publiskajiem subjektiem, kuri ar iepirkuma palīdzību investē publiskos līdzekļus, līgumu un koncesiju piešķiršanā būtu jābūt piemērs, izvēloties ražojumus, ēkas, būvdarbus un pakalpojumus ar visaugstākajiem energoefektivitātes rādītājiem, arī tajos iepirkumos, kam nav piemērojamas īpašas prasības saskaņā ar Direktīvu 2009/30/EK. Šajā kontekstā visās publiskā iepirkuma līgumu un koncesiju piešķiršanas procedūrās, kuru vērtība pārsniedz noteiktās robežvērtības un uz kurām attiecas Direktīvas 2014/23/ES 8. pants, Direktīvas 2014/24/ES 4. pants un Direktīvas 2014/25/ES 15. pants, ir jāņem vērā ražojumu, ēku un pakalpojumu energoefektivitātes rādītāji, kas noteikti Savienības vai valstu tiesību aktos, un iepirkuma procedūrās par prioritāti jāuzskata princips “energoefektivitāte pirmajā vietā”.
- (51) Tāpat ir svarīgi, lai dalībvalstis uzraudzītu, kā līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji, iepērkot ražojumus, ēkas, būvdarbus un pakalpojumus, ņem vērā energoefektivitātes prasības, proti, tiem jānodrošina, ka tad, ja uzvarējušajos piedāvājumos ir pārsniegtas iepirkuma direktīvās noteiktās robežvērtības, informācija par to ietekmi uz energoefektivitāti tiek darīta publiski pieejama. Tas ieinteresētajām personām un iedzīvotājiem ļautu pārredzamā veidā novērtēt, kā publiskais sektors publiskajā iepirkumā nodrošina principa “energoefektivitāte pirmajā vietā” piemērošanu.
- (52) Tomēr dalībvalstu pienākums nodrošināt, ka līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji iegādājas tikai tādus ražojumus, ēkas, būvdarbus un pakalpojumus, kam ir augsti energoefektivitātes rādītāji, nedrīkstētu liegt dalībvalstīm iegādāties preces, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu aizsardzību sabiedrības drošības vai sabiedrības veselības ārkārtas situācijās un reaģētu uz tām.
- (53) Eiropas zaļajā kursā ir atzīts, ka vispārējo Savienības dekarbonizācijas mērķu sasniegšanā svarīga loma ir aprites ekonomikai. Publiskajam sektoram un jo īpaši transporta sektoram būtu jāveicina šo mērķu sasniegšana, izmantojot savu pirkjspēju, lai attiecīgā gadījumā ar zaļā publiskā iepirkuma instrumentu palīdzību izvēlētos videi draudzīgus ražojumus, ēkas, būvdarbus un pakalpojumus, tādējādi sniedzot būtisku ieguldījumu enerģijas patēriņa un ietekmes uz vidi samazināšanā.
- (54) Ir svarīgi, lai dalībvalstis publiskajām struktūrām sniegtu nepieciešamo atbalstu energoefektivitātes prasību ieviešanā publiskajā iepirkumā un attiecīgā gadījumā zaļā publiskā iepirkuma izmantošanā, nodrošinot nepieciešamās vadlīnijas un metodiku dzīves cikla izmaksu, kā arī ietekmes uz vidi un izmaksu novērtēšanai. Paredzams, ka labi izstrādāti rīki, jo īpaši digitālie rīki, atvieglos iepirkuma procedūras un samazinās administratīvās izmaksas, jo īpaši mazākās dalībvalstīs, kurām, iespējams, nav pietiekamas kapacitātes sagatavot konkursus. Šajā sakarā dalībvalstīm būtu aktīvi jāveicina digitālo rīku izmantošana un sadarbība starp līgumslēdzējām iestādēm, arī pāri robežām, lai apmainītos ar paraugpraksi.

⁽¹⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/23/ES (2014. gada 26. februāris) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV L 094, 28.3.2014., 1. lpp.).

⁽¹⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 094, 28.3.2014., 65. lpp.).

⁽²⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV L 094, 28.3.2014., 243. lpp.).

- (55) Ņemot vērā to, ka ēkas ir atbildīgas par SEG emisijām, kas rodas pirms un pēc to ekspluatācijas laika, dalībvalstīm būtu jāņem vērā arī viss ēku oglekļa emisiju dzīves cikls. Tam būtu jānotiek saistībā ar centieniem palielināt uzmanības pievēršanu sniegumam visā dzīves ciklā, aprītes ekonomikas aspektiem un ietekmei uz vidi, kas ir daļa no publiskā sektora uzdevuma kalpot par paraugu. Tādējādi publiskais iepirkums var kalpot par izdevību pievērsties jautājumam par ēku ietverto oglekli visā to dzīves ciklā. Šajā sakarā līgumslēdzējas iestādes ir svarīgi dalībnieki, kas savu rīcību var demonstrēt iepirkuma procedūru ietvaros, iegādājoties jaunas ēkas, kurās uzmanība pievērsta globālās sasilšanas potenciālam visā dzīves ciklā.
- (56) Globālās sasilšanas potenciāls visā dzīves ciklā mēra ar ēku saistītās SEG emisijas dažādos tās dzīves cikla posmos. Tāpēc ar to mēra ēkas kopējo emisiju devumu, kas izraisa klimata pārmaiņas. Dažkārt to dēvē par oglekļa pēdas novērtējumu vai visa dzīves cikla oglekļa mērīšanu. Tajā tiek uzskaitītas gan būvmateriālos ietvertās oglekļa emisijas, gan tiešās un netiešās oglekļa emisijas no izmantošanas posma. Ēkas ir nozīmīgas materiālu glabātājas, kurās daudzus gadu desmitus glabājas oglekļietilpīgi resursi, tāpēc ir svarīgi izpētīt projektus, kas veicina tālāku atkalizmantošanu un reciklēšanu pēc ekspluatācijas laika beigām, kā tas paredzēts jaunajā aprītes ekonomikas rīcības plānā. Dalībvalstīm būtu jāveicina būvmateriālu aprītīgums, noturība un pielāgojamība, lai pievērstos būvzstrādājumu ilgtspējas sniegumam.
- (57) Globālās sasilšanas potenciālu izsaka kā skaitlisku rādītāju $\text{kgCO}_2\text{eq/m}^2$ (no lietderīgās iekšējās platības) katram dzīves cikla posmam, kas aprēķināts kā vidējā vērtība vienam gadam 50 gadu ilgā atsaucē pētījuma periodā. Datu atlasī, scenāriju definēšanu un aprēķinus veic saskaņā ar standartu EN 15978. Būvelementu un tehniskā aprīkojuma tvērums ir noteikts Savienības kopīgās sistēmas *Level(s)* 1.2. rādītājā. Ja ir izveidots nacionāls aprēķinu rīks vai tas ir vajadzīgs informācijas atklāšanai vai būvatļauju saņemšanai, prasītās informācijas sniegšanai vajadzētu varēt izmantot šo nacionālo rīku. Vajadzētu būt iespējai izmantot citus aprēķina rīkus, ja tie atbilst minimālajiem kritērijiem, kas noteikti Savienības kopīgajā sistēmā *Level(s)*.
- (58) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES ⁽²¹⁾ nosaka noteikumus attiecībā uz iekārtām, kas palīdz ražot enerģiju vai izmanto enerģiju ražošanas vajadzībām, un paredz, ka informācija par iekārtā izmantoto vai saražoto enerģiju ir jāiekļauj integrēto atļauju pieteikumos saskaņā ar minētās direktīvas 12. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Turklāt minētās direktīvas 11. pantā ir paredzēts, ka enerģijas efektīvs izmantojums ir viens no vispārīgajiem principiem, kas reglamentē operatora pamatpienākumus, un viens no kritērijiem, pēc kuriem nosaka labākos pieejamos tehniskos paņēmienus saskaņā ar minētās direktīvas III pielikumu. Energosistēmu darbības efektivitāti konkrētajā brīdī ietekmē spēja netraucēti un elastīgi piegādāt tīklā enerģiju, kas ražota no dažādiem avotiem – ar dažādas pakāpes inerci un darbības uzsākšanas laikiem. Uzlabojot efektivitāti, varēs labāk izmantot atjaunīgo enerģiju.
- (59) Energoefektivitātes uzlabojumi var palīdzēt sasniegt augstāku ekonomikas produktivitāti. Dalībvalstīm un Savienībai būtu jātiecas enerģijas patēriņu samazināt neatkarīgi no ekonomiskās izaugsmes līmeņa.
- (60) Šajā direktīvā noteiktais enerģijas ietaupījuma pienākums būtu jāpalielina un būtu jāpiemēro arī pēc 2030. gada. Tas nodrošinās lielāku stabilitāti investoriem un tādējādi veicinās ilgtermiņa investīcijas un ilgtermiņa energoefektivitātes pasākumus, piemēram, ēku dziļo renovāciju, lai sasniegtu ilgtermiņa mērķi – veicināt esošo ēku izmaksu ziņā lietderīgu pārveidi par gandrīz nulles enerģijas ēkām. Enerģijas ietaupījuma pienākumam ir svarīga loma, radot vietēju izaugsmi, darbības, konkurenci un mazinot enerģētisko nabadzību. Tam būtu jānodrošina, ka Savienība var sasniegt savus enerģētikas un klimata mērķus, radot papildu iespējas un saraujot saikni starp energopatēriņu un izaugsmi. Sadarbība ar privāto sektoru ir svarīga, lai novērtētu, kādos apstākļos varētu izvērst privātas investīcijas energoefektivitātes projektos un attīstīt jaunus ieņēmumu modeļus inovācijai energoefektivitātes jomā.

⁽²¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp.).

- (61) Energoefektivitātes uzlabojumu pasākumiem ir arī pozitīva ietekme uz gaisa kvalitāti, jo energoefektīvākas ēkas palīdz samazināt pieprasījumu pēc kurināmā, tostarp pēc cietā kurināmā. Energoefektivitātes pasākumi tāpēc palīdz uzlabot iekštelpu un ārtelpu gaisa kvalitāti un palīdz izmaksu ziņā lietderīgi sasniegt Savienības gaisa kvalitātes rīcībpolitikas mērķus, jo īpaši tos, kas noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2016/2284⁽²²⁾.
- (62) Lai nodrošinātu stabilu un paredzamu ieguldījumu Savienības enerģētikas un klimata mērķrādītāju sasniegšanā līdz 2030. gadam un klimatneitralitātes mērķa sasniegšanā līdz 2050. gadam, dalībvalstīm ir jāsasniedz visam pienākuma laikposmam līdz 2030. gadam noteiktie kumulatīva enerģijas galapatēriņa ietaupījumi, kas līdzvērtīgi jauniem ikgadējiem ietaupījumiem vismaz 0,8 % apmērā no enerģijas galapatēriņa līdz 2023. gada 31. decembrim un vismaz 1,3% apmērā no 2024. gada 1. janvāra, 1,5 % apmērā no 2026. gada 1. janvāra un 1,9 % apmērā no 2028. gada 1. janvāra. Minēto prasību varētu izpildīt vai nu ar jauniem rīcībpolitikas pasākumiem, kas tiek pieņemti pienākuma laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim, vai ar jaunām atsevišķām darbībām, kas izriet no iepriekšējā periodā vai vēl pirms tam pieņemtiem rīcībpolitikas pasākumiem, ar noteikumu, ka enerģijas ietaupījumu rosinošās darbības tiek ieviestas nākamajā laikposmā. Minētajā nolūkā dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai izmantot energoefektivitātes pienākuma shēmu, alternatīvus rīcībpolitikas pasākumus vai arī abus no minētajiem.
- (63) Laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim Ķiprai un Maltai būtu jāprasa panākt tādu kumulatīvu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu, kas ir līdzvērtīgs jaunam ietaupījumam 0,24 % apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo rādītāju pēdējo trīs gadu posmā pirms 2019. gada 1. janvāra. Laikposmā no 2024. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim Ķiprai un Maltai būtu jāprasa panākt tādu kumulatīvu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu 0,45 % apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo rādītāju pēdējo trīs gadu laikposmā pirms 2019. gada 1. janvāra.
- (64) Ja dalībvalstis izmanto pienākuma shēmu, tām, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, būtu jāizraugās atbildīgās puses no pārvades sistēmas operatoriem, sadales sistēmas operatoriem, enerģijas sadales uzņēmumiem, enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumiem un transportlīdzekļu degvielas izplatītājiem vai transportlīdzekļu degvielas mazumtirdzniecības uzņēmumiem. Dažu šādu vienību izraudzīšanās vai atbrīvošana no izraudzīšanās nebūtu jāuztver kā tāda, kas ir pretrunā nediskriminēšanas principam. Tādēļ dalībvalstis var izvēlēties, vai par atbildīgajām pusēm tiek izraudzītas šādas vienības vai tikai dažas to kategorijas. Lai stiprinātu un aizsargātu enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus, mazaizsargātos lietotājus, cilvēkus māsaiimniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošos cilvēkus un lai rīcībpolitikas pasākumi prioritāri tiktu īstenoti šo cilvēku vidū, dalībvalstis var pieprasīt, lai atbildīgās puses panāk enerģijas ietaupījumu minēto cilvēku vidū. Minētajā nolūkā dalībvalstis var arī ieviest enerģijas izmaksu samazināšanas mērķrādītājus. Atbildīgās puses šos mērķrādītājus varētu sasniegt, veicinot pasākumus, kas palīdz panākt enerģijas ietaupījumu un finansiālu ietaupījumu enerģijas reķinos, piemēram, izolācijas un apsildes ierīkošanu, un atbalstot atjaunīgās enerģijas kopienas un iedzīvotāju energokopienas enerģijas ietaupījuma iniciatīvas.
- (65) Izstrādājot rīcībpolitikas pasākumus, ar ko tiks izpildīts enerģijas ietaupījuma pienākums, dalībvalstīm būtu jāievēro Savienības standarti un prioritātes klimata un vides jomā un princips "nenodari būtisku kaitējumu" Regulas (ES) 2020/852 nozīmē. Dalībvalstīm nevajadzētu veicināt darbības, kas ir videi neilgtspējīgas, piemēram, fosilā kurināmā izmantošanu. Enerģijas ietaupījuma pienākuma mērķis ir stiprināt atbildes reakciju uz klimata pārmaiņām, stimulējot dalībvalstis īstenot ilgtspējīgas un tīras enerģijas rīcībpolitikas, kas ir noturīgas un mazina klimata pārmaiņas. Tāpēc enerģijas ietaupījumu no rīcībpolitikas pasākumiem, kas attiecas uz tiešas fosilā kurināmā sadedzināšanas izmantojumu, no šīs direktīvas transponēšanas dienas atbilstoši šīs direktīvas pielikumam, ievērojot zināmus nosacījumus un uz pārejas laikposmu, var ieskaitīt enerģijas ietaupījuma pienākumā. Tas ļaus enerģijas ietaupījuma pienākumu saskaņot ar Eiropas zaļā kursa, Klimata mērķrādītāja plāna un Renovācijas viļņa mērķiem un atspoguļos vajadzību rīkoties, uz ko savā neto nulles emisiju ziņojumā norādījusi Starptautiskā Enerģētikas aģentūra. Šā ierobežojuma mērķis ir mudināt dalībvalstis publiskos līdzekļus veltīt tikai nākotnes prasībām atbilstošām un ilgtspējīgām tehnoloģijām. Ir svarīgi, lai dalībvalstis tirgus dalībniekiem nodrošinātu skaidru rīcībpolitikas satvaru un pārlicību par investīcijām. Ar aprēķina metodikas ieviešanu enerģijas ietaupījuma pienākuma satvarā būtu jānodrošina iespēja visiem tirgus dalībniekiem saprātīgā termiņā pielāgot savas tehnoloģijas. Ja

⁽²²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2284 (2016. gada 14. decembris) par dažu gaisu piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un ar ko groza Direktīvu 2003/35/EK un atceļ Direktīvu 2001/81/EK (OV L 344, 17.12.2016., 1. lpp.).

dalībvalstis atbalsta efektīvu fosilā kurināmā tehnoloģiju apguvi vai šādu tehnoloģiju agrīnu nomaiņu, piemēram, ar subsīdiu shēmām vai energoefektivitātes pienākuma shēmām, jebkāds enerģijas ietaupījums, kas rodas tā rezultātā, turpmāk var nebūt ieskaitāms enerģijas ietaupījuma pienākumā. Tomēr, lai gan enerģijas ietaupījuma pienākumā nevarēs ieskaitīt enerģijas ietaupījumu, kas panākts, piemēram, ar dabasgāzē balstītas koģenerācijas veicināšanu, ierobežojums nebūs piemērojams netiešai fosilā kurināmā izmantošanai, piemēram, elektroenerģijas ražošanai, kas ietver enerģijas ģenerēšanu no fosilā kurināmā. Joprojām atbilstīgi būs uz paradumu maiņu orientēti rīcībpolitikas pasākumi, kuru mērķis ir samazināt fosilā kurināmā patēriņu, piemēram, ar informatīvām kampaņām un ekobraukšanas popularizēšanu. Rīcībpolitikas pasākumi, kas orientēti uz ēku renovāciju, var ietvert tādu pasākumus kā fosilā kurināmā siltumapgādes sistēmu nomaiņa kopā ar ēkas norobežojošās konstrukcijas uzlabojumiem. Minētie pasākumi būtu jāattiecinā tikai uz tādām tehnoloģijām, kas ļauj panākt vajadzīgo enerģijas ietaupījumu saskaņā ar dalībvalstī noteiktajiem valsts būvnormatīviem. Tomēr dalībvalstīm siltumapgādes sistēmu modernizācija būtu jāveicina dziļās renovācijas ietvaros saskaņā ar ilgtermiņa mērķi panākt oglekļneitralitāti, proti, samazināt siltuma pieprasījumu un atlikušo siltuma pieprasījumu apmierināt ar enerģiju no bezoglekļa energoavotiem. Aprēķinot ietaupījumu, kas vajadzīgs, lai daļu no enerģijas ietaupījuma pienākuma panāktu enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku vidū, dalībvalstis var ņemt vērā savus klimatiskos apstākļus.

- (66) Dalībvalstu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus transporta jomā var ņemt vērā, lai sasniegtu savu enerģijas galapatēriņa ietaupījuma pienākumu. Šādi pasākumi ietver rīcībpolitikas pasākumus, kas cita starpā paredzēti, lai veicinātu efektīvākus transportlīdzekļus, modālo pārvirzi uz velotransportu, pārvietošanos kājām un kolektīvo transportu vai tādu mobilitāti un pilsētvides plānošanu, ar ko samazina pieprasījumu pēc transporta. Turklāt iespējams izmantot arī shēmas, ar kurām paātrina jaunu un efektīvāku transportlīdzekļu izmantošanu, vai rīcībpolitikas pasākumus, kuri veicina pāreju uz degvielām ar samazinātu emisiju līmeni, izņemot shēmas vai rīcībpolitikas pasākumus, kuri attiecas uz tiešas fosilā kurināmā sadedzināšanas izmantojumu, ja šādas shēmas un pasākumi samazina izmantoto enerģijas daudzumu uz kilometru, ar noteikumu, ka ir nodrošināta atbilstība šajā direktīvā izklāstītajiem būtiskuma un papildināmības noteikumiem. Rīcībpolitikas pasākumi, kuri veicina jaunu fosilo degvielu transportlīdzekļu izmantošanu nebūtu kvalificējami par atbilstīgiem pasākumiem saskaņā ar enerģijas ietaupījuma pienākumu.
- (67) Par izmaksu ziņā lietderīgu veidu, kādā dalībvalstis var izpildīt savu enerģijas ietaupījuma pienākumu saskaņā ar šo direktīvu, var uzskatīt pasākumus, kurus dalībvalstis veikušas, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/842⁽²³⁾, un kuri izraisa verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu energoefektivitātes uzlabojumu.
- (68) Kā alternatīvu prasībai atbildīgajām pusēm sasniegt kumulatīva enerģijas galapatēriņa ietaupījuma apjomu atbilstoši enerģijas ietaupījuma pienākumam, kas noteikts šajā direktīvā, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai savās pienākumu shēmās atļaut vai pieprasīt atbildīgajām pusēm ieguldīt valsts energoefektivitātes fondā, kuru varētu izmantot, lai rīcībpolitikas pasākumus prioritāri īstenotu enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū.
- (69) Dalībvalstīm un atbildīgajām pusēm būtu jāizmanto visi pieejamie līdzekļi un tehnoloģijas, izņemot attiecībā uz tiešas fosilā kurināmā sadedzināšanas tehnoloģijām, ar mērķi sasniegt prasīto kumulatīvo enerģijas gala patēriņa ietaupījumu, tostarp veicinot viedas un ilgtspējīgas tehnoloģijas efektīvās centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmās, efektīvā siltumapgādes un aukstumapgādes infrastruktūrā, efektīvās un viedās ēkās, elektrotransportlīdzekļos un rūpniecības nozarēs, un energoauditos vai līdzvērtīgās pārvaldes sistēmās, ar noteikumu, ka deklarētie enerģijas ietaupījumi atbilst šai direktīvai. Dalībvalstīm būtu jātiecas uz augstu elastīguma pakāpi alternatīvu rīcībpolitikas pasākumu izstrādē un īstenošanā. Dalībvalstīm būtu jānodrošina veikta darbības, kas sniedz enerģijas ietaupījumu ilgākā dzīves ciklā.

⁽²³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/842 (2018. gada 30. maijs) par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam un kas dod ieguldījumu rīcībā klimata politikas jomā, lai izpildītu Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 156, 19.6.2018., 26. lpp.).

- (70) Ilgtermiņa energoefektivitātes pasākumi turpina nodrošināt enerģijas ietaupījumu arī pēc 2020. gada, tomēr, lai palīdzētu sasniegt Savienības 2030. gadam izvirzīto energoefektivitātes mērķrādītāju, ar minētajiem pasākumiem pēc 2020. gada būtu jāpanāk vēl jauni papildu ietaupījumi. No otras puses, pēc 2020. gada 31. decembra panāktais enerģijas ietaupījums nebūtu jāieskaita kumulatīvajā enerģijas galapatēriņa ietaupījumā, kas jāpanāk laikposmā no 2014. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim.
- (71) Papildināmība ir būtisks enerģijas ietaupījuma pienākuma pamatprincips, kā paredz šī direktīva, ciktāl ar to tiek nodrošināts, ka dalībvalstis ievieš rīcībpolitiku un pasākumus, kas īpaši izstrādāti enerģijas ietaupījuma pienākuma izpildei. Jauni ietaupījumi būtu jāpanāk papildus *status quo* scenārijam, lai enerģijas ietaupījuma pienākuma izpildē nebūtu ieskaitīti ietaupījumi, kuri būtu radušies jebkurā gadījumā. Lai aprēķinātu ieviesto pasākumu ietekmi, rezultātos būtu jāieskaita tikai neto ietaupījumus, ko mēra kā energopatēriņa izmaiņas, kuru tiešais iemesls ir attiecīgais energoefektivitātes pasākums, kas īstenots šajā direktīvā noteiktā enerģijas ietaupījuma pienākuma vajadzībām. Lai aprēķinātu neto ietaupījumus, dalībvalstīm būtu jāizstrādā pamata scenārijs, kurā aprakstīts, kā situācija attīstītos bez attiecīgā pasākuma. Attiecīgo rīcībpolitikas pasākumu būtu jāizvērtē attiecībā pret minēto scenāriju. Dalībvalstīm būtu jāņem vērā atbilstošajā Savienības līmeņa tiesiskajā regulējumā paredzētais prasību minimums un tas, ka tajā pašā laikposmā varētu tikt veikti arī citi rīcībpolitikas pasākumi, kas arī var ietekmēt enerģijas ietaupījuma apjomu, tāpēc ne visas pēc konkrēta rīcībpolitikas pasākuma ieviešanas novērotās pārmaiņas var attiecināt tikai uz minēto rīcībpolitikas pasākumu. Atbildīgo, iesaistīto vai pilnvaroto pušu darbībām būtu reāli jāsekmē tāda enerģijas ietaupījuma panākšana, ko ieskaita rezultātos, lai nodrošinātu, ka ir izpildīta prasība, ka ietaupījumam jābūt reāli saistītam ar darbībām.
- (72) Aprēķinot enerģijas ietaupījumu, ir svarīgi attiecīgos gadījumos ņemt vērā visus enerģijas ķēdes posmus, lai palielinātu enerģijas ietaupījuma potenciālu elektroenerģijas pārvadē un sadalē. Pētījumi un apspriedes ar ieinteresētajām personām ir apliecinājušas, ka potenciāls ir ievērojams. Tomēr fiziskie un ekonomiskie apstākļi starp dalībvalstīm un bieži vien vairākās dalībvalstīs ir samērā atšķirīgi, un ir liels skaits sistēmu operatoru. Minētie apstākļi norāda, ka atbilstoši subsidiaritātes principam ir vajadzīga decentralizēta pieeja. Valstu regulatīvajām iestādēm ir zināšanas, juridiskā kompetence un administratīvā kapacitāte, kas nepieciešamas, lai veicinātu energoefektīva elektrotīkla izveidi. Noderīgu ieguldījumu var sniegt arī tādas struktūras kā elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls (ENTSO-E) un Eiropas sadales sistēmu operatoru struktūra, un tām būtu jāatbalsta savi locekļi energoefektivitātes pasākumu ieviešanā.
- (73) Līdzīgi apsvērumi attiecas uz ļoti daudziem dabasgāzes sistēmu operatoriem. Dabasgāzes loma un apgādes un teritorijas aptvēruma līmenis dažādās dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgs. Šādos gadījumos vislabāk ir, ja sistēmas pārtapšanu energoefektīvākā sistēmā uzrauga un virza valstu regulatīvās iestādes, un noderīgu ieguldījumu var sniegt tādas struktūras kā gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls, kam būtu jāatbalsta savi locekļi energoefektivitātes pasākumu ieviešanā.
- (74) ESCO ir svarīga loma, izstrādājot, projektējot, būvējot un organizējot finansējumu projektiem, kas taupa enerģiju, samazina enerģijas izmaksas un samazina darbības un uzturēšanas izmaksas tādās nozarēs kā ēkas, rūpniecība un transports.
- (75) Lai risinātu enerģijas un ūdens patēriņa savstarpējo atkarību un pieaugošo spiedienu uz abiem resursiem, ir īpaši svarīgi apsvērt ar ūdens un enerģijas saikni saistītos jautājumus. Efektīva ūdensresursu apsaimniekošana var dot ievērojamu devumu enerģijas ietaupījumā, sniedzot ne tikai ieguvumus klimata jomā, bet arī ekonomiskus un sociālus ieguvumus. Ūdensapgādes un notekūdeņu nozares patērē 3,5 % no visas Savienībā patērētās elektroenerģijas, un paredzams, ka šis īpatsvars pieaugs. Tajā pašā laikā ūdens noplūdes veido 24 % no kopējā ūdens daudzuma, ko patērē Savienībā, un enerģētikas nozare ir lielākais ūdens patērētājs, veidojot 44 % no patērētā daudzuma. Būtu pilnībā jāizpēta enerģijas ietaupījuma potenciāls, kas rastos no viedo tehnoloģiju un procesu izmantošanas visos rūpniecības, sadzīves un komerciālajos ūdens ciklos un lietojumos, un tas būtu jāīsteno ikreiz, kad vien tas ir izmaksu ziņā lietderīgi, un būtu jāapsver princips "energoefektivitāte pirmajā vietā". Turklāt lauksaimniecībā, ēkās un rūpniecībā ūdens patēriņu un ūdens attīrīšanai un transportēšanai patērēto enerģiju būtiski samazināt varētu progresīvas apūdeņošanas tehnoloģijas, lietusūdens vākšana un ūdens atkalizmantošanas tehnoloģijas.

- (76) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 9. pantu Savienības energoefektivitātes politikai jābūt iekļaujošai un tādējādi būtu jānodrošina, ka visiem enerģētiskās nabadzības skartiem patērētājiem ir vienlīdzīga piekļuve energoefektivitātes pasākumiem. Energoefektivitātes uzlabojumi prioritāri būtu jāīsteno enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargātu lietotāju un galaizmantotāju, cilvēku mājsaimniecībās ar zemiem vai vidējiem ienākumiem, sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku, vecu cilvēku, kā arī lauku un attālās teritorijās un tālākajos reģionos dzīvojošo cilvēku vidū. Minētajā kontekstā īpaša uzmanība būtu jāpievērš konkrētām grupām, kuras pakļautas lielākam enerģētiskās nabadzības riskam vai kuras biežāk izjūt enerģētiskās nabadzības negatīvo ietekmi, piemēram, sievietes, cilvēki ar invaliditāti, veci cilvēki, bērni un cilvēki, kas pieder pie rases vai etniskās minoritātes. Dalībvalstis var prasīt, lai atbildīgās puses savos enerģijas taupības pasākumos iestrādā arī sociālus mērķus saistībā ar enerģētisko nabadzību, un šī iespēja jau ir attiecināta arī uz alternatīviem rīcībpolitikas pasākumiem un valstu energoefektivitātes fondiem. Tas būtu jāpadara par pienākumu, lai aizsargātu un stiprinātu mazaizsargātos lietotājus un galaizmantotājus un lai mazinātu enerģētisko nabadzību, vienlaikus ļaujot dalībvalstīm saglabāt pilnīgu rīcības brīvību tādos aspektos kā rīcībpolitikas pasākuma veids, to apjoms, tvērums un saturs. Ja energoefektivitātes pienākuma shēma neatļauj pasākumus attiecībā uz atsevišķiem enerģijas patērētājiem, dalībvalsts enerģētiskās nabadzības mazināšanai var pieņemt pasākumus vienīgi alternatīvu rīcībpolitikas pasākumu veidā. Dalībvalstīm savu rīcībpolitikas pasākumu kopumā būtu jānodrošina, ka enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus, mazaizsargātos lietotājus, galaizmantotājus un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošos cilvēkus negatīvi neietekmē citi rīcībpolitikas pasākumi. Dalībvalstīm būtu pēc iespējas labāk jāizmanto publiskā finansējuma investīcijas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos, arī Savienības līmenī pieejamais finansējums un finanšu mehānismi.
- (77) Katrai dalībvalstij būtu jādefinē jēdziens “mazaizsargāti lietotāji”, kurš var būt saistīts ar enerģētisko nabadzību un cita starpā aizliegumu šādiem lietotājiem krīžu laikā atslēgt elektroenerģijas padevi. Jēdzienā “mazaizsargāti lietotāji” var būt ietverts ienākumu līmenis, ar enerģiju saistīto izdevumu daļa izmantojamajos ienākumos, māju energoefektivitāte, kritiska atkarība no elektroiekārtām veselības apsvērumu dēļ, vecums un citi kritēriji. Tas ļauj dalībvalstīm iekļaut cilvēkus mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem.
- (78) Saskaņā ar Ieteikumu (ES) 2020/1563 aptuveni 34 miljoni mājsaimniecību Savienībā 2019. gadā nespēja uzturēt savu mājokli pienācīgi siltu. Eiropas zaļajā kursā pārkārtošanās sociālajai dimensijai ir piešķirta prioritāte, apņemoties ievērot principu “nevienu neatstāt novārtā”. Zaļā pārkārtošanās, arī tūrā pārkārtošanās, sievietes un vīriešus ietekmē atšķirīgi, un dažas nelabvēlīgākā situācijā esošas grupas, arī cilvēkus ar invaliditāti, tā var ietekmēt īpaši jutami. Tādēļ energoefektivitātes pasākumiem ir jābūt svarīgākajam elementam ikvienā izmaksu ziņā lietderīgā stratēģijā, kas izstrādāta, lai novērstu enerģētisko nabadzību un patērētāju neaizsargātību, un tie papildina sociālā nodrošinājuma rīcībpolitiku dalībvalstu līmenī. Lai nodrošinātu, ka energoefektivitātes pasākumi samazina īrnieku enerģētisko nabadzību ilgtspējīgā veidā, būtu jāņem vērā šādu pasākumu izmaksu lietderība, kā arī īpašuma īpašnieku un īrnieku iespējas to atļauties, un atbilstīgs finansiālais un tehniskais atbalsts šādiem pasākumiem būtu jānodrošina dalībvalstu līmenī. Dalībvalstīm būtu jāpalīdz apzināt un mazināt enerģētisko nabadzību vietējā un reģionālā līmenī. Saskaņā ar Parīzes nolīguma mērķiem viss Savienības ēku fonds ilgtermiņā ir jāpārveido par “gandrīz nulles enerģijas ēkām”. Pašreizējie ēku renovācijas rādītāji ir nepietiekami, un visgrūtāk ir sasniegt ēkas, kurās dzīvo iedzīvotāji ar zemiem ienākumiem, kurus skar enerģētiskā nabadzība. Tāpēc īpaši svarīgi ir šajā direktīvā noteiktie pasākumi attiecībā uz enerģijas ietaupījuma pienākumu, energoefektivitātes pienākuma shēmām un alternatīviem rīcībpolitikas pasākumiem.
- (79) Dalībvalstīm būtu jātiecas nodrošināt, ka energoefektivitātes veicināšanas vai atbalstīšanas pasākumi, jo īpaši tie, kas attiecas uz ēkām un mobilitāti, neizraisa ar šādiem pasākumiem saistīto pakalpojumu cenas nesamērīgu pieaugumu vai lielāku sociālo atstumtību.
- (80) Lai izmantotu enerģijas ietaupījuma potenciālu dažos tirgus segmentos, kuros energoauditu nepiedāvā komerciāli (piemēram, maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU)), dalībvalstīm būtu jāizstrādā programmas, lai mudinātu un palīdzētu MVU veikt energoauditus un īstenot no minētajiem energoauditiem izrietošos ieteikumus. Uzņēmumos, kuros gada vidējais energopatēriņš pārsniedz noteiktu robežvērtību, energoauditiem vajadzētu būt obligātiem, un tie būtu jāveic regulāri, jo enerģijas ietaupījums var būt nozīmīgs. Energoauditos būtu jāņem vērā attiecīgie Eiropas vai starptautiskie standarti, piemēram, EN ISO 50001 (energo pārvaldības sistēmas) vai EN 16247-1 (energoauditi), vai – ja ietver energoauditu – EN ISO 14000 (vides pārvaldības sistēmas) un tādējādi ievērojot šo direktīvu, kas nepārsniedz minēto attiecīgo standartu prasības. Pašlaik tiek izstrādāts īpaši energoauditiem veltīts Eiropas

standarts. Energoauditus var veikt atsevišķi vai tie var būt plašākas vides pārvaldības sistēmas vai energoefektivitātes līguma daļa. Visos šādos gadījumos šīm sistēmām būtu jāatbilst šajā direktīvā noteiktajām minimālajām prasībām. Turklāt par saderīgiem ar energoauditiem, arī energopārvaldības sistēmās, var uzskatīt specifiskus mehānismus un shēmas, kas izveidoti, piemēram, saskaņā ar Savienības tiesību aktiem (ES ETS), lai uzraudzītu dažu transporta operatoru emisijas un degvielas patēriņu, ar nosacījumu, ka tie atbilst šajā direktīvā noteiktajām minimālajām prasībām. Attiecībā uz tiem uzņēmumiem, kas jau īsteno energoaudita pienākumu, energoauditus būtu jāturpina veikt vismaz reizi četros gados, sākot no iepriekšējā energoaudita datuma, saskaņā ar šo direktīvu.

- (81) Dalībvalstis varētu izstrādāt vadlīnijas, kas uzņēmumiem jāievēro, īstenojot pasākumus, lai panāktu jaunus ikgadējus ietaupījumus, kas norādīti energoauditā.
- (82) Lai palielinātu energopārvaldības sistēmu un energoauditu jutīgumu attiecīgo izmaksu ziņā lietderīga enerģijas ietaupījuma izdevību identificēšanā, kritērijam, pēc kura nosaka šo mehānismu piemērošanu, vajadzētu būt uzņēmuma vidējam patēriņam. Uzņēmumu, kura patēriņš ir mazāks par energopārvaldības sistēmām un energoauditiem noteiktajām patēriņa robežvērtībām, būtu jāmudina veikt energoauditus un īstenot minētajos auditos sniegtos ieteikumus.
- (83) Ja energoauditus veic uzņēmuma iekšējie speciālisti, tie nedrīkstētu būt tieši iesaistīti auditējamajā darbībā, tādējādi garantējot viņu neatkarību.
- (84) Dalībvalstīm būtu jāveicina energopārvaldības sistēmu un energoauditu īstenošana valsts pārvaldē valstu, reģionālā un vietējā līmenī.
- (85) Vēl viens nozīmīgs sektors, kam tiek pievērsta arvien lielāka uzmanība, ir IKT. 2018. gadā datu centru enerģijas patēriņš Savienībā bija 76,8 TWh. Sagaidāms, ka līdz 2030. gadam tas pieaugs līdz 98,5 TWh, proti, par 28 %. Pieaugums absolūtā izteiksmē redzams arī relatīvā izteiksmē: 2018. gadā Savienībā datu centri veidoja 2,7 % elektroenerģijas pieprasījuma, un 2030. gadā tas sasniegs 3,21 %, ja attīstība turpināsies atbilstoši pašreizējai trajektorijai. Vajadzība pēc ļoti energoefektīviem un ilgtspējīgiem datu centriem jau tika uzsvērtā Savienības Digitālajā stratēģijā, kurā arī prasīts ieviest pārredzamības pasākumus telesakaru operatoriem attiecībā uz viņu vides pēdas nospiedumu. Lai veicinātu ilgtspējīgu IKT sektora, īpaši datu centru, attīstību, dalībvalstu uzdevums būtu pieprasīt vākt un publiskot datus, kuri ir atbilstoši datu centru energoefektivitātei, ūdens izmantojuma pēdas un pieprasījuma puses elastības ziņā, balstoties uz vienotu Savienības veidni. Dalībvalstu uzdevums būtu pieprasīt vākt un publiskot datus tikai par tiem datu centriem, kuru pēda ir būtiska, proti, tādiem, kuros ar piemērotiem konstrukcijas vai efektivitātes risinājumiem (attiecīgi jaunās vai esošās iekārtās) var panākt būtisku enerģijas un ūdens patēriņa samazinājumu, sistēmu efektivitātes palielinājumu, sekmējot tīkla dekarbonizāciju, vai atlikumsiltuma atkalizmantošanu tuvējos kompleksos vai siltumtīklos. Uz savākto datu pamata varētu noteikt datu centra ilgtspējas rādītājus, ņemot arī vērā jau esošās iniciatīvas šajā sektorā.
- (86) Ziņošanas pienākums attiecas uz tiem datu centriem, kas atbilst šajā direktīvā noteiktajai robežvērtībai. Visos gadījumos un jo īpaši attiecībā uz uzņēmuma datu centriem, kuri atrodas uz vietas, ziņošanas pienākums būtu jāsaprot kā tāds, kas attiecas uz telpām un ierīcēm, ko izmanto galvenokārt vai tikai ar datiem saistītajām funkcijām (serveru telpām), tostarp nepieciešamajām saistītajām ierīcēm, piemēram, saistītām aukstumapgādes ierīcēm, apgaismes ierīcēm, akumulatoru blokiem vai nepārtrauktas barošanas avotiem. No ziņošanas pienākuma būtu jāizslēdz viss IT aprīkojums, kas izvietots vai ierīkots galvenokārt publiskās piekļuves, koplietošanas vai biroja telpās, vai kas atbalsta citas korporatīvās funkcijas, piemēram, darbstacijas, klēpjatori, kopēšanas ierīces, sensori, drošības aprīkojums vai sadzīves tehnika un audiovizuālās ierīces. Tāds pats izņēmums būtu jāattiecinā arī uz serveru, tīkla, uzglabāšanas un saistītām ierīcēm, kas būtu izklaidus izvietotas pa visu telpu, piemēram, atsevišķiem serveriem, atsevišķiem stendiem vai Wi-Fi un tīklošanas piekļuves punktiem.

- (87) Apkopotie dati būtu jāizmanto, lai mērītu vismaz dažus ilgtspējīga datu centra pamataspektus, proti, cik efektīvi tiek izmantota enerģija, cik daudz no šīs enerģijas nāk no atjaunīgiem energoresursiem, kā tiek atkalizmantots saražotais atlikumsiltums, kāda ir aukstumapgādes efektivitāte un oglekļa izmantošanas efektivitāte, un kā tiek izmantots saldūdens. Apkopotajiem datiem un ilgtspējas rādītājiem būtu jāuzlabo izpratne šādu personu vidū: datu centru īpašnieki un operatori, iekārtu ražotāji, programmatūras un pakalpojumu izstrādātāji, datu centru pakalpojumu lietotāji visos līmeņos, kā arī subjekti un organizācijas, kas ievieš, izmanto vai iepērk mākoņpakalpojumus un datu centru pakalpojumus. Apkopotajiem datiem un ilgtspējas rādītājiem arī būtu jārada pārlicība par faktiskajiem uzlabojumiem, kas panākti ar centieniem un pasākumiem ar mērķi palielināt jaunu vai esošu datu centru ilgtspēju. Visbeidzot, minētie dati un rādītāji būtu jāizmanto par pamatu pārredzamai un pierādījumos balstītai plānošanai un lēmumu pieņemšanai. Komisijai būtu jānovērtē datu centru efektivitāte, balstoties uz atbildīgo datu centru sniegto informāciju.
- (88) Pēc novērtējuma veikšanas Komisijai, veidojot iespējamās konkrētai nozarei pielāgotas energoefektivitātes partnerības, būtu iekļaujoši un reprezentatīvi jāapvieno galvenās ieinteresētās personas, tostarp nevalstiskās organizācijas un sociālie partneri, tādās nozarēs kā IKT, transports, finanses un ēkas.
- (89) Zemākus patērētāju izdevumus par enerģiju būtu jāpanāk, palīdzot patērētājiem samazināt enerģijas izmantošanu, samazinot enerģijas vajadzības ēkās un uzlabojot ierīču efektivitāti, kas būtu jākombinē ar tādu zema enerģijas līmeņa transporta veidu pieejamību, kuri ir integrēti ar sabiedrisko transportu, kopīgotu mobilitāti un velotransportu. Dalībvalstīm būtu jāapsver arī savienotības uzlabošana lauku un attālās teritorijās.
- (90) Ir svarīgi uzlabot visu Savienības iedzīvotāju informētību par ieguvumiem no energoefektivitātes uzlabošanas un sniegt viņiem precīzu informāciju par to, kā to panākt. Turklāt visu vecumu iedzīvotāji būtu jāiesaista enerģētikas pārkārtošanā, tam izmantojot Eiropas Klimata paktu un konferenci par Eiropas nākotni. Energoefektivitātes uzlabošana ir ļoti svarīga arī Savienības enerģētiskajai drošībai, jo tā mazina Savienības atkarību no degvielas importa no trešām valstīm.
- (91) Izmaksām un ieguvumiem no visiem veiktajiem energoefektivitātes pasākumiem, tostarp atmaksāšanās periodiem, vajadzētu būt pilnībā pārredzamiem patērētājiem.
- (92) Īstenojot šo direktīvu un pieņemot citus pasākumus energoefektivitātes jomā, dalībvalstīm īpaša uzmanība būtu jāpievērš sinerģijai starp energoefektivitātes pasākumiem un efektīvu dabas resursu izmantošanu atbilstīgi aprites ekonomikas principiem.
- (93) Izmantojot jaunus uzņēmējdarbības modeļus un tehnoloģijas, dalībvalstīm būtu jācenšas veicināt un atvieglot energoefektivitātes pasākumu ieviešanu, tostarp izmantojot inovatīvus energopakalpojumus liela un maza apjoma lietotājiem.
- (94) Ir nepieciešams nodrošināt biežākas un pilnīgākas informācijas par energopatēriņu saņemšanu, ja tehniski iespējams un izmaksu ziņā lietderīgi, ņemot vērā uzstādītās uzskaites ierīces. Šajā direktīvā precizēts tas, ka dalītās uzskaites izmaksu efektivitāte ir atkarīga no tā, vai saistītās izmaksas ir samērīgas ar potenciālo enerģijas ietaupījumu. Novērtējot, vai dalītā uzskaitē ir izmaksu ziņā lietderīga, varētu ņemt vērā citu konkrētu, plānotu pasākumu, tādu kā jebkāda gaidāma renovācija, ietekmi kādā konkrētā ēkā.
- (95) Šī direktīva arī precizē, ka tiesībām, kas saistītas ar rēķinu sagatavošanu un rēķinu vai patēriņa informāciju, būtu jāattiecas uz patērētājiem, kas saņem centralizētas siltumapgādes, aukstumapgādes vai māsasaimniecības karstā ūdens apgādes pakalpojumus, pat tad, ja tiem nav tiešas, individuālas līgumattiecības ar energopiegādātāju.

- (96) Lai panāktu uzskaites pārredzamību par siltumenerģijas individuālo patēriņu un tādējādi atvieglotu dalītās uzskaites ieviešanu, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka pastāv pārredzami un publiski pieejami valsts noteikumi par to, kā sadala izmaksas par siltumenerģijas, aukstumapgādes enerģijas un mājsaimniecības karstā ūdens patēriņu daudzdzīvokļu un daudzfunkcionālās ēkās. Papildus pārredzamībai dalībvalstis varētu apsvērt arī iespēju veikt pasākumus, ar ko stiprināt konkurenci dalītās uzskaites pakalpojumu sniegšanā, tādējādi palīdzot nodrošināt, ka jebkādas izmaksas, kas jāsedz galaizmantotājiem, ir saprātīgas.
- (97) Jaunuzstādītajiem siltumskaitītājiem un siltummaksas sadalītājiem vajadzētu būt nolasāmiem attālināti, lai nodrošinātu izmaksu ziņā lietderīgu un biežu patēriņa informācijas sniegšanu. Šīs direktīvas noteikumus attiecībā uz siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes uzskaiti; siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes dalīto uzskaiti un izmaksu sadali; attālinātas nolasīšanas prasību; siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes rēķinu un patēriņa informāciju; maksu par piekļuvi siltumenerģijas, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens uzskaites un rēķinu un patēriņa informācijai; un minimālajām prasībām attiecībā uz rēķiniem un siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens patēriņa informāciju iecerēts piemērot tikai centralizētai siltumapgādei, aukstumapgādei un mājsaimniecības karstā ūdens apgādei. Dalībvalstis pašas var brīvi lemt, vai pa radioviļņiem nolasāmas (*walk-by* vai *drive-by*) tehnoloģijas ir jāuzskata par tādām, ko var nolasīt attālināti. Attālināti nolasāmām ierīcēm nav nepieciešama piekļuve atsevišķiem dzīvokļiem vai vienībām, lai veiktu nolasīšanu.
- (98) Dalībvalstīm būtu jāņem vērā tas, ka veiksmīgai jaunu energopatēriņa mērīšanas tehnoloģiju ieviešanai ir vajadzīgas pastiprinātas investīcijas gan izmantotāju, gan piegādātāju izglītībā un prasmēs.
- (99) Rēķinu informācija un gada kopsavilkumi ir svarīgi lietotāju informēšanas līdzekļi par viņu enerģijas patēriņu. Dati par patēriņu un izmaksām var sniegt arī citu informāciju, kas palīdz patērētājiem salīdzināt savu pašreizējo līgumu ar citiem piedāvājumiem un izmantot sūdzību izskatīšanu un alternatīvus strīdu izšķiršanas mehānismus. Tomēr, ņemot vērā, ka strīdi par rēķiniem ir izplatīts patērētāju sūdzību cēlonis un faktors, kas veicina to, ka patērētāju apmierinātības un sadarbības ar saviem enerģijas pakalpojumu sniedzējiem līmenis pastāvīgi ir zems, rēķini ir jāpadara vienkāršāki, skaidrāki un saprotamāki, vienlaikus nodrošinot, ka atsevišķi instrumenti, piemēram, rēķina informācija, informācijas instrumenti un gada kopsavilkumi sniedz visu to informāciju, kas patērētājiem nepieciešama, lai regulētu savu enerģijas patēriņu, salīdzinātu piedāvājumus un mainītu piegādātājus.
- (100) Izstrādājot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, dalībvalstīm būtu pienācīgi jāņem vērā nepieciešamība nodrošināt pareizu iekšējā tirgus darbību un konsekventu *acquis* īstenošanu saskaņā ar LESD.
- (101) Augstas efektivitātes koģenerācijai un efektīvai centralizētajai siltumapgādei un aukstumapgādei Savienībā ir ievērojams primārās enerģijas ietaupījuma potenciāls. Dalībvalstīm būtu jāveic visaptverošs novērtējums par augstas efektivitātes koģenerācijas un efektīvas centralizētas siltumapgādes un aukstumapgādes potenciālu. Minētajiem izvērtējumiem vajadzētu būt saskanīgiem ar dalībvalstu integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem un to ilgtermiņa renovācijas stratēģijām, un tajos varētu iekļaut trajektorijas, lai laikposmā, kas ir saderīgs ar klimatneitralitātes mērķa sasniegšanu, tiktu izveidots valsts siltumapgādes un aukstumapgādes sektors, kurš balstīts uz atjaunīgo enerģiju un atlikumsiltumu. Jaunās elektroenerģijas ražošanas iekārtas un pastāvošās iekārtas, kuras tiek būtiski modernizētas vai kurām tiek atjaunināta atļauja vai licence, būtu, pamatojoties uz pozitīvu izmaksu un ieguvumu analīzi, jāaprīko ar augstas efektivitātes koģenerācijas iekārtām, lai atgūtu atlikumsiltumu, kas rodas elektroenerģijas ražošanā. Līdzīgi, ja izmaksu un ieguvumu analīze uzrāda pozitīvu izmaksu un ieguvumu pārsvaru, ar tehniskiem risinājumiem, kas ļauj apgūt kompleksa radīto atlikumsiltumu, būtu jāaprīko citi kompleksi ar būtisku gada vidējo enerģijas ielaidi. Šo atlikumsiltumu ar centralizētās siltumapgādes tīklu palīdzību varētu transportēt turp, kur tas vajadzīgs. Gadījumi, uz kuriem attiecas prasība par atļaujas kritēriju piemērošanu, parasti būs tādi, uz kuriem attiecas arī prasība par atļauju saņemšanu saskaņā ar Direktīvu 2010/75/ES un par atļauju piešķiršanu saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/944.

- (102) Var būt lietderīgi, ka elektroenerģijas ražošanas iekārtas, ar kurām plānots izmantot ģeoloģisko uzglabāšanu, kas atļauta saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/31/EK ⁽²⁴⁾, atrastos vietās, kur nav izmaksu ziņā lietderīgi atgūt atlikumsiltumu ar augstas efektivitātes koģenerācijas palīdzību vai nodrošinot centralizētās siltumapgādes vai aukstumapgādes tīklu. Tāpēc dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai uz minētajām iekārtām neattiecināt pienākumu veikt izmaksu un ieguvumu analīzi, lai iekārtā izmantotu aprīkojumu, kas ļauj atgūt atlikumsiltumu ar augstas efektivitātes koģenerācijas iekārtas palīdzību. Vajadzētu arī būt iespējai no prasības ražot arī siltumu atbrīvojot tādas maksimālās slodzes un elektroenerģijas ražošanas rezerves iekārtas, kuras piecu gadu laikā plānots ekspluatēt vidēji ne vairāk kā 1 500 darba stundas gadā.
- (103) Ir lietderīgi, ka dalībvalstis veicina pasākumu un procedūru ieviešanu, lai atbalstītu koģenerācijas iekārtas, kuru kopējā nominālā ievadītā siltumjauka ir mazāka par 5 MW, lai sekmētu kļiedētu enerģijas ražošanu.
- (104) Lai ieviestu visaptverošus valstu mēroga novērtējumus, dalībvalstīm būtu jānodrošina reģionālā un vietējā līmenī novērtēt augstas efektivitātes koģenerācijas un efektīvas centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes potenciālu. Dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, lai veicinātu un atvieglotu noskaidrotā augstas efektivitātes koģenerācijas un efektīvas centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes potenciāla realizāciju.
- (105) Efektīvai centralizētajai siltumapgādei un aukstumapgādei piemērojamajām prasībām vajadzētu būt saskanīgām ar Savienības klimata rīcībspolitikas ilgtermiņa mērķiem, standartiem un prioritātēm klimata un vides jomā un principu "nenodari būtisku kaitējumu" Regulas (ES) 2020/852 nozīmē. Visām centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmām būtu jātiecas uzlabot spēju mijiedarboties ar citām energosistēmas daļām, lai optimizētu enerģijas izmantošanu un novērstu enerģijas izšķērdēšanu, pilnībā izmantojot ēku potenciālu uzkrāt siltumu vai aukstumu, arī lieko siltumu no pakalpojumu kompleksiem un tuvumā esošiem datu centriem. Tādēļ efektīvām centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmām būtu jānodrošina primārās enerģijas efektivitātes pieaugums un pakāpeniska atjaunīgās enerģijas un atlikumsiltuma un atlikumauskstuma integrēšana, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2018/2001 ⁽²⁵⁾. Tāpēc ar šo direktīvu pakāpeniski ievieš stingrākas siltumapgādei un aukstumapgādei piemērojamas prasības, kurām vajadzētu būt piemērojamām konkrētos laika periodos, un tām būtu jāklūst pastāvīgi piemērojamām no 2050. gada 1. janvāra.
- (106) Principiem, saskaņā ar kuriem aprēķina no atjaunīgiem energoresursiem iegūtā siltuma vai aukstuma īpatsvaru efektīvā centralizētā siltumapgādē un aukstumapgādē, vajadzētu būt saskanīgiem ar Direktīvu (ES) 2018/2001 un Eurostat statistikas pārskata metodiku. Ievērojot Direktīvas (ES) 2018/2001 7. panta 1. punktu, no atjaunīgiem energoresursiem iegūtas enerģijas bruto galapatēriņš ietver no atjaunīgiem energoresursiem iegūtas enerģijas bruto galapatēriņu siltumapgādes un aukstumapgādes sektorā. Siltuma vai aukstuma enerģijas bruto galapatēriņš centralizētā siltumapgādē vai aukstumapgādē ir vienāds ar siltuma vai aukstuma enerģijas piegādi tīklā, kas apgādā galalietotājus vai enerģijas sadales uzņēmumus.
- (107) Siltumsūkņiem ir svarīga nozīme siltumapgādes un aukstumapgādes dekarbonizācijā, kā arī centralizētā siltumapgādē. Metodika, kas noteikta Direktīvas (ES) 2018/2001 VII pielikumā, paredz noteikumus, saskaņā ar kuriem siltumsūkņu iegūto enerģiju uzskaita kā atjaunīgo energoresursu enerģiju, un novērš atjaunīgo energoresursu elektroenerģijas divkārtu uzskaiti. Lai aprēķinātu atjaunīgās enerģijas īpatsvaru centralizētās siltumapgādes tīklā, viss siltums, ko saražo siltumsūknis un kas nonāk tīklā, būtu jāuzskaita kā atjaunīgā enerģija ar noteikumu, ka siltumsūknis tā ierīkošanās brīdī atbilst Direktīvas (ES) 2018/2001 VII pielikumā noteiktajiem minimālajiem efektivitātes kritērijiem.

⁽²⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/31/EK (2009. gada 23. aprīlis) par oglekļa dioksīda ģeoloģisko uzglabāšanu un grozījumiem Padomes Direktīvā 85/337/EEK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvās 2000/60/EK, 2001/80/EK, 2004/35/EK, 2006/12/EK, 2008/1/EK un Regulā (EK) Nr. 1013/2006 (OV L 140, 5.6.2009., 114. lpp.).

⁽²⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

- (108) Augstas efektivitātes koģenerācija ir definēta ar enerģijas ietaupījumu, ko iegūst, apvienojot, nevis nodalot siltuma un elektroenerģijas ražošanu. Augstas efektivitātes koģenerācijai piemērojamajām prasībām vajadzētu būt saskanīgām ar klimata rīcīpolitikas ilgtermiņa mērķiem. Savienības tiesību aktos izmantotajām koģenerācijas un augstas efektivitātes koģenerācijas definīcijām nevajadzētu skart atšķirīgu definīciju izmantošanu valstu tiesību aktos tādā nolūkā, kas atšķiras no attiecīgo Savienības tiesību aktu nolūka. Lai maksimāli palielinātu enerģijas ietaupījumu un nezaudētu iespējas ietaupīt enerģiju, īpaša uzmanība būtu jāpievērš koģenerācijas iekārtu darbības apstākļiem.
- (109) Lai nodrošinātu pārredzamību un ļautu galalietotājam izvēlēties starp koģenerācijas režīmā saražoto elektroenerģiju un elektroenerģiju, kas ražota ar citiem paņēmieniem, būtu jānodrošina, lai, pamatojoties uz saskaņotām efektivitātes atsaucēs vērtībām, ir iespējams apliecināt to, ka elektroenerģija saražota, izmantojot augstas efektivitātes koģenerāciju. Izcelsmes apliecināšanas shēmas pašas par sevi nenozīmē tiesības gūt labumu no valsts līmeņa atbalsta mehānismiem. Ir svarīgi, lai izcelsmes apliecinājumos varētu ietvert visus augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas veidus. Izcelsmes apliecinājumi būtu jānošķir no apmaiņai paredzētiem sertifikātiem.
- (110) Būtu jāņem vērā koģenerācijas un centralizētās siltumapgādes un dzesēšanas nozaru īpašā struktūra, kas ietver daudzus ražotājus, kas ir MVU, it īpaši pārskatot administratīvās procedūras, kas jāievēro, lai saņemtu atļauju koģenerācijas jaudas vai saistītu tīklu ierīkošanai, piemērojot principu "vispirms domāt par mazākajiem".
- (111) Lielākā daļa Savienības uzņēmumu ir MVU. Tie pārstāv milzīgu enerģijas ietaupījuma potenciālu Savienībā. Lai palīdzētu tiem pieņemt energoefektivitātes pasākumus, dalībvalstīm būtu jāizveido labvēlīga sistēma, kas ļautu sniegt MVU tehnisko atbalstu un mērķtiecīgu informāciju.
- (112) Dalībvalstīm, pamatojoties uz objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem, būtu jāizveido noteikumi, kas reglamentē izmaksu uzņemšanos un sadali elektrotīkla pieslēguma un elektrotīkla jaudas palielinājuma gadījumā un noteikumi attiecībā uz tehniskiem pielāgojumiem, kas vajadzīgi, lai integrētu jaunus augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotas elektroenerģijas ražotājus, ņemot vērā tīkla kodeksus un vadlīnijas, kas izstrādātas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/943⁽²⁶⁾ un (EK) Nr. 715/2009⁽²⁷⁾. Augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotas elektroenerģijas ražotājiem būtu jāļauj izsludināt konkursu par pieslēguma darbiem. Būtu jāatvieglo tādas elektroenerģijas piekļuve tīkla sistēmai, kas saražota augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā, īpaši mazās un mikrokoģenerācijas iekārtās. Saskaņā ar Direktīvas 2009/73/EK 3. panta 2. punktu un Direktīvas (ES) 2019/944 9. panta 2. punktu dalībvalstīm ir iespēja uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas un gāzes nozarēs, piemērot sabiedrisko pakalpojumu saistības, tostarp attiecībā uz energoefektivitāti.
- (113) Lai stiprinātu patērētāju aizsardzību un ļautu galalietotājiem saņemt biežāku, skaidrāku un aktuālāku informāciju par siltumapgādi, aukstumapgādi vai mājsaimniecības karstā ūdens patēriņu un regulēt enerģijas patēriņu, ir nepieciešams noteikt noteikumus attiecībā uz rēķinu sagatavošanu, vienoto kontaktpunktu, strīdu izšķiršanu ārpusiēšas kārtībā, enerģētisko nabadzību un līgumiskajām pamattiesībām ar mērķi tos vajadzības gadījumā saskaņot ar atbilstošajiem noteikumiem par elektroenerģiju saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/944.
- (114) Šī direktīva stiprina patērētāju aizsardzību, attiecībā uz centralizēto siltumapgādi, aukstumapgādi vai mājsaimniecības karstā ūdens apgādi ieviešot līgumiskās pamattiesības, kas atbilst tam patērētāju tiesību aizsardzības un stiprināšanas līmenim, kas ar Direktīvu (ES) 2019/944 tika ieviests galalietotājiem elektroenerģijas sektorā. Patērētājiem būtu jādara pieejama vienkārša un nepārprotama informācija par viņu tiesībām. Ir vairāki faktori, kas neļauj patērētājiem piekļūt daudziem tiem pieejamiem tirgus informācijas avotiem, tos saprast un rīkoties, pēc tiem vadoties. Līgumisko pamattiesību ieviešana var cita starpā palīdzēt pareizi izprast to pakalpojumu kvalitātes bāzliniju, kurus piegādātājs piedāvā līgumā, cita starpā piegādātās enerģijas kvalitāti un iezīmes. Turklāt tās var palīdzēt līdz minimumam samazināt slēptās vai papildu izmaksas, kas var rasties, ieviešot vai nu

⁽²⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV L 158, 14.6.2019., 54. lpp.).

⁽²⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 715/2009 (2009. gada 13. jūlijs) par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem un par Regulas (EK) Nr. 1775/2005 atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 36. lpp.).

modernizētus, vai arī jaunus pakalpojumus pēc līguma parakstīšanas bez skaidras klienta izpratnes vai piekrišanas. Minētie pakalpojumi var attiekties cita starpā uz piegādāto enerģiju, uzskaites vai rēķinu apstrādes pakalpojumiem, iegādi un uzstādīšanu vai papildpakalpojumiem un uzturēšanas pakalpojumiem un izmaksām saistībā ar tīklu, mērierīcēm, vietējās siltumapgādes vai aukstumapgādes iekārtām. Šīs prasības palīdzēs uzlabot piedāvājumu salīdzināmību un nodrošinās vienu līgumisko pamattiesību līmeni visiem Savienības iedzīvotājiem attiecībā uz siltumapgādi, aukstumapgādi un māsaimniecības karstā ūdens apgādi, neierobežojot valstu kompetenci.

- (115) Ja notiek plānota atslēgšana no siltumapgādes, aukstumapgādes un māsaimniecības karstā ūdens apgādes sistēmas, piegādātājiem būtu jāsniedz attiecīgajiem klientiem atbilstoša informācija par alternatīviem pasākumiem, piemēram, atbalsta avotiem, lai novērstu atslēgšanu, priekšapmaksas sistēmām, energoauditiem, energokonsultāciju pakalpojumiem, alternatīviem maksāšanas plāniem, konsultācijām par parādu pārvaldību vai atslēgšanas moratorijiem.
- (116) Lielāka patērētāju aizsardzība būtu jāgarantē, nodrošinot, ka visiem patērētājiem ir pieejami iedarbīgi un neatkarīgi strīdu ārpustiesas izšķiršanas mehānismi, piemēram, enerģētikas ombuds, patērētāju struktūra vai regulatīva iestāde. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāievieš ātras un iedarbīgas sūdzību izskatīšanas procedūras.
- (117) Būtu jāatzīst un aktīvi jāatbalsta ieguldījums, ko Eiropas zaļā kursa un klimata mērķrādītāja plāna mērķu sasniegšanā dod atjaunīgās enerģijas kopienas, ievērojot Direktīvu (ES) 2018/2001, un iedzīvotāju energokopienas, ievērojot Direktīvu (ES) 2019/944. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāapsver un jāpopularizē atjaunīgās enerģijas kopienas un iedzīvotāju energokopienas loma. Minētās kopienas ar energoefektivitātes uzlabojumiem vietējā vai māsaimniecību līmenī, kā arī sabiedriskajās ēkās sadarbībā ar vietējām iestādēm var dalībvalstīm palīdzēt sasniegt šīs direktīvas mērķus. Tās var stiprināt un iesaistīt patērētājus un atsevišķām māsaimniecības lietotāju grupām, arī lauku un attālās teritorijās, dot iespēju piedalīties energoefektivitātes projektos un pasākumos, un tādējādi var apvienot pasākumus ar investīcijām atjaunīgā enerģijā. Energokopienām var būt liela nozīme izglītošanā un iedzīvotāju informētības palielināšanā par pasākumiem, kas paredzēti, lai panāktu enerģijas ietaupījumu. Ar dalībvalstu pienācīgu atbalstu energokopienas var palīdzēt apkarot enerģētisko nabadzību, jo tās var sekmēt energoefektivitātes projektus, samazināt energopatēriņu un panākt zemākus piegādes tarifus.
- (118) Enerģijas patērēšanas ieradumu maiņu ilgtermiņā var panākt, stiprinot iedzīvotājus. Energokopienas var palīdzēt ilgtermiņā ietaupīt enerģiju, jo īpaši māsaimniecībām, un palielināt iedzīvotāju un mazo uzņēmumu ilgtspējīgus ieguldījumus. Dalībvalstīm būtu jāspēcina iedzīvotāji veikt šādas darbības, atbalstot kopienu energoprojektus un organizācijas. Turklāt iesaistes stratēģijas, iesaistot rīcīpolitikas veidošanas procesā visas attiecīgās ieinteresētās personas valsts un vietējā līmenī, var būt daļa no vietējiem vai reģionālajiem dekarbonizācijas plāniem vai valsts ēku renovācijas plāniem, lai palielinātu izpratni un iegūtu atgriezenisko saiti par šādām rīcīpolitikām, kā arī uzlabotu sabiedrības atbalstu tām.
- (119) Būtu jāatzīst ieguldījums, ko dod vienas pieturas aģentūras vai līdzīgas struktūras, kuras darbojas kā mehānismi, kas vairākām mērķgrupām, tai skaitā iedzīvotājiem, MVU un publiskajām iestādēm, var dot iespējas izstrādāt un īstenot projektus un pasākumus saistībā ar pāreju uz tīru enerģiju. Vienas pieturas aģentūru ieguldījums var būt ļoti svarīgs mazaizsargātiem lietotājiem, jo viņi varētu saņemt uzticamu un pieejamu informāciju par energoefektivitātes uzlabojumiem. Minētais ieguldījums var ietvert tehnisku, administratīvu un finansiālu konsultāciju un palīdzības sniegšanu, nepieciešamo administratīvo procedūru vai piekļuves finanšu tirgiem atvieglošanu vai norādījumu sniegšanu par Savienības un nacionālo tiesisko regulējumu, arī publiskā iepirkuma noteikumiem un kritērijiem, un ES taksonomiju.
- (120) Komisijai būtu jāizskata, kāda ir ietekme tās pasākumiem, ar kuriem atbalsta platformu un forumu izveidi, iesaistot cita starpā Eiropas sociālā dialoga struktūras energoefektivitātes apmācību programmu veicināšanā, un vajadzības gadījumā tai būtu jāierosina turpmāki pasākumi. Komisijai būtu arī jāmudina Eiropas sociālie partneri diskutēt par energoefektivitāti, jo īpaši attiecībā uz mazaizsargātiem lietotājiem un galaizmantotājiem, arī enerģētiskās nabadzības skartajiem.

- (121) Taisnīga pārkārtošanās uz klimatneitrālu Savienību līdz 2050. gadam ir Eiropas zaļā kursa pamatu pamats. Eiropas sociālo tiesību pilārā, ko 2017. gada 17. novembrī kopīgi proklamēja Eiropas Parlaments, Padome un Komisija, enerģija ir iekļauta to pamatpakalpojumu vidū, uz kuriem tiesības ir ikvienam. Atbalsts piekļuvei šādiem pakalpojumiem ir jāsaņem ikvienam, kam tas ir vajadzīgs, jo īpaši inflācijas spiediena un enerģijas cenu būtiska pieauguma kontekstā.
- (122) Ir jānodrošina, ka enerģētiskās nabadzības skartie cilvēki, mazaizsargātie lietotāji, cilvēki mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošie cilvēki tiek aizsargāti un šajā nolūkā stiprināti tā, lai viņi aktīvi piedalītos dalībvalstu īstenotajās energoefektivitātes uzlabošanas intervences darbībās, pasākumos un saistītajos patērētāju aizsardzības vai informēšanas pasākumos. Būtu jāizstrādā mērķtiecīgas informētības palielināšanas kampaņas, lai uzskatāmi parādītu energoefektivitātes ieguvumus, kā arī sniegtu informāciju par pieejamo finansiālo atbalstu.
- (123) Publiskais finansējums, kas pieejams Savienības un valstu līmenī, būtu stratēģiski jāinvestē energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos, no kuriem labumu it sevišķi gūst enerģētiskās nabadzības skartie cilvēki, mazaizsargātie lietotāji, cilvēki mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošie cilvēki. Dalībvalstīm būtu jāizmanto jebkurš finansiālais ieguldījums, ko tās varētu saņemt no Sociālā klimata fonda, kurš izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/955⁽²⁸⁾, un ieņēmumi no ES ETS kvotām. Minētie ieņēmumi palīdzēs dalībvalstīm izpildīt pienākumu īstenot energoefektivitātes pasākumus un rīcībpolitikas pasākumus, ko paredz enerģijas ietaupījuma pienākums, prioritāri īstenot enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū, tostarp lauku un attālos reģionos dzīvojošo cilvēku vidū.
- (124) Valstu finansējuma shēmas būtu jāpapildina ar piemērotām shēmām, ar kurām nodrošina labāku informāciju, tehnisko un administratīvo palīdzību un vieglāku piekļuvi finansējumam, kas ļaus pēc iespējas labāk izmantot pieejamos līdzekļus, jo īpaši enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū.
- (125) Dalībvalstīm visi cilvēki būtu jāstiprina un jāaizsargā vienlīdzīgi neatkarīgi no dzimuma, dzimtes, vecuma, invaliditātes, rases vai etniskās izcelsmes, seksuālās orientācijas, reliģijas vai ticības, un ir jānodrošina, ka tiek pienācīgi aizsargāti tie cilvēki, kurus enerģētiskā nabadzība skar visvairāk, tie, kuri ir pakļauti lielākam enerģētiskās nabadzības riskam, vai tie, kuri ir visvairāk pakļauti enerģētiskās nabadzības nelabvēlīgajai ietekmei. Turklāt dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka energoefektivitātes pasākumi nepalielina jebkādu pastāvošo nevienlīdzību, jo īpaši attiecībā uz enerģētisko nabadzību.
- (126) Ievērojot Direktīvas 2012/27/ES 15. panta 2. punktu, visas dalībvalstis ir veikušas savas gāzes un elektroenerģijas infrastruktūras energoefektivitātes potenciāla novērtējumu un ir noteikušas konkrētus pasākumus un ieguldījumus izmaksu ziņā lietderīgu energoefektivitātes uzlabojumu ieviešanai tīkla infrastruktūrā ar to ieviešanas grafiku. Minēto darbību rezultāti ir stabils pamats principa “energoefektivitāte pirmajā vietā” piemērošanai to tīkla plānošanā, tīkla attīstībā un investīciju lēmumos.
- (127) Valstu energoregulatoru pieejai vajadzētu būt integrētai un ietvert enerģijas ietaupījuma potenciālu enerģijas piegādes un galapatēriņa nozarēs. Neskarot piegādes drošību, tirgu integrāciju un apstieidzošas investīcijas atkrastes elektrotīklos, kas vajadzīgas plašākai atkrastes atjaunīgās enerģijas apguvei, valstu energoregulatoriem būtu jānodrošina, ka plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesos tiek piemērots princips “energoefektivitāte pirmajā vietā” un ka tīkla tarifi un noteikumi stimulē energoefektivitātes uzlabojumus. Dalībvalstīm arī būtu jānodrošina, ka principu “energoefektivitāte pirmajā vietā” ņem vērā pārvades un sadales sistēmu operatori. Tas sadales un pārvades sistēmu operatoriem palīdzētu labāk apsvērt energoefektivitātes risinājumus pieprasījuma puses resursu iepirkumiem un papildizmaksas, ko tie rada, kā arī vidisko un sociālekonomisko ietekmi, ko rada dažādas

⁽²⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/955 (2023. gada 10. maijs), ar ko izveido Sociālo klimata fondu un groza Regulu (ES) 2021/1060 (OV L 130, 16.5.2023., 1. lpp.).

investīcijas tīklos un darbības plāni. Šāda pieeja nozīmē, ka šaura ekonomiskās efektivitātes skatījuma vietā ir jātiecas pēc maksimālas sociālās labklājības. Principa "energoefektivitāte pirmajā vietā" piemērošana ir sevišķi svarīga, veidojot energoinfrastruktūras paplašināšanas scenārijus, kuros kā dzīvotspējīgas alternatīvas varētu apsvērt pieprasījumā balstītus risinājumus, kas ir pienācīgi jānovērtē, un šim principam jāklūst par neatņemamu tīkla plānošanas projektu novērtējuma daļu. Principa piemērošana valstu regulatīvajām iestādēm būtu rūpīgi jāuzrauga.

- (128) Vajadzētu būt pieejamam pietiekamam skaitam uzticamu profesionāļu, kuri ir lietpratīgi energoefektivitātes jomā, lai nodrošinātu šīs direktīvas efektīvu un savlaicīgu īstenošanu, piemēram, attiecībā uz atbilstību prasībām par energoauditiem un energoefektivitātes pienākuma shēmu īstenošanu. Tādēļ dalībvalstīm ciešā sadarbībā ar sociālajiem partneriem, apmācību nodrošinātājiem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām būtu jāievieš sertifikācijas vai ekvivalentas kvalifikācijas, vai abas minētās, un piemērotas apmācības shēmas energopakalpojumu sniedzējiem, energoauditu veicējiem un citu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenotājiem. Shēmas no 2024. gada decembra reizi četros gados būtu jānovērtē un vajadzības gadījumā jāatjaunina, lai nodrošinātu, ka energopakalpojumu sniedzējiem, energoauditoriem, energopārvaldniekiem un būvelementu uzstādītājiem ir vajadzīgā kompetence.
- (129) Ir jāturpina attīstīt energopakalpojumu tirgu, lai nodrošinātu gan energopakalpojumu pieprasījuma, gan piegādes pieejamību. Pārredzamība, piemēram, izmantojot sertificētu energopakalpojumu sniedzēju sarakstus, un pieejami līgumu paraugi, paraugprakses piemēru apmaiņa un vadlīnijas var būtiski sekmēt energopakalpojumu un energoefektivitātes līgumu slēgšanas plašāku izmantošanu un var arī palīdzēt stimulēt pieprasījumu un vairot uzticību energopakalpojumu sniedzējiem. Energoefektivitātes līgumā energopakalpojuma saņēmējs izvairās no investīciju izmaksām, daļu no enerģijas ietaupījuma finanšu vērtības izmantojot, lai pilnībā vai daļēji atmaksātu investīciju, ko veikusi trešā persona. Tas var palīdzēt piesaistīt privāto kapitālu, kas ir ļoti svarīgs, lai palielinātu ēku renovācijas tempu Savienībā, panākt, ka speciālās zināšanas nonāk līdz tirgum, un radīt inovatīvus uzņēmējdarbības modeļus. Tāpēc nedzīvojamām ēkām, kuru lietderīgā platība pārsniedz 750 m², būtu jānosaka prasība izvērtēt iespēju renovācijai izmantot energoefektivitātes līgumus. Tas ir solis ceļā uz to, lai palielinātu uzticību energopakalpojumu uzņēmumiem un vairotu šādus projektus nākotnē.
- (130) Ņemot vērā vērienīgos renovācijas mērķus, kas saistībā ar Renovācijas vilni ir izvirzīti nākamajai desmitgadei, lai stimulētu tirgus attīstību pieprasījuma un piedāvājuma pusē un lai veicinātu energoefektivitātes līgumu slēgšanu privāto un publisko ēku renovācijai, ir jāpalielina loma, ko ieņem neatkarīgi tirgus starpnieki, arī vienas pieturas aģentūras vai līdzīgi atbalsta mehānismi. Šajā ziņā svarīga loma varētu būt vietējam enerģētikas aģentūrām, kuras varētu apzināt un atbalstīt potenciālo veicinātāju jeb vienas pieturas aģentūru izveidi. Ar šo direktīvu būtu jāpalīdz uzlabot esošo ražojumu, pakalpojumu un konsultāciju pieejamību, tostarp veicinot uzņēmēju iespējas novērst attiecīgo deficītu tirgū un piedāvāt novatoriskus risinājumus energoefektivitātes uzlabošanai, vienlaikus ievērojot nediskriminēšanas principu.
- (131) Vairākās dalībvalstīs joprojām ir apgrūtināta energoefektivitātes līgumu slēgšana, proti, nav novērsti regulatīvie un neregulatīvie šķēršļi. Tāpēc ir svarīgi risināt neskaidrības nacionālajā tiesiskajā regulējumā, speciālo zināšanu trūkumu, jo īpaši attiecībā uz iepirkuma konkursu procedūrām, un konkurējošu aizdevumu un dotāciju jautājumu.
- (132) Dalībvalstīm būtu jāturpina atbalstīt publisko sektoru energoefektivitātes līgumu slēgšanā, nodrošinot līgumu paraugus, kuros ņemti vērā pieejamie Eiropas vai starptautiskie standarti, iepirkuma konkursu vadlīnijas un 2018. gada maijā *Eurostat* un Eiropas Investīciju bankas (EIB) publicētā Energoefektivitātes līgumu statistiskās apstrādes rokasgrāmata par to, kā energoefektivitātes līgumi uzskaitāmi valdības kontos; tie ir pavēruši izdevību dalībvalstīs novērst atlikušos regulatīvos šķēršļus šādu līgumu izmantošanai.

- (133) Dalībvalstis ir veikušas pasākumus, lai apzinātu un novērstu regulatīvos un neregulatīvos šķēršļus. Tomēr ir aktīvāk jānovērš regulatīvie un neregulatīvie šķēršļi energoefektivitātes līgumu un tādu trešo personu finansēšanas pasākumu izmantošanai, kuri palīdz panākt enerģijas ietaupījumu. Minētie šķēršļi ietver grāmatvedības noteikumus un prakses, kas neļauj rēķinos visa investīciju cikla garumā atbilstīgi atspoguļot kapitālieguldījumus un ikgadējus finanšu ietaupījumus, kuri rodas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu rezultātā.
- (134) Lai ziņotu par to, kā veicies ar regulatīvo un neregulatīvo šķēršļu novēršanu energoefektivitātes jomā attiecībā uz ēku vai ēku vienību īpašnieku un īrnieku vai nomnieku pretrunīgajām interesēm vai interešu atšķirībām starp vairākiem īpašniekiem, dalībvalstis izmantoja valstu 2014. un 2017. gada energoefektivitātes rīcības plānus. Ņemot vērā Eurostat 2016. gada statistiku, jo īpaši to, ka vairāk nekā četri no desmit Eiropas iedzīvotājiem dzīvo dzīvokļos un vairāk nekā trīs no desmit Eiropas iedzīvotājiem ir īrnieki, dalībvalstīm būtu jāturpina strādāt šajā virzienā un jāatrasa energoefektivitātes potenciāls.
- (135) Dalībvalstis, tostarp reģionālās un vietējās pārvaldes iestādes, būtu jāmudina pilnībā izmantot Eiropas finansējumu, kas pieejams saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam, kas noteikta Padomes Regulā (ES, Euratom) 2020/2093⁽²⁹⁾, un Atveseļošanas un noturības mehānismu, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241⁽³⁰⁾, kā arī finanšu instrumentus un tehnisko palīdzību, kas pieejami saskaņā ar InvestEU programmu, kura izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/523⁽³¹⁾, lai veicinātu privātas vai publiskas investīcijas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos. Investīcijām energoefektivitātē ir potenciāls veicināt ekonomikas izaugsmi, nodarbinātību, inovācijas un enerģētiskās nabadzības samazinājumu mājāsaimniecībās, un tādēļ tie pozitīvi ietekmē ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un zaļo atveseļošanu. Potenciālās finansēšanas jomas ietver energoefektivitātes pasākumus publiskā sektora ēkās un dzīvojamās mājās un jaunu prasmju nodrošināšanu, veicot speciālistu apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas celšanu, jo īpaši ar ēku renovāciju saistītajās darbvietās, lai veicinātu nodarbinātību energoefektivitātes nozarē. Komisija nodrošinās sinerģiju starp dažāda veida finansēšanas instrumentiem, it sevišķi dalītas pārvaldības un tiešas pārvaldības fondiem, piemēram, centralizēti pārvaldītajām programmām "Apvārsnis Eiropa" un LIFE, kā arī starp dotācijām, aizdevumiem un tehnisko palīdzību, tādējādi maksimizējot to sviras efektu privātā finansējuma piesaistē un ietekmi uz energoefektivitātes rīcītpolitikas mērķu sasniegšanu.
- (136) Dalībvalstīm būtu jāveicina finansēšanas mehānismu izmantošana, lai sekmētu šīs direktīvas mērķu sasniegšanu. Šādi finansēšanas mehānismi varētu ietvert finanšu ieguldījumus un naudassodus, kas saistīti ar konkrētu šīs direktīvas noteikumu pārkāpumiem, līdzekļus, kas saskaņā ar Direktīvas 2003/87/EK 10. panta 3. punktu atvēlēti energoefektivitātei, un līdzekļus, kas energoefektivitātei atvēlēti Eiropas fondos un programmās un šim mērķim īpaši paredzētos Eiropas finanšu instrumentos, piemēram, Eiropas Energoefektivitātes fondā.
- (137) Finansēšanas mehānismi attiecīgos gadījumos varētu būt balstīti uz līdzekļiem, kas energoefektivitātei atvēlēti no Savienības projektu obligācijām, līdzekļiem, ko energoefektivitātei atvēlējusi EIB un citas Eiropas finanšu iestādes, jo īpaši Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB) un Eiropas Padomes Attīstības banka, līdzekļiem, kas piesaistīti finanšu iestādēs, valstu līdzekļiem, tostarp veidojot regulatīvas un fiskālas sistēmas, ar ko veicina energoefektivitātes iniciatīvu un programmu īstenošanu, un ieņēmumiem no ikgadējiem emisiju iedaļes apjomiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 406/2009/EK⁽³²⁾.

⁽²⁹⁾ Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2093 (2020. gada 17. decembris), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam (OV L 433 I, 22.12.2020., 11. lpp.).

⁽³⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

⁽³¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/523 (2021. gada 24. marts), ar ko izveido programmu InvestEU un groza Regulu (ES) 2015/1017 (OV L 107, 26.3.2021., 30. lpp.).

⁽³²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 406/2009/EK (2009. gada 23. aprīlis) par dalībvalstu pasākumiem siltumnīcas efektu izraisīto gāzu emisiju samazināšanai, lai izpildītu Kopienas saistības siltumnīcas efektu izraisīto gāzu emisiju samazināšanas jomā līdz 2020. gadam (OV L 140, 5.6.2009., 136. lpp.).

- (138) Finansēšanas mehānismi jo īpaši varētu izmantot ieguldījumus, līdzekļus un ienākumus no minētajiem resursiem, lai veidotu iespējas piesaistīt privāto kapitālu un sekmētu tā piesaisti, jo īpaši institucionālo investoru kapitālu, vienlaikus izmantojot kritērijus, lai nodrošinātu vides un sociālo mērķu sasniegšanu finansējuma piešķiršanai; izmantot inovatīvus finansēšanas mehānismus, tostarp aizdevuma garantijas privātkapitālam, aizdevuma garantijas, lai veicinātu energoefektivitātes līgumu slēgšanu, dotācijas, subsidētus aizdevumus, īpašas kredītlinijas un trešo personu finansēšanas sistēmas, kas samazina energoefektivitātes projektu riskus un ļauj veikt izmaksu ziņā lietderīgu renovāciju pat māsaimniecībās ar maziem un vidējiem ieņēmumiem; būt saistītiem ar programmām vai aģentūrām, kuras apkopos energotaupības projektus un izvērtēs to kvalitāti, sniegs tehnisko atbalstu, veicinās energopakalpojumu tirgu un palīdzēs veicināt patērētāju pieprasījumu pēc energopakalpojumiem.
- (139) Finansēšanas mehānismi varētu arī nodrošināt pienācīgus līdzekļus, ar ko atbalstīt apmācību un sertifikācijas programmas, kuras uzlabo energoefektivitātes prasmes un garantē to kvalitāti; nodrošināt līdzekļus, lai pētītu un demonstrētu maza mēroga un mikrotehnoloģijas enerģijas ražošanas jomā un paātrinātu to izplatības tempu un lai optimizētu minēto ģeneratoru pieslēgšanu elektrotīkliem; būt saistīti ar programmām visu mājokļu energoefektivitātes veicināšanas darbību veikšanai, lai novērstu energoresursu trūkumu un mudinātu ires namu īpašniekus padarīt savu īpašumu pēc iespējas energoefektīvāku; un nodrošināt pienācīgus līdzekļus ar mērķi atbalstīt sociālo dialogu un standartu noteikšanu ar mērķi uzlabot energoefektivitāti un nodrošināt labus darba apstākļus un veselības aizsardzību un drošību darbā.
- (140) Būtu jāizmanto pieejamās Savienības finansējuma programmas, finanšu instrumenti un inovatīvi finansēšanas mehānismi, lai praktiski realizētu mērķi, saskaņā ar kuru paredzēts uzlabot publisko struktūru ēku energoefektivitāti. Šajā sakarā dalībvalstis – uz brīvprātības pamata un ņemot vērā valsts budžeta noteikumus – šādu mehānismu attīstīšanai var izmantot savus ieņēmumus, kas gūti no Lēmumā Nr. 406/2009/EK minētajiem ikgadējiem emisiju iedaļes apjomiem. Komisijai un dalībvalstīm būtu jāsniedz reģionālajām un vietējām pārvaldes iestādēm pienācīga informācija par šādām Savienības finansējuma programmām, finanšu instrumentiem un inovatīviem finansēšanas mehānismiem.
- (141) Īstenojot energoefektivitātes mērķrādītāju, Komisijai būtu jāpārtrauc attiecīgo pasākumu ietekme uz Direktīvu 2003/87/EK, lai saglabātu ES ETS stimulus, ar kuriem atalgo investīcijas zema oglekļa emisiju tehnoloģijās, un sagatavot ES ETS nozares inovācijām, kas būs vajadzīgas nākotnē. Tai būs jāpārtrauc ietekme uz tām rūpniecības nozarēm, kas ir pakļautas ievērojamam oglekļa emisiju pārvirzes riskam, kā izklāstīts Komisijas Lēmuma 2014/746/ES⁽³³⁾ pielikumā, lai nodrošinātu, ka šī direktīva veicina un nekavē minēto nozaru attīstību.
- (142) Dalībvalstu pasākumi būtu jāatbalsta ar labi izstrādātiem un efektīviem Savienības finanšu instrumentiem programmas *InvestEU* satvarā, un ar EIB un ERAB finansējumu, kam būtu jāatbalsta investīcijas energoefektivitātē visos enerģijas ķēdes posmos un jāpiemēro visaptveroša izmaksu un ieguvumu analīze ar diferencētu diskonta likmju modeli. Finanšu atbalstā galvenā uzmanība būtu jāpievērš izmaksu ziņā lietderīgām energoefektivitātes palielināšanas metodēm, kas nodrošinātu enerģijas patēriņa samazināšanu. EIB un ERAB kopā ar valstu attīstību veicinošām bankām būtu jāizstrādā, jāgatavo un jāfinansē programmas un projekti energoefektivitātes nozarē, tostarp arī enerģētiskās nabadzības skartām māsaimniecībām.
- (143) Starpnozaru tiesību akti nodrošina spēcīgu pamatu patērētāju aizsargāšanai attiecībā uz plašu pašreiz pieejamo energopakalpojumu klāstu, un tie, visticamāk, attīstīsies. Tomēr dažas lietotāju līgumiskās pamattiesības būtu jānosaka skaidri. Patērētājiem būtu jādara pieejama vienkārša un nepārprotama informācija par viņu tiesībām attiecībā uz enerģētiku.
- (144) Lai būtu iespējams izvērtēt šīs direktīvas iedarbīgumu, būtu jānosaka prasība veikt šīs direktīvas vispārēju izvērtēšanu un iesniegt ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei līdz 2027. gada 28. februārim. Minētais izvērtējums būtu jāizmanto, lai veiktu vajadzīgos pielāgojumus, ņemot vērā arī ekonomikas un inovācijas attīstību.

⁽³³⁾ Komisijas Lēmums 2014/746/ES (2014. gada 27. oktobris), ar ko atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2003/87/EK 2015.–2019. gada periodam nosaka sarakstu ar nozarēm un apakšnozarēm, kurās pastāv būtisks oglekļa dioksīda emisiju pārvirzes risks (OV L 308, 29.10.2014., 114. lpp.).

- (145) Vietējām un reģionālajām pašvaldībām būtu jāpiespriež vadoša loma šajā direktīvā noteikto pasākumu izstrādē un plānošanā, izpildē un novērtēšanā, lai tās spētu pienācīgi ņemt vērā savas klimata, kultūras un sabiedrības īpatnības.
- (146) Ņemot vērā tehnikas progresu un aizvien augošo atjaunīgo energoresursu īpatsvaru elektroenerģijas ražošanas sektorā, vajadzētu pārskatīt standartkoeficientu attiecībā uz ietaupītajām elektroenerģijas kWh, lai atspoguļotu elektroenerģijas un citu enerģijas nesēju primārās enerģijas faktora izmaiņas. Aprēķina metodika ir saskaņota ar Eurostat enerģijas bilancēm un definīcijām, izņemot metodi kurināmā daudzuma iedalei siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai koģenerācijas stacijās, attiecībā uz kurām atsaucies sistēmas efektivitāte, kas nepieciešama kurināmā patēriņa iedalei, tika saskaņota ar Eurostat datiem par 2015. un 2020. gadu. To aprēķinu pamatā, ar kuriem atspoguļo primārās enerģijas faktora energoresursu struktūru, ir gada vidējās vērtības. Kodolelektroenerģijas un kodolsiltumenerģijas uzskaitē izmanto "fiziskās enerģijas satura" metodi, savukārt elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā no fosilā kurināmā un biomasas izmanto "tehniskās pārveidošanas lietderības" metodi. No nededzināmiem atjaunīgajiem energoresursiem iegūtas enerģijas uzskaitē izmanto tiešās ekvivalences metodi, kuras pamatā ir "kopējās primārās enerģijas" pieeja. Lai aprēķinātu primārās enerģijas īpatsvaru koģenerācijā saražotā elektroenerģijā, izmanto šajā direktīvā izklāstīto metodi. Tiek izmantota vidējā tirgus pozīcija, nevis marginālā pozīcija. Tiek pieņemts, ka nededzināmu atjaunīgo energoresursu pārveidošanas lietderība ir 100 %, ģeotermālo spēkstaciju pārveidošanas lietderība ir 10 %, bet kodolspēkstaciju pārveidošanas lietderība ir 33 %. Koģenerācijas kopējās efektivitātes aprēķina pamatā ir jaunākie Eurostat dati. Tiek ņemti vērā pārveidošanas, pārvades un sadales zudumi. Ar elektroenerģiju nesaistīti sadales zudumi energonesējiem aprēķinos netiek ņemti vērā uzticamu datu trūkuma un aprēķina sarežģītības dēļ. Attiecībā uz sistēmas robežām, visu energoavotu primārās enerģijas faktors ir 1. Izvēlētais koeficients primārās enerģijas faktoram attiecībā uz elektroenerģiju ir 2024. un 2025. gada vidējā vērtība, jo uz nākotni vērsts primārās enerģijas faktors nodrošinās piemērotāku rādītāju nekā vēsturiskais primārās enerģijas faktors. Analīze aptver dalībvalstis un Norvēģiju. Datu kopa attiecībā uz Norvēģiju ir balstīta uz ENTSO-E datiem.
- (147) Enerģijas ietaupījums, kas izriet no Savienības tiesību aktu īstenošanas, nebūtu jāieskaita rezultātos, izņemot gadījumus, kad tas izriet no pasākuma, kas neaprobežojas ar attiecīgā Savienības tiesību akta prasību minimumu izpildi vien, proti, ja ar to tiek noteiktas stingrākas energoefektivitātes prasības dalībvalsts līmenī vai pasākums tiek piemērots plašāk nekā prasīts. Ēkām ir būtisks potenciāls vēl vairāk palielināt energoefektivitāti, un ēku renovācija ir būtisks un ilgtermiņa faktors ar apjomradītiem ietaupījumiem, kas palielina enerģijas ietaupījumu. Tāpēc ir jāprecizē, ka visus tos enerģijas ietaupījumus, kas izriet no pasākumiem, kuru mērķis ir veicināt esošo ēku renovāciju, ir iespējams ieskaitīt rezultātos ar noteikumu, ka tie pārsniedz ietaupījumu, kas būtu noticis arī tad, ja rīcībpolitikas pasākuma nebūtu, un ar noteikumu, ka dalībvalsts pierāda, ka atbildīgā, iesaistītā vai pilnvarotā puse ir faktiski sekmējusi šādu enerģijas ietaupījuma panākšanu.
- (148) Saskaņā ar Komisijas 2015. gada 25. februāra paziņojumu "Pamatstratēģija spēcīgai Enerģētikas savienībai ar tālredzīgu klimata pārmaiņu politiku" un labāka regulējuma principiem, lielāka nozīme būtu jāpiespriež monitoringa un verifikācijas noteikumiem energoefektivitātes pienākuma shēmu un alternatīvu rīcībpolitikas pasākumu īstenošanā, tostarp prasībai pārbaudīt statistiski reprezentatīvu pasākumu izlasi.
- (149) Enerģija, kas uz ēkām vai ēkās saražota, izmantojot atjaunīgo energoresursu tehnoloģijas, samazina no fosilā kurināmā piegādātās enerģijas apjomu. Energoapatēriņa samazināšana un atjaunīgās enerģijas izmantošana ēku sektorā ir svarīgi pasākumi, ar kuriem samazināt Savienības energoatkarību un SEG emisijas, jo īpaši, ņemot vērā 2030. gadam izvirzītos vērienīgos klimata un enerģētikas mērķus, kā arī vispārējās saistības, kuras Savienība uzņēmusies saistībā ar Parīzes nolīgumu. Sava kumulatīvā enerģijas ietaupījuma pienākuma nolūkā dalībvalstīm ir iespējams savu enerģijas ietaupījumu prasību izpildē saskaņā ar šajā direktīvā sniegto aprēķina metodiku ņemt vērā enerģijas ietaupījumu no rīcībpolitikas pasākumiem, ar kuriem veicina atjaunīgās enerģijas tehnoloģijas. Enerģijas ietaupījumu no rīcībpolitikas pasākumiem, kas attiecas uz tiešu fosilā kurināmā sadedzināšanu, vērā ņemt nevajadzētu.

- (150) Dažas izmaiņas, kas ieviestas ar šo direktīvu, varētu nozīmēt, ka tālāk ir jāizdara grozījumi Regulā (ES) 2018/1999, lai nodrošinātu abu tiesību aktu saskaņotību. Jaunie noteikumi, kas galvenokārt saistīti ar valstu devumu noteikšanu, neatbilstības novēršanas mehānismiem un ziņošanas pienākumiem, būtu jāaskaņo ar minēto regulu un jāpārvieta uz to, kad tā tiks grozīta. Turklāt, ņemot vērā šajā direktīvā ierosinātās izmaiņas, daži Regulas (ES) 2018/1999 noteikumi varētu būt jānovērtē atkārtoti. Papildu ziņošanas un monitoringa prasībām nevajadzētu radīt jaunas paralēlas ziņošanas sistēmas, un uz tām būtu jāattiecinā esošais monitoringa un ziņošanas satvars saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1999.
- (151) Lai sekmētu šīs direktīvas praktisku īstenošanu nacionālā, reģionālā un vietējā līmenī, Komisijai, izmantojot tiešsaistes platformu, būtu jāturpina atbalstīt pieredzes apmaiņu par praktisko īstenošanu, salīdzinošo novērtēšanu, tīklošanās darbības, kā arī inovatīvu praksi.
- (152) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķus, proti, sasniegt Savienības energoefektivitātes mērķrādītāju un likt pamatus turpmākai energoefektivitātes uzlabošanai un klimatneitralitātes sasniegšanai, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet rīcības mēroga un ietekmes dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.
- (153) Lai varētu pielāgoties tehnikas attīstībai un energoresursu sadales izmaiņām, Komisijai būtu jādeleģē pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu attiecībā uz saskaņoto efektivitātes atsaucēs vērtību pārskatīšanu, kuras noteiktas, pamatojoties uz šo direktīvu, un attiecībā uz vērtībām, aprēķina metodēm, standarta primārās enerģijas koeficientu un prasībām, kas noteiktas šīs direktīvas pielikumos, kā arī attiecībā uz šīs direktīvas papildināšanu, izveidojot kopīgu Savienības shēmu tās teritorijā izvietoto datu centru ilgtspējas reitinga noteikšanai. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu⁽³⁴⁾. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.
- (154) Regula (ES) 2023/955 būtu jāgroza, lai ņemtu vērā šajā direktīvā noteikto enerģētiskās nabadzības definīciju. Tas nodrošinātu konsekveni, saskaņotību, papildināmību un sinerģiju starp dažādiem instrumentiem un finansējumu, jo īpaši pievēršoties enerģētiskās nabadzības skartajām mājaiņniecībām.
- (155) Pienākums transponēt šo direktīvu valsts tiesību aktos būtu jāattiecinā vienīgi uz tiem noteikumiem, kuri, salīdzinot ar iepriekšējo direktīvu, ir grozījumi pēc būtības. Pienākums transponēt noteikumus, kas nav mainīti, izriet no iepriekšējās direktīvas.
- (156) Šai direktīvai nebūtu jāskar dalībvalstu pienākumi attiecībā uz termiņu XVI pielikuma B daļā minēto direktīvu transponēšanai valsts tiesību aktos,

⁽³⁴⁾ OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

PRIEKŠMETS, DARBĪBAS JOMA, DEFINĪCIJAS UN ENERGOEFEKTIVITĀTES MĒRĶRĀDĪTĀJI

1. pants

Priekšmets un darbības joma

1. Šī direktīva izveido kopēju satvaru energoefektivitātes veicināšanai Savienībā, lai nodrošinātu Savienības energoefektivitātes mērķrādītāju sasniegšanu, un nodrošina iespējas turpmākiem energoefektivitātes uzlabojumiem. Minētā kopējā satvara mērķis ir veicināt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1119 ⁽³⁵⁾ īstenošanu un Savienības energoapgādes drošību, samazinot atkarību no enerģijas importa, tostarp fosilā kurināmā.

Šī direktīva paredz noteikumus, kas izstrādāti, lai energoefektivitāti visos sektoros padarītu par prioritāti, novērstu šķēršļus enerģijas tirgū un pārvarētu tirgus nepilnības, kas kavē enerģijas piegādes, pārvades, uzkrāšanas un patēriņa efektivitāti. Tajā arī paredzēta indikatīvo valstu energoefektivitātes devumu noteikšana 2030. gadam.

Šī direktīva palīdz īstenot principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”, tādējādi veicinot arī to, ka Savienību veido iekļaujoša, taisnīga un pārticīga sabiedrība ar modernu, resursu ziņā efektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku.

2. Šajā direktīvā paredzētās prasības ir minimālās prasības, un tās neliedz jebkurai dalībvalstij uzturēt spēkā vai ieviest stingrākus pasākumus. Šādi pasākumi atbilst Savienības tiesību aktiem. Ja valsts tiesību aktos ir paredzēti stingrāki pasākumi, dalībvalstis šādus tiesību aktus dara zināmus Komisijai.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “enerģija” ir energoprodukti, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1099/2008 ⁽³⁶⁾ 2. panta d) punktā;
- 2) “princips “energoefektivitāte pirmajā vietā”” ir princips “energoefektivitāte pirmajā vietā”, kā definēts Regulas (ES) 2018/1999 2. panta 18. punktā;
- 3) “energosistēma” ir sistēma, kas galvenokārt paredzēta energopakalpojumu sniegšanai, lai apmierinātu galapatēriņa sektoru pieprasījumu pēc enerģijas siltuma, degvielas un elektroenerģijas formā;
- 4) “sistēmas efektivitāte” ir energoefektīvu risinājumu izvēle, ja tie nodrošina arī izmaksu ziņā lietderīgus dekarbonizācijas risinājumus, papildu elastību un resursu efektīvu izmantošanu;
- 5) “primārās enerģijas patēriņš” jeb “PEC” ir bruto pieejamā enerģija, izņemot starptautiskās kuģniecības bunkurus, neenerģētisko galapatēriņu un apkārtējās vides enerģiju;

⁽³⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”) (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

⁽³⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1099/2008 (2008. gada 22. oktobris) par enerģētikas statistiku (OV L 304, 14.11.2008., 1. lpp.).

- 6) “enerģijas galapatēriņš” jeb “FEC” ir visa enerģija, kas piegādāta rūpniecībai, transportam, ieskaitot starptautiskās aviācijas energopatēriņu, mājāsaimniecībām, publiskā un privātā sektora sniegto pakalpojumu nozarei, lauksaimniecībai, mežsaimniecībai un zivsaimniecībai un citiem galalietotāju sektoriem, izņemot energopatēriņu starptautiskās kuģniecības bunkuros, apkārtējās vides enerģiju un piegādes pārveidošanas nozarei un enerģētikas nozarei un pārvadē un sadalē radušos zudumus, kā definēts Regulas (EK) Nr. 1099/2008 A pielikumā;
- 7) “apkārtējās vides enerģija” ir apkārtējās vides enerģija, kā definēts Direktīvas (ES) 2018/2001 2. panta 2. punktā;
- 8) “energoefektivitāte” ir attiecība starp iegūto jaudu, pakalpojumu, precēm vai enerģiju un ieguldīto enerģiju;
- 9) “enerģijas ietaupījums” ir ietaupītās enerģijas apjoms, ko nosaka, izmērot vai aplēšot patēriņu, vai arī patēriņu gan izmērot, gan aplēšot, pirms un pēc energoefektivitātes uzlabošanas pasākuma īstenošanas, vienlaikus nodrošinot, ka tiek standartizēti ārējie apstākļi, kas ietekmē enerģijas patēriņu;
- 10) “energoefektivitātes uzlabošana” ir energoefektivitātes pieaugums, kas panākts jebkādu tehnoloģisku pārmaiņu, paradumu maiņas vai ekonomisku pārmaiņu rezultātā;
- 11) “energoapakalpojums” ir fizisks labums, lietderīgums vai ieguvums, kas gūts no enerģijas un energoefektīvas tehnoloģijas vai tāda pasākuma apvienojuma, kurā var būt iekļautas pakalpojuma sniegšanai vajadzīgās ekspluatācijas, uzturēšanas un kontroles darbības un ko sniedz, pamatojoties uz līgumu, un attiecībā uz kuru parastos apstākļos ir pierādīts, ka tas izraisa pārbaudāmu un izmērāmu vai aplēšamu energoefektivitātes uzlabojumu vai primārās enerģijas ietaupījumu;
- 12) “publiskas struktūras” ir valsts, reģionālās vai vietējās iestādes un subjekti, ko minētās iestādes tieši finansē un pārvalda, bet kam nav rūpnieciska vai komerciāla rakstura;
- 13) “kopējā izmantojamā grīdas platība” ir ēkas vai ēkas daļas platība, kur enerģiju izmanto iekštelpu mikroklimata regulēšanai;
- 14) “līgumslēdzējas iestādes” ir līgumslēdzējas iestādes, kā definēts Direktīvas 2014/23/ES 6. panta 1. punktā, Direktīvas 2014/24/ES 2. panta 1. punktā un Direktīvas 2014/25/ES 3. panta 1. punktā;
- 15) “līgumslēdzēji” ir līgumslēdzēji, kā definēts Direktīvas 2014/23/ES 7. panta 1. punktā un Direktīvas 2014/25/ES 4. panta 1. punktā;
- 16) “energo pārvaldības sistēma” ir saistītu vai mijiedarbojošos elementu kopums stratēģijā, ar ko nosaka energoefektivitātes mērķi un plānu, kā sasniegt minēto mērķi, un te ietilpst arī faktiskā energopatēriņa monitorings, energoefektivitātes uzlabošanai veiktās darbības un progresa mērīšana;
- 17) “Eiropas standarts” ir standarts, ko pieņēmusi Eiropas Standartizācijas komiteja, Eiropas Elektrotehniskās standartizācijas komiteja vai Eiropas Telekomunikāciju standartu institūts un kas ir darīts pieejams publiskai izmantošanai;
- 18) “starptautisks standarts” ir standarts, ko pieņēmusi Starptautiskā Standartizācijas organizācija un kas ir darīts pieejams publiskai izmantošanai;
- 19) “atbildīgā puse” ir enerģijas sadales, enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmums, pārvades sistēmas operators, kuram ir saistošas valsts energoefektivitātes pienākuma shēmas, kas minētas 9. pantā;
- 20) “pilnvarotā puse” ir juridiska persona, kurai valdība vai cita publiska struktūra ir deleģējusi pilnvaras minētās valdības vai citas publiskas struktūras vārdā izstrādāt, pārvaldīt vai uzturēt finansēšanas shēmu;
- 21) “iesaistītā puse” ir uzņēmums vai publiska struktūra, kura, balstoties uz brīvprātīgu vienošanos, ir apņēmusies sasniegt konkrētus mērķus vai uz kuru attiecas valstu regulatīvs rīcībpolitikas instruments;

- 22) "īstenojošā publiskā iestāde" ir publisko tiesību subjekts, kura atbildībā ir veikt vai pārraudzīt aplikšanu ar enerģijas vai oglekļa nodokli, finanšu shēmas un instrumentus, fiskālos stimulus, standartus un normas, energomarķējuma shēmas un apmācības vai izglītības pasākumus;
- 23) "rīcībpolitikas pasākums" ir regulatīvs, finanšu, fiskāls, brīvprātīgs vai informācijas sniegšanas instruments, kas dalībvalstī ir oficiāli izveidots un tiek īstenots, lai tirgus dalībniekiem radītu atbalsta sistēmu, prasību vai stimulu nodrošināt un pirkt energopakalpojumus un īstenot citus energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus;
- 24) "atsevišķa darbība" ir darbība, kuras rezultātā ir panākti pārbaudāmi un izmērāmi, vai aplēšami energoefektivitātes uzlabojumi un kuras īstenošana izriet no rīcībpolitikas pasākuma;
- 25) "enerģijas sadales uzņēmums" ir fiziska vai juridiska persona, tostarp sadales sistēmas operators, kas ir atbildīga par enerģijas transportēšanu, lai to piegādātu galalietotājiem vai sadales stacijām, kuras pārdod enerģiju galalietotājiem;
- 26) "sadales sistēmas operators" ir sadales sistēmas operators, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 29. punktā attiecībā uz elektroenerģiju vai Direktīvas 2009/73/EK 2. panta 6. punktā attiecībā uz gāzi;
- 27) "enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmums" ir fiziska vai juridiska persona, kas pārdod enerģiju galalietotājiem;
- 28) "galalietotājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas iepērk enerģiju savam galapatēriņam;
- 29) "energopakalpojumu sniedzējs" ir fiziska vai juridiska persona, kas sniedz energopakalpojumus vai energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus galalietotāja iekārtās vai telpās;
- 30) "mazie un vidējie uzņēmumi" jeb "MVU" ir uzņēmumi, kā definēts Komisijas Ieteikuma 2003/361/EK ⁽³⁷⁾ pielikuma 2. panta 1. punktā;
- 31) "mikrouzņēmums" ir uzņēmums, kā definēts Ieteikuma 2003/361/EK pielikuma 2. panta 3. punktā;
- 32) "energoaudits" ir sistemātiska procedūra ar mērķi iegūt pietiekamas zināšanas par ēkas vai ēku grupas, rūpnieciskās vai komerciālās darbības vai iekārtas vai privāto vai publisko pakalpojumu enerģijas patēriņa profilu, nosakot un kvantificējot izmaksu ziņā lietderīga enerģijas ietaupījuma iespējas, nosakot izmaksu ziņā lietderīga atjaunīgās enerģijas izmantojuma vai ražošanas potenciālu un ziņojot par konstatējumiem;
- 33) "energoefektivitātes līgums" ir tāda līgumiska vienošanās starp energoefektivitātes uzlabošanas pasākuma saņēmēju un sniedzēju, ko pārbauda un pārrauga visā līguma darbības laikā, ja darbu, piegādi vai pakalpojumu minētajā pasākumā apmaksā attiecībā uz līgumā atrunātu energoefektivitātes uzlabojuma līmeni vai citu energoefektivitātes kritēriju, piemēram, finanšu ietaupījumu, par kuru ir panākta vienošanās;
- 34) "viedā uzskaites sistēma" ir viedā uzskaites sistēma, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 23. punktā, vai viedo mēraparātu sistēma, kā minēts Direktīvā 2009/73/EK;
- 35) "pārvades sistēmas operators" ir pārvades sistēmas operators, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 35. punktā attiecībā uz elektroenerģiju vai Direktīvas 2009/73/EK 2. panta 4. punktā attiecībā uz gāzi;
- 36) "koģenerācija" ir siltumenerģijas un elektroenerģijas vai mehāniskās enerģijas vienlaicīga ražošana vienā procesā;
- 37) "ekonomiski pamatots pieprasījums" ir pieprasījums, kas nepārsniedz siltumapgādes vai aukstumapgādes vajadzības un ko pretējā gadījumā atbilstīgi tirgus nosacījumiem apmierinātu, izmantojot enerģijas ražošanas metodes, kas nav koģenerācija;

⁽³⁷⁾ Komisijas Ieteikums 2003/361/EK (2003. gada 6. maijs) par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.).

- 38) "lietderīgais siltums" ir siltums, kas saražots koģenerācijas procesā, lai apmierinātu ekonomiski pamatotu siltumapgādes vai aukstumapgādes pieprasījumu;
- 39) "koģenerācijas režīmā saražotā elektroenerģija" ir elektroenerģija, kas saražota procesā, kurš ir saistīts ar lietderīgā siltuma ražošanu un kura aprēķini veikti saskaņā ar II pielikumā noteiktajiem vispārīgajiem principiem;
- 40) "augstas efektivitātes koģenerācija" ir koģenerācija, kas atbilst III pielikumā izklāstītajiem kritērijiem;
- 41) "kopējā efektivitāte" ir gadā saražotās elektroenerģijas, mehāniskās enerģijas un lietderīgā siltuma summa attiecībā pret kurināmā daudzumu, kas izmantots siltuma ražošanai koģenerācijas procesā un bruto elektroenerģijas un mehāniskās enerģijas ražošanai;
- 42) "attiecība starp elektroenerģiju un siltumu" ir attiecība starp koģenerācijas režīmā saražoto elektroenerģiju un lietderīgo siltumu, ko, izmantojot attiecīgās iekārtas darbības datus, aprēķina laikā, kad iekārta pilnībā darbojas koģenerācijas režīmā;
- 43) "koģenerācijas iekārta" ir iekārta, kas spēj darboties koģenerācijas režīmā;
- 44) "maza apjoma koģenerācijas iekārta" ir koģenerācijas iekārta ar uzstādīto jaudu, kas nenasniedz 1 MW_e;
- 45) "mikrokoģenerācijas iekārta" ir koģenerācijas iekārta, kuras maksimālā jauda nenasniedz 50 kW_e;
- 46) "efektīva centralizētā siltumapgāde un aukstumapgāde" ir centralizētās siltumapgādes vai aukstumapgādes sistēma, kura atbilst 26. pantā noteiktajiem kritērijiem;
- 47) "efektīva siltumapgāde un aukstumapgāde" ir siltumapgādes un aukstumapgādes risinājums, kas salīdzinājumā ar pamata scenāriju, kurā ņemtas vērā ierastās metodes, izmaksu ziņā lietderīgā veidā – kā tas novērtēts šajā direktīvā minētajā izmaksu un ieguvumu analizē – izmērāmi samazina primārās enerģijas daudzumu, kas nepieciešams vienas piegādātās enerģijas vienības piegādei attiecīgās sistēmas robežās, ņemot vērā ieguvei, pārveidei, transportēšanai un sadalei nepieciešamo enerģiju;
- 48) "efektīva individuālā siltumapgāde un aukstumapgāde" ir individuālās siltumapgādes un aukstumapgādes risinājums, kurš – salīdzinājumā ar efektīvu centralizēto siltumapgādi un aukstumapgādi – izmērāmi samazina neatjaunīgas primārās enerģijas daudzumu, kas nepieciešams vienas piegādātās enerģijas vienības piegādei attiecīgās sistēmas robežās, vai kuram nepieciešams tāds pats neatjaunīgas primārās enerģijas daudzums, bet par zemākām izmaksām, ņemot vērā ieguvei, pārveidei, transportēšanai un sadalei nepieciešamo enerģiju;
- 49) "datu centrs" ir datu centrs, kā definēts Regulas (EK) Nr. 1099/2008 A pielikuma 2.6.3.1.16. punktā;
- 50) "būtiska modernizācija" ir modernizācija, kuras izmaksas pārsniedz 50 % no investīciju izmaksām par līdzvērtīgu jaunu iekārtu;
- 51) "agregators" ir neatkarīgs agregators, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 19. punktā;
- 52) "enerģētiskā nabadzība" ir mājāsaimniecības nespēja piekļūt pamata energopakalpojumiem, ja šādi pakalpojumi nodrošina pamata līmeņus un pienācīgu dzīves un veselības standartu, tostarp pienācīgu siltumapgādi, karsto ūdeni, aukstumapgādi, apgaismi un enerģiju iekārtu darbināšanai, attiecīgajā nacionālajā kontekstā, spēkā esošajā nacionālajā sociālajā rīcībpolitikā un citās attiecīgās nacionālās rīcībpolitikās, ko izraisījusi vairāku faktoru kombinācija, tostarp vismaz nespēja nodrošināt cenas, nepietiekami izmantojamie ienākumi, lieli enerģijas izdevumi un slikta energoefektivitāte;
- 53) "galaizmantotājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas iepērk siltumapgādi, aukstumapgādi vai mājāsaimniecības karsto ūdeni pašu galapatēriņam, vai fiziska vai juridiska persona, kas apdzīvo atsevišķu ēku vai vienību daudzdzīvokļu vai daudzfunkcionālā ēkā, kurā siltumapgādi, aukstumapgādi vai mājāsaimniecības karsto ūdeni nodrošina no centrāla avota, ja šādai personai nav tieša vai individuāla līguma ar energopiegādātāju;

- 54) “pretrunīgas intereses” nozīmē, ka ar energoefektivitātes investīcijām saistītie finansiālie pienākumi un atlīdzinājums nav taisnīgi un saprātīgi sadalīti starp iesaistītajiem aktoriem, piemēram, starp ēkas vienību īpašniekiem un īrniekiem un nomniekiem vai dažādiem īpašniekiem vai starp daudzdzīvokļu vai daudzfunkcionālu ēku īpašniekiem un īrniekiem un nomniekiem vai dažādiem īpašniekiem;
- 55) “iesaistes stratēģija” ir stratēģija, ar ko nosaka mērķus, izstrādā paņēmienus un izveido procesu, kā rīcībpolitikas veidošanas procesā iesaistīt visas attiecīgās ieinteresētās personas valsts vai vietējā līmenī, tostarp pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus, piemēram, patērētāju organizācijas, lai palielinātu izpratni un iegūtu atgriezenisko saiti par šādām rīcībpolitikām, kā arī uzlabotu sabiedrības atbalstu tām;
- 56) “statistiski nozīmīga un reprezentatīva izlase no energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem” ir tāda izlase, kas prasa izveidot attiecīgo enerģijas taupības pasākumu statistiskā kopuma apakškopu tā, lai tā atspoguļotu visu enerģijas taupības pasākumu visu attiecīgo kopumu un tādējādi ļautu izdarīt pamatoti uzticamus secinājumus par visa pasākumu kopuma uzticamību.

3. pants

Princips “energoefektivitāte pirmajā vietā”

1. Saskaņā ar principu “energoefektivitāte pirmajā vietā” dalībvalstis nodrošina, ka energoefektivitātes risinājumi, tostarp pieprasījuma puses resursi un sistēmas elastīgums, tiek novērtēti plānošanas, rīcībpolitikas un nozīmīgu investīciju lēmumos, kuru vērtība pārsniedz 100 000 000 EUR katrs vai 175 000 000 EUR transporta infrastruktūras projektiem, saistībā ar šādiem sektoriem:

- a) energosistēmas; un
- b) neenerģētiskie sektori, ja šiem sektoriem ir ietekme uz enerģijas patēriņu un energoefektivitāti, piemēram, ēku, transporta, ūdens, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT), lauksaimniecības un finanšu sektori.

2. Līdz 2027. gada 11. oktobrim Komisija veic 1. punktā izklāstīto robežvērtību novērtējumu ar mērķi tās koriģēt uz leju, ņemot vērā iespējamās norises ekonomikā un enerģijas tirgū. Komisija līdz 2028. gada 11. oktobrim iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei un pēc tam attiecīgā gadījumā pievienojot tiesību aktu priekšlikumus.

3. Piemērojot šo pantu, dalībvalstis tiek mudinātas ņemt vērā Komisijas Ieteikumu (ES) 2021/1749 ⁽³⁸⁾.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentās iestādes uzrauga principa “energoefektivitāte pirmajā vietā” piemērošanu, tostarp attiecīgā gadījumā nozaru integrāciju un starpnozaru ietekmi, ja uz rīcībpolitikas, plānošanas un investīciju lēmumiem attiecas prasības par apstiprināšanu un uzraudzību.

5. Piemērojot principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”, dalībvalstis:

- a) veicina un, ja tiek prasīta izmaksu un ieguvumu analīze, nodrošina, ka tiek piemērotas, un dara publiski pieejamas izmaksu un ieguvumu metodikas, kas attiecīgā gadījumā ļauj pienācīgi novērtēt plašākus ieguvumus no energoefektivitātes risinājumiem, ņemot vērā visu dzīves ciklu un ilgtermiņa perspektīvu, sistēmu un izmaksu efektivitāti, piegādes drošību un kvantitatīvu novērtēšanu no sabiedrības, veselības, ekonomikas un klimatneitralitātes perspektīvas, ilgtspēju un aprites ekonomikas principus pārejā uz klimatneitralitāti;
- b) risina jautājumu par ietekmi uz enerģētisko nabadzību;

⁽³⁸⁾ Komisijas Ieteikums (ES) 2021/1749 (2021. gada 28. septembris) par principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”: no principiem pie prakses – Vadlīnijas un piemēri principa ieviešanai lēmumu pieņemšanā enerģētikas nozarē un ārpus tās (OV L 350, 4.10.2021., 9. lpp.).

- c) nosaka subjektu vai subjektus, kā atbildībā ir uzraudzīt principa “energoefektivitāte pirmajā vietā” piemērošanu un tiesiskā regulējuma, tostarp finanšu noteikumu, plānošanas, rīcībpolitikas un nozīmīgo investīciju lēmumu, kā minēts 1. punktā, ietekmi uz energopatēriņu, energoefektivitāti un energosistēmām;
- d) savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata progresā ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu, ziņo Komisijai par to, kā princips “energoefektivitāte pirmajā vietā” ņemts vērā nacionālajos un – attiecīgā gadījumā – reģionālajos un vietējos plānošanas, rīcībpolitikas un nozīmīgu investīciju lēmumos, kas attiecas uz nacionālajām un reģionālajām energosistēmām, iekļaujot vismaz šādu informāciju:
- i) novērtējumu par principa “energoefektivitāte pirmajā vietā” piemērošanu un tā sniegtajiem ieguvumiem energosistēmās, jo īpaši attiecībā uz enerģijas patēriņu;
- ii) to pasākumu sarakstu, kas veikti ar mērķi novērst nevajadzīgus regulatīvus vai neregulatīvus šķēršļus principam “energoefektivitāte pirmajā vietā” un pieprasījuma puses risinājumiem, tostarp identificējot valstu tiesību aktus un pasākumus, kas ir pretrunā principam “energoefektivitāte pirmajā vietā”.

6. Līdz 2024. gada 11. aprīlim Komisija pieņem pamatnostādnes, nodrošinot kopīgu vispārīgu satvaru, kurā būtu iekļauta uzraudzība, monitorings un ziņošanas procedūra, ko dalībvalstis varētu izmantot, izstrādājot 5. punkta a) apakšpunktā minēto izmaksu un ieguvumu aprēķina metodiku, nolūkā nodrošināt salīdzināmību, vienlaikus atstājot dalībvalstīm iespēju pielāgoties valsts un vietējiem apstākļiem.

4. pants

Energoefektivitātes mērķrādītāji

1. Dalībvalstis kolektīvi nodrošina, ka energopatēriņš 2030. gadā ir vismaz par 11,7 % mazāks salīdzinājumā ar prognozēm 2020. gada ES atsaucēs scenārijā tā, lai 2030. gadā Savienības enerģijas galapatēriņš nepārsniegtu 763 Mtoe. Dalībvalstis dara visu iespējamo, lai kopīgi veicinātu indikatīvo Savienības primārās enerģijas patēriņa mērķrādītāju – ne vairāk kā 992,5 Mtoe 2030. gadā.

2. Katra dalībvalsts nosaka indikatīvu valsts energoefektivitātes devumu, kas balstās uz enerģijas galapatēriņu, lai kolektīvi sasniegtu Savienības saistošo enerģijas galapatēriņa mērķrādītāju, kas minēts šā panta 1. punktā, un dara visu iespējamo, lai kolektīvi veicinātu Savienības indikatīvo primārās enerģijas patēriņa mērķrādītāju, kas minēts minētajā punktā. Dalībvalstis minētos devumus kopā ar šo devumu indikatīvo trajektoriju paziņo Komisijai savu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, un savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kas paziņoti, ievērojot minētās regulas 3. pantu un 7.–12. pantu. To darot, dalībvalstis savus devumus izsaka arī kā absolūtu primārās enerģijas patēriņa līmeni 2030. gadā. Nosakot savus indikatīvos nacionālos energoefektivitātes devumus, dalībvalstis ņem vērā šā panta 3. punktā noteiktās prasības un paskaidro, kā un uz kāda datu pamata šie devumi ir aprēķināti. Minētajā nolūkā tās var izmantot šīs direktīvas I pielikumā noteikto formulu.

Dalībvalstis savos valstu energoefektivitātes devumos norāda primārās enerģijas patēriņa un enerģijas galapatēriņa īpatsvaru, kā definēts Regulā (EK) Nr. 1099/2008, tostarp rūpniecības, dzīvojamā, pakalpojumu un transporta sektorā. Dalībvalstis arī norāda prognozes par enerģijas patēriņu IKT sektorā.

3. Nosakot savus indikatīvos valstu energoefektivitātes devumus, kas minēti 2. punktā, dalībvalstis ņem vērā:

a) Savienības kopējā enerģijas patēriņa mērķrādītāju 2023. gadā, kas nepārsniedz 763 Mtoe, un primārās enerģijas patēriņa mērķrādītāju, kas nepārsniedz 992,5 Mtoe, kā paredzēts 1. punktā;

- b) pasākumus, kas paredzēti šajā direktīvā;
- c) citus pasākumus, lai veicinātu energoefektivitāti dalībvalstīs un Savienības līmenī;
- d) jebkādu būtiskus faktorus, kas ietekmē centienus energoefektivitātes jomā:
  - i) agrīni centieni un darbības energoefektivitātes jomā;
  - ii) centienu tainšs sadalījums visā Savienībā;
  - iii) ekonomikas energointensitāte;
  - iv) atlikušais izmaksu ziņā lietderīgais enerģijas ietaupījuma potenciāls;
- e) citus valsts apstākļus, kas ietekmē energopatēriņu, proti:
  - i) IKP un demogrāfijas attīstība un prognozes;
  - ii) enerģijas importa un eksporta izmaiņas, izmaiņas energoresursu struktūrā un jaunu ilgtspējīgu degvielu plaša apguve;
  - iii) visu atjaunīgo energoresursu attīstība, kodolenerģija, oglekļa piesaiste un uzglabāšana;
  - iv) energoietilpīgo nozaru dekarbonizācija;
  - v) nacionālo dekarbonizācijas vai klimatneitralitātes plānu mērķu vērienīgums;
  - vi) ekonomiskais enerģijas ietaupījuma potenciāls;
  - vii) pašreizējie klimatiskie apstākļi un klimata pārmaiņu prognozes.

4. Piemērojot 3. punktā izklāstītās prasības, dalībvalsts nodrošina, ka tās devums, kas izteikts Mtoe, nepārsniedz 2,5 % virs tā, kāds tas būtu bijis, ja tas būtu iegūts I pielikumā noteiktās formulas rezultātā.

5. Komisijas izvērtē, ka dalībvalstu kolektīvais devums ir vismaz vienāds ar šā panta 1. punktā izklāstīto Savienības saistošo enerģijas galapatēriņa mērķrādītāju. Ja Komisija, kad tā veic savu atjaunināto nacionālo enerģētikas un klimata plānu projektu novērtējumu, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 9. panta 2. punktu, vai vēlākais līdz 2024. gada 1. martam, ņemot vērā atjaunināto 2020. gada ES atsaucis scenāriju, ievērojot šo punktu, secina, ka tas ir nepietiekams, Komisija katrai dalībvalstij iesniedz koriģētu indikatīvo nacionālo energoefektivitātes devumu enerģijas galapatēriņam, pamatojoties uz:

- a) atlikušo kolektīvo enerģijas galapatēriņa samazinājumu, kas nepieciešams, lai sasniegtu 1. punktā izklāstīto Savienības saistošo mērķrādītāju;
- b) relatīvo SEG intensitāti uz IKP vienību 2019. gadā attiecīgo dalībvalstu vidū;
- c) minēto dalībvalstu IKP 2019. gadā.

Pirms I pielikumā dotās formulas piemērošanas šajā punktā izveidotajam mehānismam un vēlākais līdz 2023. gada 30. novembrim Komisija atjaunina 2020. gada ES atsaucis scenāriju, pamatojoties uz jaunākajiem Eurostat datiem, ko dalībvalstis paziņojušas saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu un 14. pantu.

Neatkarīgi no šīs direktīvas 37. panta dalībvalstis, kuras vēlas atjaunināt savus indikatīvos valstu energoefektivitātes devumus, ievērojot šā panta 2. punktu, izmantojot atjaunināto 2020. gada ES atsaucis scenāriju, savu atjaunināto indikatīvo nacionālo energoefektivitātes devumu paziņo vēlākais līdz 2024. gada 1. februārim. Ja dalībvalsts vēlas atjaunināt savu indikatīvo valsts energoefektivitātes devumu, tā nodrošina, ka tās devums, kas izteikts Mtoe, nepārsniedz 2,5 % virs tā, kāds tas būtu bijis, ja tas būtu iegūts I pielikumā noteiktās formulas rezultātā, izmantojot atjaunināto 2020. gada ES atsaucis scenāriju.

Dalībvalstis, kurām Komisija iesniedza koriģētu indikatīvu valstu energoefektivitātes devumu, savu indikatīvo valstu energoefektivitātes devumu atjaunina, ievērojot šā panta 2. punktu, ar koriģēto indikatīvo valstu energoefektivitātes devumu enerģijas galapatēriņam kopā ar minēto devumu indikatīvās trajektorijas atjauninājumu un – attiecīgā gadījumā – saviem papildu pasākumiem to integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumu ietvaros, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu. Komisija saskaņā ar minēto Regulu pieprasa, lai dalībvalstis nekavējoties iesniegtu savu koriģēto indikatīvo energoefektivitātes devumu un – attiecīgā gadījumā – savus papildu pasākumus, lai nodrošinātu šajā punktā izklāstītā mehānisma piemērošanu.

Ja dalībvalsts ir paziņojusi par tādu indikatīvu valsts energoefektivitātes devumu attiecībā uz enerģijas galapatēriņu, kas izteikts Mtoe un kas vienāds ar vai zemāks par to, kāds tas būtu bijis, ja tas būtu iegūts I pielikumā noteiktās formulas rezultātā, Komisija minēto devumu negroza.

Piemērojot šajā punktā noteikto mehānismu, Komisija nodrošina, ka vairs nav atšķirības starp visu dalībvalstu valstu devumu summu un 1. punktā izklāstīto Savienības saistošo mērķrādītāju.

6. Ja Komisija, balstoties uz savu novērtējumu, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 29. panta 1. un 3. punktu, secina, ka progress virzībā uz energoefektivitātes devumu sasniegšanu nav bijis pietiekams, dalībvalstis, kurās šā panta 2. punktā minētā indikatīvā trajektorija attiecībā uz enerģijas galapatēriņu ir pārsniegta, nodrošina, ka viena gada laikā pēc Komisijas novērtējuma saņemšanas tiek īstenoti papildu pasākumi, lai dalībvalstis atkal virzītos uz savu energoefektivitātes devumu sasniegšanu. Minētie papildu pasākumi cita starpā ietver vismaz vienu no šādiem pasākumiem:

- a) veikt nacionālus pasākumus, kas nodrošina papildu enerģijas ietaupījumu, arī sniegt lielāku projektu izstrādes palīdzību energoefektivitātes investīciju pasākumu īstenošanai;
- b) palielināt šīs direktīvas 8. pantā noteikto enerģijas ietaupījuma pienākumu;
- c) koriģēt publiskajam sektoram uzlikto pienākumu;
- d) veikt brīvprātīgu finanšu iemaksu šīs direktīvas 30. pantā minētajā valsts energoefektivitātes fondā vai citā energoefektivitātei veltītā finansēšanas instrumentā, nodrošinot, ka ikgadējās finanšu iemaksas ir līdzvērtīgas investīcijām, kas vajadzīgas indikatīvās trajektorijas sasniegšanai.

Ja dalībvalsts enerģijas galapatēriņš pārsniedz šā panta 2. punktā minēto indikatīvo trajektoriju attiecībā uz enerģijas galapatēriņu, tā savā integrētajā nacionālajā enerģētikas un klimata progresā ziņojumā, kas iesniegts, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu, iekļauj skaidrojumu par pasākumiem, ko tā veiks, lai šo neatbilstību novērstu, un lai nodrošinātu, ka tā sasniedz savu valsts energoefektivitātes devumu un enerģijas ietaupījumu, kādu ir paredzēts panākt.

Komisija novērtē, vai šajā punktā minētie valstu pasākumi ir pietiekami, lai sasniegtu Savienības energoefektivitātes mērķrādītājus. Ja valstu pasākumi tiek atzīti par nepietiekamiem, Komisija pēc vajadzības ierosina pasākumus un īsteno savas pilnvaras Savienības līmenī, lai nodrošinātu 2030. gadam nosprausto Savienības energoefektivitātes mērķrādītāju sasniegšanu.

7. Komisija līdz 2026. gada 31. decembrim novērtē visas metodoloģiskās izmaiņas datus, kas paziņoti saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1099/2008, enerģijas bilances aprēķināšanas metodikā un enerģētiskajos modeļos Eiropas enerģijas izmantošanai, un vajadzības gadījumā ierosina tehniskas korekcijas Savienības 2030. gada mērķrādītāju aprēķināšanā, lai saglabātu šā panta 1. punktā izvirzīto ieceru vērienu.

II NODAĻA

PUBLISKAIS SEKTORS KĀ PARAUGS

5. pants

Publiskā sektora līderība energoefektivitātes jomā

1. Dalībvalstis nodrošina, ka katru gadu visu publisko struktūru kopējais enerģijas galapatēriņš tiek samazināts vismaz par 1,9 % salīdzinājumā ar 2021. gadu.

Dalībvalstis var izvēlēties no pirmajā daļā noteiktā pienākuma izslēgt sabiedrisko transportu vai bruņotos spēkus.

Piemērojot pirmo un otro daļu, dalībvalstis nosaka bāzlīniju, kas ietver visu publisko struktūru, izņemot sabiedrisko transportu vai bruņotos spēkus, enerģijas galapatēriņu 2021. gadam. Sabiedriskā transporta un bruņoto spēku enerģijas patēriņa samazinājums ir indikatīvs, un to joprojām var ņemt vērā, lai izpildītu pirmajā daļā noteikto pienākumu, pat ja tas ir izslēgts no bāzlīnijas saskaņā ar šo pantu.

2. Pārejas periodā, kas beidzas 2027. gada 11. oktobrī, 1. punktā noteiktais mērķrādītājs ir indikatīvs. Minētā pārejas perioda laikā dalībvalstis var izmantot aplēsto patēriņa datus, un līdz tam pašam datumam dalībvalstis bāzlīniju korigē un visu publisko struktūru aplēsto enerģijas galapatēriņu saskaņo ar visu publisko struktūru faktisko enerģijas galapatēriņu.

3. Šā panta 1. punktā noteiktajā pienākumā līdz 2026. gada 31. decembrim neiekļauj publisko struktūru energopatēriņu vietējās administratīvās vienībās ar mazāk nekā 50 000 iedzīvotāju, un līdz 2029. gada 31. decembrim publisko struktūru energopatēriņu vietējās administratīvās vienībās ar mazāk nekā 5 000 iedzīvotāju.

4. Dalībvalsts, aprēķinot savu publisko struktūru enerģijas galapatēriņu, var ņemt vērā klimatiskās atšķirības tajā.

5. Dalībvalstis saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu iesniegtajos nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kas paziņoti, ievērojot minētās regulas 3. pantu un 7.–12. pantu, iekļauj energopatēriņa samazinājuma apjomu, kas jāsasniedz visām publiskām struktūrām atsevišķos sektoros, un pasākumus, ko tās plāno pieņemt, lai minētos samazinājumus sasniegtu. Dalībvalstis par katrā gadā panākto enerģijas galapatēriņa samazinājumu ziņo Komisijai savos integrētajos valstu enerģētikas un klimata progresa ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka pēc apspriešanās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, tai skaitā – attiecīgā gadījumā – enerģētikas aģentūrām, un sabiedrību, tai skaitā jo īpaši neaizsargātām grupām, kuras pakļautas enerģētiskās nabadzības riskam, vai kuras ir neaizsargātākas pret tās sekām, reģionālās un vietējās iestādes savos ilgtermiņa plānošanas rīkos, piemēram, dekarbonizācijas vai ilgtspējīgas enerģijas plānos, nosaka konkrētus energoefektivitātes pasākumus.

Dalībvalstis arī nodrošina, ka kompetentās iestādes, izstrādājot un īstenojot energoefektivitātes pasākumus, veic darbības, lai mazinātu energoefektivitātes pasākumu būtisku tiešu vai netiešu negatīvu ietekmi uz enerģētiski nabadzīgām māsājniecībām, māsājniecībām ar zemiem ienākumiem vai neaizsargātām grupām.

7. Dalībvalstis atbalsta publiskās struktūras. Šāds atbalsts var, neskarot valsts atbalsta noteikumus, ietvert finansiālu un tehnisku atbalstu nolūkā ieviest energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus un mudināt publiskās struktūras ņemt vērā plašākus ieguvumus, kas nav saistīti ar enerģijas ietaupījumu, piemēram, iekšstelpu vides kvalitāti, arī reģionālā un vietējā līmenī, sniedzot vadlīnijas, veicinot kompetenču veidošanu, prasmju apguvi un apmācības iespējas un mudinot publiskās struktūras sadarboties.

8. Dalībvalstis mudina publiskās struktūras ņemt vērā dzīves cikla oglekļa emisijas, kā arī ekonomiskos un sociālos ieguvumus no publisko struktūru investīciju un rīcīpolitikas darbībām.
9. Dalībvalstis mudina publiskās struktūras uzlabot to ēku energoefektivitāti, kuras ir publisko struktūru īpašumā vai lietošanā, tostarp, aizstājot vecos un neefektīvos sildītājus.

6. pants

Publisko struktūru ēkas kā paraugs

1. Neskarot Direktīvas 2010/31/ES 7. pantu, katru dalībvalsts nodrošina, lai katru gadu tiktu renovēti vismaz 3 % kopējās grīdas platības publisko struktūru īpašumā esošajās ēkās, kuras apsilda un/vai dzesē, lai tās tiktu pārveidotas par vismaz gandrīz nulles enerģijas ēkām vai par bezemisiju ēkām saskaņā ar Direktīvas 2010/31/ES 9. pantu.

Dalībvalstis var izvēlēties, kuras ēkas iekļaut 3 % renovācijas prasībā, renovējamo ēku izvēlē pienācīgi ņemot vērā izmaksu lietderību un tehnisko iespējamību.

Dalībvalstis no šā punkta pirmajā daļā minētā pienākuma renovēt var atbrīvot sociālos mājokļus, ja renovācija izmaksu ziņā nebūtu neitrāla vai cilvēkiem, kuri dzīvo sociālajos mājokļos, radītu ievērojamu īres maksas pieaugumu, izņemot gadījumus, kad šādi īres maksas pieaugumi nav lielāki par ekonomiskajiem ietaupījumiem no enerģijas rēķina.

Ja publiskās struktūras apdzīvo ēku, kura nav to īpašumā, tās risina sarunas ar ēkas īpašnieku, jo īpaši tad, ja tiek sasniegts tāds atskaites punkts kā īres atjaunošana, izmantojuma maiņa, nozīmīgi remontdarbi vai uzturēšanas darbi, lai izstrādātu līguma noteikumus, kas ļautu ēkai kļūt par gandrīz nulles enerģijas ēku vai nulles enerģijas ēku.

Normu – vismaz 3 % – aprēķina no to publisko struktūru īpašumā esošo ēku kopējās grīdas platības, kuru kopējā izmantojamā grīdas platība pārsniedz 250 m² un kuras 2024. gada 1. janvārī nav gandrīz nulles enerģijas ēkas.

2. Mazāk stingras prasības nekā tās, kas noteiktas 1. punktā, dalībvalstis var piemērot šādām ēku kategorijām:
  - a) ēkām, ko oficiāli aizsargā kā daļu no klasificētas vides vai to īpašās arhitektūras vai vēsturiskās vērtības dēļ, tiktāl, ciktāl konkrētu minimālo energoefektivitātes prasību izpilde nepieņemami izmainītu to raksturu vai izskatu;
  - b) ēkām, kuras ir bruņoto spēku vai centrālās valdības īpašumā un kalpo valsts aizsardzības mērķiem, izņemot bruņoto spēku un citu valsts aizsardzības iestāžu personālam paredzētas atsevišķas dzīvojamās telpas vai biroja ēkas;
  - c) ēkām, kas kalpo par kulta vietām un ko izmanto reliģiskām darbībām.

Dalībvalstis jebkuru ēku, kas nav minēta šā punkta pirmajā apakšpunktā, var nolemt līdz 1. punktā paredzētajam līmenim nerenovēt, ja tās uzskata, ka minēto ēku tehniski, ekonomiski vai funkcionāli par gandrīz nulles enerģijas ēku pārveidot nav iespējams. Ja dalībvalstis pieņem šādu lēmumu, tās minētās ēkas renovāciju 1. punktā izklāstītas prasības izpilde neieskaita.

3. Lai vispirms veicinātu enerģijas ietaupījumu un stimulētu agrīnu rīcību, dalībvalsts, kas atbilstīgi 1. punkta nosacījumiem renovē vairāk nekā 3 % no savu ēku kopējās grīdas platības jebkurā gadā līdz 2026. gada 31. decembrim, pārpalikumu var ieskaitīt ikgadējā renovācijas normā jebkurā no trim nākamajiem gadiem. Dalībvalsts, kas no 2027. gada 1. janvāra renovē vairāk nekā 3 % no savu ēku kopējās grīdas platības, papildus renovēto platību var ieskaitīt divu nākamā gadu ikgadējā renovācijas normā.

4. Dalībvalstis var ēku ikgadējā renovācijas normā ieskaitīt jaunas ēkas, kas ir to īpašumā, aizstājot publisko struktūru konkrētas ēkas, kuras ir nojauktas divu iepriekšējo gadu laikā. Tas ir pieļaujami tikai tad, ja tas ir izmaksu ziņā lietderīgāk un ilgtspējīgāk panākto enerģijas ietaupījumu un dzīvescikla CO₂ emisiju samazinājumu ziņā salīdzinājumā ar šādu ēku renovāciju. Katra dalībvalsts skaidri nosaka un publicē vispārīgos kritērijus, metodiku un procedūras, ko izmanto, lai noteiktu šādus izņēmuma gadījumus.

5. Līdz 2025. gada 11. oktobrim, dalībvalstis šā panta vajadzībām izveido un dara publiski pieejamu un piekļūstamu publisko struktūru īpašumā vai lietošanā esošo ēku sarakstu, kuras apsilda un/vai dzesē un kuru kopējā izmantojamā grīdas platība ir lielāka par 250 m². Dalībvalstis minēto sarakstu atjaunina vismaz reizi divos gados. Saraksts ir saistīts ar ēku fonda pārskatu, kas veikts saskaņā ar valsts ēku renovācijas plāniem saskaņā ar Direktīvu 2010/31/ES, un attiecīgajām datu bāzēm.

ES Ēku fonda observatorija var apkopot publiski pieejamos un piekļūstamos datus par ēku fonda raksturlielumiem, ēku renovāciju un energoefektivitāti, lai nodrošinātu labāku izpratni par ēku nozares energoefektivitāti, izmantojot salīdzināmus datus.

Sarakstā norāda vismaz šādus datus:

- a) grīdas platību m²;
- b) siltumapgādei un aukstumapgādei izmantotās enerģijas, elektroenerģijas un karstā ūdens uzsildīšanai izmantotās enerģijas mērīto gada patēriņu;
- c) katras ēkas energoefektivitātes sertifikātu, kas izdots saskaņā ar Direktīvu 2010/31/ES.

6. Dalībvalstis var pieņemt lēmumu piemērot pieeju, kas ir alternatīva 1.–4. punktā izklāstītajam, lai ik gadus publisko struktūru ēkās sasniegtu tādu enerģijas ietaupījumu apjomu, kas ir vismaz līdzvērtīgs 1. punktā prasītajam apjomam.

Lai piemērotu minēto alternatīvo pieeju, dalībvalstis:

- a) nodrošina, ka ik gadus attiecīgā gadījumā tiek ieviesta ēkas atjaunošanas pase ēkām, kas atbilst vismaz 3 % kopējās grīdas platības publisko struktūru īpašumā esošajās ēkās, kuras apsilda un/vai dzesē. Attiecībā uz minētajām ēkām renovāciju līdz gandrīz nulles enerģijas ēkai sasniedz vēlākais līdz 2040. gadam;
- b) var aplēst enerģijas ietaupījumu, ko 1.–4. punkts radītu, izmantojot attiecīgas standarta vērtības references publisko struktūru ēku energopatēriņam pirms un pēc renovācijas ar nolūku tās pārveidot par gandrīz nulles enerģijas ēkām, kā minēts Direktīvā 2010/31/ES.

Tās dalībvalstis, kas nolemj piemērot alternatīvo pieeju, līdz 2023. gada 31. decembrim paziņo Komisijai savus enerģijas ietaupījumus, kas paredzēti, lai līdz 2030. gada 31. decembrim sasniegtu vismaz līdzvērtīgus enerģijas ietaupījumu ēkās, uz kurām attiecas 1. punkts.

7. pants

Publiskais iepirkums

1. Dalībvalstis nodrošina, ka līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji, slēdzot publiskos līgumus un koncesijas līgumus par vērtību, kas vienāda ar vai lielāka par robežvērtībām, kuras noteiktas Direktīvas 2014/23/ES 8. pantā, Direktīvas 2014/24/ES 4. pantā un Direktīvas 2014/25/ES 15. pantā, iegādājas tikai tādu ražojumus, pakalpojumus, ēkas un būvdarbus, kuriem ir augsts energoefektivitātes līmenis saskaņā ar prasībām, kas minētas šīs direktīvas IV pielikumā, ja vien tas nav tehniski iespējams.

Dalībvalstis arī nodrošina, ka, slēdzot publiskos līgumus un koncesijas līgumus, kuru vērtība ir vienāda ar pirmajā daļā minētajām robežvērtībām vai lielāka par tām, līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji piemēro principu “energoefektivitāte pirmajā vietā” saskaņā ar 3. pantu, tostarp attiecībā uz publiskajiem līgumiem un koncesijas līgumiem, attiecībā uz kuriem IV pielikumā nav paredzētas īpašas prasības.

2. Pienākumus, kas minēti šā panta 1. punktā, nepiemēro, ja tie apdraud dalībvalsts sabiedrisko drošību vai kavē reaģēšanu sabiedrības veselības ārkārtas situācijās. Šā panta 1. punktā minēto pienākumu bruņoto spēku līgumiem piemēro tikai tiktāl, ciktāl to piemērošana nav pretrunā bruņoto spēku pasākumu būtībai un galvenajam mērķim. Pienākumus nepiemēro militārā ekipējuma piegādes līgumiem, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/81/EK⁽³⁹⁾ 1. panta 5. punktā.

3. Neatkarīgi no 29. panta 4. punkta dalībvalstis nodrošina, ka līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji, rīkojot iepirkuma konkursus par pakalpojuma līgumiem, kuros enerģija ir svarīga sastāvdaļa, izvērtē iespējamību noslēgt ilgtermiņa energoefektivitātes līgumus, kas nodrošina enerģijas ietaupījumu ilgtermiņā.

4. Neskarot šā panta 1. punktu, dalībvalstis, iegādājoties ražojumu kopumu, kuru pilnībā aptver saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1369 pieņemts deleģētais akts, var prasīt, lai ražojumu kopējā energoefektivitāte būtu svarīgāka nekā katra kopumā iekļautā ražojuma energoefektivitāte atsevišķi, iegādājoties ražojumu kopumu, kas atbilst kritērijam par piederību augstākajai pieejamajai energoefektivitātes klasei.

5. Nolūkā sasniegt Savienības dekarbonizācijas un nulles piesārņojuma mērķus dalībvalstis var prasīt, lai līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji, slēdzot šā panta 1. punktā minētos līgumus, iepirkuma praksē attiecīgā gadījumā ņem vērā plašākus ilgtermiņa, sociālos, vidiskos un aprites ekonomikas aspektus. Attiecīgā gadījumā un saskaņā ar IV pielikumu dalībvalstis pieprasa, lai līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji ņem vērā Savienības zaļā publiskā iepirkuma kritērijus vai pieejamus līdzvērtīgus valstu kritērijus.

Lai iepirkuma procesā nodrošinātu energoefektivitātes prasību piemērošanas pārredzamību, dalībvalstis nodrošina, ka līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji dara publiski pieejamu informāciju par to līgumu ietekmi uz energoefektivitāti, kuru vērtība ir vienāda ar vai lielāka par 1. punktā minētajām robežvērtībām, saskaņā ar Direktīvām 2014/23/ES, 2014/24/ES, 2014/25/ES un Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2019/1780⁽⁴⁰⁾, minēto informāciju publicējot attiecīgajos paziņojumos *Tenders Electronic Daily (TED)* tīmekļa vietnē. Līgumslēdzējas iestādes var nolemt pieprasīt, lai pretendenti atklāj informāciju par globālās sasilšanas potenciālu visā dzīves ciklā, zema oglekļa emisiju materiālu izmantojumu un to materiālu apritīgumu, kas izmantoti jaunai ēkai un renovējamai ēkai. Līgumslēdzējas iestādes var minēto informāciju par līgumiem darīt publiski pieejamu, it sevišķi gadījumos, ja līgumi aptver jaunas ēkas, kuru platība ir lielāka par 2 000 m².

Dalībvalstis atbalsta līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēju energoefektivitātes prasību ieviešanā, arī reģionālā un vietējā līmenī, nodrošinot skaidrus noteikumus un vadlīnijas, tai skaitā dzīves cikla izmaksu un ietekmes uz vidi un izmaksu novērtēšanas metodiku, izveidojot kompetences atbalsta centrus un mudinot līgumslēdzējas iestādes sadarboties, arī pāri robežām, un, ja iespējams, izmantojot apvienoto iepirkumu un digitālo iepirkumu.

⁽³⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/81/EK (2009. gada 13. jūlijs), ar kuru koordinē procedūras attiecībā uz to, kā līgumslēdzējas iestādes vai subjekti, kas darbojas drošības un aizsardzības jomā, piešķir noteiktu būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesības, un ar kuru groza Direktīvas 2004/17/EK un 2004/18/EK (OV L 216, 20.8.2009., 76. lpp.).

⁽⁴⁰⁾ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2019/1780 (2019. gada 23. septembris), ar ko izveido standarta veidlapas paziņojumu publicēšanai publisko iepirkumu jomā un atceļ Īstenošanas regulu (ES) 2015/1986 (“e-veidlapas”) (OV L 272, 25.10.2019., 7. lpp.).

6. Lai iepirkuma procesā nodrošinātu energoefektivitātes prasību piemērošanu, Komisija vajadzības gadījumā var valstu iestādēm un iepirkuma amatpersonām sniegt papildu norādījumus. Šāds atbalsts var stiprināt esošos forumus, lai atbalstītu dalībvalstis, piemēram, ar saskaņotu rīcību, un var palīdzēt tām ņemt vērā zaļā publiskā iepirkuma kritērijus.

7. Dalībvalstis izstrādā normatīvos aktus un administratīvo praksi attiecībā uz publisko iepirkumu un ikgadējo budžeta veidošanu un grāmatvedību, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka atsevišķas publiskās struktūras netiek atturētas veikt investīcijas energoefektivitātes uzlabošanā un izmantot energoefektivitātes līgumus un trešo personu finansējuma mehānismus, kas balstīti uz ilgtermiņa līgumiskām saistībām.

8. Dalībvalstis novērš jebkādas regulatīvus vai neregulatīvus šķēršļus energoefektivitātei, jo īpaši normatīvajos aktos un administratīvajā praksē attiecībā uz publisko iepirkumu un ikgadējo budžeta veidošanu un grāmatvedību, lai nodrošinātu to, ka atsevišķas publiskās struktūras netiek atturētas veikt investīcijas energoefektivitātes uzlabošanā, kā arī izmantot energoefektivitātes līgumus un trešo personu finansējuma mehānismus, kas balstīti uz ilgtermiņa līgumiskām saistībām.

Dalībvalstis par pasākumiem, kas veikti, lai novērstu šķēršļus energoefektivitātes uzlabojumu ieviešanai, Komisijai ziņo savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata progresa ziņojumos, kuri iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu.

III NODAĻA

ENERĢIJAS IZMANTOJUMA EFEKTIVITĀTE

8. pants

Enerģijas ietaupījuma pienākums

1. Dalībvalstis sasniedz vismaz šādu kumulatīvu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu:

- a) no 2014. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim – katru gadu jaunu ietaupījumu 1,5 % apmērā no ikgadējā enerģijas pārdošanas apjoma galalietotājiem, aprēķinot to kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2013. gada 1. janvāra. Minētajā aprēķinā var daļēji vai pilnībā neiekļaut pārdotās enerģijas apjomu, ko izmanto transportam;
- b) no 2021. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim:
  - i) no 2021. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim katru gadu jaunu ietaupījumu 0,8 % apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra;
  - ii) no 2024. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 31. decembrim katru gadu jaunu ietaupījumu 1,3 % apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra;
  - iii) no 2026. gada 1. janvāra līdz 2027. gada 31. decembrim katru gadu jaunu ietaupījumu 1,5 % apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra;
  - iv) no 2028. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim katru gadu jaunu ietaupījumu 1,9 % apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra.

Atkāpjoties no pirmās daļas b) apakšpunkta i) punkta, Kipra un Malta katru gadu no 2021. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim sasniedz jaunus ietaupījumus, kas līdzvērtīgi 0,24 % no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, to aprēķinot kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra.

Atkāpjoties no pirmās daļas b) apakšpunkta ii), iii) un iv) punkta, Kipra un Malta katru gadu no 2024. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim sasniedz jaunus ietaupījumus, kas līdzvērtīgi 0,45 % no ikgadējā enerģijas galapatēriņa (FEC), to aprēķinot kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra.

Dalībvalstis izlemj, kā jauno ietaupījumu aprēķināto apjomu sadalīt katrā pirmās daļas a) un b) apakšpunktā minētajā periodā, ar noteikumu, ka katra pienākuma laikposma beigās ir panākti prasītie kopējie kumulatīvie enerģijas galapatēriņa ietaupījumi.

Dalībvalstis turpina panākt jaunus ikgadējus ietaupījumus saskaņā ar pirmās daļas b) punkta iv) apakšpunktā paredzēto ietaupījuma likmi desmit gadu laikposmos pēc 2030. gada.

2. Dalībvalstis šā panta 1. punktā prasīto enerģijas ietaupījumu apjomu panāk, vai nu izveidojot energoefektivitātes pienākuma shēmu, kā minēts 9. pantā, vai pieņemot alternatīvos rīcībpolitikas pasākumus, kā minēts 10. pantā. Dalībvalstis energoefektivitātes pienākuma shēmu var kombinēt ar alternatīviem rīcībpolitikas pasākumiem. Dalībvalstis nodrošina, ka enerģijas ietaupījumus, kas izriet no 9. pantā, 10. pantā un 30. panta 14. punktā minētajiem rīcībpolitikas pasākumiem, aprēķina saskaņā ar V pielikumu.

3. Dalībvalstis energoefektivitātes pienākuma shēmas, alternatīvus rīcībpolitikas pasākumus vai abu kombināciju vai programmas vai pasākumus, ko finansē no valsts energoefektivitātes fonda, prioritāri īsteno enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū, bet ne tikai. Dalībvalstis nodrošina, ka rīcībpolitikas pasākumiem, ko īsteno, ievērojot ar šo pantu, nav nelabvēlīgas ietekmes uz šīm personām. Attiecīgā gadījumā dalībvalstis pēc iespējas labāk izmanto finansējumu, arī publisko finansējumu, Savienības līmenī izveidotos finansēšanas mehānismus un ieņēmumus no kvotām saskaņā ar 24. panta 3. punkta b) apakšpunktu ar mērķi novērst negatīvu ietekmi un nodrošināt taisnīgu un iekļaujošu enerģētikas pārkārtošanu.

Lai sasniegtu 1. punktā prasīto enerģijas ietaupījumu un neskarot Regulu (ES) 2019/943 un Direktīvu (ES) 2019/944, dalībvalstis šādu rīcībpolitikas pasākumu izstrādes nolūkā apsver un veicina atjaunīgās enerģijas kopienas un iedzīvotāju energokopienas lomu tajā, kā palīdzēt īstenot šos rīcībpolitikas pasākumus.

Dalībvalstis daļu no vajadzīgā kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma nosaka un panāk enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū. Šī daļa ir vismaz vienāda ar enerģētiskās nabadzības skarto mājāsaimniecību īpatsvaru, ko novērtē dalībvalstu nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kuri izveidoti saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 3. panta 3. punkta d) apakšpunktu. Dalībvalstis, savos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos novērtējot enerģētiskās nabadzības īpatsvaru, ņem vērā šādus rādītājus:

- a) nespēja uzturēt mājokli pietiekami siltu (*Eurostat*, SILC [ilc_md01]);
- b) kavēti maksājumi par komunālo pakalpojumu rēķiniem (*Eurostat*, SILC [ilc_md07]);
- c) kopējais iedzīvotāju skaits, kas dzīvo mājoklī ar cauru jumtu, mitrām sienām, grīdām vai pamatiem vai puvi logu rāmjos vai grīdā (*Eurostat*, SILC [ilc_mdho01]);
- d) nabadzības riska rādītājs (*Eurostat*, SILC un ECHP apsekojumi [ilc_li02]) (robežpunkts: 60 % no vidējā ekvivalentā ienākuma pēc sociālo pārskaitījumu veikšanas).

Ja dalībvalsts nav paziņojusi enerģētiskās nabadzības skarto mājāsaimniecību īpatsvaru, ko novērtē nacionālajā enerģētikas un klimata plānā, vajadzīgā kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma apjoma daļa enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū ir vismaz vienāda ar tālāk uzskaitīto rādītāju 2019. gada vērtību – vai, ja kādam rādītājam vērtība par 2019. gadu nav pieejama, izmanto trešajā apakšpunktā minēto rādītāju vērtības lineāru ekstrapolāciju par pēdējiem trim gadiem, par kuriem vērtības ir pieejamas, – vidējo aritmētisko daļu.

4. Dalībvalstis informāciju par izmantotajiem rādītājiem, vidējo aritmētisko daļu un saskaņā ar šā panta 3. punktu izstrādāto rīcībpolitikas pasākumu iznākumu iekļauj savu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, savos turpmākajos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kas paziņoti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 3. pantu un 7.–12. pantu, un attiecīgajos progresa ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot minētās regulas 17. pantu.

5. Dalībvalstis var ieskaitīt enerģijas ietaupījumus, kas izriet no rīcībpolitikas pasākumiem neatkarīgi no tā, vai tie ieviesti līdz 2020. gada 31. decembrim vai pēc tam, ar noteikumu, ka minētie pasākumi noveduši pie jaunām atsevišķām darbībām, kas tiek veiktas pēc 2020. gada 31. decembra. Enerģijas ietaupījumi, kas panākti kādā pienākuma periodā, netiek ieskaitīti vajadzīgo enerģijas ietaupījumu apjomā iepriekšējos pienākuma periodos, kas noteikti 1. punktā.

6. Ar noteikumu, ka dalībvalstis sasniedz vismaz savu kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma pienākumu, kas minēts 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta i) punktā, minētajā punktā norādīto prasīto enerģijas ietaupījumu apjomu tās var aprēķināt vienā vai vairākos šādos veidos:

- a) enerģijas pārdošanas apjomam galalietotājiem vai enerģijas galapatēriņam, ko aprēķina kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra, piemērojot ikgadēju ietaupījumu likmi;
- b) pilnībā vai daļēji no pamata scenārija aprēķina izslēdzot enerģiju, ko izmanto transportam;
- c) izmantojot jebkuru no 8. punktā izklāstītajiem variantiem.

7. Ja dalībvalstis attiecībā uz vajadzīgo enerģijas ietaupījumu, kas minēts 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta i) punktā, izmanto kādu no 6. punktā paredzētajām iespējām, tās nosaka:

- a) savu ikgadēju ietaupījumu likmi, kura tiks piemērota viņu kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma aprēķināšanā, kas nodrošina, ka viņu neto enerģijas ietaupījuma galīgais apjoms nav zemāks par minētajā punktā prasīto;
- b) savu aprēķina pamata scenāriju, no kura daļēji vai pilnībā var tikt izslēgta transportam izmantotā enerģija.

8. Katra dalībvalsts, ievērojot 9. punktu, var:

- a) izdarīt 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā prasīto aprēķinu, izmantojot šādas vērtības: 1 % 2014. un 2015. gadā, 1,25 % 2016. un 2017. gadā un 1,5 % 2018., 2019. un 2020. gadā;
- b) aprēķinā neiekļaut visu to pārdotās enerģijas apjomu vai daļu no tā, kas izmantots 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā minētajā pienākuma laikposmā, vai enerģijas galapatēriņu, kas Direktīvas 2003/87/EK I pielikumā uzskaitīto rūpniecisko darbību nolūkos patērēts minētās daļas b) apakšpunkta i) punktā minētajā pienākuma laikposmā;
- c) šā panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā un b) apakšpunkta i) punktā prasītajā enerģijas ietaupījumā ieskaitīt enerģijas ietaupījumu, kas, īstenojot 25. panta 4. punkta a) apakšpunktā, 26. panta 7. punktā un 27. panta 1. punktā, 5.–9. punktā un 11. punktā paredzētās prasības, ir iegūts enerģijas pārveides, sadales un pārvades nozarēs, tostarp efektīvā centralizētas siltumapgādes un aukstumapgādes infrastruktūrā. Dalībvalstis informē Komisiju par rīcībpolitikas pasākumiem, ko tās paredzējušas veikt saskaņā ar šo punktu laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim, kā daļu no saviem integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem, kuri paziņoti, ievērojot 3. pantu un 7.–12. pantu. Minēto pasākumu ietekmi aprēķina saskaņā ar V pielikumu un iekļauj minētajos plānos;
- d) prasītajā enerģijas ietaupījumā ieskaitīt izmērāmu un verificējamu enerģijas ietaupījumu, kas gūts ar atsevišķām darbībām, kuras īsteno kopš 2008. gada 31. decembra un kuru ietekme joprojām būs manāma 2020. gadā attiecībā uz 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā minēto pienākuma laikposmu un – pēc tam – attiecībā uz minētās daļas b) apakšpunkta i) punktā minēto periodu;

- e) prasītajā enerģijas ietaupījumā ieskaitīt enerģijas ietaupījumu, kas izriet no rīcībpolitikas pasākumiem, ar noteikumu, ka var pierādīt, ka minētie pasākumi noveduši pie atsevišķām darbībām, kas veiktas no 2018. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim un dod ietaupījumus pēc 2020. gada 31. decembra;
- f) ievērojot 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu un b) apakšpunkta i) punktu, prasītā enerģijas ietaupījuma aprēķinā neiekļaut 30 % no verificējamā tās enerģijas daudzuma, kas ēkās vai uz ēkām pašpatēriņam saražota tādu rīcībpolitikas pasākumu rezultātā, ar kuriem veicina atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju jaunuzstādīšanu;
- g) ievērojot 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu un b) apakšpunkta i) punktu, prasītajā enerģijas ietaupījumā ieskaitīt enerģijas ietaupījumu, kas pārsniedz to enerģijas ietaupījumu, kas jāpanāk pienākuma laikposmā no 2014. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim, ar noteikumu, ka minētais ietaupījums gūts no atsevišķām darbībām, kuras veiktas saskaņā ar 9. un 10. punktā minētajiem rīcībpolitikas pasākumiem, par kuriem dalībvalstis paziņojušas savos valsts energoefektivitātes rīcības plānos un ziņojušas savos progresa ziņojumos saskaņā ar 26. pantu.

9. Dalībvalstis piemēro saskaņā ar 8. punktu izvēlētos variantus un to ietekmi aprēķina katram 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā un b) apakšpunkta i) punktā minētajam laikposmam atsevišķi:

- a) lai aprēķinātu 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā minētajā pienākuma periodā panākamo enerģijas ietaupījumu, dalībvalstis var izmantot 8. punkta a)–d) apakšpunktā uzskaitītos variantus. Visi saskaņā ar 8. punktu izvēlētie varianti kopā nedrīkst pārsniegt 25 % no 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā minētā enerģijas ietaupījuma apjoma;
- b) lai aprēķinātu 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta i) punktā minētajā pienākuma laikposmā panākamo enerģijas ietaupījumu, dalībvalstis var izmantot 8. punkta b) līdz g) apakšpunktā uzskaitītos variantus ar noteikumu, ka 8. punkta d) apakšpunktā minētajām atsevišķajām darbībām būs verificējama un izmērāma ietekme arī pēc 2020. gada 31. decembra. Visi saskaņā ar 8. punktu izvēlētie varianti nerada saskaņā ar 6. un 7. punktu aprēķinātā enerģijas ietaupījuma apjoma samazinājumu par vairāk nekā 35%.

Neatkarīgi no tā, vai dalībvalstis no sava aprēķina pamata scenārija pilnībā vai daļēji izslēdz enerģiju, ko izmanto transportam, vai izmanto kādu no 8. punktā uzskaitītajiem risinājumiem, tās nodrošina, ka aprēķinātais jauno ietaupījumu neto apjoms, kas sasniedzams enerģijas galapatēriņā 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta i) punktā minētajā pienākuma laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim, nav zemāks par apjomu, ko iegūst, piemērojot minētajā punktā noteikto ikgadējo ietaupījumu likmi.

10. Dalībvalstis savu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kuri iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, savos turpmākajos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kuri paziņoti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 3. pantu un 7.–12. pantu, un saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 III pielikumu un attiecīgajos progresa ziņojumos apraksta, kā tiek aprēķināts enerģijas ietaupījuma apjoms, kas sasniedzams laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim, un – attiecīgā gadījumā – paskaidro, kā tika noteikta ikgadējā ietaupījumu likme un aprēķina bāzlinija un kā un kādā mērā tika piemērotas šā panta 8. punktā minētās iespējas.

11. Dalībvalstis vajadzīgo enerģijas ietaupījuma apjomu, kas minēts šā panta 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunktā un 3. punktā, un aprakstu par rīcībpolitikas pasākumiem, kas īstenojami, lai sasniegtu prasīto kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma kopējo apjomu, un to aprēķināšanas metodiku saskaņā ar šīs direktīvas V pielikumu Komisijai paziņo savu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kuri iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, un savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kuri paziņoti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 3. pantu un 7.–12. pantu. Dalībvalstis izmanto ziņošanas veidni, ko dalībvalstīm nodrošina Komisija.

12. Ja, pamatojoties uz integrēto nacionālo enerģētikas un klimata progresa ziņojumu novērtējumu, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 29. pantu, vai uz tā jaunākā paziņotā integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna atjauninājuma projekta vai atjauninājuma galīgās redakcijas novērtējumu, kas iesniegts, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. pantu, vai uz to turpmāko integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu projekta un galīgās redakcijas novērtējumu, kuri paziņoti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 3. pantu un 7.–12. pantu, Komisija secina, ka rīcībpolitikas pasākumi nenodrošina prasītā kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma apjoma sasniegšanu līdz pienākuma perioda beigām, Komisija dalībvalstīm, kuru rīcībpolitikas pasākumus tā uzskata par nepietiekamiem, lai tiktu nodrošināta to enerģijas ietaupījuma pienākuma izpilde, var sniegt ieteikumus saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 34. pantu.

13. Ja kāda dalībvalsts līdz katra 1. punktā noteiktā pienākuma perioda beigām nav panākusi prasīto kumulatīvo enerģijas galapatēriņa ietaupījumu, atlikušo enerģijas ietaupījumu tā panāk papildus kumulatīvajam enerģijas galapatēriņa ietaupījumam, kas jāpanāk līdz nākamā pienākuma perioda beigām.

Alternatīvā gadījumā, ja līdz katra 1. punktā noteiktā pienākuma laikposma beigām kāda dalībvalsts ir sasniegusi kumulatīvo enerģijas galapatēriņa ietaupījumu, kas ir augstāks par prasīto līmeni, tai ir tiesības attiecināmo summu, kas nav lielāka par 10 % šāda pārpalikuma, pārnest uz nākamo pienākumu periodu, mērķkrādītāja saistības nepalielinot.

14. To nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kuri iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, attiecīgajos nacionālajos enerģētikas un klimata progresa ziņojumos, kuri iesniegti, ievērojot minētās regulas 17. pantu, un turpmākajos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kuri paziņoti, ievērojot minētās regulas 3. pantu un 7.–12. pantu, dalībvalstis pierāda, tostarp attiecīgā gadījumā ietverot pierādījumus un aprēķinus:

- a) ka gadījumos, kad rīcībpolitikas pasākumu vai atsevišķu darbību ietekme pārklājas, nenotiek enerģijas ietaupījuma dubulta uzskaitē;
- b) kā enerģijas ietaupījums, kas panākts, ievērojot šā panta 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunktu, palīdz sasniegt valstu devumu saskaņā ar 4. pantu;
- c) ka enerģijas ietaupījuma pienākuma izpildei ir noteikti rīcībpolitikas pasākumi, kuri izstrādāti atbilstoši šā panta prasībām, un ka minētie rīcībpolitikas pasākumi ir atbilstīgi un piemēroti, lai nodrošinātu, ka līdz katra pienākuma perioda beigām tiek sasniegts prasītais kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma apjoms.

9. pants

Energoefektivitātes pienākuma shēmas

1. Ja dalībvalstis nolemj izmantot energoefektivitātes pienākuma shēmu, lai izpildītu savas saistības panākt 8. panta 1. punktā noteikto ietaupījumu apjomu, tās nodrošina, ka šā panta 3. punktā minētās atbildīgās puses, kas darbojas katras dalībvalsts teritorijā, neskarot 8. panta 8. un 9. punktu, izpilda prasības par savu kumulatīvo enerģijas galapatēriņa ietaupījumu, kā izklāstīts 8. panta 1. punktā.

Attiecīgā gadījumā dalībvalstis var nolemt, ka atbildīgās puses panāk minētos ietaupījumus – pilnībā vai daļēji – kā ieguldījumu valsts energoefektivitātes fondā saskaņā ar 30. panta 14. punktu.

2. Ja dalībvalstis nolemj izmantot energoefektivitātes pienākuma shēmu, lai izpildītu savas saistības panākt 8. panta 1. punktā noteikto ietaupījumu apjomu, tās var iecelt īstenojošo publisko iestādi šīs shēmas pārvaldīšanai.

3. Dalībvalstis, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, izraugās atbildīgās puses no pārvades sistēmu operatoriem, sadales sistēmu operatoriem, enerģijas sadales uzņēmumiem, enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumiem un transportlīdzekļu degvielas izplatītājiem vai transportlīdzekļu degvielas mazumtirdzniecības uzņēmumiem, kas darbojas to teritorijā. Pienākuma izpildei nepieciešamo enerģijas ietaupījumu apjomu dalībvalsts izraudzītās atbildīgās puses galalietotāju vidū panāk neatkarīgi no saskaņā ar 8. panta 1. punktu veiktā aprēķina, vai, ja dalībvalsts tā nolēmusi, ar sertificētiem ietaupījumiem, ko panākušas citas personas, kā izklāstīts šā panta 11. punkta a) apakšpunktā.

4. Ja enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumi ir izraudzīti kā atbildīgās puses saskaņā ar 3. punktu, dalībvalstis nodrošina, ka, pildot savu pienākumu, enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumi nerada šķēršļus, kas traucē lietotājiem pāriet no viena piegādātāja pie otra.

5. Dalībvalstis var prasīt, lai atbildīgās puses kādu enerģijas ietaupījuma pienākumu daļu sasniedz enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū. Dalībvalstis var arī prasīt, lai atbildīgās puses sasniedz enerģijas izmaksu samazināšanas mērķrādītājus ar noteikumu, ka to rezultātā rodas enerģijas ietaupījumi un ka tos aprēķina saskaņā ar V pielikumu, un panāk enerģijas ietaupījumus, veicinot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, arī finansiālā atbalsta pasākumus, kas mazina oglekļa cenas ietekmi uz MVU un mikrouzņēmumiem.

6. Dalībvalstis var prasīt, lai atbildīgās puses sadarbojas ar sociālajiem dienestiem, reģionālajām iestādēm, vietējām iestādēm vai pašvaldībām ar mērķi veicināt energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū. Tas nozīmē arī apzināt un risināt tādu konkrētu grupu īpašās vajadzības, kuras pakļautas enerģētiskās nabadzības riskam vai kuras ir neaizsargātākas pret tās sekām. Lai aizsargātu enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus, mazaizsargātos lietotājus un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošos cilvēkus, dalībvalstis mudina atbildīgās puses veikt tādas darbības kā ēku, arī sociālo mājokļu, renovācija, ierīču nomaiņa, finansiāla atbalsta un stimulu nodrošināšana energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem saskaņā ar valstu finansēšanas un atbalsta shēmām vai energoauditiem. Dalībvalstis nodrošina pasākumu atbilstību attiecībā uz atsevišķām vienībām, kas atrodas daudzdzīvokļu ēkās.

7. Piemērojot 5. un 6. punktu, dalībvalstis prasa, lai atbildīgās puses katru gadu ziņo par enerģijas ietaupījumiem, ko tās panākušas ar darbībām enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū, un prasa agregētu statistikas informāciju par to galalietotājiem, kurā identificētas izmaiņas enerģijas ietaupījumā salīdzinājumā ar iepriekš sniegto informāciju, un par sniegto tehnisko un finansiālo atbalstu.

8. No katras atbildīgās puses prasīto enerģijas ietaupījumu apjomu dalībvalstis izsaka kā primārās enerģijas patēriņu vai enerģijas galapatēriņu. Prasītā enerģijas ietaupījumu apjoma izteikšanai izvēlēto metodi izmanto arī, lai aprēķinātu atbildīgo pušu deklarētos ietaupījumus. Pārēķinot enerģijas ietaupījumu apjomu, piemēro zemāko siltumspēju, kas noteikta Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2018/2066 ⁽⁴¹⁾ VI pielikumā, un primārās enerģijas faktoru saskaņā ar 31. pantu, ja vien nav pamata izmantot citus pārēķina koeficientus.

9. Dalībvalstis izveido mērīšanas, kontroles un verifikācijas sistēmas, ar kuru palīdzību tiek veikta dokumentēta verifikācija attiecībā uz vismaz statistiski nozīmīgu un reprezentatīvu izlasi no atbildīgo pušu īstenotajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem. Mērīšanu, kontroli un verifikāciju veic neatkarīgi no atbildīgajām pusēm. Ja kāds subjekts ir atbildīgā puse valsts energoefektivitātes pienākuma shēmā saskaņā ar 9. pantu un ES ETS ēku un autotransporta sektorā saskaņā ar Direktīvu 2003/87/EK, monitoringa un verifikācijas sistēma nodrošina, ka aprēķinā un ziņojumos par subjekta enerģijas ietaupījumu pasākumos panākto enerģijas ietaupījumu tiek ņemta vērā oglekļa cena, kas tiek nodota tālāk, laižot degvielu patēriņam saskaņā ar Direktīvu 2003/87/EK.

⁽⁴¹⁾ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2018/2066 (2018. gada 19. decembris) par siltumnīcefekta gāzu emisiju monitoringu un ziņošanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK un ar ko groza Komisijas Regulu (ES) Nr. 601/2012 (OV L 334, 31.12.2018., 1. lpp.).

10. Dalībvalstis par ieviestajām mērīšanas, kontroles un verifikācijas sistēmām, tostarp par izmantotajām metodēm, apzinātajām problēmām un to, kā minētās problēmas risinātas, informē Komisiju savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata progresa ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu.

11. Energoefektivitātes pienākuma shēmas ietvaros dalībvalstis var atļaut atbildīgajām pusēm veikt šādas darbības:

- a) pienākumu izpildē ieskaitīt sertificētus enerģijas ietaupījumus, ko panākuši energopakalpojumu sniedzēji vai citas trešās puses, tostarp arī tad, ja atbildīgās puses pasākumus veicina ar citu valsts apstiprinātu struktūru vai publisko iestāžu starpniecību, un tas var notikt oficiālu partnerību ietvaros un var būt kombinācijā ar citiem finansējuma avotiem;
- b) ieskaitīt konkrētā gadā panāktus ietaupījumus tā, it kā tie būtu panākti vai nu kādā no iepriekšējiem četriem gadiem, vai kādā no nākamajiem trim gadiem, ja netiek pārsniegts 8. panta 1. punktā noteiktā ietaupījumu laikposma beigu termiņš.

Ja dalībvalstis to atļauj, tās nodrošina, ka pirmās daļas a) apakšpunktā minēto enerģijas ietaupījumu sertificēšana notiek saskaņā ar dalībvalstīs ieviestu apstiprināšanas procesu, kurš ir skaidrs, pārredzams un visiem tirgus dalībniekiem pieejams un kura mērķis ir sertifikācijas izmaksu samazināšana.

Dalībvalstis novērtē un attiecīgā gadījumā veic pasākumus, lai mazinātu ietekmi, ko energoefektivitātes pienākuma shēmu radītās tiešās un netiešās izmaksas atstāj uz starptautiskai konkurencei pakļautu energoietilpīgu nozaru konkurētspēju.

12. Reizi gadā dalībvalstis publicē katras atbildīgās puses vai atbildīgo pušu apakš kategorijas panāktos enerģijas ietaupījumus, kā arī kopējos shēmā panāktos ietaupījumus.

10. pants

Alternatīvi rīcībpolitikas pasākumi

1. Ja dalībvalstis nolemj izmantot alternatīvus politikas pasākumus, lai izpildītu savas saistības panākt 8. panta 1. punktā noteikto ietaupījumu apjomu, neskarot 8. panta 8. un 9. punktu, tās nodrošina, ka saskaņā ar 8. panta 1. punktu prasītos enerģijas ietaupījumus sasniedz pie galalietotājiem.

2. Attiecībā uz visiem pasākumiem, kas nav nodokļu pasākumi, dalībvalstis ievieš mērīšanas, kontroles un verifikācijas sistēmas, saskaņā ar kurām dokumentēta verifikācija tiek veikta vismaz statistiski nozīmīgai un reprezentatīvai izlasei no iesaistīto vai pilnvaroto pušu īstenotajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem. Mērīšanu, kontroli un verifikāciju veic neatkarīgi no iesaistītajām vai pilnvarotajām pusēm.

3. Dalībvalstis par ieviestajām mērīšanas, kontroles un verifikācijas sistēmām, tostarp par izmantotajām metodēm, apzinātajām problēmām un to, kā minētās problēmas risinātas, informē Komisiju savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata progresa ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu.

4. Ziņojot par nodokļu pasākumu, dalībvalstis pierāda, kā nodokļu pasākuma izstrādē ir nodrošināts cenas signāla iedarbīgums, piemēram, nodokļa likme un redzamība laika gaitā. Ja nodokļa likme ir tikusi samazināta, dalībvalstis pamato, kā nodokļu pasākumi joprojām rada jaunus enerģijas ietaupījumus.

11. pants

Energo pārvaldības sistēmas un energo auditi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi, kuru vidējais gada enerģijas patēriņš iepriekšējos trīs gados, ņemot vērā visus enerģijas nesējus, pārsniedz 85 TJ, ievieš energo pārvaldības sistēmu. Energo pārvaldības sistēmu sertificē neatkarīga struktūra saskaņā ar atbilstošajiem Eiropas vai starptautiskajiem standartiem.

Dalībvalstis nodrošina, ka pirmajā daļā minētajiem uzņēmumiem ir ieviesta energopārvaldības sistēma ne vēlāk kā 2027. gada 11. oktobrī.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumiem, kuru vidējais gada enerģijas patēriņš iepriekšējos trīs gados, ņemot vērā visus enerģijas nesējus, pārsniedz 10 TJ un kuri nav ieviesuši energopārvaldības sistēmu, tiek veikts energoaudits.

Šādus energoauditus:

- a) neatkarīgi un izmaksu ziņā lietderīgi veic kvalificēti vai akreditēti eksperti saskaņā ar 28. pantu; vai
- b) īsteno un uzrauga valsts tiesību aktos paredzētas neatkarīgas iestādes.

Dalībvalstis nodrošina, ka pirmajā daļā minētie uzņēmumi pirmo energoauditu veic līdz 2026. gada 11. oktobrim un ka turpmākos energoauditus veic vismaz reizi četros gados. Ja šādi uzņēmumi energoauditus saskaņā ar pirmo daļu jau veic, tie saskaņā ar šo direktīvu turpina to darīt vismaz reizi četros gados.

Pamatojoties uz ieteikumiem, kas izriet no minētajiem energoauditiem, attiecīgie uzņēmumi izstrādā konkrētu un realizējamu rīcības plānu. Rīcības plānā nosaka pasākumus katra audita ieteikuma īstenošanai, ja tas ir tehniski vai ekonomiski realizējams. Rīcības plānu iesniedz uzņēmuma vadībai.

Dalībvalstis nodrošina, ka rīcības plāni un ieteikumu īstenošanas līmenis tiek publicēti uzņēmuma gada pārskatā un ka tie tiek darīti publiski pieejami, izņemot informāciju, uz kuru attiecas Savienības un valstu tiesību akti, kas aizsargā komercnoslēpumus, uzņēmējdarbības noslēpumus un konfidencialitāti.

3. Ja kādā konkrētā gadā 1. punktā minētā uzņēmuma gada patēriņš pārsniedz 85 TJ un ja 2. punktā minētā uzņēmuma gada patēriņš pārsniedz 10 TJ, dalībvalstis nodrošina, ka minētā informācija tiek darīta pieejama valstu iestādēm, kas atbildīgas par šā panta īstenošanu. Minētajā nolūkā dalībvalstis var popularizēt jaunas vai jau esošas platformas izmantošanu prasīto datu vākšanas atvieglināšanai valsts līmenī.

4. Dalībvalstis var mudināt 1. un 2. punktā minētos uzņēmumus savā gada ziņojumā sniegt informāciju par savu gada enerģijas patēriņu kWh, savu gada laikā patērētā ūdens daudzumu kubikmetros un sava enerģijas un ūdens patēriņa salīdzinājumu ar iepriekšējiem gadiem.

5. Dalībvalstis veicina to, lai visiem galalietotājiem būtu pieejami kvalitatīvi un izmaksu ziņā lietderīgi energoauditus, kurus:

- a) neatkarīgi veic saskaņā ar kvalifikācijas kritērijiem kvalificēti vai akreditēti eksperti; vai
- b) īsteno un uzrauga valsts tiesību aktos paredzētas neatkarīgas iestādes.

Pirmajā daļā minētos energoauditus var veikt uzņēmuma iekšējie speciālisti vai energoauditori ar noteikumu, ka attiecīgā dalībvalsts ir ieviesusi sistēmu, ar ko nodrošina to kvalitāti, tostarp vajadzības gadījumā nejausās izlases veidā pārbaudot vismaz statistiski būtisku daļu no visiem energoauditiem, kurus veikuši šādi uzņēmuma iekšējie speciālisti vai energoauditori.

Lai nodrošinātu kvalitatīvus energoauditus un energopārvaldības sistēmas, dalībvalstis saskaņā ar VI pielikumu un ņemot vērā attiecīgos Eiropas vai starptautiskos standartus, ievieš pārredzamus un nediskriminējošus minimālos energoauditu kritērijus. Dalībvalstis izraugās kompetentu iestādi vai struktūru, lai nodrošinātu, ka tiek izpildīti grafiki šā panta 2. punktā izklāstīto energoauditu veikšanai un tiek pareizi piemēroti VI pielikumā izklāstītie minimālie kritēriji.

Energoauditos neietver klauzulas, ar kurām audita rezultātus liedz nodot jebkuram kvalificētam vai akreditētam energopakalpojumu sniedzējam, ar noteikumu, ka klients neiebilst pret rezultātu tālāk nodošanu.

6. Dalībvalstis izstrādā programmas ar mērķi mudināt MVU, kuriem 1. vai 2. punkts nav piemērojams, veikt energoauditus un pēc tam īstenot minēto auditu rezultātā sniegtos ieteikumus, un sniegt tiem tehnisko atbalstu.

Pamatojoties uz pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem un neskarot Savienības tiesību aktus valsts atbalsta jomā, dalībvalstis var izveidot mehānismus, piemēram, MVU un mikrouzņēmumiem paredzētus energoauditu centrus, – ar noteikumu, ka šādi mehānismi nekonkurē ar privātajiem auditoriem –, lai tiem nodrošinātu energoauditus. Tās var nodrošināt arī citas MVU atbalsta shēmas, tostarp, ja šādi MVU ir noslēguši brīvprātīgas vienošanās, lai segtu izdevumus, kas saistīti ar energoauditu veikšanu un energoauditu izmaksu ziņā lietderīgāko ieteikumu īstenošanu, ja minētajos ieteikumos ierosinātie pasākumi tiek īstenoti.

7. Dalībvalstis nodrošina, ka 6. punktā minētajās programmās ir ietverts atbalsts MVU dažādo ieguvumu kvantificēšanā no energoefektivitātes pasākumiem to darbībā, energoefektivitātes ceļvežu izstrādē un tādu energoefektivitātes tīklu izstrādē MVU, ko veicina neatkarīgi eksperti.

Dalībvalstis informē MVU, tostarp izmantojot attiecīgos uzņēmumus pārstāvošas starpniekorganizācijas, par konkrētiem piemēriem, kā energopārvaldības sistēmas varētu palīdzēt to uzņēmējdarbībā. Komisija palīdz dalībvalstīm, atbalstot paraugprakses apmaiņu šajā jomā.

8. Dalībvalstis izstrādā programmas, lai uzņēmumus, kuri nav MVU un kuriem 1. vai 2. punkts nav piemērojams, mudinātu veikt energoauditus un pēc tam īstenot minēto auditu rezultātā sniegtos ieteikumus, un sniegt tiem tehnisko atbalstu.

9. Uzskata, ka energoauditi atbilst 2. punkta prasībām, ja tos:

- a) veic neatkarīgā veidā, pamatojoties uz VI pielikumā izklāstītajiem minimālajiem kritērijiem;
- b) veic saskaņā ar brīvprātīgu vienošanos starp ieinteresēto personu organizācijām un iestādi, kuru izraudzījies un uzrauga attiecīgā dalībvalsts, cita struktūra, kurām kompetentās iestādes ir deleģējušas attiecīgo atbildību, vai Komisija.

To tirgus dalībnieku piekļuves pamatā, kuri sniedz energopakalpojumus, ir pārredzami un nediskriminējoši kritēriji.

10. Uzņēmumus, kas īsteno energoefektivitātes līgumu, no šā panta 1. un 2. punktā noteiktajām prasībām atbrīvo ar nosacījumu, ka energoefektivitātes līgums aptver vajadzīgos energopārvaldības sistēmas elementus un ka līgums atbilst XV pielikumā noteiktajām prasībām.

11. Šā panta 1. un 2. punktā noteiktās prasības nepiemēro uzņēmumiem, kuri īsteno vides vadības sistēmu, ko saskaņā ar attiecīgajiem Eiropas vai starptautiskiem standartiem ir sertificējusi neatkarīga struktūra, ar noteikumu, ka attiecīgajā vides pārvaldības sistēmā ietilpst energoaudita veikšana, pamatojoties uz minimālajiem kritērijiem, kuri izklāstīti VI pielikumā.

12. Energoauditus var veikt atsevišķi vai kā daļu no plašāka vides audita. Dalībvalstis var prasīt, lai energoauditā ietilptu tehniskās un ekonomiskās īstenojamības novērtējums par pieslēgumu esošam vai plānotam centralizētas siltumapgādes vai aukstumapgādes tīklam.

Neskarot Savienības tiesību aktus valsts atbalsta jomā, dalībvalstis var ieviest stimulus un atbalsta sistēmas, lai īstenotu ieteikumus, kuri izriet no energoauditiem un līdzīgiem pasākumiem.

12. pants

Datu centri

1. Līdz 2024. gada 15. maijam un pēc tam katru gadu dalībvalstis pieprasa to teritorijā esošo datu centru īpašnieki un operatori, kuru instalētās informācijas tehnoloģijas (IT) jaudas pieprasījums ir vismaz 500 kW, darītu publiski pieejamu VII pielikumā izklāstīto informāciju, izņemot informāciju, uz kuru attiecas Savienības un valsts tiesību akti, kas aizsargā komercnoslēpumus, uzņēmējdarbības noslēpumus un konfidencialitāti.
2. Šā panta 1. punktu nepiemēro datu centriem, kuru izmantošanas vai pakalpojumu sniegšanas vienīgais galīgais mērķis ir aizsardzība un civilā drošība.
3. Komisija izveido datu centru Eiropas datubāzi, kurā iekļauta informācija, ko atbildīgie datu centri paziņojuši saskaņā ar 1. punktu. Eiropas datubāze ir publiski pieejama kopējā līmenī.
4. Dalībvalstis mudina to teritorijā esošo datu centru, kuru instalētās IT jaudas pieprasījums ir vienāds ar vai lielāks par 1 MW, īpašniekus un operatorus ņemt vērā labāko praksi, kas minēta Eiropas rīcības kodeksa attiecībā uz datu centru energoefektivitāti jaunākajā redakcijā.
5. Līdz 2025. gada 15. maijam Komisija novērtē pieejamos datus par datu centru energoefektivitāti, kuri tai iesniegti, ievērojot 1. un 3. punktu, un ciešā sadarbībā ar attiecīgajām ieinteresētajām personām iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kam attiecīgā gadījumā pievieno tiesību aktu priekšlikumus, kuros ietverti turpmāki pasākumi energoefektivitātes uzlabošanai, tostarp pasākumi, ar kuriem izveido minimālos snieguma standartus, un novērtējumu par iespējām īstenot pāreju uz neto nulles emisiju datu centru sektoru. Šādos priekšlikumos var noteikt termiņu, kurā pašreizējiem datu centriem ir jāatbilst minimālajiem snieguma standartiem.

13. pants

Dabaszgāzes uzskaitē

1. Dalībvalstis nodrošina, lai dabaszgāzes galalietotājiem, ciktāl tas ir tehniski iespējams, finansiāli pamatoti un samērīgi attiecībā pret potenciālo enerģijas ietaupījumu, par konkurētspējīgu cenu tiktu nodrošināti individuāli skaitītāji, kas precīzi atspoguļo galalietotāja faktisko enerģijas patēriņu un sniedz informāciju par faktisko izmantošanas laiku.

Šādu individuālu skaitītāju par konkurētspējīgu samaksu nodrošina vienmēr, ja:

- a) tiek aizstāts lietošanā esošs skaitītājs, ja vien tas tehniski nav iespējams vai nav izmaksu ziņā lietderīgi attiecībā pret paredzamo potenciālo enerģijas ietaupījumu ilgtermiņā;
- b) jaunā ēkā tiek veikts jauns pieslēgums vai ēkā notiek nozīmīgi renovācijas darbi Direktīvas 2010/31/ES nozīmē.

2. Ja un ciktāl dalībvalstis īsteno viedās uzskaites sistēmas un ievieš viedos skaitītājus dabaszgāzes patēriņa mērīšanai saskaņā ar Direktīvu 2009/73/EK:

- a) tās nodrošina, ka galalietotāji no skaitītāju sistēmām var iegūt informāciju par faktisko izmantošanas laiku un ka, nosakot minimālās skaitītāju funkcijas un tirgus dalībniekiem noteiktos pienākumus, tiek pilnībā ņemti vērā energoefektivitātes mērķi un galalietotāju ieguvumi;

- b) atbilstīgi attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem datu aizsardzības un privātuma jomā tās nodrošina viedo skaitītāju un datu paziņošanas drošību, kā arī galalietotāju privātumu;
- c) tās pieprasa, lai viedo skaitītāju uzstādīšanas laikā klientiem tiktu sniegti atbilstīgi padomi un informācija, jo īpaši par visām iespējam attiecībā uz skaitītāja rādījumu pārvaldību un enerģijas patēriņa pārraudzību.

14. pants

Siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes uzskaitē

1. Dalībvalstis nodrošina, lai centralizētās siltumapgādes, centralizētās aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes galalietotājiem par konkurētspējīgu cenu tiktu nodrošināti skaitītāji, kas precīzi atspoguļo viņu faktisko enerģijas patēriņu.
2. Ja ēkas siltumapgāde, aukstumapgāde vai mājsaimniecības karstā ūdens apgāde tiek nodrošināta no centrāla avota, kas apkalpo vairākas ēkas, vai no centralizētas siltumapgādes vai centralizētas aukstumapgādes sistēmas, tad skaitītāju uzstāda pie siltummaiņa vai piegādes punkta.

15. pants

Siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes dalītā uzskaitē un izmaksu sadalē

1. Daudzdzīvokļu ēkās un daudzfunkcionālās ēkās, kuru siltumapgāde vai aukstumapgāde tiek nodrošināta no centrāla avota vai no centralizētas siltumapgādes vai centralizētas aukstumapgādes sistēmas, uzstāda individuālos skaitītājus, kas mēra siltumenerģijas vai aukstumapgādes enerģijas vai mājsaimniecības karstā ūdens patēriņu katrā ēkas vienībā, ja tas ir tehniski iespējami un izmaksu ziņā lietderīgi tādā nozīmē, ka tas ir samērīgi attiecībā pret potenciālo enerģijas ietaupījumu.

Ja individuālu skaitītāju izmantošana katrā ēkas vienībā nav tehniski iespējama vai nav izmaksu ziņā lietderīga, siltumenerģijas patēriņa mērīšanai izmanto individuālus siltummaksas sadalītājus, ar kuriem mēra siltumenerģijas patēriņu katrā radiatorā, ja vien attiecīgā dalībvalsts nav pierādījusi, ka šādu siltummaksas sadalītāju uzstādīšana nebūtu izmaksu ziņā lietderīga. Tādos gadījumos var apsvērt alternatīvas izmaksu ziņā lietderīgas metodes siltumenerģijas patēriņa uzskaitēi. Katra dalībvalsts skaidri nosaka un publicē vispārējos kritērijus, metodes un procedūras, lai noteiktu, pie kādiem to uzskata par tehniski neiespējamu vai izmaksu nelietderīgu.

2. Jaunās daudzdzīvokļu ēkās un jaunu daudzfunkcionālu ēku dzīvojamajā daļās, kuras ir aprīkotas ar centrālu mājsaimniecības karstā ūdens uzsildīšanas avotu vai kuru apgāde tiek nodrošināta no centralizētām siltumapgādes sistēmām, neatkarīgi no 1. punkta pirmās daļas uzstāda individuālos skaitītājus mājsaimniecības karstajam ūdenim.

3. Ja siltumapgāde un aukstumapgāde daudzdzīvokļu vai daudzfunkcionālās ēkās tiek nodrošināta, izmantojot centralizētu siltumapgādi vai centralizētu aukstumapgādi, vai ja šādas ēkas galvenokārt izmanto savas koplietošanas siltumapgādes vai aukstumapgādes sistēmas, dalībvalstis nodrošina, ka tajās ir ieviesti pārredzami, publiski pieejami valsts noteikumi par to, kā sadala izmaksas par siltumenerģijas, aukstumapgādes enerģijas vai mājsaimniecības karstā ūdens patēriņu šādās ēkās, lai nodrošinātu, ka individuālais patēriņš tiek uzskaitīts pārredzami un precīzi. Attiecīgos gadījumos šādos noteikumos iekļauj vadlīnijas par to, kā sadalīt maksu par enerģiju, ko izmanto:

- a) mājsaimniecības karstā ūdens apgādei;
- b) siltuma starojumam no ēkas konstrukcijām un koplietošanas telpu apsildei, ja kāpņutelpas un gaiteni ir aprīkoti ar radiatoriem;
- c) dzīvokļu siltumapgādei vai aukstumapgādei.

16. pants

Attālinātas nolasīšanas prasība

1. Direktīvas 14. un 15. panta nolūkā jaunuzstādīti skaitītāji un siltummaksas sadalītāji ir attālināti nolasāmas ierīces. Piemēro tehniskās iespējamības un izmaksu lietderības nosacījumus, kas izklāstīti 15. panta 1. punktā.
2. Līdz 2027. gada 1. janvārim skaitītājus un siltummaksas sadalītājus, kas nav attālināti nolasāmi, bet ir jau uzstādīti, dara attālināti nolasāmus vai aizstāj ar attālināti nolasāmām ierīcēm, izņemot gadījumus, ja attiecīgā dalībvalsts ir pierādījusi, ka tas nav izmaksu ziņā lietderīgi.

17. pants

Rēķinu informācija par dabasgāzi

1. Ja galalietotājiem nav Direktīvā 2009/73/EK minēto viedo skaitītāju dabasgāzes patēriņa mērīšanai, dalībvalstis nodrošina, lai rēķinu informācija par dabasgāzi būtu uzticama, precīza un balstīta uz faktisko patēriņu saskaņā ar VIII pielikuma 1.1. punktu, ja tas ir tehniski iespējams un ekonomiski pamatoti.

Šo pienākumu var izpildīt, izmantojot sistēmu, saskaņā ar kuru galalietotāji paši pastāvīgi nolasa skaitītāja rādījumus un paziņo tos enerģijas piegādātājam. Tikai tad, ja galalietotājs nav iesniedzis skaitītāja rādījumu par konkrētu apmaksas laikposmu, rēķinu izraksta, balstoties uz patēriņa aplēsi vai fiksētu likmi.

2. Saskaņā ar Direktīvu 2009/73/EK uzstādītie skaitītāji ļauj sniegt precīzu rēķinu informāciju, kas balstīta uz faktisko patēriņu. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotājiem ir iespējams viegli piekļūt papildinformācijai par vēsturisko patēriņu detalizētu pašpārbaužu veikšanai.

Papildu informācijā par patēriņa vēsturi ietilpst:

- a) kumulatīvi dati par patēriņu vismaz trīs iepriekšējos gados vai laikā kopš piegādes līguma sākuma, ja tas ir īsāks;
- b) detalizēti dati atbilstoši lietošanas laikam jebkurā dienā, nedēļā, mēnesī un gadā.

Dati, kas minēti otrās daļas a) apakšpunktā, atbilst laikposmam, par kuru ir sagatavota parasta rēķina informācija.

Dati, kas minēti otrās daļas b) apakšpunktā, tiek darīti pieejami galalietotājam, izmantojot internetu vai skaitītāja saskarni, vismaz par iepriekšējiem 24 mēnešiem vai par laiku kopš piegādes līguma sākuma, ja tas ir īsāks.

3. Neatkarīgi no tā, vai viedie skaitītāji ir uzstādīti, dalībvalstis:

- a) paredz, ka tādā apjomā, kādā galalietotājiem ir pieejama informācija par enerģijas rēķiniem un patēriņa vēsturi, pēc galalietotāja pieprasījuma to dara pieejamu galalietotāja izraudzītam energopakalpojumu sniedzējam;
- b) nodrošina, lai galalietotājiem tiktu piedāvāta iespēja rēķinu informāciju un rēķinus saņemt elektroniskā formātā un lai viņi pēc pieprasījuma saņemtu skaidru un viegli saprotamu skaidrojumu par to, kā ir sagatavots viņu rēķins, it īpaši, ja rēķinu pamatā nav faktiskais patēriņš;
- c) nodrošina, ka līdz ar rēķinu ir pieejama visa attiecīgā informācija, lai saskaņā ar VIII pielikumu galalietotājiem nodrošinātu izsmēlošu atskaiti par aktuālajām enerģijas izmaksām;

- d) var paredzēt, ka pēc galalietotāja pieprasījuma minētajos rēķinos iekļauto informāciju neuzskata par maksājuma pieprasījumu. Šādos gadījumos dalībvalstis nodrošina, lai energoresursu piegādātāji piedāvātu elastīgu kārtību faktisko maksājumu veikšanai;
- e) pieprasa, lai informācija un enerģijas izmaksu aplēses pēc patērētāju pieprasījuma tiktu nodrošinātas laikus un viegli saprotamā formātā, kuru patērētāji var izmantot, lai salīdzinātu piedāvājumus pēc līdzvērtīgām pazīmēm.

18. pants

Siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes rēķinu un patēriņa informācija

1. Ja skaitītāji vai siltummaksas sadalītāji ir uzstādīti, dalībvalstis nodrošina, ka visiem galaizmantotājiem tiek sniegta uzticama, precīza un uz faktisko patēriņu vai siltummaksas sadalītāja rādījumiem balstīta rēķinu un patēriņa informācija saskaņā ar IX pielikuma 1. un 2. punktu.

Minēto pienākumu var izpildīt – ja to ir paredzējusi dalībvalsts, izņemot gadījumus, kad patēriņa uzskaitē ir dalīta saskaņā ar 15. pantu, pamatojoties uz siltummaksas sadalītājiem, – izmantojot sistēmu, saskaņā ar kuru galalietotāji vai galaizmantotāji paši regulāri nolasa un paziņo skaitītāja rādījumus. Tikai tad, ja galalietotājs vai galaizmantotājs nav iesniedzis skaitītāja rādījumu par konkrētu apmaksas periodu, rēķinu izraksta, balstoties uz patēriņa aplēsi vai fiksētu likmi.

2. Dalībvalstis:

- a) paredz, ka, ja ir pieejama informācija par galaizmantotājiem izrakstītajiem enerģijas rēķiniem un vēsturisko patēriņu vai siltummaksas sadalītāja rādījumiem, to pēc galaizmantotāja pieprasījuma dara pieejamu galaizmantotāja izraudzītam energopakalpojumu sniedzējam;
- b) nodrošina, lai galalietotājiem tiktu piedāvāta iespēja rēķinu informāciju un rēķinus saņemt elektroniskā formātā;
- c) nodrošina, lai visiem galaizmantotājiem saskaņā ar IX pielikuma 3. punktu līdz ar rēķinu, tiktu sniegta skaidra un saprotama informācija;
- d) veicina kiberdrošību un nodrošina galaizmantotāju privātuma un datu aizsardzību saskaņā ar piemērojamajām Savienības tiesībām.

Dalībvalstis var paredzēt, ka pēc galalietotāja pieprasījuma rēķina informācijas sniegšana nav uzskatāma par maksājuma pieprasījumu. Šādos gadījumos dalībvalstis nodrošina, ka tiek piedāvāta elastīga kārtība faktisko maksājumu veikšanai.

3. Dalībvalstis izlemj, kam jābūt atbildīgam par 1. un 2. punktā minētās informācijas sniegšanu galaizmantotājiem bez tieša vai individuāla līguma ar energopiegādātāju.

19. pants

Maksa par piekļuvi dabasgāzes uzskaites un rēķinu informācijai

Dalībvalstis nodrošina, lai rēķinus un rēķinu informāciju par enerģijas patēriņu galalietotāji saņemtu bez maksas un lai galalietotāji pienācīgā veidā un bez maksas varētu piekļūt saviem patēriņa datiem.

20. pants

Maksa par piekļuvi siltumenerģijas, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens uzskaites un rēķinu un patēriņa informācijai

1. Dalībvalstis nodrošina, lai rēķinus un rēķinu informāciju par enerģijas patēriņu galaizmantotāji saņemtu bez maksas un lai galaizmantotāji pienācīgā veidā un bez maksas varētu piekļūt saviem patēriņa datiem.

2. Neatkarīgi no šā panta 1. punkta, izmaksas, kas rodas, sagatavojot rēķinu informāciju par individuālo siltumenerģijas, aukstumapgādes enerģijas un mājāsaimniecības karstā ūdens patēriņu daudzdzīvokļu un daudzfunkcionālās ēkās saskaņā ar 15. pantu, sadala, ievērojot bezpeļņas principu. Izmaksas, kas rodas, ja minēto uzdevumu uztic trešai personai, piemēram, pakalpojuma sniedzējam vai vietējam enerģijas piegādātājam, un kas ietver faktiskā individuālā patēriņa mērīšanas, sadales un uzskaites izmaksas šādās ēkās, var prasīt segt galaizmantotājiem, ciktāl šādas izmaksas ir pamatotas.

3. Lai nodrošinātu, ka izmaksas par 2. punktā minētajiem dalītās uzskaites pakalpojumiem ir saprātīgas, dalībvalstis var stimulēt konkurenci minētajā pakalpojumu sektorā, veicot piemērotus pasākumus, piemēram, iesakot vai kā citādi veicinot konkursu izmantošanu vai tādu savietojamu ierīču un sistēmu izmantošanu, kas atvieglo pāreju starp pakalpojumu sniedzējiem.

IV NODAĻA

PATĒRĒTĀJU INFORMĒŠANA UN STIPRINĀŠANA

21. pants

Siltumapgādes, aukstumapgādes un mājāsaimniecības karstā ūdens apgādes līgumiskās pamattiesības

1. Neskarot Savienības noteikumus par patērētāju aizsardzību, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/83/ES ⁽⁴²⁾ un Padomes Direktīvu 93/13/EEK ⁽⁴³⁾, dalībvalstis nodrošina, ka galalietotājiem un – ja tas ir skaidri minēts – galaizmantotājiem ir piešķirtas šā panta 2.–9. punktā paredzētās tiesības.

2. Galalietotāji ir tiesīgi ar savu piegādātāju slēgt līgumu, kurā norādīta šāda informācija:

- a) piegādātāja identitāte, adrese un kontaktinformācija;
- b) sniegtie pakalpojumi un iekļautie pakalpojumu kvalitātes līmeņi;
- c) uzturēšanas pakalpojumu veidi, kas līgumā iekļauti bez papildu maksas;
- d) līdzekļi, ar kādiem var iegūt jaunāko informāciju par visiem piemērojamiem tarifiem, uzturēšanas maksu un produktu vai pakalpojumu komplektiem;
- e) līguma darbības ilgums, nosacījumi, ar kādiem var atjaunot vai izbeigt līgumu un pakalpojumus, ieskaitot produktus vai pakalpojumus, kas nāk komplektā ar minētajiem pakalpojumiem, un norāde par to, vai ir atļauts līgumu izbeigt bez maksas;
- f) kompensācijas un atlīdzināšanas kārtība, ko piemēro, ja netiek nodrošināti līgumā noteiktie pakalpojumu kvalitātes līmeņi; te ietilpst arī nepareizi vai kavēti rēķini;
- g) tas, kā tiek uzsākta strīdu ārpustiesas izšķiršanas procedūra saskaņā ar 22. pantu;
- h) informācija par patērētāju tiesībām, arī informācija par sūdzību izskatīšanu un visa šajā punktā minētā informācija, kas ir skaidri norādīta rēķinā vai uzņēmuma tīmekļvietnē un ietver kontaktinformāciju vai saiti uz 22. panta 3. punkta e) apakšpunktā minēto vienoto kontaktpunktu tīmekļvietni;

⁽⁴²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (OV L 304, 22.11.2011., 64. lpp.).

⁽⁴³⁾ Padomes Direktīva 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 21.4.1993., 29. lpp.).

- i) kontaktinformācija, kas ļauj lietotājam noteikt attiecīgās vienas pieturas aģentūras, kas minētas 22. panta 3. punkta a) punktā.

Piegādātāju nosacījumi ir taisnīgi, un galalietotājiem tos dara zināmus iepriekš. Šajā punktā minēto informāciju sniedz pirms līguma noslēgšanas vai apstiprināšanas. Ja līgumus slēdz, izmantojot starpniekus, šo informāciju arī sniedz pirms līguma noslēgšanas.

Galalietotājiem un galaizmantotājiem kopsavilkumu par galvenajiem līguma nosacījumiem, tostarp cenām un tarifiem, sniedz saprotami un kodolīgā un vienkāršā valodā.

Galalietotājiem sniedz līguma kopiju un skaidru informāciju par piemērojamajām cenām un tarifiem un par standarta noteikumiem par piekļuvi siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes pakalpojumiem un to izmantošanu.

Dalībvalstis izlemj, kam jābūt atbildīgam par šajā punktā minētās informācijas sniegšanu galaizmantotājiem – pēc pieprasījuma, pienācīgā veidā un bez maksas – bez tieša vai individuāla līguma ar piegādātāju.

3. Galalietotāji par jebkuru nodomu izmainīt līguma nosacījumus tiek pienācīgi informēti. Piegādātāji pārredzami un saprotami tiešā veidā informē savus galalietotājus par piegādes cenas korekcijām, kā arī par korekcijas iemesliem un priekšnosacījumiem un par tās apmēru, un dara to savlaicīgi, proti, ne vēlāk kā divas nedēļas un – mājsaimniecības lietotāju gadījumā – ne vēlāk kā vienu mēnesi pirms korekcijas stāšanās spēkā. Galalietotāji nekavējoties informē galaizmantotājus par jaunajiem nosacījumiem.

4. Piegādātāji galalietotājiem piedāvā plašu apmaksas metožu izvēli. Minētās apmaksas metodes nerada lietotāju nepamatotu diskrimināciju. Ar maksājumu metodēm vai priekšapmaksas sistēmām saistīto maksu atšķirības ir objektīvas, nediskriminējošas un samērīgas un nepārsniedz tiešās izmaksas, kas rodas maksājuma saņēmējam par konkrētās maksājumu metodes vai priekšapmaksas sistēmas izmantošanu, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/2366 ⁽⁴⁴⁾ 62. pantu.

5. Saskaņā ar 4. punktu mājsaimniecības lietotāji, kuriem ir piekļuve priekšapmaksas sistēmām, šādu priekšapmaksas sistēmu dēļ netiek nostādīti neizdevīgā stāvoklī.

6. Galalietotājiem un – attiecīgā gadījumā – galaizmantotājiem tiek piedāvāti taisnīgi un pārredzami vispārīgie noteikumi, ko sniedz vienkāršā un nepārsprotamā valodā, un tie neietver ārpuslīgumiskus šķēršļus lietotāja tiesību izmantošanai, piemēram, pārmērīgu līgumisko dokumentāciju. Galaizmantotājiem piekļuvi minētajiem vispārīgajiem noteikumiem nodrošina pēc pieprasījuma. Galalietotāji un galaizmantotāji ir aizsargāti pret negodīgām vai maldinošām pārdošanas metodēm. Galalietotājiem ar invaliditāti visu atbilstošu informāciju par līgumu ar piegādātāju sniedz piekļūstamā formātā.

7. Galalietotājiem un galaizmantotājiem ir tiesības uz augsta līmeņa pakalpojumiem un to, ka viņu piegādātāji izskata sūdzības. Piegādātāji sūdzības izskata vienkāršā, taisnīgā un ātrā kārtībā.

8. Kompetentās iestādes nodrošina, ka tiek izpildīti šajā direktīvā noteiktie patērētāju aizsardzības pasākumi. Kompetentās iestādes rīkojas neatkarīgi no tirgus interesēm.

9. Plānotas atslēgšanas gadījumā attiecīgajiem galalietotājiem pietiekami savlaicīgi, ne vēlāk kā vienu mēnesi pirms plānotās atslēgšanas un bez papildu maksas sniedz pienācīgu informāciju par alternatīviem pasākumiem.

⁽⁴⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK (OV L 337, 23.12.2015., 35. lpp.).

22. pants

Informēšana un izpratnes veicināšana

1. Dalībvalstis sadarbībā ar reģionālajām un vietējām iestādēm attiecīgā gadījumā nodrošina, ka informācija par pieejamajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, atsevišķām darbībām un finansiālo un juridisko satvaru ir pārredzama, pieejama un tiek plaši izplatīta visiem attiecīgajiem tirgus dalībniekiem, piemēram, galalietotājiem, galaizmantotājiem, patērētāju organizācijām, pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem, atjaunīgās enerģijas kopienām, iedzīvotāju energokopienām, vietējām un reģionālajām pašvaldībām, enerģētikas aģentūrām, sociālo pakalpojumu sniedzējiem, būvniekiem, arhitektiem, inženieriem, vides auditu un energoauditu veicējiem un Direktīvas 2010/31/ES 2. panta 9. punktā definēto būvelementu uzstādītājiem.

2. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus nolūkā sekmēt un atvieglot efektīvu enerģijas izmantošanu galalietotāju un galaizmantotāju vidū. Minētos pasākumus ietver valsts stratēģijā, piemēram, integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kas paredzēti Regulā (ES) 2018/1999, vai ilgtermiņa renovācijas stratēģijā, kas izveidota, ievērojot Direktīvas 2010/31/ES 2.a pantu.

Šā panta vajadzībām minētie pasākumi ietver virkni instrumentu un rīcībpolitiku, ar kuriem veicina uzvedības maiņu, tādas kā:

- a) fiskālie stimuli;
- b) piekļuve finansējumam, taloni, dotācijas vai subsīdijas;
- c) valsts atbalstīti enerģijas patēriņa novērtējumi un mērķtiecīgi konsultāciju pakalpojumi un atbalsts mājsaimniecībām, jo īpaši enerģētiskās nabadzības skartiem cilvēkiem, mazaizsargātiem lietotājiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošiem cilvēkiem;
- d) mērķtiecīgi konsultāciju pakalpojumi MVU un mikrouzņēmumiem;
- e) informācijas sniegšana formā, kas pieejama cilvēkiem ar invaliditāti;
- f) paraugprojekti;
- g) darbības darba vietās;
- h) apmācības darbības;
- i) digitālie rīki;
- j) iesaistes stratēģijas.

3. Šā panta vajadzībām 2. punktā minētajos pasākumos ietilpst atbalstoša satvara radīšana tādiem tirgus dalībniekiem kā 1. punktā minētie, jo īpaši šādā nolūkā:

- a) vienas pieturas aģentūru vai līdzīgu mehānismu izveide ar mērķi galalietotājiem un galaizmantotājiem, jo īpaši mājsaimniecībām un mazajiem galalietotājiem un galaizmantotājiem, kas nav mājsaimniecības, tostarp MVU un mikrouzņēmumiem, sniegt tehniskas, administratīvas un finanšu konsultācijas un palīdzību energoefektivitātes jautājumos, piemēram, saistībā ar energopārbaudēm mājsaimniecībās, jautājumos par ēku energorenovāciju, informāciju par vecu un neefektīvu siltumapgādes sistēmu nomaiņu uz modernām un efektīvākām iekārtām un pāreju uz atjaunīgās enerģijas izmantošanu un enerģijas uzkrāšanu ēkās;
- b) sadarbība ar privātiem dalībniekiem, kas sniedz tādus pakalpojumus kā energoauditi un enerģijas patēriņa novērtējumi, finansēšanas risinājumi un energorenovācijas īstenošana;
- c) informēšana par izmaksu ziņā lietderīgām un viegli īstenojamām izmaiņām enerģijas izmantošanā;
- d) informācijas par energoefektivitātes pasākumiem un finansēšanas instrumentiem izplatīšana;

e) vienotu kontaktpunktu izveide ar mērķi sniegt galalietotājiem un galaizmantotājiem visu nepieciešamo informāciju par viņu tiesībām, piemērojamajiem tiesību aktiem un strīdu izšķiršanas mehānismiem, kas tiem pieejami strīda gadījumā. Šādi vienoti kontaktpunkti var būt vispārīgas patērētāju informācijas sniegšanas punktu daļa.

4. Šā panta nolūkā dalībvalstis sadarbībā ar kompetentajām iestādēm un – attiecīgā gadījumā – ar privātām ieinteresētajām personām izveido īpašas vienas pieturas aģentūras vai līdzīgus mehānismus tehnisku, administratīvu un finansiālu konsultāciju sniegšanai energoefektivitātes jomā. Minētie mehānismi:

- a) konsultē, sniedzot racionalizētu informāciju par tehniskajām un finanšu iespējām un risinājumiem māsaimniecībām, MVU, mikrouzņēmumiem un valsts sektora iestādēm;
- b) sniedz visaptverošu atbalstu visām māsaimniecībām, īpašu uzmanību pievēršot enerģētiskās nabadzības skartajām māsaimniecībām un ēkām ar viszemāko sniegumu, kā arī akreditētiem uzņēmumiem un uzstādītājiem, kas sniedz modernizācijas pakalpojumus, atbalstu pielāgojot dažādiem mājokļu tipiem un ģeogrāfiskajam mērogam, un sniedz atbalstu, kurš aptver dažādos modernizācijas projekta posmus, tostarp nolūkā atvieglināt minimālā energoefektivitātes standarta īstenošanu, ja šāds standarts ir noteikts Savienības legīslatīvā aktā;
- c) konsultē par enerģijas patēriņa paradumiem.

5. Īpašās vienas pieturas aģentūras mehānismi, kas minēti 4. punktā, attiecīgā gadījumā:

- a) sniedz informāciju par kvalificētiem energoefektivitātes speciālistiem;
- b) apkopo tipoloģijas kopsavilkuma datus no energoefektivitātes projektiem, dalās pieredzē un to dara publiski pieejamu;
- c) piesaista tirgus dalībniekus potenciāliem projektiem, jo īpaši mazāka mēroga, vietējiem projektiem.

Piemērojot pirmās daļas b) apakšpunktu, Komisija palīdz dalībvalstīm, lai veicinātu paraugprakses apmaiņu un uzlabotu pārrobežu sadarbību attiecībā uz to.

6. Šā panta 4. punktā minētās vienas pieturas aģentūras piedāvā īpašus pakalpojumus enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem un cilvēkiem māsaimniecībās ar zemiem ienākumiem.

Komisija sniedz dalībvalstīm vadlīnijas minēto vienas pieturas aģentūru izveidei ar mērķi panākt visā Savienībā saskaņotu pieeju. Vadlīnijas veicina sadarbību starp publiskām struktūrām, enerģētikas aģentūrām un kopienas vadītām iniciatīvām.

7. Dalībvalstis rada tirgus dalībniekiem piemērotus apstākļus, lai tie nodrošinātu gala patērētājiem, arī enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem, MVU un mikrouzņēmumiem pienācīgu un mērķtiecīgu informāciju un padomus par energoefektivitāti.

8. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotājiem, galaizmantotājiem, enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem ar neatkarīga mehānisma, piemēram, enerģētikas ombuda vai patērētāju struktūras, starpniecību vai ar regulatīvās iestādes starpniecību ir pieejami vienkārši, taisnīgi, pārredzami, neatkarīgi, iedarbīgi un efektīvi ārpustiesas mehānismi strīdu izšķiršanai attiecībā uz šajā direktīvā paredzētajām tiesībām un pienākumiem. Ja galalietotājs ir patērētājs, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/11/ES⁽⁴⁵⁾ 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā, šādi strīdu ārpustiesas izšķiršanas mehānismi atbilst tajā izklāstītajām prasībām. Minētajam nolūkam var izmantot dalībvalstīs jau esošus ārpustiesas strīdu izšķiršanas mehānismus ar noteikumu, ka tie ir vienlīdz efektīvi.

⁽⁴⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/11/ES (2013. gada 21. maijs) par patērētāju strīdu alternatīvu izšķiršanu un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2006/2004 un Direktīvu 2009/22/EK (Direktīva par patērētāju SAI) (OV L 165, 18.6.2013., 63. lpp.).

Vajadzības gadījumā dalībvalstis nodrošina, ka strīdu alternatīvas izšķiršanas vienības sadarbojas, lai nodrošinātu vienkāršus, taisnīgus, pārredzamus, neatkarīgus, iedarbīgus un efektīvus strīdu ārpustiesas izšķiršanas mehānismus jebkādiem strīdiem, kuri rodas tādu produktu vai pakalpojumu sakarā, kas saistīti ar kādu produktu vai pakalpojumu, kurš ietilpst šīs direktīvas darbības jomā, vai nāk komplektā ar šādu produktu vai pakalpojumu.

Uzņēmumu dalība mājsaimniecības lietotājiem paredzētos strīdu ārpustiesas izšķiršanas mehānismos ir obligāta, ja vien dalībvalsts Komisijai nepierāda, ka citi mehānismi ir tikpat iedarbīgi.

9. Neskarot savus īpašuma un īres tiesību pamatprincipus, dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai novērstu regulatīvus un neregulatīvus šķēršļus energoefektivitātei attiecībā uz ēkas vai ēkas vienības īpašnieku un īrnieku vai nomnieku vai vairāku īpašnieku pretrunīgajām interesēm, ar mērķi nodrošināt, ka minētās personas netiek atturētas veikt investīcijas energoefektivitātes uzlabošanā, kuras tās citādi būtu veikušas, tādēļ, ka viņi paši nesaņems visus ieguvumus vai ka nav noteikumu par to, kā starp viņiem sadalīt izmaksas un ieguvumus.

Pasākumi šādu šķēršļu novēršanai var ietvert stimulu nodrošināšanu, normatīvo noteikumu atcelšanu vai grozīšanu, vadlīniju pieņemšanu un skaidrojošus paziņojumus, administratīvo procedūru vienkāršošanu, arī valsts noteikumus un pasākumus, ar kuriem regulē lēmumu pieņemšanas procesus vairāku īpašnieku īpašumos, un iespēju vērsties pie trešo pušu finansējuma risinājumiem. Pasākumus var kombinēt ar izglītības, apmācību, specifiskas informācijas un tehniskas palīdzības nodrošināšanu energoefektivitātes jautājumos tādiem tirgus dalībniekiem kā 1. punktā minētie.

Dalībvalstis veic piemērotus pasākumus, ar ko atbalsta daudzpusēju dialogu starp attiecīgajiem partneriem, piemēram, vietējām un reģionālām pārvaldes iestādēm, sociālajiem partneriem, īpašnieku un īrnieku vai nomnieku organizācijām, patērētāju organizācijām, enerģijas sadales uzņēmumiem vai enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumiem, ESKO, atjaunīgās enerģijas kopienām, iedzīvotāju energokopienām, publiskajām iestādēm un aģentūrām, ar mērķi nākt klajā ar priekšlikumiem par kopīgi akceptētiem pasākumiem, stimuliem un vadlīnijām, kas attiecas uz ēkas vai ēkas vienības īpašnieku un īrnieku vai nomnieku vai vairāku īpašnieku pretrunīgām interesēm.

Katra dalībvalsts par šādiem šķēršļiem un veiktajiem pasākumiem ziņo savā ilgtermiņa renovācijas stratēģijā, kas izveidota, ievērojot Direktīvas 2010/31/ES 2.a pantu un Regulu (ES) 2018/1999.

10. Komisija veicina informācijas apmaiņu un izplatīšanu saistībā ar labu praksi un metodikām energoefektivitātes jomā un sniedz tehnisko palīdzību pretrunīgu interešu mazināšanai dalībvalstīs.

23. pants

Partnerības energoefektivitātes jomā

1. Līdz 2024. gada 11. oktobrim Komisija novērtē, vai esošajās partnerībās ir aptverta energoefektivitāte. Ja novērtējumā izrādās, ka ar esošajām partnerībām energoefektivitāte pietiekamā mērā nav aptverta, Komisija izveido konkrētām nozarēm pielāgotas energoefektivitātes partnerības Savienības līmenī ar apakšpartnerību katrā sektorā, kur šādas partnerības trūkst, iekļaujot un reprezentatīvi apvienojot galvenās ieinteresētās personas, tostarp sociālos partnerus, tādās nozarēs kā IKT, transports, finanses un būvniecība.

Ja tiek izveidota partnerība, Komisija – attiecīgā gadījumā – ieceļ priekšsēdētāju katrai konkrētai nozarei pielāgotai Savienības energoefektivitātes partnerībai.

2. Šā panta 1. punktā minēto partnerību mērķis ir veicināt dialogus klimata un enerģētikas pārkārtošanās jomā un mudināt nozares izstrādāt energoefektivitātes ceļvežus, lai apzinātu pieejamos pasākumus un tehnoloģiskās iespējas, kā panākt enerģijas ietaupījumu, sagatavoties atjaunīgās enerģijas izmantošanai un dekarbonizēt nozares.

Šādi ceļveži būtu vērtīgs devums, kas palīdz nozarēm plānot nepieciešamos ieguldījumus, lai sasniegtu šīs direktīvas un Regulas (ES) 2021/1119 mērķus, kā arī veicina pārrobežu sadarbību starp dalībniekiem, lai stiprinātu iekšējo tirgu.

24. pants

Mazaizsargāto lietotāju stiprināšana un aizsargāšana un enerģētiskās nabadzības mazināšana

1. Neskarot savu valsts ekonomikas un sociālo politiku un savus pienākumus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, dalībvalstis veic piemērotus pasākumus, ar ko stiprina un aizsargā enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus, mazaizsargātos lietotājus, cilvēkus mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošos cilvēkus.

Definējot jēdzienu “mazaizsargātais lietotājs”, ievērojot Direktīvas 2009/73/EK 3. panta 3. punktu un Direktīvas (ES) 2019/944 28. panta 1. punktu, dalībvalstis ņem vērā galaizmantotājus.

2. Neskarot savu valsts ekonomikas un sociālo politiku un savus pienākumus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, lai mazinātu enerģētisko nabadzību, dalībvalstis energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus un saistītos patērētāju aizsardzības vai informēšanas pasākumus, jo īpaši tos, kas noteikti šīs direktīvas 8. panta 3. punktā un 22. pantā, prioritāri īsteno enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū. Minēto pasākumu monitoringu un ziņošanu par tiem veic, ievērojot spēkā esošās ziņošanas prasības, kas izklāstītas Regulas (ES) 2018/1999 24. pantā.

3. Lai atbalstītu enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus, mazaizsargātos lietotājus, cilvēkus mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošos cilvēkus, dalībvalstis attiecīgā gadījumā:

- a) īsteno energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus ar mērķi mazināt sadales ietekmi, ko rada citas rīcībpolitikas un pasākumi, piemēram, nodokļu pasākumi, kurus īsteno saskaņā ar šīs direktīvas 10. pantu, vai emisijas kvotu tirdzniecības piemērošana ēku un transporta sektorā saskaņā ar Direktīvu 2003/87/EK;
- b) pēc iespējas labāk izmanto Savienības un valstu līmenī pieejamo publisko finansējumu, tostarp attiecīgā gadījumā finansiālo devumu, ko dalībvalstis saņēmušas no Sociālā klimata fonda saskaņā ar Regulas (ES) 2023/955 9. un 14. pantu, un ieņēmumus no emisijas kvotu izsolēm emisijas kvotu tirdzniecības, ievērojot ES ETS, saskaņā ar Direktīvu 2003/87/EK, investīcijām energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos kā prioritārām darbībām;
- c) veic agrīnas, uz nākotni vērstas investīcijas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos, pirms parādās to citu rīcībpolitiku un pasākumu ietekme uz sadali;
- d) veicina tehnisko palīdzību un tādu veicinošu finansējuma un finanšu rīku ieviešanu kā rēķinos balstītas shēmas, vietēja aizdevuma zaudējumu rezerve, garantiju fondi un fondi, kas koncentrējas uz dziļo renovāciju un renovāciju ar minimālu enerģijas ieguvumu;
- e) veicina tehnisko palīdzību sociālās jomas dalībniekiem ar mērķi veicināt mazaizsargāto lietotāju aktīvu iesaisti enerģijas tirgū un pozitīvas izmaiņas viņu enerģijas patēriņa paradumos;
- f) nodrošina piekļuvi finansējumam, dotācijām vai subsīdijām, kas sasaistīti ar enerģijas ieguvumu minimumu, un tādējādi veicina piekļuvi banku aizdevumiem par pieejamu cenu vai īpaši paredzētām kredītlīnijām.

4. Dalībvalstis izveido tīklu, ko veido eksperti no dažādām nozarēm, piemēram, veselības, būvniecības un sociālās nozares, vai uztic uzdevumu esošam tīklam, kas izstrādā stratēģijas ar mērķi vietējiem un valsts līmeņa lēmumu pieņēmējiem palīdzēt īstenot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus un tehniskās palīdzības un finanšu rīkus nolūkā mazināt enerģētisko nabadzību. Dalībvalstis cenšas nodrošināt, lai ekspertu tīkla sastāvs nodrošina dzimumu līdzsvaru un atspoguļo visu cilvēku perspektīvas.

Dalībvalstis ekspertu tīklam var uzticēt konsultāciju sniegšanu par:

- a) valstu definīcijām, rādītājiem un kritērijiem attiecībā uz enerģētisko nabadzību, enerģētiski nabadzīgiem un mazaizsargātiem lietotājiem, tostarp galalietotājiem;
- b) to attiecīgo rādītāju un datu kopu izstrādi vai uzlabošanu, kas attiecas uz enerģētiskās nabadzības jautājumu un kas būtu jāizmanto un par ko būtu jāziņo;
- c) metodēm un pasākumiem, ar ko nodrošina dzīvošanas izmaksu pieejamību un veicina mājokļu izmaksu neitralitāti, vai veidus, kā nodrošināt, ka no energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos investētajiem publiskajiem līdzekļiem labumu gūst gan ēku un ēku vienību īpašnieki, gan īrnieki vai nomnieki, – īpašu uzmanību pievēršot enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem, cilvēkiem māsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem;
- d) pasākumiem, ar ko nepieļauj vai novērš situācijas, kurās konkrētas grupas ir vairāk skartas vai vairāk pakļautas enerģētiskās nabadzības riskam vai kuras ir vairāk pakļautas enerģētiskās nabadzības nelabvēlīgajai ietekmei, piemēram, pamatojoties uz to ienākumiem, dzimumu, veselības stāvokli vai piederību kādai minoritātes kopienai, un demogrāfiju.

V NODAĻA

ENERĢIJAS PIEGĀDES EFEKTIVITĀTE

25. pants

Siltumapgādes un aukstumapgādes novērtēšana un plānošana

1. Katra dalībvalsts savā integrētajā nacionālajā enerģētikas un klimata plānā un tā atjauninātajās redakcijās, ievērojot Regulu (ES) 2018/1999, iesniedz Komisijai visaptverošu siltumapgādes un aukstumapgādes novērtējumu. Minētajā visaptverošajā novērtējumā ietver šīs direktīvas X pielikumā noteikto informāciju, un tam pievieno novērtējumu, kas veikts, ievērojot Direktīvas (ES) 2018/2001 15. panta 7. punktu.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka ieinteresētām personām, ko skar 1. punktā minētais visaptverošais novērtējums, tiek dota iespēja piedalīties siltumapgādes un aukstumapgādes plānu, visaptverošā novērtējuma un rīcībpolitiku un pasākumu sagatavošanā, vienlaikus nodrošinot, ka kompetentās iestādes neizpauž vai nepublicē komercnoslēpumus vai uzņēmējdarbības noslēpumus, kas kā tādi ir identificēti.

3. Lai veiktu 1. punktā minēto visaptverošo novērtējumu, dalībvalstis veic izmaksu un ieguvumu analīzi, kura aptver to teritoriju, pamatojoties uz klimatiskajiem apstākļiem, ekonomisko iespējamību un tehnisko piemērotību. Ar minētās izmaksu un ieguvumu analīzes palīdzību ir iespējams veicināt resursefektīvāko un izmaksu ziņā lietderīgāko risinājumu apzināšanu, lai nodrošinātu siltumapgādes un aukstumapgādes vajadzības, ņemot vērā principu "energoefektivitāte pirmajā vietā". Minēto izmaksu un ieguvumu analīzi var veikt kā daļu no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2001/42/EK ⁽⁴⁶⁾ paredzētā vides novērtējuma.

Dalībvalstis izraugās kompetentās iestādes, kas atbild par izmaksu un ieguvumu analīzes veikšanu, nodrošina detalizētas metodikas un pieņēmumus saskaņā ar XI pielikumu, kā arī izveido un publisko ekonomiskās analīzes procedūras.

4. Ja šā panta 1. punktā minētajā visaptverošajā novērtējumā un šā panta 3. punktā minētajā analīzē ir konstatēts, ka ir potenciāls, lai izmantotu augstas efektivitātes koģenerāciju un/vai efektīvu centralizētu siltumapgādi un aukstumapgādi no atlikumsiltuma, un tā radītie ieguvumi pārsniedz izmaksas, dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus efektīvas centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes infrastruktūras izveidei, lai attīstītu efektīvu centralizētas siltumapgādes un aukstumapgādes infrastruktūru, mudinātu iekārtu izstrādi atlikumsiltuma utilizācijai, tostarp arī rūpniecības nozarē, un radītu iespējas augstas efektivitātes koģenerācijas attīstībai un atlikumsiltuma un atjaunīgo energoresursu izmantošanai siltumapgādē un aukstumapgādē saskaņā ar šā panta 1. punktu un 26. panta 7. un 9. punktu.

⁽⁴⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001. gada 27. jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 197, 21.7.2001., 30. lpp.).

Ja šā panta 1. punktā minētajā visaptverošajā novērtējumā un šā panta 3. punktā minētajā analizē nav konstatēts potenciāls, kura radītie ieguvumi pārsniedz izmaksas, tostarp administratīvās izmaksas, kas saistītas ar 26. panta 7. punktā minētās izmaksu un ieguvumu analīzes veikšanu, attiecīgā dalībvalsts kopā ar vietējām un reģionālajām pārvaldes iestādēm attiecīgā gadījumā var iekārtām nepiemērot šā panta 1. un 3. punktā paredzētās prasības.

5. Dalībvalstis pieņem rīcībpolitikas un pasākumus, kas nodrošina, ka tiek izmantots potenciāls, kas identificēts saskaņā ar šā panta 1. punktu veiktajos visaptverošajos novērtējumos. Minētās rīcībpolitikas un pasākumi ietver vismaz X pielikumā noteiktos elementus. Katra dalībvalsts minētās rīcībpolitikas un pasākumus paziņo kā daļu no savu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumiem, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, saviem turpmākajiem integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem, kas paziņoti, ievērojot minētās regulas 3. pantu un 7.–12. pantu, un attiecīgajiem progresa ziņojumiem, kas iesniegti, ievērojot minēto regulu.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka reģionālās un vietējās iestādes sagatavo vietējus siltumapgādes un aukstumapgādes plānus vismaz tajās pašvaldībās, kurās kopējais iedzīvotāju skaits pārsniedz 45 000. Minētajiem plāniem, kā minimums, vajadzētu:

- a) būt balstītiem uz informāciju un datiem, kas sniegti saskaņā ar 1. punktu veiktajos visaptverošajos novērtējumos, un sniegt aplēsi un kartējumu par energoefektivitātes palielināšanas potenciālu, ietverot zemas temperatūras centralizētās siltumapgādes gatavību, augstas efektivitātes koģenerāciju, atlikumsiltuma atgūšanu un atjaunīgās enerģijas izmantošanu siltumapgādē un aukstumapgādē konkrētajā teritorijā;
- b) atbilst principam “energoefektivitāte pirmajā vietā”;
- c) ietvert stratēģiju saskaņā ar a) apakšpunktu apzinātā potenciāla izmantošanai;
- d) būt sagatavotiem, iesaistot visas attiecīgās reģionālās vai vietējās ieinteresētās personas un nodrošinot plašas sabiedrības līdzdalību, arī vietējās energoinfrastruktūras operatoru līdzdalību;
- e) ņemt vērā attiecīgo esošo energoinfrastruktūru;
- f) ņemt vērā vietējo kopienu un vairāku vietējo vai reģionālo administratīvo vienību vai reģionu kopīgās vajadzības;
- g) izvērtēt energokopienų lomu un citas patērētāju virzītas iniciatīvas, kuras var aktīvi veicināt vietējo siltumapgādes un aukstumapgādes projektu īstenošanu;
- h) iekļaut vietējā ēku fonda siltumapgādes un aukstumapgādes iekārtu un sistēmu analīzi, ņemot vērā katras teritorijas specifiskās iespējas veikt energoefektivitātes pasākumus un vajadzību pievērsties ēkām ar ļoti sliktu elektrosniegumu un neaizsargāto mājāsaimniecību vajadzības;
- i) izvērtēt, kā finansēt rīcībpolitiku un pasākumu īstenošanu, un identificēt finanšu mehānismus, kas ļautu patērētājiem pāriet uz atjaunīgo siltumapgādi un aukstumapgādi;
- j) ietvert trajektoriju plānu mērķu sasniegšanai atbilstīgi klimatneitralitātei un identificēto rīcībpolitiku un pasākumu īstenošanas progresa uzraudzību;
- k) tiekties uz to, lai publiskajās struktūrās esošās vecas un neefektīvas siltumapgādes un aukstumapgādes iekārtas aizstātu ar augstas efektivitātes alternatīvām, lai pakāpeniski atteiktos no fosilā kurināmā;
- l) izvērtēt iespējamo sinerģiju ar kaimiņos esošo reģionālo vai vietējo pārvaldes iestāžu plāniem veicināt kopīgas investīcijas un izmaksu efektivitāti.

Dalībvalstis nodrošina, ka visām attiecīgajām personām, tostarp publiskām un attiecīgām privātām ieinteresētajām personām, tiek dota iespēja piedalīties siltumapgādes un aukstumapgādes plānu, 1. punktā minētā visaptverošā novērtējuma un 5. punktā minēto rīcībpolitiku un pasākumu sagatavošanā.

Minētajā nolūkā dalībvalstis reģionālo un vietējo iestāžu atbalstam izstrādā ieteikumus, kas palīdz īstenot rīcībpolitikas un pasākumus energoefektīvas un atjaunīgajā enerģijā balstītas siltumapgādes un aukstumapgādes jomā reģionālā un vietējā līmenī, lietderīgi izmantojot apzināto potenciālu. Dalībvalstis reģionālās un vietējās iestādes atbalsta, cik lielā mērā vien iespējams, izmantojot jebkādu līdzekļus, arī finansiālā atbalsta un tehniskā atbalsta shēmas. Dalībvalstis nodrošina, ka siltumapgādes un aukstumapgādes plāni ir saskaņoti ar citām vietējām klimata, enerģētikas un vides plānošanas prasībām, lai izvairītos no administratīvā sloga vietējām un reģionālajām pārvaldes iestādēm un veicinātu plānu efektīvu īstenošanu.

Vietējos siltumapgādes un aukstumapgādes plānus var kopīgi īstenot vairāku kaimiņos esošu vietējo pārvaldes iestāžu grupa, ja ir piemērots ģeogrāfiskais un administratīvais konteksts, kā arī siltumapgādes un aukstumapgādes infrastruktūra.

Vietējos siltumapgādes un aukstumapgādes plānus novērtē kompetentā iestāde, un vajadzības gadījumā pēc tam veic atbilstīgus īstenošanas pasākumus.

26. pants

Siltumapgāde un aukstumapgāde

1. Lai nodrošinātu primārās enerģijas efektīvāku patēriņu un palielinātu atjaunīgās enerģijas īpatsvaru siltumapgādē un aukstumapgādē tīklā, efektīva centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēma atbilst šādiem kritērijiem:

- a) līdz 2027. gada 31. decembrim – sistēma, kurā izmanto vismaz 50 % atjaunīgās enerģijas, 50 % atlikumsiltuma, 75 % koģenerācijas režīmā saražota siltuma vai šādas enerģijas un siltuma kombināciju 50 % apmērā;
- b) no 2028. gada 1. janvāra – sistēma, kurā izmanto vismaz 50 % atjaunīgās enerģijas, 50 % atlikumsiltuma, 50 % atjaunīgās enerģijas un atlikumsiltuma, 80 % augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražota siltuma vai vismaz šādas siltumenerģijas kombināciju tīklā, atjaunīgās enerģijas īpatsvaram esot vismaz 5 % un kopējam atjaunīgās enerģijas, atlikumsiltuma vai augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražota siltuma īpatsvaram esot vismaz 50 %;
- c) no 2035. gada 1. janvāra – sistēma, kurā izmanto vismaz 50 % atjaunīgās enerģijas, 50 % atlikumsiltuma vai 50 % atjaunīgās enerģijas un atlikumsiltuma, vai sistēma, kurā atjaunīgās enerģijas, atlikumsiltuma vai augstas efektivitātes koģenerācijas rezultātā saražota siltuma kopējais īpatsvars ir vismaz 80 % un – papildus tam – atjaunīgās enerģijas vai atlikumsiltuma kopējais īpatsvars ir vismaz 35 %;
- d) no 2040. gada 1. janvāra – sistēma, kurā izmanto vismaz 75 % atjaunīgās enerģijas, 75 % atlikumsiltuma vai 75 % atjaunīgās enerģijas un atlikumsiltuma, vai sistēma, kurā izmanto vismaz 95 % atjaunīgās enerģijas, atlikumsiltuma un augstas efektivitātes koģenerācijas rezultātā saražota siltuma un – papildus tam – atjaunīgās enerģijas vai atlikumsiltuma kopējais īpatsvars ir vismaz 35 %;
- e) no 2045. gada 1. janvāra – sistēma, kurā izmanto vismaz 75 % atjaunīgās enerģijas, 75 % atlikumsiltuma vai 75 % atjaunīgās enerģijas un atlikumsiltuma;
- f) no 2050. gada 1. janvāra – sistēma, kurā izmanto tikai atjaunīgo enerģiju, tikai atlikumsiltumu vai tikai atjaunīgās enerģijas un atlikumsiltuma kombināciju.

2. Dalībvalstis var arī kā alternatīvu šā panta 1. punktā izklāstītajiem kritērijiem izvēlēties ilgtspējas snieguma kritērijus, kas balstīti uz SEG emisiju daudzumu, ko centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēma rada uz lietotājiem piegādātā siltuma vai aukstuma vienību, ņemot vērā pasākumus, kas īstenoti, lai izpildītu pienākumu, ievērojot Direktīvas (ES) 2018/2001 24. panta 4. punktu. Ja tiek izvēlēti minētie kritēriji, efektīvai centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmai ir šāds maksimālais SEG emisiju daudzums uz vienu lietotājiem piegādātā siltuma vai aukstuma vienību:

- a) līdz 2025. gada 31. decembrim: 200 grami/kWh;
- b) no 2026. gada 1. janvāra: 150 grami/kWh;
- c) no 2035. gada 1. janvāra: 100 grami/kWh;
- d) no 2045. gada 1. janvāra: 50 grami/kWh;
- e) no 2050. gada 1. janvāra: 0 grami/kWh.

3. Dalībvalstis var izvēlēties piemērot SEG emisiju kritērijus uz vienu siltuma vai aukstuma vienību jebkurā šā panta 2. punkta a)-e) apakšpunktā minētajā laikposmā. Ja tās izvēlas to darīt, tās informē Komisiju līdz 2024. gada 11. janvārim par šā panta 2. punkta a) apakšpunktā minēto laikposmu un vismaz sešus mēnešus pirms šā panta 2. punkta b)-e) apakšpunktā minēto attiecīgo laikposmu sākuma. Šādā paziņojumā ietver pasākumus, kas īstenoti, lai izpildītu pienākumu, ievērojot Direktīvas (ES) 2018/2001 24. panta 4. punktu, ja par tiem nav jau paziņots iepriekš to jaunākajā nacionālā enerģētikas un klimata plānu atjauninājumā.

4. Lai centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēma kvalificētos par efektīvu, dalībvalstis nodrošina, ka līdz ar tās būvniecību vai tās piegādes vienību būtisku modernizāciju centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēma atbilst 1. vai 2. punktā izklāstītajiem kritērijiem, kas piemērojami laikā, kad tās ekspluatācija tiek sākota vai turpināta pēc modernizācijas. Dalībvalstis arī nodrošina, ka līdz ar centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmas būvniecību vai tās piegādes vienību būtisku modernizāciju:

- a) esošajos siltumavotos netiek palielināts tāda fosilā kurināmā izmantojums, kas nav dabasgāze, salīdzinājumā ar gada patēriņu, kas aprēķināts kā vidējais rādītājs no iepriekšējiem trīs pilnas ekspluatācijas kalendārajiem gadiem pirms modernizācijas; un
- b) nevienā jaunajā siltumavotā šajā sistēmā netiek izmantots fosilais kurināmais, izņemot dabasgāzi, ja sistēma būvēta vai būtiski modernizēta līdz 2030. gadam.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka no 2025. gada 1. janvāra un pēc tam reizi piecos gados visu tādu esošo centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmu operatori, kuru kopējā siltuma un aukstuma izlaide pārsniedz 5 MW un kuras neatbilst 1. punkta b)-e) apakšpunktā noteiktajiem kritērijiem, sagatavo plānu primārās enerģijas efektīvāka patēriņa nodrošināšanai, sadales zudumu samazināšanai un atjaunīgās enerģijas īpatsvara palielināšanai siltumapgādē un aukstumapgādē. Plānā ietver pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu 1. punkta b)-e) apakšpunktā noteiktos kritērijus, un tas ir jāapstiprina kompetentajai iestādei.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka datu centri, kuru kopējā nominālā enerģijas ielaide pārsniedz 1 kW, utilizē atlikumsiltumu vai izmanto citus atlikumsiltuma atgūšanas lietojumus, izņemot, ja datu centri var pierādīt, ka tas nav tehniski vai ekonomiski iespējams saskaņā ar 7. punktā minēto novērtējumu.

7. Lai novērtētu siltumapgādes un aukstumapgādes energoefektivitātes palielinājuma ekonomisko īstenojamību, dalībvalstis nodrošina, ka tiek veikta izmaksu un ieguvumu analīze iekārtas līmenī saskaņā ar XI pielikumu tad, ja no jauna tiek plānotas vai būtiski modernizētas šādas iekārtas:

- a) termoelektroenerģijas ražošanas iekārta, kuras gada vidējā kopējā enerģijas ielaide pārsniedz 10 MW, – lai novērtētu, kādas būtu izmaksas un ieguvumi, nosakot, ka iekārtai jādarbojas kā augstas efektivitātes koģenerācijas iekārtai;
- b) rūpnieciska iekārta, kuras gada vidējā kopējā enerģijas ielaide pārsniedz 8 MW, lai novērtētu atlikumsiltuma utilizāciju objektā un ārpus tā;
- c) pakalpojumu komplekss, kura gada vidējā kopējā enerģijas ielaide pārsniedz 7 MW, piemēram, notekūdeņu attīrīšanas kompleksi un sašķidrīnātas dabasgāzes (LNG) kompleksi, lai novērtētu atlikumsiltuma utilizāciju objektā un ārpus tā;
- d) datu centrs, kura kopējā nominālā enerģijas ielaide pārsniedz 1 MW līmeni, lai novērtētu izmaksu un ieguvumu analīzi, attiecībā uz atlikumsiltuma utilizāciju, ja to izmantotu, lai apmierinātu ekonomiski pamatotu pieprasījumu, un šīs iekārtas pieslēgšanu centralizētas siltumapgādes tīklam vai efektīvai/AER balstītai centralizētas aukstumapgādes sistēmai, vai citiem atlikumsiltuma atgūšanas tai skaitā – bet ne tikai – tehnisko iespējām, izmaksu efektivitāti un ietekmi uz energoefektivitāti un vietējo siltuma pieprasījumu, ieskaitot sezonālās izmaiņas, lietojumiem.

Analīzē, kura minēta d) punkta pirmajā daļā, apsver aukstumapgādes sistēmas risinājumus, kas ļauj aizvadīt vai uztvert atlikumsiltumu lietderīgā temperatūras līmenī ar minimālu papildu enerģijas ielaidi.

Dalībvalstis tiecas likvidēt šķēršļus atlikumsiltuma utilizācijai un sniedz atbalstu atlikumsiltuma izmantošanai, ja iekārtas tiek no jauna plānotas vai modernizētas.

Tādas iekārtas uzstādīšana, ar ko uztvert sadedzināšanas iekārtā radīto oglekļa dioksīdu, lai to ģeoloģiski uzglabātu, kā paredzēts Direktīvā 2009/31/EK, neuzskata par modernizāciju šā punkta b) un c) apakšpunkta nozīmē.

Dalībvalstis prasa, lai izmaksu un ieguvumu analīze tiktu veikta sadarbībā ar uzņēmumiem, kas atbild par kompleksa darbību.

8. Dalībvalstis var atbrīvot no 7. punkta prasībām:

- a) tādas maksimālās slodzes un rezerves elektroenerģijas ražošanas iekārtas, kuras paredzēts ekspluatēt mazāk nekā 1 500 darba stundas gadā – rēķinot kā slidošo vidējo piecu gadu laikposmā –, balstoties uz dalībvalstu noteiktu verificācijas procedūru, ar ko tiek nodrošināta šā atbrīvojuma kritērija ievērošana;
- b) iekārtas, kam jāatrodas tuvu pie ģeoloģiskām uzglabāšanas vietām, kuras ir apstiprinātas saskaņā ar Direktīvu 2009/31/EK;
- c) datu centrus, kuru atlikumsiltums tiek vai tiks izmantots centralizētās siltumapgādes tīklā vai tieši telpu apsildei, mājāsaimniecības karstā ūdens sagatavošanai vai citiem lietojumiem ēkā vai ēku grupā vai kompleksos, kuros datu centrs izvietots.

Dalībvalstis atsevišķu iekārtu atbrīvošanai no 7. punkta c) un d) apakšpunkta piemērošanas var arī noteikt robežvērtības, kas izteiktas kā pieejamā izmantojamā atlikumsiltuma apjoms, siltuma pieprasījums vai attālums starp rūpnieciskām iekārtām un centralizētas siltumapgādes tīkliem.

Dalībvalstis paziņo Komisijai par atbrīvojumiem, kas pieņemti saskaņā ar šo punktu.

9. Dalībvalstis pieņem atļaujas izsniegšanas kritērijus, kā minēts Direktīvas (ES) 2019/944 8. pantā, vai līdzvērtīgus atļaujas kritērijus, lai:

- a) ņemtu vērā 25. panta 1. punktā minētā visaptverošā novērtējuma rezultātu;
- b) nodrošinātu, ka tiek izpildītas 7. punktā noteiktās prasības;
- c) ņemtu vērā 7. punktā minētās izmaksu un ieguvumu analīzes rezultātus.

10. Dalībvalstis var uz konkrētām iekārtām neattiecināt prasības, kas noteiktas ar 9. punktā minētajiem atļaujas izsniegšanas vai līdzvērtīgiem atļaujas kritērijiem, īstenot risinājumus, kuru ieguvumi pārsniedz izmaksas, ja pastāv sevišķi svarīgi iemesli, kas izriet no tiesību aktiem, īpašumtiesībām vai finansējuma. Minētajos gadījumos attiecīgā dalībvalsts trīs mēnešu laikā pēc minētā lēmuma pieņemšanas iesniedz Komisijai argumentētu lēmumu. Komisija trīs mēnešu laikā pēc paziņojuma saņemšanas var izdot atzinumu par šo lēmumu.

11. Šā panta 7., 8., 9. un 10. punktu piemēro iekārtām, uz kurām attiecas Direktīva 2010/75/ES, neskarot minētajā direktīvā noteiktās prasības.

12. Dalībvalstis par izmaksu un ieguvumu analīzēm, kas veiktas saskaņā ar 7. punkta a)–d) apakšpunktu, vāc informāciju. Minētajai informācijai vajadzētu saturēt vismaz datus par pieejamajiem siltumapgādes apjomiem un siltuma parametriem, plānoto darbības stundu skaitu gadā un objektu ģeogrāfisko atrašanās vietu. Minētos datus publicē, pienācīgi ņemot vērā to iespējamo sensitivitāti.

13. Pamatojoties uz III pielikuma d) punktā minētajām saskaņotajām efektivitātes atsaucēs vērtībām, dalībvalstis nodrošina, ka ir iespējams apliecināt augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas izcelsmi saskaņā ar objektiem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem, kurus noteikusi katra dalībvalsts. Tās nodrošina, ka minētais izcelsmes apliecinājums atbilst XII pielikumā noteiktajām prasībām un ka tajā ir iekļauta vismaz XII pielikumā norādītā informācija. Dalībvalstis savstarpēji atzīst savus izcelsmes apliecinājumus tikai kā šajā punktā minētās

informācijas pierādījumu. Atteikumu atzīt izcelsmes apliecinājumu kā šādu pierādījumu, jo īpaši ar krāpšanas novēršanu saistītu iemeslu dēļ, pamato ar objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem. Dalībvalstis paziņo Komisijai par šādu atteikumu un izklāsta tā pamatojumu. Izcelsmes apliecinājuma atzīšanas atteikuma gadījumā Komisija var pieņemt lēmumu likt atteikuma paudējam atzīt izcelsmes apliecinājumu, jo īpaši atsaucoties uz objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem, ar kuriem pamatota šāda atzīšana.

14. Dalībvalstis nodrošina, ka jebkāds pieejamais koģenerācijas atbalsts tiek piešķirts tikai tad, ja elektroenerģija tiek ražota augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā un atlikumsiltums tiek lietderīgi izmantots, lai panāktu primārās enerģijas ietaupījumu. Publiskajam atbalstam koģenerācijai un centralizētas siltumapgādes ražošanai un tīkliem attiecīgā gadījumā piemēro noteikumus par valsts atbalstu.

27. pants

Enerģijas pārveide, pārvade un sadale

1. Valstu energoregulatori, veicot Direktīvā 2009/73/EK un Direktīvā (ES) 2019/944 paredzētos regulatīvos uzdevumus attiecībā uz lēmumiem par gāzes un elektroenerģijas infrastruktūras darbību, arī lēmumiem par tīkla tarifiem, piemēro principu “energoefektivitāte pirmajā vietā” saskaņā ar šīs direktīvas 3. pantu. Papildus principam “energoefektivitāte pirmajā vietā” valstu energoregulatori var ņemt vērā izmaksu efektivitāti, sistēmas efektivitāti un piegādes drošību, un tirgus integrāciju, vienlaikus aizsargājot Savienības klimata mērķrādītājus un ilgtspēju, kā izklāstīts Regulas (ES) 2019/943 18. pantā un Regulas (EK) Nr. 715/2009 13. pantā.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka gāzes un elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmu operatori tīkla plānošanā, tīkla attīstīšanā un investīciju lēmumos piemēro principu “energoefektivitāte pirmajā vietā” saskaņā ar šīs direktīvas 3. pantu. Valstu regulatīvās iestādes vai citas izraudzītās valstu iestādes verificē, ka metodikā, ko izmanto pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori izmaksu un ieguvumu analizē novērtē alternatīvas un ņem vērā plašākus ieguvumus no energoefektivitātes risinājumiem, pieprasījuma puses elastību un investīcijas aktīvos, kas veicina klimata pārmaiņu mazināšanu. Valstu regulatīvās iestādes vai citas izraudzītās valstu iestādes arī verificē to, kā pārvades sistēmu operatori vai sadales sistēmu operatori, apstiprinot, verificējot vai uzraugot savus projektus un tīkla attīstības plānus, ievērojot Direktīvas 2009/73/EK 22. pantu un Direktīvas (ES) 2019/944 32. panta 3. punktu un 51. pantu, ir īstenojuši principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”. Valstu regulatīvās iestādes var nodrošināt metodiku un norādījumus par to, kā izmaksu un ieguvumu analizē – ciešā sadarbībā ar pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem, kuri var dalīties ar svarīgām tehniskām zināšanām, – novērtēt alternatīvas.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka pārvades un sadales sistēmu operatori uzrauga un kvantificē kopējo tīkla zudumu apjomu un, ja tas ir tehniski un finansiāli iespējams, optimizē tīklu un uzlabo tīkla efektivitāti. Pārvades un sadales sistēmu operatori par minētajiem pasākumiem un paredzamo enerģijas ietaupījumu, ko dos tīkla zudumu samazināšana, ziņo valsts enerģētikas regulatīvajai iestādei. Dalībvalstis nodrošina, ka pārvades un sadales sistēmu operatori energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus novērtē attiecībā uz esošajām gāzes vai elektroenerģijas pārvades vai sadales sistēmām un energoefektivitāti uzlabo infrastruktūras konstrukcijā un ekspluatācijā, jo īpaši saistībā ar viedtīklu izvēršanu. Dalībvalstis mudina pārvades un sadales sistēmu operatorus izstrādāt inovatīvus risinājumus, kuri uzlabotu esošo un turpmāko sistēmu energoefektivitāti, un tam izmanto stimulus balstītus noteikumus saskaņā ar tarifu principiem, kas izklāstīti Regulas (ES) 2019/943 18. pantā un Regulas (EK) Nr. 715/2009 13. pantā.

4. Valstu enerģētikas regulatīvās iestādes gada ziņojumā, ko sagatavo, ievērojot Direktīvas 2009/73/EK 41. pantu un ievērojot Direktīvas (ES) 2019/944 59. panta 1. punkta i) apakšpunktu, iekļauj īpašu sadaļu par progresu, kas panākts energoefektivitātes uzlabošanā attiecībā uz gāzes un elektroenerģijas infrastruktūras ekspluatāciju. Minētajos ziņojumos valstu enerģētikas regulatīvās iestādes sniedz novērtējumu par gāzes un elektroenerģijas infrastruktūras ekspluatācijas kopējo efektivitāti un par pārvades un sadales sistēmu operatoru veiktajiem pasākumiem un attiecīgā gadījumā sniedz ieteikumus par energoefektivitātes uzlabošanu, tostarp par izmaksu efektīvām alternatīvām, ar kurām samazina maksimālo slodzi un kopējo elektroenerģijas patēriņu.

5. Attiecībā uz elektroenerģiju dalībvalstis nodrošina, ka tīklu noteikumi un tīklu tarifi atbilst XIII pielikumā izklāstītajiem kritērijiem, ņemot vērā tīkla kodeksus un vadlīnijas, kas izstrādāti, ievērojot Regulu (ES) 2019/943 un Direktīvas (ES) 2019/944 59. panta 7. punkta a) apakšpunktā izklāstīto pienākumu, lai ļautu veikt visas vajadzīgās investīcijas tīklos tādā veidā, kas ļauj nodrošināt tīklu dzīvotspēju.
6. Dalībvalstis var atļaut pie tīkla piesaistītai enerģijas pārvadei un sadalei izmantot tādus shēmu un tarifu struktūru elementus, kuriem ir sociāls mērķis, ar noteikumu, ka jebkāda kroplojoša ietekme uz pārvades un sadales sistēmu ir pēc iespējas mazāka un nav nesamērīga ar sociālo mērķi.
7. Valstu regulatīvās iestādes nodrošina, ka tiek atcelti tie pārvades un sadales tarifi iestrādātie stimuli, kas negatīvi ietekmē elektroenerģijas un gāzes ražošanas, pārvades, sadales un piegādes energoefektivitāti. Dalībvalstis nodrošina infrastruktūras projektēšanas un esošās infrastruktūras ekspluatācijas efektivitāti saskaņā ar Regulu (ES) 2019/943 un to, ka tarifi ļauj reaģēt uz pieprasījumu.
8. Pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori ievēro XIV pielikumu.
9. Attiecīgos gadījumos valstu regulatīvās iestādes var pieprasīt, lai pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori veicina augstas efektivitātes koģenerācijas iekārtu izvietojumu netālu no siltuma pieprasījuma vietām, samazinot pieslēguma un sistēmas izmantošanas maksu.
10. Dalībvalstis var ļaut elektroenerģijas ražotājiem, kas izmanto augstas efektivitātes koģenerācijas režīmu un vēlas pieslēgties tīklam, izsludināt konkursu par pieslēgšanas darbiem.
11. Sniedzot ziņojumu saskaņā ar Direktīvu 2010/75/ES un neskarot tās 9. panta 2. punktu, dalībvalstis apsver iespēju ziņojumā iekļaut informāciju par energoefektivitātes līmeni iekārtās, kurās veic kurināmā sadedzināšanu un kuru kopējā nominālā ievadītā siltumjauda ir 50 MW vai vairāk, ņemot vērā attiecīgos labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, kas izstrādāti saskaņā ar Direktīvu 2010/75/ES.

VI NODAĻA

HORIZONTĀLI NOTEIKUMI

28. pants

Kvalifikācijas, akreditācijas un sertifikācijas shēmu pieejamība

1. Dalībvalstis izveido tīklu, kurš nodrošina ar energoefektivitāti saistītām profesijām vajadzīgo kompetences līmeni, kas atbilst tirgus vajadzībām. Dalībvalstis ciešā sadarbībā ar sociālajiem partneriem nodrošina, ka ar energoefektivitāti saistītām profesijām, tai skaitā energopakalpojumu sniedzējiem, energoaudītu sniedzējiem, energopārvaldniekiem, neatkarīgiem ekspertiem, būvelementu uzstādītājiem, kā minēts Direktīvā 2010/31/ES, un integrētu renovācijas darbu veicējiem, ir pieejamas sertifikācijas un/vai līdzvērtīgas kvalifikācijas shēmas un vajadzības gadījumā arī piemērotas mācību programmas un ka tās ir uzticamas un palīdz sasniegt valstu energoefektivitātes mērķus un vispārējos Savienības dekarbonizācijas mērķus.

Dalībvalstis nodrošina, ka sertifikācijas vai līdzvērtīgu kvalifikācijas shēmu un vajadzības gadījumā arī piemērotu mācību programmu nodrošinātāji ir akreditēti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 765/2008⁽⁴⁷⁾ vai apstiprināti, ievērojot saskaņotus valstu tiesību aktus vai standartus.

⁽⁴⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 765/2008 (2008. gada 9. jūlijs), ar ko nosaka akreditācijas prasības un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93 (OV L 218, 13.8.2008., 30. lpp.).

2. Dalībvalstis veicina dalību sertifikācijas, mācību un izglītības programmās, kas nodrošina energoefektivitātes profesijām vajadzīgo kompetences līmeni, kurš atbilst tirgus vajadzībām.
3. Komisija līdz 2024. gada 11. oktobrim:
  - a) sadarbībā ar dalībvalstu ieceltu ekspertu grupu izveido satvaru vai izstrādā kampaņu, lai energoefektivitātes profesijām piesaistītu vairāk cilvēku, vienlaikus nodrošinot nediskriminēšanas principa ievērošanu;
  - b) novērtē, cik reāli ir izveidot vienota piekļuves punkta platformu, pēc iespējas izmantojot esošās iniciatīvas, lai sniegtu atbalstu dalībvalstīm savu pasākumu izstrādāšanā, ar mērķi nodrošināt atbilstīga līmeņa kvalificētus speciālistus, kas vajadzīgi, lai saglabātu energoefektivitātes progresu nolūkā sasniegt Savienības klimata un enerģētikas mērķrādītājus. Platforma apvienotu dalībvalstu ekspertus, sociālos partnerus, izglītības iestādes, akadēmiskās aprindas un citas attiecīgās ieinteresētās personas ar mērķi veicināt un popularizēt paraugpraksi kvalifikācijas shēmu un mācību programmu jomā, lai nodrošinātu lielāku skaitu energoefektivitātes speciālistu un esošo speciālistu pārkvalificēšanu vai kvalifikācijas celšanu nolūkā apmierināt tirgus vajadzības.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka nacionālajās sertifikācijas shēmās vai līdzvērtīgās kvalifikācijas shēmās un vajadzības gadījumā arī mācību programmās ir ņemti vērā pastāvošie Eiropas vai starptautiskie energoefektivitātes standarti.
5. Dalībvalstis 1. punktā minētās sertifikācijas, shēmas, līdzvērtīgas kvalifikācijas shēmas vai piemērotas mācību programmas dara publiski pieejamas un sadarbojas savā starpā un ar Komisiju, lai veiktu shēmu salīdzināšanu un atzīšanu.

Dalībvalstis veic piemērotus pasākumus, lai patērētāji būtu informēti par 29. panta 1. punktā minēto shēmu pieejamību.

6. Dalībvalstis līdz 2024. gada 31. decembrim un pēc tam vismaz reizi četros gados novērtē, vai shēmas nodrošina energopakalpojumu sniedzējiem, ergoauditoriem, energopārvaldniekiem, neatkarīgiem ekspertiem, būvelementu uzstādītājiem, kā minēts Direktīvā 2010/31/ES, un integrētu renovācijas darbu veicējiem, vajadzīgo kompetences līmeni un vienlīdzīgu piekļuvi visām personām saskaņā ar nediskriminēšanas principu. Dalībvalstis arī izvērtē atšķirību, kas pastāv starp speciālistu pieejamību un nepieciešamību pēc tiem. Dalībvalstis novērtējumu un uz to balstītos ieteikumus dara publiski pieejamus un tos iesniedz, izmantojot e-platformu, kas izveidota saskaņā ar 28. pantu Regulā (ES) 2018/1999.

29. pants

Energoapakalpojumi

1. Dalībvalstis veicina energopakalpojumu tirgu un MVU piekļuvi tam, izplatot skaidru un viegli pieejamu informāciju par:
  - a) pieejamiem energopakalpojumu līgumiem un noteikumiem, kas būtu jāiekļauj šādos līgumos, lai nodrošinātu enerģijas ietaupījumu un galalietotāju tiesības;
  - b) finanšu instrumentiem, stimuliem, dotācijām, apgrozības fondiem, garantijām, apdrošināšanas shēmām un aizdevumiem, ar ko tiek atbalstīti energoefektivitātes pakalpojumu projekti;
  - c) pieejamajiem energopakalpojumu sniedzējiem, piemēram, ESCO, kas ir kvalificēti vai sertificēti, un to kvalifikāciju vai sertifikāciju saskaņā ar 28. pantu;
  - d) pieejamajām monitoringa un verifikācijas metodikām un kvalitātes kontroles shēmām.
2. Dalībvalstis mudina tādu kvalitātes marķējumu izstrādi, cita starpā no tirgotāju apvienību puses, kuri attiecīgā gadījumā ir balstīti uz Eiropas vai starptautiskiem standartiem.

3. Dalībvalstis dara publiski pieejamu un regulāri atjaunina pieejamo kvalificēto vai sertificēto energopakalpojumu sniedzēju un to kvalifikācijas dokumentu vai sertifikātu sarakstu saskaņā ar 28. pantu vai nodrošina saskarni, kur energopakalpojumu sniedzēji var sniegt minēto informāciju.

4. Dalībvalstis, ja tas ir tehniski un ekonomiski iespējams, veicina un nodrošina energoefektivitātes līgumu izmantošanu publisko struktūru īpašumā esošu lielu ēku renovācijai. Attiecībā uz tādu lielu nedzīvojamu ēku renovāciju, kuru kopējā lietderīgā grīdas platība pārsniedz 750 m², dalībvalstis nodrošina, ka publiskās struktūras novērtē energoefektivitātes līgumu un citu uz sniegumu balstītu energopakalpojumu izmantošanas iespējamību.

Dalībvalstis var mudināt publiskās struktūras energoefektivitātes līgumus kombinēt ar paplašinātiem energopakalpojumiem, arī pieprasījuma reakciju un uzkrāšanu, lai nodrošinātu enerģijas ietaupījumu un saglabātu laika gaitā gūtos rezultātus, veicot pastāvīgu uzraudzību, efektīvu ekspluatāciju un uzturēšanu.

5. Dalībvalstis atbalsta to, ka publiskais sektors izmanto energopakalpojumu piedāvājumus, jo īpaši ēku modernizācijai, un šajā nolūkā:

- a) nodrošina energoefektivitātes līgumu paraugus, kuros ietilpst vismaz XV pielikumā uzskaitītie elementi un ir ņemti vērā pastāvošie Eiropas vai starptautiskie standarti, pieejamās iepirkuma konkursa vadlīnijas un Eurostat rokasgrāmata par to, kā energoefektivitātes līgumi uzskaitāmi valdības kontos;
- b) nodrošina informāciju par paraugpraksi energoefektivitātes līgumu slēgšanā, tostarp izmaksu un ieguvumu analīzi, kurā izmantota dzīves cikla pieeja – ja tāda pieejama;
- c) popularizē un dara publiski pieejamu datubāzi par īstenotajiem un notiekošajiem energoefektivitātes līgumu projektiem, kas ietver prognozētos un sasniegtos enerģijas ietaupījumus.

6. Dalībvalstis atbalsta energopakalpojumu tirgus pareizu darbību, un šajā nolūkā tās:

- a) apzina un publisko vienu vai vairākus kontaktpunktus, kur galalietotāji var iegūt 1. punktā minēto informāciju;
- b) novērš regulatīvus un neregulatīvus šķēršļus, kas traucē slēgt energoefektivitātes līgumus un ieviest citus energoefektivitātes pakalpojumu modeļus enerģijas taupīšanas pasākumu apzināšanai vai īstenošanai, vai abām minētajām darbībām;
- c) izveido padomdevējas struktūras un neatkarīgus tirgus starpniekus, tai skaitā vienas pieturas aģentūras vai līdzīgus atbalsta mehānismus, un veicina to lomu, lai stimulētu tirgus attīstību pieprasījuma un piedāvājuma pusē, un informāciju par šiem atbalsta mehānismiem dara publiski pieejamu un pieklūstamu tirgus dalībniekiem.

7. Lai atbalstītu energopakalpojumu tirgus pienācīgu darbību, dalībvalstis var izveidot atsevišķu mehānismu vai iecelt ombudu, kas nodrošinātu, ka tiek efektīvi izskatītas sūdzības un ārpustiesas kārtībā izšķirti strīdi, kas radušies energopakalpojumu un energoefektivitātes līgumu sakarā.

8. Dalībvalstis nodrošina, ka enerģijas sadales uzņēmumi, sadales sistēmu operatori un enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumi atturas no jebkādam darbībām, kas var kavēt energopakalpojumu vai energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu pieprasījumu un sniegšanu vai traucēt šādu pakalpojumu vai pasākumu tirgu attīstību, tostarp liedzot konkurentiem piekļuvi tirgum vai ļaunprātīgi izmantojot dominējošu stāvokli.

30. pants

Valsts energoefektivitātes fonds, finansēšana un tehniskais atbalsts

1. Neskarot LESD 107. un 108. pantu, dalībvalstis atvieglo finansēšanas mehānismu izveidi vai spēkā esošo mehānismu izmantošanu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, lai pēc iespējas palielinātu ieguvumus, ko sniedz dažādas finansējuma plūsmas un dotāciju, finanšu instrumentu un tehniskās palīdzības kombinēšana.

2. Komisija attiecīgā gadījumā tieši vai ar finanšu iestāžu starpniecību palīdz dalībvalstīm izveidot finansēšanas mehānismus un projektu izstrādes palīdzības mehānismus valstu, reģionālā vai vietējā līmenī ar mērķi paaugstināt investīcijas energoefektivitātē dažādās nozarēs un aizsargāt un stiprināt enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus, mazaizsargātos lietotājus, cilvēkus mājtsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošos cilvēkus, arī integrējot līdztiesības perspektīvu tā, lai neviens netiktu atstāts novārtā.

3. Dalībvalstis pieņem pasākumus, ar ko veicina energoefektivitātei veltītus aizsargus, piemēram, zaļos hipotekāros kredītus un zaļos aizdevumus (nodrošinātus un nenodrošinātus), un nodrošina, ka finanšu iestādes tos plaši un nediskriminējoši piedāvā un ka tie redzami un pieejami patērētājiem. Dalībvalstis pieņem pasākumus, ar ko sekmē rēķinos un nodokļos bāzētas finansēšanas shēmas, ņemot vērā Komisijas norādījumus, kas sniegti saskaņā ar 10. punktu. Dalībvalstis nodrošina, ka bankas un citas finanšu iestādes saņem informāciju par iespējām piedalīties energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu finansēšanā, tostarp veidojot publiskā un privātā sektora partnerības. Dalībvalstis rosina aizdevumu garantiju mehānismu izveidi ieguldījumiem energoefektivitātē.

4. Neskarot LESD 107. un 108. pantu, dalībvalstis veicina finansiālā atbalsta shēmu izveidi, lai palielinātu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu ieviešanu attiecībā uz individuālu un centralizētu siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmu būtisku modernizāciju.

5. Dalībvalstis veicina vietējo zināšanu un tehniskās palīdzības izveidošanu, attiecīgā gadījumā izmantojot esošos tīklus un mehānismus, lai konsultētu par paraugpraksi attiecībā uz vietējās centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes dekarbonizācijas panākšanu, piemēram, par piekļuvi īpašam finansiālam atbalstam.

6. Komisija veicina paraugprakses apmaiņu starp kompetentajām valsts vai reģionālajām iestādēm vai struktūrām, tostarp izmantojot pārvaldes struktūru ikgadējas sanāksmes, publiskas datubāzes, kurās apkopota informācija par dalībvalstu īstenotajiem pasākumiem, un salīdzināšanu valstu starpā.

7. Lai mobilizētu privāto finansējumu energoefektivitātes pasākumiem un energorenovācijai un lai veicinātu Savienības energoefektivitātes mērķrādītāju, valstu devuma saskaņā ar šīs direktīvas 4. pantu un Direktīvā 2010/31/ES noteikto mērķu sasniegšanu, Komisija rīko dialogu gan ar publiskā, gan privātā finansējuma iestādēm, kā arī ar attiecīgām konkrētām nozarēm, lai apzinātu vajadzības un iespējamās veicamās darbības.

8. Šā panta 7. punktā minētās darbības ietver šādus elementus:

- a) kapitāla investīciju energoefektivitātē piesaistīšanu, apsverot plašāku enerģijas ietaupījuma ietekmi;
- b) tādu īpašu energoefektivitātes finanšu instrumentu un finansēšanas shēmu plašas īstenošanas veicināšanu, kas jāizveido finanšu iestādēm;
- c) labāku datu par energoefektivitātes un finanšu sniegumu nodrošināšanu:
  - i) turpinot izskatīt, kā investīcijas energoefektivitātē uzlabo pamatā esošo aktīvu vērtību;
  - ii) atbalstot pētījumus nolūkā novērtēt, kā tiek naudas izteiksmē izteikti ar enerģiju nesaistītie ieguvumi no investīcijām energoefektivitātē.

9. Lai mobilizētu privāto finansējumu energoefektivitātes pasākumiem un energorenovācijai dalībvalstis, īstenojot šo direktīvu:

- a) apsver iespējas uzlabot energopārvaldības sistēmu un energoauditu izmantošanu saskaņā ar 11. pantu ar mērķi ietekmēt lēmumu pieņemšanu;

b) optimāli izmanto iespējas un rīkus, kas pieejami Savienības budžetā un ierosināti iniciatīvā “Energoviedu ēku vieda finansēšana” un Komisijas 2020. gada 14. oktobra paziņojumā “Renovācijas vilnis – par zaļākām ēkām, jaunām darbvietām un labāku dzīvi”.

10. Līdz 2024. gada 31. decembrim Komisija sniedz norādījumus dalībvalstīm un tirgus dalībniekiem par privāto investīciju piesaistišanu.

Šo norādījumu mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm un tirgus dalībniekiem, tostarp dažādajās Savienības programmās izstrādāt un īstenot investīcijas energoefektivitātē, un tajos ierosina pienācīgus finanšu mehānismus un inovatīvus finansēšanas risinājumus, kuros kombinētas dotācijas, finanšu instrumenti un projektu izstrādes palīdzība, ar mērķi kāpināt esošo iniciatīvu mērogu un izmantot tādas Savienības programmas, kā katalizators privātā finansējuma piesaistei un atraisīšanai.

11. Dalībvalstis var izveidot valsts energoefektivitātes fondu. Šā fonda mērķis ir īstenot energoefektivitātes pasākumus, kas dalībvalstīm palīdz sasniegt valstu energoefektivitātes devumu un indikatīvo trajektoriju, kas minēti 4. panta 2. punktā. Valsts energoefektivitātes fondu var izveidot kā īpašu fondu jau esoša kapitālieguldījumu veicināšanas valsts mehānisma satvarā. Valsts energoefektivitātes fondu var finansēt ar ieņēmumiem no emisijas kvotu izsolēm saskaņā ar ES ETS ēku un transporta sektorā.

12. Kad dalībvalstis veido valsts energoefektivitātes fondus, kā minēts šā panta 11. punktā, tās izveido finansēšanas instrumentus, tostarp valsts garantijas, lai panāktu, ka tiek vairāk izmantotas privātās investīcijas energoefektivitātē un energoefektivitātes aizdevumu produkti, kā arī inovatīvās shēmas, kas minētas šā panta 3. punktā. Ievērojot 8. panta 3. punktu un 24. pantu, valsts energoefektivitātes fonds atbalsta to, ka pasākumus prioritāri īsteno enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku māsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū. Minētais atbalsts ietver finansējumu energoefektivitātes pasākumiem MVU, lai piesaistītu un atraisītu privāto finansējumu MVU.

13. Dalībvalstis var publiskajām struktūrām ļaut 6. panta 1. punktā izklāstītos pienākumus izpildīt, katru gadu valsts energoefektivitātes fondā veicot iemaksu, kas ir līdzvērtīga investīciju summai, kura nepieciešama, lai izpildītu minētos pienākumus.

14. Dalībvalstis var noteikt, ka atbildīgās puses savus 8. panta 1. un 4. punktā paredzētos pienākumus var izpildīt, katru gadu valsts energoefektivitātes fondā iemaksājot summu, kas ir līdzvērtīga investīcijām, kuras nepieciešamas, lai izpildītu minētos pienākumus.

15. Ieņēmumus, kas gūti no Lēmumā 406/2009/EK minētajiem ikgadējiem emisiju iedaļes apjomiem, dalībvalstis var izmantot energoefektivitātes uzlabojumu inovatīva finansējuma izstrādei.

16. Komisija novērtē energoefektivitātes publiskā finansējuma atbalsta lietderību un efektivitāti Savienības un valstu līmenī un dalībvalstu spēju palielināt privāto investīciju izmantošanu energoefektivitātes jomā, vienlaikus arī ņemot vērā nacionālajos enerģētikas un klimata plānos norādītās publiskā finansējuma vajadzības. Komisija izvērtē, vai Savienības līmeņa energoefektivitātes mehānisms ar mērķi nodrošināt Savienības garantiju, tehnisko palīdzību un saistītās dotācijas, lai varētu īstenot finanšu instrumentus, kā arī finansēšanas un atbalsta shēmas valsts līmenī, varētu izmaksu ziņā lietderīgi atbalstīt Savienības energoefektivitātes un klimata mērķrādītāju sasniegšanu, un attiecīgā gadījumā ierosina šāda mehānisma izveidi.

Šajā nolūkā Komisija līdz 2024. gada 30. martam iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei un attiecīgā gadījumā tam pievieno tiesību aktu priekšlikumus.

17. Dalībvalstis līdz 2025. gada 15. martam un pēc tam ik pēc diviem gadiem saistībā ar saviem integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata progresā ziņojumiem, kas iesniegti, ievērojot 17. pantu un saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 21. pantu, paziņo Komisijai šādus datus:

- a) energoefektivitātes jomā veikto publisko investīciju apjoms un vidējais sviras efekts, kas panākts, izmantojot publisko finansējumu energoefektivitātes pasākumu atbalstam;
- b) energoefektivitātei paredzētu aizdevumu produktu apjoms, nošķirot dažādus produktus;
- c) attiecīgā gadījumā valstu finansēšanas programmas, kas izveidotas, lai palielinātu energoefektivitātes un paraugprakses ieviešanu, kā arī inovatīvas finansēšanas shēmas energoefektivitātes jomā.

Lai atvieglotu šā punkta pirmajā daļā minētā ziņojuma sagatavošanu, Komisija iepriekš minētājā daļā izklāstītās prasības iekļauj vienotajā veidnē, kas noteikta saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 17. panta 4. punktu pieņemtajos īstenošanas aktos.

18. Lai izpildītu 17. punkta b) apakšpunktā minēto pienākumu un neskarot valsts papildu pasākumus, dalībvalstis ņem vērā spēkā esošos finanšu iestādēm noteiktos informācijas atklāšanas pienākumus, tostarp:

- a) informācijas atklāšanas noteikumus, kas noteikti kredītiestādēm saskaņā ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2021/2178 ⁽⁴⁸⁾;
- b) informācijas par VSP riskiem atklāšanas prasības kredītiestādēm saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 575/2013 ⁽⁴⁹⁾ 449.a pantu.

Lai atvieglotu datu par energoefektivitātei paredzētu aizdevumu produktu apjomu vākšanu un apkopošanu 17. punkta b) apakšpunktā minētā pienākuma izpildes nolūkā, Komisija līdz 2024. gada 15. martam sniedz norādījumus dalībvalstīm par kārtību attiecībā uz piekļuvi datiem par energoefektivitātei paredzētu aizdevumu produktu apjomu un šo datu vākšanu un apkopošanu valsts līmenī.

31. pants

Pārrēķina koeficienti un primārās enerģijas faktori

1. Lai salīdzinātu enerģijas ietaupījumu un veiktu pārrēķinu uz salīdzināmu vienību, piemēro zemāko siltumspēju, kas noteikta Regulas (ES) 2018/2066 VI pielikumā, un primārās enerģijas faktoros, kas noteikti šā panta 2. punktā, izņemot gadījumus, kad var pamatot citu vērtību vai koeficientu izmantošanu.
2. Primārās enerģijas faktoros piemēro tad, ja enerģijas ietaupījumu aprēķina primārās enerģijas izteiksmē, izmantojot augšupēju pieeju, ko balsta uz enerģijas galapatēriņu.
3. Attiecībā uz elektroenerģijas ietaupījumu (kWh), lai panāktā primārās enerģijas patēriņa ietaupījuma aprēķins būtu precīzs, dalībvalstis piemēro koeficientu. Ja vien pamatotu valstu apstākļu dēļ dalībvalstis neizmanto rīcības brīvību definēt citu koeficientu, tās piemēro standartkoeficientu 1,9.
4. Attiecībā uz citu enerģijas nesēju ietaupījumu (kWh), lai panāktā primārās enerģijas patēriņa ietaupījuma aprēķins būtu precīzs, dalībvalstis piemēro koeficientu.
5. Ja kādas saskaņā ar šo direktīvu sniegtas standartvērtības vietā dalībvalstis nosaka savu koeficientu, tās šo koeficientu nosaka ar pārredzamu metodiku, pamatojoties uz nacionāliem, reģionāliem vai vietējiem apstākļiem, kas ietekmē primārās enerģijas patēriņu. Minētos apstākļus pamato, tie ir verificējami, un to pamatā ir objektīvi un nediskriminējoši kritēriji.

⁽⁴⁸⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2178 (2021. gada 6. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2020/852, precizējot tās informācijas saturu un noformējumu, kas uzņēmumiem, uz kuriem attiecas Direktīvas 2013/34/ES 19. a vai 29.a pants, jāatklāj par vides ziņā ilgtspējīgām saimnieciskajām darbībām, un precizējot metodoloģiju minētā informācijas atklāšanas pienākuma izpildei (OV L 443, 10.12.2021., 9. lpp.).

⁽⁴⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV L 176, 27.6.2013., 1. lpp.).

6. Ja dalībvalstis nosaka pašas savu koeficientu, tās ņem vērā energoresursu struktūru, kas iekļauta savu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kuri iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, un savos turpmākajos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kas Komisijai paziņoti, ievērojot minētās regulas 3. pantu un 7.–12. pantu. Ja dalībvalstis neizmanto standartvērtību, tās paziņo Komisijai koeficientu, ko tās izmanto, kā arī aprēķina metodiku un pamatā esošos datus minētajos atjauninājumos un turpmākajos plānos.

7. Komisija līdz 2026. gada 25. decembrim un pēc tam ik pēc četriem gadiem pārskata standartkoeficientus, balstoties uz novērotajiem datiem. Minētās pārskatīšanas veic, ņemot vērā to ietekmi uz Savienības tiesību aktiem, piemēram, Direktīvu 2009/125/EK un Regulu (ES) 2017/1369.

VII NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

32. pants

Sankcijas

Dalībvalstis paredz noteikumus par sankcijām, kuras piemēro par to valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to piemērošanu. Paredzētās sankcijas ir efektīvas, samērīgas un atturošas. Dalībvalstis līdz 2025. gada 11. oktobrim paziņo Komisijai par minētajiem pasākumiem un nekavējoties ziņo par jebkādiem turpmākiem grozījumiem, kas skar šos pasākumus.

33. pants

Deleģētie akti

1. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 34. pantu, lai pārskatītu saskaņotās efektivitātes atsaucēs vērtības, kas noteiktas Regulā (ES) 2015/2402.

2. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 34. pantu, lai grozītu šo direktīvu, pielāgojot tehnikas attīstībai 31. pantā un II, III, V, VIII–XII un XIV pielikumā noteiktās vērtības, aprēķina metodes, primārās enerģijas standartkoeficientus un prasības.

3. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 34. pantu, lai papildinātu šo direktīvu, pēc apspriešanās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām izveidojot kopīgu Savienības shēmu tās teritorijā izvietoto datu centru ilgtspējas reitinga noteikšanai. Komisija pieņem pirmo šādu deleģēto aktu līdz 2023. gada 31. decembrim. Šajā kopīgajā Savienības shēmā nosaka datu centru ilgtspējas rādītāju definīciju un izklāsta galvenos snieguma rādītājus un metodiku, kā tos mērīt.

34. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.

2. Pilnvaras pieņemt 33. pantā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz piecu gadu laikposmu no 2023. gada 10. oktobra. Komisija sagatavo ziņojumu par pilnvaru deleģēšanu vēlākais deviņus mēnešus pirms piecu gadu laikposma beigām. Pilnvaru deleģēšana tiek automātiski pagarināta uz tāda paša ilguma laikposmiem, ja vien Eiropas Parlaments vai Padome neiebilst pret šādu pagarinājumu vēlākais trīs mēnešus pirms katra laikposma beigām.

3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 33. pantā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
6. Saskaņā ar 33. pantu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

35. pants

Īstenošanas pārskatīšana un pārraudzība

1. Komisija savā ziņojumā par enerģētikas savienības stāvokli, kas iesniegts, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 35. pantu, ziņo par oglekļa tirgus darbību saskaņā ar minētās regulas 35. panta 1. punktu un 35. panta 2. punkta c) apakšpunktu, ņemot vērā šīs direktīvas īstenošanas ietekmi.
2. Līdz 2025. gada 31. oktobrim un pēc tam reizi četros gados Komisija izvērtē esošos pasākumus, ar ko panāk energoefektivitātes pieaugumu un siltumapgādes un aukstumapgādes dekarbonizāciju. Izvērtējumā ņem vērā visu turpmāk minēto:
  - a) energoefektivitātes un SEG tendences siltumapgādē un aukstumapgādē, tostarp centralizētajā siltumapgādē un aukstumapgādē;
  - b) savstarpējās saiknes starp veiktajiem pasākumiem;
  - c) izmaiņas energoefektivitātē un siltumnīcefekta gāzu emisijās siltumapgādē un aukstumapgādē;
  - d) esošās un plānotās energoefektivitātes rīcībpolitikas un pasākumi un siltumnīcefekta gāzu samazināšanas rīcībpolitikas un pasākumi Savienības un valstu līmenī;
  - e) pasākumi, ko dalībvalstis paredzējušas savos visaptverošajos novērtējumos saskaņā ar šīs direktīvas 25. panta 1. punktu un paziņojušas saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 17. panta 1. punktu.

Komisija līdz 2025. gada 31. oktobrim un pēc tam ik pēc četriem gadiem iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par minēto izvērtējumu un atbilstošā gadījumā ierosina pasākumus, ar ko nodrošina Savienības klimata un enerģētikas mērķrādītāju sasniegšanu.

3. Saskaņā ar II pielikumā izklāstītajiem vispārīgajiem principiem dalībvalstis katru gadu līdz 30. aprīlim iesniedz Komisijai statistikas datus par valstī augstas un zemas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražoto elektroenerģijas un siltuma daudzumu attiecībā pret kopējo saražoto siltuma un elektroenerģijas daudzumu. Tās iesniedz arī ikgadējos statistikas datus par koģenerācijas siltuma un elektroenerģijas ražošanas jaudu un koģenerācijai izmantoto kurināmo, un par centralizētas siltumapgādes un aukstumapgādes saražoto daudzumu un jaudu attiecībā pret kopējo siltuma un elektroenerģijas saražoto daudzumu un jaudu. Dalībvalstis saskaņā ar III pielikumā izklāstīto metodoloģiju iesniedz statistikas datus par primārās enerģijas ietaupījumu, kas sasniegts, izmantojot koģenerāciju.

4. Komisija līdz 2021. gada 1. janvārim iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kura pamatā ir energoefektivitātes potenciāla novērtējums enerģijas pārveidošanas, pārveides, pārvades, transportēšanas un uzglabāšanas ziņā, attiecīgā gadījumā pievienojot tiesību aktu priekšlikumus.

5. Līdz 2021. gada 31. decembrim Komisija, ņemot vērā jebkādas izmaiņas Direktīvas 2009/73/EK noteikumos par mazumtirdzniecības tirgiem, veic izvērtējumu un iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par noteikumiem saistībā ar dabasgāzes uzskaiti, rēķinu vai patēriņa informāciju, lai attiecīgā gadījumā panāktu to atbilstību attiecīgajiem noteikumiem par elektroenerģiju, kas paredzēti Direktīvā (ES) 2019/944, lai pastiprinātu patērētāju aizsardzību un ļautu galalietotājiem saņemt regulārāku, skaidru un aktualizētu informāciju par viņu dabasgāzes patēriņu un ļautu viņiem regulēt savu enerģijas izmantošanu. Pēc iespējas drīz pēc minētā ziņojuma iesniegšanas Komisija attiecīgā gadījumā pieņem tiesību aktu priekšlikumus.

6. Komisija līdz 2022. gada 31. oktobrim izvērtē, vai Savienība ir sasniegusi savus 2020. gada energoefektivitātes pamatmērķrādītājus.

7. Komisija līdz 2027. gada 28. februārim un turpmāk ik pēc pieciem gadiem novērtē šīs direktīvas īstenošanu un iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei.

Minētajā izvērtējumā iekļauj:

- a) novērtējumu par to, kāda ir šīs direktīvas vispārējā efektivitāte un vai ir vajadzīgs turpmāk pielāgot Savienības energoefektivitātes rīcībspolitiku saskaņā ar Parīzes nolīguma mērķiem un ņemot vērā ekonomikas un inovāciju attīstību;
- b) detalizēti izstrādātu novērtējumu par šīs direktīvas kopējo makroekonomisko ietekmi, uzsverot ietekmi uz Savienības enerģētisko drošību, enerģijas cenām, enerģētiskās nabadzības samazināšanu, ekonomikas izaugsmi, konkurētspēju, darbvietu radīšanu, mobilitātes izmaksām un māsaimniecību pirkstspēju;
- c) Savienības 2030. gadam nospraustos energoefektivitātes pamatmērķrādītājus, kas noteikti 4. panta 1. punktā, lai minētos mērķrādītājus augšupēji pārskatītu tādu būtisku izmaksu samazinājumu gadījumā, kuru iemesls ir ekonomiskas un tehnoloģiskas norises, vai tad, ja tas ir nepieciešams, lai sasniegtu Savienības 2040. un 2050. gadam nospraustos dekarbonizācijas mērķrādītājus vai izpildītu Savienības starptautiskās saistības dekarbonizācijas jomā;
- d) to, vai dalībvalstīm desmit gadu periodos pēc 2030. gada ir jāturpina sasniegt jauni ikgadēji ietaupījumi saskaņā ar 8. panta 1. punkta pirmās daļas b) punkta iv) apakšpunktu;
- e) to, vai dalībvalstīm ir jāturpina nodrošināt, ka katru gadu tiek renovēti vismaz 3 % publiskajām struktūrām piederošu apsildāmu un/vai dzesējamu ēku kopplatības saskaņā ar 6. panta 1. punktu, lai pārskatītu minētajā pantā minēto renovācijas normu;
- f) to, vai dalībvalstīm desmit gadu periodos pēc 2030. gada ir jāturpina enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū panākt enerģijas ietaupījuma daļu, ievērojot 8. panta 3. punktu;
- g) to, vai dalībvalstīm ir jāturpina panākt enerģijas galapatēriņa samazinājumu saskaņā ar 5. panta 1. punktu;
- h) šīs direktīvas ietekmi uz ekonomikas izaugsmes atbalstīšanu, rūpnieciskās ražošanas apjoma palielināšanu, atjaunīgo energoresursu izmantošanu vai progresīviem centieniem panākt klimatneitralitāti.

Izvērtējumā ietver arī ietekmi uz ekonomikas elektrificēšanas vai ūdeņraža ieviešanas centieniem, kā arī to, vai jebkādas režīma izmaiņas attiecībā uz tīriem atjaunīgiem energoresursiem varētu būt pamatotas, un atbilstošā gadījumā ierosina risinājumus jebkādas potenciāli konstatētas nelabvēlīgas ietekmes novēršanai.

Minētajam ziņojumam pievieno detalizēti izstrādātu novērtējumu par to, vai regulējuma vienkāršošanas labad šī direktīva ir jāgroza, un atbilstošā gadījumā ierosinājumus turpmākiem pasākumiem.

8. Komisija līdz 2032. gada 31. oktobrim izvērtē, vai Savienība ir sasniegusi savus 2030. gada energoefektivitātes pamatmērķrādītājus.

36. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai panāktu atbilstību 1., 2. un 3. pantam, 4. panta 1. līdz 4. punktam, 4. panta 5. punkta pirmajai, otrajai, ceturtajai, piektajai un sestajai daļai, 4. panta 6. un 7. punktam, 5. līdz 11. pantam, 12. panta 2. līdz 5. punktam, 21. līdz 25. pantam, 26. panta 1., 2., un 4. līdz 14. punktam, 27. pantam, 28. panta 1. līdz 5. pantam, 29. līdz 32. pantam un I, III līdz VII, X, XI un XV pielikumam līdz 2025. gada 11. oktobrim.

Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai panāktu atbilstību 4. panta 5. punkta trešajai daļai, 12. panta 1. punktam, 26. panta 3. punktam un 28. panta 6. punktam līdz tajos minētajiem datumiem. Tās nekavējoties dara Komisijai zināmu minēto pasākumu tekstu.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Tajos ietver arī paziņojumu, ka atsaucēs esošajos normatīvajos un administratīvajos aktos uz direktīvu, kas atcelta ar šo direktīvu, uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsaucē un kā formulējams minētais paziņojums.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus galvenos noteikumus tiesību aktos, ko tās pieņēmušas jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

37. pants

Grozījums Regulā (ES) 2023/955

Regulas (ES) 2023/955 2. panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

“1) “enerģētiskā nabadzība” ir enerģētiskā nabadzība, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2023/1791 2. panta 52. punktā (*).

(*) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/1791 (2023. gada 13. septembris) par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955 (OV L 231, 20.9.2023., 1. lpp.).”.

38. pants

Atcelšana

Direktīvu 2012/27/ES, kas grozīta ar XVI pielikuma A daļā uzskaitītajiem aktiem, atceļ no 2025. gada 12. oktobra, neskarot dalībvalstu pienākumus attiecībā uz termiņiem, kuros XVI pielikuma B daļā minētās direktīvas transponējamas valsts tiesību aktos.

Atsaucēs uz atceltajām direktīvām uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu, un tās lasa saskaņā ar atbilstības tabulu XVII pielikumā.

39. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šīs direktīvas 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 un 20 pantu un II, VIII, IX, XII, XIII un XIV pielikumu piemēro no 2025. gada 12. oktobra.

Regulas 37. pantu piemēro no 2024. gada 30. jūnija.

40. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Strasbūrā, 2023. gada 13. septembrī

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja*
R. METSOLA

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*
J. M. ALBARES BUENO

I PIELIKUMS

VALSTU DEVUMI SAVIENĪBAS 2030. GADA ENERGOEFECTIVITĀTES MĒRĶRĀDĪTĀJU SASNIEGŠANĀ ATTIECĪBĀ UZ ENERĢIJAS GALAPATĒRIŅU UN/VAI PRIMĀRĀS ENERĢIJAS PATĒRIŅU

1. Valstu devumu līmeni aprēķina, balstoties uz šādu indikatīvu formulu:

$$FEC_{C_{2030}} = C_{EU} (1 - Target) FEC_{B_{2030}}$$

$$PEC_{C_{2030}} = C_{EU} (1 - Target) PEC_{B_{2030}}$$

kur C_{EU} ir korekcijas koeficients, Target ir valstu ieceru vērēna līmenis un $FEC_{B_{2030}}$ $PEC_{B_{2030}}$ ir 2020. gada ES atsaucē scenārijs, kas izmantots par bāzliniju 2030. gadam.

2. Tālāk sniegtā indikatīvā formula reprezentē objektīvos kritērijus, kas atspoguļo 4. panta 3. punkta d) apakšpunkta i)–iv) punktā uzskaitītos faktoros, kurus katru izmanto, lai definētu valstu ieceru vērēna līmeni % (Target), un kuriem formulā ir vienāds svārs (0,25):
  - a) no agrīnas rīcības atkarīgs devums ($F_{early-action}$);
  - b) no IKP uz vienu iedzīvotāju atkarīgs devums (F_{wealth});
  - c) no energointensitātes atkarīgs devums ($F_{intensity}$);
  - d) izmaksu ziņā lietderīga enerģijas ietaupījuma potenciāla devums ($F_{potential}$).
3. $F_{early-action}$ aprēķina katrai dalībvalstij kā produktu, ko veido katras dalībvalsts enerģijas ietaupījuma apjoms un katras dalībvalsts panāktais energointensitātes uzlabojums. Enerģijas ietaupījuma apjomu katrai dalībvalstij aprēķina, pamatojoties uz enerģijas patēriņa samazinājumu (izteikts toe) salīdzinājumā ar Savienības enerģijas patēriņa samazinājumu starp trīs gadu vidējo rādītāju laikposmā no 2007. līdz 2009. gadam un trīs gadu vidējo rādītāju laikposmā no 2017. līdz 2019. gadam. Enerģointensitātes uzlabojumu katrai dalībvalstij aprēķina, pamatojoties uz energointensitātes samazinājumu (izteikts toe/EUR) samazinājumu salīdzinājumā ar Savienības energointensitātes samazinājumu starp trīs gadu vidējo rādītāju laikposmā no 2007. līdz 2009. gadam un trīs gadu vidējo rādītāju laikposmā no 2017. līdz 2019. gadam.
4. F_{wealth} aprēķina katrai dalībvalstij, balstoties uz tās trīs gadu vidējā Eurostat reālā IKP uz vienu iedzīvotāju indeksu attiecībā pret Savienības trīs gadu vidējo rādītāju 2017.–2019. gada periodā, kas izteikts pirktspējas paritātēs (PPP).
5. $F_{intensity}$ aprēķina katrai dalībvalstij, balstoties uz tās trīs gadu vidējās enerģijas galapatēriņa intensitātes (FEC vai PEC uz reālo IKP PPP izteiksmē) indeksu attiecībā pret Savienības trīs gadu vidējo rādītāju 2017.–2019. gada periodā.
6. $F_{potential}$ aprēķina katrai dalībvalstij, balstoties uz galaenerģijas vai primārās enerģijas ietaupījumu saskaņā ar scenāriju "PRIMES MIX 55 %" 2030. gadam. Ietaupījumi tiek izteikti attiecībā uz 2020. gada ES atsaucē scenārija prognozēm 2030. gadam.
7. Katram 2. punkta a)–d) apakšpunktā paredzētajam kritērijam piemēro apakšējo un augšējo robežu. Ieceru vērēna līmenis F_{wealth} $F_{intensity}$ un $F_{potential}$ faktoriem ir ierobežots šādi: 50 % un 150 % no Savienības vidējā ieceru vērēnīguma līmeņa konkrētam faktoram. Ieceru vērēna līmenis $F_{early-action}$ faktoram ir ierobežots šādi: 50 % un 100 % no Savienības vidējā ieceru vērēnīguma līmeņa.
8. Šo faktoru aprēķināšanā izmantoto ievaddatu avots ir Eurostat, ja vien nav norādīts citādi.

9. F_{total} aprēķina kā visu četru faktoru ($F_{\text{early-action}}$, F_{wealth} , $F_{\text{intensity}}$ un $F_{\text{potential}}$) svērto summu. Pēc tam mērķrādītāju aprēķina kā kopējā faktora F_{total} un Savienības mērķrādītāja reizinājumu.
  10. Komisija aprēķina primārās enerģijas patēriņa un enerģijas galapatēriņa korekcijas koeficientu C_{EU} , ko piemēro, lai pielāgotu formulas rezultātu summu visiem valstu devumiem attiecīgo 2030. gada Savienības mērķrādītāju sasniegšanā. Koeficients C_{EU} visām dalībvalstīm ir identisks.
-

II PIELIKUMS

KOĢENERĀCIJAS REŽĪMĀ SARAŽOTĀS ELEKTROENERĢIJAS APRĒĶINA VISPĀRĪGIE PRINCIPI

I daļa

Vispārīgie principi

Vērtības, ko izmanto koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas aprēķināšanai, nosaka, pamatojoties uz iekārtas paredzamo vai faktisko darbību normālos lietošanas apstākļos. Attiecībā uz mikrokoģenerācijas iekārtām šos aprēķinus var balstīt uz sertificētām vērtībām.

- 1) Koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas daudzumu uzskata par vienlīdzīgu ar iekārtas kopējo gadā saražotās elektroenerģijas daudzumu, ko mēra galveno ģeneratoru izejas punktā, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:
  - a) koģenerācijas iekārtās, kas atbilst II daļā minētajam 2), 4), 5), 6), 7) un 8) tipam un kuru dalībvalstu noteiktā gada kopējā efektivitāte ir vismaz 75 %;
  - b) koģenerācijas iekārtās, kas atbilst II daļā minētajam 1) un 3) tipam un kuru dalībvalstu noteiktā gada kopējā efektivitāte ir vismaz 80 %.
- 2) Koģenerācijas iekārtās, kuru gada kopējā efektivitāte ir zemāka par to, kas minēta 1. punkta a) apakšpunktā, proti, koģenerācijas iekārtās, kas atbilst II daļā minētajam 2), 4), 5), 6), 7) un 8) tipam vai kuru gada kopējā efektivitāte ir zemāka par to, kas minēta 1. punkta b) apakšpunktā, proti, koģenerācijas iekārtās, kas atbilst II daļā minētajam 1) un 3) tipam, koģenerācijas režīmā saražoto elektroenerģiju aprēķina saskaņā ar šādu formulu:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} * C$$

kur

E_{CHP} ir koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas daudzums;

C ir attiecība starp elektroenerģiju un siltumu;

H_{CHP} ir koģenerācijas režīmā saražotā lietderīgā siltuma daudzums (šim nolūkam aprēķināts kā kopējais saražotais siltuma daudzums, no kura atņemts siltuma daudzums, kas saražots atsevišķos apkures katlos vai iegūts, ekstrahējot tiešo tvaiku no tvaika ģeneratora pirms turbīnas).

Koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas aprēķinu pamato ar faktisko attiecību starp elektroenerģiju un siltumu. Ja nav zināma faktiskā attiecība starp elektroenerģiju un siltumu koģenerācijas iekārtā, attiecībā uz iekārtām, kas atbilst II daļā minētajam 1), 2), 3), 4) un 5) tipam, jo īpaši statistikas vajadzībām var izmantot šādas standarta vērtības, ja aprēķinātais koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas daudzums ir mazāks par kopējo iekārtā saražoto elektroenerģijas daudzumu vai vienāds ar to:

Iekārtas tips	Standarta attiecība starp elektroenerģiju un siltumu, C
Kombinētā cikla gāzes turbīna ar siltuma atgūšanu	0,95
Tvaika pretpiediena turbīna	0,45
Tvaika kondensācijas turbīna	0,45
Gāzes turbīna ar siltuma atgūšanu	0,55
Iekšdedzes dzinējs	0,75

Ja dalībvalstis ievieš standarta vērtības attiecībai starp elektroenerģiju un siltumu iekārtās, kas atbilst II daļā minētajam 6), 7), 8), 9), 10) un 11) tipam, šādas standarta vērtības publicē un par tām paziņo Komisijai.

- 3) Ja daļu no enerģijas, kas ir koģenerācijas procesā izmantotajā kurināmajā, atgūst ķīmisku vielu veidā un reciklē, šo daļu var atņemt no izmantotā kurināmā daudzuma pirms 1) un 2) punktā izmantotās kopējās efektivitātes aprēķināšanas.

- 4) Ja iekārta koģenerācijas režīmā darbojas ar mazāku jaudu, dalībvalstis var noteikt attiecību starp elektroenerģiju un siltumu kā attiecību starp elektroenerģiju un lietderīgo siltumu, izmantojot attiecīgās iekārtas darbības datus.
- 5) Aprēķinu veikšanai saskaņā ar 1) un 2) punktu dalībvalstis var ievērot pārskata laikposmus, kas nav gada pārskata laikposmi.

II daļa

Koģenerācijas tehnoloģijas, uz kurām attiecas šī direktīva

- 1) Kombinētā cikla gāzes turbīna ar siltuma atgūšanu,
- 2) Tvaika pretspiediena turbīna,
- 3) Tvaika kondensācijas turbīna,
- 4) Gāzes turbīna ar siltuma atgūšanu,
- 5) Iekšdedzes dzinējs,
- 6) Mikroturbīnas,
- 7) Sterlinga dzinēji,
- 8) Kurināmā elementi,
- 9) Tvaika dzinēji,
- 10) Organiskais Renkina cikls,
- 11) Citas tehnoloģijas vai to kombinācijas, kas ietver koģenerāciju.

Īstenojot un piemērojot koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas vispārīgos aprēķina principus, dalībvalstis izmanto Komisijas Lēmumā 2008/952/EK ⁽¹⁾ sīki izstrādātās pamatnostādnes.

⁽¹⁾ Komisijas Lēmums 2008/952/EK (2008. gada 19. novembris), ar ko nosaka sīki izstrādātās pamatnostādnes Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/8/EK II pielikuma īstenošanai un piemērošanai (OV L 338, 17.12.2008., 55. lpp.).

III PIELIKUMS

KOĢENERĀCIJAS PROCESA EFEKTIVITĀTES NOTEIKŠANAS METODOLOĢIJA

Vērtības, ko izmanto koģenerācijas efektivitātes un primārās enerģijas ietaupījuma aprēķināšanai, nosaka, pamatojoties uz iekārtas paredzamo vai faktisko darbību normālos lietošanas apstākļos.

a) Augstas efektivitātes koģenerācija

Šajā direktīvā augstas efektivitātes koģenerācija atbilst šādiem kritērijiem:

- ražošana koģenerācijas režīmā koģenerācijas iekārtās nodrošina primārās enerģijas ietaupījumu, ko aprēķina saskaņā ar b) punktu, vismaz 10 % apmērā salīdzinājumā ar atsauces vērtībām siltuma un elektroenerģijas atsevišķai ražošanai,
- ražošanu maza apjoma koģenerācijas iekārtās un mikrokoģenerācijas iekārtās, kas ļauj sasniegt primārās enerģijas ietaupījumu, var uzskatīt par augstas efektivitātes koģenerāciju,
- koģenerācijas iekārtām, kas tiek būvētas vai būtiski modernizētas pēc šā pielikuma transponēšanas, ar fosilo kurināmo darbināmā koģenerācijas procesā produkcijas oglekļa dioksīda tiešās emisijas ir mazākas par 270 g CO₂ uz 1 kWh enerģijas izlaides no kombinētās ražošanas (ieskaitot siltumapgādi/aukstumapgādi, elektroenerģiju un mehānisko enerģiju),
- koģenerācijas iekārtām, kas tiek ekspluatētas pirms 2023. gada 10. oktobra, var nepiemērot šo prasību līdz 2034. gada 1. janvārim ar nosacījumu, ka tām ir plāns līdz 2034. gada 1. janvārim pakāpeniski samazināt emisijas, lai sasniegtu robežvērtību, kas nepārsniedz 270 g CO₂ uz 1 kWh, un ka tās ir paziņojušas par šo plānu attiecīgajiem operatoriem un kompetentajām iestādēm.

Ja tiek būvēta vai būtiski pārjaunota koģenerācijas iekārta, dalībvalstis nodrošina, ka esošajos siltumavotos netiek palielināts tāda fosilā kurināmā izmantojums, kas nav dabasgāze, salīdzinājumā ar gada patēriņu, kas aprēķināts kā vidējais rādītājs no iepriekšējiem trīs pilnas ekspluatācijas kalendārajiem gadiem pirms modernizācijas, un ka nevienā jaunajā siltumavotā šajā sistēmā netiek izmantots fosilais kurināmais, kas nav dabasgāze.

b) Primārās enerģijas ietaupījuma aprēķināšana

Primārās enerģijas ietaupījuma apjomu, kuru sasniedz koģenerācijas režīmā, kas definēts saskaņā ar II pielikumu, aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHPH_{\eta}}{RefH_{\eta}} + \frac{CHPE_{\eta}}{RefE_{\eta}}} \right) \times 100\%$$

kur

PES ir primārās enerģijas ietaupījums,

CHP H_η ir koģenerācijas procesa termiskais lietderības koeficients, ko izsaka kā gadā saražotā lietderīgā siltuma attiecību pret kurināmā daudzumu, kas izmantots, lai koģenerācijas režīmā saražotu kopējo lietderīgā siltuma un elektroenerģijas daudzumu,

Ref H_η ir efektivitātes atsauces vērtība atsevišķai siltuma ražošanai,

CHP E_η ir koģenerācijas procesa elektriskais lietderības koeficients, ko izsaka kā gadā koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas attiecību pret kurināmā daudzumu, kas izmantots, lai koģenerācijas režīmā saražotu kopējo lietderīgā siltuma un elektroenerģijas daudzumu. Ja koģenerācijas iekārtā ražo mehānisko enerģiju, gadā koģenerācijas režīmā iekārtā saražotās elektroenerģijas apjomu var palielināt, iekļaujot tajā papildu vienību, kas ir mehāniskās enerģijas daudzumam ekvivalents elektroenerģijas daudzums. Šī papildu vienība nedod tiesības izsniegt izcelsmes apliecinājumus saskaņā ar 26. panta 13. punktu,

Ref E_η ir efektivitātes atsauces vērtība atsevišķai elektroenerģijas ražošanai.

c) Enerģijas ietaupījuma aprēķināšana, izmantojot alternatīvas aprēķinu metodes

Dalībvalstis var aprēķināt primārās enerģijas ietaupījumu, kas radies, ražojot siltumu, elektroenerģiju un mehānisko enerģiju, kā ir norādīts turpmāk, nepiemērojot II pielikumu, lai izslēgtu tās šā procesa siltuma un elektroenerģijas daļas, kas nav saražotas koģenerācijas procesā. Šādu ražošanu var uzskatīt par augstas efektivitātes koģenerāciju, ja tā atbilst šā pielikuma a) punktā noteiktajiem efektivitātes kritērijiem un ja attiecībā uz koģenerācijas iekārtām, kuru elektroenerģijas ražošanas jauda ir lielāka par 25 MW, kopējā efektivitāte pārsniedz 70 %. Tomēr šādā ražošanā koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas daudzumu izcelsmes apliecināšanas un statistikas vajadzībām nosaka saskaņā ar II pielikumu.

Ja kāda procesa primārās enerģijas ietaupījumu aprēķina pēc iepriekš minētās alternatīvās aprēķina metodes, primārās enerģijas ietaupījumu aprēķina pēc šā pielikuma b) punktā dotās formulas, aizstājot "CHP H_η" ar "H_η" un "CHP E_η" ar "E_η", kur:

H_η ir procesa termiskais lietderības koeficients, ko izsaka kā gadā saražotā siltuma daudzuma attiecību pret kurināmā daudzumu, kas izmantots, lai saražotu kopējo siltuma un elektroenerģijas daudzumu,

E_η ir procesa elektriskais lietderības koeficients, ko izsaka kā gadā saražotās elektroenerģijas daudzuma attiecību pret kurināmā daudzumu, kas izmantots, lai saražotu kopējo siltuma un elektroenerģijas daudzumu. Ja koģenerācijas iekārtā ražo mehānisko enerģiju, gadā koģenerācijas režīmā iekārtā saražotās elektroenerģijas apjomu var palielināt, iekļaujot tajā papildu vienību, kas ir mehāniskās enerģijas daudzumam ekvivalents elektroenerģijas daudzums. Šī papildu vienība nedod tiesības izsniegt izcelsmes apliecinājumus saskaņā ar 26. panta 13. punktu,

To aprēķinu vajadzībām, kas veikti saskaņā ar šā pielikuma b) un c) punktu, dalībvalstis var izmantot citus pārskata laikposmus, kas nav gada pārskata laikposmi.

Attiecībā uz mikrokoģenerācijas iekārtām primārās enerģijas ietaupījumu var aprēķināt, pamatojoties uz sertificētiem datiem.

d) Efektivitātes atsaucēs vērtības atsevišķai siltuma un elektroenerģijas ražošanai

Saskaņotās efektivitātes atsaucēs vērtības veido vērtību matrica, kur vērtības atšķiras pēc attiecīgiem faktoriem, tostarp iekārtas izlaides gada un kurināmā veida, un to pamatā ir labi dokumentēta analīze, kurā cita starpā ņemti vērā dati par ekspluatāciju reālos apstākļos, kurināmā kombināciju un klimatiskajiem apstākļiem, kā arī par izmantotajām koģenerācijas tehnoloģijām.

Efektivitātes atsaucēs vērtības atsevišķai siltuma un elektroenerģijas ražošanai atbilstoši šā pielikuma b) punktā minētajai formulai nosaka darbības efektivitāti siltuma un elektroenerģijas atsevišķai ražošanai, kuru paredzēts aizstāt ar koģenerāciju.

Efektivitātes atsaucēs vērtības aprēķina saskaņā ar šādiem principiem:

- i) attiecībā uz koģenerācijas iekārtām, salīdzinājums ar atsevišķu elektroenerģijas ražošanu ir balstīts uz principu, ka salīdzina viena veida kurināmo;
  - ii) katru koģenerācijas iekārtu salīdzina ar labāko šīs iekārtas izlaides gadā tirgū pieejamo un ekonomiski pamatoto tehnoloģiju atsevišķai siltuma un elektroenerģijas ražošanai;
  - iii) efektivitātes atsaucēs vērtības koģenerācijas iekārtām, kas ir vecākas par desmit gadiem, nosaka, pamatojoties uz atsaucēs vērtībām desmit gadus vecām iekārtām;
  - iv) efektivitātes atsaucēs vērtības atsevišķai elektroenerģijas un siltuma ražošanai atspoguļo klimatiskās atšķirības starp dalībvalstīm.
-

IV PIELIKUMS

ENERGOEFEKTIVITĀTES PRASĪBAS PUBLISKAJĀ IEPIRKUMĀ

Publisko līgumu un koncesiju piešķiršanas procedūrās līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji, kas iegādājas ražojumus, pakalpojumus, ēkas un būvdarbus:

- a) ja uz ražojumu attiecas deleģēts akts, kas pieņemts saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1369, Direktīvu 2010/30/ES vai saistīts Komisijas īstenošanas akts, iegādājas vienīgi tādus ražojumus, kuri atbilst minētās regulas 7. panta 2. punktā noteiktajam kritērijam;
- b) ja uz ražojumu neattiecas a) punkts, bet attiecas īstenošanas pasākums saskaņā ar Direktīvu 2009/125/EK, iegādājas tikai tādus ražojumus, kas atbilst energoefektivitātes etalonrādītājiem, kas noteikti attiecīgajā īstenošanas pasākumā;
- c) ja ražojumu vai pakalpojumu aptver Savienības zaļā publiskā iepirkuma kritēriji vai pieejami līdzvērtīgi nacionālie kritēriji, kas attiecas uz ražojuma vai pakalpojuma energoefektivitāti, dara visu iespējamo, lai iegādātos tikai tādus ražojumus un pakalpojumus, kas atbilst vismaz "pamata" līmeņa tehniskajām specifikācijām, kas noteiktas attiecīgajos Savienības zaļā publiskā iepirkuma kritērijos vai pieejamos līdzvērtīgos nacionālajos kritērijos, tostarp datu centriem, serveru telpām un mākoņpakalpojumiem, ceļu apgaismojumam un luksoforiem un datoriem, monitoriem, planšetdatoriem un viedtālruniem;
- d) iegādājas vienīgi tādas riepas, kas atbilst augstākajai degvielas energoefektivitātes klasei, kas definēta Regulā (ES) 2020/740, kas neliedz publiskajām struktūrām iegādāties riepas, kas pieder pie augstākās klases tādos parametros kā saķere ar slapju ceļu vai ārējais rites troksnis, ja to var pamatot ar drošuma vai sabiedrības veselības apsvērumiem;
- e) savos konkursos par pakalpojumu līgumiem pieprasa, lai pakalpojumu sniedzēji, nodrošinot attiecīgo pakalpojumu, izmantotu vienīgi ražojumus, kas atbilst a), b) un d) apakšpunktā minētajām prasībām. Šī prasība attiecas tikai uz jauniem ražojumiem, ko pakalpojumu sniedzēji iegādājušies pilnībā vai daļēji nolūkā sniegt attiecīgo pakalpojumu;
- f) iegādājas tādas ēkas vai slēdz jaunus nomas līgumus par tādām ēkām, kas atbilst vismaz gandrīz nulles enerģijas līmenim, neskarot šīs direktīvas 6. pantu, ja vien pirkuma mērķis nav:
  - i) veikt dziļo renovāciju vai nojaukšanu;
  - ii) publisko struktūru gadījumā – pārdot ēku, neizmantojot to pašas publiskās struktūras mērķiem; vai
  - iii) saglabāt ēku, ko oficiāli aizsargā kā daļu no klasificētas vides vai tās īpašās arhitektoniskās vai vēsturiskās vērtības dēļ.

Atbilstību šī pielikuma f) punktā noteiktajām prasībām pārbauda, izmantojot energoefektivitātes sertifikātus, kas minēti Direktīvas 2010/31/ES 11. pantā.

V PIELIKUMS

KOPĪGAS METODES UN PRINCIPI, LAI APRĒĶINĀTU ENERGOEFEKTIVITĀTES PIENĀKUMA SHĒMU VAI CITU TO RĪCĪBPOLITIKAS PASĀKUMU IETEKMI, KURI VEIKTI SASKAŅĀ AR 8., 9. UN 10. PANTU UN 30. PANTA 14. PUNKTU

1. Enerģijas ietaupījuma (izņemot tā, ko rada nodokļu pasākumi) aprēķināšanas metodes 8., 9. un 10. panta un 30. panta 14. punkta vajadzībām.

Lai aprēķinātu enerģijas ietaupījumu, atbildīgās, iesaistītās vai pilnvarotās puses vai īstenojošās publiskās iestādes var izmantot turpmāk uzskaitītās metodes:

- a) paredzamais ietaupījums: izmanto salīdzināšanu ar neatkarīgi konstatētiem iepriekšējo enerģijas ietaupījumu rezultātiem līdzīgās iekārtās. Šādu vispārējo pieeju apzīmē "ex ante";
  - b) uzskaitītais ietaupījums: ar pasākumu vai pasākumu kopumu panākto ietaupījumu nosaka, reģistrējot faktisko enerģijas izmantojuma samazinājumu un pienācīgi ņemot vērā tādus faktorus kā papildināmība, noslogojums, ražošanas līmeņi un laika apstākļi, kas var ietekmēt patēriņu. Šādu vispārējo pieeju apzīmē "ex post";
  - c) mērogotais ietaupījums: izmanto ietaupījuma tehniskās aplēses. Šo pieeju drīkst izmantot tikai tad, ja attiecībā uz kādu konkrētu iekārtu ir grūti iegūt pilnīgi precīzi izmērītus datus vai šādu datu ieguve būtu nesamērīgi dārga, piemēram, nomainot kompresoru vai elektromotoru, attiecībā uz kuriem tika iegūta neatkarīga informācija par ietaupījumu, ar citiem, kuru kWh rādītāji ir atšķirīgi, vai tad, ja šīs aplēses, pamatojoties uz valsts noteiktām metodēm un kritērijiem, iegūst kvalificēti vai akreditēti eksperti, kuri darbojas neatkarīgi no atbildīgajām, iesaistītajām vai pilnvarotajām pusēm;
  - d) aprēķinot enerģijas ietaupījumu 8. panta 3. punkta nolūkos, ko var ieskaitīt, lai izpildītu minētajā pantā paredzēto pienākumu, dalībvalstis var aplēst enerģijas ietaupījumu enerģētiskās nabadzības skartiem cilvēkiem, mazaizsargātiem lietotājiem, mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem dzīvojošiem vai, attiecīgā gadījumā, sociālos mājokļos dzīvojošiem cilvēkiem, pamatojoties uz inženiertehniskajām aplēsēm, kurās izmanto standarta apdzīvotības vai siltumkomforta apstākļus vai parametrus, piemēram, parametrus, kas noteikti valsts būvniecības noteikumos. Dalībvalstīm būtu jāziņo Komisijai, kā komforts tiek ņemts vērā attiecībā uz darbībām ēkās, iesniedzot arī paskaidrojumus par savu aprēķināšanas metodiku;
  - e) apsekotais ietaupījums: tiek noteikta patērētāju reakcija uz padomiem, informācijas kampaņām, marķējuma vai sertificēšanas shēmām vai viedo uzskaiti. Šo pieeju izmanto tikai attiecībā uz ietaupījumu, ko rada izmaiņas patērētāju paradumos. To neizmanto, lai noteiktu ietaupījumu, ko panāk, veicot fiziskus pasākumus.
2. Nosakot kāda energoefektivitātes pasākuma radīto enerģijas ietaupījumu 8., 9. un 10. panta un 30. panta 14. punkta vajadzībām, piemēro šādus principus:
    - a) dalībvalstis pierāda, ka viens no rīcībpolitikas pasākuma mērķiem – jauns vai esošais – ir panākt enerģijas galapatēriņa ietaupījumu saskaņā ar 8. panta 1. punktu, un sniedz pierādījumus un dokumentāciju, kas apliecina, ka enerģijas ietaupījumu ir radījis rīcībpolitikas pasākums, arī brīvprātīgas vienošanās;
    - b) jāpierāda, ka ietaupījumi ir ietaupījumi papildus tiem, kuri rastos jebkurā gadījumā bez atbildīgo, iesaistīto vai pilnvaroto pušu, vai īstenojošo publisko iestāžu darbības. Lai noteiktu ietaupījumu, ko var deklarēt kā papildu ietaupījumu, dalībvalstis rēķinās ar to, kā enerģijas izmantojums un pieprasījums mainītos, ja nebūtu attiecīgā politikas pasākuma, ņemot vērā vismaz šādus faktorus: enerģijas patēriņa tendences, patērētāju paradumu izmaiņas, tehnikas progress un citu Savienības un valsts līmenī īstenotu pasākumu radītas izmaiņas;

- c) ietaupījumu, ko rada obligātu Savienības tiesību aktu īstenošana, uzskata par ietaupījumu, kas būtu radies jebkurā gadījumā, tāpēc to nedeklarē kā enerģijas ietaupījumu 8. panta 1. punkta nolūkā. Atkāpjoties no minētās prasības, ietaupījumu, kas saistīts ar esošo ēku renovāciju, tostarp ietaupījumus, ko rada ēkām piemērojamo minimālo energoefektivitātes standartu īstenošana saskaņā ar Direktīvu 2010/31/ES, var deklarēt kā enerģijas ietaupījumu 8. panta 1. punkta nolūkā ar noteikumu, ka tiek nodrošināts šī pielikuma 3. punkta h) apakšpunktā minētais būtiskuma kritērijs. Pasākumus, ar kuriem veicina energoefektivitātes uzlabojumus publiskajā sektorā saskaņā ar 5. un 6. pantu, var ņemt vērā, lai sasniegtu 8. panta 1. punktā prasīto enerģijas ietaupījumu, ar nosacījumu, ka tie rada verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu. Enerģijas ietaupījuma aprēķins atbilst šim pielikumam;
- d) enerģijas galapatēriņa ietaupījumu, kas panākts, īstenojot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, kuri veikti, ievērojot ārkārtas noteikumus saskaņā ar LESD 122. pantu, var deklarēt 8. panta 1. punkta nolūkā ar nosacījumu, ka tas izraisa verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu, izņemot to enerģijas ietaupījumu, kas izriet no enerģijas normēšanas vai ražošanas samazināšanas pasākumiem;
- e) pasākumus, ko veic saskaņā ar Regulu (ES) 2018/842 par saistošiem ikgadējiem SEG emisiju samazinājumiem, var uzskatīt par būtiskiem, taču dalībvalstīm ir jāpierāda, ka tie rada verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu. Enerģijas ietaupījuma aprēķins atbilst šā pielikuma prasībām;
- f) dalībvalstis ieskaita tikai enerģijas galapatēriņa ietaupījumus no rīcībpolitikas pasākumiem nozarēs vai iekārtās, uz ko attiecas Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļa, ja tie izriet no šīs direktīvas 9. vai 10. panta īstenošanas un pārsniedz Direktīvā 2003/87/EK noteiktās prasības vai pārsniedz to darbību īstenošanu, kuras saistītas ar bezmaksas kvotu piešķiršanu saskaņā ar minēto direktīvu. Dalībvalstis pierāda, ka rīcībpolitikas pasākumi rada verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu. Enerģijas ietaupījuma aprēķins atbilst šā pielikuma prasībām. Ja kāds subjekts ir atbildīgā puse valsts energoefektivitātes pienākuma shēmā saskaņā ar šīs direktīvas 9. pantu un ES ETS ēku un autotransporta sektorā saskaņā ar Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļu, monitoringa un verifikācijas sistēma nodrošina, ka oglekļa cena, kas noteikta, nododot degvielu patēriņam saskaņā ar minēto nodaļu, tiek ņemta vērā, aprēķinot un ziņojot par enerģijas ietaupījumu, ko radījuši energotaupības pasākumi;
- g) ietaupījumus var atzīt ar noteikumu, ka tiek atzīti tikai tādi ietaupījumi, kas pārsniedz šādus līmeņus:
- i) Savienības emisijas standarti jauniem pasažieru automobiļiem un jauniem vieglajiem kravas transportlīdzekļiem pēc Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/631 ⁽¹⁾ īstenošanas; Lai parādītu, ka papildus Savienības prasībām attiecībā uz jaunu transportlīdzekļu CO₂ emisijām ir panākti papildu ietaupījumi, dalībvalstīm ir jānorāda iemesli, pieņēmumi un aprēķināšanas metodika;
- ii) Savienības prasības par konkrētu energopatēriņu ietekmējošu ražojumu izņemšanu no tirgus pēc īstenošanas pasākumu ieviešanas saskaņā ar Direktīvu 2009/125/EK; Lai parādītu, ka ir panākti papildu ietaupījumi, dalībvalstis iesniedz pierādījumus, pieņēmumus un aprēķināšanas metodiku;
- h) ir atļauta rīcībpolitika, kuras mērķis ir veicināt ražojumu, aprīkojuma, transporta sistēmu, transportlīdzekļu un degvielu, ēku un ēku elementu, procesu vai tirgu augstāku līmeņu energoefektivitāti, izņemot rīcībpolitikas pasākumus:
- i) kuri attiecas uz fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas tehnoloģiju izmantošanu un kurus īsteno no jauna no 2026. gada 1. janvāra; un
- ii) ar kuriem subsidē fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas tehnoloģiju izmantošanu dzīvojamās ēkās no 2026. gada 1. janvāra.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/631 (2019. gada 17. aprīlis) par CO₂ emisiju standartu noteikšanu jauniem vieglajiem pasažieru automobiļiem un jauniem vieglajiem komerciālajiem transportlīdzekļiem un ar kuru atceļ Regulu (EK) Nr. 443/2009 un Regulu (ES) Nr. 510/2011 (OV L 111, 25.4.2019., 13. lpp.).

- i) enerģijas ietaupījumu, ko panāk no 2024. gada 1. janvāra no jauna īstenoto rīcībpolitikas pasākumu rezultātā attiecībā uz fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas izmantojumu ražojumos, aprīkojumā, transporta sistēmās, transportlīdzekļos, ēkās vai būvdarbos, enerģijas ietaupījuma pienākuma izpildē, ievērojot 8. panta 1. punkta b) apakšpunktu, neieskaita. Attiecībā uz tādiem rīcībpolitikas pasākumiem, kuri veicina tehnoloģiju kombinēšanu, no 2024. gada 1. janvāra nav attiecināma tāda enerģijas ietaupījuma daļa, kas saistīta ar fosilā kurināmā sadedzināšanas tehnoloģiju.
- j) atkāpjoties no i) apakšpunkta, laikposmā no 2024. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim enerģijas ietaupījumu no fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas tehnoloģijām, ar kurām uzlabo energoefektivitāti energoietilpīgos rūpniecības nozares uzņēmumos, var ieskaitīt kā enerģijas ietaupījumu tikai 8. panta 1. punkta b) un c) apakšpunkta nolūkos līdz 2030. gada 31. decembrim ar noteikumu, ka:
- i) uzņēmums ir veicis energoauditu, ievērojot 11. panta 2. punktu un īstenošanas plānu, kas ietver:
- pārskatu par visiem izmaksu ziņā lietderīgiem energoefektivitātes pasākumiem, kuru atmaksāšanās laikposms ir pieci gadi vai mazāk, pamatojoties uz vienkārša atmaksāšanās perioda metodikām, ko nodrošina dalībvalsts,
  - visu ieteikto energoefektivitātes pasākumu, kuru atmaksāšanās laikposms ir pieci gadi vai mazāk, īstenošanas grafiku,
  - tā enerģijas ietaupījuma aprēķinu, kuru paredzēts gūt ieteikto energoefektivitātes pasākumu rezultātā, un
  - energoefektivitātes pasākumus, kas saistīti ar fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas tehnoloģiju izmantojumu, kam pievienota attiecīgā informācija, kura vajadzīga, lai:
    - pierādītu, ka norādītais pasākums nepalielina nepieciešamo enerģijas daudzumu vai iekārtas jaudu,
    - pamatotu, ka ilgtspējīga, nefosila kurināmā tehnoloģiju ieviešana nav tehniski iespējama,
    - parādītu, ka fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas tehnoloģija atbilst jaunākajiem attiecīgajiem Savienības emisiju standartu tiesību aktiem un novērš tehnoloģisko iesūksti, nodrošinot turpmāku saderību ar klimatneitrālām alternatīvām nefosilām degvielām un tehnoloģijām;
- ii) tiešās fosilā kurināmā tehnoloģijas izmantojuma turpināšana ir energoefektivitātes pasākums nolūkā samazināt enerģijas patēriņu, kura atmaksāšanās periods ir pieci gadi vai mazāk, balstoties uz vienkārša atmaksāšanās perioda metodikām, ko nodrošina dalībvalsts, un kurš ir ieteikts energoaudita rezultātā, ievērojot 11. panta 2. punktu, un ir iekļauts īstenošanas plānā;
- iii) tiešo fosilā kurināmā tehnoloģiju izmantojums atbilst jaunākajiem attiecīgajiem Savienības emisiju standartu tiesību aktiem, neizraisa tehnoloģisko iesūksti un nodrošina turpmāku saderību ar klimatneitrālām alternatīvām degvielām un tehnoloģijām;
- iv) tiešo fosilā kurināmā tehnoloģiju izmantojums uzņēmumā neizraisa lielāku enerģijas patēriņu vai nepalielina iekārtas jaudu minētajā uzņēmumā;
- v) tiek sniegti pierādījumi, ka alternatīvs, ilgtspējīgs nefosilā kurināmā risinājums nav tehniski iespējams;
- vi) tiešo fosilā kurināmā tehnoloģiju izmantojuma rezultātā tiek gūts verificējams un izmērāms vai aplēšams enerģijas galapatēriņa ietaupījums, ko aprēķina saskaņā ar šo pielikumu;
- vii) pierādījumi ir publicēti tīmekļa vietnē vai ir darīti publiski pieejami visiem ieinteresētiem iedzīvotājiem;

- k) pasākumus, ar kuriem veicina maza apjoma atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju ierīkošanu uz ēkām vai tajās, var ņemt vērā, lai izpildītu direktīvas 8. panta 1. punktā minēto prasīto enerģijas ietaupījumu, ar noteikumu, ka tie izraisa verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu. Enerģijas ietaupījuma aprēķins atbilst šā pielikuma prasībām;
- l) pasākumus, ar kuriem veicina saules siltumenerģijas tehnoloģiju uzstādīšanu, var ņemt vērā, lai sasniegtu direktīvas 8. panta 1. punktā prasīto enerģijas ietaupījumu, ar noteikumu, ka tie izraisa verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu. Siltumu, kas ražots ar saules siltumenerģijas tehnoloģijām no saules starojuma, no to enerģijas galapatēriņa var izslēgt;
- m) attiecībā uz rīcībpolitikām, kas paātrina efektīvāku ražojumu un transportlīdzekļu nonākšanu aprītē, izņemot no 2024. gada 1. janvāra jaunīstēnotās rīcībpolitikas, kas attiecas uz fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas izmantojumu, ietaupījumu drīkst deklarēt pilnā apmērā, ar noteikumu, ka tiek pierādīts, ka šāda nonākšana aprītē notiek pirms ražojuma vai transportlīdzekļa paredzamā vidējā kalpošanas laika beigām vai pirms ražojuma vai transportlīdzekļa parasti tiktu aizstāts, un ietaupījumi tiek deklarēti tikai par periodu līdz aizstājamā ražojuma vai transportlīdzekļa paredzamā vidējā kalpošanas laika beigām;
- n) veicinot energoefektivitātes pasākumu nonākšanu aprītē, dalībvalstis attiecīgos gadījumos nodrošina ražojumu, pakalpojumu un uzstādīšanas pasākumu kvalitātes standartu uzturēšanu vai ieviešanu, ja šādu standartu nav;
- o) lai ņemtu vērā reģionālās klimatiskās atšķirības, dalībvalstis ir tiesīgas izvēlēties ietaupījuma koriģēšanu atbilstoši standarta vērtībai vai pieskaņot dažādos enerģijas ietaupījumus, ņemot vērā reģionos pastāvošās temperatūras atšķirības;
- p) aprēķinot enerģijas ietaupījumu, ņem vērā pasākumu dzīves ilgumu un koeficientu, ar kādu ietaupījums laika gaitā samazinās. Minētajā aprēķinā ieskaita ietaupījumu, ko ar katru atsevišķu darbību iegūs laikposmā no tās īstenošanas dienas līdz katra pienākuma perioda beigām. Kā alternatīvu dalībvalstis var izveidot citu metodi, ar ko paredzēts sasniegt vismaz tādu pašu kopējā ietaupījuma apjomu. Izmantojot citu metodi, dalībvalstis nodrošina, ka kopējais ar minēto metodi iegūtais aprēķinātais enerģijas ietaupījuma apjoms nepārsniedz enerģijas ietaupījuma apjomu, kas būtu radies, ja aprēķinā tiktu skaitīts ietaupījums, ko ar katru atsevišķu darbību sasniegs laikposmā no tās īstenošanas dienas līdz 2030. gadam. Dalībvalstis savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kas paziņoti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 3. pantu un 7.–12. pantu, sīki apraksta minēto citu metodi un noteikumus, kas ir paredzēti, lai nodrošinātu, ka tiek izpildīta saistošā aprēķināšanas prasība.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka tiek izpildītas šādas prasības attiecībā uz rīcībpolitikas pasākumiem, ko veic saskaņā ar 10. pantu un 30. panta 14. punktu:
- a) ar rīcībpolitikas pasākumiem un atsevišķām darbībām tiek gūts verificējams enerģijas galapatēriņa ietaupījums;
- b) ir skaidri noteikta attiecīgi katras iesaistītās puses, pilnvarotās puses vai īstenojošās publiskās iestādes atbildība;
- c) panākto vai panākamo enerģijas ietaupījumu nosaka pārredzamā veidā;
- d) enerģijas ietaupījuma apjoms, kas ir prasīts vai jāpanāk ar rīcībpolitikas pasākumu, ir izteikts kā primārās enerģijas patēriņš vai kā enerģijas galapatēriņš, izmantojot 31. pantā minēto zemāko siltumspēju vai primārās enerģijas faktoros;
- e) tiek sniegts gada pārskats par pilnvaroto pušu, iesaistīto pušu vai īstenojošo publisko iestāžu panākto enerģijas ietaupījumu, kā arī dati par enerģijas ietaupījuma gada tendenci, un šī informācija tiek publiskota;
- f) tiek veikts rezultātu monitorings un tiek veikti piemēroti pasākumi, ja panāktais progress nav pietiekams;
- g) enerģijas ietaupījumu, kas gūts no atsevišķas darbības, deklarē tikai viena puse;

- h) ir pierādīts, ka iesaistītās puses, pilnvarotās puses vai īstenojošās publiskās iestādes darbības ir būtiskas deklarētā enerģijas ietaupījuma sasniegšanai;
- i) iesaistītās puses, pilnvarotās puses vai īstenojošās publiskās iestādes darbībām nav nelabvēlīgas ietekmes uz enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem.
4. Nosakot enerģijas ietaupījumu, ko dod ar nodokļiem saistīti rīcībpolitikas pasākumi, kuri īstenoti saskaņā ar 10. pantu, piemēro šādus principus:
- a) atzīst tikai tādu enerģijas ietaupījumu, kas gūts, piemērojot nodokļu pasākumus, kuri pārsniedz degvielai piemērojamos nodokļu minimālos līmeņus, kā paredzēts Padomes Direktīvās 2003/96/EK ⁽²⁾ vai 2006/112/EK ⁽³⁾;
- b) īstermiņa cenu elastīgums enerģijas nodokļu pasākumu ietekmes aprēķināšanas vajadzībām atspoguļo enerģijas pieprasījuma reaģēšanu uz cenu izmaiņām, un to aplēš, pamatojoties uz neseniem un reprezentatīviem oficiāliem datu avotiem, kuri attiecas uz konkrēto dalībvalsti, un attiecīgā gadījumā, pamatojoties uz neatkarīga institūta veiktiem papildu pētījumiem. Ja izmanto cenu elastību, kas nav īstermiņa elastība, dalībvalstis paskaidro, kā bāzlīnijā, kas izmantota, lai aplēstu enerģijas ietaupījumu, ir iekļauti ar citiem Savienības tiesību aktiem panāktie energoefektivitātes uzlabojumi vai kā ir novērsta ar citiem Savienības tiesību aktiem panāktā enerģijas ietaupījuma dubulta uzskaitē;
- c) enerģijas ietaupījumu, ko dod nodokļu rīcībpolitikas papildu instrumenti, tostarp fiskāli stimuli vai iemaksas fondā, uzskaita atsevišķi;
- d) lai izvairītos no pārklāšanās ar Savienības tiesību aktiem un citiem rīcībpolitikas pasākumiem, ar nodokļu pasākumiem gūtā enerģijas ietaupījuma novērtēšanai būtu jāizmanto īstermiņa elastības aplēses;
- e) dalībvalstis nosaka nodokļu un līdzvērtīgu pasākumu sadales ietekmi uz enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem un demonstrē saskaņā ar 24. panta 1., 2. un 3. punktu īstenoto ietekmes mazināšanas pasākumu efektu;
- f) dalībvalstis iesniedz pierādījumus, arī aprēķina metodiku, kas apliecina, ka gadījumos, kad enerģijas vai oglekļa nodokļu pasākumu vai saskaņā ar Direktīvu 2003/87/EK veiktās emisijas kvotu tirdzniecības ietekme pārklājas, nenotiek enerģijas ietaupījuma dubulta uzskaitē.
5. Paziņojums par metodoloģiju
- Dalībvalstis saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1999 informē Komisiju par savu priekšlikumu sīki izstrādātai metodoloģijai šīs direktīvas 9. un 10. pantā un 30. panta 14. punktā minēto energoefektivitātes pienākuma shēmu un alternatīvo pasākumu darbībai. Izņemot gadījumus, kas attiecas uz nodokļiem, šādā paziņojumā iekļauj informāciju par:
- a) enerģijas ietaupījuma līmeni, kas prasīts saskaņā ar 8. panta 1. punkta pirmo daļu, vai ietaupījumu, ko paredzēts sasniegt visā laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim;
- b) to, kā saskaņā ar 8. panta 1. punkta pirmo daļu prasītā jaunā enerģijas ietaupījuma vai enerģijas ietaupījuma, ko paredzēts sasniegt, aprēķinātais apjoms tiks pakāpeniski sadalīts visā pienākuma periodā;
- c) atbildīgajām, iesaistītajām vai pilnvarotajām pusēm, vai īstenojošām publiskām iestādēm;
- d) mērķa nozarēm;
- e) rīcībpolitikas pasākumiem un atsevišķām darbībām, tostarp paredzamo katra pasākuma kopējā kumulatīvā enerģijas ietaupījuma apmēru;

⁽²⁾ Padomes Direktīva 2003/96/EK (2003. gada 27. oktobris), kas pārkārto Kopienas noteikumus par nodokļu uzlikšanu energoproduktiem un elektroenerģijai (OV L 283, 31.10.2003., 51. lpp.).

⁽³⁾ Padomes Direktīva 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp.).

- f) rīcībpolitikas pasākumiem vai programmām, vai pasākumiem, ko finansē no valsts energoefektivitātes fonda un ko prioritāri īsteno enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū;
  - g) to enerģijas ietaupījuma daļu un apjomu, ko panāk enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū;
  - h) attiecīgā gadījumā – izmantotajiem rādītājiem, vidējo aritmētisko īpatsvaru un iznākumu saskaņā ar 8. panta 3. punktu izveidotajiem rīcībpolitikas pasākumiem;
  - i) attiecīgā gadījumā – saskaņā ar 8. panta 3. punktu īstenoto rīcībpolitikas pasākumu ietekmi un nelabvēlīgo ietekmi uz enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem;
  - j) energoefektivitātes pienākuma shēmas pienākuma laikposma ilgumu;
  - k) attiecīgā gadījumā – tā enerģijas ietaupījuma apjomu vai izmaksu samazinājuma mērķrādītājiem, kas atbildīgajām pusēm jāsasniedz enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū;
  - l) rīcībpolitikas pasākumā paredzētajām darbībām;
  - m) aprēķina metodoloģiju, tostarp to, kā noteikta papildināmība un būtiskums un kādas metodoloģijas un etaloni ir izmantoti paredzamā un mērogotā ietaupījuma noteikšanai, un attiecīgā gadījumā par izmantoto zemāko siltumspēju un pārrēķina koeficientiem;
  - n) pasākumu ilgumiem un to, kā tie tiek aprēķināti vai uz ko tie pamatojas;
  - o) pieeju, kas izmantota, lai ņemtu vērā dalībvalstī pastāvošās klimatiskās atšķirības;
  - p) pārraudzības un verifikācijas sistēmas pasākumiem saskaņā ar 9. un 10. pantu un to, kā tiek nodrošināta to neatkarība no atbildīgajām, iesaistītajām vai pilnvarotajām pusēm;
  - q) gadījumos, kas attiecas uz nodokļiem:
    - i) mērķa nozarēm un nodokļu maksātāju segmentu;
    - ii) īstenojošo publisko iestādi;
    - iii) ietaupījumu, ko paredzēts sasniegt;
    - iv) nodokļu pasākuma ilgumu;
    - v) aprēķināšanas metodoloģiju, tostarp izmantotajiem cenu elastīgumiem un to, kā tie ir noteikti, un
    - vi) to, kā ir novērsta pārklāšanās ar ES ETS, ko īsteno saskaņā ar Direktīvu 2003/87/EK, un likvidēts dubultās uzskaites risks.
-

VI PIELIKUMS

MINIMĀLIE KRITĒRIJI ATTIECĪBĀ UZ ENERGOAUDITIEM, TOSTARP TIEM, KO VEIC KĀ DAĻU NO ENERGOPĀR-
VALDĪBAS SISTĒMĀM

Šīs direktīvas 11. pantā minētie energoauditi:

- a) ir balstīti uz jaunākajiem, izmērītiem, izsekojamiem darbības datiem par enerģijas patēriņu un slodzes profiliem (attiecībā uz elektroenerģiju);
- b) ietver sīku pārskatu par ēkas vai ēku grupas, rūpnieciskās darbības vai iekārtas, tostarp pārvadājumu, enerģijas patēriņa profilu;
- c) apzina energoefektivitātes pasākumus, ar ko samazina enerģijas patēriņu;
- d) apzina atjaunīgās enerģijas izmaksu lietderīga izmantojuma vai ražošanas potenciālu;
- e) pēc iespējas balstās uz dzīves cikla izmaksu analīzi, nevis uz vienkāršiem atmaksāšanās periodiem, lai ņemtu vērā ilgtermiņa ietaupījumu, ilgtermiņa investīciju atlikušās vērtības un diskonta likmes;
- f) ir samērīgi un pietiekami reprezentatīvi, lai varētu iegūt ticamu priekšstatu par vispārējo energoefektivitāti un ticami apzināt visnozīmīgākās iespējas veikt uzlabojumus.

Energoauditi ļauj veikt sīki izstrādātus un pamatotus aprēķinus par ierosinātajiem pasākumiem, lai varētu iegūt skaidru informāciju par iespējamiem ietaupījumiem.

Energoauditos izmantotie dati ir saglabājami vēsturiskās analīzes un darbības izsekojamības nolūkā.

—

VII PIELIKUMS

MINIMĀLĀS PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ DATU CENTRU ENERGOEFEKTIVITĀTES MONITORINGU UN PUBLICĒŠANU

Attiecībā uz 12. pantā minēto datu centru energoefektivitāti monitorē un publicē šādu informācijas minimumu:

- a) datu centra nosaukums, datu centra īpašnieka un operatoru nosaukums/vārds, datums, kurā datu centrs sāka savu darbību, un pašvaldība, kurā bāzēts datu centrs;
  - b) datu centra grīdas platība, uzstādītā jauda, ikgadējā ienākošo un izejošo datu plūsma un datu centrā glabāto un apstrādāto datu apjoms;
  - c) datu centra energoefektivitāte pēdējā pilnajā kalendārajā gadā saskaņā ar galvenajiem snieguma rādītājiem cita starpā par energopatēriņu, jaudas lietderīgu izmantojumu, temperatūras iestatījumiem, atlikumsiltuma utilizāciju, ūdens izmantojumu un atjaunīgās enerģijas izmantojumu, attiecīgā gadījumā par pamatu izmantojot CEN/CENELEC dokumentu EN 50600-4 "Informācijas tehnoloģijas – Datu centru iekārtas un infrastruktūra", līdz stājas spēkā deleģētais akts, kas pieņemts, ievērojot 33. panta 3. punktu.
-

VIII PIELIKUMS

MINIMĀLĀS PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ RĒĶINU IZRAKSTĪŠANU UN UZ FAKTISKĀ DABASGĀZES PATĒRIŅA
BALSTĪTU RĒĶINU INFORMĀCIJU

1. Minimālās prasības rēķinu izrakstīšanai

1.1. Rēķini, kuru pamatā ir faktiskais patēriņš

Lai ļautu galalietotājam regulēt savu enerģijas patēriņu, uz faktisko patēriņu balstītu rēķinu būtu jāizraksta vismaz reizi gadā, un rēķinu informāciju vajadzētu darīt pieejamu vismaz reizi ceturksnī pēc pieprasījuma vai ja patērētāji ir izvēlējušies saņemt rēķinus elektroniski, vai divreiz gadā – citos gadījumos. Šo prasību var neattiecināt uz gāzi, ko izmanto vienīgi ēdiena gatavošanai.

1.2. Rēķinā ietvertās informācijas minimums

Dalībvalstis attiecīgā gadījumā nodrošina, lai galalietotājiem skaidrā un saprotamā veidā rēķinos, līgumos, darījuma dokumentos un sadales staciju izsniegtajās kvītīs vai līdztekus minētajiem dokumentiem būtu pieejama šāda informācija:

- a) enerģijas pašreizējās faktiskās cenas un faktiskais patēriņš;
- b) galalietotāja pašreizējā enerģijas patēriņa salīdzinājums, vēlams – grafiskā veidā, ar patēriņu tajā pašā laikposmā iepriekšējā gadā;
- c) informācija saziņai ar galalietotāju organizācijām, enerģētikas aģentūrām vai līdzīgām struktūrām, tostarp tīmekļa vietņu adreses, kur var iegūt informāciju par pieejamajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, salīdzinošus datus par galaizmantojēju profiliem un objektīvas enerģiju patērejošo iekārtu tehniskās specifikācijas.

Turklāt, ja iespējams un ir lietderīgi, dalībvalstis nodrošina, lai galalietotājiem skaidrā un saprotamā veidā rēķinos, līgumos, darījuma dokumentos un sadales uzņēmumu izsniegtajās kvītīs vai līdztekus minētajiem dokumentiem būtu pieejami salīdzinājumi ar tādas pašas lietotāju kategorijas vidējo normalizēto vai etalona galalietotāju vai norādes uz tiem.

1.3. Ieteikumi par energoefektivitāti, kas pievienoti rēķiniem, un cita atgriezeniskā saite ar galalietotājiem

Nosūtot līgumus un līgumu izmaiņas, un rēķinos, kurus saņem patērētāji, vai tīmekļa vietnēs, kas paredzētas individuāliem patērētājiem, enerģijas sadales uzņēmumi, sadales sistēmas operatori un enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumi skaidrā un saprotamā veidā informē patērētājus par neatkarīgu patērētāju konsultēšanas centru, enerģētikas aģentūru vai līdzīgu iestāžu kontaktinformāciju, tostarp interneta adresēm, kur viņi var iegūt padomus par pieejamajiem energoefektivitātes pakalpojumiem, viņu enerģijas patēriņa salīdzināšanas profiliem un enerģiju patērejošo ierīču tehniskajām specifikācijām, kas var noderēt, lai samazinātu minēto ierīču patēriņu.

IX PIELIKUMS

MINIMĀLĀS PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ RĒĶINIEM UN SILTUMAPGĀDES, AUKSTUMAPGĀDES UN MĀJSAIMNIECĪBAS
KARSTĀ ŪDENS PATĒRIŅA INFORMĀCIJU

1. Faktiskajā patēriņā vai siltummaksas sadalītāju rādījumos balstīti rēķini

Lai ļautu galaizmantotājiem regulēt savu enerģijas patēriņu, rēķini tiek sagatavoti vismaz reizi gadā, balstoties uz faktisko patēriņu vai siltummaksas sadalītāju rādījumiem.

2. Rēķinu vai patēriņa informācijas sniegšanas biežums

Līdz 2021. gada 31. decembrim, ja ir uzstādīti attālināti nolasāmi skaitītāji vai siltummaksas sadalītāji, faktiskajā patēriņā vai siltummaksas sadalītāju rādījumos balstītu rēķinu vai patēriņa informāciju nodrošina galaizmantotājiem vismaz reizi ceturksnī pēc pieprasījuma vai gadījumā, ja galapatērētāji ir izvēlējušies saņemt elektroniskus rēķinus, vai citādi divreiz gadā

No 2022. gada 1. janvāra, ja ir uzstādīti attālināti nolasāmi skaitītāji vai siltummaksas sadalītāji, faktiskajā patēriņā vai siltummaksas sadalītāju rādījumos balstītu rēķinu vai patēriņa informāciju galaizmantotājiem nodrošina vismaz reizi mēnesī. To var arī darīt pieejamu internetā un atjaunināt tik bieži, cik to atļauj izmantotās mērierīces un sistēmas. Attiecībā uz siltumapgādi un aukstumapgādi no minētās prasības var atkāpties laikā, kas nav siltumapgādes vai aukstumapgādes sezona.

3. Rēķinā ietvertās informācijas minimums

Dalībvalstis nodrošina, lai galaizmantotājiem skaidrā un saprotamā veidā faktiskajā patēriņā vai siltummaksas sadalītāju rādījumos balstītos rēķinos vai līdz ar tiem būtu pieejama šāda informācija:

- a) pašreizējās faktiskās cenas un enerģijas faktiskais patēriņš vai kopējā siltummaksas un siltummaksas sadalītāju rādījumi;
- b) izmantotā kurināmā struktūra un ar to saistītais ikgadējais SEG emisiju apjoms, tostarp galaizmantotājiem ar centralizētu siltumapgādi vai centralizētu aukstumapgādi, un dažādu piemēroto nodokļu, nodevu un tarifu apraksts;
- c) galaizmantotāju pašreizējā enerģijas patēriņa salīdzinājumi grafiskā veidā ar patēriņu tajā pašā laikposmā iepriekšējā gadā un ar klimatisko apstākļu korekciju siltumapgādei un aukstumapgādei;
- d) informācija saziņai ar galalietotāju organizācijām, enerģētikas aģentūrām vai līdzīgām struktūrām, tostarp tīmekļa vietņu adreses, kur var iegūt informāciju par pieejamajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, salīdzinošus datus par galaizmantotāju profiliem un objektīvas enerģiju patērējošo iekārtu tehniskās specifikācijas;
- e) informācija par dalībvalstīs piemērojamajām saistītajām sūdzību iesniegšanas procedūrām, ombuda pakalpojumiem vai alternatīviem strīdu izšķiršanas mehānismiem;
- f) salīdzinājumi ar tādas pašas patērētāju kategorijas vidējo normalizēto vai etalona galaizmantotāju. Elektronisko rēķinu gadījumā šādus salīdzinājumus var darīt pieejamus tiešsaistē un rēķinos sniegt norādes uz tiem.

Dalībvalstis var ierobežot tvērumu, ar kādu tiek piemērota prasība sniegt informāciju par SEG emisijām saskaņā ar pirmās daļas b) punktu, nosakot, ka tā attiecas vienīgi uz enerģiju, kas nodrošināta no centralizētām siltumapgādes sistēmām, kuru kopējā nominālā ievadītā siltumjauca pārsniedz 20 MW.

Ja rēķina pamatā nav faktiskais patēriņš vai siltummaksas sadalītāju rādījumi, tajos iekļauj skaidru un saprotamu paskaidrojumu par to, kā tika aprēķināta rēķinā norādītā summa, un vismaz d) un e) apakšpunktā minēto informāciju.

X PIELIKUMS

SILTUMAPGĀDES UN AUKSTUMAPGĀDES EFEKTIVITĀTES POTENCIĀLS

Valsts siltumapgādes un aukstumapgādes potenciāla visaptverošajā novērtējumā, kas minēts 25. panta 1. punktā, iekļauj un balstās uz šādu informāciju:

I daļa

PĀRSKATS PAR SILTUMAPGĀDI UN AUKSTUMAPGĀDI

1. Siltumapgādes un aukstumapgādes pieprasījums, ko nosaka pēc novērtētās lietderīgās enerģijas ⁽¹⁾ un skaitliski izteiktā enerģijas galapatēriņa (GWh gadā ⁽²⁾) pa nozarēm:
  - a) mājokļu nozare;
  - b) pakalpojumu nozare;
  - c) rūpniecības nozare;
  - d) jebkura cita nozare, kas atsevišķi veido vairāk nekā 5 % no kopējā valsts lietderīgās siltumapgādes un aukstumapgādes pieprasījuma.
2. Apzinātā vai – a) apakšpunkta i) punkta gadījumā – apzinātā vai aplēstā pašreizējā siltumapgāde un aukstumapgāde:
  - a) pa tehnoloģijām (GWh gadā ⁽³⁾) 1. punktā minētajās nozarēs, ja iespējams, enerģiju, kas iegūta no fosilajiem energoresursiem, nošķirot no tās, kas iegūta no atjaunīgajiem energoresursiem:
    - i) ko uz vietas nodrošina mājokļos un pakalpojumu nozares objektos, izmantojot:
      - tikai siltuma ražošanai paredzētus katlus,
      - augstas efektivitātes siltumenerģijas un elektroenerģijas koģenerāciju,
      - siltumsūkņus,
      - citas lokālas tehnoloģijas un avotus;
    - ii) ko uz vietas nodrošina tādos objektos, kas nav ne pakalpojumu nozares objekti, ne mājokļi, izmantojot:
      - tikai siltuma ražošanai paredzētus katlus,
      - augstas efektivitātes siltumenerģijas un elektroenerģijas koģenerāciju,
      - siltumsūkņus,
      - citas lokālas tehnoloģijas un avotus;
    - iii) ko nodrošina ārpus objektiem, izmantojot:
      - augstas efektivitātes siltumenerģijas un elektroenerģijas koģenerāciju,
      - atlikumsiltumu,
      - citas ārpus vietas esošas tehnoloģijas un avotus;
  - b) apzinātās iekārtas, kas ģenerē atlikumsiltumu vai atlikumaukstumu, un to siltumapgādes vai aukstumapgādes potenciāls (GWh gadā):
    - i) termiskās jaudas ražošanas iekārtas, kuras var piegādāt atlikumsiltumu vai tikt pāraprīkotas atlikumsiltuma piegādei un kuru kopējā ievadītā siltumjauda pārsniedz 50 MW;
    - ii) siltumenerģijas un elektroenerģijas koģenerācijas iekārtas, kuras izmanto II pielikuma II daļā minētās tehnoloģijas un kuru kopējā ievadītā siltumjauda pārsniedz 20 MW;
    - iii) atkritumu sadedzināšanas stacijas;

⁽¹⁾ Siltumenerģijas daudzums, kas vajadzīgs, lai apmierinātu galaizmantotāju pieprasījumu pēc siltumapgādes un aukstumapgādes.

⁽²⁾ Būtu jāizmanto jaunākie pieejamie dati.

⁽³⁾ Būtu jāizmanto jaunākie pieejamie dati.

- iv) atjaunīgo energoresursu iekārtas, kuru kopējā ievadītā siltumjauka pārsniedz 20 MW, izņemot i) un ii) punktā minētās iekārtas, kas ražo siltumu un aukstumu, izmantojot atjaunīgo enerģiju;
  - v) rūpnieciskas iekārtas, kuru kopējā ievadītā siltumjauka pārsniedz 20 MW un kuras var nodrošināt atlikumsiltumu;
  - c) ziņotais atjaunīgo energoresursu un atlikumsiltuma vai atlikumaukstuma enerģijas īpatsvars centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes (*) sektora enerģijas galapatēriņā pēdējos piecos gados saskaņā ar Direktīvu (ES) 2018/2001.
3. Apkopoti tādi dati par koģenerācijas iekārtām esošajos centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes tīklos piecos jaudas diapazonos, kuri aptver sekojošo:
- a) primārās enerģijas patēriņš;
  - b) kopējā efektivitāte;
  - c) primārās enerģijas ietaupījums;
  - d) CO₂ emisijas faktori.
4. Apkopoti tādi dati par esošajiem centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes tīkliem, ko apgādā, izmantojot koģenerāciju piecos jaudas diapazonos, kuri aptver sekojošo:
- a) kopējais primārās enerģijas patēriņš;
  - b) koģenerācijas iekārtu primārās enerģijas patēriņš;
  - c) koģenerācijas īpatsvars centralizētajā siltumapgādē vai aukstumapgādē;
  - d) centralizētās siltumapgādes sistēmas zudumi;
  - e) centralizētās aukstumapgādes sistēmas zudumi;
  - f) savienojuma blīvums;
  - g) sistēmu īpatsvars sadalījumā pa dažādām darba temperatūras grupām.
5. Karte, kura aptver visu valsts teritoriju un kurā, vienlaikus aizsargājot komerciāli sensitīvu informāciju, norāda:
- a) siltumapgādes un aukstumapgādes pieprasījuma zonas, kas izriet no 1. punkta analīzes, izmantojot konsekventus kritērijus, lai fokusā būtu energoietilpīgas zonas pašvaldībās un konurbācijās;
  - b) pašreizējos siltumapgādes un aukstumapgādes punktus, kas minēti 2. punkta b) apakšpunktā, un centralizētās siltumapgādes pārvades iekārtas;
  - c) tāda tipa plānotos siltumapgādes un aukstumapgādes punktus, kas aprakstīti 2. punkta b) apakšpunktā, un saistībā ar centralizēto siltumapgādi un aukstumapgādi apzinātās jaunās zonas.
6. Siltumapgādes un aukstumapgādes pieprasījuma tendenču prognoze, kas ļauj gūt priekšstatu par nākamajiem 30 gadiem (GWh), jo īpaši ņemot vērā nākamo 10 gadu prognozes, pieprasījuma izmaiņas ēkās un dažādās rūpniecības nozarēs, kā arī ar pieprasījuma pārvaldību saistīto rīcībpolitiku un stratēģiju –, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2018/844 (†) paredzēto ēku renovācijas ilgtermiņa stratēģiju – ietekmi.

(*) Ja saskaņā ar Direktīvas (ES) 2018/2001 35. pantu ir izstrādāta metodika tam, kā aprēķināt atjaunojamās enerģijas daudzumu, ko izmanto aukstumapgādei un centralizētai aukstumapgādei, "atjaunojamo energoresursu aukstumapgādes" apzināšanu veic saskaņā ar minēto direktīvu. Līdz tam to veic saskaņā ar piemērotu valsts metodiku.

(†) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/844 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti un Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti (OV L 156, 19.6.2018., 75. lpp.).

II daļa

MĒRĶI, STRATĒGIJAS UN RĪCĪBPOLITIKAS PASĀKUMI

7. Plānotais dalībvalsts devums valstu mērķos, mērķrādītājos un devumos piecās enerģētikas savienības dimensijās, kas paredzēts Regulas (ES) 2018/1999 3. panta 2. punkta b) apakšpunktā, panākts ar siltumapgādes un aukstumapgādes efektivitāti, jo īpaši saistībā ar minētās regulas 4. panta b) punkta 1)–4) apakšpunktu un 15. panta 4. punkta b) apakšpunktu, norādot, kurš no minētajiem elementiem ir papildu elements salīdzinājumā ar integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu, kas paziņots, ievērojot minētās regulas 3. pantu un 7.–12. pantu.
8. Vispārīgs pārskats par pašreizējām rīcībpolitikām un pasākumiem, kuri aprakstīti jaunākajā ziņojumā, kas iesniegts saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 3., 20. un 21. pantu, kā arī 27. panta a) punktu.

III daļa

SILTUMAPGĀDES UN AUKSTUMAPGĀDES EFEKTIVITĀTES EKONOMISKĀ POTENCIĀLA ANALĪZE

9. Dažādu siltumapgādes un aukstumapgādes tehnoloģiju ekonomiskā potenciāla analīze ⁽⁶⁾, kura jāveic attiecībā uz visu valsts teritoriju, izmantojot 25. panta 3. punktā minēto izmaksu un ieguvumu analīzi, un kurā jānosaka alternatīvi scenāriji efektīvākām siltumapgādes un aukstumapgādes tehnoloģijām, kurās izmanto atjaunīgos energoresursus, nodalot enerģiju, kas iegūta no fosilajiem energoresursiem, nošķirot no enerģijas no atjaunīgajiem energoresursiem.

Būtu jāapsver šādas tehnoloģijas:

- a) rūpnieciskais atlikumsiltums un atlikumaukstums;
  - b) atkritumu sadedzināšana;
  - c) augstas efektivitātes koģenerācija;
  - d) atjaunīgie energoresursi, piemēram, ģeotermālā enerģija, saules siltumenerģija un biomasas, izņemot tos, ko izmanto augstas efektivitātes koģenerācijā;
  - e) siltumsūkņi;
  - f) siltuma un aukstuma zudumu samazināšana pašreizējos centralizētajos tīklos;
  - g) centralizēta siltumapgāde un aukstumapgāde;
10. Ekonomiskā potenciāla analīzē iekļauj šādus posmus un apsvērumus.
    - a) Apsvērumi:
      - i) izmaksu un ieguvumu analīzē 25. panta 3. punkta vajadzībām ietver ekonomisko analīzi, kurā ņem vērā sociālekonomiskos un vidiskos faktorus ⁽⁷⁾, un finansiālu analīzi, ko veic, lai projektus novērtētu no investoru viedokļa, gan ekonomiskajā, gan finansiālajā analīzē par novērtēšanas kritēriju izmantojot neto pašreizējo vērtību;
      - ii) par atskaites punktu būtu jāizmanto pamatscenāriju, tajā ņem vērā rīcībpolitikas šā visaptverošā novērtējuma ⁽⁸⁾ sagatavošanas laikā, un tas ir sasaistīts ar datiem, kas savākti saskaņā ar šā pielikuma I daļu un II daļas 6. punktu;

⁽⁶⁾ Analizējot ekonomisko potenciālu, būtu jānorāda, kāds enerģijas daudzums (GWh) gadā iegūstams ar katru analizēto tehnoloģiju. Būtu jāņem vērā arī energosistēmas ierobežojumi un tās elementu mijiedarbība. Analīzē var izmantot modeļus, kuru pamatā ir pieņēmumi, ka darbības izmanto izplatītu veidu tehnoloģijas vai sistēmas.

⁽⁷⁾ Tostarp Direktīvas (ES) 2018/2001 15. panta 7. punktā minēto novērtējumu.

⁽⁸⁾ Termiņš, līdz kuram esošās rīcībpolitikas ņem vērā pamatscenārija izstrādē, ir tā gada beigas, kas ir pirms gada, līdz kura beigām ir jāiesniedz visaptverošais novērtējums. Citiem vārdiem sakot, rīcībpolitikas, kas ieviestas viena gada laikā pirms visaptverošā novērtējuma iesniegšanas termiņa, vērā nav jāņem.

iii) pamatscenārijam alternatīvajos scenārijos ņem vērā Regulas (ES) 2018/1999 energoefektivitātes un atjaunīgo energoresursu mērķus, un katrā scenārijā salīdzinājumā ar pamatscenāriju aplūko šādus elementus:

- to tehnoloģiju ekonomiskais potenciāls, ko pārbauda, par kritēriju izmantojot neto pašreizējo vērtību,
- SEG emisiju samazinājumi,
- primārās enerģijas ietaupījums (GWh gadā),
- ietekme uz atjaunīgo energoresursu īpatsvaru valsts energoresursu struktūrā.

Scenārijus, kas nav iespējami tehnisku iemeslu, finansiālu iemeslu vai valstu tiesību aktu dēļ, var jau sākotnējās izmaksu un ieguvumu analīzes stadijās no tās izslēgt, ja to pamato, balstoties uz rūpīgiem, skaidri formulētiem un labi dokumentētiem apsvērumiem.

Novērtējumā un lēmumu pieņemšanā būtu jāņem vērā izmaksas un enerģijas ietaupījumu no palielināta enerģijas piegādes elastīguma un piemērotākas elektrotīklu ekspluatācijas analizētajos scenārijos, tostarp aiztaupītās izmaksas un ietaupījumu no mazākām investīcijām infrastruktūrā.

b) Izmaksas un ieguvumi

Izmaksas un ieguvumi, kas minēti a) apakšpunktā, ietver vismaz šādas izmaksas un ieguvumus:

i) izmaksas:

- staciju un aprīkojuma kapitālizmaksas,
- saistīto enerģotīklu kapitālizmaksas,
- mainīgās un fiksētās ekspluatācijas izmaksas,
- enerģijas izmaksas,
- ar vidi, veselību un drošību saistītās izmaksas, ciktāl iespējams,
- darba tirgus izmaksas, energoapgādes drošība un konkurētspēja, ciktāl iespējams.

ii) ieguvumi:

- ieguvumi patērētājam no izlaides (siltumapgāde, aukstumapgāde un elektroenerģija);
- ārējie ieguvumi, piemēram, ar vidi, siltumnīcefekta gāzu emisijām, veselību un drošību saistīti ieguvumi, ciktāl iespējams;
- ietekme uz darba tirgu, energoapgādes drošība un konkurētspēja, ciktāl iespējams.

c) Pamatscenārijam atbilstošie scenāriji:

ņem vērā visus pamatscenārijam atbilstošos scenārijus, tostarp efektīvas individuālās siltumapgādes un aukstumapgādes nozīmi. Lai plānošanas nolūkā noteiktu izmaksu ziņā visefektīvāko un vislietderīgāko siltumapgādes vai aukstumapgādes risinājumu – salīdzinājumā ar pamatscenāriju – konkrētai ģeogrāfiskajai teritorijai, izmaksu un ieguvumu analīze var aptvert vai nu viena projekta novērtējumu, vai plašākam vietējam, reģionālam vai valstu novērtējumam – projektu grupu.

d) Robežas un integrēta pieeja:

- i) ģeogrāfiskā robeža aptver piemērotu, precīzi noteiktu ģeogrāfisku zonu;
- ii) izmaksu un ieguvumu analīzē ņem vērā visus atbilstošos centralizētos vai decentralizētos sistēmas un ģeogrāfiskajās robežās pieejamos apgādes resursus, tostarp šā pielikuma III daļas 9. punktā aplūkotās tehnoloģijas, kā arī siltumapgādes un aukstumapgādes pieprasījuma tendences un raksturojumu.

e) Pieņēmumi:

- i) dalībvalstis norāda, kādi pieņēmumi par galveno ielaides un izlaides faktoru cenām un diskonta likmi ir izmaksu un ieguvumu analīzes pamatā;

- ii) diskonta likmi, ko izmanto ekonomiskajā analīzē, lai aprēķinātu neto pašreizējo vērtību, izvēlas saskaņā ar Eiropas vai valstu vadlīnijām;
- iii) dalībvalstis izmanto valsts, Eiropas vai starptautiskas enerģijas cenu attīstības prognozes, attiecīgā gadījumā – valsts, reģionālā vai vietējā kontekstā;
- iv) cenas, kas izmantotas ekonomiskajā analīzē, atspoguļo sociālekonomiskās izmaksas un ieguvumus. Cik vien iespējams, proti, ja pastāv tirgus cena vai tā jau ir iekļauta Eiropas vai valsts tiesību aktos, būtu jāņem vērā ārējās izmaksas, piemēram, negatīvu ietekmi uz vidi un veselību.
- f) Jūtīguma analīze: lai novērtētu projekta vai projektu grupas izmaksas un ieguvumus, veic jutīguma analīzi, kuras pamatā ir mainīgi faktori, kam ir būtiska ietekme uz aprēķinu rezultātiem, piemēram, atšķirīgas enerģijas cenas, pieprasījuma līmeņi, diskonta likmes un citi faktori.

IV daļa

POTENCIĀLĀS JAUNĀS STRATĒGIJAS UN RĪCĪBPOLITIKAS PASĀKUMI

11. Pārskats par jauniem leģislatīviem un neleģislatīviem rīcībpolitikas pasākumiem ⁽⁹⁾, ar kuriem iecerēts realizēt ekonomisko potenciālu, kas apzināts saskaņā ar 9. un 10. punktu, kā arī prognoze par:
- a) siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem;
  - b) primārās enerģijas ietaupījumu (GWh gadā);
  - c) ietekmi uz augstas efektivitātes koģenerācijas īpatsvaru;
  - d) ietekmi uz atjaunīgo energoresursu īpatsvaru valsts energoresursu struktūrā un siltumapgādes un aukstumapgādes nozarē;
  - e) saikni ar valsts finanšu plānošanu un izmaksu ietaupījumiem publiskā sektora budžetā un tirgus dalībniekiem;
  - f) aplēsi par publiskā atbalsta pasākumiem, ja tādi ir, norādot to gada budžetu un potenciālo atbalsta elementu.

⁽⁹⁾ Šajā pārskatā iekļauj finansēšanas pasākumus un programmas, kas varētu tikt pieņemti visaptverošā novērtējuma periodā, neskarot atsevišķu paziņojumu par valsts atbalsta shēmām valsts atbalsta novērtējumam.

XI PIELIKUMS

IZMAKSU UN IEGUVUMU ANALĪZE

Izmaksu un ieguvumu analīzē sniedz informāciju, kas vajadzīga 25. panta 3. punkta un 26. panta 7. punktā minēto pasākumu veikšanai.

Ja tiek plānota iekārta, kas ražo tikai elektroenerģiju, vai iekārta bez siltuma atgūšanas, veic salīdzinājumu starp plānotajām iekārtām vai plānoto modernizāciju un līdzīgām iekārtām, kas ražo tādu pašu elektroenerģijas apjomu vai tehnoloģisko siltumu, un atgūst atlikumsiltumu un piegādā siltumu, izmantojot augstas efektivitātes koģenerāciju vai centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes tīklus, vai abus minētos.

Attiecīgajās ģeogrāfiskajās robežās veiktajā novērtējumā ņem vērā plānoto iekārtu un ikvienu atbilstīgu pastāvošu vai potenciālu siltumapgādes vai aukstumapgādes pieprasījuma punktu, kuram tiktu nodrošināta piegāde, ņemot vērā racionālas iespējas, piemēram, tehnisko iespējamību un attālumu.

Sistēmas robežu nosaka tā, lai tajā iekļautu plānoto iekārtu un siltumslozdi un aukstumslozdi, piemēram, ēku(-as) un ražošanas procesu. Šajā sistēmas robežā siltuma un elektroenerģijas piegādes kopējās izmaksas nosaka attiecībā uz abiem gadījumiem un tās salīdzina.

Siltumslozdē vai aukstumslozdē iekļauj esošo siltumslozdi vai aukstumslozdi, piemēram, rūpniecības iekārtas vai esošās centralizētas siltumapgādes vai aukstumapgādes sistēmas, kā arī – attiecībā uz pilsētu rajoniem – siltumslozdi vai aukstumslozdi un izmaksas, kas rastos, ja ēku grupām vai pilsētas daļai nodrošinātu jaunu centralizētas siltumapgādes vai aukstumapgādes tīklu vai ja tās/to pieslēgtu šādam tīklam, vai veiktu abas minētās darbības.

Izmaksu un ieguvumu analīzes pamatā ir plānotās iekārtas apraksts un salīdzināmā(-ās) iekārta(-as), ņemot vērā elektroenerģijas un siltumenerģijas jaudu, ja nepieciešams, kurināmā veidu, paredzēto izmantojumu un katru gadu paredzētās darbības stundas, izvietojumu un elektroenerģijas un siltumenerģijas pieprasījumu.

Siltumatlikuma utilizācijas novērtējumā ņem vērā pašreizējās tehnoloģijas. Novērtējumā ņem vērā siltumatlikuma tiešu izmantošanu vai tā paaugstināšanu līdz augstākam temperatūras līmenim, vai abus. Ja atlikumsiltums tiek atgūts pašā objektā, novērtē vismaz siltummaiņu, siltumsūkņu un siltumenerģijas ražošanas tehnoloģiju izmantošanu. Ja atlikumsiltums tiek atgūts ārpus objekta, kā potenciālos pieprasījuma punktus novērtē vismaz rūpnieciskās iekārtas, lauksaimniecības objektus un centralizētās siltumapgādes tīklus.

Lai veiktu salīdzināšanu, jāņem vērā siltumenerģijas pieprasījums un siltumapgādes un aukstumapgādes veidi, kurus izmanto tuvumā esošie siltumapgādes vai aukstumapgādes pieprasījuma punkti. Salīdzināšanā iekļauj plānotās iekārtas un salīdzināmās iekārtas ar infrastruktūru saistītām izmaksām.

Izmaksu un ieguvumu analīzē, ko veic saskaņā ar 26. panta 7. punktu, iekļauj ekonomisko analīzi, ar ko aptver finanšu analīzi, kurā atspoguļo pašreizējos naudas plūsmu darījumus, kas veikti saistībā ar investīcijām un darbībām attiecībā uz atsevišķām iekārtām.

Projekti ar pozitīvu izmaksu un ieguvumu rezultātu ir tādi projekti, kuros ekonomiskajā un finanšu analīzē diskonta ieguvumu summa pārsniedz diskonta izdevumu summu (pozitīvas izmaksas un ieguvumi).

Dalībvalstis nosaka galvenos principus attiecībā uz metodoloģiju, pieņēmumiem un laikposmu ekonomiskās analīzes veikšanai.

Dalībvalstis var pieprasīt, lai uzņēmumi, kas atbildīgi par termoelektrostaciju ražošanas iekārtu darbību, rūpniecības uzņēmumi, centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes tīkli vai citas puses, ko ietekmē definētās sistēmu robežas un ģeogrāfiskās robežas, sniegtu datus, kurus izmantos atsevišķas iekārtas izmaksu un ieguvumu novērtējumā.

XII PIELIKUMS

AUGSTAS EFEKTIVITĀTES KOĢENERĀCIJAS REŽĪMĀ SARAŽOTAS ELEKTROENERĢIJAS IZCELSMES APLIECINĀJUMS

- 1) Dalībvalstis veic pasākumus, lai nodrošinātu to, ka:
  - a) augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotas elektroenerģijas izcelsmes apliecinājums:
    - ļauj ražotājiem pierādīt, ka to pārdotā elektroenerģija ir saražota augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā, un minētajā nolūkā to izsniedz pēc ražotāja pieprasījuma,
    - ir precīzs, uzticams un pasargāts no krāpšanas,
    - tiek izsniegts, nosūtīts un atcelts elektroniski;
  - b) viena un tā pati augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotas enerģijas vienība tiek ņemta vērā tikai vienu reizi.
- 2) Direktīvas 26. panta 13. punktā minētajā izcelsmes apliecinājumā iekļauj vismaz šādu informāciju:
  - a) iekārtas, kurā enerģija saražota, identitāte, atrašanās vieta, tips un (siltumenerģijas un elektroenerģijas) jauda;
  - b) ražošanas datumi un vietas;
  - c) elektroenerģijas ražošanā izmantotā kurināmā veida zemākā siltumspēja;
  - d) līdz ar elektroenerģiju iegūtā siltuma daudzums un izmantojums;
  - e) augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas daudzums saskaņā ar III pielikumu, uz kuru attiecas izcelsmes apliecinājums;
  - f) primārās enerģijas ietaupījums, kas aprēķināts saskaņā ar III pielikumu, pamatojoties uz saskaņotajām efektivitātes atsaucēs vērtībām, kuras norādītas III pielikuma d) punktā;
  - g) stacijas nominālā elektroenerģijas un siltumenerģijas efektivitāte;
  - h) vai un kādā apmērā iekārta ir guvusi investīciju atbalstu;
  - i) vai un kādā apmērā enerģijas ražošanas vienība ir guvusi citu labumu no valsts atbalsta shēmas, un atbalsta shēmas tips;
  - j) datums, kad ir sākta iekārtas ekspluatācija; un
  - k) izdošanas datums un valsts, un unikāls identifikācijas numurs.

Izcelsmes apliecinājums attiecas uz standarta apjomu 1 MWh. Tas attiecas uz tīro saražoto elektroenerģiju, kas izmērīta pie stacijas robežas un eksportēta uz tīklu.

XIII PIELIKUMS

ENERGOEFEKTIVĀTES KRITĒRIJI ENERĢIJAS TĪKLA REGULĒŠANAI UN ELEKTROENERĢIJAS TĪKLA TARIFIEM

1. Tīkla tarifi ir pārredzami un nediskriminējoši, kā arī atbilst Regulas (ES) 2019/943 18. pantam un atspoguļo izmaksu ietaupījumu tīklos, kas panākts ar pieprasījuma puses un pieprasījumreakcijas pasākumiem un ar kļiedētu ražošanu, ieskaitot ietaupījumu no piegādes izmaksu vai tīkla investīciju izmaksu pazemināšanas un optimālākas tīkla darbības.
  2. Tīkla regulēšana un tarifi netraucē tīkla operatoriem vai enerģijas mazumtirgotājiem darīt pieejamus sistēmas pakalpojumus pieprasījumreakcijas pasākumiem, pieprasījuma pārvaldībai un kļiedētai ražošanai organizētos elektroenerģijas tirgos, tostarp ārpusbiržas tirgos un elektroenerģijas biržās enerģijas, jaudas, balansēšanas pakalpojumu un papildu pakalpojumu tirdzniecībai visos laikposmos, tostarp nākotnes, nākamās dienas un tekošās dienas tirgos, jo īpaši:
    - a) galalietotājiem slodzes pārvirzīšanu no maksimālā slodzes laika uz mazāk noslogotu laiku, ņemot vērā atjaunīgās enerģijas, koģenerācijas režīmā saražotas enerģijas un kļiedētas ražošanas pieejamību;
    - b) enerģijas ietaupījumu no izkļiedētu patērētāju pieprasījumreakcijas, izmantojot neatkarīgus agregatorus;
    - c) pieprasījuma samazinājumu, pateicoties energoefektivitātes pasākumiem, ko veic energopakalpojumu sniedzēji, ieskaitot ESCO;
    - d) ražošanas avotu pieslēgšanu un dispečēšanu ar zemāku sprieguma līmeni;
    - e) patēriņa vietai tuvāku ražošanas avotu pieslēgšanu; un
    - f) enerģijas uzglabāšanu.
  3. Ar tīkla vai mazumtirdzniecības tarifiem var atbalstīt dinamiskas cenas galalietotāja pieprasījumreakcijas pasākumiem, piemēram:
    - a) lietošanas laika tarifus;
    - b) kritiskās maksimālās slodzes cenas;
    - c) reālā laika cenas; un
    - d) maksimālās slodzes laika atlaides.
-

XIV PIELIKUMS

ENERGOEFEKTIVITĀTES PRASĪBAS PĀRVADES SISTĒMU OPERATORIEM UN SADALES SISTĒMU OPERATORIEM

Pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori:

- a) izveido un publisko standarta noteikumus saistībā ar to izmaksu uzņemšanos un sadali, kas saistītas ar tehniskiem pielāgojumiem, piemēram, tīkla pieslēgumiem, tīkla pastiprinājumiem un jaunu tīklu ieviešanu, uzlabotu tīkla darbību un noteikumiem par nediskriminējošu tīkla kodeksu īstenošanu, kuri ir nepieciešami, lai integrētu jaunus ražotājus, kas augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražoto elektroenerģiju piegādā savstarpēji savienotā tīklā;
- b) katram jaunajam augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražotājam, kurš vēlas pieslēgties sistēmai, nodrošina plašu nepieciešamo informāciju, tostarp:
  - i) visaptverošu un sīku ar pieslēgumu saistīto izmaksu aprēķinu;
  - ii) pamatotu un precīzu laika grafiku tīkla pieslēguma pieprasījuma saņemšanai un apstrādei;
  - iii) pamatotu indikatīvu laika grafiku jebkuram ierosinātajam tīkla pieslēgumam. Kopumā process, lai pieslēgtos tīklam, nevajadzētu būt ilgākam par 24 mēnešiem, ņemot vērā to, ciktāl tas ir praktiski iespējami un nediskriminējoši;
- c) decentralizētiem augstas efektivitātes koģenerācijas ražotājiem nodrošina standartizētas un vienkāršotas pieslēgšanas procedūras, lai veicinātu viņu pieslēgšanos tīklam.

Standarta noteikumi, kas minēti pirmās daļas a) punktā, balstās uz objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem, jo īpaši ņemot vērā visas izmaksas un ieguvumus, kas saistīti ar šo ražotāju pieslēgšanu tīklam. Tajos var paredzēt dažādu veidu pieslēgumus.

XV PIELIKUMS

DATU MINIMUMS, KAS IEKĻAUJAMS ENERGOEFEKTIVĪTĀTES LĪGUMOS VAI SAISTĪTAJOS KONKURSA
NOTEIKUMOS

- Konstatējumi un ieteikumi analizēs un energoauditos, kas veikti pirms līguma noslēgšanas un kas attiecas uz enerģijas izmantošanu ēkā ar mērķi īstenot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus.
  - Skaidrs un pārredzams saraksts ar efektivitātes pasākumiem, kas jāīsteno, vai efektivitātes rezultātiem, kas jāsasniedz.
  - Garantētais ietaupījums, kas jāpanāk, īstenojot līgumā noteiktos pasākumus.
  - Līguma darbības termiņš un starposma atskaites punkti, līguma laušanas nosacījumi un termiņi.
  - Skaidrs un pārredzams katras līgumslēdzējas puses pienākumu saraksts.
  - Atsauces datums(-i), kurā(-os) konstatējams panāktais ietaupījums.
  - Skaidrs un pārredzams saraksts ar pasākuma vai pasākumu kopuma īstenošanai veicamajām darbībām un, attiecīgā gadījumā, saistītajām izmaksām.
  - Pienākums pilnībā īstenot līgumā noteiktos pasākumus un visu projekta laikā veikto izmaiņu dokumentācija.
  - Noteikumi par līdzvērtīgu prasību iekļaušanu, slēdzot jebkādu apakšlīgumu ar trešām personām.
  - Projekta finansiālās ietekmes un panākto naudas ietaupījumu sadalījums starp abām pusēm, proti, pakalpojuma sniedzēja atlīdzības, skaidrs un pārredzams atainojums.
  - Skaidri un pārredzami noteikumi par panākto garantēto ietaupījumu mērījumiem un verificāciju, kvalitātes pārbaudēm un garantijām.
  - Noteikumi, kas paskaidro procedūru, kā rīkoties pamatnosacījumu maiņas gadījumos, kuri skar līguma saturu un tā iznākumu, proti, ja mainās enerģijas cenas un iekārtas lietošanas intensitāte.
  - Sīka informācija par katras līgumslēdzējas puses pienākumiem un sankcijām pārkāpumu gadījumos.
-

XVI PIELIKUMS

A daļa

Atceltā direktīva ar tajā secīgi veikto grozījumu sarakstu (minēti 39. pantā)

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.)	
Padomes Direktīva 2013/12/ES (OV L 141, 28.5.2013., 28. lpp.)	
Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/844 (OV L 156, 19.6.2018., 75. lpp.)	tikai 2. pants
Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2002 (OV L 328, 21.12.2018., 210. lpp.)	
Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.)	tikai 54. pants
Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2019/504 (OV L 85I, 27.3.2019., 66. lpp.)	tikai 1. pants
Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/826 (OV L 137, 23.5.2019., 3. lpp.)	
Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (OV L 158, 14.6.2019., 125. lpp.)	tikai 70. pants

B daļa

Termiņi transponēšanai valsts tiesību aktos (minēti 39. pantā)

Direktīva	Transponēšanas termiņš
2012/27/ES	2014. gada 5. jūnijs
(ES) 2018/844	2020. gada 10. marts
(ES) 2018/2002	2020. gada 25. jūnijs, izņemot 1. panta 5.–10. punktu un pielikuma 3. un 4. punktu 2020. gada 25. oktobris attiecībā uz 1. panta 5.–10. punktu un pielikuma 3. un 4. punktu
(ES) 2019/944	2019. gada 31. decembris attiecībā uz 70. panta 5. punkta a) apakšpunktu 2020. gada 25. oktobris attiecībā uz 70. panta 4. punktu 2020. gada 31. decembris attiecībā uz 70. panta 1.–3. punktu, 5. punkta b) apakšpunktu un 6. punktu

XVII PIELIKUMS

Atbilstības tabula

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
1. pants	1. pants
2. panta ievadfrāze	2. panta ievadfrāze
2. panta 1. punkts	2. panta 1. punkts
–	2. panta 2., 3. un 4. punkts
2. panta 2. punkts	2. panta 5. punkts
2. panta 3. punkts	2. panta 6. punkts
–	2. panta 7. punkts
2. panta 4. punkts	2. panta 8. punkts
2. panta 5. punkts	2. panta 9. punkts
2. panta 6. punkts	2. panta 10. punkts
2. panta 7. punkts	2. panta 11. punkts
2. panta 8. punkts	2. panta 12. punkts
2. panta 9. punkts	–
2. panta 10. punkts	2. panta 13. punkts
–	2. panta 14. un 15. punkts
2. panta 11. punkts	2. panta 16. punkts
2. panta 12. punkts	2. panta 17. punkts
2. panta 13. punkts	2. panta 18. punkts
2. panta 14. punkts	2. panta 19. punkts
2. panta 15. punkts	2. panta 20. punkts
2. panta 16. punkts	2. panta 21. punkts
2. panta 17. punkts	2. panta 22. punkts
2. panta 18. punkts	2. panta 23. punkts
2. panta 19. punkts	2. panta 24. punkts
2. panta 20. punkts	2. panta 25. punkts
2. panta 21. punkts	2. panta 26. punkts
2. panta 22. punkts	2. panta 27. punkts
2. panta 23. punkts	2. panta 28. punkts
2. panta 24. punkts	2. panta 29. punkts
–	2. panta 30. punkts
–	2. panta 31. punkts
2. panta 25. punkts	2. panta 32. punkts
2. panta 26. punkts	–
2. panta 27. punkts	2. panta 33. punkts
2. panta 28. punkts	2. panta 34. punkts
2. panta 29. punkts	2. panta 35. punkts

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
2. panta 30. punkts	2. panta 36. punkts
2. panta 31. punkts	2. panta 37. punkts
2. panta 32. punkts	2. panta 38. punkts
2. panta 33. punkts	2. panta 39. punkts
2. panta 34. punkts	2. panta 40. punkts
2. panta 35. punkts	2. panta 41. punkts
2. panta 36. punkts	2. panta 42. punkts
2. panta 37. punkts	2. panta 43. punkts
2. panta 38. punkts	2. panta 44. punkts
2. panta 39. punkts	2. panta 45. punkts
2. panta 40. punkts	–
2. panta 41. punkts	2. panta 46. punkts
2. panta 42. punkts	2. panta 47. punkts
2. panta 43. punkts	2. panta 48. punkts
–	2. panta 49. punkts
2. panta 44. punkts	2. panta 50. punkts
2. panta 45. punkts	2. panta 51. punkts
–	2. panta 52., 53., 54., 55. un 56. punkts
–	3. pants
–	4. panta 1. punkts
3. panta 1. punkta pirmā daļa	4. panta 2. punkta pirmā daļa 4. panta 2. punkta otrā daļa
3. panta 1. punkta otrās daļas ievadfrāze	4. panta 2. punkta pirmās daļas ievadfrāze
3. panta 1. punkta otrās daļas a) un b) apakšpunkts	4. panta 2. punkta pirmās daļas a) un b) apakšpunkts
3. panta 1. punkta otrās daļas c) apakšpunkts	–
3. panta 1. punkta otrās daļas d) apakšpunkts	4. panta 3. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts
3. panta 1. punkta trešās daļas ievadfrāze	–
–	4. panta 3. punkta pirmās daļas d) apakšpunkta ievadfrāze
–	4. panta 3. punkta pirmās daļas d) apakšpunkta i), ii) un iii) punkts
3. panta 1. punkta trešās daļas a) apakšpunkts	4. panta 3. punkta pirmās daļas d) apakšpunkta iv) punkts
–	4. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunkta ievadfrāze
3. panta 1. punkta trešās daļas b) apakšpunkts	4. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunkta i) punkts

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
3. panta 1. punkta trešās daļas c) apakšpunkts	4. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunkta ii) punkts
3. panta 1. punkta trešās daļas d) apakšpunkts	4. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunkta iii) punkts
3. panta 1. punkta trešās daļas e) apakšpunkts	–
–	4. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunkta iv) punkts
3. panta 2. un 3. punkts	–
3. panta 4. punkts	35. panta 6. punkts
3. panta 5. un 6. punkts	–
–	4. panta 4. punkts
–	4. panta 5. punkts
–	4. panta 6. punkts
–	4. panta 7. punkts
–	5. pants
5. panta 1. punkta pirmā daļa	6. panta 1. punkta pirmā daļa
5. panta 1. punkta otrā daļa	6. panta 1. punkta piektā daļa
–	6. panta 1. punkta otrā un trešā daļa
5. panta 1. punkta trešā daļa	6. panta 1. punkta ceturta daļa
5. panta 1. punkta ceturta un piektā daļa	–
5. panta 2. punkts	6. panta 2. punkts
–	6. panta 2. punkta otrā daļa
5. panta 3. punkts	6. panta 3. punkts
5. panta 4. punkts	6. panta 4. punkts
5. panta 5. punkts	6. panta 5. punkts
5. panta 5. punkta pirmās daļas b) apakšpunkts	6. panta 5. punkta otrās daļas c) apakšpunkts
–	6. panta 5. punkta otrās daļas b) apakšpunkts
5. panta 6. punkts	6. panta 6. punkts
–	6. panta 6. punkta otrās daļas a) apakšpunkts
5. panta 6. punkta otrā daļa	6. panta 6. punkta otrās daļas b) apakšpunkts
5. panta 6. punkta trešā daļa	6. panta 6. punkta trešā daļa
5. panta 7. punkts	–
6. panta 1. punkta pirmā daļa	7. panta 1. punkta pirmā daļa
6. panta 1. punkta otrā daļa	7. panta 1. punkta pirmā daļa
–	7. panta 1. punkta otrā daļa
–	–
6. panta 2., 3. un 4. punkts	7. panta 2., 3. un 4. punkts
–	7. panta 5., 6., 7., un 8. punkts
–	–
7. panta 1. punkta ievadfrāzes a) un b) apakšpunkts	8. panta 1. punkta ievadfrāzes a) un b) apakšpunkts

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
–	8. panta 1. punkta c) apakšpunkts
7. panta 1. punkta otrā daļa	8. panta 5. punkts
7. panta 1. punkta trešā daļa	8. panta 1. punkta piektā daļa
7. panta 1. punkta ceturtdā daļa	8. panta 1. punkta ceturtdā daļa
–	8. panta 3. un 4. punkts
7. panta 2. punkts	8. panta 6. punkts
7. panta 3. punkts	8. panta 7. punkts
7. panta 4. punkts	8. panta 8. punkts
7. panta 5. punkts	8. panta 9. punkts
7. panta 6. punkts	8. panta 10. punkts
7. panta 7. punkts	–
7. panta 8. punkts	–
7. panta 9. punkts	–
7. panta 10. punkts	8. panta 2. punkts
7. panta 11. punkts	–
	8. panta 11., 12. un 13. punkts
7. panta 12. punkts	8. panta 14. punkts
7.a panta 1. punkts	9. panta 1. punkts
7.a panta 2. punkts	9. panta 3. punkts
7.a panta 3. punkts	9. panta 4. punkts
–	9. panta 2. punkts
–	9. panta 5., 6. un 7. punkts
7.a panta 4. un 5. punkts	9. panta 8. un 9. punkts
–	9. panta 10. punkts
7.a panta 6. un 7. punkts	9. panta 11. un 12. punkts
7.b panta 1. un 2. punkts	10. panta 1. un 2. punkts
–	10. panta 3. un 4. punkts
–	11. panta 1. un 2. punkts
–	11. panta 3. un 4. punkts
8. panta 1. un 2. punkts	11. panta 5., 6. un 7. punkts
8. panta 3. un 4. punkts	–
–	11. panta 8. punkts
8. panta 5. punkts	11. panta 9. punkts
–	11. panta 10. punkts
8. panta 6. punkts	11. panta 11. punkts
8. panta 7. punkts	11. panta 12. punkts
–	12. pants

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
9. pants	13. pants
9.a pants	14. pants
9.b pants	15. pants
9.c pants	16. pants
10. pants	17. pants
10.a pants	18. pants
11. pants	19. pants
12. pants	20. pants
–	21. pants
–	22. panta 1. punkts
12. panta 1. punkts	22. panta 2. punkts
12. panta 2. punkta ievadfrāze un a) apakšpunkta i)–v) punkts	22. panta 2. punkta otrās daļas a)–g) apakšpunkts 22. panta 2. punkta otrās daļas h) apakšpunkts
12. panta 2. punkta b) apakšpunkts	22. panta 3. punkta trešā daļa
–	22. panta 3. punkta trešās daļas a) un b) apakšpunkts
12. panta 2. punkta b) apakšpunkta i) un ii) punkts	22. panta 3. punkta trešās daļas c) un d) apakšpunkts
–	22. panta 3. punkta trešās daļas e) apakšpunkts
–	22. panta 4., 5., 6., 7., 8. un 9. punkts
–	23. pants
–	24. pants
13. pants	32. pants
14. panta 1. punkts	25. panta 1. punkts
–	25. panta 2. punkts
14. panta 2. punkts	25. panta 5. punkts
14. panta 3. punkts	25. panta 3. punkta pirmā daļa
–	25. panta 3. punkta otrā daļa
14. panta 4. punkts	25. panta 4. punkts
–	25. panta 6. punkts
–	26. panta 1., 2., 3., 4., 5., un 6. punkts
14. panta 5. punkta ievadfrāze un a) apakšpunkts	26. panta 7. punkta ievadfrāze un a) apakšpunkts
14. panta 5. punkta b), c) un d) apakšpunkts	–
–	26. panta 7. punkta b), c) un d) apakšpunkts un otrā daļa
14. panta 5. punkta otrā un trešā daļa	26. panta 7. punkta trešā un ceturtā daļa
14. panta 6. punkta a) apakšpunkts	26. panta 8. punkta a) apakšpunkts

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
14. panta 6. punkta b) apakšpunkts	–
14. panta 6. punkta c) apakšpunkts	26. panta 8. punkta b) apakšpunkts
–	26. panta 8. punkta c) apakšpunkts
14. panta 6. punkta otrā un trešā daļa	26. panta 8. punkta otrā un trešā daļa
14. panta 7., 8. un 9. punkts	26. panta 9., 10. un 11. punkts
–	26. panta 9. punkts
14. panta 10. un 11. punkts	26. panta 10. un 11. punkts
15. panta 1. punkta pirmā daļa	27. panta 1. punkts
15. panta 1. punkta otrā un trešā daļa	–
–	27. panta 2., 3. un 4. punkts
15. panta 1. punkta ceturtnā daļa	27. panta 5. punkts
15. panta 2. un 2.a punkts	–
15. panta 3. un 4. punkts un 5. punkta pirmā daļa	27. panta 6., 7. un 8. punkts
15. panta 5. punkta otrā daļa	–
15. panta 6. punkta pirmā daļa	–
15. panta 6. punkta otrā daļa	27. panta 9. punkts
15. panta 7. punkts	27. panta 10. punkts
15. panta 9. punkta pirmā daļa	27. panta 11. punkts
15. panta 9. punkta otrā daļa	–
16. panta 1. un 2. punkts	–
–	28. panta 1., 2., 3. un 5. punkts
16. panta 3. punkts	28. panta 4. punkts
17. panta 1. punkta pirmā daļa	–
17. panta 1. punkta otrā daļa	30. panta 3. punkts
17. panta 2. punkts	22. panta 7. punkts
17. panta 3. punkts	–
17. panta 4. punkts	–
17. panta 5. punkts	22. panta 10. punkts
18. panta 1. punkta ievadfrāze	29. panta 1. punkta ievadfrāze
18. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) un ii) punkts	29. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts
–	29. panta 1. punkta c) un d) apakšpunkts
18. panta 1. punkta b) apakšpunkts	29. panta 2. punkts
18. panta 1. punkta c) apakšpunkts	29. panta 3. punkts
–	29. panta 4. punkts
18. panta 1. punkta d) apakšpunkta i) un ii) punkts	29. panta 5. punkta a) un b) apakšpunkts

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
–	29. panta 5. punkta c) apakšpunkts
18. panta 2. punkta a) un b) apakšpunkts	29. panta 6. punkta a) un b) apakšpunkts
18. panta 2. punkta c) un d) apakšpunkts	–
–	29. panta 6. punkta c) apakšpunkts
–	29. panta 7. punkts
18. panta 3. punkts	29. panta 8. punkts
19. panta 1. punkta a) apakšpunkts	22. panta 5. punkta pirmā daļa
19. panta 1. punkta b) apakšpunkts	7. panta 7. punkta pirmā daļa
19. panta 1. punkta otrā daļa	22. panta 5. punkta otrā daļa
19. panta 2. punkts	–
20. panta 1. un 2. punkts	30. panta 1. un 2. punkts
–	30. panta 3., 4. un 5. punkts
20. panta 3., 3.a, 3.b un 3.c punkts	30. panta 6., 7., 8. un 9. punkts
20. panta 3.d punkts	30. panta 10. punkta pirmā daļa
–	30. panta 10. punkta otrā daļa
20. panta 4., 5., 6. un 7. punkts	30. panta 11., 12., 13. un 14. punkts
–	30. panta 12. punkts
–	30. panta 16. punkts
–	30. panta 17. un 18. punkts
21. pants	31. panta 1. punkts
IV pielikums, 3. zemsvītras piezīme	31. panta 2., 3., un 4. punkts
–	29. panta 5. punkts
IV pielikums, 3. zemsvītras piezīme	29. panta 6. un 7. punkts
22. panta 1. un 2. punkts	33. panta 1. un 2. punkts
–	33. panta 3. punkts
23. pants	34. pants
24. panta 4.a, 5. un 6. punkts	35. panta 1., 2. un 3. punkts
24. panta 7., 8., 9., 10. un 12. punkts	–
24. panta 13. un 14. punkts	35. panta 4. un 5. punkts
24. panta 15. punkta ievadfrāze	35. panta 7. punkta ievadfrāze
24. panta 15. punkta a) apakšpunkts	–
24. panta 15. punkta b) apakšpunkts	35. panta 7. punkta a) apakšpunkts
–	35. panta 7. punkta b), c), d), e), f), g) un h) apakšpunkts
24. panta 15. punkta otrā daļa	35. panta 7. punkta otrā daļa
24. panta 8. punkts	35. panta 7. punkta trešā daļa
25. pants	–
26. pants	–

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
28. pants	36. pants
–	37. pants
27. panta pirmā daļa	38. panta pirmā daļa
27. panta otrā daļa	–
27. panta trešā daļa	38. panta otrā daļa
28. panta 1. punkta pirmā daļa	36. panta 1. punkta pirmā daļa
28. panta 1. punkta otrā daļa	–
28. panta 1. punkta trešā un ceturtnā daļa	36. panta 1. punkta otrā daļa
28. panta 2. punkts	36. panta 2. punkts
29. pants	39. pants
–	39. panta otrā daļa
–	39. panta trešā daļa
30. pants	40. pants
–	I pielikums
I pielikums	II pielikums
II pielikums	III pielikums
III pielikums	IV pielikums
IV pielikums	–
V pielikums	V pielikums
VI pielikums	VI pielikums
–	VII pielikums
VII pielikums	VIII pielikums
VIIa pielikums	IX pielikums
VIII pielikums	X pielikums
IX pielikums	XI pielikums
X pielikums	XII pielikums
XI pielikums	XIII pielikums
XII pielikums	XIV pielikums
XIII pielikums	XV pielikums
XV pielikums	–
–	XVI pielikums
–	XVII pielikums

II

(Nelegislatīvi akti)

REGULAS

KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2023/1792

(2023. gada 13. septembris),

ar ko apstiprina specifikācijas Savienības nozīmes grozījumu attiecībā uz aizsargātu cilmes vietas nosaukumu vai aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi (“Ribera del Guadiana” (ACVN))

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2019/33 (2018. gada 17. oktobris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 papildina attiecībā uz cilmes vietas nosaukumu, ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu un tradicionālo apzīmējumu aizsardzības pieteikumiem vīna nozarē, iebilduma procedūru, lietošanas ierobežojumiem, produkta specifikācijas grozījumiem, aizsardzības anulēšanu un marķēšanu un noformēšanu ⁽¹⁾, un jo īpaši tās 15. panta 2. punktu,

tā kā:

- (1) Komisija ir izskatījusi pieteikumu produkta specifikācijas Savienības nozīmes grozījuma apstiprināšanai attiecībā uz aizsargāto cilmes vietas nosaukumu “Ribera del Guadiana”, kuru Spānija iesniegusi saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1308/2013 ⁽²⁾ 105. pantu saistībā ar Deleģētās regulas (ES) 2019/33 15. pantu.
- (2) Komisija, piemērojot Regulas (ES) Nr. 1308/2013 97. panta 3. punktu, produkta specifikācijas Savienības nozīmes grozījuma apstiprināšanas pieteikumu ir publicējusi *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ⁽³⁾.
- (3) Komisijai nav iesniegts neviens paziņojums par iebildumiem saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1308/2013 98. pantu.
- (4) Tāpēc saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1308/2013 99. pantu saistībā ar Deleģētās regulas (ES) 2019/33 15. panta 2. punktu produkta specifikācijas Savienības nozīmes grozījums būtu jāapstiprina,

IR PIENĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Ar šo tiek apstiprināts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicētais specifikācijas grozījums attiecībā uz nosaukumu “Ribera del Guadiana” (ACVN).

⁽¹⁾ OV L 9, 11.1.2019., 2. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.).

⁽³⁾ OV C 215, 19.6.2023., 25. lpp.

2. pants

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2023. gada 13. septembrī

Komisijas
un tās priekšsēdētājas vārdā –
Komisijas loceklis
Janusz WOJCIECHOWSKI

LĒMUMI

DALĪBVALSTU VALDĪBU PĀRSTĀVJULĒMUMS (ES) 2023/1793

(2023. gada 15. septembris),

ar ko iecel amatā divus Vispārējās tiesas tiesnešus

EIROPAS SAVIENĪBAS DALĪBVALSTU VALDĪBU PĀRSTĀVJI,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību un jo īpaši tā 19. pantu,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 254. un 255. pantu,

tā kā:

- (1) Divdesmit triju Vispārējās tiesas tiesnešu pilnvaru termiņš beidzās 2019. gada 31. augustā.
- (2) Šajā sakarā Vispārējās tiesas tiesneša amatam uz pilnvaru laiku, kas beidzas 2025. gada 31. augustā, ir ierosināta *Saulius Lukas KALĒDA* kunga kandidatūra.
- (3) Turklāt saskaņā ar Protokola Nr. 3 par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem 5. un 7. pantu un pēc *Sten FRIMODT NIELSEN* kunga atkāpšanās no amata būtu jāieceļ amatā Vispārējās tiesas tiesnesis uz *Sten FRIMODT NIELSEN* kunga atlikušo pilnvaru laiku, proti, līdz 2028. gada 31. augustam.
- (4) Brīvajai amata vietai ir ierosināta *Louise SPANGSBERG GRØNFELDT* kundzes kandidatūra.
- (5) Komiteja, kas izveidota ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 255. pantu, ir sniegusi pozitīvu atzinumu par šo kandidātu atbilstību Vispārējās tiesas tiesneša pienākumu veikšanai,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Saulius Lukas KALĒDA kungs tiek iecelts par Vispārējās tiesas tiesnesi uz laikposmu no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas līdz 2025. gada 31. augustam.

2. pants

Louise SPANGSBERG GRØNFELDT kundze tiek iecelta par Vispārējās tiesas tiesnesi uz laikposmu no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas līdz 2028. gada 31. augustam.

3. pants

Šis lēmums stājas spēkā dienā, kad to publicē Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

Briselē, 2023. gada 15. septembrī

priekšsēdētājs

M. ALONSO ALONSO

PADOMES LĒMUMS (ES) 2023/1794**(2023. gada 18. septembris),****ar ko nosaka nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā jāieņem Valsts iepirkuma komitejā par tās priekšsēdētāja izraudzīšanās reglamentu****(Dokuments attiecas uz EEZ)**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un konkrēti tā 207. panta 4. punkta pirmo daļu saistībā ar 218. panta 9. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Nolīgums par valsts iepirkumu ir plurilaterāls nolīgums Pasaules Tirdzniecības organizācijas satvarā, kura mērķis ir starp tā Pusēm savstarpēji atvērt valsts iepirkuma tirgus. Minētā nolīguma pārskatītā redakcija stājās spēkā 2014. gada 6. aprīlī ("pārskatītais GPA").
- (2) Ar pārskatītā GPA XXI panta 1. punktu ir izveidota Valsts iepirkumu komiteja ("komiteja") nolūkā dot Pusēm iespēju konsultēties jebkādos ar pārskatītā GPA darbību vai tā mērķu pilnveidošanu saistītos jautājumos.
- (3) Komitejai saskaņā ar pārskatītā GPA XXI panta 1. punktu ir jāievēl priekšsēdētājs.
- (4) Komiteja 2023. gada 12. maijā izsūtīja komitejas priekšsēdētāja izraudzīšanās reglamenta projektu.
- (5) Ir lietderīgi noteikt nostāju, kura Savienības vārdā jāieņem komitejā par tās reglamenta pieņemšanu, jo minētais reglaments būs saistošs Savienībai.
- (6) Tādēļ, lai reglamentētu komitejas darbību, būtu jāpieņem komitejas 2023. gada 12. maijā izsūtītais priekšsēdētāja izraudzīšanās reglamenta projekts,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Nostāja, kas Eiropas Savienības vārdā jāieņem Valsts iepirkumu komitejā, kura izveidota ar Nolīgumu par valsts iepirkumu, ir atbalstīt tās priekšsēdētāja izraudzīšanās reglamenta projekta pieņemšanu.

Minētā reglamenta teksts ir pievienots šim lēmumam.

2. pants

Šis lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā.

Briselē, 2023. gada 18. septembrī

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*
L. PLANAS PUCHADES

PTO Valsts iepirkuma komitejas ("Komiteja") priekšsēdētāja izraudzīšanās reglaments

- (1) Puses katru gadu no savu pārstāvju vidus izraugās Valsts iepirkuma komitejas priekšsēdētāju.
  - (2) Puses drīkst nolemt pagarināt priekšsēdētāja pilnvaru termiņu, pamatojoties uz priekšsēdētāja darba plānu nākamajam gadam.
  - (3) Kandidātu izraugās par priekšsēdētāju, pamatojoties uz kandidāta spējām, pieredzi, pieejamību un kompetencēm uzņemties ar to saistītos pienākumus. Priekšsēdētājs darbosies privātpersonas statusā.
  - (4) Aizejošais priekšsēdētājs rīko konsultācijas izvēles atvieglošanai. Ja priekšsēdētāja nav, Puses pēc vienprātības principa drīkst iecelt pagaidu priekšsēdētāju vai aicināt to Pusi, no kuras nācis iepriekšējais priekšsēdētājs, rīkot šādas konsultācijas.
  - (5) Pirms šīm konsultācijām vai to gaitā priekšsēdētāja amata kandidātam(-iem) ir iespēja iepazīstināt Puses ar plāniem Komitejas vadīšanas laikposmam.
  - (6) Iecelšana notiek gada pirmajā regulārajā Komitejas sanāksmē. Ja priekšsēdētāja amats kļūst vakants gada vidū, Puses cenšas atrast aizstājēju pēc iespējas ātrāk.
  - (7) Iecelšana stājas spēkā pēc iepriekšējā punktā minētās sanāksmes. Ja minētajā laikā priekšsēdētāja nav, tas stājas spēkā nekavējoties.
  - (8) Priekšsēdētājs paliek amatā līdz nākamā kalendārā gada pirmās regulārās sanāksmes beigām, ja vien priekšsēdētājs nespēj pildīt savus pienākumus vai ātrāk neatkāpjas no amata.
  - (9) Ja Puses nespēj panākt vienprātību par priekšsēdētāja izvēli, kā rezultātā Komitejai nav iespējas izpildīt savu pienākumu sapulcēties vismaz reizi gadā, Komiteja pēc vienprātības principa drīkst iecelt pagaidu priekšsēdētāju, izvēloties kādu no kandidātiem, vai aicināt to Pusi, no kuras nācis iepriekšējais priekšsēdētājs, īslaicīgi vadīt Komitejas sanāksmes līdz tam, kad priekšsēdētāja norīkošana ir iespējama.
  - (10) Puses drīkst lemt par šā reglamenta turpmāku papildināšanu. Reglamentu drīkst pārskatīt piecu gadu laikā pēc tā pieņemšanas.
-

KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS LĒMUMS (ES) 2023/1795

(2023. gada 10. jūlijs)

kas pieņemts, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679, par personas datu pietiekamu aizsardzības līmeni ES un ASV datu privātuma regulējuma ietvaros*(izziņots ar dokumenta numuru C(2023) 4745)***(Dokuments attiecas uz EEZ)**

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) ⁽¹⁾, un jo īpaši tās 45. panta 3. punktu,

tā kā:

1. IEVADS

- (1) Ar Regulu (ES) 2016/679 ⁽²⁾ ir paredzēti noteikumi, saskaņā ar kuriem Savienībā esoši pārziņi vai apstrādātāji var nosūtīt personas datus trešām valstīm un starptautiskām organizācijām, ciktāl šāda nosūtīšana ietilpst regulas piemērošanas jomā. Noteikumi par datu starptautisko nosūtīšanu ir izklāstīti minētās regulas V nodaļā. Lai gan personas datu plūsma uz valstīm ārpus Eiropas Savienības un no tām ir būtiska pārrobežu tirdzniecības un starptautiskās sadarbības paplašināšanas nodrošināšanai, datu nosūtīšana uz trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām nedrīkst samazināt Savienībā nodrošināto personas datu aizsardzības līmeni ⁽³⁾.
- (2) Atbilstīgi Regulas (ES) 2016/679 45. panta 3. punktam Komisija ar īstenošanas aktu var nolemt, ka trešā valsts, trešās valsts teritorija vai viens vai vairāki konkrēti sektori nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni. Saskaņā ar šo nosacījumu personas datus var nosūtīt uz trešo valsti bez nepieciešamības saņemt jebkādu turpmāku atļauju, kā paredzēts Regulas (ES) 2016/679 45. panta 1. punktā un 103. apsvērumā.
- (3) Kā norādīts Regulas (ES) 2016/679 45. panta 2. punktā, lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību jāpieņem, pamatojoties uz visaptverošu trešās valsts tiesību sistēmas analīzi, gan attiecībā uz noteikumiem, kas piemērojami datu saņēmējiem, gan attiecībā uz ierobežojumiem un garantijām saistībā ar publisko iestāžu piekļuvi personas datiem. Komisijai novērtējumā jānosaka, vai attiecīgā trešā valsts garantē aizsardzības līmeni, kurš "pēc būtības ir līdzvērtīgs" Savienībā nodrošinātajam (Regulas (ES) 2016/679 104. apsvērumš). Vai tas tā ir, ir jāvērtē, ņemot vērā Savienības tiesību aktus, jo īpaši Regulu (ES) 2016/679, kā arī Eiropas Savienības Tiesas (Tiesas) judikatūru ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.

⁽²⁾ Vienkāršības labad šajā lēmumā izmantoto saīsinājumu saraksts ir dots VIII pielikumā.

⁽³⁾ Sk. Regulas (ES) 2016/679 101. apsvērumu.

⁽⁴⁾ Sk. spriedumu jaunākajā lietā C-311/18 *Facebook Ireland* un *Schrems (Schrems II)*, ECLI:EU:C:2020:559.

- (4) Kā Tiesa paskaidroja 2015. gada 6. oktobra spriedumā lietā C-362/14 *Maximillian Schrems / Data Protection Commissioner* ⁽⁵⁾ (*Schrems*), nav jākonstatē identisks aizsardzības līmenis. Konkrēti, attiecīgās trešās valsts izmantotie līdzekļi personas datu aizsardzībai var atšķirties no Savienībā izmantotajiem, ja vien tie praksē efektīvi nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni ⁽⁶⁾. Tāpēc aizsardzības līmeņa pietiekamības standarts neparedz Savienības noteikumu precīzu atkārtosanu. Drīzāk ir jāpārbauda, vai attiecīgās valsts tiesību sistēma spēj nodrošināt nepieciešamo aizsardzības līmeni, ņemot vērā tiesību uz privātumu būtību un to efektīvu īstenošanu, uzraudzību un izpildi ⁽⁷⁾. Turklāt saskaņā ar minēto spriedumu, piemērojot šo standartu, Komisijai jo īpaši būtu jānovērtē, vai attiecīgās trešās valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēti noteikumi, kuru mērķis ir ierobežot iespējamo iejaukšanos to personu pamattiesībās, kuru dati no Savienības ir nosūtīti uz attiecīgo valsti, – iejaukšanos, ko šīs valsts struktūras ir tiesīgas praktizēt, ja tā kalpo legītimam mērķim (piemēram, nacionālā drošība) un vai ir nodrošināta efektīva tiesiskā aizsardzība pret šāda veida iejaukšanos ⁽⁸⁾. Šajā saistībā norādījumi sniegti arī Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas Pietiekamības atsauces, kuru mērķis ir sīkāk precizēt šo standartu ⁽⁹⁾.
- (5) Piemērojamo standartu attiecībā uz šādu iejaukšanos pamattiesībās uz privātumu un datu aizsardzību Tiesa precizēja 2020. gada 16. jūlija spriedumā lietā C-311/18 *Data Protection Commissioner / Facebook Ireland Limited and Maximillian Schrems* (“*Schrems II*”), ar kuru tika atzīts par spēkā neesošu Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2016/1250 ⁽¹⁰⁾ par iepriekšējo transatlantisko datu plūsmas sistēmu – ES un ASV privātuma vairogu (privātuma vairogs). Tiesa uzskatīja, ka personas datu aizsardzības ierobežojumi, kas izriet no ASV iekšējā tiesiskā regulējuma par ASV publisko iestāžu piekļuvi no Savienības uz Amerikas Savienotajām Valstīm drošības nolūkos nosūtītiem personas datiem un šādu datu izmantošanu, nav ierobežoti tādā veidā, lai atbilstu prasībām, kas būtībā ir līdzvērtīgas tām, kuras Savienības tiesību aktos ir izvirzītas attiecībā uz šādu iejaukšanos tiesībās uz datu aizsardzību nepieciešamību un samērīgumu ⁽¹¹⁾. Tiesa arī uzskatīja, ka tas nesniedz iestādē izmantojamus tiesību aizsardzības līdzekļus, kas personām, kuru dati tiek nosūtīti uz ASV, sniegtu garantijas, kas būtībā ir līdzvērtīgas tām, kuras ir prasītas Hartas 47. pantā par tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību ⁽¹²⁾.
- (6) Pēc sprieduma lietā *Schrems II* Komisija uzsāka sarunas ar ASV valdību par iespējamu jaunu lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, kas atbilstu Regulas (ES) 2016/679 45. panta 2. punkta prasībām, kā to interpretējusi Tiesa. Šo diskusiju rezultātā ASV 2022. gada 7. oktobrī pieņēma izpildrikojumu Nr. 14086 “Drošības pasākumu uzlabošana ASV sakaru izlūkošanas darbībām” (IR Nr. 14086), ko papildina ASV Ģenerālprokurora izdotie noteikumi par Datu aizsardzības pārskatīšanas tiesu (“ĢP noteikumi”) ⁽¹³⁾. Turklāt ir atjaunināts regulējums, kas attiecas uz komercsabiedrībām, kuras apstrādā datus, kas nosūtīti no Savienības saskaņā ar šo lēmumu, – “ES un ASV datu privātuma regulējums” (“ES un ASV DPR” jeb “DPR”).
- (7) Komisija ir rūpīgi izvērtējusi ASV tiesību aktus un praksi, tajā skaitā IR Nr. 14086 un ĢP noteikumus. Pamatojoties uz konstatējumiem, kas izklāstīti 9.–200. apsvērumā, Komisija secina, ka Amerikas Savienotās Valstis nodrošina pietiekamu to personas datu aizsardzības līmeni, kas no Savienībā esoša pārziņa vai apstrādātāja ⁽¹⁴⁾ tiek nosūtīti sertificētām Amerikas Savienoto Valstu organizācijām saskaņā ar ES un ASV DPR.

⁽⁵⁾ Lieta C-362/14 *Maximillian Schrems/Data Protection Commissioner* (“*Schrems*”), ECLI:EU:C:2015:650, 73. punkts.

⁽⁶⁾ *Schrems*, 74. punkts.

⁽⁷⁾ Sk. Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei “Apmaina ar personas datiem un šo datu aizsardzība globalizētā pasaulē”, COM(2017) 7, 10.1.2017., 3.1. iedaļa, 6. un 7. lpp.

⁽⁸⁾ *Schrems*, 88. un 89. punkts.

⁽⁹⁾ Eiropas Datu aizsardzības kolēģija, Pietiekamības atsauces, WP 254 rev.01, pieejamas https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614108.

⁽¹⁰⁾ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2016/1250 (2016. gada 12. jūlijs) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, ko nodrošina ES un ASV privātuma vairogs (OV L 207, 1.8.2016., 1. lpp.).

⁽¹¹⁾ *Schrems II*, 185. punkts.

⁽¹²⁾ *Schrems II*, 197. punkts.

⁽¹³⁾ CFR 28. sadaļas 302. daļa.

⁽¹⁴⁾ Šis lēmums attiecas uz EEZ. Līgumā par Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ līgums) paredzēta Eiropas Savienības iekšējā tirgus paplašināšana, iekļaujot trīs EEZ valstis: Islandi, Lihtenšteinu un Norvēģiju. EEZ Apvienotā komiteja 2018. gada 6. jūlijā pieņēma Apvienotās komitejas lēmumu, ar ko Regulu (ES) 2016/679 iekļauj EEZ līguma XI pielikumā, un tas stājas spēkā 2018. gada 20. jūlijā. Tādējādi uz regulu attiecas minētais līgums. Tāpēc šajā lēmumā atsauces uz ES un ES dalībvalstīm ir jāsaprot arī kā atsauces uz EEZ valstīm.

- (8) Saskaņā ar šo lēmumu nav jāsaņem nekāda turpmāka atļauja datu nosūtīšanai no Savienībā iedibinātiem pārziņiem un apstrādātājiem ⁽¹⁵⁾ sertificētām organizācijām ASV. Tas neietekmē Regulas (ES) 2016/679 tiešu piemērošanu šādām organizācijām, ja ir izpildīti minētās regulas 3. pantā paredzētie nosacījumi attiecībā uz tās teritoriālo darbības jomu.

2. ES UN ASV DATU PRIVĀTUMA REGULĒJUMS

2.1. Personīgā un materiālā piemērošanas joma

2.1.1. Sertificētās organizācijas

- (9) ES un ASV DPR pamatā ir sertifikācijas sistēma, kuras ietvaros organizācijas ASV apņemas ievērot ASV Tirdzniecības ministrijas (DoC) izdoto un šā lēmuma I pielikumā iekļauto privātuma principu kopumu – ES un ASV datu privātuma regulējumu, ieskaitot papildprincipus (kopā saukti "Principi") ⁽¹⁶⁾. Lai varētu saņemt sertifikāciju saskaņā ar ES un ASV DPR, uz organizāciju jāattiecinā Federālās tirdzniecības komisijas (FTC) vai ASV Satiksmes ministrijas (DoT) izmeklēšanas un izpildes pilnvaras ⁽¹⁷⁾. DPR principus sāk piemērot uzreiz pēc sertifikācijas. Kā sīkāk paskaidrots 48.–52. apsvērumā, ES un ASV DPR organizācijām katru gadu ir atkārtoti jāiegūst sertifikācija, ka tās ievēro DPR principus ⁽¹⁸⁾.

2.1.2. Jēdzienu "personas dati", "pārzinis" un "pārstāvis" definīcijas

- (10) Aizsardzība, ko nodrošina ES un ASV DPR attiecas uz visiem personas datiem, kas no Savienības tiek nosūtīti ASV esošām organizācijām, kuras ir apliecinājušas, ka atbilst DPR principiem DoC, izņemot datus, kas ir savākti publicēšanai, pārraidīšanai vai citām žurnālistikas materiālu publiskas paziņošanas formām, kā arī informāciju iepriekš publicētos materiālos, kas tiek izplatīti no mediju arhīviem ⁽¹⁹⁾. Tāpēc šādu informāciju nevar nosūtīt, pamatojoties uz ES un ASV DPR.
- (11) DPR principos personas dati ir definēti tāpat kā Regulā (ES) 2016/679, t. i., kā "jebkādā formā reģistrēti dati, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu personu, kura ietilpst VDAR darbības jomā un ko organizācija Amerikas Savienotajās Valstīs ir saņēmusi no ES." ⁽²⁰⁾ Attiecīgi tie attiecas arī uz pseidonimizētiem (jeb ar šifru kodētiem) pētniecības datiem (arī gadījumos, kad atslēga netiek izpausta ASV saņēmējai organizācijai) ⁽²¹⁾. Tāpat personas datu "apstrāde" ir definēta kā "jebkura ar personas datiem veikta darbība vai darbību kopums ar vai bez automatizētiem līdzekļiem, piemēram, vākšana, reģistrēšana, sakārtošana, glabāšana, pielāgošana vai pārveidošana, izgūšana, skatīšana, izmantošana, izpaušana vai izplatīšana un dzēšana vai iznīcināšana." ⁽²²⁾
- (12) ES un ASV DPR attiecas uz organizācijām ASV, kas kvalificējas kā pārziņi (t. i., kā persona vai organizācija, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus) ⁽²³⁾ vai apstrādātāji (t. i., pārstāvji, kas darbojas pārziņa vārdā) ⁽²⁴⁾. ASV iedibinātiem apstrādātājiem ir jābūt līgumiski saistītiem rīkoties tikai saskaņā ar ES pārziņa norādījumiem un palīdzēt tam sniegt atbildes fiziskām personām, kas īsteno savas tiesības

⁽¹⁵⁾ Šis lēmums neietekmē Regulas (ES) 2016/679 prasības, kas attiecas uz Savienībā iedibinātām vienībām (pārziņiem un apstrādātājiem), kuras nosūta datus, piemēram, par apstrādes nolūka ierobežošanu, datu minimizēšanu, pārredzamību un datu drošību (sk. arī Regulas (ES) 2016/679 44. pantu).

⁽¹⁶⁾ Šajā sakarā sk. sprieduma *Schrems* 81. punktu, kurā Tiesa apstiprināja, ka pašsertifikācijas sistēma var nodrošināt pietiekamu aizsardzības līmeni.

⁽¹⁷⁾ I pielikuma I.2. iedaļa. FTC ir plaša jurisdikcija tirdzniecības jautājumos ar atsevišķiem izņēmumiem, piemēram, attiecībā uz bankām, aviosabiedrībām, apdrošināšanas nozari un telekomunikāciju pakalpojumu sniedzēju kopējām operatoru darbībām (lai arī ASV Devītā apgabala apelācijas tiesa 2018. gada 26. februāra lēmumā lietā *FTC / AT&T* apstiprināja, ka FTC ir jurisdikcija attiecībā uz šādu uzņēmumu darbībām, kas nav kopējās operatoru darbības). Sk. arī IV pielikuma 2. zemsvītras piezīmi. DoT ir kompetence nodrošināt aviosabiedrību un biļešu pārdevēju (gaisa transporta jomā) atbilstību. Sk. V pielikuma A iedaļu.

⁽¹⁸⁾ I pielikuma III.6. iedaļa.

⁽¹⁹⁾ I pielikuma III.2. iedaļa.

⁽²⁰⁾ I pielikuma I.8.a iedaļa.

⁽²¹⁾ I pielikuma III.14.g iedaļa.

⁽²²⁾ I pielikuma I.8.b iedaļa.

⁽²³⁾ I pielikuma I.8.c iedaļa.

⁽²⁴⁾ Sk., piemēram, I pielikuma II.2.b. iedaļu un II.3.b. un 7.d. iedaļu, kur ir skaidri norādīts, ka pārstāvji rīkojas pārziņa vārdā saskaņā ar tā norādījumiem un konkrētām līgumsaistībām.

atbilstoši DPR principiem ⁽²⁵⁾. Turklāt, ja apstrādi veic apakšuzņēmums, apstrādātājam ir jānoslēdz līgums ar apakšapstrādātāju, kas garantē tādu pašu aizsardzības līmeni, ko nodrošina DPR principi, un jāveic darbības, lai nodrošinātu tā pienācīgu īstenošanu ⁽²⁶⁾.

2.2. ES un ASV datu privātuma regulējuma principi

2.2.1. Nolūka ierobežojums un izvēle

- (13) Personas dati būtu jāapstrādā likumīgi un godprātīgi. Personas dati būtu jāvāc konkrētā nolūkā un pēc tam tos var izmantot, ja šāda izmantošana nav nesaderīga ar apstrādes nolūku.
- (14) Saskaņā ar ES un ASV DPR tas tiek nodrošināts, izmantojot dažādus DPR principus. Pirmkārt, saskaņā ar *datu integritātes un nolūka ierobežošanas principu*, līdzīgi kā saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 5. panta 1. punkta b) apakšpunktu, organizācija nedrīkst apstrādāt personas datus veidā, kas ir nesaderīgs ar nolūku, kuram tie sākotnēji vākti vai kuram datu subjekts pēc tam atļāvis tos izmantot ⁽²⁷⁾.
- (15) Otrkārt, lai personas datus izmantotu jaunam (mainītam) nolūkam, kas ir būtiski atšķirīgs, bet joprojām saderīgs ar sākotnējo nolūku, vai izpaustu tos trešai personai, organizācijai ir jānodrošina datu subjektiem iespēja iebilst (atteikties) saskaņā ar *izvēles principu* ⁽²⁸⁾, izmantojot skaidru, pamanāmu un viegli pieejamu mehānismu. Svarīgi, ka šis princips neaizstāj skaidro aizliegumu attiecībā uz nesaderīgu apstrādi ⁽²⁹⁾.

⁽²⁵⁾ I pielikuma III.10.a iedaļa. Sk. arī DoC sadarbībā ar Eiropas Datu aizsardzības kolēģiju izstrādātos norādījumus privātuma vairoga kontekstā, kuros ir precizēti ASV iedibināto apstrādātāju, kuri saņem personas datus no Savienības šā regulējuma ietvaros, pienākumi. Tā kā šie noteikumi nav mainījušies, šie norādījumi / BUJ joprojām attiecas uz ES un ASV DPR (<https://www.privacyshield.gov/article?id=Processing-FAQs>).

⁽²⁶⁾ I pielikuma II.3.b iedaļa.

⁽²⁷⁾ I pielikuma II.5.a iedaļa. Saderīgi nolūki var būt revīzija, krāpšanas novēršana vai citi nolūki, kas atbilst saprātīgas personas gaidām, ņemot vērā datu vākšanas kontekstu (sk. I pielikuma 6. zemsvītras piezīmi).

⁽²⁸⁾ I pielikuma II.2.a iedaļa. Tas neattiecas uz gadījumiem, kad organizācija sniedz personas datus apstrādātājam, kas darbojas tās vārdā un saskaņā ar tās norādījumiem (I pielikuma II.2.b iedaļa). Tomēr šajā gadījumā organizācijai ir jābūt noslēgtam līgumam un jānodrošina atbildība *atbildības par tālāku nosūtīšanu* principam, kā sīkāk aprakstīts 43. apsvērumā. Turklāt *izvēles* principu (kā arī *paziņošanas* principu) var ierobežot, ja personas datus apstrādā pienācīgas pārbaudes (kā daļu no iespējamās apvienošanas vai pārņemšanas) vai revīzijas kontekstā vienīgi tiktāl un tikai tādu laikposmu, kas ir vajadzīgs, lai izpildītu likumā noteiktās vai ar sabiedrības interesēm saistītās prasības, un citos apstākļos, kad šo DPR principu piemērošana kaitētu organizācijas likumīgajām interesēm pienācīgas pārbaudes izmeklēšanas vai revīzijas konkrētajā kontekstā (I pielikuma III.4. iedaļa). 15. papildprincips (I pielikuma III.15.a un b iedaļa) paredz arī izņēmumu no *izvēles* principa (kā arī no *paziņošanas* principa un *atbildības par tālāku nosūtīšanu* principa) attiecībā uz personas datiem no publiski pieejamiem avotiem (ja vien ES datu nosūtītājs nenorāda, ka uz šo informāciju attiecas ierobežojumi, kuru dēļ ir jāpiemēro minētie principi) vai personas datiem, kas iegūti no plašākai sabiedrībai pieejamiem reģistriem (ja vien tie nav apvienoti ar nepublisku informāciju un ir ievēroti visi izmantošanas nosacījumi). Tāpat 14. papildprincips (I pielikuma III.14.f iedaļa) paredz izņēmumu no *izvēles* principa (kā arī no *paziņošanas* principa un *atbildības par tālāku nosūtīšanu* principa) attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic farmācijas vai medicīnisko ierīču uzņēmums produktu drošuma un efektivitātes uzraudzības darbībām, ciktāl DPR principu ievērošana traucē ievērot normatīvās prasības.

⁽²⁹⁾ Tas attiecas uz visām datu nosūtīšanas darbībām ES un ASV DPR ietvaros, arī ja tās attiecas uz datiem, kas savākti saistībā ar darba tiesiskajām attiecībām. Lai arī sertificēta ASV organizācija tādēļ principā var izmantot cilvēkresursu datus atšķirīgiem mērķiem, kas nav saistīti ar darba tiesiskajām attiecībām (piemēram, konkrētiem tirgvedības paziņojumiem), tai ir jāievēro nesaderīgas apstrādes aizliegums, turklāt organizācijai to var darīt tikai saskaņā ar *paziņošanas* principu un *izvēles* principu. Izņēmuma gadījumā organizācija personas datus var izmantot papildu saderīgam nolūkam bez *paziņošanas* un *izvēles* nodrošināšanas, taču tikai tiktāl un tādā periodā, kā tas nepieciešams, neskarot organizācijas spēju īstenot darbinieku paaugstināšanu amatā, norīkošanu vai citu tamlīdzīgu nodarbinātības lēmumu pieņemšanu (sk. I pielikuma III.9.b. iedaļas iv) punktu). Aizliegums ASV organizācijai īstenot jebkādu represīvu darbību pret darbinieku, kas izdarījis šādu izvēli, tajā skaitā noteikt jebkādas ierobežojumus attiecībā uz darba iespējām, nodrošinās, ka, neraugoties uz subordinācijas un pakļautības attiecībām, uz darbinieku netiks izdarīts spiediens un tādējādi viņš var izdarīt patiešām brīvu izvēli. Sk. I pielikuma III.9.b iedaļas i) punktu.

2.2.2. Īpašu kategoriju personas datu apstrāde

- (16) Būtu vajadzīgas īpašas garantijas gadījumos, kad tiek apstrādāti "īpašu kategoriju" dati.
- (17) Saskaņā ar *izvēles principu* īpašas garantijas piemēro "sensitīvas informācijas" apstrādei, t. i., personas datiem, kas ietver medicīniskos datus vai datus par veselības stāvokli, norāda personas rasi vai etnisko izcelsmi, politiskos uzskatus, reliģisko vai filozofisko pārliecību, dalību arodbiedrībā vai ietver datus par fiziskās personas seksuālo dzīvi vai jebkādu citu informāciju, kas saņemta no trešās personas un ko šī persona identificē un uzskata par sensitīvu ⁽³⁰⁾. Tas nozīmē, ka jebkurus datus, kas saskaņā ar Savienības datu aizsardzības tiesību aktiem tiek uzskatīti par sensitīviem (arī datus par seksuālo orientāciju, ģenētiskos datus un biometriskos datus), sertificētās organizācijas uzskatīs par sensitīviem saskaņā ar ES un ASV DPR.
- (18) Parasti organizācijām no fiziskām personām ir jāsaņem apstiprināšana un nepārprotama piekrišana, lai izmantotu sensitīvu informāciju citiem nolūkiem, nevis tiem, kuriem tā sākotnēji tika vākta vai kuriem to vēlāk atļāvusi persona (ar piekrišanu), vai lai izpaustu to trešām personām ⁽³¹⁾.
- (19) Šāda piekrišana nav jāsaņem noteiktos apstākļos, kas ir līdzīgi Savienības datu aizsardzības tiesību aktos paredzētajiem izņēmumiem, piemēram, ja sensitīvu datu apstrāde ir personas sevišķi svarīgās interesēs; vajadzīga, lai celtu likumīgas prasības; vajadzīga, lai sniegtu medicīnisko aprūpi vai noteiktu diagnozi ⁽³²⁾.

2.2.3. Datu precizitāte, minimizēšana un drošība

- (20) Datim vajadzētu būt precīziem un nepieciešamības gadījumā atjauninātiem. Tiem vajadzētu būt arī adekvātiem, atbilstīgiem un nevajadzētu būt pārmērīgiem, ņemot vērā nolūkus, kādos tie tiek apstrādāti, un tie principā nebūtu jāglabā ilgāk nekā nepieciešams nolūkiem, kādos personas datus apstrādā.
- (21) Saskaņā ar *datu integritātes un nolūka ierobežojumu principu* ⁽³³⁾ personas dati ir jāierobežo tādā apmērā, lai tie atbilstu apstrādes nolūkam. Ciktāl tas ir vajadzīgs apstrādes nolūkiem, organizācijai jāveic samērīgi pasākumi, lai nodrošinātu, ka personas dati saistībā ar paredzētajiem nolūkiem ir ticami, precīzi, pilnīgi un atjaunināti.
- (22) Turklāt personas datus var glabāt formā, kas identificē fizisku personu vai padara tās identificēšanu iespējamu, (un tādējādi personas datu formā) ⁽³⁴⁾ tikai tik ilgi, kamēr tas nepieciešams nolūkam(-iem), kam dati sākotnēji tika vākti vai ko fiziskā persona vēlāk atļāva saskaņā ar *izvēles principu*. Šis pienākums neliedz organizācijām turpināt apstrādāt personas datus ilgāku laiku, bet tikai tik ilgi un tādā mērā, ciktāl šāda apstrāde ir pamatota ar vienu vai vairākiem šādiem īpašiem nolūkiem, kas ir pielīdzināmi Savienības datu aizsardzības tiesību aktos paredzētajiem izņēmumiem: arhivēšana sabiedrības interesēs, žurnālistika, literatūra un māksla, zinātniskā un vēstures pētniecība un statistiskā analīze ⁽³⁵⁾. Ja personas dati tiek saglabāti kādam no šiem nolūkiem, uz to apstrādi attiecas DPR principos paredzētie aizsardzības pasākumi ⁽³⁶⁾.
- (23) Personas dati arī būtu jāapstrādā tā, ka tiek nodrošināta to drošība, kas ietver aizsardzību pret neatļautu vai nelikumīgu apstrādi un pret nejaušu nozaudēšanu, iznīcināšanu vai bojāšanu. Tālab pārziņiem un apstrādātājiem būtu jāveic atbilstoši tehniskie vai organizatoriskie pasākumi, lai aizsargātu personas datus no iespējamiem apdraudējumiem. Šie pasākumi būtu jāizvērtē, ņemot vērā jaunākos sasniegumus, saistītās izmaksas un apstrādes raksturu, apjomu, kontekstu un nolūkus, kā arī riskus attiecībā uz fizisku personu tiesībām.

⁽³⁰⁾ I pielikuma II.2.c iedaļa.

⁽³¹⁾ I pielikuma II.2.c iedaļa.

⁽³²⁾ I pielikuma III.1. iedaļa.

⁽³³⁾ I pielikuma II.5. iedaļa.

⁽³⁴⁾ Sk. I pielikuma 7. zemsvītras piezīmi, kurā precizēts, ka fizisku personu uzskata par "identificējamu", ja organizācija vai trešā persona varētu pamatoti identificēt šo fizisko personu, ņemot vērā identifikācijas līdzekļus, kurus pamatoti varētu izmantot (cita starpā ņemot vērā izmaksas un laiku, kas vajadzīgi identifikācijai, un apstrādes laikā pieejamo tehnoloģiju).

⁽³⁵⁾ I pielikuma II.5.b iedaļa.

⁽³⁶⁾ Turpat.

- (24) Saskaņā ar ES un ASV DPR to garantē *drošības princips*, kas, līdzīgi kā noteikts Regulas (ES) 2016/679 32. pantā, paredz veikt saprātīgus un atbilstīgus drošības pasākumus, ņemot vērā ar apstrādi saistītos riskus un datu veidu ⁽³⁷⁾.

2.2.4. Pārredzamība

- (25) Datu subjektiem vajadzētu būt informētiem par viņu personas datu apstrādes galvenajām iezīmēm.
- (26) Tas tiek nodrošināts ar *paziņošanas principu* ⁽³⁸⁾, kas, līdzīgi kā Regulā (ES) 2016/679 noteiktās pārredzamības prasības, paredz, ka organizācijām ir pienākums informēt datu subjektus cita starpā par i) organizācijas dalību DPR, ii) savākto datu veidu, iii) apstrādes nolūku, iv) to trešo personu veidu vai identitāti, kurām personas dati var tikt izpausti, un šādas izpaušanas nolūkiem, v) viņu individuālajām tiesībām, vi) saziņas veidiem ar organizāciju un vii) pieejamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.
- (27) Šis paziņojums ir jāsniedz skaidrā un viegli saprotamā valodā, kad fiziskas personas pirmo reizi tiek lūgtas sniegt personas datus vai cik drīz vien iespējams pēc tam, bet jebkurā gadījumā pirms dati tiek izmantoti būtiski atšķirīgam (bet saderīgam) nolūkam, nevis tam, kādam tie tika vākti, vai pirms tie tiek izpausti trešai personai ⁽³⁹⁾.
- (28) Papildus tam organizācijām ir jāpublisko sava privātuma politika, kas atspoguļo DPR principus (vai – cilvēkresursu datu gadījumā – jānodrošina, lai tā būtu viegli pieejama attiecīgajām fiziskajām personām), un jānodrošina saites uz DoC tīmekļa vietni (ar plašāku informāciju par sertifikāciju, datu subjektu tiesībām un pieejamajiem tiesību aizsardzības mehānismiem), datu privātuma regulējuma sarakstu (DPR saraksts), kurā uzskaitītas iesaistītās organizācijas, un atbilstoša strīdu alternatīvas izšķiršanas pakalpojumu sniedzēja tīmekļa vietni ⁽⁴⁰⁾.

2.2.5. Individuālās tiesības

- (29) Datu subjektiem būtu jābūt noteiktām tiesībām, kas ir īstenojamas attiecībā uz pārzini vai apstrādātāju, jo īpaši tiesībām piekļūt datiem, tiesībām iebilst pret apstrādi un tiesībām panākt datu labošanu vai dzēšanu.
- (30) Šādas tiesības fiziskām personām nodrošina ES un ASV DPR *piekļuves princips* ⁽⁴¹⁾. Jo īpaši datu subjektiem ir tiesības bez pamatojuma iegūt no organizācijas apstiprinājumu par to, vai tā apstrādā ar viņiem saistītus personas datus, saņemt informāciju par šiem datiem un iegūt informāciju par apstrādes nolūku, apstrādājamo personas datu kategorijām un tiem saņēmējiem (vai to saņēmēju kategorijām), kuriem dati tiek izpausti ⁽⁴²⁾. Organizācijām ir pienākums atbildēt uz piekļuves pieprasījumiem samērīgā termiņā ⁽⁴³⁾. Organizācija var noteikt saprātīgus

⁽³⁷⁾ I pielikuma II.4.a iedaļa. Turklāt attiecībā uz cilvēkresursu datiem ES un ASV DPR paredz, ka darba devējiem ir jāievēro darbinieku vēlmēs attiecībā uz privātumu, ierobežojot piekļuvi personas datiem, noteiktus datus padarot anonīmus vai piešķirot kodus vai pseidonīmus (I pielikuma III.9.b iedaļas iii) punkts).

⁽³⁸⁾ I pielikuma II.1. iedaļa.

⁽³⁹⁾ I pielikuma II.1.b. iedaļa. 14. papildprincips (I pielikuma III.14.b un c iedaļa) paredz īpašus noteikumus par personas datu apstrādi saistībā ar veselības pētniecību un klīniskajiem izmēģinājumiem. Jo īpaši šis princips ļauj organizācijām apstrādāt klīnisko izmēģinājumu datus arī pēc tam, kad persona ir pārtraukusi dalību izmēģinājumā, ja tas ir skaidri norādīts paziņojumā, kas sniegts, kad fiziskā persona piekrita piedalīties. Tāpat, ja ES un ASV DPR organizācija saņem personas datus veselības pētniecības nolūkos, tā drīkst tos izmantot tikai jaunai pētniecības darbībai saskaņā ar *paziņošanas un izvēles principu*. Šādā gadījumā paziņojumā fiziskajai personai principā būtu jāsniedz informācija par jebkādu turpmāku konkrētu datu izmantošanu (piemēram, saistītiem pētījumiem). Ja no paša sākuma nav iespējams iekļaut visus turpmākos datu izmantošanas veidus (jo jauns izmantošanas gadījums pētniecības nolūkos varētu rasties jaunas izpratnes vai medicīnas/pētniecības attīstības rezultātā), jāiekļauj paskaidrojums, ka datus var izmantot turpmākās neparedzētās medicīnas un farmaceitiskās pētniecības darbībās. Ja šāda turpmāka izmantošana neatbilst vispārīgajiem pētniecības nolūkiem, kam dati vākti (t. i., ja jaunais nolūks būtiski atšķiras, taču joprojām ir saderīgs ar sākotnējo nolūku (sk. 14. un 15. apsvērumu)), ir jāsaņem jauna piekrišana. Sk. arī 28. zemsvītras piezīmē aprakstītos īpašos *paziņošanas principa* ierobežojumus/izņēmumus.

⁽⁴⁰⁾ I pielikuma III.6.d. iedaļa.

⁽⁴¹⁾ Sk. arī papildprincipu par piekļuvi (I pielikuma III.8. iedaļa).

⁽⁴²⁾ I pielikuma III.8.a iedaļas i)–ii) punkts.

⁽⁴³⁾ I pielikuma III.8.i iedaļa.

ierobežojumus attiecībā uz to, cik reizi noteiktā laikposmā tiks izpildīti konkrētas fiziskas personas piekļuves pieprasījumi, un var iekasēt maksu, kas nav pārmērīga, piemēram, ja pieprasījumi ir acīmredzami pārmērīgi, jo īpaši to atkārtotā dēļ⁽⁴⁴⁾.

- (31) Piekļuves tiesības var ierobežot tikai ārkārtas apstākļos, kas ir līdzīgi Savienības datu aizsardzības tiesību aktos paredzētajiem, jo īpaši, ja ar šādu piekļuvi tiktu pārkāptas citu personu likumīgās tiesības; ja piekļuves nodrošināšanas slogs vai izdevumi būtu nesamērīgi ar riskiem, kas konkrētajā gadījumā apdraud fiziskas personas privātumu (lai gan, nosakot, vai piekļuves nodrošināšana ir saprātīga, izdevumi un slogs nav noteicošie faktori); ciktāl informācijas izpaušana varētu būt pretrunā svarīgu sabiedrības interešu aizsardzībai, piemēram, nacionālajai drošībai, sabiedrības drošībai vai aizsardzībai; ja informācija satur konfidenciālu komercinformāciju vai informācija tiek apstrādāta tikai pētniecības vai statistikas nolūkos⁽⁴⁵⁾. Jebkādam tiesību izmantošanas atteikumam vai ierobežojumam ir nepieciešams obligāts un pienācīgs pamatojums, un organizācijas pienākums ir pierādīt, ka šīs prasības ir izpildītas⁽⁴⁶⁾. Veicot šo novērtējumu, organizācijai ir jo īpaši jāņem vērā fiziskās personas intereses⁽⁴⁷⁾. Ja informāciju ir iespējams nošķirt no citiem datiem, uz kuriem attiecas kāds ierobežojums, organizācijai aizsargātā informācija ir jāredzē un pārējā informācija jāatklāj⁽⁴⁸⁾.
- (32) Turklāt datu subjektiem ir tiesības panākt neprecīzu datu labošanu vai grozīšanu, kā arī to datu dzēšanu, kas apstrādāti, pārkāpjot DPR principus⁽⁴⁹⁾. Turklāt, kā paskaidrots 15. apsvērumā, fiziskām personām ir tiesības iebilst pret savu datu apstrādi, ja to veic nolūkos, kas būtiski atšķiras no (bet ir saderīgi ar) nolūkiem, kādiem dati tika vākti, un pret savu datu izpaušanu trešām personām. Ja personas dati tiek izmantoti tiešās tirgvedības nolūkos, fiziskām personām ir vispārīgas tiesības jebkurā laikā atteikties no to apstrādes⁽⁵⁰⁾.
- (33) DPR principos nav konkrēti skatīts jautājums par lēmumiem, kuri skar datu subjektu un ir balstīti vienīgi uz personas datu apstrādi automatizētā veidā. Tomēr attiecībā uz personas datiem, kas vākti Savienībā, ikvienu lēmumu, pamatojoties uz automatizētu apstrādi, parasti pieņems Savienībā esošs pārzinis (kam ir tieša saistība ar attiecīgo datu subjektu), un tam attiecīgi piemēro Regulu (ES) 2016/679⁽⁵¹⁾. Tas ietver nosūtīšanas scenārijus, kuros apstrādi veic ārvalstu (piemēram, ASV) uzņēmējs, kas rīkojas kā pārstāvis (apstrādātājs) Savienībā esoša pārzina vārdā (vai kā apakšapstrādātājs, kas rīkojas Savienībā esoša apstrādātāja vārdā, kurš ir saņēmis datus no Savienībā esoša pārzina, kas tos savācis), kurš uz šā pamata pieņem lēmumu.
- (34) To apstiprināja pētījums, ko Komisija pasūtīja 2018. gadā saistībā ar otro ikgadējo privātuma vairoga darbības pārskatu⁽⁵²⁾, kurā secināts, ka tolaik nebija pierādījumu, kas liecinātu, ka privātuma vairoga organizācijas parasti veic automatizētu lēmumu pieņemšanu, pamatojoties uz personas datiem, kas nosūtīti saskaņā ar privātuma vairogu.

⁽⁴⁴⁾ I pielikuma III.8.f iedaļas i)–ii) punkts un III.8.g iedaļa.

⁽⁴⁵⁾ I pielikuma III.4. iedaļa; 8.b, c, e; 14.e, f un 15.d.

⁽⁴⁶⁾ I pielikuma III.8.e iedaļas ii) punkts. Organizācijai jāinformē fiziskā persona par atteikuma/ierobežojuma iemesliem un jānorāda kontaktpunkts papildu informācijas saņemšanai (III.8.a iedaļas iii) punkts).

⁽⁴⁷⁾ I pielikuma III.8.a iedaļas ii)–iii) punkts.

⁽⁴⁸⁾ I pielikuma III.8.a iedaļas i) punkts.

⁽⁴⁹⁾ I pielikuma II.6. iedaļa un III.8.a iedaļas i) punkts.

⁽⁵⁰⁾ I pielikuma III.8.12. iedaļa.

⁽⁵¹⁾ Turpretī izņēmuma gadījumā, kad ASV organizācijai ir tieša saistība ar datu subjektu no Savienības, šāda saistība parasti ir rezultāts tam, ka ASV organizācija ir mērķtiecīgi vērsusies tieši pie šīs fiziskās personas Savienībā, piedāvājot tai preces vai pakalpojumus vai vērojot tās uzvedību. Šajā scenārijā uz ASV organizāciju attiecas Regulas (ES) 2016/679 piemērošanas joma (3. panta 2. punkts) un tāpēc tai ir tieši jāievēro ES datu aizsardzības tiesību akti.

⁽⁵²⁾ SWD(2018) 497 final, 4.1.5. iedaļa. Pētījumā galvenā uzmanība tika pievērsta tam, i) cik lielā mērā ASV privātuma vairoga organizācijas pieņem fiziskas personas ietekmējošus lēmumus, pamatojoties uz tādu personas datu apstrādi automatizētā veidā, kuri nosūtīti no ES uzņēmumiem saskaņā ar privātuma vairogu, un ii) fiziskām personām paredzētajiem aizsardzības pasākumiem, ko ASV federālīe tiesību akti paredz šāda veida situācijām, un nosacījumiem, ar kādiem šie aizsardzības pasākumi piemērojami.

- (35) Jebkurā gadījumā attiecībā uz jomām, kurās uzņēmumi visdrīzāk izmantotu personas datu automatizētu apstrādi, lai pieņemtu lēmumus, kas skar atsevišķu fizisku personu (piemēram, aizdevumu izsniegšana, hipotēku piedāvājumi, nodarbinātība, mājokļi un apdrošināšana), ASV tiesību aktos ir paredzēta īpaša aizsardzība pret nelabvēlīgiem lēmumiem⁽⁵³⁾. Šajos tiesību aktos parasti noteikts, ka fiziskām personām ir tiesības tikt informētām par īpašiem iemesliem, kas ir lēmuma pamatā (piemēram, atteikums izsniegt kredītu), lai apstrīdētu nepilnīgu vai neprecīzu informāciju (kā arī paļaušanos uz nelikumīgiem elementiem), un pieprasīt tiesisko aizsardzību. Patērētāju kredītēšanas jomā Likumā par godīgu kredītinformāciju (FCRA) un Likumā par vienlīdzīgām kredītēšanas iespējām (ECOA) ir ietverti aizsardzības pasākumi, kas patērētājiem nodrošina zināmas tiesības saņemt paskaidrojumu un apstrīdēt lēmumu. Šie tiesību akti attiecas uz daudzām jomām, tajā skaitā kredītēšanu, nodarbinātību, mājokļiem un apdrošināšanu. Turklāt daži diskriminācijas novēršanas likumi, piemēram, Pilsonisko tiesību likuma (*Civil Rights Act*) VII sadaļa un Likums par taisnīgumu mājokļu jautājumos (*Fair Housing Act*), nodrošina fiziskām personām aizsardzību attiecībā uz automatizētā lēmumu pieņemšanā izmantotajiem modeļiem, kas varētu izraisīt diskrimināciju noteiktu pazīmju dēļ, un piešķir fiziskām personām tiesības apstrīdēt šādus (arī automatizētos) lēmumus. Attiecībā uz veselības informāciju Likuma par veselības apdrošināšanas datu pārnesamību un pārskatatbildību (*HIPAA*) privātuma noteikumos ir paredzētas noteiktas tiesības, kas ir līdzīgas Regulā (ES) 2016/679 paredzētajām tiesībām attiecībā uz piekļuvi personas veselības informācijai. Turklāt ASV iestāžu norādījumu dokumentā noteikts, ka medicīnas pakalpojumu sniedzējiem ir jāsaņem informācija, kas tiem dod iespēju informēt fiziskas personas par medicīnas nozarē izmantotajām automatizētajām lēmumu pieņemšanas sistēmām⁽⁵⁴⁾.
- (36) Tāpēc šie noteikumi nodrošina aizsardzību, kas ir līdzīga aizsardzībai, ko nodrošina Savienības datu aizsardzības tiesību akti, maz ticamajā situācijā, kad automatizētus lēmumus pieņemtu pati ES un ASV DPR organizācija.

2.2.6. Tālākas nosūtīšanas ierobežojumi

- (37) Aizsardzības līmeni, kāds piešķirts personas datiem, kurus no Savienības nosūta organizācijām Amerikas Savienotajās Valstīs, nedrīkst samazināt šādu datu tālāka nosūtīšana saņēmējiem Amerikas Savienotajās Valstīs vai citā trešā valstī.
- (38) Saskaņā ar *atbildības par tālāku nosūtīšanu principu*⁽⁵⁵⁾ īpašus noteikumus piemēro tā sauktajai “tālākai nosūtīšanai”, proti ES un ASV DPR organizācijas veiktai personas datu nosūtīšanai pārzinim vai apstrādātājam, kas ir trešā persona, neatkarīgi no tā, vai pēdējais minētais atrodas Amerikas Savienotajās valstīs vai trešā valstī ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm (un Savienības). Jebkura tālāka nosūtīšana var notikt tikai i) ierobežotos un konkrētos nolūkos, ii) pamatojoties uz līgumu starp ES un ASV DPR organizāciju un trešo personu⁽⁵⁶⁾ (vai salīdzināmu vienošanos uzņēmumu grupā⁽⁵⁷⁾), un iii) tikai tad, ja šajā līgumā ir noteikts, ka trešā persona nodrošina tādu pašu aizsardzības līmeni, kādu garantē DPR principi.
- (39) Šis pienākums nodrošināt tādu pašu aizsardzības līmeni, kādu garantē DPR principi, lasīti kopā ar *datu integritātes un nolūka ierobežojuma principu*, konkrēti nozīmē, ka trešā persona drīkst apstrādāt tai nosūtītos personas datus tikai tādiem nolūkiem, kas nav nesaderīgi ar nolūkiem, kādiem tie ir vākti vai kādiem tos fiziskā persona vēlāk atļāvisi (saskaņā ar *izvēles principu*).

⁽⁵³⁾ Sk., piemēram, Likumu par vienlīdzīgām kredītēšanas iespējām (15 U.S.C. 1691 et seq.), Likumu par godīgu kredītinformāciju (15 USC § 1681 et seq.) vai Likums par taisnīgumu mājokļu jautājumos (42 U.S.C. 3601 et seq.). Turklāt Amerikas Savienotās Valstīs ir pievienojušās Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas mākslīgā intelekta principiem, kas cita starpā ietver pārrēķināmības, paskaidrošanas spējas, drošības un pārskatatbildības principus.

⁽⁵⁴⁾ Sk., piemēram, norādījumus, kas pieejami 2042-What personal health information do individuals have a right under HIPAA to access from their health care providers and health plans? | HHS.gov.

⁽⁵⁵⁾ Sk. I pielikuma II.3. iedaļu un papildprincipu “Obligāti līgumi par tālāku nosūtīšanu” (I pielikuma III.10. iedaļa).

⁽⁵⁶⁾ Saskaņā ar izņēmumu no šā vispārējā principa organizācija var tālāk nosūtīt neliela skaita darbinieku personas datus, neslēdzot līgumu ar saņēmēju, lai īstenotu ar nodarbinātību saistītas gadījuma rakstura operatīvas vajadzības, piemēram, lai rezervētu lidojumu vai numuru viesnīcā vai iegādātos apdrošināšanu. Tomēr arī šajā gadījumā organizācijai joprojām ir jāievēro *paziņošanas* un *izvēles* princips (sk. I pielikuma III.9.e iedaļu).

⁽⁵⁷⁾ Sk. papildprincipu “Obligāti līgumi par tālāku nosūtīšanu” (I pielikuma III.10.b iedaļa). Lai arī šis princips ļauj nosūtīt datus, balstoties arī uz ārpuslīgumiskiem instrumentiem (piemēram, grupas iekšējās atbilstības un kontroles programmas), tekstā ir precizēts, ka šiem instrumentiem vienmēr ir “jānodrošina personas datu aizsardzības nepārtrauktība saskaņā ar DPR principiem”. Turklāt, ņemot vērā to, ka sertificēta ASV organizācija ir atbildīga par DPR principu ievērošanu, tai būs spēcīgs stimuls izmantot tos instrumentus, kas ir patiešām rezultatīvi praksē.

- (40) *Atbildības par tālāku nosūtīšanu princips* būtu jālasa saistībā ar *paziņošanas principu* un gadījumā, kad tiek veikta tālāka nosūtīšana pārzinim, kas ir trešā persona ⁽⁵⁸⁾, – ar *izvēles principu*, saskaņā ar kuru datu subjekti ir jāinformē (cita starpā) par jebkura saņēmēja – trešās personas tipu/identitāti, tālākas nosūtīšanas nolūku, kā arī par piedāvāto izvēli un iespēju iebilst (atteikums) pret tālāku nosūtīšanu vai sensitīvu datu gadījumā – nepieciešamību sniegt “skaidru piekrišanu” (piekrišana) tālākai nosūtīšanu.
- (41) Pienākums nodrošināt tādu pašu aizsardzības līmeni, kādu nosaka DPR principi, attiecas uz visām trešām personām, kas iesaistītas šādi nosūtītu datu apstrādē, neatkarīgi no to atrašanās vietas (ASV vai citā trešā valstī), kā arī uz gadījumiem, kad sākotnējais saņēmējs, kas ir trešā persona, nosūta minētos datus citam saņēmējam, kurš ir trešā persona, piemēram, apakšapstrādes nolūkiem.
- (42) Visos gadījumos līgumā ar saņēmēju, kas ir trešā persona, ir jāparedz, ka saņēmējs informē ES un ASV DPR organizāciju, ja tas konstatē, ka vairs nevar izpildīt savu pienākumu. Ja tas tiek konstatēts, trešajai personai jāpārtrauc apstrāde vai ir jāveic citi pamatoti un atbilstoši pasākumi, lai labotu situāciju ⁽⁵⁹⁾.
- (43) Papildu aizsardzība ir piemērojama gadījumā, kad tiek veikta tālāka nosūtīšana pārstāvim (t. i., apstrādātājam), kas ir trešā persona. Šādā gadījumā ASV organizācijai ir jānodrošina, ka pārstāvis rīkojas tikai saskaņā ar tās norādījumiem, un jāveic pamatoti un atbilstoši pasākumi, lai i) nodrošinātu, ka pārstāvis faktiski apstrādā nosūtītos personas datus veidā, kas saskan ar organizācijas saistībām atbilstoši DPR principiem, un ii) lai, saņemot paziņojumu, apturētu un labotu neatļautu apstrādi ⁽⁶⁰⁾. DoC var pieprasīt, lai organizācija iesniedz līguma privātuma noteikumu kopsavilkumu vai to reprezentatīvu kopiju ⁽⁶¹⁾. Ja (apakš)apstrādes ķēdē rodas noteikumu ievērošanas problēmas, principā atbildību nes organizācija, kas darbojas kā personas datu pārzinis, kā to paredz *tiesību aizsardzības, izpildes un atbildības princips*, izņemot gadījumus, kad tā pierāda, ka nav atbildīga par kaitējumu izraisījušo notikumu ⁽⁶²⁾.

2.2.7. Pārskatatbildība

- (44) Saskaņā ar pārskatatbildības principu vienībām, kas apstrādā datus, ir jāievieš atbilstoši tehniskie un organizatoriskie pasākumi, lai tās efektīvi izpildītu savus datu aizsardzības pienākumus, un jāspēj pierādīt šādu izpildi, konkrēti – kompetentajai uzraudzības iestādei.
- (45) Tiklīdz organizācija ir brīvprātīgi nolēmusi iegūt sertifikāciju ⁽⁶³⁾ saskaņā ar ES un ASV DPR, tās faktiskā atbilstība DPR principiem ir obligāta un izpildāma. Saskaņā ar *tiesību aizsardzības, izpildes un atbildības principu* ⁽⁶⁴⁾ ES un ASV DPR organizācijām ir jānodrošina iedarbīgi mehānismi, ar ko nodrošināt atbilstību DPR principiem. Organizācijām arī jāveic pasākumi, lai apliecinātu ⁽⁶⁵⁾, ka to publicētā privātuma politika atbilst DPR principiem un faktiski tiek ievērota. To var īstenot vai nu ar pašnovērtēšanas sistēmu, kurā jāiekļauj iekšējās procedūras, ar ko tiek nodrošināts, ka darbinieki tiek apmācīti saistībā ar organizācijas privātuma politikas virzieniem un ka atbilstība tiek regulāri objektīvi pārbaudīta, vai arī ārējām atbilstības pārbaudēm, kuru metodes var iekļaut revīzijas vai izlases veida pārbaudes, vai arī tehnoloģisku rīku izmantošanu.

⁽⁵⁸⁾ Fiziskām personām nebūs tiesību atteikties, ja personas datus nosūta trešai personai, kas darbojas kā pārstāvis, lai pildītu uzdevumus ASV organizācijas vārdā un saskaņā ar tās norādījumiem. Tomēr, lai to darītu, ir nepieciešams līgums ar pārstāvi, un ASV organizācijas, īstenojot savas pilnvaras sniegt norādījumus, būs atbildīgas par to, lai garantētu aizsardzību saskaņā ar DPR principiem.

⁽⁵⁹⁾ Situācija ir atšķirīga atkarībā no tā, vai trešā persona ir pārzinis vai apstrādātājs (pārstāvis). Pirmajā gadījumā līgumā ar trešo personu ir jānosaka, ka šī trešā persona pārtrauc apstrādi vai veic citus pamatotus un atbilstošus pasākumus, lai labotu situāciju. Otrajā gadījumā šie pasākumi jāveic ES un ASV DPR organizācijai, jo tā kontrolē apstrādi, saskaņā ar kuras norādēm pārstāvis darbojas. Sk. I pielikuma II.3. iedaļu.

⁽⁶⁰⁾ I pielikuma II.3.b iedaļa.

⁽⁶¹⁾ Turpat.

⁽⁶²⁾ I pielikuma II.7.d iedaļa.

⁽⁶³⁾ Sk. arī papildprincipu “Pašsertifikācija” (I pielikuma III.6. iedaļa).

⁽⁶⁴⁾ Sk. arī papildprincipu “Strīdu izšķiršana un izpilde” (I pielikuma III.11. iedaļa).

⁽⁶⁵⁾ Sk. arī papildprincipu “Verifikācija” (I pielikuma III.7. iedaļa).

- (46) Turklāt organizācijām ir jā saglabā uzskaites dati par ES un ASV DPR prakses īstenošanu un pēc pieprasījuma tie jā dara pieejami neatkarīgai strīdu izšķiršanas struktūrai vai kompetentajai izpildes iestādei, ja tiek veikta izmeklēšana vai iesniegta sūdzība par neatbilstību ⁽⁶⁶⁾.

2.3. Pārvaldība, pārraudzība un izpilde

- (47) ES un ASV DPR pārvaldīs un pārraudzīs DoC. Regulējums paredz pārraudzības un izpildes mehānismus, lai pārbaudītu un nodrošinātu, ka ES un ASV DPR organizācijas ievēro DPR principus un ka tiek novērsta to neievērošana. Šie mehānismi ir izklāstīti DPR principos (I pielikums) un saistībās, ko uzņēmusies DoC (III pielikums), FTC (IV pielikums) un DoT (V pielikums).

2.3.1. Atkārtota sertifikācija

- (48) Lai iegūtu sertifikāciju saskaņā ar ES un ASV DPR (vai katru gadu veiktu atkārtotu sertifikāciju), organizācijām ir publiski jā paziņo par apņemšanos ievērot DPR principus, jā dara pieejama sava privātuma politika un tā pilnībā jā īsteno ⁽⁶⁷⁾. Iesniedzot (atkārtotas) sertifikācijas pieteikumu, organizācijām ir jā iesniedz DoC informācija, kas cita starpā ietver attiecīgās organizācijas nosaukumu, aprakstu par nolūkiem, kādos organizācija apstrādās personas datus, personas datus, uz kuriem attieksies sertifikācija, kā arī informāciju par izvēlēto pārbaudes metodi, attiecīgo neatkarīgo tiesību aizsardzības mehānismu un oficiālo iestādi, kuras jurisdikcijā ir nodrošināt atbilstību DPR principiem ⁽⁶⁸⁾.
- (49) Organizācijas var saņemt personas datus, pamatojoties uz ES un ASV DPR, no dienas, kad DoC tās ir iekļāvusi DPR sarakstā. Lai nodrošinātu juridisko noteiktību un izvairītos no "viltus apgalvojumiem", organizācijām, kas sertifikāciju iegūst pirmo reizi, nav atļauts publiski atsaukties uz to, ka tās ievēro DPR principus, pirms DoC nav konstatējusi, ka organizācijas sertifikācijas pieteikums ir pilnīgs, un iekļāvusi organizāciju DPR sarakstā ⁽⁶⁹⁾. Lai varētu turpināt izmantot ES un ASV DPR personas datu saņemšanai no Savienības, šādi organizācijai ik gadu ir atkārtoti jāsertificē sava dalība regulējuma īstenošanā. Ja organizācija kāda iemesla dēļ izstājas no ES un ASV DPR, tai ir jā dzēš visi paziņojumi, kas norāda, ka organizācija turpina piedalīties regulējuma īstenošanā ⁽⁷⁰⁾.
- (50) Kā atspoguļots III pielikumā izklāstītajās saistībās, DoC pārbaudīs, vai organizācijas atbilst visām sertifikācijas prasībām un ir ieviesušas (publisku) privātuma politiku, kurā ietverta saskaņā ar *paziņošanas principu* prasītā informācija ⁽⁷¹⁾. Pamatojoties uz pieredzi, kas gūta (atkārtotas) sertifikācijas procesā saskaņā ar privātuma vairogu, DoC veiks vairākas pārbaudes, tajā skaitā pārbaudīs, vai organizāciju privātuma politikās ir hipersaite uz pareizo sūdzību iesniegšanas veidlapu attiecīgā strīdu izšķiršanas mehānisma tīmekļa vietnē un, ja sertifikācijas pieteikumā ir iekļautas vairākas vienas organizācijas struktūras un meitasuzņēmumi, vai visu šo struktūru privātuma politikas atbilst sertifikācijas prasībām un ir viegli pieejamas datu subjektiem ⁽⁷²⁾. Turklāt vajadzības gadījumā DoC veiks savstarpējas pārbaudes ar FTC un DoT, lai pārliecinātos, ka uz organizācijām attiecas to (atkārtotas) sertifikācijas pieteikumos norādītā pārraudzības struktūra, un sadarbosies ar strīdu alternatīvas izšķiršanas struktūrām, lai pārliecinātos, ka organizācijas ir reģistrētas to (atkārtotas) sertifikācijas pieteikumos norādītajā neatkarīgajā tiesību aizsardzības mehānismā ⁽⁷³⁾.

⁽⁶⁶⁾ I pielikuma III.7. iedaļa.

⁽⁶⁷⁾ I pielikuma I.2. iedaļa.

⁽⁶⁸⁾ I pielikuma III.6.b iedaļa un III pielikums, sk. iedaļu "Pašsertifikācijas prasību izpildes pārbaude".

⁽⁶⁹⁾ I pielikuma 12. zemsvītras piezīme.

⁽⁷⁰⁾ I pielikuma III.6.h iedaļa.

⁽⁷¹⁾ I pielikuma III.6.a iedaļa un 12. zemsvītras piezīme, kā arī III pielikums, sk. iedaļu "Pašsertifikācijas prasību izpildes pārbaude".

⁽⁷²⁾ III pielikuma iedaļa "Pašsertifikācijas prasību izpildes pārbaude".

⁽⁷³⁾ Līdzīgi DoC sadarbosies ar trešo personu, kas būs datu DAI komisijas maksas veidā iekasēto līdzekļu turētājs (sk. 73. apsvērumu), lai pārbaudītu, vai organizācijas, kas izvēlējušās DAI par savu neatkarīgo tiesību aizsardzības mehānismu, ir samaksājušas maksu par attiecīgo gadu. Sk. III pielikuma iedaļu "Pašsertifikācijas prasību izpildes pārbaude".

- (51) DoC informēs organizācijas, ka, lai pabeigtu (atkārtotu) sertifikāciju, tām ir jānovērš visas pārbaudē konstatētās problēmas. Ja organizācija nesniedz atbildi DoC noteiktajā termiņā (piemēram, attiecībā uz atkārtotu sertifikāciju būtu sagaidāms, ka šis process tiks pabeigts 45 dienu laikā)⁽⁷⁴⁾ vai sertifikāciju nepabeidz citu iemeslu dēļ, pieteikums tiek uzskatīts par atsauktu. Šādā gadījumā saistībā ar jebkādu sagrozītu informāciju par dalību vai atbilstību ES un ASV DPR FTC vai DoT var veikt izpildes panākšanas darbības⁽⁷⁵⁾.
- (52) Lai nodrošinātu atbilstīgu ES un ASV DPR piemērošanu, ieinteresētajām personām, piemēram, datu subjektiem, datu nosūtītājiem un valsts datu aizsardzības iestādēm (DAI) jābūt spējīgām identificēt tās organizācijas, kuras ievēro DPR principus. Lai nodrošinātu šādu pārredzamību "ieejas punktā", DoC ir apņēmusies uzturēt un darīt sabiedrībai pieejamu to organizāciju sarakstu, kuras ir sertificējušas savu atbilstību DPR principiem un ir vismaz vienas no šā lēmuma IV un V pielikumā minētajām izpildes iestādēm jurisdikcijā⁽⁷⁶⁾. DoC atjauninās sarakstu, pamatojoties uz organizācijas ikgadējo atkārtotas sertifikācijas pieteikumu, kā arī ikreiz, kad organizācija izstāsies vai tiks izslēgta no ES un ASV DPR. Turklāt, lai garantētu pārredzamību arī "izejas punktā", DoC uzturēs un darīs pieejamu sabiedrībai to organizāciju sarakstu, kas svītrotas no saraksta, un katrā ziņā norādīs šādas svītrošanas iemeslu⁽⁷⁷⁾. Visbeidzot, tā norādīs saiti uz FTC tīmekļa vietni, kas veltīta ES un ASV DPR, kurā būs uzskaitītas regulējumā paredzētās FTC izpildes panākšanas darbības⁽⁷⁸⁾.

2.3.2. Atbilstības uzraudzība

- (53) DoC, izmantojot dažādus mehānismus, pastāvīgi uzraudzīs, vai ES un ASV DPR organizācijas faktiski ievēro DPR principus⁽⁷⁹⁾. Jo īpaši tā veiks nejausi izvēlētu organizāciju izlases veida pārbaudes, kā arī konkrētu organizāciju izlases veida pārbaudes uz vietas, ja tiks konstatētas iespējamās atbilstības problēmas (piemēram, par kurām DoC ziņojušas trešās personas), lai pārbaudītu, vai i) ir pieejams(-i) kontaktpunkts(-i), kas izskata sūdzības un datu subjektu pieprasījumus; vai ii) organizācijas privātuma politika ir viegli pieejama gan tās tīmekļa vietnē, gan ar hipersaiti DoC tīmekļa vietnē; vai iii) organizācijas privātuma politika joprojām atbilst sertifikācijas prasībām, un vai iv) organizācijas izvēlētais neatkarīgais strīdu izšķiršanas mehānisms ir pieejams sūdzību izskatīšanai⁽⁸⁰⁾.
- (54) Ja pastāvēs ticami pierādījumi, ka organizācija nepilda savas saistības saskaņā ar ES un ASV DPR (arī gadījumā, ja DoC saņem sūdzības vai organizācija sniedz neapmierinošas atbildes uz DoC jautājumiem), DoC prasīs, lai organizācija aizpilda un iesniedz detalizētu anketu⁽⁸¹⁾. Par organizācijām, kas laikus un apmierinoši neatbildēs uz anketas jautājumiem, tiks ziņots attiecīgajai iestādei (FTC vai DoT), lai tās veiktu iespējamās izpildes panākšanas darbības⁽⁸²⁾. Veicot atbilstības uzraudzības darbības saskaņā ar privātuma vairogu, DoC regulāri veica

⁽⁷⁴⁾ III pielikuma 2. zemsvītras piezīme.

⁽⁷⁵⁾ Sk. III pielikuma iedaļu "Pašsertifikācijas prasību izpildes pārbaude".

⁽⁷⁶⁾ Informācija par DPR saraksta pārvaldību ir atrodamā III pielikumā (sk. ievadu sadaļā "Datu privātuma regulējuma programmas pārvaldība un uzraudzība, ko veic Tirdzniecības ministrija") un I pielikumā (I.3. iedaļa, I.4. iedaļa, III.6.d iedaļa un III.11.g iedaļa).

⁽⁷⁷⁾ III pielikums, sk. ievadu sadaļā "Datu privātuma regulējuma programmas pārvaldība un uzraudzība, ko veic Tirdzniecības ministrija".

⁽⁷⁸⁾ Sk. III pielikuma iedaļu "Datu privātuma regulējuma tīmekļa vietnes pielāgošana konkrētām mērķauditorijas grupām".

⁽⁷⁹⁾ Sk. III pielikuma iedaļu "Datu privātuma regulējuma programmas periodiskas *ex officio* atbilstības pārbaudes un novērtējumi".

⁽⁸⁰⁾ Veicot uzraudzības darbības, DoC var izmantot dažādus rīkus, arī pārbaudīt, vai nav bojātas saites uz privātuma politikām, vai arī aktīvi sekot līdzi ziņām, lai atklātu paziņojumus, kas sniedz ticamus pierādījumus par neatbilstību.

⁽⁸¹⁾ Sk. III pielikuma iedaļu "Datu privātuma regulējuma programmas periodiskas *ex officio* atbilstības pārbaudes un novērtējumi".

⁽⁸²⁾ Sk. III pielikuma iedaļu "Datu privātuma regulējuma programmas periodiskas *ex officio* atbilstības pārbaudes un novērtējumi".

53. apsvērumā minētās izlases veida pārbaudes un nepārtraukti uzraudzīja publiskos paziņojumus, kas ļāva tai identificēt, risināt un novērst atbilstības problēmas⁽⁸³⁾. Organizācijas, kuras pastāvīgi pārkāps DPR principus, tiks dzēstas no DPR saraksta, un tām būs jānodod atpakaļ vai jāizdzēš regulējuma ietvaros saņemtie personas dati⁽⁸⁴⁾.

- (55) Citos dzēšanas gadījumos, piemēram, brīvprātīga izstāšanās vai atkārtotas sertifikācijas neveikšanas gadījumā, organizācijai dati ir vai nu jāizdzēš, vai jāatgriež, vai jāsauglabā, ja tā DoC katru gadu apliecina savu apņemšanos turpināt piemērot DPR principus vai nodrošina pietiekamu personas datu aizsardzību citā atļautā veidā (piemēram, izmantojot līgumu, kurā ir pilnībā atspoguļotas attiecīgo līguma standartklauzulu prasības, kuras apstiprinājusi Komisija)⁽⁸⁵⁾. Tādā gadījumā organizācijai ir jānorāda arī organizācijas kontaktpunkts attiecībā uz visiem ar ES un ASV DPR saistītajiem jautājumiem.

2.3.3. Nepatiesu apgalvojumu par dalību meklēšana un reaģēšana uz tiem

- (56) DoC uzraudzīs jebkādas nepatiesus apgalvojumus par dalību ES un ASV DPR vai ES un ASV DPR sertifikācijas zīmes neatbilstošu izmantošanu gan *ex officio*, gan pamatojoties uz sūdzībām (piemēram, kas saņemtas no DAI)⁽⁸⁶⁾. Jo īpaši DoC pastāvīgi pārbaudīs, vai organizācijas, kas i) izstājas no dalības ES un ASV DPR, ii) neveic ikgadējo atkārtoto sertifikāciju (t. i., vai nu sāka, bet savlaicīgi nepabeidza ikgadējās atkārtotās sertifikācijas procesu, vai pat nebija sākušas ikgadējo atkārtotās sertifikācijas procesu), iii) ir izslēgtas no dalības noteikumu "pastāvīgas neievērošanas" dēļ vai iv) nav pabeigušas sākotnējo sertifikāciju (t. i., sāka, bet savlaicīgi nepabeidza sākotnējās sertifikācijas procesu), no jebkuras attiecīgās publicētās privātuma politikas svītro atsauces uz ES un ASV DPR, kas norāda, ka attiecīgā organizācija aktīvi piedalās regulējuma īstenošanā⁽⁸⁷⁾. DoC arī veiks meklējumus tīmeklī, lai identificētu atsauces uz ES un ASV DPR organizāciju privātuma politikā, ieskaitot lai identificētu organizāciju, kuras nekad nav piedalījušas ES un ASV DPR, nepatiesus apgalvojumus⁽⁸⁸⁾.
- (57) Ja DoC konstatēs, ka atsauces uz ES un ASV DPR nav dzēstas vai ir izmantotas nepareizi, tā informēs organizāciju par iespējamo vēršanos *FTC/DoT*⁽⁸⁹⁾. Ja organizācija atbildi nesniegs, DoC jautājumu nodos attiecīgajai iestādei, lai tā veiktu iespējamās izpildes panākšanas darbības⁽⁹⁰⁾. *FTC*, *DoT* vai citas attiecīgās ASV izpildes iestādes var veikt izpildes panākšanas darbības, ja organizācija, sniedzot maldinošus paziņojumus vai īstenojot maldinošu praksi, sniedz sabiedrībai sagrozītu informāciju, ka ievēro DPR principus. Ja DoC tiek sniegta sagrozīta informācija, piemērojami izpildes pasākumi saskaņā ar Likumu par nepatiesu ziņu sniegšanu (18 U.S.C. § 1001).

⁽⁸³⁾ Otrajā ikgadējā privātuma vairoga pārskatā DoC informēja, ka ir veikusi izlases veida pārbaudes 100 organizācijās un 21 gadījumā nosūtījusi atbilstības anketas (pēc tam konstatētās problēmas tika novērstas), sk. Komisijas dienestu darba dokumentu SWD (2018) 497 final, 9. lpp. Tāpat trešajā ikgadējā privātuma vairoga pārskatā DoC ziņoja, ka, sekojot līdzībi publiskiem paziņojumiem, tā ir atklājusi trīs incidentus un sākusī praksi katru mēnesi izlases veidā pārbaudīt 30 uzņēmumus, kā rezultātā 28 % gadījumu tika veiktas turpmākas pārbaudes ar atbilstības anketām (pēc kurām atklātās problēmas tika nekavējoties novērstas vai trīs gadījumos atrisinātas pēc brīdinājuma vēstules nosūtīšanas); skatīt Komisijas dienestu darba dokumentu SWD (2019) 495 final, 8. lpp.

⁽⁸⁴⁾ I pielikuma III.11.g iedaļa. Pastāvīga neatbilstība jo īpaši rodas tad, ja organizācija atsakās ievērot galīgo lēmumu, ko pieņēmusi jebkura privātuma pašregulējuma, neatkarīgas strīdu izšķiršanas vai izpildes iestāde.

⁽⁸⁵⁾ I pielikuma III.6.f iedaļa.

⁽⁸⁶⁾ III pielikuma iedaļa "Nepatiesu apgalvojumu par dalību meklēšana un reaģēšana uz tiem".

⁽⁸⁷⁾ Turpat.

⁽⁸⁸⁾ Turpat.

⁽⁸⁹⁾ Turpat.

⁽⁹⁰⁾ Privātuma vairoga ietvaros DoC trešajā ikgadējā regulējuma pārskatīšanā ziņoja, ka tā laikposmā no 2018. gada oktobra līdz 2019. gada oktobrim ir konstatējusi 669 gadījumus, kad pausti nepatiesi apgalvojumi par dalību, no tiem lielākā daļa tika atrisināti pēc DoC brīdinājuma vēstules saņemšanas, bet 143 gadījumi tika nodoti *FTC* (sk. 62. apsvērumu tālāk). Sk. Komisijas SWD (2019) 495 final, 10. lpp.

2.3.4. *Izpilde*

- (58) Lai nodrošinātu, ka arī praksē tiek garantēts pietiekams datu aizsardzības līmenis, vajadzētu būt izveidotai neatkarīgai uzraudzības iestādei, kurai uzticētas pilnvaras uzraudzīt un nodrošināt datu aizsardzības noteikumu izpildi.
- (59) ES un ASV DPR organizācijām ir jābūt pakļautām ASV kompetento iestāžu – *FTC* un *DoT* – jurisdikcijai, kurām ir nepieciešamās izmeklēšanas un izpildes panākšanas pilnvaras, lai efektīvi nodrošinātu atbilstību DPR principiem ⁽⁹¹⁾.
- (60) *FTC* ir neatkarīga iestāde, ko veido pieci komisāri, kurus ieceļ priekšsēdētājs ar Senāta ieteikumu un piekrišanu ⁽⁹²⁾. Komisārus ieceļ uz septiņiem gadiem, un priekšsēdētājs viņus var atcelt no amata tikai par nerezultatīvu sniegumu, pienākumu nepildīšanu vai ļaunprātīgu rīcību, pildot amata pienākumus. *FTC* nedrīkst būt vairāk kā trīs komisāri no vienas politiskās partijas, un komisāri laikā, kad tie ir šajā amatā, nedrīkst nodarboties ar citu uzņēmējdarbību, strādāt citā profesijā vai algotā darbā.
- (61) *FTC* var izmeklēt atbilstību DPR principiem, kā arī nepatiesus apgalvojumus par DPR principu ievērošanu vai dalību ES un ASV DPR, ko sniedz organizācijas, kuras vai nu vairs nav iekļautas DPR sarakstā, vai arī nekad nav saņēmušas attiecīgu sertifikātu ⁽⁹³⁾. *FTC* var panākt atbilstību, pieprasot administratīvos vai federālās tiesas rīkojumus (arī "piekrišanas rīkojumus", kas panākti izlīguma ceļā) ⁽⁹⁴⁾ par pagaidu vai pastāvīgiem aizliegumiem vai citiem koriģējošiem pasākumiem, un sistemātiski uzraudzīs šādu rīkojumu izpildi ⁽⁹⁵⁾. Ja organizācijas šādus rīkojumus neievēro, *FTC* var nodot lietu tiesai, lai piemērotu civiltiesiskus sodus un citus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, tajā skaitā par jebkādu kaitējumu prettiesiskas rīcības rezultātā. Katrā ES un ASV DPR organizācijai izdotā piekrišanas rīkojumā būs nosacījumi par patstāvīgu ziņošanu ⁽⁹⁶⁾, un organizācijām būs jāpublisko visas attiecīgās ar ES un ASV DPR saistītās sadaļas, kas iekļautas jebkurā *FTC* iesniegtajā atbilstības vai novērtējuma ziņojumā. Visbeidzot, *FTC* uzturēs tiešaistes sarakstu ar organizācijām, kurām ES un ASV DPR lietās piemēroti *FTC* vai tiesas rīkojumi ⁽⁹⁷⁾.
- (62) Attiecībā uz privātuma vairogu *FTC* ir sākusi izpildes panākšanas darbības aptuveni 22 gadījumos gan saistībā ar konkrētu regulējuma prasību pārkāpumiem (piemēram, ja organizācija nav apstiprinājusi *DoC*, ka turpina piemērot privātuma vairoga aizsardzību pēc izstāšanās no tā, vai ja, veicot pašnovērtējumu vai ārēju atbilstības pārbaudi, nav pārbaudīts, vai organizācija ievēro minēto regulējumu) ⁽⁹⁸⁾, gan saistībā ar nepatiesiem apgalvojumiem par dalību regulējumā (piemēram, organizācijas, kas nav veikušas nepieciešamos pasākumus, lai iegūtu sertifikāciju, vai ir pieļāvušas to sertifikācijas izbeigšanos, bet, sagrozot informāciju, norādījušas, ka turpina dalību) ⁽⁹⁹⁾. Šīs izpildes panākšanas darbības citu starpā izrietēja no proaktīvas administratīvu pavēstu izmantošanas ar nolūku iegūtu materiālus no konkrētiem privātuma vairoga dalībniekiem, lai pārbaudītu, vai nav pieļauti būtiski privātuma vairoga pienākumu pārkāpumi ⁽¹⁰⁰⁾.

⁽⁹¹⁾ ES un ASV DPR organizācijai ir publiski jāpauž apņemšanās ievērot DPR principus, jāpublisko sava privātuma politika, kas atbilst šiem principiem, un tā pilnībā jāisteno. To neievērošanas gadījumā piemēro izpildes darbības saskaņā ar *FTC* likuma 5. pantu, kas aizliedz negodīgas un maldinošas darbības, ko veic tirdzniecībā vai kas to ietekmē (15 U.S.C. §45) un 49 U.S.C. §41712, kas aizliedz pārvadātājam vai biļešu pārdevējam iesaistīties negodīgā vai maldinošā praksē gaisa pārvadājumu nozarē vai gaisa pārvadājumu pakalpojumu pārdošanas jomā.

⁽⁹²⁾ 15 U.S.C. § 41.

⁽⁹³⁾ IV pielikums.

⁽⁹⁴⁾ No *FTC* saņemta informācija liecina, ka tai nav pilnvaru uz vietas veikt pārbaudes privātuma aizsardzības jomā. Tomēr tai ir pilnvaras likt organizācijām iesniegt dokumentus un sniegt liecības (sk. *FTC* likuma 20. pantu), un neatbilstības gadījumā tā var izmantot tiesu sistēmu, lai panāktu šādu rīkojumu izpildi.

⁽⁹⁵⁾ Sk. IV pielikuma iedaļu "Rīkojumu pieprasīšana un uzraudzība".

⁽⁹⁶⁾ *FTC* vai tiesas rīkojumos var būt prasība uzņēmumiem īstenot privātuma programmas un regulāri darīt *FTC* pieejamus atbilstības ziņojumus vai neatkarīgus šo programmu novērtējumus, ko veikušas trešās personas.

⁽⁹⁷⁾ IV pielikuma iedaļa "Rīkojumu pieprasīšana un uzraudzība".

⁽⁹⁸⁾ Komisijas SWD (2019) 495 final, 11. lpp.

⁽⁹⁹⁾ Sk. lietas, kas uzskaitītas *FTC* tīmekļa vietnē: <https://www.ftc.gov/business-guidance/privacy-security/privacy-shield>. Sk. arī Komisijas SWD (2017) 344 final, 17. lpp; Komisijas SWD (2018) 497 final, 12. lpp. un Komisijas SWD (2019) 495 final, 11. lpp.

⁽¹⁰⁰⁾ Sk., piemēram, Prepared Remarks of Chairman Joseph Simons at the Second Privacy Shield Annual Review ([ftc.gov](https://www.ftc.gov)).

- (63) Plašākā skatījumā *FTC* pēdējos gados ir īstenojusi izpildes panākšanas darbības vairākās lietās attiecībā uz atbilstību konkrētām arī ES un ASV DPR noteiktajām datu aizsardzības prasībām, piemēram, attiecībā uz nolūka ierobežojuma un datu saglabāšanas principiem⁽¹⁰¹⁾, datu minimizēšanu⁽¹⁰²⁾, datu drošību⁽¹⁰³⁾ un datu precizitāti⁽¹⁰⁴⁾.
- (64) *DoT* ir ekskluzīvas pilnvaras regulēt aviosabiedrību īstenoto privātuma praksi, un kopā ar *FTC* tai ir jurisdikcija attiecībā uz biļešu pārdevēju piemēroto privātuma praksi gaisa transporta pakalpojumu pārdošanas jomā. *DoT* amatpersonas vispirms cenšas panākt izlīgumu un, ja tas nav iespējams, var uzsākt izpildes procedūru, kas ietver pierādījumu izskatīšanu, ko veic *DoT* administratīvo tiesību tiesnesis, kurš ir pilnvarots izdot rīkojumus par darbības pārtraukšanu un noteikt civiltiesiskus sodus⁽¹⁰⁵⁾. Administratīvo tiesību tiesnešiem, lai nodrošinātu viņu neatkarību un objektivitāti, Administratīvā procesa likumā (*APA*) ir paredzēti vairāki aizsardzības līdzekļi. Piemēram, viņus var atlaist tikai ar pamatotu iemeslu; lietas viņiem tiek piešķirtas rotācijas kārtībā; viņi nedrīkst veikt pienākumus, kas nav savietojami ar viņu pienākumiem un atbildību kā administratīvo tiesību tiesnešiem; viņi nav pakļauti iestādes, kura viņus nodarbina (šajā gadījumā – *DoT*) izmeklēšanas komandas uzraudzībai; viņiem lietas ir jāiztiesā un izpildes funkcijas jāīsteno, ievērojot objektivitāti⁽¹⁰⁶⁾. *DoT* ir apņēmusies uzraudzīt izpildes rīkojumus un nodrošināt, lai ES un ASV DPR lietās izdotie rīkojumi būtu pieejami tās tīmekļa vietnē⁽¹⁰⁷⁾.

2.4. Tiesiskā aizsardzība

- (65) Lai nodrošinātu pietiekamu aizsardzību un jo īpaši individuālo tiesību īstenošanu, datu subjektam vajadzētu būt pieejamiem efektīviem administratīvajiem un tiesiskajiem aizsardzības līdzekļiem.
- (66) ES un ASV DPR, piemērojot *tiesību aizsardzības, izpildes un atbildības principu*, paredz, ka organizācijām jānodrošina tiesību aizsardzības līdzekļi fiziskām personām, kuras ietekmē neatbilstība, un tādējādi Savienības datu subjektiem ir iespēja iesniegt sūdzības par ES un ASV DPR organizāciju neatbilstību un vajadzības gadījumā panākt šo sūdzību atrisināšanu ar lēmumu, ar kuru nodrošina efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli⁽¹⁰⁸⁾. Sertifikācijas ietvaros organizācijām jāievēro šā principa prasības, paredzot iedarbīgus un viegli pieejamus neatkarīgus tiesību aizsardzības mehānismus, ar kuriem katras fiziskās personas sūdzības un strīdus var izmeklēt un efektīvi atrisināt, neradot izmaksas fiziskajai personai⁽¹⁰⁹⁾.

⁽¹⁰¹⁾ Sk., piemēram, *FTC* rīkojumu *Drizly, LLC* lietā, kur citastarp uzņēmumam uzlikts pienākums 1) iznīcināt tā savāktos personas datus, kas tam nav nepieciešami, lai patērētājiem nodrošinātu savus produktus vai pakalpojumus, 2) atturēties no personas datu vākšanas vai glabāšanas, ja vien tas nav nepieciešams saglabāšanas grafikā norādītiem konkrētiem nolūkiem.

⁽¹⁰²⁾ Sk., piemēram, *FTC* rīkojumu *CafePress* lietā (2022. gada 24. marts), kurā citastarp pieprasīts minimizēt vāktu datu apjomu.

⁽¹⁰³⁾ Sk., piemēram, *FTC* izpildes panākšanas darbības attiecībā uz *Drizly, LLC* un *CafePress*, kur attiecīgajiem uzņēmumiem pieprasīts ieviest īpašu drošības programmu vai konkrētus drošības pasākumus. Turklāt attiecībā uz datu aizsardzības pārkāpumiem skatīt arī *FTC* 2023. gada 27. janvāra rīkojumu *Chegg* lietā, 2019. gadā panākto izlīgumu ar *Equifax* (<https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2019/07/equifax-pay-575-million-part-settlement-ftc-cfpb-states-related-2017-data-breach>).

⁽¹⁰⁴⁾ Sk., piemēram, *RealPage, Inc* lietu (2018. gada 16. oktobris), kurā *FTC* veica izpildes panākšanas darbību saskaņā ar *FCRA*, vērsties pret īrnieku skrīninga uzņēmumu, kas izīrētājiem un īpašumu apsaimniekošanas uzņēmumiem sniedza izpētes ziņojumus par fiziskām personām, balstoties uz informāciju, kas iegūta no īres darījumu vēstures, publiski pieejamiem datiem (ieskaitot datus par sodāmību un piespiedu izlikšanu no dzīvesvietas) un kredītvēstures, un šie ziņojumi pēc tam tika ņemti vērā, vērtējot personu atbilstību mājokļu izīrešanai. *FTC* konstatēja, ka uzņēmums nav veicis saprātīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka uz tā automātiskā lēmumu pieņemšanas rīka pamata sniegtā informācija ir precīza.

⁽¹⁰⁵⁾ Sk. V pielikuma iedaļu "Izpildes panākšanas prakse".

⁽¹⁰⁶⁾ Sk. 5 U.S.C. §§ 3105, 7521(a), 554(d) un 556(b)(3).

⁽¹⁰⁷⁾ V pielikums, sk. iedaļu "Par ES un ASV DPR pārkāpumiem pieņemto izpildes rīkojumu uzraudzība un publicēšana".

⁽¹⁰⁸⁾ I pielikuma II.7. iedaļa.

⁽¹⁰⁹⁾ I pielikuma III.11. iedaļa.

- (67) Organizācijas var izvēlēties neatkarīgu tiesību aizsardzības mehānismu Savienībā vai Amerikas Savienotajās Valstīs. Kā sīkāk skaidrots 73. apsvērumā, tas ietver iespēju brīvprātīgi apņemties sadarboties ar ES DAI. Ja organizācijas apstrādā cilvēkresursu datus, šāda apņemšanās sadarboties ar ES DAI ir obligāta. Citas alternatīvas ietver neatkarīgas strīdu alternatīvas izšķiršanas mehānismus vai privātajā sektorā izstrādātas privātuma programmas, kuru noteikumos iekļauti DPR principi. Šādās programmās jāietver efektīvi izpildes mehānismi saskaņā ar *tiesību aizsardzības, izpildes un atbildības principa* prasībām.
- (68) Attiecīgi ES un ASV DPR paredz datu subjektiem vairākas iespējas īstenot savas tiesības, iesniegt sūdzības par ES un ASV DPR organizāciju neatbilstību un panākt viņu sūdzību izskatīšanu, ja nepieciešams, pieņemot lēmumu par efektīvu tiesisko aizsardzību. Fiziskas personas var iesniegt sūdzību tieši organizācijai, neatkarīgas strīdu izšķiršanas struktūrai, kuru izraudzījusies organizācija, valstu DAI, DoC vai FTC. Gadījumos, kad viņu sūdzības nav atrisinātas, izmantojot jebkuru no šiem tiesību aizsardzības vai izpildes mehānismiem, personām ir arī tiesības pieprasīt šķīrējtiesu, kuras lēmums ir saistošs (šā lēmuma I pielikumam pievienoto I pielikumu). Izņemot šķīrējtiesas kolēģiju, kuras gadījumā vispirms ir jāizmanto daži tiesiskās aizsardzības līdzekļi, pirms var pieprasīt šķīrējtiesu, fiziskās personas pēc savas izvēles var brīvi izvēlēties jebkuru vai visus tiesiskās aizsardzības mehānismus, un tām nav pienākuma izdarīt izvēli par labu vienam vai otram mehānismam vai ievērojot noteiktu secību.
- (69) Pirmkārt, Savienības datu subjekti var sekot ar neatbilstību DPR principiem saistītajām lietām, tieši sazinoties ar ES un ASV DPR organizācijām⁽¹¹⁰⁾. Lai sekmētu strīdu izšķiršanu, organizācijai ir jāievieš efektīvs tiesiskās aizsardzības mehānisms šādu sūdzību izskatīšanai. Tādēļ organizācijas privātuma politikai ir skaidri jāinformē fiziskas personas par kontaktpunktu organizācijā vai ārpus tās, kas izskatīs sūdzības (tajā skaitā jebkuru atbilstīgu iestādi Savienībā, kura var atbildēt uz pieprasījumiem vai sūdzībām), kā arī par izraudzīto neatkarīgas strīdu izšķiršanas struktūru (sk. 70. apsvērumu). Saņemot fiziskas personas sūdzību – gan tieši no pašas fiziskās personas, gan ar DoC starpniecību, kad DAI ir nodevusi to izskatīšanai, organizācijai ir jāsniedz atbilde Savienības datu subjektam 45 dienu laikā⁽¹¹¹⁾. Tāpat organizācijām ir nekavējoties jāatbild uz jautājumiem un citiem informācijas pieprasījumiem no DoC vai DAI⁽¹¹²⁾ (gadījumos, kad organizācija ir uzņēmusies saistības sadarboties ar DAI) saistībā ar to, kā tās ievēro DPR principus.
- (70) Otrkārt, personas var iesniegt sūdzību tieši organizācijas norīkotai neatkarīgai strīdu izšķiršanas struktūrai (Amerikas Savienotajās Valstīs vai Savienībā), kas izmeklē un risina fizisku personu sūdzības (ja vien tās nav acīmredzami nepamatotas vai nenozīmīgas) un nodrošina personai atbilstīgu tiesību aizsardzību bez maksas⁽¹¹³⁾. Šādas struktūras piemērotām sankcijām un tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ir jābūt pietiekami stingriem, lai nodrošinātu organizāciju atbilstību DPR principiem, un jāparedz organizācijas veikta neatbilstības ietekmes novēršana vai koriģēšana un, atkarībā no apstākļiem, turpmākas attiecīgo datu apstrādes pārtraukšana un/vai to dzēšana, kā arī neatbilstības konstatējumu publicēšana⁽¹¹⁴⁾. Organizācijas norīkotām neatkarīgām strīdu izšķiršanas struktūrām savās publiskajās tīmekļa vietnēs ir jāiekļauj relevantā informācija par ES un ASV DPR un pakalpojumiem, ko tās sniedz saskaņā ar šo regulējumu⁽¹¹⁵⁾. Tām katru gadu ir jāpublicē gada ziņojums, kurā sniegta kopējā statistika par šiem pakalpojumiem⁽¹¹⁶⁾.

⁽¹¹⁰⁾ I pielikuma III.11.d iedaļas i) punkts.

⁽¹¹¹⁾ I pielikuma III.11.d iedaļas i) punkts.

⁽¹¹²⁾ Tā ir izskatītāja iestāde, kuru norīkojusi DAI komisija, kas paredzēta papildprincipā "Datu aizsardzības iestāžu loma" (I pielikuma III.5. iedaļa).

⁽¹¹³⁾ I pielikuma III.11.d iedaļa.

⁽¹¹⁴⁾ I pielikuma II.7. un III.11.e iedaļa.

⁽¹¹⁵⁾ I pielikuma III.11.d iedaļas ii) punkts.

⁽¹¹⁶⁾ Gada pārskatā jāiekļauj šāda informācija: 1) pārskata gadā saņemto ar ES un ASV DPR saistīto sūdzību kopējais skaits; 2) saņemto sūdzību veidi; 3) strīdu izšķiršanas kvalitātes rādītāji, piemēram, sūdzību izskatīšanas ilgums, un 4) saņemto sūdzību rezultāti, jo īpaši noteikto tiesiskās aizsardzības līdzekļu vai sankciju skaits un veidi.

- (71) Veicot atbilstības pārbaudes procedūras, DoC var pārbaudīt, vai ES un ASV DPR organizācijas patiešām ir reģistrētas tādos neatkarīgos tiesību aizsardzības mehānismos, kurus tās norādījušas ⁽¹¹⁷⁾. Gan organizācijām, gan atbildīgajiem neatkarīgajiem tiesību aizsardzības mehānismiem ir jāspēj nekavējoties atbildēt uz DoC jautājumiem un informācijas pieprasījumiem saistībā ar ES un ASV DPR. DoC sadarbosies ar neatkarīgiem tiesību aizsardzības mehānismiem, lai pārbaudītu, vai tie savās tīmekļa vietnēs iekļauj informāciju par DPR principiem un par pakalpojumiem, ko tie sniedz saskaņā ar ES un ASV DPR, un vai tie publicē gada pārskatus ⁽¹¹⁸⁾.
- (72) Gadījumos, kad organizācija neievēro strīdu izšķiršanas vai pašregulējuma struktūras nolikumu, struktūrai par šādu neievērošanu ir jāinformē DoC un FTC (vai cita ASV iestāde ar piekrišanu izmeklēt organizācijas neatbilstību), vai kompetenta tiesa ⁽¹¹⁹⁾. Ja organizācija atsakās ievērot jebkuras privātuma pašregulējuma, neatkarīgas strīdu izšķiršanas vai valdības iestādes galīgo lēmumu vai gadījumā, ja šāda iestāde konstatē, ka organizācija bieži neievēro DPR principus, to var uzskatīt par pastāvīgu neizpildi, kā rezultātā DoC, vispirms informējot organizāciju, kura nav ievērojusi DPR principus, un dodot tai iespēju 30 dienu laikā atbildēt, svītros šo organizāciju no DPR saraksta ⁽¹²⁰⁾. Ja pēc svītrosanas no saraksta organizācija turpinās apgalvot, ka ir sertificēta ES un ASV DPR, DoC vērsīsies pie FTC vai citas izpildes iestādes ⁽¹²¹⁾.
- (73) Treškārt, arī fiziskas personas Savienībā var vērsties ar sūdzībām valsts DAI, kuras var izmantot izmeklēšanas un tiesību aizsardzības pilnvaras, kuras tām piešķirtās saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679. Organizācijām ir pienākums sadarboties, kad DAI veic izmeklēšanu un risina sūdzību – gan tad, ja tā attiecas uz cilvēkresursu datu apstrādi, kuri savākti saistībā ar darba tiesiskajām attiecībām, gan tad, ja attiecīgā organizācija ir brīvprātīgi piekritusi pārraudzībai, ko veic DAI ⁽¹²²⁾. Jo īpaši organizācijām ir jāatbild uz pieprasījumiem, jāievēro DAI sniegtie ieteikumi, tajā skaitā par tiesiskās aizsardzības vai kompensācijas pasākumiem, un jāsniedz DAI rakstveida apstiprinājums par šādu rīcību ⁽¹²³⁾. Ja DAI sniegtie ieteikumi netiek ņemti vērā, DAI šādas lietas nodod DoC (kas organizācijas var svītrot no ES un ASV DPR saraksta) vai, ja nepieciešama izpildes panākšanas darbība, lietas tiek nodotas FTC vai DoT (nesadarbošanās ar DAI un principu neievērošana ir aizliegta saskaņā ar ASV likumiem) ⁽¹²⁴⁾.
- (74) Lai veicinātu sadarbību efektīvas sūdzību izskatīšanas nolūkā, gan DoC, gan FTC ir izveidojušas īpašu kontaktpunktu, kas ir atbildīgs par tiešu saziņu ar DAI ⁽¹²⁵⁾. Šie kontaktpunkti sniedz atbalstu saistībā ar DAI pieprasījumiem par organizācijas atbilstību DPR principiem.
- (75) DAI sagatavotos ieteikumus ⁽¹²⁶⁾ sniedz pēc tam, kad abām strīdā iesaistītajām pusēm ir bijusi pienācīga iespēja sniegt piezīmes un uzrādīt visus pierādījumus, ko tās vēlas. Attiecīgā komisija var sniegt ieteikumus, cik vien drīz to atļaus prasība par pienācīgu izskatīšanu un parasti 60 dienu laikā pēc sūdzības saņemšanas ⁽¹²⁷⁾. Ja organizācija 25 dienu laikā pēc ieteikuma sniegšanas to neievēro un nesniedz pienācīgu paskaidrojumu par kavēšanos, komisija var paziņot par tās nodomu vai nu iesniegt lietu FTC (vai citai kompetentai ASV izpildes iestādei), vai arī secināt, ka

⁽¹¹⁷⁾ I pielikuma iedaļa "Pašsertifikācijas prasību izpildes pārbaude".

⁽¹¹⁸⁾ Sk. III pielikuma iedaļu "Sadarbības veicināšana ar strīdu alternatīvas izšķiršanas struktūrām, kas sniedz ar DPR principiem saistītus pakalpojumus". Sk. arī I pielikuma III.11.d iedaļas ii)–iii) punktu.

⁽¹¹⁹⁾ Sk. I pielikuma III.11.e iedaļu.

⁽¹²⁰⁾ Sk. I pielikuma III.11.g iedaļu, jo īpaši ii) un iii) punktu.

⁽¹²¹⁾ Sk. III pielikuma iedaļu "Nepatiesu apgalvojumu par dalību meklēšana un reaģēšana uz tiem".

⁽¹²²⁾ I pielikuma II.7.b iedaļa.

⁽¹²³⁾ I pielikuma III.5. iedaļa.

⁽¹²⁴⁾ I pielikuma III.5.c iedaļas ii) punkts.

⁽¹²⁵⁾ III pielikums (sk. iedaļu "Sadarbības ar DAI veicināšana") un IV pielikums (sk. iedaļas "Pieprasījumu prioritāra izskatīšana un izmeklēšana" un "Sadarbība izpildes jomā ar ES DAI").

⁽¹²⁶⁾ Datu aizsardzības iestādēm, pamatojoties uz savu kompetenci organizēt savu darbu un savstarpēji sadarboties, būtu jāizstrādā neformālas DAI komisijas reglaments.

⁽¹²⁷⁾ I pielikuma III.5.c iedaļas i) punkts.

sadarbošanās saistības ir ievērojami pārkāptas. Pirmajā gadījumā rezultāts var būt izpildes panākšanas darbība saskaņā ar FTC likuma 5. pantu (vai līdzīgu tiesību aktu) ⁽¹²⁸⁾. Otrajā gadījumā komisija informēs DoC, kas organizācijas atteikumu ievērot DAI komisijas ieteikumu uzskatīs par pastāvīgu pārkāpumu, kā rezultātā organizācija tiks svītrotā no DPR saraksta.

- (76) Ja DAI, kurai sūdzība ir adresēta, sūdzības atrisināšanas nolūkā nav rīkojusies vai ir rīkojusies nepietiekami, attiecīgajam sūdzības iesniedzējam ir iespēja apstrīdēt šādu (bez)darbību attiecīgās ES dalībvalsts vietējās tiesās.
- (77) Personas var arī iesniegt sūdzību DAI pat tad, ja DAI komisija nav norikota kā organizācijas strīdu izšķiršanas struktūra. Šādos gadījumos DAI var pārsūtīt šādas sūdzības DoC vai FTC. Lai atvieglotu un pastiprinātu sadarbību jautājumos, kas saistīti ar fizisku personu iesniegtām sūdzībām un ES un ASV DPR organizāciju neatbilstību, DoC izveidos īpašu kontaktpunktu, kas darbosies kā sadarbības koordinators un palīdzēs veikt DAI pieprasījumus par organizācijas atbilstību DPR principiem ⁽¹²⁹⁾. Tāpat īpašu kontaktpunktu ir apņēmusies izveidot FTC ⁽¹³⁰⁾.
- (78) Ceturtkārt, DoC ir apņēmusies saņemt, izskatīt un darīt visu iespējamo, lai izskatītu sūdzības par organizācijas neatbilstību DPR principiem ⁽¹³¹⁾. Šajā nolūkā DoC nodrošina īpašas procedūras DAI, lai nodotu sūdzības izskatīšanai speciālam kontaktpunktam, izsekotu tās un turpinātu saziņu ar organizācijām, lai sekmētu sūdzību risināšanu ⁽¹³²⁾. Lai paātrinātu fizisku personu iesniegtu sūdzību apstrādi, kontaktpunkts sazinās tieši ar attiecīgo DAI par atbilstības jautājumiem un īpaši informē to par sūdzību statusu periodā, kas nepārsniedz 90 dienas pēc nodošanas izskatīšanai ⁽¹³³⁾. Tas ļauj datu subjektiem iesniegt sūdzības par ES un ASV DPR organizāciju neatbilstību tieši savas valsts DAI un nodrošina, ka tās tiek pārsūtītas DoC kā ASV iestādei, kas pārvalda ES un ASV DPR.
- (79) Ja, pamatojoties uz pārbaudēm, kas veiktas *ex officio*, sūdzībām vai jebkādu citu informāciju, DoC secinās, ka organizācija ir pastāvīgi pārkāpusi DPR principus, tā dzēsīs šādu organizāciju no DPR saraksta ⁽¹³⁴⁾. Atteikums ievērot jebkādas privātuma pašregulējuma, neatkarīgas strīdu izšķiršana vai valsts struktūras (tajā skaitā DAI) galīgo lēmumu, tiks uzskatīts par pastāvīgu pārkāpumu ⁽¹³⁵⁾.
- (80) Piektkārt, ES un ASV DPR organizācijai ir jābūt pakļautai ASV kompetento iestāžu (jo īpaši FTC ⁽¹³⁶⁾) jurisdikcijai, kurām ir nepieciešamās izmeklēšanas un izpildes panākšanas pilnvaras, lai efektīvi nodrošinātu atbilstību DPR principiem. FTC prioritārā kārtā izskatīs pieprasījumus par neatbilstību DPR principiem, kuri saņemti no neatkarīgām strīdu izšķiršanas vai pašregulējuma struktūrām, DoC un DAI (rīkojoties pēc pašu iniciatīvas vai saskaņā ar sūdzībām) nosakot, vai ir pārkāpts FTC likuma 5. pants ⁽¹³⁷⁾. FTC ir uzņēmusies saistības izstrādāt standartizētu nodošanas izskatīšanai procedūru, norīkot iestādē kontaktpunktu DAI nodoto lietu izskatīšanai un apmainīties ar informāciju par izskatīšanai nodotajām lietām. Turklāt tā var pieņemt sūdzības tieši no fiziskām personām un pēc savas iniciatīvas veikt ar ES un ASV DPR saistītu izmeklēšanu, jo īpaši kā daļu no plašākas privātuma jautājumu izmeklēšanas.

⁽¹²⁸⁾ I pielikuma III.5.c iedaļas ii) punkts.

⁽¹²⁹⁾ Sk. III pielikuma iedaļu "Sadarbības ar DAI veicināšana".

⁽¹³⁰⁾ Sk. IV pielikuma iedaļas "Pieprasījumu prioritāra izskatīšana un izmeklēšana" un "Sadarbība izpildes jomā ar ES DAI".

⁽¹³¹⁾ III pielikums, sk., piemēram, iedaļu "Sadarbības ar DAI veicināšana".

⁽¹³²⁾ I pielikuma II.7.e iedaļa un III pielikuma iedaļa "Sadarbības ar DAI veicināšana".

⁽¹³³⁾ Turpat.

⁽¹³⁴⁾ I pielikuma III.11.g iedaļa.

⁽¹³⁵⁾ I pielikuma III.11.g iedaļa.

⁽¹³⁶⁾ ES un ASV DPR organizācijai ir publiski jāpauž apņemšanās ievērot DPR principus, jāpublisko sava privātuma politika, kas atbilst šiem principiem, un tā pilnībā jāīsteno. To neievērošanas gadījumā piemēro izpildes darbības saskaņā ar FTC likuma 5. pantu, kas aizliedz negodīgas un maldinošas darbības, ko veic tirdzniecībā vai kas to ietekmē.

⁽¹³⁷⁾ Sk. arī līdzīgas saistības, ko uzņēmusies DoT; V pielikums.

- (81) Sestkārt, ja fiziskas personas sūdzība nav apmierinoši atrisināta ne ar vienu citu pieejamo tiesiskās aizsardzības līdzekli, Savienības datu subjekts kā galēju tiesību aizsardzības mehānismu var izmantot iespēju pieprasīt saistošu šķīrējtiesu, ko spriež ES un ASV datu privātuma regulējuma kolēģija (ES un ASV DPR kolēģija) ⁽¹³⁸⁾. Organizācijām ir jāinformē fiziskas personas par iespēju pieprasīt saistošu šķīrējtiesu, un organizācijām ir pienākums reaģēt, ja fiziska persona ir izmantojusi šo iespēju, iesniedzot paziņojumu attiecīgajai organizācijai ⁽¹³⁹⁾.
- (82) ES un ASV DPR kolēģijas sastāvā ir vismaz desmit šķīrējtiesnešu, kurus iecēlusi DoC un Komisija, pamatojoties uz viņu neatkarību, godīgumu, kā arī pieredzi ASV privātuma un Savienības datu aizsardzības tiesībās. Katram atsevišķam strīdam puses no šī kopuma izvēlas vienu vai trīs ⁽¹⁴⁰⁾ šķīrējtiesnešus.
- (83) DoC šķīrējtiesas procesu pārvaldīšanai izvēlējās Starptautisko strīdu izšķiršanas centru (ICDR) – Amerikas Šķīrējtiesu asociācijas (AAA) starptautisko nodaļu. Lietu izskatīšanu ES un ASV DPR šķīrējtiesas kolēģijā reglamentēs saskaņots šķīrējtiesas reglaments un iecelto šķīrējtiesnešu rīcības kodekss. ICDR AAA tīmekļa vietnē ir sniegta skaidra un kodolīga informācija fiziskām personām par šķīrējtiesas mehānismu un šķīrējtiesas pieteikuma iesniegšanas procedūru.
- (84) Šķīrējtiesas noteikumi, par kuriem vienojušās DoC un Komisija, papildina ES un ASV DPR, kurā ir vairākas iezīmes, kas uzlabo šā mehānisma pieejamību Savienības datu subjektiem: i) sagatavojot prasību kolēģijai, datu subjektam var palīdzēt viņa valsts DAI; ii) lai gan šķīrējtiesa notiks Amerikas Savienotajās Valstīs, Savienības datu subjekti var izvēlēties piedalīties ar videokonferences vai telefonkonferences starpniecību, kas fiziskajai personai tiks nodrošināta bez maksas; iii) kaut arī šķīrējtiesā parasti tiek izmantota angļu valoda, mutiskais tulkojums šķīrējtiesas sēdē un rakstiskais tulkojums principā tiks nodrošināti pēc pamatota pieprasījuma un bez maksas datu subjektam; iv) visbeidzot, lai gan katrai pusei pašai jāsedz sava advokāta honorārs, ja to šķīrējtiesas kolēģijā pārstāv advokāts, DoC uzturēs fondu, kurā ES un ASV DPR organizācijas veiks ikgadējas iemaksas, lai segtu šķīrējtiesas procedūras izmaksas, nepārsniedzot maksimālo summu, ko noteiks ASV iestādes, apspriežoties ar Komisiju ⁽¹⁴¹⁾.
- (85) ES un ASV DPR kolēģijai būs tiesības piemērot fiziskajai personai pielāgotu, taisnīgu nemonetāru koriģējošu pasākumu ⁽¹⁴²⁾, kas nepieciešams, lai novērstu neatbilstību DPR principiem. Kaut arī, pieņemot lēmumu, šķīrējtiesas kolēģija ņem vērā citus tiesību aizsardzības līdzekļus, kas jau iegūti, izmantojot citus ES un ASV DPR mehānismus, fiziskas personas joprojām var vērsties šķīrējtiesā, ja tās uzskata, ka šie citi tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir nepietiekami. Tas ļauj Savienības datu subjektiem pieprasīt šķīrējtiesu visos gadījumos, kad ES un ASV DPR organizācijas neatkarīgu tiesību aizsardzības mehānismu vai ASV kompetento iestāžu (piemēram, FTC) darbība vai bezdarbība nav apmierinoši atrisinājusi viņu sūdzības. Šķīrējtiesas iespēju izmantot nevar, ja DAI ir juridiskas pilnvaras risināt izskatāmo prasību attiecībā uz ES un ASV DPR organizāciju, proti, gadījumos, kad organizācijai ir vai nu pienākums sadarboties un ievērot DAI ieteikumus attiecībā uz cilvēkresursu datu, kas savākti saistībā ar nodarbinātību, apstrādi, vai arī tā ir brīvprātīgi apņēmusies to darīt. Fiziskas personas var prasīt šķīrējtiesas lēmuma izpildi ASV tiesās saskaņā ar Federālo šķīrējtiesas procesa likumu – šādi tiek nodrošināti tiesiskās aizsardzības līdzekļi gadījumā, ja organizācija neievēro noteikumus.

⁽¹³⁸⁾ Sk. I pielikuma iedaļu "Šķīrējtiesas modelis".

⁽¹³⁹⁾ Sk. I pielikuma II.1.a iedaļas xi) punktu un II.7.c iedaļu.

⁽¹⁴⁰⁾ Pusēm būs jāvienojas par kolēģijas šķīrējtiesnešu skaitu.

⁽¹⁴¹⁾ I pielikuma G.6. iedaļa.

⁽¹⁴²⁾ Fiziskas personas nevar pieprasīt zaudējumu atlīdzināšanu šķīrējtiesā, bet šķīrējtiesas pieprasīšana neierobežo iespēju pieprasīt zaudējumu atlīdzināšanu parastās ASV tiesās.

- (86) Septīnkārt, ja organizācija neievēro savas saistības ievērot DPR principus un publicēto privātuma politiku, saskaņā ar ASV tiesību aktiem ir pieejami papildu tiesiskās aizsardzības līdzekļi – arī iespēja saņemt kaitējuma kompensāciju. Piemēram, fiziskas personas noteiktos apstākļos var iegūt tiesisko aizsardzību (arī kaitējuma kompensāciju) saskaņā ar štata patērētāju tiesību aktiem krāpnieciski sagrozītas informācijas, negodīgas vai maldinošas rīcības vai prakses gadījumos⁽¹⁴³⁾, kā arī saskaņā ar tiesību aktiem par atlīdzināmu kaitējumu (jo īpaši saistībā ar atlīdzināmu kaitējumu, kas attiecas uz vienatnības traucēšanu⁽¹⁴⁴⁾, vārda vai tēla piesavināšanos⁽¹⁴⁵⁾ un privātu faktu publiskošanu⁽¹⁴⁶⁾).
- (87) Kopā dažādās iepriekš aprakstītas tiesiskās aizsardzības metodes nodrošina, ka jebkura sūdzība par sertificētu organizāciju neatbilstību ES un ASV DPR tiek efektīvi izskatīta un risināta.

3. AMERIKAS SAVIENOTO VALSTU PUBLISKO IESTĀŽU PIEKĻUVE PERSONAS DATIEM, KO NOSŪTA NO EIROPAS SAVIENĪBAS, UN ŠĀDU DATU IZMANTOŠANA

- (88) Komisija ir arī novērtējusi ierobežojumus un garantijas, tajā skaitā pārraudzības un individuālās tiesiskās aizsardzības mehānismus, kas Amerikas Savienoto Valstu tiesību aktos pieejami saistībā ar tādu personas datu vākšanu un vēlāku izmantošanu, kurus ASV publiskās iestādes nosūta pārziņiem un apstrādātājiem ASV sabiedrības interesēs, jo īpaši krimināltiesību aizsardzības un nacionālās drošības nolūkos (“valdības piekļuve”) ⁽¹⁴⁷⁾. Novērtējot, vai nosacījumi, ar kādiem valdības piekļuve datiem, kas saskaņā ar šo lēmumu nosūtīti uz Amerikas Savienotajām Valstīm, atbilst “līdzvērtības pēc būtības” pārbaudei saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 45. panta 1. punktu, kā to interpretējusi Tiesa, ņemot vērā Pamattiesību hartu, Komisija jo īpaši ņēma vērā vairākus kritērijus.
- (89) Jo īpaši, jebkuriem ierobežojumiem, kas skar tiesības uz personas datu aizsardzību, ir jābūt paredzētiem tiesību aktos, un juridiskajam pamatam, kurš pieļauj šādu tiesību ierobežojumu, pašam jānosaka attiecīgo tiesību īstenošanas ierobežojuma darbības joma⁽¹⁴⁸⁾. Turklāt, lai nodrošinātu atbilstību samērīguma prasībai, saskaņā ar kuru atkāpes no personas datu aizsardzības un to ierobežojumi piemērojami tikai tiktāl, ciktāl tas ir absolūti nepieciešams (noteikti vajadzīgs) demokrātiskā sabiedrībā, lai sasniegtu konkrētus vispārējas nozīmes mērķus, kas ir līdzvērtīgi Savienībā atzītajiem, šim juridiskajam pamatam jāparedz skaidri un precīzi noteikumi, kas reglamentē attiecīgo pasākumu darbības jomu un piemērošanu, un jānosaka minimāli aizsardzības pasākumi, lai personām, kuru dati ir nosūtīti, būtu pietiekamas garantijas efektīvai viņu personas datu aizsardzībai pret ļaunprātīgas izmantošanas risku⁽¹⁴⁹⁾. Turklāt šiem noteikumiem un aizsardzības pasākumiem jābūt juridiski saistošiem un

⁽¹⁴³⁾ Sk., piemēram, Kalifornijas štata patērētāju aizsardzības likumu (*Cal. Civ. Code* §§ 1750 - 1785 (*West Consumers Legal Remedies Act*); Kolumbijas apgabala patērētāju tiesību aizsardzības likumu (*D.C. Code* §§ 28–3901); Floridas štata patērētāju tiesību aizsardzības likumu (*Fla. Stat. §§ 501.201–501.213, Deceptive and Unfair Trade Practices Act*); Ilinoisas štata patērētāju tiesību aizsardzības likumu (*815 Ill. Comp. Stat. 505/1–505/12, Consumer Fraud and Deceptive Business Practices Act*); Pensilvānijas štata patērētāju tiesību aizsardzības likumu (*73 Pa. Stat. Ann. §§ 201-1–201-9.3 (West) Unfair Trade Practices and Consumer Protection Law*).

⁽¹⁴⁴⁾ T. i., ja notikusi tiša iejaukšanās personas privātajās lietās tādā veidā, kas ļoti aizskartu saprātīgu personu (*Restatement (2nd) of Torts, §652(b)*).

⁽¹⁴⁵⁾ Šo atlīdzināmo kaitējumu parasti piemēro gadījumos, kad kāds piesavinās un izmanto kādas fiziskas personas vārdu vai tēlu, lai reklamētu uzņēmumu vai produktu vai līdzīgiem komerciāliem mērķiem (sk. *Restatement (2nd) of Torts, § 652C*).

⁽¹⁴⁶⁾ T. i., ja tiek publiskota informācija par personas privāto dzīvi, ja tā ļoti aizskar saprātīgu personu un ja šī informācija būtiski nerada legītimas bažas sabiedrībai (*Restatement (2nd) of Torts, § 652D*).

⁽¹⁴⁷⁾ Tas ir būtiski arī I pielikuma I.5. iedaļas kontekstā. Saskaņā ar to un līdzīgi, kā noteikts VDAR, atbilstībai datu aizsardzības prasībām un privātuma principos iekļautajām tiesībām var piemērot ierobežojumus. Tomēr šādi ierobežojumi nav absolūti; uz tiem var paļauties tikai noteiktos apstākļos, piemēram, tiktāl, cik tas nepieciešams, lai pakļautos tiesas rīkojumam vai ievērotu sabiedrības intereses, tiesībaizsardzības vai nacionālās drošības prasības. Šajā kontekstā un skaidrības labad šajā iedaļā arī ir dotas atsaucis uz 127.–141. apsvērumā novērtētajiem IR Nr. 14086 izklāstītajiem nosacījumiem.

⁽¹⁴⁸⁾ Sk. spriedumu lietā *Schrems II*, 174. un 175. punktu, un minēto judikatūru. Attiecībā uz dalībvalstu publisko iestāžu piekļuvi sk. spriedumu lietā *C-623/17 Privacy International*, ECLI:EU:C:2020:790, 65. punkts; un apvienotajās lietās *C-511/18, C-512/18 un C-520/18, La Quadrature du Net un citi*, ECLI:EU:C:2020:791, 175. punkts.

⁽¹⁴⁹⁾ Sk. spriedumu lietā *Schrems II*, 176. un 181. punktu, kā arī minēto judikatūru. Attiecībā uz dalībvalstu publisko iestāžu piekļuvi sk. arī spriedumu lietā *Privacy International*, 68. punkts, un *La Quadrature du Net un citi*, 132. punkts.

fiziskām personām izpildāmiem⁽¹⁵⁰⁾. Datu subjektiem jo īpaši jābūt iespējai celt prasību neatkarīgā un objektīvā tiesā, lai gūtu piekļuvi saviem personas datiem vai panāktu šādu datu labošanu vai dzēšanu⁽¹⁵¹⁾.

3.1. ASV publisko iestāžu piekļuve datiem un to izmantošana krimināltiesību aizsardzības nolūkos

- (90) Attiecībā uz iejaukšanos personas datus, kas nosūtīti saskaņā ar ES un ASV DPR krimināltiesību aizsardzības nolūkos, Amerikas Savienoto Valstu tiesību aktos ir noteikti vairāki ierobežojumi attiecībā uz piekļuvi personas datiem un to izmantošanu, kā arī ir paredzēti pārraudzības un tiesiskās aizsardzības mehānismi, kas atbilst šā lēmuma 89. apsvērumā minētajām prasībām. Nosacījumi, saskaņā ar kuriem var notikt šāda piekļuve, un garantijas, kas piemērojamas šo pilnvaru izmantošanai, ir sīki novērtēti turpmākajās iedaļās. Šajā saistībā ASV valdība (ar Tieslietu ministrijas (*DoJ*) starpniecību) ir arī sniegusi apliecinājumus par piemērojamiem ierobežojumiem un aizsardzības pasākumiem (šā lēmuma VI pielikums).

3.1.1. Juridiskais pamats, ierobežojumi un garantijas

3.1.1.1. Ierobežojumi un aizsardzības pasākumi attiecībā uz personas datu vākšanu krimināltiesību aizsardzības nolūkos

- (91) Personas datiem, ko apstrādā sertificētas ASV organizācijas un kas tiktu nosūtīti no Savienības, pamatojoties uz ES un ASV DPR, ASV federālie prokurori un federālie izmeklētāji krimināltiesību aizsardzības nolūkos var piekļūt saskaņā ar dažādām procedūrām, kā sīkāk paskaidrots 92.–99. apsvērumā. Šīs procedūras piemēro vienādi, ja informācija tiek iegūta no jebkuras ASV organizācijas neatkarīgi no attiecīgo datu subjektu valstspiederības vai dzīvesvietas⁽¹⁵²⁾.
- (92) Pirmkārt, pēc federālā tiesībaizsardzības iestādes darbinieka vai valdības advokāta pieprasījuma tiesnesis var izdot orderi kratīšanai vai konfiskācijai (arī elektroniski glabātas informācijas)⁽¹⁵³⁾. Šādu orderi var izdot tikai tad, ja pastāv "pamatots iemesls"⁽¹⁵⁴⁾, ka orderī norādītajā vietā ir atrodamas "konfiscējami priekšmeti" (noziedzīga nodarījuma pierādījumi, nelikumīgi turēti priekšmeti vai manta, kas paredzēta vai plānota izmantošanai vai izmantota noziedzīga nodarījuma izdarīšanā). Orderī jānorāda konfiscējamā manta vai priekšmets un jānorāda tiesnesis, kuram orderis ir jāatgriež. Persona, kas pakļauta kratīšanai vai kuras īpašums ir pakļauts kratīšanai, var

⁽¹⁵⁰⁾ Sk. spriedumu lietā *Schrems II*, 181. un 182. punktu.

⁽¹⁵¹⁾ Sk. spriedumu lietā *Schrems I*, 95. punktu, un spriedumu lietā *Schrems II*, 194. punktu. Šajā sakarā EST ir īpaši uzsvērusi, ka Pamattiesību hartas 47. panta ievērošana, garantējot tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību neatkarīgā un objektīvā tiesā, "atbilst arī Eiropas Savienībā prasītajam aizsardzības līmenim, kura ievērošana Komisijai ir jākonstatē, pirms tā pieņem lēmumu par atbilstību [aizsardzības līmeņa pietiekamību] saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 45. panta 1. punktu" (spriedums lietā *Schrems II*, 186. punkts).

⁽¹⁵²⁾ Sk. VI pielikumu. Skatīt, piemēram, attiecībā uz Likumu par telefona sarunu noklausīšanos (*Wiretap Act*), Glabāta saziņas satura likumu (*Stored Communications Act*) un Likumu par zvanīto numuru reģistrētājiem (*Pen Register Act*) (sīkāk minēti 95.–98. apsvērumā), *Suzlon Energy Ltd v. Microsoft Corp.*, 671 F.3d 726, 729 (9th Cir. 2011).

⁽¹⁵³⁾ Federālie kriminālprocesa noteikumi (*Federal Rules of Criminal Procedure*), 41. not. 2018. gada spriedumā Augstākā tiesa apstiprināja, ka kratīšanas orderis vai ordera izņēmums ir nepieciešams arī tiesībaizsardzības iestādēm, lai piekļūtu vēsturiskiem mobilo sakaru staciju atrašanās vietu ierakstiem, kas sniedz visaptverošu pārskatu par lietotāja pārvietošanos, un ka lietotājam var būt pamatotas cerības uz privātumu attiecībā uz šādu informāciju (*Timothy Ivory Carpenter* / Amerikas Savienotās Valstis, Nr. 16-402, 585 U.S. (2018)). Tāpēc šādus datus no mobilo sakaru uzņēmuma parasti nevar iegūt, pamatojoties uz tiesas rīkojumu, ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka informācija ir relevanta un būtiska noteiktoai kriminālizmeklēšanai, bet, ja tiek izmantots orderis, ir jāpierāda pamatota iemesla pastāvēšana.

⁽¹⁵⁴⁾ Augstākā tiesa uzskata, ka "pamatots iemesls" ir "praktisks, netehniskais" standarts, kas balstās uz "ikdienas dzīves faktu un praktiskiem apsvērumiem, saskaņā ar kuriem rīkojas saprātīgi un apdomīgi cilvēki (...) "(*Illinois/Gates*, 462 U.S. 213, 232 (1983)). Attiecībā uz kratīšanas orderiem pamatots iemesls pastāv tad, ja pastāv pamatota varbūtība, ka kratīšanā tiks atrasti noziedzīga nodarījuma pierādījumi (turpat).

pieprasīt neatklāt pierādījumus, kas iegūti nelikumīgas kratīšanas rezultātā vai izriet no šādas kratīšanas, ja šie pierādījumi tiek iesniegti pret šo personu kriminālprocesā⁽¹⁵⁵⁾. Ja datu turētājam (piemēram, uzņēmumam) tiek pieprasīts izpaust datus saskaņā ar orderi, tas var jo īpaši apstrīdēt šādu izpaušanas prasību kā pārmērīgi apgrūtināšu⁽¹⁵⁶⁾.

- (93) Otrkārt, tiesas pavēsti var izdot zvērinātie (tiesas izmeklēšanas daļa, ko sasauc tiesnesis vai mirtiesnesis) saistībā ar konkrētu smagu noziegumu⁽¹⁵⁷⁾ izmeklēšanu, parasti pēc federālā prokurora pieprasījuma, lai prasītu kādam iesniegt vai darīt pieejamus komercdarbības dokumentus, elektroniski glabātu informāciju vai citus materiālus vienumus. Papildus tam vairākos federālajos likumos ir atļauts izmantot administratīvās pavēstes, lai panāktu, ka tiek sagatavoti vai darīti pieejami komercdarbības dokumenti, elektroniski glabāta informācija vai citi materiāli vienumi, ko izmantot izmeklēšanās par krāpšanu veselības aprūpes jomā, vardarbīgu izturēšanos pret bērnu, slepenā dienesta aizsardzību, ar kontrolējamām vielām saistītām lietām un ģenerālinspektora veiktajās izmeklēšanās⁽¹⁵⁸⁾. Abos gadījumos informācijai ir jābūt relevantai izmeklēšanai, un tiesas pavēste nedrīkst būt nepamatota, t. i., pārāk vispārīga, patvaļīga vai apgrūtināša (un tiesas pavēstes saņēmējs to var apstrīdēt, pamatojoties uz šiem iemesliem)⁽¹⁵⁹⁾.
- (94) Ļoti līdzīgi nosacījumi attiecas uz administratīvām pavēstēm, kas izdotas, lai pieprasītu piekļuvi datiem, kuri ir ASV uzņēmumu rīcībā civiliem vai regulatīviem ("sabiedrības interešu") nolūkiem. Aģentūru, kuras pilda civilas vai regulatīvas funkcijas, pilnvaras izdot šādas administratīvās pavēstes ir jāparedz tiesību aktā. Administratīvās pavēstes izmantošanai tiek piemērota "pamatotības pārbaude", kas paredz, ka izmeklēšana tiek veikta saskaņā ar likumīgu nolūku, ar pavēsti pieprasītā informācija attiecas uz šo nolūku, ar pavēsti pieprasītā informācija aģentūrai jau nav pieejama un ir izpildīti pavēstes izdošanai nepieciešamie administratīvie soļi⁽¹⁶⁰⁾. Augstākās tiesas judikatūrā arī ir precizēta nepieciešamība līdzsvarot sabiedrības interešu nozīmīgumu pieprasītajā informācijā ar personas un organizācijas privātuma interešu nozīmīgumu⁽¹⁶¹⁾. Lai arī administratīvās pavēstes izmantošanai nav nepieciešama iepriekšēja tiesas atļauja, to var izvērtēt tiesā, ja uz iepriekšminētā pamata to apstrīd saņēmējs vai ja izdevējaģentūra vērsas tiesā, lai pavēsti izpildītu⁽¹⁶²⁾. Papildus šiem vispārīgajiem ierobežojumiem, atsevišķos tiesību aktos var būt paredzētas konkrētas (stingrākas) prasības⁽¹⁶³⁾.

⁽¹⁵⁵⁾ *Mapp/Ohio*, 367 U.S. 643 (1961).

⁽¹⁵⁶⁾ Sk. *In re Application of United States*, 610 F.2d 1148, 1157 (3d Cir. 1979) (kurā uzskatīts, ka "pienācīgā procesā nepieciešama uzklaušana jautājumā par apgrūtinājumu, pirms liek tālruņa sakaru uzņēmumu sniegt" palīdzību saistībā ar kratīšanas orderi) un *In re Application of United States*, 616 F.2d 1122 (9th Cir. 1980).

⁽¹⁵⁷⁾ ASV Konstitūcijas piektais grozījums paredz, ka zvērinātajiem ir jāceļ apsūdzība par ikvienu "ar nāvi sodāmu vai citādu smagu noziedzīgu nodarījumu". Iepriekšējās izmeklēšanas zvērināto tiesā ir no 16 līdz 23 zvērināto, un tie nosaka, vai pastāv pamatots iemesls uzskatīt, ka ir izdarīts noziegums. Lai nonāktu pie šāda secinājuma, iepriekšējās izmeklēšanas zvērināto tiesām ir piešķirtas izmeklēšanas pilnvaras, kas ļauj tām izdot pavēstes.

⁽¹⁵⁸⁾ Sk. VI pielikumu.

⁽¹⁵⁹⁾ Federālie kriminālprocesa noteikumi, 17. not.

⁽¹⁶⁰⁾ *United States v. Powell*, 379 U.S. 48 (1964)

⁽¹⁶¹⁾ *Oklahoma Press Publishing Co. v. Walling*, 327 U.S. 186 (1946).

⁽¹⁶²⁾ Augstākā tiesa ir precizējusi, ka administratīvās pavēstes apstrīdēšanas gadījumā tiesai ir jāvērtē, vai 1) izmeklēšana tiek veikta likumā pamatotā nolūkā, 2) Kongresam ir atļauts pieprasīt konkrētās pavēstes izmantošanas pilnvaras un 3) "pieprasītie dokumenti ir izmeklēšanai relevanti". Tiesa arī ir norādījusi, ka administratīvās pavēstes pieprasījumam ir jābūt "saprātīgam", t. i. "jānorāda iesniedzamie dokumenti, kas atbilst, bet nepārsniedz attiecīgās izmeklēšanas nolūku", ieskaitot "precizitāti aprakstot pārmeklējamo vietu un personas vai priekšmetus, kas konfiscējami".

⁽¹⁶³⁾ Piemēram, Likums par tiesībām uz finanšu datu aizsardzību (*Right to Financial Privacy Act*) valsts iestādei paredz tiesības izmantot administratīvu pavēsti, lai iegūtu finanšu iestādes glabātus finanšu datus, tikai, ja 1) ir pamats uzskatīt, ka pieprasītie dati ir saistīti ar legītimu tiesībaizsardzības iestāžu izmeklēšanu un 2) klientam ir izsniegta pavēstes kopija kopā ar paziņojumu, kurā ar saprātīgu precizitāti ir norādīts izmeklēšanas raksturs (12 U.S.C. §3405). Vēl viens piemērs ir Likums par godīgu kredītinformāciju (*Fair Credit Reporting Act*), kas patērētāju kredītu uzraudzības iestādēm, atbildot uz administratīvās pavēstes pieprasījumiem, aizliedz atklāt patērētāja kredītinformāciju (tām ir atļauts atbildēt tikai uz zvērināto pavēstēm vai tiesas rīkojumiem, 15 U.S.C. §1681 et seq.). Uz piekļuvi saziņas datiem attiecas Glabātās saziņas satūra likuma konkrētās prasības, ieskaitot attiecībā uz iespēju izmantot administratīvās pavēstes (detalizētu pārskatu skatīt 96. un 97. apsvērumā).

- (95) Treškārt, iegūt piekļuvi sakaru datiem krimināltiesību aizsardzības iestādēm ļauj vairāki juridiskie pamati. Tiesa var izdot rīkojumu, ar ko atļauj saistībā ar noteiktu tālruņa numuru vai e-pastu vākt reāllaika informāciju par zvanīšanu, maršrutēšanu, adresēšanu un signalizēšanu, kas nav saistīta ar saturu (izmantojot zvanīto numuru reģistrētāju vai uztveršanas un izsekošanas ierīci), ja tā konstatē, ka iestāde ir apliecinājusi, ka informācija, ko varētu iegūt, ir būtiska notiekošai kriminālizmeklēšanai ⁽¹⁶⁴⁾. Rīkojumā cita starpā jānorāda aizdomās turētā identitāte, ja tāda zināma, tos sakaru raksturlielumus, uz kuriem tas attiecas, un paziņojums par nodarījumu, uz kuru attiecas vācama informācija. Zvanīto numuru reģistrētāju vai uztveršanas un izsekošanas ierīču izmantošanu var atļaut ne ilgāk kā uz sešdesmit dienām, un šo termiņu var pagarināt tikai ar jaunu tiesas rīkojumu.
- (96) Turklāt piekļuvi abonentu informācijai, datplūsmas datiem un saglabātajam saziņas saturam, ko glabā interneta pakalpojumu sniedzēji, tālruņu sakaru uzņēmumi un citi trešo personu pakalpojumu sniedzēji, krimināltiesību aizsardzības nolūkos var iegūt, pamatojoties uz Glabāta saziņas satura likumu ⁽¹⁶⁵⁾. Lai iegūtu glabātās elektroniskās saziņas saturu, krimināltiesību aizsardzības iestādēm principā ir jāsaņem no tiesneša attiecīgs orderis, pamatojoties uz pamatotu iemeslu uzskatīt, ka konkrētajā kontā ir noziedzīga nodarījuma pierādījumi ⁽¹⁶⁶⁾. Lai iegūtu abonentu reģistrācijas informāciju, IP adreses un saistītos laika zīmolus, kā arī norēķinu informāciju, krimināltiesību aizsardzības iestādes var izmantot pavēsti. Attiecībā uz vairumu pārējās glabātās nesatura informācijas, piemēram, e-vēstuļu galvenēm bez tēmas rindiņas, krimināltiesību aizsardzības iestādei ir jāiegūst tiesas rīkojums, kas tiks izdots, ja tiesnesis būs pārliecināts, ka ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pieprasītā informācija ir relevanta un būtiska notiekošai kriminālizmeklēšanai.
- (97) Pakalpojumu sniedzēji, kas saņem pieprasījumus saskaņā ar Glabāta saziņas satura likumu, var brīvprātīgi par to paziņot klientam vai abonentam, kura informācija tiek pieprasīta, izņemot gadījumus, kad attiecīgā krimināltiesību aizsardzības iestāde saņem aizsardzības rīkojumu, kas aizliedz šādu paziņošanu ⁽¹⁶⁷⁾. Šāds aizsardzības rīkojums ir tiesas rīkojums, ar kuru elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējam vai attālās datošanas pakalpojumu sniedzējam, kuram adresēts orderis, pavēste vai tiesas rīkojums, pieprasa tik ilgi, cik tiesa uzskata par vajadzīgu, nepaziņot nevienai citai personai par ordera, pavēstes vai tiesas rīkojuma esību. Aizsardzības rīkojumus izdod gadījumos, kad tiesa konstatē, ka ir pamats uzskatīt, ka paziņošana nopietni kaitētu izmeklēšanai vai nepamatoti aizkavētu tiesas procesu, piemēram, tāpēc, ka tiktu apdraudēta personas dzīvība vai fiziskā drošība, notiktu bēgšana no kriminālvajāšanas, potenciālo liecinieku iebiedēšana utt. Ģenerālprokurora vietnieka memorandā (kas ir saistošs visiem *Doj* advokātiem un amatpersonām) noteikts, ka prokuroriem ir sīki jāizvērtē aizsardzības rīkojuma izdošanas nepieciešamība un jāiesniedz tiesai pamatojums par to, kā konkrētajā lietā ir izpildīti likumā noteiktie kritēriji aizsardzības rīkojuma iegūšanai ⁽¹⁶⁸⁾. Memorandā arī noteikts, ka aizsardzības rīkojumu pieteikumos parasti nedrīkst prasīt, lai paziņošana tiktu atlikta uz laiku, kas ilgāks par vienu gadu. Ja izņēmuma gadījumos varētu būt nepieciešami rīkojumi, kuros norādīts ilgāks laikposms, šādus rīkojumus var pieprasīt tikai ar ASV ģenerālprokurora vai attiecīgā ģenerālprokurora palīga norikota uzrauga rakstisku piekrišanu. Turklāt prokuroram, izbeidzot izmeklēšanu, ir nekavējoties jāizvērtē, vai ir pamats saglabāt jebkādus spēkā esošos aizsardzības rīkojumus, un, ja tas tā nav, aizsardzības rīkojuma spēkā esība ir jāizbeidz un jānodrošina, ka par to tiek paziņots pakalpojumu sniedzējam ⁽¹⁶⁹⁾.

⁽¹⁶⁴⁾ 18 U.S.C. §3123.

⁽¹⁶⁵⁾ 18 U.S.C. §§ 2701-2713.

⁽¹⁶⁶⁾ 18 U.S.C. §§ 2701(a)-(b)(1)(A). Ja attiecīgajam abonentam vai klientam tas ir attiecīgi paziņots (iepriekš vai noteiktos apstākļos – ar aizkavētu paziņojumu), satura informāciju, kas tiek glabāta ilgāk nekā 180 dienas, var iegūt arī, pamatojoties uz administratīvu pavēsti vai zvērināto pavēsti (18 U.S.C. §§ 2701(b)(1)(B)), vai tiesas rīkojumu (ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka informācija ir relevanta un būtiska notiekošai kriminālizmeklēšanai (18 U.S.C. §§ 2701(d)). Tomēr saskaņā ar federālās apelācijas tiesas nolēmumu valdības izmeklētāji kratišanas orderus parasti saņem no tiesnešiem, lai no komerciāla sakaru pakalpojumu sniedzēja iegūtu privātās saziņas saturu vai saglabātos datus. Amerikas Savienotās Valstis / *Warshak*, 631 F.3d 266 (6th Cir., 2010).

⁽¹⁶⁷⁾ 18 U.S.C. § 2705(b).

⁽¹⁶⁸⁾ Sk. ģenerālprokurora vietnieka *Rod Rosenstein* 2017. gada 19. oktobrī izdoto memorandu par stingrāku politiku attiecībā uz aizsardzības (vai neizpaušanas) rīkojumu pieteikumiem, kas pieejams <https://www.justice.gov/criminal-ccips/page/file/1005791/download>.

⁽¹⁶⁹⁾ Ģenerālprokurora vietnieces *Lisa Monaco* 2022. gada 27. maijā izdotais memorands par papildu politiku attiecībā uz aizsardzības rīkojumu pieteikumiem saskaņā ar 18 U.S.C. §2705(b).

- (98) Krimināltiesību aizsardzības iestādes var arī reāllaikā pārtvert fiksēto tālruņa līniju, mutisko vai elektronisko saziņu, pamatojoties uz tiesas rīkojumu, kurā tiesnesis cita starpā konstatē, ka pastāv pamatots iemesls uzskatīt, ka sarunu noklausīšanās vai elektroniskās saziņas pārtveršana nodrošinās federāla noziedzīga nodarījuma pierādījumus vai informāciju par tādas personas atrašanās vietu, kura izvairās no kriminālvajāšanas⁽¹⁷⁰⁾.
- (99) Papildu aizsardzību nodrošina dažādi Tieslietu ministrijas politikas dokumenti un vadlīnijas, tajā skaitā Ģenerālprokurora vadlīnijas FIB iekšzemes operācijām (AGG DOM), kas cita starpā paredz, ka Federālais izmeklēšanas birojs (FIB) izmanto iespējami mazāk invazīvas izmeklēšanas metodes, ņemot vērā ietekmi uz privātumu un pilsoniskajām brīvībām⁽¹⁷¹⁾.
- (100) Saskaņā ar ASV valdības apgalvojumiem tāda pati vai lielāka aizsardzība, kāda aprakstīta iepriekš, ir piemērojama tiesībaizsardzības iestāžu veiktai izmeklēšanai štata līmenī (attiecībā uz izmeklēšanu, ko veic saskaņā ar štata likumiem)⁽¹⁷²⁾. Jo īpaši, konstitucionāli noteikumi, kā arī štata līmeņa tiesību akti un judikatūra atkārtoti apstiprina iepriekšminētos aizsardzības pasākumus pret nepamatotu kratīšanu un konfiskāciju, paredzot, ka ir jāizdod kratīšanas orderis⁽¹⁷³⁾. Līdzīgi federālā līmenī paredzētajai aizsardzībai kratīšanas orderi var izdot, tikai ja tiek apliecināts pamatots iemesls, un tajā ir jābūt norādītai kratīšanas vietai un personām vai priekšmetiem, kas konfiscējami⁽¹⁷⁴⁾.

⁽¹⁷⁰⁾ 18 U.S.C. §§ 2510-2522.

⁽¹⁷¹⁾ *Attorney General's Guidelines for Domestic Federal Bureau of Investigation (FBI) Operations (September 2008)*, skatīt <http://www.justice.gov/archive/opa/docs/guidelines.pdf>. Papildu noteikumi un politika, no kā izriet federālo prokuroru izmeklēšanas darbību ierobežojumi, ir izklāstīti Amerikas Savienoto Valstu Prokuroru rokasgrāmatā; pieejama šeit: <http://www.justice.gov/usam/united-states-attorneys-manual>. Lai atkāptos no šīm vadlīnijām, ir jāsaņem iepriekšējs apstiprinājums no FIB direktora, direktora vietnieka vai direktora norīkota izpilddirektora palīga, izņemot gadījumus, kad šādu apstiprinājumu nav iespējams saņemt, jo pastāv tūlītējs vai nopietns apdraudējums personu vai īpašuma drošībai vai nacionālajai drošībai (šādā gadījumā direktoram vai citai pilnvarotajai personai par to ir jāpaziņo, cik drīz vien praktiski iespējams). Ja vadlīnijas netiek ievērotas, FIB par to jāinformē DoJ, kas savukārt informē ģenerālprokuroru un ģenerālprokurora vietnieku.

⁽¹⁷²⁾ VI pielikuma 2. zemsvītras piezīme. Sk. arī, piemēram, *Arnold v. City of Cleveland*, 67 Ohio St.3d 35, 616 N.E.2d 163, 169 (1993) ("Personu tiesību un pilsonisko brīvību jomā ASV Konstitūcija, ciktāl tā attiecas uz štatiem, nodrošina minimumu, kas visos štata tiesas lēmumiem noteikti jānodrošina"); *Cooper v. California*, 386 U.S. 58, 62, 87 S.Ct. 788, 17 L.Ed.2d 730 (1967) ("Mūsu viedoklis, protams, neietekmē štata pilnvaras noteikt augstākus standartus kratīšanai un konfiskācijai, nekā paredzēts federālajā konstitūcijā, ja tas izvēlas šādi rīkoties"); *Petersen / City of Mesa*, 63 P.3d 309, 312 (Ariz. Ct. App. 2003) ("Lai arī Arizonas štata konstitūcija var paredzēt stingrākus standartus attiecībā uz kratīšanu un konfiskāciju, nekā paredzēts federālajā konstitūcijā, Arizonas tiesas nedrīkst sniegt mazāku aizsardzību, kā paredzēts Ceturtajā grozījumā").

⁽¹⁷³⁾ Vairums štatu savās konstitūcijās ir atkārtējuši Ceturtajā grozījumā paredzētos aizsardzības pasākumus. Sk. *Alabama Const. art. I, § 5*; *Alaska Const. art. I, § 14*; *Arkansas Const. art. II, § 15*; *California Const. art. I, § 13*; *Colorado Const. art. II, § 7*; *Connecticut Const. art. I, § 7*; *Delaware Const. art. I, § 6*; *Florida Const. art. I, § 12*; *Georgia Const. art. I, § 1, para. XIII*; *Hawai Const. art. I, § 7*; *Idaho Const. art. I, § 17*; *Illinois Const. art. I, § 6*; *Indiana Const. art. I, § 11*; *Iowa Const. art. I, § 8*; *Kansas Const. Bill of Rights, § 15*; *Kentucky Const. § 10*; *Louisiana Const. art. I, § 5*; *Maine Const. art. I, § 5*; *Massachusetts Const. Decl. of Rights art. 14*; *Michigan Const. art. I, § 11*; *Minnesota Const. art. I, § 10*; *Mississippi Const. art. III, § 23*; *Missouri Const. art. I, § 15*; *Montana Const. art. II, § 11*; *Nebraska Const. art. I, § 7*; *Nevad Const. art. I, § 18*; *New Hampshire Const. pt. 1, art. 19*; *N.J. Const. art. II, § 7*; *New Mexico Const. art. II, § 10*; *New York Const. art. I, § 12*; *North Dakota Const. art. I, § 8*; *Ohio Const. art. I, § 14*; *Oklahoma Const. art. II, § 30*; *Oregon Const. art. I, § 9*; *Pennsylvania Const. art. I, § 8*; *Rhode Island Const. art. I, § 6*; *South Carolina Const. art. I, § 10*; *South Dakota Const. art. VI, § 11*; *Tennessee Const. art. I, § 7*; *Texas Const. art. I, § 9*; *Utah Const. art. I, § 14*; *Vermont Const. ch. I, art. 11*; *West Virginia Const. art. III, § 6*; *Wisconsin Const. art. I, § 11*; *Wyoming Const. art. I, § 4*. Citi štati (piemēram, Merilenda, Ziemeļkarolīna un Virdžīnija) savās konstitūcijās ir iekļāvuši konkrētus formulējumus attiecībā uz orderiem, ko tiesa ir interpretējusi kā tādus, kas nodrošina līdzīgu vai augstāku aizsardzības līmeni, kāds paredzēts Ceturtajā grozījumā (sk. *Maryland. Decl. of Rts. art. 26*; *North Carolina Const. art. I, § 20*; *Virginia Const. art. I, § 10*, un attiecīgo judikatūru, piemēram, *Hamel v. State*, 943 A.2d 686, 701 (Md. Ct. Spec. App. 2008); *State v. Johnson*, 861 S.E.2d 474, 483 (N.C. 2021) un *Lowe v. Commonwealth*, 337 S.E.2d 273, 274 (Va. 1985)). Visbeidzot, Arizonas un Vašingtonas štātā ir konstitucionālas normas, kas nodrošina vispārīgāku privātuma aizsardzību (*Arizona Const. art. 2, § 8*; *Washington Const. art. I, § 7*), ko tiesas ir interpretējušas kā tādas, kas nodrošina augstāku aizsardzības līmeni nekā paredzēts Ceturtajā grozījumā (skatīt, piemēram, lietas *State v. Bolt*, 689 P.2d 519, 523 (Ariz. 1984), *State v. Ault*, 759 P.2d 1320, 1324 (Ariz. 1988), *State v. Myrick*, 102 Wn.2d 506, 511, 688 P.2d 151, 155 (1984), *State v. Young*, 123 Wn.2d 173, 178, 867 P.2d 593, 598 (1994)).

⁽¹⁷⁴⁾ Skatīt, piemēram, *California Penal Code § 1524.3(b)*; *Rule 3.6-3.13 Alabama Rules of Criminal Procedure*; *Section 10.79.035*; *Revised Code of Washington*; *Section 19.2-59 of Chapter 5, Title 19.2 Criminal Procedure, Code of Virginia*.

3.1.1.2. Savāktās informācijas turpmāka izmantošana

- (101) Attiecībā uz federālo krimināltiesību aizsardzības iestāžu savākto datu turpmāku izmantošanu dažādos likumos, pamatnostādnēs un standartos ir paredzētas īpašas garantijas. Izņemot specifiskos instrumentus, kas attiecināmi uz FIB veiktām darbībām (AGG DOM un FIB iekšzemes izmeklēšanas un operāciju vadlīnijas), šajā iedaļā aprakstītās prasības kopumā attiecas uz datu, ieskaitot datus, kam piekļūts civilos vai regulatīvos nolūkos, turpmāku izmantošanu jebkurā federālajā iestādē. Tas ietver prasības, kas izriet no Pārvaldības un budžeta biroja norādījumiem/noteikumiem, Federālā informācijas drošības pārvaldības modernizācijas likuma (*Federal Information Security Management Modernization Act*), E-pārvaldes likuma (*E-Government Act*) un Federālā reģistru likuma (*Federal Records Act*).
- (102) Pamatojoties uz Klingera–Koena likumā (*Clinger–Cohen Act*) (P.L. 104-106, Division E) un 1987. gada Datordrošības likumā (*Computer Security Act*) (P.L. 100-235) tam piešķirtajām pilnvarām Pārvaldības un budžeta birojs (OMB) izdeva *Circular No. A-130*, nosakot vispārēji saistošus norādījumus, kas attiecas uz visām federālajām aģentūrām (ieskaitot tiesībsardzības iestādes) identitātes informācijas apstrādes ietvaros⁽¹⁷⁵⁾. Jo īpaši apkārtrakstā ir noteikts, ka visām federālajām aģentūrām ir “jāierobežo identitātes informācijas radīšana, vākšana, izmantošana, apstrāde, glabāšana, uzturēšana, izplatīšana un izpaušana tikai tādā apjomā, kas ir likumīgi atļauts, relevants un pamatoti uzskatāms par nepieciešamu pilnvarotu aģentūras funkciju pienācīgai izpildei”⁽¹⁷⁶⁾. Turklāt, ciktāl praktiski iespējams, federālajām aģentūrām ir jānodrošina, lai identitātes informācija būtu precīza, relevanta, savlaicīga un pilnīga, un jāsamazina tās apjoms līdz minimumam, kas nepieciešams aģentūras funkciju pienācīgai izpildei. Raugoties vispārīgāk, federālajām aģentūrām jāizveido visaptveroša privātuma programma, lai nodrošinātu atbilstību piemērojamām privātuma prasībām, jāizstrādā un jāizvērtē privātuma politika un jāpārvalda privātuma riski; jāuztur procedūras, kas izmantojamas, lai atklātu un dokumentētu privātuma atbilstības incidentus, un ziņotu par tiem; jāizstrādā privātuma izpratnes uzlabošanas un apmācības programmas darbiniekiem un darbuņēmējiem; kā arī jāievieš politika un procedūras, kas nodrošinātu, ka darbinieki ir atbildīgi par privātuma prasību un politikas ievērošanu⁽¹⁷⁷⁾.
- (103) Turklāt E-pārvaldes likums⁽¹⁷⁸⁾ paredz, ka visām federālajām aģentūrām (arī krimināltiesību aizsardzības iestādēm) jāievieš informācijas drošības aizsardzības pasākumi, kas ir samērīgi ar risku un kaitējuma apmēru, ko varētu radīt neatļauta piekļuve datiem, to izmantošana, izpaušana, bojāšana, pārveidošana vai iznīcināšana; ir vajadzīgs direktors informācijas jautājumos, kas nodrošina atbilstību informācijas drošības prasībām un veic ikgadēju neatkarīgu aģentūras informācijas drošības programmu un prakses izvērtēšanu (to iecerē, piemēram, ģenerālinspektors; sk. 109. apsvērumu)⁽¹⁷⁹⁾. Tāpat Federālo reģistru likums (*FRA*)⁽¹⁸⁰⁾ un papildu noteikumi⁽¹⁸¹⁾ paredz, ka federālo aģentūru rīcībā esošajai informācijai ir jāpiemēro garantijas, ar ko nodrošina informācijas fizisko integritāti un aizsargā to pret neatļautu piekļuvi.
- (104) Saskaņā ar tiesību aktos (tajā skaitā 2014. gada Likumā par federālās informācijas drošības modernizāciju (*Federal Information Security Modernisation Act*)) noteiktajām federālās varas pilnvarām, OMB un Nacionālais standartu un tehnoloģiju institūts (NIST) ir izstrādājuši standartus, kas ir saistoši federālajām aģentūrām (arī krimināltiesību aizsardzības iestādēm) un kas sīkāk nosaka obligātās informācijas drošības prasības, kuras jāievieš, tajā skaitā piekļuves kontroles, informētības un apmācības nodrošināšana, ārkārtas rīcības plānošana, reaģēšana uz incidentiem, revīzijas un pārskatatbildības rīki, sistēmu un informācijas integritātes nodrošināšana, privātuma un drošības riska novērtējumu veikšana utt.⁽¹⁸²⁾ Turklāt visām federālajām aģentūrām (arī krimināltiesību aizsardzības

⁽¹⁷⁵⁾ T. i., “informācija, ko var izmantot, lai atšķirtu vai izsekotu personas identitāti atsevišķi vai kopā ar citu informāciju, kas ir saistīta vai sasaistāma ar konkrētu personu”, sk. OMB *Circular* Nr. A-130, 33. lpp. (termina “identitātes informācija” definīcija).

⁽¹⁷⁶⁾ OMB *Circular* Nr. A-130, *Managing Information as a Strategic Resource, Appendix II, Responsibilities for Managing Personally Identifiable Information*, 81 Fed. Reg. 49,689 (2016. gada 28. jūlijs), 17. lpp.

⁽¹⁷⁷⁾ *Appendix II, §5(a)-(h)*.

⁽¹⁷⁸⁾ 44 U.S.C. *Chapter 36*.

⁽¹⁷⁹⁾ 44 U.S.C. §§ 3544-3545.

⁽¹⁸⁰⁾ FAC, 44 U.S.C. § 3105.

⁽¹⁸¹⁾ 36 C.F.R. §§ 1228,150, et seq., 1228,228, un *Appendix A*.

⁽¹⁸²⁾ Sk., piemēram, OMB *Circular* Nr. A-130; NIST SP 800–53, Rev. 5, *Security and Privacy Controls for Information Systems and Organizations* (2020. gada 10. decembris), kā arī NIST federālos informācijas apstrādes standartus Nr. 200 *Minimum Security Requirements for Federal Information and Information Systems*.

iestādēm) saskaņā ar OMB vadlīnijām ir jāuztur un jāīsteno plāns, kurā noteikts, kā rīkoties datu aizsardzības pārkāpumu gadījumos – arī gadījumos, kad jāreaģē uz šādiem pārkāpumiem un jānovērtē kaitējuma risks ⁽¹⁸³⁾.

- (105) Attiecībā uz datu saglabāšanu FRA ⁽¹⁸⁴⁾ ir noteikts, ka ASV federālajām aģentūrām (arī krimināltiesību aizsardzības iestādēm) ir jānosaka savu ierakstu saglabāšanas termiņi (pēc kuriem šādi ieraksti ir jāiznīcina), un Nacionālajai arhīvu un ierakstu administrācijai tas jāapstiprina ⁽¹⁸⁵⁾. Šo saglabāšanas termiņu nosaka, ņemot vērā dažādus faktorus, piemēram, izmeklēšanas veidu, to, vai pierādījumi joprojām ir relevanti izmeklēšanai utt. Attiecībā uz FIB AGG DOM ir noteikts, ka FIB ir jāievieš šāds ierakstu saglabāšanas plāns un jāuztur sistēma, kas ļauj ātri iegūt informāciju par izmeklēšanas statusu un pamatojumu.
- (106) Visbeidzot, OMB Circular Nr. A-130 ir arī noteiktas prasības saistībā ar identitātes informācijas izplatīšanu. Principā identitātes informācijas izplatīšana un atklāšana ir jāierobežo līdz tādām apmēram, kas ir likumīgi atļauts, attiecināms un saprātīgi uzskatāms par nepieciešamu, lai pilnvērtīgi izpildītu aģentūras darba uzdevumus ⁽¹⁸⁶⁾. Koplietojot identitātes informāciju ar citām valdības iestādēm, ASV federālajām aģentūrām attiecīgā gadījumā ir jāparedz nosacījumi (tajā skaitā īpašu drošības un privātuma kontroles pasākumu īstenošana), kas reglamentē informācijas apstrādi, izmantojot rakstiskas vienošanās (tajā skaitā līgumus, datu izmantošanas nolīgumus, informācijas apmaiņas nolīgumus un saprašanās memorandus) ⁽¹⁸⁷⁾. Attiecībā uz informācijas izplatīšanas pamatu AGG DOM un FIB iekšzemes izmeklēšanas un operāciju vadlīnijas ⁽¹⁸⁸⁾, piemēram, paredz, ka FIB var būt juridisks pienākums tā rīkoties (piem., saskaņā ar starptautisku līgumu) vai arī informāciju var būt atļauts izplatīt noteiktos apstākļos, piemēram, citām ASV aģentūrām, ja informācijas atklāšana ir saderīga ar nolūku, kādā informācija tika savākta, un šāda rīcība ir saistīta ar pienākumu izpildi; kongresa komitejām; ārvalstu aģentūrām, ja informācija ir saistīta ar to pienākumiem un tās izplatīšana atbilst ASV interesēm; informācijas izplatīšana ir jo īpaši nepieciešama, lai aizsargātu personu vai īpašuma drošumu vai drošību vai lai aizsargātos pret noziedzīgu nodarījumu vai nacionālās drošības apdraudējumu vai tos novērstu, un informācijas atklāšana ir saderīga ar nolūku, kuram informācija ir savākta ⁽¹⁸⁹⁾.

3.1.2. Pārraudzība

- (107) Federālo krimināltiesību aizsardzības iestāžu darbību pārrauga dažādas struktūras ⁽¹⁹⁰⁾. Kā paskaidrots 92.–99. apsvērumā, vairumā gadījumu tas ietver sākotnēju tiesas veiktu pārraudzību, kam ir jāatļauj atsevišķi vākšanas pasākumi, pirms tos ir iespējams izmantot. Turklāt citas struktūras pārrauga dažādus krimināltiesību aizsardzības iestāžu darbības posmus, ieskaitot personas datu vākšanu un apstrādi. Kopā šīs tiesas un ārpusstiesas struktūras nodrošina, ka tiesībaizsardzības iestādes tiek neatkarīgi pārraudzītas.

⁽¹⁸³⁾ Memorandum 17-12, 'Preparing for and Responding to a Breach of Personally Identifiable Information', pieejams https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/omb/memoranda/2017/m-17-12_0.pdf, un OMB Circular Nr. A-130. Piemēram, Tieslietu ministrijas procedūras reaģēšanai uz datu aizsardzības pārkāpumiem; sk. <https://www.justice.gov/file/4336/download>.

⁽¹⁸⁴⁾ FRA, 44 U.S.C. §§3101 et seq.

⁽¹⁸⁵⁾ Nacionālā arhīvu un ierakstu administrācija ir pilnvarota novērtēt aģentūru ierakstu pārvaldības praksi un var noteikt, vai ir pamatoti turpināt atsevišķu ierakstu saglabāšanu (44 U.S.C. §§ 2904(c), 2906).

⁽¹⁸⁶⁾ OMB Circular Nr. A-130, Section 5.f.1.(d)

⁽¹⁸⁷⁾ OMB Circular Nr. A-130, Appendix I §3(d).

⁽¹⁸⁸⁾ Skatīt arī FIB iekšzemes izmeklēšanas un operāciju vadlīniju (*FBI Domestic Investigation and Operations Guide – DIOG*) 14. iedaļu.

⁽¹⁸⁹⁾ AGG-DOM, Section VI, B un C; FIB iekšzemes izmeklēšanas un operāciju vadlīniju (*DIOG*) 14. iedaļu.

⁽¹⁹⁰⁾ Šajā iedaļā minētie mehānismi arī attiecas uz federālu iestāžu veiktu datu vākšanu un izmantošanu civilos un regulatīvos nolūkos. Federālās civilās un regulatīvās iestādes pārrauga attiecīgie ģenerālinpektori un Kongress, ieskaitot Valdības pārskatbūvniecības biroju, kas ir Kongresa revīzijas un izmeklēšanas aģentūra. Ja vien aģentūrā nav privātuma un civilo brīvību speciālists (šāds amats parasti ir tādās aģentūrās kā Tieslietu ministrijā un Iekšzemes drošības ministrijā (*DHS*) to tiesībaizsardzības un nacionālās drošības uzdevumu dēļ), šos pienākumus pilda aģentūras vecākā amatpersona privātuma jautājumos (*SAOP*). Visām federālajām aģentūrām ir tiesisks pienākums nozīmēt *SAOP*, kurā ir atbildīga par aģentūras atbilstības privātuma likumiem nodrošināšanu un ar to saistīto jautājumu pārraudzīšanu. Skatīt, piemēram, OMB M-16-24, *Role and Designation of Senior Agency Officials for Privacy* (2016).

- (108) Pirmkārt, dažādās iestādēs, kas atbild par krimināltiesību aizsardzību, ir privātuma un pilsonisko brīvību amatpersonas ⁽¹⁹¹⁾. Lai arī šo amatpersonu konkrētās pilnvaras zināmā mērā var atšķirties atkarībā no pilnvarojošā tiesību akta, parasti tās ietver tādu procedūru uzraudzību, ar kurām nodrošināt, ka attiecīgā ministrija/aģentūra adekvāti izskata privātuma un pilsonisko brīvību jautājumus un ir ieviesusi atbilstošas procedūras, ar kurām risināt sūdzības no fiziskām personām, kas uzskata, ka ir aizskarts viņu privātums un pilsoniskās brīvības. Katras ministrijas vai aģentūras vadītājiem ir jānodrošina, lai privātuma un pilsonisko brīvību amatpersonu rīcībā būtu materiāli un resursi viņu pilnvaru īstenošanai, lai viņiem būtu pieejami visi viņu funkciju veikšanai nepieciešamie materiāli un personāls, lai viņi tiktu informēti par ierosinātajām politikas izmaiņām un ar viņiem apspriestos par tām ⁽¹⁹²⁾. Privātuma un pilsonisko brīvību amatpersonas periodiski ziņo Kongresam, tajā skaitā par ministrijā/aģentūrā saņemto sūdzību skaitu un raksturu, un sniedz kopsavilkumu par šādu sūdzību izskatīšanu, veiktajām pārbaudēm un izmeklēšanām un amatpersonas veikto darbību ietekmi ⁽¹⁹³⁾.
- (109) Otrkārt, neatkarīgs ģenerālinspektors pārrauga Tieslietu ministrijas (un arī FIB) darbību ⁽¹⁹⁴⁾. Likumā noteikts, ka ģenerālinspektori ir neatkarīgi ⁽¹⁹⁵⁾ un atbild par neatkarīgu izmeklēšanu, revīziju un pārbaudžu veikšanu attiecībā uz ministrijas programmām un darbībām. Tiem ir piekļuve visiem ierakstiem, atskaitēm, revīziju materiāliem, pārskatiem, dokumentiem, materiāliem, ieteikumiem un citiem relevantiem materiāliem, vajadzības gadījumā ar tiesas pavēsti, un tie var iegūt liecības nopratināšanā ⁽¹⁹⁶⁾. Lai arī ģenerālinspektori izdod tikai nesaistošus ieteikumus par korektīvām darbībām, to ziņojumi, arī par turpmāku rīcību (vai tās neveikšanu) ⁽¹⁹⁷⁾, parasti tiek publiskoti un nosūtīti Kongresam, kas, pamatojoties uz to, var izmantot savu pārraudzības funkciju (sk. 111. apsvērumu) ⁽¹⁹⁸⁾.

⁽¹⁹¹⁾ Sk. 42 U.S.C. § 2000ee-1. Tas attiecas, piemēram, uz Tieslietu ministriju, Iekšzemes drošības ministriju (DHS) un FIB. Turklāt DHS ir izveidots galvenās privātuma amatpersonas amats, un šī amatpersona atbild par privātuma aizsardzības saglabāšanu un uzlabošanu un pārredzamības veicināšanu ministrijā (6 U.S.C. 142, Section 222). Visas DHS sistēmas, tehnoloģijas, veidlapas un programmas, ar kuru palīdzību tiek vākti personas dati vai kuras ietekmē privātumu, pārrauga galvenā privātuma amatpersona, kurai ir piekļuve visiem ierakstiem, ziņojumiem, revīzijām, pārskatiem, dokumentiem, materiāliem, ieteikumiem un citiem materiāliem, kas pieejami ministrijā un ko vajadzības gadījumā var iegūt arī ar tiesas pavēsti. Privātuma amatpersonai katru gadu jāziņo Kongresam par ministrijas darbībām, kas ietekmē privātumu, tajā skaitā par sūdzībām par privātuma pārkāpumiem.

⁽¹⁹²⁾ 42 U.S.C. § 2000ee-1(d).

⁽¹⁹³⁾ Sk. 42 U.S.C. §§ 2000ee-1 (f)(1)-(2). Piemēram, DoJ galvenās privātuma un pilsonisko brīvību amatpersonas un Privātuma un pilsonisko brīvību biroja ziņojumā par laikposmu no 2020. gada oktobra līdz 2021. gada martam norādīts, ka ir veiktas 389 privātuma pārbaudes, tajā skaitā informācijas sistēmu un citu programmu pārbaudes (https://www.justice.gov/d9/pages/attachments/2021/05/10/2021-4-21opclsection803reportfy20sa1_final.pdf).

⁽¹⁹⁴⁾ Līdzīgi ar 2002. gada Iekšzemes drošības likumu (*Homeland Security Act*) Iekšzemes drošības ministrijā tika izveidots Ģenerālinspektora birojs.

⁽¹⁹⁵⁾ Ģenerālinspektoram ir noteikts laiks amatā, un to var atstādīt tikai prezidents, kuram rakstveidā jāpaziņo Kongresam šādas atstādīšanas iemesli.

⁽¹⁹⁶⁾ Sk. 1978. gada Ģenerālinspektoru likumu (*Inspector General Act of 1978*), § 6.

⁽¹⁹⁷⁾ Šajā sakarā skatīt, piemēram, DoJ Ģenerālinspektora biroja sagatavoto pārskatu par DoJ ģenerālinspektora ieteikumiem un to, cik lielā mērā tie īstenoti, veicot turpmākus pasākumus ministrijā un aģentūrā, <https://oig.justice.gov/sites/default/files/reports/22-043.pdf>.

⁽¹⁹⁸⁾ Sk. 1978. gada Ģenerālinspektoru likumu, §§ 4(5), 5. Piemēram, Tieslietu ministrijas Ģenerālinspektora birojs nesēn publicēja savu pusgada ziņojumu Kongresam (par laikposmu no 2021. gada 1. oktobra līdz 2022. gada 31. martam, <https://oig.justice.gov/node/23596>), kurā sniegts pārskats par Tieslietu ministrijas programmu un darbību revīzijām, izvērtējumiem, pārbaudēm, īpašiem pārskatiem un izmeklēšanām. Šīs darbības ietvēra izmeklēšanu par kādu bijušo darbuņēmēju saistībā ar elektroniskās novērošanas (fiziskas personas noklausīšanās) datu nelikumīgu izpaušanu notiekošā izmeklēšanā, kā rezultātā būvuzņēmējs tika notiesāts. Ģenerālinspektora birojs veica arī izmeklēšanu par DoJ aģentūru informācijas drošības programmām un praksi, kas ietvēra reprezentatīvas aģentūru sistēmu apakškopas informācijas drošības politikas, procedūru un prakses rezultativitātes pārbaudi.

- (110) Treškārt, tiktāl, cik tie veic pretterorisma darbības, ministrijas ar krimināltiesību aizsardzības pienākumiem ir pakļautas Privātuma un pilsonisko brīvību pārraudzības padomes (PCLOB) pārraudzībai, kas ir neatkarīga izpildāģentūra, ko veido pieci locekļi no abām partijām, kurus uz fiksētu sešu gadu termiņu amatā ieceļ prezidents ar Senāta apstiprinājumu⁽¹⁹⁹⁾. Saskaņā ar PCLOB dibināšanas statūtiem tai ir uzticēti pienākumi pretterorisma politikas un tās īstenošanas jomā ar mērķi aizsargātu privātumu un pilsoniskās brīvības. Savās pārbaudēs tā var piekļūt visiem attiecīgo aģentūru ierakstiem, atskaitēm, revīziju materiāliem, pārskatiem, dokumentiem, materiāliem un ieteikumiem, veikt nopratināšanu un uzklaut liecības⁽²⁰⁰⁾. Tā saņem ziņojumus no dažādu federālo ministriju/aģentūru pilsonisko brīvību un privātuma amatpersonām⁽²⁰¹⁾, var izdot tiem ieteikumus valdībai un tiesībaizsardzības iestādēm un regulāri sniedz atskaites Kongresa komitejām un prezidentam⁽²⁰²⁾. Padomes ziņojumi – arī Kongresam adresētajiem – jā dara maksimāli pieejami publiski⁽²⁰³⁾.
- (111) Visbeidzot, krimināltiesību aizsardzības darbības pārrauga īpašas ASV Kongresa komitejas (Pārstāvju palātas un Senāta tieslietu komitejas). Tieslietu komitejas regulāri veic dažādas pārraudzības darbības, jo īpaši uzklautāšanas, izmeklēšanas, pārskatu un ziņojumu veidā⁽²⁰⁴⁾.

3.1.3. Tiesiskā aizsardzība

- (112) Kā jau norādīts, krimināltiesību aizsardzības iestādēm lielākajā daļā gadījumu ir jāsaņem iepriekšēja tiesas atļauja vākt personas datus. Tas gan nav nepieciešams attiecībā uz administratīvām tiesas pavēstēm, jo tās attiecas tikai uz īpašām situācijām, un saistībā ar tām tiks veikta neatkarīga izskatīšana tiesā – vismaz tad, ja valdība vēlas panākt izpildi tiesā. Jo īpaši, administratīvo pavēstu saņēmēji var apstrīdēt tās tiesā kā nepamatotas, t. i., pārāk vispārīgas, patvaļīgas vai apgrūtinājošas⁽²⁰⁵⁾.
- (113) Fiziskas personas, pirmkārt, var vērsties krimināltiesību aizsardzības iestādēs ar pieprasījumiem vai sūdzībām saistībā ar savu personas datu apstrādi. Tas ietver arī pieprasījumus piekļūt saviem personas datiem vai labot tos⁽²⁰⁶⁾. Attiecībā uz pretterorisma darbībām fiziskas personas var iesniegt sūdzību tiesībaizsardzības iestāžu privātuma un pilsonisko brīvību amatpersonām (vai citām privātuma aizsardzības amatpersonām)⁽²⁰⁷⁾.
- (114) Turklāt ASV tiesību aktos personām ir paredzētas vairākas tiesiskās aizsardzības iespējas, lai vērstos pret publisku iestādi vai kādu no tās ierēdņiem, ja šīs iestādes apstrādā personas datus⁽²⁰⁸⁾. Šie risinājumi, jo īpaši APA, Informācijas brīvības likums (FOIA) un Elektroniskās saziņas privātuma likums (ECPA), ir pieejami visām fiziskām personām neatkarīgi no viņu valstspiederības un ievērojot visus piemērojamos nosacījumus.

⁽¹⁹⁹⁾ Padomes locekļi jāatlasa, pamatojoties tikai uz viņu profesionālo kvalifikāciju, sasniegumiem, publisko reputāciju, zināšanām pilsonisko brīvību un privātuma jomā un relevanto pieredzi, neņemot vērā viņu politisko piederību. Padomē nekādā gadījumā nedrīkst būt vairāk nekā trīs locekļi, kas pieder vienai un tai pašai politiskajai partijai. Padomē ieceltā persona, kamēr tā pilda savus amata pienākumus, nedrīkst būt vēlētā amatpersona, ierēdnis vai federālās valdības darbinieks, kam ir cits amats nekā tikai padomes loceklis. Sk. 42 U.S.C. § 2000ee (h).

⁽²⁰⁰⁾ 42 U.S.C. § 2000ee (g).

⁽²⁰¹⁾ Sk. 42 U.S.C. § 2000ee-1 (f)(1)(A)(iii). To vidū ir vismaz Tieslietu ministrija, Aizsardzības ministrija, Iekšzemes drošības ministrija, kā arī jebkura cita ministrija, aģentūra vai struktūra, kuru PCLOB atzinusi par piemērotu.

⁽²⁰²⁾ 42 U.S.C. § 2000ee, (e).

⁽²⁰³⁾ 42 U.S.C. § 2000ee (f).

⁽²⁰⁴⁾ Piemēram, komitejas organizē tematiskas uzklautāšanas (sk., piemēram, nesen notikušo Pārstāvju palātas Tieslietu komitejas uzklautāšanu par digitālajiem sistematiskās meklēšanas tīkliem <https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4983>), kā arī regulāras pārraudzības uzklautāšanas, piemēram, par FIB un DoJ, sk. <https://www.judiciary.senate.gov/meetings/08/04/2022/oversight-of-the-federal-bureau-of-investigation>; <https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4966> un <https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4899>.

⁽²⁰⁵⁾ Sk. VI pielikumu.

⁽²⁰⁶⁾ OMB Circular Nr. A-130, Appendix II, Section 3(a) un (f) paredz, ka federālajām aģentūrām ir jānodrošina atbilstoša piekļuve datiem un to labošanai, ja no fiziskas personas tiek saņemts attiecīgs pieprasījums, un tām ir jāizveido procedūras ar privātumu saistītu sūdzību un pieprasījumu saņemšanai un risināšanai.

⁽²⁰⁷⁾ Sk. 42 U.S.C. § 2000ee-1, piemēram, attiecībā uz Tieslietu ministriju un Iekšzemes drošības ministriju. Skatīt arī OMB Memorandum M-16-24, *Role and Designation of Senior Agency Officials for Privacy*.

⁽²⁰⁸⁾ Šajā iedaļā minētie tiesiskās aizsardzības mehānismi arī attiecas uz federālu iestāžu veiktu datu vākšanu un izmantošanu civilos un regulatīvos nolūkos.

- (115) Parasti saskaņā ar APA noteikumiem par izskatīšanu tiesā⁽²⁰⁹⁾ “ikvienai personai, kam nodarīta juridiska netaisnība aģentūras darbības rezultātā vai ko nelabvēlīgi ietekmē vai neapmierina aģentūras darbība”, ir tiesības vērsties tiesā⁽²¹⁰⁾. Tas ietver iespēju lūgt tiesu “apturēt nelikumību un atcelt aģentūras darbību, konstatējumus un secinājumus, kas atzīti par (...) patvaļīgiem, nepamatotiem, pieņemtiem, ļaunprātīgi izmantojot dienesta stāvokli, vai citādi pretrunā tiesību aktiem”⁽²¹¹⁾.
- (116) Konkrēti, Elektroniskās saziņas privātuma likuma (ECPA)⁽²¹²⁾ II sadaļā ir izklāstīta obligāto privātuma tiesību sistēma un tādējādi reglamentēta tiesībaizsardzības iestāžu piekļuve pa vadiem pārraidītas, mutiskas vai elektroniskas saziņas saturam, kura ierakstus glabā pakalpojumu sniedzēji, kas ir trešās personas⁽²¹³⁾. Tajā paredzēta kriminālatbildība par nelikumīgu (t. i., bez tiesas atļaujas vai kā citādi neatļautu) piekļuvi šādai saziņai un noteikti tiesību aizsardzības iespējas skartajai personai: pret valdības amatpersonu, kas ir apzināti izdarījusi šādas nelikumīgas darbības, vai pret Amerikas Savienotajām Valstīm iesniegt ASV federālajā tiesā civilprasību par faktisko zaudējumu atlīdzināšanu un zaudējumu atlīdzību ar sodošu raksturu, kā arī par taisnīgu vai skaidrojošu spriedumu.
- (117) Turklāt vairākos tiesību aktos personām ir piešķirtas tiesības celt tiesā prasību pret ASV publisko iestādi vai amatpersonu attiecībā uz personas datu apstrādi, piemēram, Likumā par telefona sarunu noklausīšanos (*Wiretap Act*)⁽²¹⁴⁾, Likumā par datorkrāpšanu un ļaunprātīgu izmantošanu (*Computer Fraud and Abuse Act*)⁽²¹⁵⁾, Federālajā likumā par noteiktiem atlīdzināmiem kaitējumiem (*Federal Torts Claim Act*)⁽²¹⁶⁾, Likumā par tiesībām uz finanšu datu aizsardzību (*Right to Financial Privacy Act*)⁽²¹⁷⁾, un Likumā par godīgu kredītinformāciju (*Fair Credit Reporting Act*)⁽²¹⁸⁾.

⁽²⁰⁹⁾ 5 U.S.C. § 702.

⁽²¹⁰⁾ Parasti tiesā var vērsties tikai par aģentūras “galīgo darbību”, nevis “iepriekšēju, procesuālu vai starpposma” aģentūras darbību. Sk. 5 U.S.C. § 704.

⁽²¹¹⁾ 5 U.S.C. § 706(2)(A).

⁽²¹²⁾ 18 U.S.C. §§ 2701-2712.

⁽²¹³⁾ ECPA aizsargā saziņas saturu, kas ir divu noteiktu kategoriju tīkla pakalpojumu sniedzēju rīcībā, proti, šādu pakalpojumu sniedzēju rīcībā: i) elektronisko sakaru pakalpojumi, piemēram, telefonija vai e-pasts; ii) attālinātās datu nodošanas pakalpojumi, piemēram, datoru krātuvju nodrošināšanas vai apstrādes pakalpojumi.

⁽²¹⁴⁾ 18 U.S.C. §§ 2510 et seq. Saskaņā ar Likumu par telefona sarunu noklausīšanos (18 U.S.C. § 2520) persona, kuras pa vadiem pārraidīta, mutiska vai elektroniska saziņa ir pārtverta, izpausta vai ar nolūku izmantota, var celt civilprasību par Likuma par telefona sarunu noklausīšanos pārkāpšanu, tajā skaitā konkrētos apstākļos pret atsevišķu valsts amatpersonu vai Amerikas Savienotajām Valstīm. Ar saturu nesaistītas informācijas (piem., IP adrese, saņēmēja/sūtītāja e-pasta adrese) vākšanai – sk. arī 18. sadaļas nodaļu “Zvanīto numuru reģistrētāji un uztveršanas un izsekošanas ierīces” (*Pen Registers and Trap and Trace Devices*) (18 U.S.C. §§ 3121-3127 un civilprasībām – § 2707).

⁽²¹⁵⁾ 18 U.S.C. § 1030. Saskaņā ar Likumu par datorkrāpšanu un ļaunprātīgu izmantošanu, persona var celt prasību pret jebkuru personu par tīšu neatļautu piekļuvi (vai pārsniegtu atļauto piekļuvi), lai iegūtu informāciju no finanšu iestādes, ASV valdības datorsistēmas vai cita konkrēti noteikta datora, tajā skaitā konkrētos apstākļos prasību var celt pret atsevišķu valsts amatpersonu.

⁽²¹⁶⁾ 28 U.S.C. §§ 2671 et seq. Saskaņā ar Federālo likumu par noteiktiem atlīdzināmiem kaitējumiem (*Federal Tort Claims Act*), persona konkrētos apstākļos var celt prasību pret Amerikas Savienotajām Valstīm attiecībā uz “jebkura valsts iestādes darbinieka nolaidīgu vai nelikumīgu darbību vai bezdarbību amata vai darba pienākumu izpildē.”

⁽²¹⁷⁾ 12 U.S.C. §§ 3401 et seq. Saskaņā ar Likumu par tiesībām uz finanšu datu aizsardzību, persona konkrētos apstākļos var celt prasību pret Amerikas Savienotajām Valstīm attiecībā uz aizsargātu finanšu datu pretlikumīgu iegūšanu vai izpaušanu. Valdības piekļuve aizsargātiem finanšu datiem parasti ir aizliegta, izņemot gadījumu, kad valdība iesniedz pieprasījumu saskaņā ar likumīgu tiesas pavēsti vai kratīšanas orderi vai – ar ierobežojumiem – oficiālu rakstveida pieprasījumu, un persona, kuras informācija ir pieprasīta, saņem paziņojumu par šādu pieprasījumu.

⁽²¹⁸⁾ 15 U.S.C. §§ 1681-1681x. Saskaņā ar Likumu par godīgu kredītinformāciju persona var celt prasību pret jebkuru personu, kas neizpilda prasības (jo īpaši attiecībā uz likumīgu atļauju), attiecībā uz patērētāja kredītinformācijas izplatīšanu un izmantošanu, vai arī konkrētos apstākļos prasību var celt pret valdības aģentūru.

- (118) Vienlaikus saskaņā ar FOIA ⁽²¹⁹⁾, 5 U.S.C. § 552, ikvienai personai ir tiesības iegūt piekļuvi federālo aģentūru datiem, arī tādiem, kas satur attiecīgās personas datus. Pēc administratīvo tiesiskās aizsardzības līdzekļu izsmelšanas fiziska persona var vērsties tiesā, lai izmantotu šīs tiesības, ja vien šo datu publiskošanu neaizliedz izņēmums vai īpaša izslēgšana tiesībsardzības nolūkos ⁽²²⁰⁾. Tādā gadījumā tiesa izvērtē, vai ir piemērojams kāds izņēmums vai uz tādu likumīgi atsauca attiecīgā publiskā iestādē.

3.2. ASV publisko iestāžu veikta piekļuve datiem un to izmantošana nacionālās drošības nolūkos

- (119) Amerikas Savienoto Valstu tiesību aktos ir noteikti vairāki ierobežojumi un garantijas attiecībā uz piekļuvi personas datiem un to izmantošanu nacionālās drošības nolūkos, kā arī ir paredzēti pārraudzības un tiesiskās aizsardzības mehānismi, kas atbilst šā lēmuma 89. apsvērumā minētajām prasībām. Nosacījumi, saskaņā ar kuriem var notikt šāda piekļuve, un garantijas, kas piemērojamas šo pilnvaru izmantošanai, ir sīki novērtēti turpmākajās iedaļās.

3.2.1. Juridiskais pamats, ierobežojumi un garantijas

3.2.1.1. Piemērojamais tiesiskais regulējums

- (120) Personas datus, kas no Savienības nosūtīti ES un ASV DPR organizācijām, ASV iestādes var vākt nacionālās drošības nolūkos, pamatojoties uz dažādiem juridiskiem instrumentiem, piemērojot īpašus nosacījumus un garantijas.
- (121) Kad organizācija ASV ir saņēmusi personas datus, ASV izlūkošanas aģentūras nacionālās drošības vajadzībām var pieprasīt piekļuvi šiem datiem tikai saskaņā ar likumu, jo īpaši saskaņā ar Ārējās izlūkošanas uzraudzības likumu (FISA) vai tiesību aktu noteikumiem, kas atļauj piekļuvi ar nacionālās drošības vēstulēm (NSL) ⁽²²¹⁾. FISA ir vairāki juridiskie pamati, kurus var izmantot, lai vāktu (un pēc tam apstrādātu) Savienības datu subjektu personas datus, kas nosūtīti saskaņā ar ES un ASV DPR (FISA ⁽²²²⁾ 105. pants, FISA 302. pants ⁽²²³⁾, FISA 402. pants ⁽²²⁴⁾, FISA 501. pants ⁽²²⁵⁾ un FISA 702. pants ⁽²²⁶⁾), kā sīkāk aprakstīts 142.–152. apsvērumā.

⁽²¹⁹⁾ 5 U.S.C. § 552.

⁽²²⁰⁾ Šāda izslēgšana tomēr ir regulēta. Piemēram, saskaņā ar 5 U.S.C. § 552 (b)(7) FOIA noteiktās tiesības ir izslēgtas attiecībā uz “tiesībsardzības nolūkos apkopotu dokumentāciju vai informāciju, taču tikai tiktāl, ciktāl šādas tiesībsardzības nolūkos apkopotu dokumentācijas vai informācijas sagatavošanu A) varētu būt pamatoti uzskatāma par izpildes procedūru traucējumu, B) atņemtu personai tiesības uz taisnīgu tiesu vai objektīvu iztiesāšanu, C) varētu būt pamatoti uzskatāma par nelikumīgu iejaukšanos personas privātumā, D) varētu būt pamatoti uzskatāma par konfidenciāla avota (tajā skaitā valsts, vietējas vai ārvalstu aģentūras vai iestādes vai jebkuras privātas iestādes, kas sniegusi informāciju kā konfidenciālu) identitātes atklāšanu, un gadījumā, kad dokumentāciju vai informāciju apkopojusi krimināltiesību aizsardzības iestāde, veicot izziņu kriminālprocesā, vai aģentūra, kas veic izlūkošanas nacionālās drošības nolūkos likumīgu izmeklēšanu – konfidenciāla avota sniegtas informācijas izpaušanu, E) izpaustu tiesībsardzības iestāžu izmeklēšanas vai kriminālprocesa virzītāju metodes procedūras, vai izpaustu tiesībsardzības iestāžu izmeklēšanas vai kriminālprocesa virzītāju pamatnostādnes, ja šāda izpaušana varētu būt pamatoti uzskatāma par tādu, kas rada risku likuma apiešanai, vai F) varētu būt pamatoti uzskatāma par apdraudējumu jebkuras personas dzīvībai vai fiziskai drošībai”. Tāpat “[k]atru reizi, kad tiek iesniegts pieprasījums saistībā ar piekļuvi dokumentācijai, [kā sagatavošana varētu būt pamatoti uzskatāma par izpildes procedūru traucējumu] un – A) izmeklēšana vai process ir saistīts ar iespējamu krimināltiesību pārkāpumu; un B) ir iemesls uzskatīt, ka i) izmeklēšanas vai procesa subjekts nav informēts par to norisi, un ii) dokumentācijas esības izpaušana varētu būt pamatoti uzskatāma par izpildes procedūru traucējumu, aģentūra var tikai laikposmā, kamēr turpinās minētie apstākļi, rīkoties ar dokumentāciju tā, it kā uz to neattiecas šis iedaļas prasības”. (5 U.S.C. § 552 (c)(1)).

⁽²²¹⁾ 12 U.S.C. § 3414; 15 U.S.C. §§ 1681u-1681v un 18 U.S.C. § 2709. Sk. 153. apsvērumu.

⁽²²²⁾ 50 U.S.C. § 1804, kas attiecas uz tradicionālo individualizēto elektronisko novērošanu.

⁽²²³⁾ 50 U.S.C. § 1822, kas attiecas uz fizisku kratīšanu ārējās izlūkošanas nolūkos.

⁽²²⁴⁾ 50 U.S.C. § 1842 kopā ar § 1841(2) un *Section 3127 of Title 18*, kas attiecas uz zvanīto numuru reģistrētāju vai uztveršanas un izsekošanas ierīču uzstādīšanu.

⁽²²⁵⁾ 50 U.S.C. § 1861, kas ļauj FIB iesniegt “pieteikumu rīkojuma saņemšanai, kas atļauj pārvaldītājam, publiskas izmitināšanas iestādei, fiziskai noliktavai vai transportlīdzekļu nomas iestādei nodot tās rīcībā esošos ierakstus izmeklēšanas vajadzībām, lai iegūtu ārējās izlūkošanas informāciju vai veiktu izmeklēšanu saistībā ar starptautisko terorismu”.

⁽²²⁶⁾ 50 U.S. Code § 1881a, kas ļauj ASV izlūkošanas kopienas struktūrām, izmantojot elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēju palīdzību, kura ir sniedzama obligāti, mēģināt no ASV uzņēmumiem iegūt tādu informāciju par konkrētām personām, kas nav ASV personas un atrodas ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm (arī interneta saziņas saturu).

- (122) ASV izlūkošanas aģentūrām ir arī iespējas vākt personas datus ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm, un tie var būt personas dati, kuri tiek nosūtīti starp Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm. Datu vākšana ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm ir balstīta uz Izpildrīkojumu Nr. 12333 (IR Nr. 12333) ⁽²²⁷⁾, ko izdevis prezidents ⁽²²⁸⁾.
- (123) Sakaru izlūkdatu vākšana ir izlūkdatu vākšanas veids, kas ir vissvarīgākais saistībā ar šo aizsardzības līmeņa pietiekamības konstatējumu, jo tas attiecas uz elektronisko sakaru un datu vākšanu no informācijas sistēmām. Šādu datu vākšanu ASV izlūkošanas aģentūras var veikt gan Amerikas Savienoto Valstu teritorijā (pamatojoties uz FISA), gan datu nosūtīšanas laikā uz Amerikas Savienotajām Valstīm (pamatojoties uz IR Nr. 12333).
- (124) 2022. gada 7. oktobrī ASV prezidents izdeva IR Nr. 14086 par drošības pasākumu uzlabošana Amerikas Savienoto Valstu sakaru izlūkošanas darbībām, nosakot ierobežojumus un garantijas visām ASV sakaru izlūkošanas darbībām. Minētais IR lielā mērā aizstāj Prezidenta politikas direktīvu (PPD 28) ⁽²²⁹⁾, stiprina nosacījumus, ierobežojumus un garantijas, kas attiecas uz visām sakaru izlūkošanas darbībām (t. i., uz FISA un IR Nr. 12333 pamata) neatkarīgi no to vietas ⁽²³⁰⁾, un ar to izveido jaunu tiesiskās aizsardzības mehānismu, ar kura palīdzību fiziskas personas var atsaukties uz šīm garantijām un tās īstenot ⁽²³¹⁾ (sīkāk skatīt 176.–194. apsvērumu). Tādējādi ar to ASV tiesību aktos tiek ieviesti to sarunu rezultāti, kas notika starp ES un ASV pēc tam, kad Tiesa atzina par spēkā neesošu Komisijas lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, ko nodrošina ES un ASV privātuma vairogs (sk. 6. apsvērumu). Tāpēc tas ir īpaši svarīgs šajā lēmumā novērtētā tiesiskā regulējuma elements.
- (125) IR Nr. 14086 ieviestie ierobežojumi un aizsardzības pasākumi papildina FISA 702. iedaļā un IR Nr. 12333 paredzētos. Izlūkošanas aģentūrām ir jāievēro zemāk (3.2.1.2. un 3.2.1.3. iedaļā) aprakstītās prasības, veicot sakaru izlūkošanas darbības saskaņā ar FISA 702. iedaļu un IR Nr. 12333, proti, atlasot/identificējot ārējās izlūkošanas informācijas kategorijas, kas iegūstamas saskaņā ar FISA 702. iedaļu; vācot ārējās izlūkošanas vai pretizlūkošanas informāciju saskaņā ar IR Nr. 12333; un pieņemot individuālus lēmumus par mērķiem saskaņā ar FISA 702. iedaļu un IR Nr. 12333.
- (126) Prasības, kas noteiktas šajā prezidenta izdotajā izpildrīkojumā, ir saistošas visām izlūkošanas kopienas struktūrām. Tās ir jāīsteno ar aģentūras politiku un procedūrām, ar kurām tās transponē konkrētos ikdienas darbību virzienos. Šajā sakarā IR Nr. 14086 ASV izlūkošanas aģentūrām ir dots ne vairāk kā viens gads laika, lai atjauninātu to esošos politikas dokumentus un procedūras (t. i., līdz 2023. gada 7. oktobrim) un saskaņotu tās ar IR noteiktajām prasībām. Šāda atjaunināta politika un procedūras ir jāizstrādā, apspriežoties ar ģenerālprokuroru, Nacionālās izlūkošanas direktora biroja pilsonisko brīvību aizsardzības amatpersonu (ODNI CLPO) un PCLOB– neatkarīgu pārraudzības struktūru, kas ir pilnvarota pārskatīt izpildvaras politiku un tās īstenošanu, lai aizsargātu privātumu un pilsoniskās brīvības (sk. 110. apsvērumu par PCLOB lomu un statusu) –, un tās ir jādara pieejamas publiski ⁽²³²⁾. Turklāt, tiklīdz atjauninātā politika un procedūras būs ieviestas, PCLOB veiks pārbaudi, lai nodrošinātu to atbilstību
-
- ⁽²²⁷⁾ IR Nr. 12333 *United States Intelligence Activities, Federal Register Vol. 40, No 235 (8 December 1981 as amended 30 July 2008)*. IR Nr. 12333 vispārīgāk noteic ASV izlūkošanas centienu mērķus, virzienus, pienākumus un atbildību (tajā skaitā dažādu izlūkošanas kopienas struktūru lomu) un nosaka vispārējos parametrus izlūkošanas darbību veikšanai.
- ⁽²²⁸⁾ Saskaņā ar ASV Konstitūcijas II pantu par nacionālo drošību, jo īpaši par ārējās izlūkošanas datu vākšanu, ir atbildīgs prezidents kā bruņoto spēku virspavēlnieks.
- ⁽²²⁹⁾ IR Nr. 14086 atceļ iepriekšējo prezidenta direktīvu PPD 28, izņemot tās 3. iedaļu un papildinošo pielikumu (kurā noteikts, ka izlūkošanas aģentūrām katru gadu jāpārskata to sakaru izlūkošanas prioritātes un prasības, ņemot vērā sakaru izlūkošanas darbību sniegtos ieguvumus ASV nacionālajām interesēm, kā arī šo darbību radīto risku) un 6. iedaļu (kurā ietverti vispārīgi noteikumi), sk. Nacionālās drošības memorandu par Prezidenta politikas direktīvas Nr. 28 daļēju atcelšanu, kas pieejams <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/10/07/national-security-memorandum-on-partial-revocation-of-presidential-policy-directive-28/>.
- ⁽²³⁰⁾ Sk. *Section 5(f)*, IR Nr. 14086, kur paskaidrots, ka IR ir tāda pati piemērošanas joma kā PPD 28, kas saskaņā ar tā 3. zemsvītras piezīmi attiecas uz sakaru izlūkošanas darbībām, kuras veic, lai vāktu saziņas saturu vai informāciju par saziņu, izņemot sakaru izlūkošanas darbības, ko veic, lai pārbaudītu vai attīstītu sakaru izlūkošanas spējas.
- ⁽²³¹⁾ Šajā sakarā skatīt, piemēram, IR Nr. 14086 5. iedaļas h) punktu, kurā paskaidrots, ka IR noteiktie aizsardzības pasākumi rada juridiskas tiesības, un fiziskas personas tās var īstenot, izmantojot tiesiskās aizsardzības mehānismu.
- ⁽²³²⁾ Sk. *Section 2(c)(iv)(C)*, IR Nr. 14086.

IR. Katrai izlūkošanas aģentūrai 180 dienu laikā pēc tam, kad PCLOB ir pabeigusi šādu pārbaudi, ir rūpīgi jāizvērtē un jāsteno vai kā citādi jāņem vērā visi PCLOB ieteikumi. ASV valdība 2023. gada 3. jūlijā publicēja šādu atjauninātu politiku un procedūras ⁽²³³⁾.

3.2.1.2. Ierobežojumi un aizsardzības pasākumi attiecībā uz personas datu vākšanu nacionālās drošības nolūkos

- (127) IR Nr. 14086 nosaka vairākas visaptverošas prasības, kas attiecas uz visām sakaru izlūkošanas darbībām (personas datu vākšana, izmantošana, izplatīšana utt.).
- (128) Pirmkārt, šādām darbībām jābūt pamatotām ar likumu vai prezidenta atļauju un veiktām saskaņā ar ASV tiesību aktiem, ieskaitot Konstitūciju ⁽²³⁴⁾.
- (129) Otrkārt, ir jāievieš atbilstošas garantijas, lai nodrošinātu, ka privātums un pilsoniskās brīvības ir neatņemama šādu pasākumu plānošanas daļa ⁽²³⁵⁾.
- (130) Konkrēti, jebkuras sakaru izlūkošanas darbības var veikt tikai “pēc tam, kad, pamatojoties uz visu attiecīgo faktoru saprātīgu novērtējumu, ir konstatēts, ka darbības ir nepieciešamas, lai sasniegtu apstiprinātu izlūkošanas prioritāti” (attiecībā uz jēdzienu “apstiprināta izlūkošanas prioritāte” skatīt 135. apsvērumu) ⁽²³⁶⁾.
- (131) Turklāt šādas darbības drīkst veikt tikai “tādā apjomā un veidā, kas ir samērīgs ar apstiprināto izlūkošanas prioritāti, kuras dēļ tās ir atļautas” ⁽²³⁷⁾. Citiem vārdiem sakot, ir jāpanāk pienācīgs līdzsvars “starp izvirzītās izlūkošanas prioritātes svarīgumu un ietekmi uz skarto fizisko personu privātumu un pilsoniskajām brīvībām neatkarīgi no to valstspiederības vai dzīvesvietas” ⁽²³⁸⁾.
- (132) Visbeidzot, lai nodrošinātu atbilstību šīm vispārīgajām prasībām, kas atspoguļo likumības, nepieciešamības un samērīguma principu, sakaru izlūkošanas darbības ir pakļautas pārraudzībai (sīkāk skatīt 3.2.2. iedaļā) ⁽²³⁹⁾.
- (133) Šīs visaptverošas prasības attiecībā uz sakaru izlūkdatu vākšanu tiek papildus pamatotas ar vairākiem nosacījumiem un ierobežojumiem, kas nodrošina, ka iejaukšanās fizisku personu tiesībās ir minimāli nepieciešamā līmenī un ir samērīga, lai sasniegtu likumīgu mērķi.
- (134) Pirmkārt, IR divējādi ierobežo pamatojumu, saskaņā ar kuru var vākt datus kā daļu no sakaru izlūkošanas darbībām. No vienas puses, IR ir noteikti likumīgi mērķi, kurus var mēģināt sasniegt, vācot sakaru izlūkdatumus, piemēram, lai saprastu vai novērtētu tādu ārvalstu organizāciju (arī starptautisku teroristu organizāciju) spējas, nodomus vai darbības, kas rada pašreizējus vai iespējamus draudus ASV nacionālajai drošībai; lai aizsargātu pret ārvalstu militārajām spējām un darbībām; lai izprastu vai novērtētu starptautiskus draudus, kas ietekmē globālo drošību, piemēram, klimata un citas ekoloģiskās pārmaiņas, riskus sabiedrības veselībai un draudus humanitārajai situācijai ⁽²⁴⁰⁾. No otras puses, IR ir uzskaitīti konkrēti mērķi, kurus nekad nedrīkst mēģināt sasniegt ar sakaru izlūkošanas darbībām, piemēram, lai apgrūtinātu fizisku personu vai preses kritiku, nepieņemšanu vai ideju vai

⁽²³³⁾ <https://www.intel.gov/ic-on-the-record-database/results/oversight/1278-odni-releases-ic-procedures-implementing-new-safeguards-in-executive-order-14086>.

⁽²³⁴⁾ Section 2(a)(i), IR Nr. 14086.

⁽²³⁵⁾ Section 2(a)(ii), IR Nr. 14086.

⁽²³⁶⁾ Section 2(a)(ii)(A), IR Nr. 14086. Tas ne vienmēr nozīmē, ka sakaru izlūkošana ir vienīgais veids, kā sasniegt apstiprinātas izlūkošanas prioritātes aspektus. Piemēram, sakaru izlūkdatu vākšanu var izmantot, lai nodrošinātu alternatīvus apstiprināšanas ceļus (piemēram, lai apstiprinātu informāciju, kas saņemta no citiem izlūkošanas avotiem) vai lai saglabātu uzticamu piekļuvi tai pašai informācijai (IR Nr. 14086 2. iedaļas c) punkta i) apakšpunkta A daļa).

⁽²³⁷⁾ Section 2(a)(ii)(B), IR Nr. 14086.

⁽²³⁸⁾ Section 2(a)(ii)(B), IR Nr. 14086.

⁽²³⁹⁾ Section 2(a)(iii) saistībā ar Section 2(d), IR Nr. 14086.

⁽²⁴⁰⁾ Section 2(b)(i), IR Nr. 14086. Tā kā IR norādītajā likumīgo mērķu sarakstā nav iekļauti iespējami apdraudējumi nākotnē, IR paredz iespēju prezidentam atjaunināt sarakstu, ja rodas jaunas nacionālās drošības prasības, piemēram, jauni nacionālās drošības apdraudējumi. Šādi atjauninājumi principā ir jāpublisko, ja vien prezidents nenolemj, ka tas apdraudētu ASV nacionālo drošību (IR Nr. 14086 2. iedaļas b) punkta i) apakšpunkta B daļa).

politisko uzskatu brīvu paušanu, lai nelabvēlīgi ietekmētu personas, pamatojoties uz viņu etnisko izcelsmi, rasi, dzimti, dzimtisko identitāti, seksuālo orientāciju vai reliģisko pārliecību, vai lai sniegtu konkurences priekšrocības ASV uzņēmumiem ⁽²⁴¹⁾.

- (135) Turklāt izlūkošanas aģentūras nevar paļauties uz IR Nr. 14086 noteiktajiem likumīgajiem mērķiem kā tādiem, lai attaisnotu sakaru izlūkdatu vākšanu, bet operatīvos nolūkos tie ir jāpamato ar konkrētākām prioritātēm, kuru īstenošanai var vākt sakaru izlūkdatumus. Citiem vārdiem sakot, faktiskā vākšana var notikt tikai tadēļ, lai veicinātu konkrētākas prioritātes īstenošanu. Šādas prioritātes tiek noteiktas, izmantojot īpašu procesu, kura mērķis ir nodrošināt atbilstību piemērojamajām juridiskajām prasībām, tajā skaitā tām, kas attiecas uz privātumu un pilsoniskajām brīvībām. Konkrētāk, izlūkošanas prioritātes vispirms izstrādā nacionālās izlūkošanas direktors (izmantojot tā dēvēto Nacionālo izlūkošanas prioritāšu satvaru) un iesniedz tās prezidentam apstiprināšanai ⁽²⁴²⁾. Pirms izlūkošanas prioritātes tiek ierosinātas prezidentam, direktoram saskaņā ar IR Nr. 14086 ir jāsaņem ODNI CLPO sagatavots novērtējums par katru prioritāti attiecībā uz to, vai tā 1) sekmē vienu vai vairākus IR uzskaitītos likumīgos mērķus, 2) tā nav paredzēta sakaru izlūkdatu vākšanai, un nav paredzams, ka tās deļ šādi dati tiks vākti, lai sasniegtu IR uzskaitītos aizliegtos mērķus, un 3) tā tika izveidota, pienācīgi ņemot vērā visu personu privātumu un pilsoniskās brīvības, neatkarīgi no to valstspiederības vai dzīvesvietas ⁽²⁴³⁾. Ja direktors nepiekrīt CLPO novērtējumam, abi viedokļi ir jāiesniedz prezidentam ⁽²⁴⁴⁾.
- (136) Tāpēc šis process jo īpaši nodrošina, ka privātuma apsvērumi tiek ņemti vērā jau sākotnējā posmā, kad tiek izstrādātas izlūkošanas prioritātes.
- (137) Otrkārt, kad izlūkošanas prioritāte ir noteikta, lēmumu par to, vai un kādā apjomā var vākt sakaru izlūkdatumus, lai veicinātu šādas prioritātes īstenošanu, nosaka vairākas prasības. Ar šīm prasībām tiek praksē ieviesti IR Nr. 2. iedaļas a) punktā noteiktie visaptverošie nepieciešamības un samērīguma standarti.
- (138) Jo īpaši sakaru izlūkdatumus drīkst vākt tikai “pēc tam, kad, pamatojoties uz visu attiecīgo faktoru saprātīgu novērtējumu, ir konstatēts, ka vākšana ir nepieciešama, lai veicinātu konkrētas izlūkošanas prioritātes īstenošanu” ⁽²⁴⁵⁾. Nosakot, vai konkrēta sakaru izlūkošanas datu vākšanas darbība ir nepieciešama, lai veicinātu apstiprinātas izlūkošanas prioritātes īstenošanu, ASV izlūkošanas aģentūrām ir jāapsver citu mazāk invazīvu avotu un metožu pieejamība, iespējamība un piemērotība, arī no diplomātiskiem un publiskiem avotiem ⁽²⁴⁶⁾. Prioritāte jāpieskīr šādiem alternatīviem, mazāk invazīviem avotiem un metodēm, ja tādi ir pieejami ⁽²⁴⁷⁾.
- (139) Ja, piemērojot šādus kritērijus, sakaru izlūkdatu vākšana tiek uzskatīta par nepieciešamu, tai jābūt “pēc iespējas pielāgotai” un tā “nedrīkst nesamērīgi ietekmēt privātumu un pilsoniskās brīvības” ⁽²⁴⁸⁾. Lai novērstu nesamērīgu ietekmi uz privātumu un pilsoniskajām brīvībām, t. i., lai panāktu pienācīgu līdzsvaru starp nacionālās drošības vajadzībām un privātuma un pilsonisko brīvību aizsardzību, pienācīgi jāņem vērā visi attiecīgie faktori, piemēram, sasniedzamā mērķa raksturs, vākšanas darbības intensitāte, tajā skaitā tās ilgums, iespējamais vākšanas ieguldījums izvirzītā mērķa sasniegšanā, pamatoti paredzamās sekas fiziskām personām un vācamo datu raksturs un sensitivitāte ⁽²⁴⁹⁾.

⁽²⁴¹⁾ Section 2(b)(ii), IR Nr. 14086.

⁽²⁴²⁾ Section 102A, Nacionālās drošības likums (National Security Act) un Section 2(b)(iii), IR Nr. 14086.

⁽²⁴³⁾ Izņēmuma gadījumos (jo īpaši, ja šādu procesu nevar veikt, jo ir nepieciešams risināt jaunu vai pieaugošu izlūkošanas vajadzību), šādas prioritātes var noteikt tieši prezidents vai izlūkošanas kopienas struktūras vadītājs, kuram principā jāpiemēro tie paši kritēriji, kas aprakstīti section 2(b)(iii)(A)(1)-(3), sk. Section 4(n), IR Nr. 14086.

⁽²⁴⁴⁾ Section 2(b)(iii)(C), IR Nr. 14086.

⁽²⁴⁵⁾ Section 2(b) un (c)(i)(A), IR Nr. 14086.

⁽²⁴⁶⁾ Section 2(c)(i)(A), IR Nr. 14086.

⁽²⁴⁷⁾ Section 2(c)(i)(A), IR Nr. 14086.

⁽²⁴⁸⁾ Section 2(c)(i)(B), IR Nr. 14086.

⁽²⁴⁹⁾ Section 2(c)(i)(B), IR Nr. 14086.

(140) Attiecībā uz sakaru izlūkošanas datu vākšanas veidu – datu vākšanai Amerikas Savienotajās Valstīs, kas ir visrelevantākā attiecībā uz šo aizsardzības līmeņa pietiekamības konstatējumu, jo tā attiecas uz datiem, kuri ir nosūtīti organizācijām ASV, vienmēr jābūt mērķorientētai, kā sīkāk paskaidrots 142.–153. apsvērumā.

(141) Pamatojoties uz IR Nr. 12333, “lielapjoma datu vākšana”⁽²⁵⁰⁾ ir veicama tikai ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm. Arī šajā gadījumā saskaņā ar IR Nr. 14086 par prioritāru ir jānosaka mērķorientēta vākšana⁽²⁵¹⁾. Turpretī lielapjoma datu vākšana ir atļauta tikai tad, ja informāciju, kas nepieciešama, lai veicinātu apstiprinātas izlūkošanas prioritātes īstenošanu, nevar pamatoti iegūt ar mērķorientētu vākšanu⁽²⁵²⁾. Ja ir nepieciešams veikt lielapjoma datu vākšanu ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm, saskaņā ar IR Nr. 14086⁽²⁵³⁾ piemēro īpašas garantijas. Pirmkārt, ir jāpiemēro metodes un tehniskie pasākumi, lai vāktu tikai tādus datus, kas nepieciešami apstiprinātās izlūkošanas prioritātes īstenošanai, vienlaikus līdz minimumam samazinot nerelevantas informācijas vākšanu⁽²⁵⁴⁾. Otrkārt, IR ierobežo savāktās lielapjoma informācijas izmantošanu (arī vaicājumu procedūras) līdz sešiem konkrētiem mērķiem, tajā skaitā šādiem: aizsardzība pret terorismu, ķīlnieku sagrābšanu un personu turēšanu gūstā, ko veic ārvalstu valdība, organizācija vai persona vai kas tiek veikta to vārdā; aizsardzība pret ārvalstu spiegošanu, sabotāžu vai slepkavībām; aizsardzība pret apdraudējumiem, ko rada masu iznīcināšanas ieroču vai ar tiem saistītu tehnoloģiju izplatīšana un draudi utt.⁽²⁵⁵⁾ Visbeidzot, ar lielapjoma vākšanas metodēm iegūtas sakaru izlūkdatu informācijas vaicājumu procedūras var veikt tikai tad, ja tas ir nepieciešams, lai sasniegtu apstiprinātu izlūkošanas prioritāti, īstenojot šos sešus mērķus un saskaņā ar politiku un procedūrām, kurās pienācīgi ņemta vērā vaicājumu ietekme uz visu personu privātumu un pilsoniskajām brīvībām neatkarīgi no to valstspiederības vai dzīvesvietas⁽²⁵⁶⁾.

(142) Papildus IR Nr. 14086 prasībām uz Amerikas Savienotajās Valstīs esošai organizācijai nosūtītiem datiem, kas savākti sakaru izlūkošanas nolūkos, attiecas īpaši ierobežojumi un garantijas, ko reglamentē FISA 702. pants⁽²⁵⁷⁾. FISA 702. pants ļauj ar ASV elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēju palīdzību, kas sniedzama obligāti, iegūt ārējo izlūkošanas informāciju, novērojot personas, kuras nav ASV personas un par kurām ir pamats uzskatīt, ka tās atrodas ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm⁽²⁵⁸⁾. Lai vāktu ārējās izlūkošanas informāciju saskaņā ar FISA 702. pantu, ģenerālprokurors un nacionālās izlūkošanas direktors katru gadu iesniedz Ārējās izlūkošanas

⁽²⁵⁰⁾ T. i., liela daudzuma sakaru izlūkdatu vākšana, kas tehnisku vai operatīvu apsvērumu dēļ tiek iegūta, neizmantojot diskriminantus (piemēram, neizmantojot īpašus identifikatorus vai atlases nosacījumus), sk. *Section 4(b)*, IR Nr. 14086. Saskaņā ar IR Nr. 14086 un kā sīkāk paskaidrots 141. apsvērumā, lielapjoma datu vākšana saskaņā ar IR Nr. 12333 tiek veikta tikai tad, ja tas ir nepieciešams, lai veicinātu konkrētas apstiprinātas izlūkošanas prioritātes, un tai piemēroti vairāki ierobežojumi un garantijas, kas paredzēti, lai nodrošinātu, ka piekļuve datiem nav neselektīva. Tāpēc lielapjoma datu vākšana ir pretstatāma vispārējai un neselektīvai datu vākšanai (“masu novērošana”) bez ierobežojumiem un garantijām.

⁽²⁵¹⁾ *Section 2(c)(ii)(A)*, IR Nr. 14086.

⁽²⁵²⁾ *Section 2(c)(ii)(A) EO*, IR Nr. 14086.

⁽²⁵³⁾ IR Nr. 14086 konkrētie noteikumi par lielapjoma datu vākšanu arī attiecas uz mērķorientētu sakaru izlūkdatu vākšanu, kuras ietvaros īslaicīgi tiek izmantoti dati, kas iegūti, neizmantojot diskriminantus (piemēram, konkrētus atlases terminus vai identifikatorus), t. i., lielā apjomā (kas ir iespējams tikai ārpus Amerikas Savienoto Valstu teritorijas). Tas neattiecas uz gadījumiem, kad šādi dati tiek izmantoti, tikai mērķtiecīgas sakaru izlūkdatu vākšanas sākotnējā tehniskajā posmā, tiek glabāti tikai īsu laika periodu, cik nepieciešams šī posma īstenošanai, un pēc tam tiek nekavējoties dzēsti (IR Nr. 14086 2. iedaļas c) punkta ii) apakšpunkta D daļa). Šādā gadījumā sākotnējās vākšanas, neizmantojot diskriminantus, vienīgais nolūks ir nodrošināt mērķtiecīgu datu vākšanu, izmantojot konkrētu identifikatoru vai atlases terminu. Šādā scenārijā valdības datubāzēs tiek ievietoti tikai tie dati, kas atbilst noteiktam diskriminantam, bet pārējie dati tiek dzēsti. Tāpēc šādu mērķtiecīgu vākšanu reglamentē vispārīgie noteikumi, kas attiecas uz sakaru izlūkdatu vākšanu, ieskaitot IR Nr. 14086 2. iedaļas a)–b) punkts un 2. iedaļas c) punkta i) apakšpunkts.

⁽²⁵⁴⁾ *Section 2(c)(ii)(A)*, IR Nr. 14086.

⁽²⁵⁵⁾ *Section 2(c)(ii)(B)*, IR Nr. 14086. Ja rodas jaunas nacionālās drošības prasības, ko izvirza, piemēram, jauni draudi nacionālajai drošībai, prezidents šo sarakstu var atjaunināt. Šādi atjauninājumi principā ir jāpublisko, ja vien prezidents nenolemj, ka tas apdraudētu ASV nacionālo drošību (IR Nr. 14086 2. iedaļas c) punkta ii) apakšpunkta C daļa). Attiecībā uz vaicājumu izmantošanu datiem, kas savākti ar lielapjoma vākšanas metodēm, skatīt IR Nr. 14086 2. iedaļas c) punkta iii) apakšpunkta D daļu.

⁽²⁵⁶⁾ *Section 2(a)(ii)(A)* saistībā ar *Section 2(c)(iii)(D)*, IR Nr. 14086. Sk. arī VII pielikumu.

⁽²⁵⁷⁾ 50 U.S.C. § 1881.

⁽²⁵⁸⁾ 50 U.S.C. § 1881a (a). Jo īpaši, kā norādīja PCLOB, 702. pantā paredzēto novērošanu “pilnībā veido mērķtiecīga pievēršanās konkrētām personām [kas nav ASV pilsoņi], par kurām ir pieņemts individualizēts lēmums” (Privātuma un pilsonisko brīvību pārraudzības padome, ziņojums “Report on the Surveillance Program Operated Pursuant to Section 702 of the Foreign Intelligence Surveillance Act”, 2014. gada 2. jūlijs, 702. panta ziņojums, 111. lpp.). Sk. arī NSA CLPO ziņojumu “NSA’s Implementation of Foreign Intelligence Act Section 702”, 2014. gada 16. aprīlis. Termins “elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējs” ir definēts 50 U.S.C. § 1881 (a)(4).

uzraudzības tiesai (FISC) apliecinājumus, kuros noteiktas iegūstamās ārējās izlūkošanas informācijas kategorijas ⁽²⁵⁹⁾. Apliecinājumiem jāpievieno mērķorientēšanas, minimizācijas un vaicājumu procedūras, kuras arī ir apstiprinājusi Tiesa un kuras ir juridiski saistošas ASV izlūkošanas aģentūrām.

- (143) FISC ir neatkarīga tiesa ⁽²⁶⁰⁾, kura izveidota ar federālo likumu un kuras lēmumus var pārsūdzēt Ārējās izlūkošanas uzraudzības pārskatīšanas tiesā (FISCR) ⁽²⁶¹⁾ un, visbeidzot, Amerikas Savienoto Valstu Augstākajā tiesā ⁽²⁶²⁾. FISC (un FISCR) palīdz pastāvīga kolēģija, kuras sastāvā ir pieci juristi un pieci tehniskie speciālisti, kas ir kompetenti gan nacionālās drošības jautājumos, gan pilsonisko brīvību jomā ⁽²⁶³⁾. No šīs grupas tiesa ieceļ personu, kas darbojas kā *amicus curiae*, lai palīdzētu izskatīt jebkuru rīkojuma vai pārskatīšanas pieteikumu, kas, pēc tiesas ieskatiem, sniedz jaunu vai būtisku likuma interpretāciju, ja vien tiesa nesecina, ka šāda iecelšana ir neatbilstīga ⁽²⁶⁴⁾. Tas jo īpaši nodrošina, ka tiesas novērtējumā ir pienācīgi atspoguļoti privātuma apsvērumi. Tiesa var iecelt arī personu vai organizāciju, kas darbojas kā *amicus curiae*, arī lai sniegtu tehnisko ekspertīzi, kad vien uzskata to par nepieciešamu, vai arī, pamatojoties uz pieprasījumu, ļaut personai vai organizācijai pagarināt *amicus curiae* darbības termiņu ⁽²⁶⁵⁾.
- (144) FISC izskata sertifikātu un saistīto procedūru (jo īpaši mērķorientēšanas un minimizēšanas procedūru) atbilstību FISA prasībām. Ja tā uzskata, ka prasības nav izpildītas, tā var pilnībā vai daļēji atteikt sertifikāciju un pieprasīt grozīt procedūras ⁽²⁶⁶⁾. Šajā sakarā FISC ir vairākkārt apstiprinājusi, ka, izskatot 702. panta mērķorientēšanas un minimizēšanas procedūras, tā neaprobežojas tikai ar rakstiskām procedūrām, bet izskata arī to, kā šīs procedūras īsteno valdība ⁽²⁶⁷⁾.
- (145) Individualizētus lēmumus par mērķorientēšanu pieņem Nacionālā drošības aģentūra (National Security Agency (NSA) – izlūkošanas aģentūra, kas atbilstīgi FISA 702. pantam ir atbildīga par mērķorientēšanu) saskaņā ar FISC apstiprinātām mērķorientēšanas procedūrām, kuras paredz, ka NSA, pamatojoties uz visu apstākļu kopumu, jānovērtē, vai, veicot mērķtiecīgu izlūkošanu pret konkrētu personu, būs iespējams iegūt sertifikācijas apliecinājumā norādītu ārējās izlūkošanas informācijas kategorija ⁽²⁶⁸⁾. Šim novērtējumam jābūt konkrētam un balstītam uz faktiem, pamatotam ar analītisku vērtējumu, specializētām analītiķa zināšanām un pieredzi, kā arī iegūstamās ārējās

⁽²⁵⁹⁾ 50 U.S.C. § 1881a (g).

⁽²⁶⁰⁾ FISC sastāvā ir tiesneši, kurus Amerikas Savienoto Valstu galvenais tiesnesis ieceļ no esošajiem ASV apgabaltiesu tiesnešiem, kurus iepriekš nozīmējis prezidents un apstiprinājis Senāts. Tiesneši saglabā amatu uz mūžu, viņus var atcelt tikai pamatota iemesla dēļ, un viņi FISA mainās rotācijas kārtībā ik pēc septiņiem gadiem. FISA nosaka, ka tiesnešiem jābūt no vismaz septiņiem dažādiem ASV tiesu apgabaliem. Sk. 50 U.S.C. § 1803 (a). Tiesnešiem palīdz pieredzējuši tiesas ierēdņi, kas ir tiesas juridiskie darbinieki un kas sagatavo vākšanas pieprasījumu juridisko analīzi. Sk. ASV Ārējās izlūkošanas uzraudzības tiesas galvenā tiesneša god. Reggie B. Walton vēstuli ASV Senāta Tieslietu komitejas priekšsēdētājam god. Patrick J. Leahy (2013. gada 29. jūlijs) ("Valtona vēstule"), 2. lpp.; pieejama šeit: <https://fas.org/irp/news/2013/07/fisc-leahy.pdf>.

⁽²⁶¹⁾ FISCR sastāvā ir tiesneši, kurus ieceļ Amerikas Savienoto Valstu galvenais tiesnesis un kurus pieaicina no ASV apgabaltiesām vai apelācijas tiesām un viņi mainās rotācijas kārtībā ik pēc septiņiem gadiem. Sk. 50 U.S.C. § 1803 (b).

⁽²⁶²⁾ Sk. 50 U.S.C. §§ 1803 (b), 1861 a (f), 1881 a (h), 1881 a (i)(4).

⁽²⁶³⁾ 50 U.S.C. § 1803 (i)(1),(3)(A).

⁽²⁶⁴⁾ 50 U.S.C. § 1803 (i)(2)(A).

⁽²⁶⁵⁾ 50 U.S.C. § 1803 (i)(2)(B).

⁽²⁶⁶⁾ Sk., piemēram, FISC 2018. gada 18. oktobra atzinumu, kas pieejams https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_FISC_Opin_18Oct18.pdf un ko apstiprinājusi Ārējās izlūkošanas uzraudzības pārskatīšanas tiesa savā 2019. gada 12. jūlija atzinumā, kurš pieejams https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_FISCR_Opinion_12Jul19.pdf.

⁽²⁶⁷⁾ Sk., piemēram, FISC memorandatzinumu un rīkojumu 35. lpp. (2020. gada 18. novembris) (publiskot atļauts 2021. gada 26. aprīlī), (D pielikumu).

⁽²⁶⁸⁾ 50 U.S.C. § 1881a(a), *Procedures used by the National Security Agency for Targeting Non-United States Persons Reasonably Believed to be Located outside the United States to Acquire Foreign Intelligence Information Pursuant to Section 702 of the Foreign Intelligence Surveillance Act of 1978, as amended, of March 2018* (NSA mērķorientēšanas procedūras), pieejams https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_NSA_Targeting_27Mar18.pdf, 1.–4. lpp., sīkāki skaidrojumi PCL0B ziņojumā, 41. un 42. lpp.

izlūkošanas informācijas raksturu ⁽²⁶⁹⁾. Mērķorientēšana tiek veikta, identificējot tā dēvētos selektorus, ar ko identificē konkrētus saziņas līdzekļus, piemēram, izlūkošanas subjekta e-pasta adresi vai tālruņa numuru, bet nekad atslēgvārdus vai fizisku personu vārdus ⁽²⁷⁰⁾.

(146) NSA analītiķi vispirms identificēs ārvalstīs esošas personas, kuras nav ASV personas un kuru novērošana, pamatojoties uz analītiķu novērtējumu, ļaus iegūt attiecīgos ārējās izlūkošanas datus, kas norādīti apliecinājumā ⁽²⁷¹⁾. Kā izklāstīts NSA mērķorientēšanas procedūrās, NSA var vērst novērošanu pret kādu izlūkošanas subjektu tikai tad, ja tā par šo subjektu jau ir ieguvusi kādu informāciju ⁽²⁷²⁾. Tā var izrietēt no informācijas, kas iegūta no dažādiem avotiem, piemēram, cilvēku veiktas izlūkošanas. Izmantojot šos citus avotus, analītiķim ir jāuzzina arī par konkrētu selektoru (t. i., saziņas kontu), ko izmanto potenciālais izlūkošanas subjekts. Kad ir identificētas atsevišķas personas un to izsekošana ir apstiprināta ar plašu pārskatīšanas mehānismu NSA ⁽²⁷³⁾ ietvaros, tiks piešķirti (t. i. izstrādāti un piemēroti) selektori, kas identificē izlūkošanas subjektu sakaru līdzekļus (piemēram, e-pasta adreses) ⁽²⁷⁴⁾.

(147) NSA ir jādokumentē faktiskais pamats izlūkošanas subjekta izvēlei ⁽²⁷⁵⁾ un regulāri pēc sākotnējās mērķorientēšanas jāapstiprina, ka mērķorientēšanas standarts joprojām tiek ievērots ⁽²⁷⁶⁾. Kad mērķorientēšanas standarts vairs netiek ievērots, informācijas vākšana ir jāpārtrauc ⁽²⁷⁷⁾. NSA veikto katra izlūkošanas subjekta izvēli, kā arī katra reģistrētā mērķorientēšanas novērtējuma un pamatojuma uzskaiti reizi divos mēnešos pārbauda Tieslietu ministrijas izlūkošanas pārraudzības biroju amatpersonas, kurām ir pienākums ziņot FISC un Kongresam par jebkādiem pārkāpumiem ⁽²⁷⁸⁾. NSA rakstiskā dokumentācija atvieglo FISC veikto pārraudzību attiecībā uz to, vai mērķtiecīga vērsšanās pret konkrētām fiziskajām personām ir veikta pareizi saskaņā ar FISA 702. pantu un atbilstīgi tās uzraudzības pilnvarām, kas aprakstītas 173. un 174. apsvērumā ⁽²⁷⁹⁾. Visbeidzot, nacionālās izlūkošanas direktoram (DNI) katru gadu publiskos ikgadējos statistikas pārredzamības ziņojumos ir jāziņo arī par kopējo saskaņā ar FISA 702. pantu noteikto izlūkošanas subjektu skaitu. Uzņēmumi, kas saņem FISA 702. panta direktīvas, datus par saņemtajiem pieprasījumiem var publicēt apkopotā veidā (pārredzamības ziņojumos) ⁽²⁸⁰⁾.

⁽²⁶⁹⁾ NSA mērķorientēšanas procedūras, 4. lpp.

⁽²⁷⁰⁾ Sk. PCLOB ziņojumu par 702. pantu, 32.–33., 45. lpp. ar turpmākām atsaucēm. Sk. arī ģenerālprokurora un nacionālā izlūkošanas direktora iesniegto Pusgada novērtējumu par atbilstību procedūrām un vadlīnijām, kas izdotas saskaņā ar Ārējās izlūkošanas uzraudzības likuma 702. iedaļu par pārskata periodu no 2016. gada 1. decembra līdz 2017. gada 31. maijam, 41. lpp (2018. gada oktobris), pieejams vietnē https://www.dni.gov/files/icotr/18th_Joint_Assessment.pdf

⁽²⁷¹⁾ PCLOB ziņojums par 702. pantu, 42. un 43. lpp.

⁽²⁷²⁾ NSA mērķorientēšanas procedūras, 2. lpp.

⁽²⁷³⁾ PCLOB ziņojums par 702. pantu, 46. lpp. Piemēram, NSA ir jāapstiprina, ka starp izlūkošanas subjektu un selektoru pastāv saikne, jādokumentē ārējās izlūkošanas informācija, kuru paredzēts iegūt, šī informācija ir jāizskata un jāapstiprina diviem NSA vecākajiem analītiķiem, un vispārējā procesā tiks sekots turpmākām atbilstības pārbaudēm, ko veiks ODNI un Tieslietu ministrija. Sk. NSA CLPO ziņojumu "NSA veikta Ārējās izlūkošanas likuma 702. iedaļas īstenošana", 2014. gada 16. aprīlis.

⁽²⁷⁴⁾ 50 U.S.C. § 1881a (h).

⁽²⁷⁵⁾ NSA mērķorientēšanas procedūras, 8. lpp. Sk. arī PCLOB ziņojumu par 702. pantu, 46. lpp. Rakstiska pamatojuma nesniegšana ir dokumentācijas atbilstības incidents, par kuru ir jāziņo FISC un Kongresam. Sk. *Semiannual Assessment of Compliance with Procedures and Guidelines Issued Pursuant to Section 702 of the Foreign Intelligence Surveillance Act, Submitted by the Attorney General and the Director of National Intelligence, Reporting Period: December 1, 2016 – May 31, 2017*, p. 41 (2018. gada oktobris), DOJ/ODNI Compliance Report to FISC for Dec. 2016 – May 2017 at p. A-6, pieejams https://www.dni.gov/files/icotr/18th_Joint_Assessment.pdf.

⁽²⁷⁶⁾ Sk. ASV valdības Ārējās izlūkošanas uzraudzības tiesai iesniegto dokumentu *2015 Summary of Notable Section 702 Requirements*, 2. un 3. lpp. (2015. gada 15. jūlijs), un VII pielikumā sniegto informāciju.

⁽²⁷⁷⁾ Sk. ASV valdības Ārējās izlūkošanas uzraudzības tiesai iesniegto dokumentu *2015 Summary of Notable Section 702 Requirements*, 2. un 3. lpp. (2015. gada 15. jūlijs), kurā noteikts: "Ja valdība vēlāk novērtē, ka izlūkošanas subjekta selektora turpmāka piešķiršana, visticamāk, nepalīdzēs iegūt ārējās izlūkošanas informāciju, ir nepieciešama tūlītēja piešķiršanas pārtraukšana, un kavēšanās var izraisīt atbilstības incidentu, par ko jāziņo." Sk. arī VII pielikumā sniegto informāciju.

⁽²⁷⁸⁾ PCLOB ziņojums par 702. pantu, 70.–72. lpp. Amerikas Savienoto Valstu Ārējās izlūkošanas uzraudzības tiesas reglamenta 13. panta b) punkts, pieejams <https://www.fisc.uscourts.gov/sites/default/files/FISC%20Rules%20of%20Procedure.pdf>.

⁽²⁷⁹⁾ Sk. arī DOJ/ODNI Compliance Report to FISC for Dec. 2016 – May 2017 at p. A-6.

⁽²⁸⁰⁾ 50 U.S.C. § 1874.

- (148) Attiecībā uz citiem juridiskajiem pamatiem personas datu vākšanai, kas nosūtīti organizācijām ASV, piemēro dažādus ierobežojumus un garantijas. Kopumā datu lielapjoma vākšana ir konkrēti aizliegta saskaņā ar FISA 402. pantu (par zvanīto numuru reģistrētāju un uztveršanas un izsekošanas ierīču izmantošanu), tāpat ir aizliegta šāda vākšana ar nacionālās drošības vēstulju palīdzību, un tā vietā tiek prasīts izmantot īpašus "atlases noteikumus" ⁽²⁸¹⁾.
- (149) Lai veiktu tradicionālo individualizēto elektronisko novērošanu (saskaņā ar FISA 105. pantu), izlūkošanas aģentūrām jāiesniedz pieteikums FISC, kuram pievienots fakts un apstākļu izklāsts, kas pamato pārliecību, ka pastāv pamatots iemesls uzskatīt, ka attiecīgo saziņas līdzekli izmanto vai gatavojas izmantot sveša vara vai svešas varas aģents ⁽²⁸²⁾. FISC citustarp novērtēs, vai, pamatojoties uz iesniegtajiem faktiem, ir pamatots iemesls uzskatīt, ka tas patiešām ir šāds gadījums ⁽²⁸³⁾.
- (150) Lai, pamatojoties uz FISA 301. pantu, veiktu kratīšanu telpās vai īpašumā, kuras rezultātā paredzēts pārbaudīt, konfiscēt utt. informāciju, materiālus vai īpašumu (piemēram, datorierīci), ir jāiesniedz FISC rīkojuma saņemšanas ⁽²⁸⁴⁾ pieteikums. Šādā pieteikumā citustarp ir jānorāda, ka ir pamatots iemesls uzskatīt, ka kratīšanas mērķis ir kāda sveša vara vai svešas varas aģents; ka telpā vai īpašumā, kurās veicama kratīšana, ir ārējās izlūkošanas informācija un ka telpas, kurās veicama kratīšana, to izmanto kāda sveša vara (vai tās aģents), tā ir kādas svešas varas (aģenta) īpašumā, valdījumā, turējumā vai tiek pārvesta uz svešu varu (aģentam) vai no tās (no aģenta) ⁽²⁸⁵⁾.
- (151) Tāpat, lai uzstādītu zvanīto numuru reģistrētājus vai uztveršanas un izsekošanas ierīces (saskaņā ar FISA 402. pantu), ir jāiesniedz FISC (vai ASV miertiesneša) rīkojuma saņemšanas pieteikums un jāizmanto īpašs atlases nosacījums, t. i., nosacījums, kas konkrēti identificē personu, kontu utt. un tiek izmantots, lai maksimāli ierobežotu pieprasītās informācijas apmēru ⁽²⁸⁶⁾. Šī pilnvara nav saistīta ar paziņojumu saturu, bet drīzāk ir ar mērķi informēt par klientu vai abonentu, kas izmanto pakalpojumu (piemēram, vārds un uzvārds, adrese, abonenta numurs, saņemtā pakalpojuma ilgums/veids, maksājuma avots/līdzeklis).
- (152) FISA 501. pantā ⁽²⁸⁷⁾, kas ļauj vākt pārvadātāja (t. i., jebkuras personas vai organizācijas, kas par atbildību pārvadā cilvēkus vai īpašumu pa sauszemi, dzelzceļu, ūdeni vai gaisu), publiskas izmitināšanas iestādes (piemēram, viesnīcas, moteļa vai kroga), transportlīdzekļu nomas iestādes vai fiziskas noliktavas (t. i., iestādes, kas nodrošina vietu preču un materiālu uzglabāšanai vai sniedz ar to saistītus pakalpojumus) ⁽²⁸⁸⁾ komercdarbības dokumentus, arī noteikts, ka nepieciešams iesniegt pieteikumu FISC vai miertiesnesim. Šajā pieteikumā ir jānorāda pieprasītie dokumenti un konkrēti un skaidri formulēti fakti, kas dod pamatu uzskatīt, ka persona, uz kuru dokumenti attiecas, ir kāda sveša vara vai svešas varas aģents ⁽²⁸⁹⁾.
- (153) Visbeidzot, NSL ir atļautas ar dažādiem likumiem un ļauj izmeklēšanas iestādēm no konkrētām struktūrām (piemēram, finanšu iestādēm, kredīinformācijas aģentūrām, elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējiem) iegūt konkrētu informāciju (kas neietver saziņas saturu), kura iekļauta kredīinformācijā, finanšu pārskatos un elektroniskajos abonentu un darījumu reģistros ⁽²⁹⁰⁾. Likumu par NSL, kas atļauj piekļuvi elektroniskās saziņas saturam, var izmantot tikai FIB, un tajos ir noteikts, ka pieprasījumos ir jāizmanto nosacījums, kas konkrēti identificē personu, struktūru, tālruna numuru vai kontu, un jāapliecina, ka informācija ir relevanta atļautai nacionālās drošības izmeklēšanai, lai nodrošinātu aizsardzību pret starptautisko terorismu vai slepenām izlūkošanas darbībām ⁽²⁹¹⁾. NSL saņēmējiem ir tiesības to apstrīdēt tiesā ⁽²⁹²⁾.

⁽²⁸¹⁾ 50 U.S. Code § 1842(c)(3) un attiecībā uz NSL – 12 U.S.C. § 3414(a)(2); 15 U.S.C. § 1681u; 15 U.S.C. § 1681v(a) un 18 U.S.C. § 2709(a).

⁽²⁸²⁾ "Svešas varas aģents" var ietvert personas, kas nav ASV personas un kas iesaistījušies starptautiskā terorismā vai starptautiskā masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanā (šāda iesaistīšanās ietver arī sagatavošanās darbības) (50 U.S.C. § 1801 (b)(1)).

⁽²⁸³⁾ 50 U.S.C. § 1804. Sk. arī § 1841(4) attiecībā uz atlases noteikumu izvēli.

⁽²⁸⁴⁾ 50 U.S.C. § 1821(5).

⁽²⁸⁵⁾ 50 U.S.C. § 1823(a).

⁽²⁸⁶⁾ 50 U.S.C. § 1842 kopā ar § 1841(2) un *Section 3127 of Title 18*.

⁽²⁸⁷⁾ 50 U.S.C. § 1862.

⁽²⁸⁸⁾ 50 U.S.C. §§ 1861-1862.

⁽²⁸⁹⁾ 50 U.S.C. § 1862(b).

⁽²⁹⁰⁾ 12 U.S.C. § 3414; 15 U.S.C. §§ 1681u-1681v un 18 U.S.C. § 2709.

⁽²⁹¹⁾ 18 U.S.C. § 2709(b).

⁽²⁹²⁾ Piemēram, 18 U.S.C. § 2709(d).

3.2.1.3. Savāktās informācijas turpmāka izmantošana

- (154) Uz to personas datu apstrādi, ko ASV izlūkošanas aģentūras savākušas, izmantojot sakaru izlūkošanu, attiecas vairākas garantijas.
- (155) Pirmkārt, katrai izlūkošanas aģentūrai ir jānodrošina pienācīga datu drošība un jānovērš nepilnvarotu personu piekļuve personas datiem, kas iegūti, izmantojot sakaru izlūkošanu. Šajā sakarā dažādos instrumentos, to skaitā likumos, pamatnostādņēs un standartos, ir sīkāk precizētas obligāti ieviešamas informācijas drošības prasības (piemēram, daudzfaktoru autentifikācija, šifrēšana u. c.)⁽²⁹³⁾. Pieklūt savāktajiem datiem drīkst tikai pilnvaroti, apmācīti darbinieki, kuriem šī informācija ir nepieciešama savu darba pienākumu veikšanai⁽²⁹⁴⁾. Raugoties vispārīgāk, izlūkošanas aģentūrām ir jānodrošina saviem darbiniekiem atbilstoša apmācība, arī par procedūrām, kuras ievēro, ziņojot par tiesību aktu pārkāpumiem un tos novērš (arī IR Nr. 14086)⁽²⁹⁵⁾.
- (156) Otrkārt, izlūkošanas aģentūrām ir jāievēro izlūkošanas kopienas precizitātes un objektivitātes standarti, jo īpaši attiecībā uz datu kvalitātes un uzticamības nodrošināšanu, alternatīvu informācijas avotu apsvēršanu un objektivitāti analīžu veikšanā⁽²⁹⁶⁾.
- (157) Treškārt, attiecībā uz datu saglabāšanu IR Nr. 14086 ir precizēts, ka uz tādu personu personas datiem, kas nav ASV personas, attiecas tie paši saglabāšanas termiņi, kuri attiecas uz ASV personu personas datiem⁽²⁹⁷⁾. Izlūkošanas aģentūrām ir jānosaka konkrēti saglabāšanas termiņi un/vai faktori, kas jāņem vērā, lai noteiktu atbilstošo saglabāšanas termiņu (piemēram, vai informācija ir noziedzīga nodarījuma pierādījums; vai informācija ir uzskatāma par ārējas izlūkošanas informāciju; vai informācija ir nepieciešama, lai aizsargātu personu vai organizāciju drošību, ieskaitot starptautiskā terorisma upurus vai mērķus), kas ir definēts citos tiesību instrumentos⁽²⁹⁸⁾.
- (158) Ceturtkārt, īpašus noteikumus piemēro tādu personas datu izplatīšanai, kas iegūti, izmantojot sakaru izlūkošanu. Vispārīga prasība paredz, ka personas datus par personām, kas nav ASV personas, drīkst izplatīt tikai tad, ja tā ir tāda paša veida informācija, kādu var izplatīt par ASV personām, piemēram, informācija, kas vajadzīga, lai aizsargātu kādas personas vai organizācijas drošību (piemēram, starptautisko teroristu organizāciju mērķus, upurus vai ķīlniekus)⁽²⁹⁹⁾. Turklāt personas datus nedrīkst izplatīt tikai personas valstspiederības vai dzīvesvietas valsts dēļ vai lai apietu IR Nr. 14086 prasības⁽³⁰⁰⁾. Izplatīšana ASV valdības ietvaros var notikt tikai tad, ja pilnvarotai un

⁽²⁹³⁾ Section 2(c)(iii)(B)(1), IR Nr. 14086. Sk. arī Nacionālās drošības likuma VIII sadaļu (kurā sīki izklāstītas prasības attiecībā uz piekļuvi klasificētai informācijai), IR Nr. 12333, section 1.5, (kurā noteikts, ka izlūkošanas kopienas aģentūru vadītājiem jāievēro informācijas apmaiņas un drošības pamatnostādnes, informācijas privātuma un citas juridiskās prasības), Nacionālās drošības direktīva Nr. 42 *National Policy for the Security of National Security Telecommunications and Information Systems* (kurā Nacionālās drošības sistēmu komitejai uzdots nodrošināt sistēmas drošības vadlīnijas izpildministrijām un izpildaģentūrām attiecībā uz nacionālās drošības sistēmām) un Nacionālās drošības memorandu Nr. 8 *Improving the Cybersecurity of National Security, Department of Defense, and Intelligence Community Systems* (ar kuru nosaka termiņus un norādījumus par to, kā tiks īstenotas kibernetikas drošības prasības attiecībā uz nacionālās drošības sistēmām, to skaitā saistībā ar daudzfaktoru autentifikāciju, šifrēšanu, mākoņ tehnoloģijām un galapunktu noteikšanas pakalpojumiem).

⁽²⁹⁴⁾ Section 2(c)(iii)(B)(2), IR Nr. 14086. Turklāt personas datiem, attiecībā uz kuriem nav pieņemts galīgais lēmums par saglabāšanu, var piekļūt, tikai lai pieņemtu vai atbalstītu šādu lēmumu vai veiktu atļautas administratīvas, testēšanas, izstrādes, drošības vai pārraudzības funkcijas (Section 2(c)(iii)(B)(3), IR Nr. 14086).

⁽²⁹⁵⁾ Section 2(d)(ii), IR Nr. 14086.

⁽²⁹⁶⁾ Section 2(c)(iii)(C), IR Nr. 14086.

⁽²⁹⁷⁾ Section 2(c)(iii)(A)(2)(a)-(c), IR Nr. 14086. Raugoties vispārīgāk, katrai aģentūrai ir jāievieš politika un procedūras, kas izstrādātas, lai līdz minimumam samazinātu ar sakaru izlūkošanas palīdzību savāktu personas datu izplatīšanu un saglabāšanas ilgumu (Section 2(c)(iii)(A), IR Nr. 14086).

⁽²⁹⁸⁾ Sk., piemēram, Section 309 of the *Intelligence Authorization Act for Fiscal Year 2015*; atsevišķu izlūkošanas aģentūru apstiprinātās minimizācijas procedūras saskaņā ar FISA 702. pantu un ar FISC atļauju; ģenerālprokurora un FRA apstiprinātās procedūras (kas paredz, ka ASV federālajām aģentūrām, ieskaitot nacionālās drošības aģentūras, ir jānosaka datu saglabāšanas termiņi, ko apstiprina Nacionālais arhīvs un Datu administrācija).

⁽²⁹⁹⁾ Section 2(c)(iii)(A)(1)(a) un 5(d), IR Nr. 14086, saistībā ar Section 2.3 IR Nr. 12333.

⁽³⁰⁰⁾ Section 2(c)(iii)(A)(1)(b) un (e), IR Nr. 14086.

apmācītai personai ir pamatota pārlicība, ka saņēmējam šī informācija ⁽³⁰¹⁾ ir nepieciešama un ka saņēmējs to pienācīgi aizsargās ⁽³⁰²⁾. Lai noteiktu, vai personas datus var izplatīt saņēmējiem ārpus ASV valdības (tajā skaitā ārvalstu valdībai vai starptautiskai organizācijai), ir jāņem vērā izplatīšanas nolūks, izplatāmo datu veids un apjoms, kā arī iespējamā negatīvā ietekme uz attiecīgo(-ajām) personu(-ām) ⁽³⁰³⁾.

- (159) Visbeidzot, arī lai atvieglotu piemērojamo juridisko prasību ievērošanas pārraudzību, kā arī efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu izmantošanu, saskaņā ar IR Nr. 14086 katrai izlūkošanas aģentūrai ir jāglabā atbilstoša dokumentācija par sakaru izlūkdatu vākšanu. Dokumentācijas prasības attiecas uz tādiem elementiem kā faktu bāze novērtējumam, vai konkrēta vākšanas darbība ir nepieciešama, lai veicinātu apstiprinātas izlūkošanas prioritātes īstenošanu ⁽³⁰⁴⁾.
- (160) Papildus minētajiem IR Nr. 14086 paredzētajiem drošības pasākumiem attiecībā uz sakaru izlūkošanas ietvaros savāktajiem datiem uz visām ASV izlūkošanas aģentūrās attiecas arī vispārīgākas prasības par nolūka ierobežošanu, datu minimizēšanu, precizitāti, drošību, saglabāšanu un izplatīšanu, kas izriet jo īpaši no OMB Circular Nr. A-130, E-pārvaldes likuma, Federālā reģistru likuma (sk. 101.–106. apsvērumu) un Nacionālās drošības sistēmu komitejas (CNSS) norādījumiem ⁽³⁰⁵⁾.

3.2.2. Pārraudzība

- (161) ASV izlūkošanas aģentūru darbību uzrauga dažādas iestādes.
- (162) Pirmkārt, IR Nr. 14086 prasīts, lai katrā izlūkošanas aģentūrā būtu augsta līmeņa juridiskās, pārraudzības un atbilstības amatpersonas, kas nodrošinātu atbilstību piemērojamajiem ASV tiesību aktiem ⁽³⁰⁶⁾. Jo īpaši tām ir periodiski jāpārbauda sakaru izlūkošanas darbības un jānodrošina, ka tiek novērstas jebkādas neatbilstības. Izlūkošanas aģentūrām jānodrošina šādām amatpersonām piekļuve visai relevantajai informācijai, lai tās varētu veikt pārraudzības funkcijas, un aģentūras nedrīkst veikt nekādas darbības, lai kavētu vai neatbilstoši ietekmētu to pārraudzības darbības ⁽³⁰⁷⁾. Turklāt par jebkuru būtisku neatbilstības incidentu ⁽³⁰⁸⁾, ko konstatē pārraudzības amatpersona vai jebkurš cits darbinieks, nekavējoties jāziņo izlūkošanas aģentūras vadītājam un nacionālās izlūkošanas direktoram, kam jānodrošina, ka tiek veikti visi nepieciešamie pasākumi, lai novērstu un nepieļautu būtiska neatbilstības incidenta atkārtošanos ⁽³⁰⁹⁾.
- (163) Šo pārraudzības funkciju veic amatpersonas, kas ir atbildīgas par atbilstības nodrošināšanu, kā arī privātuma un pilsonisko brīvību amatpersonas un ģenerālinpektori ⁽³¹⁰⁾.

⁽³⁰¹⁾ Piemēram, AGG-DOM paredz, ka FIB var izplatīt informāciju, tikai ja saņēmējam to ir nepieciešams zināt, lai izpildītu savu saņēmēja uzdevumu vai aizsargātu sabiedrības intereses.

⁽³⁰²⁾ Section 2(c)(iii)(A)(1)(c), IR Nr. 14086. Izlūkošanas aģentūras var, piemēram, izplatīt informāciju situācijās, kas saistītas ar kriminālizmeklēšanu vai noziedzīgu nodarījumu, arī, piemēram, izplatot brīdinājumus par nonāvēšanas, smagu miesas bojājumu vai nolaupīšanas draudiem; izplatot informāciju par kiberdraudiem, incidentiem vai ielaušanos un apziņojot cietušos vai brīnot potenciālus noziedzīgā nodarījumā cietušos.

⁽³⁰³⁾ Section 2(c)(iii)(A)(1)(d), IR Nr. 14086.

⁽³⁰⁴⁾ Section 2(c)(iii)(E), IR Nr. 14086.

⁽³⁰⁵⁾ Sk. CNSS politiku Nr. 22 "Kiberdrošības risku pārvaldības politika" un CNSS instrukcijas Nr. 1253, kuras doti detalizēti norādījumi par drošības pasākumiem, kas ieviešami nacionālās drošības sistēmās.

⁽³⁰⁶⁾ Section 2(d)(i)(A)-(B), IR Nr. 14086.

⁽³⁰⁷⁾ Sections 2(d)(i)(B)-(C), IR Nr. 14086.

⁽³⁰⁸⁾ T. i., sistēmiska vai tīša piemērojamo ASV tiesību aktu neievērošana, kas varētu kaitēt kādas izlūkošanas kopienas reputācijai vai integritātei vai kā citādi apšaubīt izlūkošanas kopienas darbības pareizību, arī ņemot vērā jebkādu būtisku ietekmi uz attiecīgās personas vai personu privātuma un pilsonisko brīvību interesēm, sk. Section 5(l), IR Nr. 14086.

⁽³⁰⁹⁾ Section 2(d)(iii), IR Nr. 14086.

⁽³¹⁰⁾ Section 2(d)(i)(B), IR Nr. 14086.

- (164) Tāpat kā krimināltiesību aizsardzības iestāžu gadījumā, privātuma un pilsonisko brīvību amatpersonas ir visās izlūkošanas aģentūrās ⁽³¹¹⁾. Šo amatpersonu pilnvaras parasti ietver tādu procedūru uzraudzību, kuras nodrošina, ka attiecīgā ministrija/aģentūra adekvāti izskata ar privātumu un pilsoniskajām brīvībām saistītus jautājumus un ir ieviesusi atbilstošas procedūras, ar kurām risināt sūdzības no fiziskām personām, kas uzskata, ka ir aizskarts viņu privātums un pilsoniskās brīvības (un atsevišķos gadījumos, piemēram Nacionālās izlūkošanas direktora biroja (ODNI) gadījumā, šīm amatpersonām pašām ir tiesības izmeklēt sūdzības ⁽³¹²⁾). Izlūkošanas aģentūru vadītājiem ir jānodrošina, lai privātuma un pilsonisko brīvību amatpersonām būtu resursi viņu pilnvaru īstenošanai, lai tām būtu pieejami visi viņu funkciju veikšanai nepieciešamie materiāli un personāls, lai viņas tiktu informētas par ierosinātajām politikas izmaiņām un ar viņām apspriestos par tām ⁽³¹³⁾. Privātuma un pilsonisko brīvību amatpersonas periodiski ziņo Kongresam un PCLoB, arī par ministrijā/aģentūrā saņemto sūdzību skaitu un raksturu, un sniedz kopsavilkumu par šādu sūdzību izskatīšanu, veiktajām pārbaudēm un izmeklēšanām un amatpersonas veikto darbību ietekmi ⁽³¹⁴⁾.
- (165) Otrkārt, katrai izlūkošanas aģentūrai ir neatkarīgs ģenerālinspektors, kura pienākums, cita starpā, ir pārraudzīt ārējās izlūkošanas darbības. ODNI ietvaros tas ir Izlūkošanas kopienas ģenerālinspektora birojs, kam ir visaptveroša kompetence attiecībā uz visu izlūkošanas kopienas un pilnvaras izmeklēt sūdzības vai informāciju saistībā ar apgalvojumiem par nelikumīgu rīcību vai ļaunprātīgu varas izmantošanu saistībā ar ODNI un/vai izlūkošanas kopienas programmām un darbībām ⁽³¹⁵⁾. Tāpat kā krimināltiesību aizsardzības iestāžu gadījumā (sk. 109. apsvērumu), šādi ģenerālinspektori saskaņā ar likumu ir neatkarīgi ⁽³¹⁶⁾ un ir atbildīgi par revīziju un izmeklēšanu veikšanu saistībā ar programmām un darbībām, ko attiecīgā aģentūra veic valsts izlūkošanas nolūkos, arī attiecībā uz ļaunprātīgu izmantošanu vai likuma pārkāpšanu ⁽³¹⁷⁾. Tiem ir piekļuve visiem ierakstiem, atskaitēm, revīziju materiāliem, pārskatiem, dokumentiem, materiāliem, ieteikumiem un citiem relevantiem materiāliem,

⁽³¹¹⁾ Sk. 42 U.S.C. § 2000ee-1. To vidū ir, piemēram, Valsts ministrija, Tieslietu ministrija, Iekšzemes drošības ministrija, Aizsardzības ministrija, NSA, Centrālā izlūkošanas pārvalde (CIP), FIB un ODNI.

⁽³¹²⁾ Sk. Section 3(c), IR Nr. 14086.

⁽³¹³⁾ 42 U.S.C. § 2000ee-1(d).

⁽³¹⁴⁾ Sk. 42 U.S.C. § 2000ee-1 (f)(1),(2). Piemēram, NSA Pilsonisko brīvību, privātuma un pārraudzības biroja ziņojums par laikposmu no 2021. gada janvāra līdz 2021. gada jūnijam liecina, ka tas ir veicis 591 pārbaudi par ietekmi uz pilsoniskajām brīvībām un privātumu dažādos kontekstos, piemēram, attiecībā uz datu vākšanas darbībām, informācijas apmaiņas mehānismiem un lēmumiem, lēmumiem par datu saglabāšanu u. c., ņemot vērā dažādus faktorus, piemēram, ar konkrēto darbību saistītās informācijas apjomu un veidu, iesaistītās fiziskās personas, datu vākšanas nolūku un paredzamo izmantošanu, garantijas, kas ieviestas, lai mazinātu iespējamās privātuma riskus u. c. (https://media.defense.gov/2022/Apr/11/2002974486/-1/-1/1/REPORT%20CLPT%20JANUARY%20-%20JUNE%202021%20_FINAL.PDF). Līdzīgi arī CIP Privātuma un pilsonisko brīvību biroja ziņojumos par 2019. gada janvāri-jūniju, ir sniegta informācija par biroja pārraudzības darbībām, piemēram, sniegts pārskats par atbilstību ģenerālprokurora pamatnostādņēm saskaņā ar IR Nr. 12333 attiecībā uz informācijas saglabāšanu un izplatīšanu, sniegtajiem norādījumiem par PPD 28 īstenošanu un prasībām identificēt un novērst datu aizsardzības pārkāpumus, kā arī sniegti pārskati par personas datu izmantošanu un apstrādi (<https://www.cia.gov/static/9d762fbef6669c7e6d7f17e227fad82c/2019-Q1-Q2-CIA-OPCL-Semi-Annual-Report.pdf>).

⁽³¹⁵⁾ Šo ģenerālinspektoru ieceļ prezidents ar Senāta apstiprinājumu, un viņu var atstādināt tikai prezidents.

⁽³¹⁶⁾ Ģenerālinspektoram ir noteikts laiks amatā, un to var atstādināt tikai prezidents, kuram rakstveidā jāpaziņo Kongresam šādas atstādināšanas iemesli. Tas nebūt nenozīmē, ka uz tiem pilnībā neattiecas norādījumi. Dažos gadījumos ministrijas vadītājs var aizliegt ģenerālinspektoram sākt, veikt vai pabeigt revīziju vai izmeklēšanu, ja tas tiek uzskatīts par nepieciešamu, lai ievērotu svarīgas nacionālās (drošības) intereses. Taču Kongress ir jāinformē par šādas pilnvaras izmantošanu, un, pamatojoties uz to, tas var saukt pie atbildības attiecīgo vadītāju. Sk., piemēram, Sk. 1978. gada Ģenerālinspektoru likumu, § 8 (par Aizsardzības ministriju); § 8E (par DoJ), § 8G (d)(2)(A),(B) (par NSA); 50. U.S.C. § 403q (b) (par CIP); *Intelligence Authorization Act For Fiscal Year 2010, Sec 405(f)* (par izlūkošanas kopienas).

⁽³¹⁷⁾ Sk. 1978. gada Ģenerālinspektoru likumu ar grozījumiem, *Pub. L. 117-108 of 8 April 2022*. Piemēram, kā paskaidrots NSA ģenerālinspektora pusgada ziņojumos Kongresam par laikposmu no 2021. gada 1. aprīļa līdz 2022. gada 31. martam, NSA ģenerālinspektors veica izvērtējumus par darbībām ar informāciju par ASV personām, kas savākta saskaņā ar IR Nr. 12333, par sakaru izlūkošanas datu neatgriezeniskas dzēšanas procesu, par NSA izmantoto automatizēto mērķorientēšanas rīku, kā arī par dokumentācijas un vaicājumu noteikumu ievērošanu attiecībā uz datu vākšanu atbilstīgi FISA 702. pantam, un šajā sakarā izdeva vairākus ieteikumus (sk. <https://oig.nsa.gov/Portals/71/Reports/SAR/NSA%20OIG%20SAR%20-%20APR%202021%20-%20SEP%202021%20-%20Unclassified.pdf?ver=IwtrthntGdfEb-EKTOm3gg%3d%3d>, 5.–8. lpp. un <https://oig.nsa.gov/Portals/71/Images/NSAOIGMAR2022.pdf?ver=jbq2rCrJ00HJ9qDXGHqHLw%3d%3d&timestamp=1657810395907> 10.–13. lpp.). Sk. arī nesenu veiktās izlūkošanas kopienas ģenerālinspektora revīzijas un izmeklēšanas par informācijas drošību un neatļautu klasificētas nacionālās drošības informācijas izpaušanu (https://www.dni.gov/files/ICIG/Documents/Publications/Semiannual%20Report/2021/ICIG_Semiannual_Report_April_2021_to_September_2021.pdf, 8., 11. lpp. un https://www.dni.gov/files/ICIG/Documents/News/ICIGNews/2022/Oct21_SAR/Oct21-Mar%202022%20ICIG%20SAR_Unclass_FINAL.pdf, 19.–20. lpp.).

vajadzības gadījumā ar tiesas pavēsti, un tie var iegūt liecības nopratināšanā ⁽³¹⁸⁾. Ģenerālinspektori nodod lietas, kurās ir aizdomas par noziedzīgiem nodarījumiem, kriminālvajāšanai un sniedz ieteikumus aģentūru vadītājiem par korektīvām darbībām ⁽³¹⁹⁾. Kaut arī to ieteikumi nav saistoši, to ziņojumi – arī par turpmāku rīcību (vai tās neveikšanu) ⁽³²⁰⁾ – parasti tiek publiskoti un nosūtīti Kongresam, kas, pamatojoties uz tiem, var izmantot savu pārraudzības funkciju (sk. 168. un 169. apsvērumu) ⁽³²¹⁾.

(166) Treškārt, Izlūkošanas pārraudzības padome (IOB), kas ir izveidota Prezidenta izlūkošanas konsultatīvajā padomē (PIAB) pārrauga to, kā ASV izlūkošanas iestādes ievēro Konstitūciju un visus piemērojamos noteikumus ⁽³²²⁾. PIAB ir konsultatīva struktūra, kas darbojas Prezidenta izpildbirojā – tās sastāvā ir 16 locekļi, kuri nav saistīti ar ASV valdību un kurus ieceļ prezidents. IOB sastāvā ir ne vairāk kā pieci locekļi, kurus no PIAB locekļu vidus ieceļ priekšsēdētājs. Saskaņā ar IR Nr. 12333 ⁽³²³⁾ visu izlūkošanas aģentūru vadītājiem ir pienākums ziņot IOB par ikvienu izlūkošanas darbību, par kuru ir pamats uzskatīt, ka tā varētu būt nelikumīga vai pretrunā izpildrīkojumam vai prezidenta direktīvai. Lai nodrošinātu, ka IOB ir piekļuve informācijai, kas nepieciešama tās funkciju veikšanai, izpildrīkojumā Nr. 13462 ir uzdots nacionālās izlūkošanas direktoram un izlūkošanas aģentūru vadītājiem sniegt visu informāciju un palīdzību, ko IOB uzskata par nepieciešamu tās funkciju veikšanai, ciktāl to atļauj likums ⁽³²⁴⁾. Savukārt IOB ir pienākums informēt prezidentu par izlūkošanas darbībām, kas, pēc tās domām, varētu būt pretrunā ASV tiesību aktiem (arī izpildrīkojumiem) un ko pienācīgi nenovērs ģenerālprokurors, nacionālās izlūkošanas direktors vai izlūkošanas aģentūras vadītājs ⁽³²⁵⁾. Turklāt IOB ir pienākums informēt ģenerālprokuroru par iespējamām krimināltiesību pārkāpumiem.

(167) Ceturtkārt, izlūkošanas aģentūrās ir pakļautas PCLOB pārraudzībai. Saskaņā ar PCLOB dibināšanas statūtiem tai ir uzticēti pienākumi pretterorisma politikas un tās īstenošanas jomā ar mērķi aizsargātu privātumu un pilsoniskās brīvības. Pārbaudot izlūkošanas aģentūru darbības, tā var piekļūt visiem attiecīgo aģentūru ierakstiem, atskaitēm, revīziju materiāliem, pārskatiem, dokumentiem, materiāliem un ieteikumiem (arī klasificētai informācijai), veikt nopratināšanu un uzklaut liecības ⁽³²⁶⁾. Tā saņem ziņojumus no dažādu federālo ministriju/aģentūru pilsonisko brīvību un privātuma amatpersonām ⁽³²⁷⁾, var izdot ieteikumus valdībai un izlūkošanas aģentūrām un regulāri sniedz atskaites Kongresa komitejām un prezidentam ⁽³²⁸⁾. Padomes ziņojumi – arī Kongresam adresētie – jādara maksimāli publiski pieejami ⁽³²⁹⁾. PCLOB ir publicējusi vairākus ziņojumus par pārraudzību un turpmākiem pasākumiem, tajā skaitā analīzi par programmām, kas tiek īstenotas, pamatojoties uz FISA 702. pantu, un privātuma aizsardzību šajā kontekstā, kā arī PPD 28 un IR Nr. 12333 īstenošanu ⁽³³⁰⁾. PCLOB ir uzdots arī veikt

⁽³¹⁸⁾ Sk. 1978. gada Ģenerālinspektoru likumu, § 6.

⁽³¹⁹⁾ Sk. turpat §§ 4, 6-5.

⁽³²⁰⁾ Attiecībā uz turpmākiem pasākumiem, kas tiek veikti saistībā ar ģenerālinspektoru ziņojumiem un ieteikumiem, skatīt, piemēram, reakciju uz *Doj* ģenerālinspektora ziņojumu, kurā konstatēts, ka FIB nav pietiekami pārredzami sadarbojies ar FISC saistībā ar pieteikumiem laikposmā no 2014. līdz 2019. gadam, kā rezultātā tika veiktas reformas, lai uzlabotu atbilstību, pārraudzību un pārskatatbildību FIB (piemēram, FIB direktors uzdeva veikt vairāk nekā 40 korektīvu darbību, to skaitā 12 konkrēti ar FISA procesu saistītu darbību, kas attiecas uz dokumentāciju, uzraudzību, lietu uzturēšanu, apmācību un revīzijām) (sk. <https://www.justice.gov/opa/pr/department-justice-and-federal-bureau-investigation-announce-critical-reforms-enhance> un <https://oig.justice.gov/reports/2019/o20012.pdf>). Sk., piemēram, arī *Doj* ģenerālinspektora veikto revīziju par FIB Galvenā juriskonsulta biroja funkcijām un pienākumiem, pārraugot atbilstību piemērojamiem tiesību aktiem, politikai un procedūrām saistībā ar FIB darbībām nacionālās drošības jomā, un 2. papildinājumu, kurā iekļauta FIB vēstule, kurā pieņemti visi sniegtie ieteikumi. Šajā saistībā 3. papildinājumā ir sniegts pārskats par turpmākajiem pasākumiem un informāciju, ko ģenerālinspektors pieprasīja no FIB, lai varētu slēgt savus ieteikumus (<https://oig.justice.gov/sites/default/files/reports/22-116.pdf>).

⁽³²¹⁾ Sk. 1978. gada Ģenerālinspektoru likumu, §§ 4(5), 5.

⁽³²²⁾ Sk. IR Nr. 13462.

⁽³²³⁾ Section 1.6(c), IR Nr. 12333.

⁽³²⁴⁾ Section 8(a), IR Nr. 13462.

⁽³²⁵⁾ Section 6(b), IR Nr. 13462.

⁽³²⁶⁾ 42 U.S.C. § 2000ee (g).

⁽³²⁷⁾ Sk. 42 U.S.C. § 2000ee-1 (f)(1)(A)(iii). To vidū ir vismaz Tieslietu ministrija, Aizsardzības ministrija, Iekšzemes drošības ministrija, nacionālās izlūkošanas direktors un Centrālā izlūkošanas pārvalde, kā arī jebkurš cita ministrija, aģentūra vai struktūra, kuru PCLOB atzinusi par piemērotu.

⁽³²⁸⁾ 42 U.S.C. § 2000ee (e).

⁽³²⁹⁾ 42 U.S.C. § 2000ee (f).

⁽³³⁰⁾ Pieejams tīmekļa vietnē <https://www.pclob.gov/Oversight>.

īpašas pārraudzības funkcijas saistībā ar IR Nr. 14086 īstenošanu, jo īpaši pārbaudot, vai aģentūras procedūras atbilst IR (sk. 126. apsvērumu), un izvērtējot tiesiskās aizsardzības mehānisma darbību (sk. 194. apsvērumu).

- (168) Piektkārt, papildus pārraudzības mehānismiem izpildvarā par visu ASV ārējās izlūkošanas darbību pārraudzību atbildīgas ir arī īpašas ASV Kongresa komitejas (Pārstāvju palātas un Senāta Izlūkošanas komiteja un Tieslietu komiteja). Šo komiteju locekļiem ir piekļuve klasificētai informācijai, kā arī izlūkošanas metodēm un programmām⁽³³¹⁾. Šīs komitejas savas pārraudzības funkcijas īsteno dažādos veidos, jo īpaši uzklaušanās, izmeklēšanas, pārskatu un ziņojumu veidā⁽³³²⁾.
- (169) Kongresa komitejas regulāri saņem ziņojumus par izlūkošanas darbībām, tajā skaitā no ģenerālprokurora, nacionālās izlūkošanas direktora, izlūkošanas aģentūrām un citām pārraudzības struktūrām (piemēram, ģenerālinspektoriem), sk. 164. un 165. apsvērumu. Jo īpaši saskaņā ar Nacionālās drošības likumu “prezidents nodrošina, ka Kongresa izlūkošanas komitejas tiek pilnībā un vienmēr informētas par Amerikas Savienoto Valstu izlūkošanas darbībām, tajā skaitā par jebkādu nozīmīgu gaidāmu izlūkošanas darbību, kas vajadzīga saskaņā ar šo apakšnodaļu”⁽³³³⁾. Turklāt “prezidents nodrošina, ka Kongresa izlūkošanas komitejām nekavējoties tiek ziņots par ikvienu izlūkošanas darbību, kā arī ikvienu korektīvu darbību, kas ir veikta vai tiek plānota saistībā ar šādu nelikumīgu rīcību”⁽³³⁴⁾.
- (170) Turklāt no īpašiem likumiem izriet papildu ziņošanas prasības. Piemēram, *FISA* paredz, ka ģenerālprokuroram ir “pilnībā jāinformē” Senāta un Pārstāvju palātas Izlūkošanas un Tieslietu komitejas par valdības darbībām saskaņā ar atsevišķiem *FISA* pantiem⁽³³⁵⁾. Tajā arī noteikts, ka valdībai ir jāiesniedz Kongresa komitejām “kopijas visiem lēmumiem, rīkojumiem vai atzinumiem, ko izdevusi *FISC* vai *FISCR* un kas ietver” *FISA* noteikumu “būtisku izskaidrojumu vai interpretāciju”. Attiecībā uz novērošanu saskaņā ar *FISA* 702. pantu Kongresa palātu īstenotu pārraudzību veic ar likumā noteiktiem ziņojumiem Izlūkošanas un Tieslietu komitejām, kā arī regulārām instruktāžām un uzklaušanās. Tajā skaitā ir ģenerālprokurora pusgada ziņojums, kurā aprakstīta *FISA* 702. panta izmantošana, ar pievienotiem apliecinātiem dokumentiem, tajā skaitā Tieslietu ministrijas un *ODNI* atbilstības ziņojumi un jebkādu neatbilstības gadījumu apraksts⁽³³⁶⁾, kā arī atsevišķs ģenerālprokurora un *NID* pusgada novērtējums, kurā dokumentēta atbilstība mērķorientēšanas un minimizācijas procedūrām⁽³³⁷⁾.

⁽³³¹⁾ 50 U.S.C. § 3091.

⁽³³²⁾ Piemēram, komitejas organizē tematiskas uzklaušanās (sk., piemēram, neseno notikušo Pārstāvju palātas Tieslietu komitejas uzklaušanos par digitālajiem sistemātiskās meklēšanas tīkliem <https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4983> un Pārstāvju palātas Izlūkošanas komitejas uzklaušanos par mākslīgā intelekta izmantošanu izlūkošanas struktūrās, <https://docs.house.gov/Committee/Calendar/ByEvent.aspx?EventID=114263>), regulāras pārraudzības uzklaušanās, piemēram, attiecībā uz *FIB* un *DoJ* nacionālās drošības nodaļu, sk. <https://www.judiciary.senate.gov/meetings/08/04/2022/oversight-of-the-federal-bureau-of-investigation>; <https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4966> un <https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4899>. Kā izmeklēšanas piemēru skatīt Senāta Izlūkošanas komitejas izmeklēšanu par Krievijas iejaukšanos 2016. gada ASV vēlēšanās – <https://www.intelligence.senate.gov/publications/report-select-committee-intelligence-united-states-senate-russian-active-measures>. Attiecībā uz ziņojumiem skatīt, piemēram, pārskatu par komitejas (pārraudzības) darbību Senāta Izlūkošanas komitejas ziņojumā Senātam par laikposmu no 2019. gada 4. janvāra līdz 2021. gada 3. janvārim – <https://www.intelligence.senate.gov/publications/report-select-committee-intelligence-united-states-senate-covering-period-january-4>.

⁽³³³⁾ Sk. 50 U.S.C. § 3091(a)(1). Šajā noteikumā ir iekļautas vispārīgas prasības attiecībā uz Kongresa pārraudzību nacionālās drošības jomā.

⁽³³⁴⁾ Sk. 50 U.S.C. § 3091(b).

⁽³³⁵⁾ Sk. 50 U.S.C. §§ 1808, 1846, 1862, 1871, 1881f.

⁽³³⁶⁾ Sk. 50 U.S.C. § 1881f.

⁽³³⁷⁾ Sk. 50 U.S.C. § 1881a(l)(1).

- (171) Turklāt *FISA* ir noteikts, ka ASV valdībai katru gadu ir jāatklāj Kongresam (un sabiedrībai) *FISA* pieprasīto un saņemto rīkojumu skaits, kā arī cita starpā ASV personu un to personu, kas nav ASV personas, skaita aplēses, pret kurām vērsta novērošana⁽³³⁸⁾. Ar likumu ir noteikta papildu publiska ziņošana par izdoto nacionālās drošības vēstuļu skaitu, atkal attiecībā gan uz ASV personām, gan personām, kas nav ASV personas (vienlaikus atļaujot *FISA* rīkojumu un apliecinājumu, kā arī nacionālās drošības vēstuļu pieprasījumu saņēmējiem noteiktos apstākļos izdot pārredzamības ziņojumus)⁽³³⁹⁾.
- (172) Raugoties vispārīgāk, ASV izlūkošanas kopiena veic dažādus pasākumus, lai nodrošinātu pārredzamību saistībā ar to īstenotajām (ārējās) izlūkošanas darbībām. Piemēram, 2015. gadā ODNI pieņēma izlūkošanas pārredzamības principus un pārredzamības īstenošanas plānu, kā arī uzdeva katrai izlūkošanas aģentūrai iecelt izlūkošanas pārredzamības amatpersonu, lai veicinātu pārredzamību un vadītu pārredzamības iniciatīvas⁽³⁴⁰⁾. Šo centienus ietvaros izlūkošanas kopienas struktūras ir publiskojušas un turpina publiskot deklasificētas daļas no politikas, procedūrām, pārraudzības ziņojumiem, ziņojumiem par darbībām, kas veiktas saskaņā ar *FISA* 702. pantu un IR Nr. 12333, *FISC* lēmumiem un citiem materiāliem, arī tam īpaši paredzētā tīmekļa lapā “*IC on the Record*”, ko pārvalda ODNI⁽³⁴¹⁾.
- (173) Visbeidzot, personas datu vākšanu saskaņā ar *FISA* 702. pantu papildus 162.–168. apsvērumā minētajai pārraudzības iestāžu veiktajai uzraudzībai pārrauga arī *FISC*⁽³⁴²⁾. Saskaņā ar *FISC* reglamenta 13. noteikumu ASV izlūkošanas aģentūru atbilstības amatpersonām par jebkādiem *FISA* 702. panta mērķorientēšanas, minimizēšanas un vaičājumu procedūru pārkāpumiem ir jāziņo *DoJ* un ODNI, kas savukārt par tiem ziņo *FISC*. Turklāt *DoJ* un ODNI reizi pusgadā iesniedz *FISC* kopīgus pārraudzības novērtējuma ziņojumus, kuros ir norādītas mērķorientēšanas atbilstības tendences; sniegti statistikas dati; aprakstītas atbilstības incidentu kategorijas; detalizēti aprakstīti iemesli, kādēļ ir notikuši konkrēti mērķorientēšanas atbilstības incidenti, un izklāstīti pasākumi, ko izlūkošanas aģentūras ir veikušas, lai izvairītos no šādu incidentu atkātošanās⁽³⁴³⁾.
- (174) Vajadzības gadījumā (piemēram, ja tiek konstatēti mērķorientēšanas procedūru pārkāpumi) Tiesa var uzdot attiecīgajai izlūkošanas aģentūrai veikt korigējošus pasākumus⁽³⁴⁴⁾. Attiecīgie korigējošie pasākumi var būt gan individuāli, gan strukturāli, piemēram, no datu iegūšanas pārtraukšanas un nelikumīgi iegūto datu dzēšanas līdz datu vākšanas prakses maiņai, arī attiecībā uz vadlīnijām un darbinieku apmācību⁽³⁴⁵⁾. Turklāt, katru gadu pārskatot 702. panta sertifikācijas apliecinājumus, *FISC* izskata neatbilstības incidentus, lai noteiktu, vai iesniegtie

⁽³³⁸⁾ 50 U.S.C. § 1873(b). Papildus tam saskaņā ar 402. pantu “nacionālās izlūkošanas direktors, konsultējoties ar ģenerālprokuroru, veic katra Ārējās izlūkošanas uzraudzības tiesas vai Ārējās izlūkošanas uzraudzības pārskatīšanas tiesas izdota lēmuma, rīkojuma vai atzinuma deklasificēšanas pārskatu (kā noteikts 601. panta e) punktā), kurā iekļauta jebkura likuma noteikuma būtiska interpretācija, tajā skaitā jebkāda jauna vai būtiska termina “specifisks atļaušanas nosacījums” interpretācija, un atbilstīgi šim pārskatam katru lēmumu, rīkojumu vai atzinumu publisko pēc iespējas plašā mērogā”.

⁽³³⁹⁾ 50 U.S.C. §§ 1873(b)(7) un 1874.

⁽³⁴⁰⁾ <https://www.dni.gov/index.php/ic-legal-reference-book/the-principles-of-intelligence-transparency-for-the-ic>.

⁽³⁴¹⁾ Sk. “*IC on the Record*”, kas pieejama <https://icontherecord.tumblr.com/>.

⁽³⁴²⁾ Iepriekš *FISC* secināja, ka “tiesai ir skaidrs, ka aģentūras, kas īsteno attiecīgos pasākumus, kā arī [ODNI] un [DoJ] Nacionālās drošības daļa] velta ievērojamus resursus, lai pildītu tām 702. pantā noteiktos atbilstības nodrošināšanas un pārraudzības pienākumus. Parasti neatbilstības gadījumi tiek nekavējoties identificēti un tiek veikti attiecīgi korigējoši pasākumi, kas cita starpā ietver informācijas, kas iegūta neatbilstoši vai uz kuru attiecas citas iznīcināšanas prasības saskaņā ar piemērojamām procedūrām, neatgriezenisku dzēšanu.” *FISA* tiesas memorandatzinums un rīkojums [virsraksts rediģēts] (2014), pieejams <https://www.dni.gov/files/documents/0928/FISC%20Memorandum%20Opinion%20and%20Order%2026%20August%202014.pdf>.

⁽³⁴³⁾ Sk., piemēram, *DOJ/ODNI FISA 702 Compliance Report to FISC for June 2018 – Nov. 2018* 21.–65. lpp.

⁽³⁴⁴⁾ 50 U.S.C. § 1803(h). Sk. arī PCLOB ziņojumu par 702. pantu, 76. lpp. Turklāt kā nepilnību novēršanas rīkojuma piemēru, kurā valdībai tika uzdots novērst konstatētās nepilnības 30 dienu laikā, sk. *FISC* 2011. gada 3. oktobra memorandatzinumu un rīkojumu. Pieejams šajā tīmekļa vietnē: <https://www.dni.gov/files/documents/0716/October-2011-Bates-Opinion-and%20Order-20140716.pdf>. Sk. Valtona vēstules 4. iedaļu, 10. un 11. lpp. Sk. arī *FISC* 2018. gada 18. oktobra atzinumu (pieejams vietnē https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_FISC_Opin_18Oct18.pdf), ko apstiprinājis Ārējās izlūkošanas uzraudzības pārskatīšanas tiesa savā 2019. gada 12. jūlija atzinumā (pieejams vietnē https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_FISC_Opinion_12Jul19.pdf), kurā *FISC* cita starpā uzdeva valdībai ievērot konkrētas prasības attiecībā uz paziņošanu, dokumentāciju un ziņošanu *FISC*.

⁽³⁴⁵⁾ Sk., piemēram, *FISC* memorandatzinumu un rīkojumu, 76. lpp. (2019. gada 6. decembris) (publiskot atļauts 2020. gada 4. septembrī), kurā *FISC* uzdeva valdībai līdz 2020. gada 28. februārim iesniegt rakstisku ziņojumu par pasākumiem, ko valdība veikusi, lai uzlabotu procesus saistībā ar to ziņojumu identificēšanu un dzēšanu, kas izriet no *FISA* 702. pantā noteiktās informācijas un kas tika atsaukti atbilstības apsvērumu dēļ, kā arī par citiem jautājumiem. Sk. arī VII pielikumu.

apliecinājumi atbilst *FISA* prasībām. Tāpat, ja *FISC* konstatē, ka valdības apliecinājumi nav bijuši pietiekami, tajā skaitā konkrētu atbilstības incidentu dēļ, tā var izdot tā dēvēto rīkojumu par nepilnībām, kurā prasīts valdībai 30 dienu laikā novērst pārkāpumu vai kurā prasīts valdībai pārtraukt vai neuzsākt 702. panta apliecinājuma īstenošanu. Visbeidzot, *FISC* izvērtē konstatēto atbilstības problēmu tendences un var pieprasīt procedūru izmaiņas vai papildu pārraudzības un ziņošanas pasākumus, lai uzlabotu atbilstības tendences ⁽³⁴⁶⁾.

3.2.3. Tiesiskā aizsardzība

- (175) Kā sīkāk paskaidrots šajā iedaļā, Amerikas Savienotajās Valstīs ir vairāki veidi, kā nodrošināt datu subjektiem Savienībā iespēju celt prasību neatkarīgā un objektīvā tiesā, kas var pieņemt tiesiski saistošus lēmumus. Kopā tie dod iespēju fiziskām personām piekļūt saviem personas datiem, pieprasīt, lai tiktu pārbaudīts, vai valdība to datiem piekļūst likumīgi, un, ja tiek konstatēts pārkāpums, pieprasīt, lai šāds pārkāpums tiktu novērsts – tajā skaitā, lai personas dati tiktu izlaboti vai dzēsti.
- (176) Pirmkārt, saskaņā ar IR Nr. 14086 ir izveidots īpašs tiesiskās aizsardzības mehānisms, ko papildina ĢP noteikumi, ar ko izveido Datu aizsardzības pārskatīšanas tiesu, lai tā izskatītu un risinātu fizisku personu sūdzības par ASV sakaru izlūkošanas darbībām. Ikvienai fiziskai personai no ES ir tiesības iesniegt sūdzību tiesiskās aizsardzības mehānismam par ASV tiesību aktu, ar ko reglamentē sakaru izlūkošanas darbības (piemēram, IR Nr. 14086, *FISA* 702. pants, IR Nr. 12333) iespējamu pārkāpumu, kas negatīvi ietekmē šīs personas privātuma un pilsonisko brīvību intereses ⁽³⁴⁷⁾. Šis tiesiskās aizsardzības mehānisms ir pieejams fiziskām personām no valstīm vai reģionālām ekonomiskās integrācijas organizācijām, kuras ASV ģenerālprokurors ir atzinis par “kvalificētām valstīm” ⁽³⁴⁸⁾. Eiropas Savienību un trīs Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas valstis, kas kopā veido Eiropas Ekonomikas zonu, 2023. gada 30. jūnijā ģenerālprokurors saskaņā ar IR Nr. 14086, *Section 3(f) EO*, atzina par “kvalificētu valsti” ⁽³⁴⁹⁾. Šis apzīmējums neskar Līguma par Eiropas Savienību 4. panta 2. punktu.
- (177) Savienības datu subjektam, kas vēlas iesniegt šādu sūdzību, tā jāiesniedz uzraudzības iestādei ES dalībvalstī, kuras kompetencē ir publisku iestāžu (DAI) veikta personas datu apstrāde ⁽³⁵⁰⁾. Tas nodrošina vieglu piekļuvi tiesiskās aizsardzības mehānismam, ļaujot fiziskām personām vērsties iestādē, kas atrodas “tuvu dzīvesvietai” un ar kuru tās var sazināties savā valodā. Pēc tam kad pārbaudītas 178. apsvērumā minētās prasības attiecībā uz sūdzības iesniegšanu, kompetentā DAI ar Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas sekretariāta starpniecību virzīs sūdzību uz tiesiskās aizsardzības mehānismu.
- (178) Sūdzības iesniegšanai tiesiskās aizsardzības mehānismā ir noteiktas zemas pieņemamības prasības, jo fiziskām personām nav jāpierāda, ka ar viņu datiem patiešām veiktas ASV sakaru izlūkošanas darbības ⁽³⁵¹⁾. Tajā pašā laikā, lai nodrošinātu izejas punktu tiesiskās aizsardzības mehānismam pārbaudes veikšanai, ir jāsniedz noteikta pamatinformācija, piemēram, par personas datiem, par kuriem ir pamats uzskatīt, ka tie ir nosūtīti uz ASV, un līdzekļiem, ar kādiem tie, iespējams, tikuši nosūtīti; to ASV valdības iestāžu identitāte, kuras, domājams, ir iesaistītas iespējamajā pārkāpumā (ja tādas zināmas); pamats apgalvojumam, ka ir noticis ASV tiesību aktu pārkāpums (lai gan arī šajā gadījumā nav nepieciešams pierādīt, ka personas datus patiešām ir vākušas ASV izlūkošanas aģentūras), kā arī pieprasītā koriģējošā pasākuma veids.

⁽³⁴⁶⁾ Sk. VII pielikumu.

⁽³⁴⁷⁾ Sk. *Section 4(k)(iv)*, IR Nr. 14086, kurā noteikts, ka sūdzība tiesiskās aizsardzības mehānismam jāiesniedz pašam sūdzības iesniedzējam savā vārdā (t. i., nevis kā valdības, nevalstiskas vai starpvaldību organizācijas pārstāvim). Jēdziens “nelabvēlīgi ietekmēts” neparedz, ka sūdzības iesniedzējam būtu jāasniedz noteikts sliekšnis, lai tas varētu piekļūt tiesiskās aizsardzības mehānismam (šajā sakarā skatīt 178. apsvērumu). Tā vietā tas precizē, ka *ODNI CLPO* un *DPRC* ir pilnvaroti vērsties pret pārkāpumiem, kas skar ASV tiesību aktus par sakaru izlūkošanas darbībām, kuras negatīvi ietekmē sūdzības iesniedzēja privātumu un pilsoniskās brīvības. Savukārt tādu ASV tiesību aktu prasību, kas nav vērstas uz fizisku personu aizsardzību (piemēram, budžeta prasības), pārkāpumi neietilpst *ODNI CLPO* un *DPRC* jurisdikcijā.

⁽³⁴⁸⁾ *Section 3(f)*, IR Nr. 14086.

⁽³⁴⁹⁾ <https://www.justice.gov/opcl/executive-order-14086>.

⁽³⁵⁰⁾ *Section 4(d)(v)*, IR Nr. 14086.

⁽³⁵¹⁾ Sk. *Section 4(k)(i)-(iv)*, IR Nr. 14086.

- (179) Sākotnējo izmeklēšanu par sūdzībām, kas iesniegtas šim tiesiskās aizsardzības mehānismam, veic ODNI CLPO, kuras pašreizējā likumā noteiktā loma un pilnvaras ir paplašinātas attiecībā uz tām konkrētajām darbībām, kas veiktas saskaņā ar IR Nr. 14086 ⁽³⁵²⁾. Izlūkošanas kopienā CLPO cita starpā ir atbildīga par to, lai ODNI un izlūkošanas aģentūru politikā un procedūrās tiktu pienācīgi iekļauta pilsonisko brīvību un privātuma aizsardzība; tā pārtrauc, kā ODNI ievēro piemērojamās pilsonisko brīvību un privātuma prasības; un veic ietekmes uz privātumu novērtējumus ⁽³⁵³⁾. ODNI CLPO var atbrīvot no amata tikai nacionālās izlūkošanas direktors pamatota iemesla dēļ, proti, pārkāpuma, ļaunprātīgas rīcības, drošības pārkāpuma, nolaidības vai nespējas pildīt amata pienākumus gadījumā ⁽³⁵⁴⁾.
- (180) Veicot pārbaudi, ODNI CLPO ir piekļuve informācijai, kas vajadzīga novērtējuma veikšanai, un šī amatpersona var paļauties uz dažādu izlūkošanas aģentūru privātuma un pilsonisko brīvību amatpersonu palīdzību, kas sniedzama obligāti ⁽³⁵⁵⁾. Izlūkošanas aģentūrām ir aizliegts kavēt vai neatbilstoši ietekmēt ODNI CLPO veiktās pārbaudes. Tas attiecas arī uz nacionālās izlūkošanas direktoru, kurš nedrīkst iejaukties pārbaudē ⁽³⁵⁶⁾. Izskatot sūdzību, ODNI CLPO "tiesību akti jāpiemēro objektīvi", ņemot vērā gan nacionālās drošības intereses saistībā ar sakaru izlūkošanas darbībām, gan privātuma aizsardzību ⁽³⁵⁷⁾.
- (181) Pārbaudes gaitā ODNI CLPO nosaka, vai ir noticis piemērojamo ASV tiesību aktu pārkāpums, un tādā gadījumā pieņem lēmumu par atbilstošiem korektīviem pasākumiem ⁽³⁵⁸⁾. Ar šādiem korektīviem pasākumiem apzīmē pasākumus, ar kuriem pilnībā novērš konstatēto pārkāpumu, piemēram, pārtrauc nelikumīgu datu iegūšanu, dzēš nelikumīgi iegūtos datus, dzēš neatbilstoši veiktu vaicājumu rezultātus attiecībā uz citādi likumīgi iegūtiem datiem, ierobežo piekļuvi likumīgi iegūtajiem datiem tikai attiecīgi apmācītiem darbiniekiem vai atsauc izlūkošanas ziņojumus, kuros iekļauti dati, kas iegūti bez likumīgas atļaujas vai kas tikuši izplatīti nelikumīgi ⁽³⁵⁹⁾. ODNI CLPO lēmumi par fizisku personu sūdzībām (arī par korektīviem pasākumiem) ir saistoši attiecīgajām izlūkošanas aģentūrām ⁽³⁶⁰⁾.
- (182) ODNI CLPO ir jāsauglabā pārbaudes dokumentācija un jāsaģatavo klasificēts lēmums, kurā paskaidrots faktisko konstatējumu pamatojums, sniegts atzinums par to, vai attiecīgais pārkāpums ir noticis, un norādīts atbilstošs korektīvs pasākums ⁽³⁶¹⁾. Ja ODNI CLPO pārbaudē atklāj kādas FISC pārraudzībā esošas iestādes pārkāpumu, CLPO jāiesniedz arī klasificēts ziņojums nacionālās drošības ģenerālprokurora vietniekam, kura pienākums savukārt ir ziņot par neatbilstību FISC, kas var veikt turpmākas izpildes panākšanas darbības (saskaņā ar 173. un 174. apsvērumā aprakstīto procedūru) ⁽³⁶²⁾.
- (183) Kad pārbaude ir pabeigta, ODNI CLPO ar valsts iestādes starpniecību informē sūdzības iesniedzēju, ka "pārbaudē vai nu nav konstatēti nekādi pārkāpumi, vai arī ODNI CLPO ir pieņēmusi lēmumu, kurā pieprasa veikt atbilstošus korektīvus pasākumus" ⁽³⁶³⁾. Tas ļauj aizsargāt tādu darbību konfidencialitāti, kas veiktas nolūkā aizsargāt nacionālo drošību, un vienlaikus fiziskajām personām ir sniegts lēmums, kas apliecina, ka viņu sūdzība ir pienācīgi izmeklēta un izskatīta. Turklāt fiziskā persona šo lēmumu var apstrīdēt. Šajā nolūkā fiziskā persona tiks informēta par iespēju pārsūdzēt CLPO lēmumus DPRC (skatīt 184. un nākamos apsvērumus) un par to, ka gadījumā, ja tiks celta prasība Tiesā, tiks izvēlēts īpašs aizstāvis, kas aizstāvēs sūdzības iesniedzēja intereses ⁽³⁶⁴⁾.

⁽³⁵²⁾ Section 3(c)(iv), IR Nr. 14086. Skatīt arī 1947. gada Nacionālās drošības likuma (50 U.S.C. §403-3d, Section 103D) par CLPO lomu ODNI.

⁽³⁵³⁾ 50 U.S.C § 3029 (b).

⁽³⁵⁴⁾ Section 3(c)(iv), IR Nr. 14086.

⁽³⁵⁵⁾ Section 3(c)(iii), IR 14086.

⁽³⁵⁶⁾ Section 3(c)(iv), IR Nr. 14086.

⁽³⁵⁷⁾ Section 3(c)(i)(B)(i) un (iii), IR Nr. 14086.

⁽³⁵⁸⁾ Section 3(c)(i), IR Nr. 14086.

⁽³⁵⁹⁾ Section 4(a), IR Nr. 14086.

⁽³⁶⁰⁾ Section 3(c)(d), IR Nr. 14086.

⁽³⁶¹⁾ Section 3(c)(i)(F)-(G), IR Nr. 14086.

⁽³⁶²⁾ Sk. arī Section 3(c)(i)(D), IR Nr. 14086.

⁽³⁶³⁾ Section 3(c)(i)(E)(1), IR Nr. 14086.

⁽³⁶⁴⁾ Sections 3(c)(i)(E)(2)-(3), IR Nr. 14086.

- (184) Jebkurš sūdzības iesniedzējs, kā arī katra izlūkošanas kopienas struktūra var lūgt ODNI CLPO lēmuma pārskatīšanu Datu aizsardzības pārskatīšanas tiesā (DPRC). Šādi pārskatīšanas pieteikumi jāiesniedz 60 dienu laikā pēc tam, kad saņemts ODNI CLPO paziņojums par pārbaudes pabeigšanu, un tajos jāiekļauj visa informācija, ko attiecīgā fiziskā persona vēlas sniegt DPRC (piemēram, argumenti par tiesību jautājumiem vai tiesību piemērošanu lietas faktiem) ⁽³⁶⁵⁾. Savienības datu subjekti var atkal iesniegt pieteikumu kompetentajai DAI (sk. 177. apsvērumu).
- (185) DPRC ir neatkarīga tiesa, ko izveidojis ģenerālprokurors, pamatojoties uz IR Nr. 14086 ⁽³⁶⁶⁾. Tās sastāvā ir vismaz seši tiesneši, kurus, apspriežoties ar PCLOB, tirdzniecības sekretāru un nacionālās izlūkošanas direktoru, uz četriem gadiem iecel ģenerālprokurors, ar iespēju šo pilnvaru termiņu pagarināt ⁽³⁶⁷⁾. Ģenerālprokurors, iecelot tiesnešus, vadās pēc kritērijiem, kurus izmanto izpildvara, izvērtējot kandidātus uz federālo tiesu amatam, kur liela nozīme tiek piešķirta iepriekšējai pieredzei tieslietu jomā ⁽³⁶⁸⁾. Turklāt tiesnešiem ir jābūt praktizējošiem juristiem (t. i., aktīviem advokatūras biedriem ar labu reputāciju un ar atbilstošu licenci praktizēt jurisprudences nozarē), un viņiem ir jābūt atbilstoši pieredzei privātuma un nacionālās drošības tiesību jomā. Ģenerālprokuroram ir jācenšas nodrošināt, lai vismaz pusei tiesnešu jebkurā laikā būtu iepriekšēja pieredze tiesneša amatā, un visiem tiesnešiem ir jābūt drošības pielaidēm, lai varētu piekļūt klasificētai nacionālās drošības informācijai ⁽³⁶⁹⁾.
- (186) DPRC var iecelt tikai tādas fiziskas personas, kuras atbilst 185. apsvērumā minētajām kvalifikācijas prasībām un iecelšanas brīdī nav darbinieki izpildvaras struktūrās vai tādi nav bijuši iepriekšējo divu gadu laikā. Tāpat, kamēr tiesneši pilda amata pienākumus DPRC, viņi nedrīkst pildīt nekādus oficiālus pienākumus vai strādāt ASV valdībā (izņemot tiesneša amatu DPRC) ⁽³⁷⁰⁾.
- (187) Tiesas spriešanas procesa neatkarība tiek nodrošināta ar vairākām garantijām. Jo īpaši izpildvarai (ģenerālprokuroram un izlūkošanas aģentūrām) ir aizliegts iejaukties vai neatbilstoši ietekmēt DPRC veikto pārskatīšanu ⁽³⁷¹⁾. DPRC pašai ir noteikts pienākums lietas izskatīt objektīvi ⁽³⁷²⁾, un tā darbojas saskaņā ar savu reglamentu (kas pieņemts ar balsu vairākumu). Turklāt DPRC tiesnešus var atlaist no amata tikai ģenerālprokurors un tikai pamatotu iemeslu dēļ (t. i., pārkāpuma, ļaunprātīgas rīcības, drošības pārkāpuma, nolaidības vai nespējas pildīt amata pienākumus dēļ), pienācīgi ņemīs vērā federālajiem tiesnešiem piemērojamos standartus, kas paredzēti Noteikumos par procedūram saistībā ar tiesnešu uzvedību un tiesnešu nespēju pildīt amata pienākumus (*Rules for Judicial-Conduct and Judicial-Disability Proceedings*) ⁽³⁷³⁾.

⁽³⁶⁵⁾ Sections 201.6(a)-(b), ĢP noteikumi.

⁽³⁶⁶⁾ Section 3(d)(i) un ĢP noteikumi. Amerikas Savienoto Valstu Augstākā tiesa ir atzinusi iespēju ģenerālprokuroram izveidot neatkarīgas struktūras ar lēmumu pieņemšanas pilnvarām, tajā skaitā, lai lemtu atsevišķas lietas, sk. jo īpaši *United States ex rel. Accardi / Shaughnessy*, 347 U.S. 260 (1954) un *United States / Nixon*, 418 U.S. 683, 695 (1974). Atbilstību dažādām IR Nr. 14086 prasībām, piemēram, DPRC tiesnešu amatā iecelšanas un atbrīvošanas kritēriji un procedūras, jo īpaši uzrauga Tieslietu ministrijas ģenerālinspektors (skatīt arī 109. apsvērumu par ģenerālinspektora tiesību aktos paredzētajām pilnvarām).

⁽³⁶⁷⁾ Section 3(d)(i)(A), IR Nr. 14086, un Section 201.3(a), ĢP noteikumi.

⁽³⁶⁸⁾ Section 201.3(b), ĢP noteikumi.

⁽³⁶⁹⁾ Section 3(d)(i)(B), IR Nr. 14086.

⁽³⁷⁰⁾ Section 3(d)(i)(A), IR Nr. 14086, un Section 201.3(a) un (c), ĢP noteikumi. DPRC amatā ieceltās personas var piedalīties ārpus tiesas darbībās, tajā skaitā nodarboties ar uzņēmējdarbību, finanšu darbībām, bezpeļņas līdzekļu vākšanu un fiduciārām darbībām, kā arī praktizēt jurisprudenci, ja vien šādas darbības netraucē objektīvi pildīt amata pienākumus vai DPRC darbības rezultativitāti vai neatkarību (ĢP noteikumu 201.7. iedaļas c) punkts).

⁽³⁷¹⁾ Sections 3(d)(iii)-(iv), IR Nr. 14086, un Section 201.7(d), ĢP noteikumi.

⁽³⁷²⁾ Section 3(d)(i)(D), IR Nr. 14086, un Section 201.9, ĢP noteikumi.

⁽³⁷³⁾ Section 3(d)(iv), IR Nr. 14086, un Section 201.7(d), ĢP noteikumi. Skatīt arī lietu *Bumap / ASV*, 252 U.S. 512, 515 (1920), kurā tika apstiprināts ASV tiesībās ilgstoši pastāvējis princips, ka pilnvaras atcelt no amata ir piesaistītas pilnvarām iecelt amatā (kā tas arī norādīts Tieslietu ministrijas Juridisko konsultāciju biroja publikācijā *The Constitutional Separation of Powers Between the President and Congress*, 20 Op. O.L.C. 124, 166 (1996)).

- (188) Pieteikumus *DPRC* izskata trīs tiesnešu kolēģijas, tajā skaitā arī kolēģijas sastāva priekšsēdētājs, kam jārikojas saskaņā ar *ASV* Tiesnešu rīcības kodeksu ⁽³⁷⁴⁾. Katrai kolēģijai palīdz īpašais aizstāvis ⁽³⁷⁵⁾, kuram ir pieejama visa ar lietu saistītā informācija, arī klasificēta informācija ⁽³⁷⁶⁾. Īpašā aizstāvja uzdevums ir nodrošināt, lai tiktu pārstāvētas sūdzības iesniedzēja intereses un lai *DPRC* kolēģija būtu labi informēta par visiem relevantajiem tiesību un faktu jautājumiem ⁽³⁷⁷⁾. Lai sīkāk informētu par savu nostāju attiecībā uz pārskatīšanas pieteikumu, ko fiziskas persona iesniegusi *DPRC*, īpašais aizstāvis rakstisku jautājumu veidā var pieprasīt informāciju no sūdzības iesniedzēja ⁽³⁷⁸⁾.
- (189) *DPRC* izskata *ODNI CLPO* izdarītos konstatējumus (gan par to, vai ir noticis piemērojamo *ASV* tiesību aktu pārkāpums, gan par atbilstošiem korektīviem pasākumiem), pamatojoties vismaz uz *ODNI CLPO* veiktās izmeklēšanas rezultātiem, kā arī jebkādu informāciju un dokumentāciju, ko iesniedzis sūdzības iesniedzējs, īpašais aizstāvis vai izlūkošanas aģentūra ⁽³⁷⁹⁾. *DPRC* kolēģijai ir piekļuve visai informācijai, kas nepieciešama pārskatīšanas veikšanai un ko tā var iegūt ar *ODNI CLPO* starpniecību (kolēģija var, piemēram, lūgt *CLPO* papildināt tās lietu ar papildu informāciju vai faktiem, ja tas nepieciešams pārskatīšanas veikšanai) ⁽³⁸⁰⁾.
- (190) Noslēdzot pārskatīšanu, *DPRC* var 1) lemt, ka nav pierādījumu, kas liecinātu, ka ir notikušas sakaru izlūkošanas darbības, kurās iesaistīti sūdzības iesniedzēja personas dati, 2) lemt, ka *ODNI CLPO* konstatējumi ir juridiski pareizi un pamatoti ar pietiekamiem pierādījumiem, vai, 3) ja *DPRC* nepiekrīt *ODNI CLPO* konstatējumiem (vai ir noticis piemērojamo *ASV* tiesību aktu pārkāpums, vai ir piemēroti atbilstoši korektīvi pasākumi), – izdot savus konstatējumus ⁽³⁸¹⁾.

⁽³⁷⁴⁾ *Section 3(d)(i)(B)*, IR Nr. 14086, un *Section 201.7(a)-(c)*, ĢP noteikumi. Tieslietu ministrijas Privātuma un pilsonisko brīvību birojs (*OPCL*), kas ir atbildīgs par administratīvā atbalsta sniegšanu *DPRC* un īpašajiem aizstāvjiem (sk. ĢP noteikumu 201.5. iedaļu), saskaņā ar rotācijas principu izvēlas trīs cilvēku kolēģiju un cenšas nodrošināt, lai katrā kolēģijā būtu vismaz viens tiesnesis ar iepriekšēju pieredzi tiesneša amatā (ja nevienam no kolēģijas tiesnešiem nav šādas pieredzes, kolēģijas sastāva priekšsēdētājs ir tiesnesis, kuru *OPCL* izvēlas pirmo).

⁽³⁷⁵⁾ *Section 201.4*, ĢP noteikumi. Vismaz divus īpašos aizstāvjus uz diviem atjaunojamiem pilnvaru termiņiem ieceļ ģenerālprokurors, apspriežoties ar tirdzniecības sekretāru, nacionālās izlūkošanas direktoru un *PCLOB*. Īpašajiem aizstāvjiem jābūt atbilstošai pieredzei privātuma un nacionālās drošības tiesību jomā, pieredzējušiem juristiem, aktīviem advokatūras biedriem ar labu reputāciju un ar atbilstošu licenci praktizēt jurisprudences nozarē. Turklāt sākotnējās iecelšanas brīdī viņi nedrīkst būt bijuši darbinieki izpildvaras struktūrās iepriekšējos divus gadus. Katra pieteikuma izskatīšanai priekšsēdētājs izvēlas īpašo aizstāvi, kas palīdz kolēģijai; sk. ĢP noteikumu 201.8. iedaļas a) punktu.

⁽³⁷⁶⁾ *Section 201.8(c)* un *201.11*, ĢP noteikumi.

⁽³⁷⁷⁾ *Section 3(d)(i)(C)*, IR Nr. 14086, un *Section 201.8(e)* ĢP noteikumi. Īpašais aizstāvis nerīkojas kā sūdzības iesniedzēja pārstāvis un viņam ar sūdzības iesniedzēju nav advokāta un klienta attiecību.

⁽³⁷⁸⁾ Sk. *Section 201.8(d)(e)*, ĢP noteikumi. Šādus jautājumus vispirms izskata *OPCL*, apspriežoties ar attiecīgo izlūkošanas kopienas struktūru, lai identificētu un izslēgtu jebkādu klasificētu vai privilēģētu, vai aizsargātu informāciju, pirms to pārsūta sūdzības iesniedzējam. Papildu informācija, ko īpašais aizstāvis saņēmis, atbildot uz šādiem jautājumiem, ir iekļauta dokumentācijā, ko tas iesniedzis *DPRC*.

⁽³⁷⁹⁾ *Section 3(d)(i)(D)*, IR Nr. 14086.

⁽³⁸⁰⁾ *Section 3(d)(iii)*, IR Nr. 14086, un *Section 201.9(b)* ĢP noteikumi.

⁽³⁸¹⁾ *Section 3(d)(i)(E)*, IR Nr. 14086, un *Section 201.9(c)-(e)*, ĢP noteikumi. Saskaņā ar IR Nr. 14086 4. iedaļas a) punktā doto termina "atbilstoši korektīvi pasākumi" definīciju, lemjot par korektīviem pasākumiem pārkāpuma pilnīgai novēršanai, *DPRC* ir jāņem vērā "veidi, kā identificētajam pārkāpumam līdzvērtīgi gadījumi parasti tiek risināti", t. i., *DPRC* citustarp ņems vērā to, kādi korektīvi pasākumi iepriekš ir piemēroti līdzīgam atbilstības pārkāpumam, lai nodrošinātu, ka korektīvais pasākums ir efektīvs un samērīgs.

- (191) Visās lietās *DPRC* pieņem rakstisku lēmumu ar balsu vairākumu. Ja pārskatīšanā tiek atklāts piemērojamo noteikumu pārkāpums, lēmumā tiks norādīti visi atbilstošie korektīvie pasākumi, tajā skaitā nelikumīgi savākto datu dzēšana, neatbilstoši veikto vaicājumu rezultātu dzēšana, piekļuves ierobežošana likumīgi vāktiem datiem tikai pienācīgi apmācītiem darbiniekiem vai tādu izlūkošanas ziņojumu atsaukšana, kuros iekļauti dati, kas iegūti bez likumīgas atļaujas vai kas tikuši izplatīti nelikumīgi⁽³⁸²⁾. *DPRC* lēmums ir saistošs un galīgs attiecībā uz tai iesniegto sūdzību⁽³⁸³⁾. Turklāt, ja pārbaudē atklāj kādas *FISC* pārraudzībā esošas iestādes pārkāpumu, *DPRC* ir jāiesniedz arī klasificēts ziņojums nacionālās drošības ģenerālprokurora vietniekam, kura pienākums savukārt ir ziņot par neatbilstību *FISC*, kas var veikt turpmākas izpildes panākšanas darbības (saskaņā ar 173. un 174. apsvērumā aprakstīto procedūru)⁽³⁸⁴⁾.
- (192) Katru *DPRC* kolēģijas lēmumu nosūta *ODNI CLPO*⁽³⁸⁵⁾. Gadījumos, kad *DPRC* pārbaudi sāk pēc sūdzības iesniedzēja pieteikuma, sūdzības iesniedzējs ar valsts iestādes starpniecību tiek informēts, ka *DPRC* ir pabeigusi pārbaudi un ka "vai nu pārbaudē nav konstatēti nekādi pārbaudāmie pārkāpumi, vai arī *DPRC* ir pieņēmusi lēmumu, kurā prasa veikt atbilstošus korektīvus pasākumus."⁽³⁸⁶⁾ *DoJ* Privātuma un pilsonisko brīvību birojs glabā visu *DPRC* pārbaudīto informāciju un visus pieņemtos lēmumus, kas ir pieejami izskatīšanai kā nesaistošs precedents nākamajām *DPRC* kolēģijām⁽³⁸⁷⁾.
- (193) *DoC* ir arī jāuztur reģistrs par visiem sūdzību iesniedzējiem⁽³⁸⁸⁾. Lai uzlabotu pārredzamību, *DoC* vismaz reizi piecos gados jāsazinās ar attiecīgajām izlūkošanas aģentūrām, lai pārbaudītu, vai informācija, kas attiecas uz *DPRC* veikto pārbaudi, ir deklasificēta⁽³⁸⁹⁾. Šādā gadījumā fiziskā persona tiks informēta par to, ka šāda informācija var būt pieejama saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem (t. i., ka attiecīgā persona var pieprasīt piekļuvi informācijai saskaņā ar Informācijas brīvības likumu, sk. 199. apsvērumu).
- (194) Visbeidzot, tiks regulāri un neatkarīgi izvērtēta šī tiesiskās aizsardzības mehānisma pareiza darbība. Konkrētāk, saskaņā ar IR Nr. 14086 tiesiskās aizsardzības mehānisma darbību katru gadu pārskata *PCLOB*, kas ir neatkarīga struktūra (sk. 110. apsvērumu)⁽³⁹⁰⁾. Veicot šo pārskatīšanu, *PCLOB* citustarp izvērtēs, vai *ODNI CLPO* un *DPRC* sūdzības izskatījušas savlaicīgi, vai tās ir ieguvušas pilnīgu piekļuvi nepieciešamajai informācijai, vai pārskatīšanas procesā ir pienācīgi ņemtas vērā IR Nr. 14086 paredzētās būtiskās garantijas un vai izlūkošanas kopienas struktūras ir pilnībā izpildījušas *ODNI CLPO* un *DPRC* noteiktās prasības. *PCLOB* sagatavos ziņojumu par pārskatīšanas rezultātiem prezidentam, ģenerālprokuroram, nacionālās izlūkošanas direktoram, izlūkošanas aģentūru vadītājiem, *ODNI CLPO* un Kongresa izlūkošanas komitejām. Tiks publicēta arī šī ziņojuma neklasificēta versija, kas savukārt tiks izmantota Komisijas veiktajā šā lēmuma darbības periodiskajā pārskatīšanā. Ģenerālprokuroram, nacionālās izlūkošanas direktoram, *ODNI CLPO* un izlūkošanas aģentūru vadītājiem ir jāīsteno vai kā citādi jārisina visi šādos ziņojumos iekļautie ieteikumi. Turklāt *PCLOB* katru gadu sagatavos publisku apliecinājumu par to, vai tiesiskās aizsardzības mehānisms sūdzības apstrādā atbilstīgi IR Nr. 14086 prasībām.

⁽³⁸²⁾ Section 4(a), IR Nr. 14086.

⁽³⁸³⁾ Section 3(d)(ii), IR Nr. 14086, un Section 201.9(g), ĢP noteikumi. Ņemot vērā to, ka *DPRC* lēmums ir galīgs un saistošs, to nevar atcelt neviens cits izpildvaras vai administratīvā iestāde/struktūra (ieskaitot ASV prezidentu). To apstiprina arī Augstākās tiesas judikatūra, kurā ir precizēts, ka piešķirot ģenerālprokuroram unikālas pilnvaras izpildvaras ietvaros izdot neatkarīgām struktūrām saistošus lēmumus, pašam ģenerālprokuroram ir iespēja diktēt šīs struktūras lēmumu jebkurā virzienā (sk. lietu *United States ex rel. Accardi v. Shaughnessy*, 347 U.S. 260 (1954)).

⁽³⁸⁴⁾ Section 3(d)(i)(F), IR Nr. 14086, un Section 201.9(i), ĢP noteikumi.

⁽³⁸⁵⁾ Section 201.9(h), ĢP noteikumi.

⁽³⁸⁶⁾ Section 3(d)(i)(H), IR Nr. 14086, un Section 201.9(h), ĢP noteikumi. Attiecībā uz paziņojuma raksturu skatīt ĢP noteikumu 201.9. iedaļas h) punkta 3. apakšpunktu.

⁽³⁸⁷⁾ Section 201.9(j), ĢP noteikumi.

⁽³⁸⁸⁾ Section 3(d)(v)(A), IR Nr. 14086.

⁽³⁸⁹⁾ Section 3(d)(v), IR Nr. 14086.

⁽³⁹⁰⁾ Section 3(e), IR Nr. 14086. Sk. arī [https://documents.pclob.gov/prod/Documents/EventsAndPress/4db0a50d-cc62-4197-af2e-2687b14ed9b9/Trans-Atlantic%20Data%20Privacy%20Framework%20EO%20press%20release%20\(FINAL\).pdf](https://documents.pclob.gov/prod/Documents/EventsAndPress/4db0a50d-cc62-4197-af2e-2687b14ed9b9/Trans-Atlantic%20Data%20Privacy%20Framework%20EO%20press%20release%20(FINAL).pdf).

(195) Papildus īpašajam tiesiskās aizsardzības mehānismam, kas izveidots saskaņā ar IR Nr. 14086, jebkurai personai (neatkarīgi no valstspiederības vai dzīvesvietas) ir pieejami arī tiesiskās aizsardzības līdzekļi parastajās ASV tiesās ⁽³⁹¹⁾.

(196) Jo īpaši FISA un ar to saistītais likums paredz iespēju fiziskām personām celt civilprasību pret Amerikas Savienotajām Valstīm par finansiālu zaudējumu atlīdzināšanu, ja informācija par šīm personām ir apzināti izmantota vai izpausta nelikumīgi ⁽³⁹²⁾; iesniegt prasību pret ASV valdības amatpersonām kā privātpersonām par finansiālu zaudējumu atlīdzināšanu ⁽³⁹³⁾; un tiesā vai administratīvajā kārtībā ASV apstrīdēt novērošanas likumību (un pieprasīt noklusēt informāciju) gadījumā, ja ASV valdība plāno izmantot vai izpaust jebkādu informāciju, kas iegūta vai atvasināta no elektroniskās novērošanas, kura tikusi vērsta pret attiecīgo fizisko personu ⁽³⁹⁴⁾. Raugoties vispārīgāk, ja valdība plāno izmantot izlūkošanas operāciju laikā iegūto informāciju pret aizdomās turēto personu krimināllietā, konstitucionālās un normatīvās prasības ⁽³⁹⁵⁾ uzliek par pienākumu izpaust noteiktu informāciju, lai apsūdzētais varētu apstrīdēt valdības veiktās pierādījumu vākšanas un izmantošanas likumību.

(197) Turklāt pastāv vairāki īpaši veidi, kā vērsties tiesā pret valdības amatpersonām par nelikumīgu valdības piekļuvi personas datiem vai to nelikumīgu izmantošanu, arī šķietami nacionālās drošības nolūkos (t. i., Krāpniecības ar datora starpniecību un tā ļaunprātīgas izmantošanas likums (*Computer Fraud and Abuse Act*) ⁽³⁹⁶⁾; Elektroniskās saziņas privātuma likums (*Electronic Communications Privacy Act*) ⁽³⁹⁷⁾; un Likums par tiesībām un finanšu datu aizsardzību (*Right to Financial Privacy Act*) ⁽³⁹⁸⁾). Visas šīs tiesiskās darbības attiecas uz konkrētiem datiem, mērķiem un/vai piekļuves veidiem (piemēram, attālināta piekļuve datoram, izmantojot internetu), un tās ir iespējamas, ja radušies noteikti apstākļi (piemēram, tīša/ļāunprātīga rīcība, rīcība ārpus dienesta pienākumiem, nodarīts kaitējums).

(198) Vispārīgāku pārsūdzības iespēju nodrošina APA ⁽³⁹⁹⁾, kurā noteikts, ka “ikvienai personai, kam nodarīta juridiska netaisnība aģentūras darbības rezultātā vai ko nelabvēlīgi ietekmē vai neapmierina aģentūras darbība”, ir tiesības vērsties tiesā ⁽⁴⁰⁰⁾. Tas ietver iespēju lūgt tiesu “apturēt nelikumību un atcelt aģentūras darbību, konstatējumus un secinājumus, kas atzīti par (...) patvaļīgiem, nepamatotiem, pieņemtiem, ļaunprātīgi izmantojot dienesta stāvokli, vai citādi pretrunā tiesību aktiem” ⁽⁴⁰¹⁾. Piemēram, federālā apelācijas tiesa 2015. gadā saistībā ar APA prasību lēma, ka ASV valdības veiktā telefonijas metadatu lielapjoma vākšana nebija atļauta saskaņā ar FISA 501. pantu ⁽⁴⁰²⁾.

⁽³⁹¹⁾ Piekļuve šiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ir atkarīga no tā, vai ir pierādīta attiecīgās personas “tiesībspēja”. Šis kritērijs, kas attiecas uz jebkuru fizisku personu neatkarīgi no valstspiederības, izriet no ASV Konstitūcijas III panta prasības par “lietu vai strīdu”. Kā atzinusi Augstākā tiesa, tas prasa, lai 1) fiziskā persona būtu cietusi “faktisku kaitējumu” (t. i., ir ticis radīts tāds kaitējums tiesiski aizsargātai ieinteresētai personai, kas ir konkrēts un precizēts, faktiskais vai nenovēršams), 2) pastāvētu cēloņsakarība starp kaitējumu un rīcību, par kuru iesniegta prasība tiesā, un 3) būtu ticams, nevis tiktu pieņemts, ka labvēlīgs tiesas lēmums novērsīs kaitējumu (sk. *Lujan / Defenders of Wildlife*, 504 U.S. 555 (1992)).

⁽³⁹²⁾ 18 U.S.C. § 2712.

⁽³⁹³⁾ 50 U.S.C. § 1810.

⁽³⁹⁴⁾ 50 U.S.C. § 1806.

⁽³⁹⁵⁾ Sk. attiecīgi spriedumu lietā *Brady / Maryland*, 373 U.S. 83 (1963) un *Jencks Act*, 18 U.S.C. 3500. iedaļa.

⁽³⁹⁶⁾ 18 U.S.C. § 1030.

⁽³⁹⁷⁾ 18 U.S.C. §§ 2701-2712.

⁽³⁹⁸⁾ 12 U.S.C. § 3417.

⁽³⁹⁹⁾ 5 U.S.C. § 702.

⁽⁴⁰⁰⁾ Parasti tiesā var vērsties tikai par aģentūras “galīgo darbību”, nevis “iepriekšēju, procesuālu vai starpposma” aģentūras darbību. Sk. 5 U.S.C. § 704.

⁽⁴⁰¹⁾ 5 U.S.C. § 706(2)(A).

⁽⁴⁰²⁾ *ACLU / Clapper*, 785 F.3d 787 (2d Cir. 2015). Šajās lietās apstrīdētā telefonijas datu lielapjoma vākšanas programma 2015. gadā tika izbeigta ar *USA FREEDOM Act*.

- (199) Visbeidzot, papildus 176.–198. apsvērumā minētajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ikvienai personai ir tiesības pieprasīt piekļuvi esošajiem federālo aģentūru dokumentiem saskaņā ar FOIA, arī tad, ja tie satur personas datus⁽⁴⁰³⁾. Šādas piekļuves iegūšana var arī atvieglot tiesvedības uzsākšanu parastajās tiesās – arī lai pierādītu tiesīspēju. Aģentūras var neizpaust informāciju, uz kuru attiecas daži noteikti izņēmumi, tajā skaitā piekļuve klasificētai nacionālās drošības informācijai un informācijai par tiesībaizsardzības izmeklēšanu⁽⁴⁰⁴⁾, bet sūdzību iesniedzējiem, kuri nav apmierināti ar atbildi, ir iespēja to apstrīdēt, prasot administratīvu un vēlāk arī tiesas veiktu (federālajās tiesās) pārskatīšanu⁽⁴⁰⁵⁾.
- (200) No iepriekš minētā izriet, ka tad, ja ASV tiesībaizsardzības un nacionālās drošības iestādes piekļūst personas datiem, uz kuriem attiecas šis lēmums, šādu piekļuvi reglamentē tiesiskais regulējums, kurā izklāstīti nosacījumi, saskaņā ar kuriem šāda piekļuve var notikt, un nodrošina, ka piekļuve un turpmāka datu izmantošana aprobežojas ar to, kas ir nepieciešams un samērīgs izvirzītajiem sabiedrības interešu mērķiem. Šis garantijas var pieprasīt fiziskas personas, kurām ir faktiskas tiesības uz tiesisko aizsardzību.

4. SECINĀJUMS

- (201) Komisija uzskata, ka Amerikas Savienotās Valstis ar ASV DoC izdotajiem DPR principiem personas datiem, kas saskaņā ar ES un ASV datu privātuma regulējumu no Savienības tiek nosūtīti sertificētām organizācijām Amerikas Savienotajās Valstīs, nodrošina tādu aizsardzības līmeni, kurš būtībā ir līdzvērtīgs Regulā (ES) 2016/679 garantētajam.
- (202) Turklāt Komisija uzskata, ka DPR principu efektīvu piemērošanu garantē pārredzamības pienākumi un DoC veiktā DPR pārvaldība. Turklāt kopumā ASV tiesību aktos paredzētie pārraudzības mehānismi un tiesiskās aizsardzības līdzekļi ļauj praksē konstatēt datu aizsardzības noteikumu pārkāpumus un piemērot par tiem sodus un nodrošina datu subjektam tiesību aizsardzības līdzekļus, lai tas iegūtu piekļuvi ar to saistītiem personas datiem, un galu galā iespēju labot vai dzēst šādus datus.
- (203) Visbeidzot, pamatojoties uz pieejamo informāciju par ASV tiesisko regulējumu, tajā skaitā VI un VII pielikumā iekļauto informāciju, Komisija uzskata, ka jebkāda ASV valsts iestāžu sabiedrības interesēs veikta ierobežojuma – jo īpaši krimināltiesību aizsardzības un nacionālās drošības nolūkos – to personu pamattiesībās, kuru personas dati tiek nosūtīti no Savienības uz ASV saskaņā ar ES un ASV datu privātuma regulējumu, būs tikai tāda, kas ir absolūti nepieciešama, lai sasniegtu attiecīgo likumīgo mērķi, un ka pret šādu ierobežojumu pastāv efektīva tiesiskā aizsardzība. Tāpēc, ņemot vērā iepriekš minētos konstatējumus, būtu jālemj, ka Amerikas Savienotās Valstis nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni Regulas (ES) 2016/679 45. panta nozīmē, interpretējot to saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, attiecībā uz personas datiem, kas no Eiropas Savienības nosūtīti organizācijām, kuras sertificētas saskaņā ar ES un ASV datu privātuma regulējumu.
- (204) Ņemot vērā, ka IR Nr. 14086 noteiktie ierobežojumi, garantijas un tiesiskās aizsardzības mehānisms ir būtiski elementi ASV tiesiskajā regulējumā, uz kuru balstās Komisijas novērtējums, šā lēmuma pieņemšana jo īpaši balstās uz to, ka visas ASV izlūkošanas aģentūras pieņem atjauninātu politiku un procedūras IR Nr. 14086 īstenošanai, un Savienība tiek atzīta par kvalificētu organizāciju tiesiskās aizsardzības mehānisma vajadzībām – tas ir noticis attiecīgi 2023. gada 3. jūlijā (sk. 126. apsvērumu) un 2023. gada 30. jūnijā (sk. 176. apsvērumu).

⁽⁴⁰³⁾ 5 U.S.C. § 552. Līdzīgi likumi pastāv štatu līmenī.

⁽⁴⁰⁴⁾ Tādā gadījumā persona parasti saņem tikai standarta atbildi, ar kuru aģentūra atsakās apstiprināt vai noliegt jebkādu ierakstu esību. Sk. *ACLU / CIA*, 710 F.3d 422 (D.C. Cir. 2014). Klasificēšanas kritēriji un ilgums ir noteikts izpildrīkojumā Nr. 13526, kas nosaka, ka deklasificēšanai parasti tiek noteikts konkrēts datums vai notikums, pamatojoties uz to, cik ilgi informācija ir uzskatāma par nacionālai drošībai sensitīvu, un pēc tam tā ir automātiski deklasificējama (sk. IR Nr. 13526 1.5. iedaļu).

⁽⁴⁰⁵⁾ Tiesa pieņem *de novo* nolēmums par to, vai informācijas neizpaušana ir likumīga, un tā var likt valdībai nodrošināt piekļuvi datiem (5 U.S.C. § 552(a)(4)(B)).

5. ŠĀ LĒMUMA SEKAS UN DATU AIZSARDZĪBAS IESTĀŽU RĪCĪBA

- (205) Dalībvalstīm un to struktūrām ir pienākums veikt nepieciešamos pasākumus, lai izpildītu Savienības iestāžu aktus, jo tie tiek uzskatīti par likumīgiem un attiecīgi paredz tiesiskās sekas līdz brīdim, kad tiek atcelti, anulēti saskaņā ar prasību atcelt tiesību aktu vai pasludināti par spēkā neesošiem pēc lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu vai iebildes par nelikumību.
- (206) Tādējādi lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību, ko Komisija pieņēmusi saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 45. panta 3. punktu, ir saistošs visām dalībvalstu struktūrām, kurām tas adresēts, arī to neatkarīgajām uzraudzības iestādēm. Konkrētāk, pārzinis vai apstrādātājs Savienībā var nosūtīt datus sertificētām organizācijām Amerikas Savienotajās Valstīs bez jebkādas turpmākas atļaujas saņemšanas.
- (207) Vienlaikus būtu jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 58. panta 5. punktu un kā Tiesa paskaidrojusi spriedumā *Schrems* lietā⁽⁴⁰⁶⁾, ja valsts datu aizsardzības iestāde, arī pēc sūdzības saņemšanas, apšaubā Komisijas lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību atbilstību fiziskas personas pamattiesībām uz privātumu un datu aizsardzību, tai valsts tiesību aktos ir jānodrošina tiesiskās aizsardzības līdzeklis, kas ļauj celt šādus iebildumus valsts tiesā, kurai var būt pienākums lūgt Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu⁽⁴⁰⁷⁾.

6. ŠĀ LĒMUMA PĀRRAUDZĪBA UN PĀRSKATĪŠANA

- (208) Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru⁽⁴⁰⁸⁾ un kā atzīts Regulas (ES) 2016/679 45. panta 4. punktā, Komisijai pēc lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību pieņemšanas būtu pastāvīgi jāuzrauga norises attiecīgajā trešā valstī, lai novērtētu, vai trešā valsts joprojām nodrošina pēc būtības līdzvērtīgu aizsardzības līmeni. Vajadzība pēc šāda vērtējuma katrā ziņā rodas, ja Komisija saņem informāciju, kura rada šaubas par to.
- (209) Tāpēc Komisijai būtu pastāvīgi jāuzrauga situācija Amerikas Savienotajās Valstīs attiecībā uz personas datu apstrādes tiesisko regulējumu un faktisko praksi, kas novērtēta šajā lēmumā. Lai sekmētu šo procesu, ASV iestādēm būtu bez kavēšanās jāinformē Komisija par būtiskām ASV tiesiskās kārtības izmaiņām, kas ietekmē tiesisko regulējumu, uz kuru attiecas šis lēmums, kā arī par šajā lēmumā novērtētās personas datu apstrādes prakses maiņu gan attiecībā uz sertificētu organizāciju veiktu personas datu apstrādi Amerikas Savienotajās Valstīs, gan attiecībā uz ierobežojumiem un garantijām, ko piemēro publiskām iestādēm nodrošinātai piekļuvei personas datiem.
- (210) Turklāt, lai Komisija varētu efektīvi pildīt savu uzraudzības funkciju, dalībvalstīm būtu jāinformē Komisija par visām būtiskajām darbībām, ko veikušas valstu datu aizsardzības iestādes, jo īpaši attiecībā uz Savienības datu subjektu vaicājumiem un sūdzībām par personas datu nosūtīšanu no Savienības uz sertificētām organizācijām Amerikas Savienotajās Valstīs. Komisiju vajadzētu informēt arī par visām pazīmēm, kas liecina, ka darbības, kuras veic ASV publiskās iestādes, kas atbild par noziedzīgu nodarījumu novēršanu, izmeklēšanu, atklāšanu vai kriminālvajāšanu vai par nacionālo drošību, tajā skaitā jebkādas pārraudzības struktūras, nenodrošina vajadzīgo aizsardzības līmeni.

⁽⁴⁰⁶⁾ Spriedums lietā *Schrems*, 65. punkts.

⁽⁴⁰⁷⁾ Spriedums lietā *Schrems*, 65. punkts: "Valsts likumdevēja ziņā ir paredzēt tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas valsts uzraudzības iestādei ļauj valstu tiesās izvirzīt iebildes, ko tā uzskata par pamatotām, lai šīs tiesas – ja arī tās piekrīt šīs iestādes šaubām par Komisijas lēmuma spēkā esību – iesniegtu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu šī lēmuma spēkā esības izvērtēšanas nolūkos."

⁽⁴⁰⁸⁾ Spriedums lietā *Schrems*, 76. punkts.

- (211) Piemērojot Regulas (ES) 2016/679 45. panta 3. punktu ⁽⁴⁰⁹⁾, Komisijai pēc šā lēmuma pieņemšanas būtu periodiski jāpārskata, vai konstatējumi par Amerikas Savienoto Valstu nodrošinātā aizsardzības līmeņa pietiekamību saskaņā ar ES un ASV DPR joprojām ir faktiski un juridiski pamatoti. Tā kā IR Nr. 14086 un ĢP noteikumos jo īpaši prasīts izveidot jaunus mehānismus un īstenot jaunas garantijas, šis lēmums pirmo reizi būtu jāpārskata viena gada laikā pēc tā stāšanās spēkā, lai pārbaudītu, vai visi attiecīgie elementi ir pilnībā īstenoti un rezultatīvi praksē. Pēc pirmās pārskatīšanas un atkarībā no tās rezultātiem Komisija ciešā sadarbībā ar komiteju, kas izveidota saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 93. panta 1. punktu, un Eiropas Datu aizsardzības kolēģiju pieņems lēmumu par turpmākas pārskatīšanas periodiskumu ⁽⁴¹⁰⁾.
- (212) Lai veiktu pārskatīšanu, Komisijai būtu jātiekas ar DoC, FTC un DoT, vajadzības gadījumā kopā ar citām ministrijām un aģentūrām, kas iesaistītas ES un ASV DPR īstenošanā, kā arī jautājumos, kas attiecas uz valdības piekļuvi datiem – ar DoJ, ODNI (tajā skaitā CLPO), citu izlūkošanas kopienas struktūru un DPRC pārstāvjiem, kā arī īpašajiem aizstāvjiem. Būtu jānodrošina iespēja arī Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas pārstāvjiem apmeklēt šādas sanāksmes.
- (213) Pārskatīšanās būtu jāiekļauj visi šā lēmuma darbības aspekti attiecībā uz personas datu apstrādi ASV, un jo īpaši tādi aspekti kā DPR principu piemērošana un īstenošana, īpašu uzmanību pievēršot pieejamiem aizsardzības pasākumiem datu tālākas nosūtīšanas gadījumā; relevantie jaunumi judikatūrā; individuālo tiesību izmantošanas rezultativitāte; DPR principu ievērošanas uzraudzība un izpilde; ierobežojumi un aizsardzības pasākumi attiecībā uz valdības piekļuvi, jo īpaši ar IR Nr. 14086 ieviesto aizsardzības pasākumu īstenošanai un piemērošanai, arī izlūkošanas aģentūru izstrādātās politikas un procedūru ietvaros; IR Nr. 14086, FISA 702. panta un IR Nr. 12333 mijiedarbība; pārraudzības mehānismu un tiesiskās aizsardzības līdzekļu efektivitāte (ieskaitot ar IR Nr. 14086 izveidotos jaunos tiesiskās aizsardzības mehānismus). Saistībā ar šādām pārskatīšanām uzmanība tiks pievērsta arī sadarbībai starp DAI un Amerikas Savienoto Valstu kompetentajām iestādēm, tostarp norādījumu un citu interpretējošu instrumentu izstrādei par DPR principu piemērošanu, kā arī citiem satvara darbības aspektiem.
- (214) Pamatojoties uz pārskatīšanu, Komisijai būtu jā sagatavo publisks ziņojums, kas jā iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei.

7. ŠĀ LĒMUMA APTURĒŠANA, ATCELŠANA VAI GROZĪŠANA

- (215) Ja pieejamā informācija, jo īpaši informācija, kas iegūta, uzraugot šo lēmumu, vai informācija, ko sniedz ASV vai dalībvalstu iestādes, atklāj, ka aizsardzības līmenis, kas nodrošināts saskaņā ar šo lēmumu nosūtītajiem datiem, iespējams, vairs nav pietiekams, Komisijai par to būtu ātri jāinformē ASV kompetentās iestādes un jāpieprasa, lai noteiktā un saprātīgā termiņā tiktu veikti attiecīgi pasākumi.
- (216) Ja līdz noteiktā termiņa beigām ASV kompetentās iestādes nav veikušas minētos pasākumus vai kā citādi apmierinoši neparāda, ka šā lēmuma pamatā joprojām ir pietiekams aizsardzības līmenis, Komisija uzsāks Regulas (ES) 2016/679 93. panta 2. punktā minēto procedūru, lai daļēji vai pilnībā apturētu vai atceltu šo lēmumu.
- (217) Alternatīvi Komisija uzsāks minēto procedūru, lai grozītu šo lēmumu, jo īpaši piemērojot papildu nosacījumus datu nosūtīšanai vai ierobežojot aizsardzības līmeņa pietiekamības konstatējuma darbības jomu tikai attiecībā uz tādu datu nosūtīšanu, kam joprojām tiek nodrošināts pietiekams aizsardzības līmenis.

⁽⁴⁰⁹⁾ Saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 45. panta 3. punktu “[i]stenošanas aktā paredz periodiskas [...] pārskatīšanas mehānismu, kurā ņem vērā visas attiecīgās norises trešajā valstī vai starptautiskajā organizācijā”.

⁽⁴¹⁰⁾ Regulas (ES) 2016/679 45. panta 3. punkts paredz, ka periodiska pārskatīšana jāveic vismaz reizi četros gados. Sk. arī Eiropas Datu aizsardzības kolēģija, Pietiekamības atsaucis, WP 254 rev. 01.

- (218) Konkrēti, Komisijai būtu jāuzsāk apturēšanas vai atcelšanas procedūra, ja:
- (a) ir norādes, ka organizācijas, kas ir saņēmušas personas datus no Savienības saskaņā ar šo lēmumu, neievēro DPR principus un ka kompetentās pārraudzības un izpildes struktūras nav rezultatīvi vērsušās pret šādu neatbilstību;
  - (b) ir norādes, ka ASV iestādes neievēro piemērojamos nosacījumus un ierobežojumus attiecībā uz ASV publisko iestāžu piekļuvi personas datiem, kas nosūtīti saskaņā ar ES un ASV DPR, tiesībaizsardzības un nacionālās drošības nolūkos, vai
  - (c) attiecīgās struktūras (arī ODNI CLPO un/vai DPRC) rezultatīvi nerisina Savienības datu subjektu sūdzības.
- (219) Komisijai būtu jāapsver šā lēmuma grozīšanas, apturēšanas vai atcelšanas procedūras sākšana arī gadījumā, ja ASV kompetentās iestādes nesniedz informāciju vai paskaidrojumus, kas nepieciešami, lai novērtētu no Savienības uz Amerikas Savienotajām Valstīm nosūtīto personas datu aizsardzības līmeni vai atbilstību šim lēmumam. Šajā saistībā Komisijai būtu jāņem vērā tas, kādā apmērā attiecīgo informāciju var iegūt no citiem avotiem.
- (220) Pienācīgi pamatotu nenovēršamu steidzamu iemeslu dēļ, piemēram, ja IR Nr. 14086 vai ĢP noteikumi tiktu grozīti tā, ka tiktu apdraudēts šajā lēmumā aprakstītais aizsardzības līmenis, vai ja tiek atsaukts ģenerālprokurora izdots atzinums par Savienību kā kvalificētu organizāciju tiesiskās aizsardzības mehānisma kontekstā, Komisija izmantos iespēju saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 93. panta 3. punktā minēto procedūru pieņemt nekavējoties piemērojamus īstenošanas aktus, ar kuriem aptur, atceļ vai groza šo lēmumu.

8. NOSLĒGUMA APSVĒRUMI

- (221) Eiropas Datu aizsardzības kolēģija ir publiskojusi savu atzinumu ⁽⁴¹¹⁾, un tas tika ņemts vērā, sagatavojot šo lēmumu.
- (222) Eiropas Parlaments ir pieņēmis rezolūciju par ES un ASV datu privātuma regulējuma sniegtās aizsardzības pietiekamību ⁽⁴¹²⁾.
- (223) Šajā lēmumā paredzētie pasākumi ir saskaņā ar atzinumu, ko sniegusi komiteja, kura izveidota ar Regulas (ES) 2016/679 93. panta 1. punktu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Regulas (ES) 2016/679 45. panta nolūkā Amerikas Savienotās Valstis nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni personas datiem, kas no Savienības nosūtīti Amerikas Savienoto Valstu organizācijām, kuras ir iekļautas datu privātuma regulējuma sarakstā, ko saskaņā ar I pielikuma I.3. iedaļu uztur un publisko ASV Tirdzniecības ministrija.

2. pants

Lai aizsargātu fiziskas personas attiecībā uz viņu personas datu apstrādi, ikreiz, kad kompetentās iestādes dalībvalstīs īsteno savas pilnvaras atbilstoši Regulas (ES) 2016/679 58. pantam attiecībā uz datu nosūtīšanu, kas minēta šā lēmuma 1. pantā, attiecīgā dalībvalsts nekavējoties informē Komisiju.

⁽⁴¹¹⁾ 2023. gada 28. februāra atzinums 5/2023 par Eiropas Komisijas īstenošanas lēmuma projektu par personas datu pienācīgu aizsardzību saskaņā ar ES un ASV datu privātuma regulējumu.

⁽⁴¹²⁾ Eiropas Parlamenta 2023. gada 11. maija rezolūcija par ES un ASV datu privātuma regulējuma sniegtās aizsardzības pietiekamību (2023/2501(RSP)).

3. pants

1. Komisija pastāvīgi uzrauga to, kā tiek piemērots tiesiskais regulējums, kas ir šā lēmuma priekšmets, tajā skaitā nosacījumi, ar kādiem tiek veikta datu tālāka nosūtīšana, tiek īstenotas individuālās tiesības un ASV publiskajām iestādēm ir piekļuve datiem, kuri nosūtīti, balstoties uz šo lēmumu, lai novērtētu, vai Amerikas Savienotās Valstis turpina nodrošināt pietiekamu aizsardzības līmeni, kā tas minēts 1. pantā.
2. Dalībvalstis un Komisija informē cita citu par gadījumiem, kad tiek konstatēts, ka Amerikas Savienoto Valstu struktūras ar likumā noteiktām pilnvarām nodrošināt atbilstību I pielikumā izklāstītajiem DPR principiem nenodrošina iedarbīgus atklāšanas un uzraudzības mehānismus, kas ļauj praksē konstatēt I pielikumā izklāstīto DPR principu pārkāpumus un piemērot par tiem sodus.
3. Dalībvalstis un Komisija informē cita citu par visām pazīmēm, kas liecina par to, ka ASV publiskās iestādes, kuras atbild par nacionālās drošības, tiesībaizsardzības vai citu sabiedrības interešu īstenošanu, fizisku personu tiesībās attiecībā uz to personas datu aizsardzību iejaucas vairāk, nekā ir nepieciešami un samērīgi, un/vai ka pret šādu iejaukšanos nav efektīvas tiesiskās aizsardzības.
4. Vienu gadu pēc šā lēmuma paziņošanas dalībvalstīm un pēc tam periodiski (par periodu lemj ciešā saziņā ar komiteju, kas izveidota saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 93. panta 1. punktu, un Eiropas Datu aizsardzības kolēģiju) Komisija izvērtē 1. panta 1. punktā minēto konstatējumu, pamatojoties uz visu pieejamo informāciju, tajā skaitā informāciju, kas iegūta, veicot pārskatīšanu kopā ar Amerikas Savienoto Valstu kompetentajām iestādēm.
5. Ja Komisija ir konstatējusi pazīmes, ka vairs netiek nodrošināts pietiekams aizsardzības līmenis, Komisija informē ASV kompetentās iestādes. Vajadzības gadījumā Komisija lems šo lēmumu apturēt, grozīt vai atcelt vai ierobežot tā piemērošanas jomu saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 45. panta 5. punktu. Komisija var arī pieņemt šādu lēmumu, ja ASV valdības nesadarbošanās liedz Komisijai noteikt, vai Amerikas Savienotās Valstis turpina nodrošināt pietiekamu aizsardzības līmeni.

4. pants

Šis lēmums ir adresēts dalībvalstīm.

Briselē, 2023. gada 10. jūlijā

Komisijas vārdā –
Komisijas loceklis
Didier REYNDERS

I PIELIKUMS

ES UN ASV DATU PRIVĀTUMA REGULĒJUMA PRINCIPI, KO IZDEVUSI ASV TIRDZNICĪBAS
MINISTRIJA

I. PĀRSKATS

1. Lai gan Amerikas Savienotās Valstis un Eiropas Savienību ("ES") vieno kopīga apņemšanās uzlabot privātuma aizsardzību, tiesiskumu un atzīt transatlantisko datu plūsmu nozīmi mūsu attiecīgajiem pilsoņiem, ekonomikai un sabiedrībai, Amerikas Savienotajām Valstīm ir atšķirīga pieeja privātuma aizsardzībai nekā ES. Amerikas Savienotās Valstis izmanto nozaru pieeju, kuras pamatā ir gan ārēji, gan iekšēji normatīvie akti. ASV Tirdzniecības ministrija ("ministrija") izdod ES un ASV datu privātuma regulējuma principus, tajā skaitā papildprincipus (kopā – "DPR principi") un DPR principu I pielikumu ("I pielikums"), pamatojoties uz tai likumā noteiktajām pilnvarām veicināt, sekmēt un attīstīt starptautisko tirdzniecību (15 U.S.C. § 1512). DPR principi tika izstrādāti, apspriežoties ar Eiropas Komisiju ("Komisija"), nozares uzņēmumiem un citām ieinteresētajām personām, lai veicinātu tirdzniecību starp Amerikas Savienotajām Valstīm un ES. DPR principi, kas ir ES un ASV datu privātuma regulējuma ("ES un ASV DPR") būtiska daļa, nodrošina organizācijām Amerikas Savienotajās Valstīs uzticamu mehānismu personas datu nosūtīšanai no ES uz Amerikas Savienotajām Valstīm, vienlaikus arī turpmāk garantējot ES datu subjektiem Eiropas tiesību aktos prasītos rezultatīvos aizsardzības pasākumus un aizsardzību viņu personas datu apstrādei, kad tie tiek nosūtīti uz valstīm ārpus ES. DPR principus ir paredzēts izmantot tikai tādām organizācijām Amerikas Savienotajās Valstīs, kas ir tiesīgas saņemt personas datus no ES un izpilda ES un ASV DPR nosacījumus, un uz kurām līdz ar to attiecas Eiropas Komisijas lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību ⁽¹⁾. DPR principi neietekmē Regulas (ES) 2016/679 ("Vispārīgā datu aizsardzības regula" jeb "VDAR") ⁽²⁾, kas attiecas uz personas datu apstrādi ES dalībvalstīs, piemērošanu. DPR principi arī neierobežo privātuma saistības, kas ir citādi paredzētas ASV tiesību aktos.
2. Lai varētu nosūtīt personas datus no ES, pamatojoties uz ES un ASV DPR, organizācijai ir pašai jāaplicina ministrijai (vai tās pārstāvim), ka ievēro DPR principus. Lai gan organizāciju lēmumi par pievienošanu ES un ASV DPR ir pilnībā brīvprātīgi, to faktiskā ievērošana ir obligāta – organizācijām, kuras ir veikušas pašsertifikāciju ministrijai un publiski paziņojušas par apņemšanos ievērot DPR principus, tie ir pilnībā jāievēro. Lai iesaistītos ES un ASV DPR, organizācijai a) jāpakļaujas Federālās tirdzniecības komisijas ("FTC"), ASV Satiksmes ministrijas ("DoT") vai citas tādas oficiālas iestādes izmeklēšanas un tiesībaizsardzības pilnvarām, kas rezultatīvi nodrošinās atbilstību, DPR principiem (*citas ES atzītas ASV oficiālās iestādes turpmāk varētu tikt uzskaitītas atsevišķā pielikumā*); b) publiski jāpauž apņemšanās ievērot DPR principus; c) jāpublisko sava privātuma politika atbilstīgi šiem DPR principiem; un d) tie pilnībā jāīsteno ⁽³⁾. Ja organizācija neievēro noteikumus, FTC var pieprasīt to izpildi saskaņā ar Federālās tirdzniecības komisijas likuma (*Federal Trade Commission Act*) 5. pantu, ar ko aizliedz negodīgas un maldinošas darbības, kuras veic tirdzniecībā vai kuras to ietekmē (15 U.S.C. § 45); tāpat to var pieprasīt DoT saskaņā ar 49 U.S.C. § 41712, kas aizliedz pārvadātājam vai biļešu pārdevējam iesaistīties negodīgā vai maldinošā praksē gaisa pārvadājumu nozarē vai gaisa pārvadājumu pakalpojumu pārdošanas jomā, vai saskaņā ar citiem tiesību aktiem vai noteikumiem, kas aizliedz šādu rīcību.

⁽¹⁾ Ja Komisijas lēmums par ES un ASV DPR nodrošinātā aizsardzības līmeņa pietiekamību attieksies arī uz Islandi, Lihtenšteinu un Norvēģiju, ES un ASV DPR attieksies gan uz ES, gan uz šīm trim valstīm. Attiecīgi atsaucies uz ES un tās dalībvalstīm būs lasāmas, ietverot arī Islandi, Lihtenšteinu un Norvēģiju.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula).

⁽³⁾ Jēdziens "ES un ASV privātuma vairoga regulējuma principi" ir grozīts uz "ES un ASV datu privātuma regulējuma principi". (Sk. papildprincipu par pašsertifikāciju).

3. Ministrija uzturēs un darīs sabiedrībai pieejamu to ASV organizāciju autoritatīvu sarakstu, kuras veikušas pašsertifikāciju ministrijai un paziņojušas par apņemšanos ievērot DPR principus ("datu privātuma regulējuma saraksts"). Ar ES un ASV DPR saistītās priekšrocības tiek saņemtas no dienas, kad ministrija iekļauj organizāciju datu privātuma regulējuma sarakstā. Ministrija svītros no datu privātuma regulējuma saraksta tās organizācijas, kas brīvprātīgi izstājas no ES un ASV DPR vai nav pabeigušas ikgadējo atkārtotas sertifikācijas procesu ministrijā; šīm organizācijām ir vai nu jāturpina piemērot DPR principus personas datiem, ko tās ir saņēmušas saskaņā ar ES un ASV DPR, un katru gadu jāapliecina ministrijai sava apņemšanās to darīt (t. i., tik ilgi, kamēr tās glabā šādu informāciju), vai jānodrošina "pietiekama" informācijas aizsardzība ar citiem atļautiem līdzekļiem (piemēram, izmantojot līgumu, kas pilnībā atspoguļo attiecīgo Komisijas pieņemto līguma standartklauzulu prasības), vai arī attiecīgā informācija jāatgriež vai jādzēš. Turklāt ministrija svītros no datu privātuma regulējuma saraksta arī tās organizācijas, kuras pastāvīgi neievēro DPR principus; šīm organizācijām ir jāatgriež vai jādzēš personas dati, ko tās ir saņēmušas ES un ASV DPR ietvaros. Ja organizācija no datu privātuma regulējuma saraksta ir svītrotā, tā vairs nav tiesīga izmantot Komisijas lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, lai saņemtu personas datus no ES.
4. Ministrija arī uzturēs un darīs sabiedrībai pieejamu to ASV organizāciju autoritatīvu reģistru, kuras iepriekš ir apliecinājušas ministrijai apņemšanos ievērot DPR principus, taču ir svītrotas no datu privātuma regulējuma saraksta. Ministrija sagatavos skaidru brīdinājumu, ka šīs organizācijas nav ES un ASV DPR dalībnieces; ka pēc svītrotāšanas no datu privātuma regulējuma saraksta šādas organizācijas nevar apgalvot, ka tās atbilst ES un ASV DPR nosacījumiem, un tām nevajadzētu izplatīt paziņojumus vai īstenot maldinošu praksi, kas norādītu uz to dalību ES un ASV DPR; un ka uz šādām organizācijām vairs nevar attiecināt Komisijas lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, kas tām ļautu saņemt personas datus no ES. Attiecībā uz organizāciju, kas pēc tās svītrotāšanas no datu privātuma regulējuma saraksta turpina apgalvot, ka piedalās ES un ASV DPR, vai nāk klajā ar citādu ar ES un ASV DPR saistītu sagrozītu informāciju, FTC, Transporta ministrija vai citas izpildes iestādes var īstenot izpildes panākšanas darbību.
5. Šo DPR principu ievērošanu var ierobežot: a) ciktāl tas vajadzīgs, lai izpildītu tiesas rīkojumu vai ievērotu sabiedrības intereses, tiesībaizsardzības vai nacionālās drošības prasības, arī tad, ja likums vai valdības noteikumi paredz pretrunīgus pienākumus; b) ar likumu, tiesas rīkojumu vai valdības noteikumiem, kas paredz skaidru atļauju, ar noteikumu, ka, izmantojot šādu atļauju, organizācija var pierādīt, ka DPR principus tā neievēro vienīgi tiktāl, ciktāl šāda neievērošana ir vajadzīga, lai ievērotu sevišķi svarīgas likumīgās intereses, kuras izriet no šādas atļaujas, vai c) ja VDAR pieļauj izņēmumus vai atkāpes saskaņā ar VDAR ar nosacījumu, ka šādus izņēmumus vai atkāpes piemēro līdzvērtīgās situācijās. Šajā kontekstā ASV tiesību aktos privātuma un pilsonisko brīvību aizsardzības pasākumi ietver tos, kas paredzēti Izpildrīkojumā Nr. 14086⁽⁴⁾ saskaņā ar tajā izklāstītajiem nosacījumiem (arī prasībām par nepieciešamību un samērīgumu). Saskaņā ar mērķi uzlabot privātuma aizsardzību organizācijām jācenšas šos principus īstenot pilnībā un pārredzamā veidā, tajā skaitā cenšoties savā privātuma politikā norādīt, vai tiks piemēroti ar b) punktu atļautie DPR principu izņēmumi. Tā paša iemesla dēļ organizācijām, ja iespējams, jāizvēlas labāka aizsardzība, ja izvēli atļauj DPR principu un/vai ASV tiesību akti.
6. Organizācijām ir pienākums piemērot DPR principus visiem personas datiem, kas nosūtīti, pamatojoties uz ES un ASV DPR, pēc tam, kad tās iesaistījušas ES un ASV DPR. Organizācijai, kas vēlas ES un ASV DPR priekšrocības attiecināt arī uz cilvēkresursu personas datiem, kas no ES nosūtīti izmantošanai saistībā ar darba attiecībām, tas jānorāda ministrijai, kad tā veic pašsertifikāciju, un tai jāievēro papildprincipā par pašsertifikāciju izvīrztās prasības.

⁽⁴⁾ 2022. gada 7. oktobra Izpildrīkojums "Drošības pasākumu uzlabošana Amerikas Savienoto Valstu sakaru izlūkošanas darbībām" (*Enhancing Safeguards for United States Signals Intelligence Activities*).

7. Jautājumus par to, kā organizācijas, kas iesaistījās ES un ASV DPR, interpretē un ievēro DPR principus un attiecīgo privātuma politiku, risina saskaņā ar ASV tiesību aktiem, izņemot gadījumus, kad šādas organizācijas ir apņēmušās sadarboties ar Eiropas datu aizsardzības iestādēm ("DAI"). Ja vien nav norādīts citādi, visus DPR principu noteikumus piemēro atbilstoši situācijai.
8. Definīcijas:
  - a. "personas dati" ir tādi dati par identificētu vai identificējamu fizisku personu, uz kuriem attiecas VDAR un kurus Amerikas Savienoto Valstu organizācija ir saņēmusi no ES un jebkādā veidā reģistrējusi;
  - b. personas datu "apstrāde" ir jebkura ar personas datiem veikta darbība vai darbību kopums ar vai bez automatizētiem līdzekļiem, piemēram, vākšana, reģistrēšana, sakārtošana, glabāšana, pielāgošana vai pārveidošana, izgūšana, skatīšana, izmantošana, izpaušana vai izplatīšana un dzēšana vai iznīcināšana;
  - c. "pārzinis" ir persona vai organizācija, kas viena pati vai kopā ar citiem nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus.
9. DPR principi un to I pielikums stājas spēkā dienā, kad stājas spēkā Eiropas Komisijas lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību.

II. DPR PRINCIPI

1. PAZIŅOŠANA

- a. Organizācijai jāinformē fiziskas personas par:
  - i. savu dalību ES un ASV DPR un jānorāda saite uz datu privātuma regulējuma sarakstu vai tā tīmekļa adresi;
  - ii. vāktos personas datu veidus un, attiecīgā gadījumā, ASV organizācijas struktūrām vai ASV filiālēm, kas arī ievēro DPR principus;
  - iii. tās apņemšanos piemērot DPR principus visiem personas datiem, kas no ES saņemti, pamatojoties uz ES un ASV DPR;
  - iv. mērķiem, kādiem tā vāc un izmanto to personas datus;
  - v. to, kā pie organizācijas var vērsties ar jautājumiem vai sūdzībām, arī norādot visas attiecīgās ES iestādes, kas var atbildēt uz šādiem jautājumiem vai sūdzībām;
  - vi. to trešo personu veidu vai identitāti, kam tā izpauž personas datus, un šādas rīcības iemesliem;
  - vii. fizisku personu tiesībām piekļūt saviem personas datiem;
  - viii. izvēles iespējām un līdzekļiem, ko organizācija fiziskām personām piedāvā, lai ierobežotu to personas datu izmantošanu un izpaušanu;
  - ix. neatkarīgo strīdu izšķiršanas struktūru, kas izraudzīta sūdzību izskatīšanai un atbilstošas tiesību aizsardzības nodrošināšanai bez maksas fiziskai personai, un to, vai šī struktūra ir: 1) DAI izveidota kolēģija; 2) strīdu alternatīvas izšķiršanas pakalpojumu sniedzējs, kas iedibināts ES; vai 3) strīdu alternatīvas izšķiršanas pakalpojumu sniedzējs, kas iedibināts Amerikas Savienotajās Valstīs;
  - x. to, ka tā ir pakļauta FTC, Transporta ministrijas vai kādas citas ASV pilnvarotas oficiālas iestādes izmeklēšanas un izpildes pilnvarām;
  - xi. fizisku personu iespēju konkrētos apstākļos ierosināt saistošu šķirējtiesas procesu ^(?);
  - xii. prasību izpaust personas datus, atbildot uz likumīgiem publisko iestāžu pieprasījumiem, tajā skaitā ievērot ar nacionāli drošību vai tiesībaizsardzību saistītas prasības, un
  - xiii. tās atbildību, ja informāciju nosūta tālāk trešajām personām.

^(?) Sk., piemēram, tiesību aizsardzības, izpildes un atbildības principa c) iedaļu.

- b. Šis paziņojums jāsniedz skaidrā un viegli saprotamā veidā, kad personas pirmo reizi tiek lūgtas sniegt personas datus organizācijai vai cik drīz vien iespējams pēc tam, bet jebkurā gadījumā pirms organizācija šādu informāciju izmanto citiem nolūkiem, izņemot tos, kuriem nosūtītāja organizācija to sākotnēji ievākusi vai apstrādājusi, vai to pirmo reizi izpaudusi trešajai personai.

2. IZVĒLE

- a. Organizācijai jāpiedāvā fiziskām personām iespēja izvēlēties (t. i., atteikties), vai viņu personas datus i) izpaudīs trešajai personai vai ii) izmantos nolūkam, kas būtiski atšķiras no nolūka(-iem), kuram(-iem) to sākotnēji vāca vai fiziskās personas pēc tam atļāva izmantot. Lai fiziskās personas varētu izdarīt izvēli, tām jānodrošina skaidri, viegli saprotami, gatavi un pieejami mehānismi.
- b. Atkāpjoties no iepriekšējā punkta, izvēles principi nav obligāti jāpiemēro, ja datus izpauž trešajai personai, kura darbojas kā pārstāvis, lai pildītu uzdevumu(-us) organizācijas vārdā un saskaņā ar tās norādījumiem. Tomēr organizācijai ar pārstāvi vienmēr jānoslēdz līgums.
- c. Attiecībā uz sensitīvu informāciju (t. i., personas datus, kas ietver medicīniskos datus vai datus par veselības stāvokli, norāda fiziskas personas rasi vai etnisko izcelsmi, politiskos uzskatus, reliģisko vai filozofisko pārliecību, dalību arodbiedrībā, vai ietver datus par fiziskas personas seksuālo dzīvi) organizācijām ir jāsaņem skaidri izteikta fizisku personu piekrišana, ja šādu informāciju i) izpaudīs trešajai personai vai ii) izmantos citam nolūkam, kas nav tas, kuram tā sākotnēji vākta vai kuram fiziskas personas, izdarot attiecīgu izvēli, pēc tam atļāvuši to izmantot. Turklāt organizācijai jebkādi personas dati, kas ir saņemta no trešās personas, būtu jāapstrādā kā sensitīva informācija, ja trešā persona to identificē un apstrādā kā sensitīvu.

3. ATBILDĪBA PAR TĀLĀKU NOSŪTĪŠANU

- a. Lai personas datus nosūtītu trešajai personai, kas darbojas kā pārzinis, organizācijām jāievēro paziņošanas un izvēles princips. Tām ar pārzini, kas ir trešā persona, ir arī jānoslēdz līgums, kurā noteikts, ka šādus datus drīkst apstrādāt vienīgi ierobežotos un precizētos nolūkos, kas atbilst fiziskās personas sniegtajai piekrišanai, un ka saņēmējs nodrošinās tādu pašu aizsardzības līmeni, kādu DPR principi, un informēs organizāciju, ja tiks konstatēts, ka pārzinis vairs nevar pildīt šo pienākumu. Līgumā paredz, ka šāda konstatējuma gadījumā pārzinis, kas ir trešā persona, pārtrauc personas datu apstrādi vai veic citus pamatotus un atbilstošus pasākumus, lai labotu situāciju.
- b. Lai nosūtītu personas datus trešajai personai, kas darbojas kā pārstāvis, organizācijām: i) šādi dati jāpārsūta vienīgi ierobežotos un precizētos nolūkos; ii) jāpārliecinās, ka pārstāvim ir pienākums nodrošināt vismaz tādu pašu privātuma aizsardzības līmeni, kāds ir prasīts DPR principos; iii) jāveic pamatotas un atbilstošas darbības, lai nodrošinātu, ka pārstāvis apstrādā nosūtītos personas datus, ievērojot no DPR principiem izrietošos organizācijas pienākumus; iv) jāprasa pārstāvim informēt organizāciju, ja tiek konstatēts, ka pārzinis vairs nevar izpildīt pienākumu nodrošināt tādu pašu aizsardzības līmeni, kādu pieprasa DPR principi; v) saņemot attiecīgu paziņojumu, arī atbilstīgi iv) punktam, jāveic pamatotas un atbilstošas darbības, lai apturētu neatļautu apstrādi un koriģētu tās sekas; un vi) pēc ministrijas pieprasījuma jāiesniedz tai ar pārstāvi noslēgtā līguma attiecīgo privātuma noteikumu kopsavilkums vai reprezentatīva kopija.

4. DROŠĪBA

- a. Organizācijām, kas izveido, uztur, izmanto vai izplata personas datus, jāveic saprātīgi un atbilstoši pasākumi, lai tos aizsargātu no pazaudēšanas, ļaunprātīgas izmantošanas, neatļautas piekļuves, izpaušanas, pārveidošanas un iznīcināšanas, pienācīgi ņemot vērā ar personas datu apstrādi un veidu saistītos riskus.

5. DATU INTEGRITĀTE UN NOLŪKA IEROBEŽOJUMI

- a. Saskaņā ar DPR principiem personas dati ir jāierobežo līdz tādai informācijai, kas ir relevanta apstrādes nolūkiem ⁽⁶⁾. Organizācija nedrīkst personas datus apstrādāt tādā veidā, kas ir nesaderīgs ar tiem nolūkiem, kuriem tie sākotnēji vākti vai kuriem fiziska persona pēc tam atļāvusi tos izmantot. Ciktāl tas vajadzīgs minētajiem nolūkiem, organizācijai jāveic samērīgi pasākumi, lai nodrošinātu, ka dati saistībā ar paredzētajiem nolūkiem ir ticami, precīzi, pilnīgi un atjaunināti. Kamēr organizācija glabā šādu informāciju, tai jāievēro DPR principi.
- b. Informāciju var saglabāt tādā veidā, kas ļauj identificēt vai padarīt identificējamu ⁽⁷⁾ fizisko personu tikai tik ilgi, cik tas nepieciešams apstrādes nolūkam 5. punkta a apakšpunkta nozīmē. Šis pienākums neliedz organizācijām apstrādāt personas datus ilgāk un tādā apmērā, kādā šāda apstrāde pamatoti nepieciešama arhivēšanas mērķim sabiedrības interesēs, žurnālistikas, literatūras un mākslas, zinātniskās un vēstures pētniecības un statistiskā analīzes nolūkos. Šādos gadījumos šādi apstrādei piemēro citus ES un ASV DPR principus un noteikumus. Organizācijām būtu jāveic samērīgi un piemēroti pasākumi šo noteikumu ievērošanai.

6. PIEKĻUVE

- a. Fiziskām personām jābūt piekļuvei personas datiem par sevi, kas ir organizācijas rīcībā, un iespējai šo informāciju labot, mainīt vai dzēst, ja šie dati ir neprecīzi vai arī tikuši apstrādāti, pārkāpjot DPR principus, izņemot, ja aprūtinājums vai izmaksas saistībā ar piekļuves nodrošināšanu būtu neatbilstīgas fiziskās personas privātuma apdraudējumam attiecīgajā gadījumā vai ja tas pārkāptu citu personu tiesības.

7. TIESĪBU AIZSARDZĪBA, IZPILDES PANĀKŠANA UN ATBILDĪBA

- a. Rezultatīvai privātuma aizsardzībai jāietver stingri mehānismi, ar ko nodrošināt DPR principu ievērošanu, to fizisko personu tiesību aizsardzību, kuras ietekmē DPR principu neievērošana, un sekas, kas rodas organizācijai, ja šie principi netiek ievēroti. Šādiem mehānismiem jāietver vismaz šādi elementi:
  - i. gatavi, pieejami un neatkarīgi tiesību aizsardzības mehānismi, ar ko izmeklēt un ātri risināt katras fiziskas personas sūdzības un domstarpības, neradot fiziskajai personai nekādas izmaksas un ievērojot DPR principus, kā arī atlīdzināt kaitējumu, ja to paredz piemērojami tiesību akti vai privātā sektora iniciatīvas;
  - ii. turpmākas kontroles procedūras, ar ko pārbaudīt, vai organizāciju apliecinājumi un apgalvojumi par savu privātuma praksi ir patiesi un vai šo praksi īsteno, kā tiek apgalvots, jo īpaši saistībā ar neatbilstības gadījumiem; un
  - iii. pienākums risināt problēmas, kas rodas, ja organizācijas, kuras paziņo, ka ievēro DPR principus, tos neievēro, un sekas šādām organizācijām. Sankcijām jābūt pietiekami stingrām, lai nodrošinātu, ka organizācijas principus ievēro.
- b. Organizācijām un to izvēlētajiem neatkarīgajiem tiesību aizsardzības mehānismiem ātri jāatbild uz ministrijas jautājumiem un informācijas pieprasījumiem par ES un ASV DPR. Visām organizācijām ir ātri jāreaģē uz sūdzībām par atbilstību DPR principiem, ko ar ministrijas starpniecību iesniegušas ES dalībvalstu iestādes. Organizācijām, kas ir izvēlējušas sadarboties ar DAI – arī organizācijām, kuras apstrādā cilvēkresursu datus, – saistībā ar sūdzību izmeklēšanu un risināšanu ir jāatbild šīm iestādēm nepastarpināti.

⁽⁶⁾ Atkarībā no apstākļiem saderīgu apstrādes nolūku piemēri var būt tādi, kas pamatoti izmantojami klientu attiecībās, atbilstības un juridisku apsvērumu nolūkos, revīzijām, drošībai un krāpšanas novēršanai, organizācijas likumīgo tiesību saglabāšanai vai aizstāvēšanai, vai citi nolūki, kas atbilst saprātīgas personas cerībām, ņemot vērā datu vākšanas kontekstu.

⁽⁷⁾ Šajā sakarā, ja identifikācijas līdzekļus, kurus pamatoti varētu izmantot (cita starpā ņemot vērā izmaksas un laiku, kas vajadzīgi identifikācijas veikšanai, un pieejamo tehnoloģiju apstrādes laikā), un veidu, kādā tiek saglabāti dati, organizācija vai trešā persona, ja tai būtu piekļuve datiem, varētu pamatoti identificēt fizisko personu, tad attiecīgā fiziskā persona ir "identificējama".

- c. Ja fiziska persona, iesniedzot attiecīgajai organizācijai paziņojumu un ievērojot I pielikumā izklāstītās procedūras un nosacījumus, ir pieprasījusi šķīrējtiesu, kuras lēmums ir saistošs, tai ir pienākums piedalīties šķīrējtiesas procesā un izpildīt I pielikumā paredzētos noteikumus.
- d. Saistībā ar tālāku nosūtīšanu dalīborganizācija ir atbildīga par to personas datu apstrādi, ko tā saņem saskaņā ar ES un ASV DPR un pēc tam nosūta trešai personai, kura tās vārdā darbojas kā pārstāvis. Dalīborganizācija saskaņā ar DPR principiem joprojām ir atbildīga, ja tās pārstāvis apstrādā šādus personas datus DPR principiem neatbilstīgā veidā, izņemot, ja organizācija var pierādīt, ka nav atbildīga par notikumu, kas izraisījis kaitējumu.
- e. Ja par organizāciju tās neatbilstības dēļ pieņem tiesas rīkojumu vai ASV oficiālas iestādes (piemēram, *FTC* vai *DoT*) izdotu rīkojumu, kas minēts DPR principos vai to turpmākajā pielikumā, organizācija publisko visas attiecīgās ar ES un ASV DPR saistītās iedaļas jebkurā tiesai vai ASV oficiālajai iestādei iesniegtajā atbilstības vai novērtējuma ziņojumā, ciktāl tas atbilst konfidencialitātes prasībām. Ministrija ir izveidojusi speciālu kontaktpersonu, ar ko DAI var sazināties par jebkādam ar dalīborganizāciju atbilstību saistītām problēmām. *FTC* un *DoT* prioritāri izskatīs ministrijas un ES dalībvalstu iestāžu pieprasījumus par neatbilstību DPR principiem un, ievērojot spēkā esošos konfidencialitātes ierobežojumus, ar pieprasījumu iesniedzējām valsts iestādēm savlaicīgi apmainīsies ar informāciju par pieprasījumiem.

III. PAPILDPINCIPI

1. Sensitīvi dati

- a. Organizācijai nav jāsaņem apstiprinoša un skaidra (atļaujoša) piekrišana attiecībā uz sensitīviem datiem, ja apstrāde ir:
  - i. datu subjekta vai citas personas sevišķi svarīgās interesēs;
  - ii. vajadzīga, lai celtu likumīgas prasības vai aizstāvētu tās;
  - iii. vajadzīga, lai sniegtu medicīnisko aprūpi vai noteiktu diagnozi;
  - iv. veikta kāda fonda, asociācijas vai jebkuras citas bezpeļņas organizācijas likumīgu darbību laikā ar politisku, filozofisku, reliģisku vai ar arodbiedrībām saistītu mērķi, un ar nosacījumu, ka apstrāde attiecas tikai uz šīs organizācijas locekļiem vai personām, kas ar šo organizāciju uztur regulārus sakarus saistībā ar tās mērķiem, un ka datus neizpaуз trešām personām bez datu subjektu piekrišanas;
  - v. vajadzīga, lai izpildītu organizācijas pienākumus darba tiesību jomā; vai
  - vi. saistīta ar datiem, ko fiziskā personā acīmredzami ir publiskojuši.

2. Izņēmumi attiecībā uz žurnālistiku

- a. Ņemot vērā ASV nodrošināto preses brīvības konstitucionālo aizsardzību, gadījumos, kad ASV Konstitūcijas Pirmajā grozījumā noteiktās brīvas preses tiesības saduras ar privātuma aizsardzības interesēm, Pirmajam grozījumam jāreglamentē šo interešu līdzsvarošana attiecībā uz ASV personu vai organizāciju darbībām.
- b. DPR principu prasības neattiecas uz personas datiem, kas ir savākti publicēšanai, pārraidīšanai vai citām žurnālistikas materiālu publiskas paziņošanas formām, neatkarīgi no tā, vai tie ir izmantoti, kā arī uz informāciju iepriekš publicētos materiālos, kas tiek izplatīti no mediju arhīviem.

3. Sekundārā atbildība

- a. Interneta pakalpojumu sniedzēji ("IPS"), telekomunikāciju uzņēmumi un citas organizācijas nav atbildīgas saskaņā ar DPR principiem, ja tās citas organizācijas vārdā informāciju tikai pārsūta, maršrutē, komutē vai uzglabā kešatmiņā. ES un ASV DPR nerada sekundāru atbildību. Ciktāl organizācija darbojas tikai kā kanāls trešās personas nosūtītajiem datiem un nenosaka šo personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus, tai atbildība nav jāuzņemas.

4. Pienācīga pārbaude un revīziju veikšana

- a. Revidentu un investīciju bankieru darījumi var būt saistīti ar personas datu apstrādi bez fiziskas personas piekrišanas vai ziņas. Paziņošanas, izvēles un piekļuves princips to pieļauj, ja vien apstrāde notiek tālāk aprakstītajos apstākļos.
- b. Regulāri tiek veikta valsts akciju sabiedrību un šauram lokam piederošu uzņēmumu – arī dalīborganizāciju – revīzija. Priekšlaicīgi izpaužot informāciju par šādām revīzijām, jo īpaši tām, kurās izskata iespējamus pārkāpumus, var tās nelabvēlīgi ietekmēt. Arī dalīborganizācijai, kas ir iesaistīta iespējamā apvienošanas vai pārņemšanas darījumā, būs jāveic “pienācīgas rūpības” pārbaudes vai jāklūst par tās subjektu. Saistībā ar šādu pārbaudi nereti tiek vākti un apstrādāti personas dati, piemēram, informācija par augstākā līmeņa vadītājiem un citiem galvenajiem darbiniekiem. Priekšlaicīga informācijas izpaušana varētu izraisīt darījuma kavēšanos vai pat būt pretrunā piemērojamiem drošības noteikumiem. Investīciju bankieri un advokāti, kuri iesaistīti pienācīgas rūpības pārbaudē, vai revidenti, kas veic revīziju, var informāciju apstrādāt bez fiziskas personas ziņas vienīgi tiktāl un tikai tādu laikposmu, kas ir vajadzīgs, lai izpildītu likumā noteiktās vai ar sabiedrības interesēm saistītās prasības, un citos apstākļos, kad šo DPR principu piemērošana kaitētu organizācijas likumīgajām interesēm. Šīs likumīgās intereses ir, piemēram, uzraudzīt, vai organizācijas pilda savus juridiskos pienākumus un veic likumīgas grāmatvedības darbības, kā arī vajadzība pēc konfidencialitātes, kas ir saistīta ar iespējamu iegādi, apvienošanas, kopuzņēmumu veidošanu vai citiem tamlīdzīgiem darījumiem, ko veic investīciju bankieri vai revidenti.

5. Datu aizsardzības iestāžu loma

- a. Organizācijas īsteno savu apņemšanos sadarboties ar DAI, kā aprakstīts tālāk. Atbilstīgi ES un ASV DPR ASV organizācijām, kuras saņem personas datus no ES, jāapņemas izmantot rezultatīvus mehānismus, ar ko nodrošināt DPR principu ievērošanu. Konkrētāk, kā izklāstīts tiesību aizsardzības, izpildes panākšanas un atbildības principā, dalīborganizācijām jānodrošina: a) i) to fizisko personu tiesību aizsardzība, uz kuriem dati attiecas; a) ii) turpmākas kontroles procedūras, lai pārbaudītu, vai to sniegtie apliecinājumi un apgalvojumi par privātuma praksi ir patiesi; un a) iii) pienākums risināt problēmas, kas rodas, ja netiek ievēroti DPR principi, un sekas šādām organizācijām. Ja organizācija ievēro šeit izklāstītās prasības par sadarbību ar DAI, tā var izpildīt tiesību aizsardzības, izpildes panākšanas un atbildības principa a) i) un a) iii) punktu.
- b. Organizācija apņemas sadarboties ar DAI, savā ES un ASV DPR pašsertifikācijas pieteikumā ministrijai (sk. papildprincipu par pašsertifikāciju) paziņojot, ka tā:
  - i. ir nolēmusi izpildīt tiesību aizsardzības, izpildes panākšanas un atbildības principa a) i) un a) iii) punkta prasības, apņemoties sadarboties ar DAI;
  - ii. sadarbosies ar DAI saistībā ar atbilstīgi DPR principiem iesniegto sūdzību izmeklēšanu un risināšanu; un
  - iii. ievēros visus DAI ieteikumus, ja tās ņem vērā, ka organizācijai jāveic īpaši pasākumi, lai ievērotu DPR principus, tajā skaitā pasākumi stāvokļa izlabošanai vai kompensācijas pasākumi to fizisko personu labā, ko principu neievērošana ir ietekmējusi, un sniegs DAI rakstisku apstiprinājumu, ka šādi pasākumi ir veikti.
- c. DAI komisiju darbība
  - i. Sadarbība ar DAI tiks nodrošināta kā informācija un ieteikumi šādā veidā:
    1. DAI ieteikumus nodos ar DAI neformālas komisijas starpniecību, kas izveidota ES līmenī un kas cita starpā palīdzēs nodrošināt saskaņotu un konsekventu pieeju.
    2. Komisija attiecīgajām ASV organizācijām sniegs ieteikumus par neatrisinātām fizisku personu sūdzībām par tādu personas datu apstrādi, kas saskaņā ar ES un ASV DPR satvarā ir nosūtīti no ES un ASV. Šie ieteikumi būs izstrādāti, lai nodrošinātu, ka DPR principus piemēro pareizi, un tajos būs iekļauti tādi tiesiskās aizsardzības līdzekļi attiecīgajai(-ām) fiziskajai(-ām) personai(-ām), ko DAI uzskata par piemērotiem.

3. Komisija šādus ieteikumus sniegs, atbildot uz attiecīgo organizāciju pieprasījumiem un/vai nepastarpinātām fizisku personu sūdzībām par organizācijām, kas ir apņēmušās sadarboties ar DAI ES un ASV DPR īstenošanas nolūkā, vienlaikus iedrošinot un, ja vajadzīgs, palīdzot šādām fiziskām personām vispirms izmantot iekšējos sūdzību izskatīšanas mehānismus, ko organizācija var piedāvāt.
  4. Ieteikumus sniegs tikai pēc tam, kad abām strīdā iesaistītajām pusēm būs bijusi pienācīga iespēja sniegt atsauksmes un visus pierādījumus, ko tās vēlas. Komisija centīsies ieteikumus sniegt, cik vien drīz to atļauj šī prasība par pienācīgu izskatīšanu. Parasti komisija centīsies sniegt ieteikumus 60 dienās pēc sūdzības vai pieprasījuma saņemšanas un, ja iespējams, ātrāk.
  5. Ja tā sūdzības uzskatīs par pamatotām, komisija publicēs tai iesniegto sūdzību izskatīšanas rezultātus.
  6. Ar komisijas starpniecību sniegtie ieteikumi neuzliek komisijai vai atsevišķām DAI nekādu atbildību.
- ii. Kā iepriekš minēts, organizācijām, kas izvēlas šo strīdu izšķiršanas veidu, jāapņemas ievērot DAI ieteikumus. Ja organizācija 25 dienās no ieteikumu sniegšanas tos neievēro un nav sniegusi pietiekamu pamatojumu par kavēšanos, komisija pati paziņo par savu nodomu vai nu nodot lietu *FTC*, *DoT* vai citai ASV federālajai vai štata iestādei, kam ir likumā noteiktas pilnvaras veikt izpildes panākšanas darbības krāpšanas vai sagrozījumu gadījumā vai secināt, ka vienošanās par sadarbību ir būtiski pārkāpta un tādēļ jāuzskata par spēkā neesošu. Pēdējā gadījumā komisija informēs ministriju, lai tā varētu atbilstoši grozīt datu privātuma regulējuma sarakstu. Ja organizācija neievēro apņemšanos sadarboties ar DAI, kā arī DPR principus, saskaņā ar *FTC* likuma 5. pantu (15 U.S.C. § 45), 49 U.S.C. § 41712 vai citu attiecīgu likumu var vērsties tiesā ar prasību par maldinošu praksi.
- d) Ja organizācija vēlas, lai tās ES un ASV DPR priekšrocības attiektos arī uz cilvēkresursu datiem, ko no ES nosūta izmantošanai saistībā ar darba attiecībām, tai attiecībā uz šādiem datiem jāapņemas sadarboties ar DAI (sk. papildprincipu par cilvēkresursu datiem).
- e) Organizācijām, kas izvēlēsies šo iespēju, būs jāmaksā gada maksa, kura paredzēta komisijas darbības izmaksu segšanai. Tām var papildus prasīt segt visas vajadzīgās tulkošanas izmaksas, kuras rodas saistībā ar tādu pieprasījumu vai sūdzību izskatīšanu komisijā, kuri vērsti pret šīm organizācijām. Maksas apmēru nosaka ministrija pēc apspriešanās ar Eiropas Komisiju. Maksu var iekasēt ministrijas izvēlēta trešā persona, kas darbojas kā šim nolūkam iekasēto līdzekļu pārvaldītājs. Ministrija cieši sadarbosies ar Komisiju un DAI, lai izstrādātu atbilstošas procedūras maksas veidā iekasēto līdzekļu sadalei, kā arī citus komisijas procesuālos un administratīvos aspektus. Ministrija un Komisija var vienoties mainīt maksas iekasēšanas biežumu.

6. Pašsertifikācija

- a. Ar ES un ASV DPR saistītās priekšrocības tiek saņemtas no dienas, kad ministrija iekļauj organizāciju datu privātuma regulējuma sarakstā. Ministrija iekļaus organizāciju datu privātuma regulējuma sarakstā tikai pēc tam, kad būs konstatējusi, ka organizācijas sākotnējais pašsertifikācijas pieteikums ir pilnīgs, un svītros organizāciju no minētā saraksta, ja tā brīvprātīgi izstāsies, nepabeigs ikgadējo atkārtoto sertifikāciju vai pastāvīgi neievēros DPR principus (sk. papildprincipu par strīdu izšķiršanu un izpildes panākšanu).
- b. Lai sākotnēji veiktu pašsertifikāciju vai pēc tam veiktu atkārtotu ES un ASV DPR sertifikāciju, organizācijai katru reizi jāiesniedz ministrijai pieteikums, ko organizācijas, kura veic pašsertifikāciju vai (attiecīgā gadījumā) atkārtotu sertifikāciju, vārdā iesniedz amatpersona, kas apliecina, ka organizācija ievēro principus⁽⁸⁾, minētajā pieteikumā ir iekļauta vismaz šāda informācija:

⁽⁸⁾ Pieteikums ministrijas datu privātuma regulējuma tīmekļa vietnē jāiesniedz fiziskai personai, kura ir pilnvarota organizācijas un jebkuras tās aptverto struktūru vārdā sniegt paziņojumus par DPR principu ievērošanu.

- i. ASV organizācijas, kura veic pašsertifikāciju vai atkārtotu sertifikāciju, nosaukums, kā arī visu tās ASV struktūrvienību vai ASV meitasuzņēmumu nosaukums(-i), kuras arī ievēro DPR principus un uz kurām organizācija vēlas piemērot tās pašsertifikāciju;
  - ii. organizācijas darbību apraksts attiecībā uz personas datiem, kas tiktu saņemti no ES saskaņā ar ES un ASV DPR;
  - iii. organizācijas attiecīgā privātuma politikas dokumenta vai dokumentu apraksts attiecībā uz šādiem personas datiem, cita starpā norādot:
    1. ja organizācijai ir publiska vietne, attiecīgo tīmekļa adresi, kurā ir pieejama privātuma politika, vai, ja organizācijai publiskas vietnes nav, norādot, kur sabiedrība privātuma politiku var apskatīt; un
    2. tās īstenošanas sākuma datumu;
  - iv. organizācijas kontaktinformāciju, ko izmantot saistībā ar sūdzību izskatīšanu, piekļuves pieprasījumiem un jebkādiem citiem ar DPR principiem saistītiem jautājumiem ⁽⁹⁾, tajā skaitā:
    1. attiecīgās(-o) personas(-u) vārdu(-us), amatu(-us) (attiecīgā gadījumā), e-pasta adresi(-es) un tālruna numuru(-us) vai attiecīgo(-s) kontaktbiroju(-us) organizācijā; un
    2. organizācijas attiecīgo ASV pasta adresi;
  - v. konkrētu oficiālo iestādi, kurai ir jurisdikcija uzklaut visas pret organizāciju izvirzītās prasības par iespējami negodīgu vai maldinošu praksi un iespējamiem privātuma tiesību aktu vai noteikumu pārkāpumiem (un ka tā ir uzskaitīta DPR principos vai to turpmākā pielikumā);
  - vi. visu to privātuma programmu nosaukumus, kuros kā dalībniece iesaistīta organizācija;
  - vii. pārbaudes metodi (t. i., pašnovērtējums vai ārējas atbilstības pārbaudes, norādot arī trešo personu, kas veic šādas pārbaudes) ⁽¹⁰⁾; un
  - viii. ar DPR principiem saistīto neatrisināto sūdzību izmeklēšanas nolūkiem pieejamo(-s) attiecīgo(-s) neatkarīgo(-s) tiesību aizsardzības mehānismu(-s) ⁽¹¹⁾.
- c. Ja organizācija vēlas, lai tās ES un ASV DPR priekšrocības attiektos arī uz cilvēkresursu informāciju, ko no ES nosūta izmantošanai saistībā ar darba attiecībām, tā var šādi rīkoties tad, ja DPR principos vai turpmākā šo principu pielikumā uzskaitītai oficiālajai iestādei ir jurisdikcija uzklaut pret organizāciju ierosinātas prasības, kas izriet no cilvēkresursu informācijas apstrādes. Turklāt organizācijai tas jānorāda tās sākotnējā pašsertifikācijas pieteikumā, kā arī atkārtotas sertifikācijas pieteikumos, un jāpauž apņemšanās sadarboties ar attiecīgo ES iestādi vai iestādēm atbilstīgi piemērojamiem papildprincipiem par cilvēkresursu datiem un datu aizsardzības iestāžu lomu, kā arī ievērot šo iestāžu sniegtos ieteikumus. Organizācijai arī jāiesniedz ministrijai tās cilvēkresursu privātuma politikas kopija un jānorāda, kur privātuma politiku var apskatīt darbinieki, uz kuriem tā attiecas.

⁽⁹⁾ Galvenā "organizācijas kontaktpersona" vai "organizācijas amatpersona" nedrīkst būt ārējs darba pakalpojumu sniedzējs (piemēram, ārējs padomdevējs vai ārējs konsultants).

⁽¹⁰⁾ Sk. papildprincipu par pārbaudi.

⁽¹¹⁾ Sk. papildprincipu par strīdu izšķiršanu un izpildi.

- d. Ministrija uzturēs un darīs publiski pieejamu datu privātuma regulējuma sarakstu ar organizācijām, kuras ir iesniegušas pilnīgus sākotnējos pašsertifikācijas pieteikumus, un atjauninās šo sarakstu, pamatojoties uz aizpildītiem ikgadējiem atkārtotas sertifikācijas pieteikumiem, kā arī paziņojumiem, kas saņemti saskaņā ar papildprincipu par strīdu izšķiršanu un izpildes panākšanu. Šādi atkārtotas sertifikācijas pieteikumi jāiesniedz ne retāk kā reizi gadā; pretējā gadījumā organizācija tiks svītrotā no datu privātuma regulējuma saraksta, un ES un ASV DPR priekšrocības vairs netiks nodrošinātas. Visām organizācijām, kuras ministrija ir iekļāvusi datu privātuma regulējuma sarakstā, ir jābūt attiecīgai privātuma politikai, kas atbilst paziņošanas principam, un šajā privātuma politikā jānorāda, ka attiecīgā organizācija ievēro DPR principus⁽¹²⁾. Ja organizācijas privātuma politika ir pieejama tiešsaistē, tajā jāiekļauj hipersaite uz ministrijas datu privātuma regulējuma tīmekļa vietni un hipersaite uz tīmekļa vietni vai sūdzību iesniegšanas veidlapu saistībā ar neatkarīgu tiesību aizsardzības mehānismu, kas fiziskajai personai bez maksas pieejams, lai izmeklētu ar DPR principiem saistītas neatrisinātas sūdzības.
- e. DPR principus piemēro uzreiz pēc pašsertifikācijas. Dalīborganizācijām, kas iepriekš veikušas pašsertifikāciju saistībā ar ES un ASV privātuma vairoga regulējuma principu ievērošanu, būs jāatjaunina sava privātuma politika, tajā ievietojot atsauci uz "ES un ASV datu privātuma regulējuma principiem". Šādas organizācijas iekļauj šo atsauci pēc iespējas drīz un katrā ziņā ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā pēc ES un ASV datu privātuma regulējuma principu spēkā stāšanās dienas.
- f. Organizācijai ir jāpiemēro DPR principi visiem personas datiem, kas no ES saņemti, pamatojoties uz ES un ASV DPR. Apmēšanās ievērot DPR principus laikā ziņā nav ierobežota attiecībā uz personas datiem, kas saņemti periodā, kad organizācija izmanto ES un ASV DPR priekšrocības. Organizācijas apmēšanās nozīmē, ka tā turpinās šādiem datiem piemērot principus tik ilgi, kamēr organizācija tos glabās, izmantos vai izpaudīs, pat ja pēcāk tā kāda iemesla dēļ no ES un ASV DPR izstāsies. Organizācijai, kas vēlas izstāties no ES un ASV DPR, par to iepriekš jāpaziņo ministrijai. Šajā paziņojumā ir arī jānorāda, ko organizācija darīs ar personas datiem, kurus tā saņēmusi, pamatojoties uz ES un ASV DPR (t. i., saglabās, atgriezīs vai dzēsīs datus; ja tā datus saglabās, jānorāda, ar kādiem atļautiem līdzekļiem tā nodrošinās datu aizsardzību). Organizācijai, kas izstājas no ES un ASV DPR, taču vēlas attiecīgos datus glabāt arī turpmāk, katru gadu jāapstiprina ministrijai apmēšanās turpināt DPR principu piemērošanu datiem vai nodrošināt "pietiekamu" datu aizsardzību ar citiem atļautiem līdzekļiem (piemēram, izmantojot līgumu, kurā ir pilnīgi atspoguļotas attiecīgo Komisijas pieņemto līguma standartklauzulu prasības); pretējā gadījumā organizācijai informācija jāatgriež vai jādzēš⁽¹³⁾. Organizācijai, kas izstājas no ES un ASV DPR, jādzēš no attiecīgās privātuma politikas visas atsauces uz ES un ASV DPR, kuras norāda, ka organizācija aktīvi turpina piedalīties ES un ASV DPR un ir tiesīga saņemt ar to saistītās priekšrocības.

⁽¹²⁾ Organizācija, kas pašsertifikāciju veic pirmo reizi, savā galīgajā privātuma politikā nedrīkst norādīt uz dalību ES un ASV DPR, līdz brīdim, kad ministrija paziņo organizācijai, ka tā var to darīt. Iesniedzot pirmo pašsertifikācijas pieteikumu, organizācijai jāiesniedz ministrijai DPR principiem atbilstošs privātuma politikas projekts. Kad ministrija būs konstatējusi, ka organizācijas sākotnējais pašsertifikācijas pieteikums ir pilnīgs, ministrija paziņos organizācijai, ka tai ir jāpabeidz (piemēram, attiecīgā gadījumā jāpublicē) tās ES un ASV DPR atbilstošā privātuma politika. Organizācijai nekavējoties jāinformē ministriju, tiklīdz attiecīgā privātuma politika ir pabeigta, un tad ministrija iekļauj organizāciju datu privātuma regulējuma sarakstā.

⁽¹³⁾ Ja organizācija izstāšanās brīdī izvēlas saglabāt personas datus, ko tā saņēmusi, pamatojoties uz ES un ASV DPR, un katru gadu apliecināt ministrijai, ka tā turpina piemērot DPR principus šādiem datiem, organizācijai reizi gadā pēc izstāšanās ir jāapliecina ministrijai (t. i., ja vien un kamēr organizācija nenodrošina "pietiekamu" šādu datu aizsardzību ar citiem atļautiem līdzekļiem vai neatgriež vai neizdzēš visus šādus datus un neinformē par to ministriju), kādas darbības tā veikusi ar šiem personas datiem, kādas darbības tā veikusi ar visiem personas datiem, kurus tā turpinās glabāt, un kas būs pastāvīgs kontaktpunkts ar DPR principiem saistītiem jautājumiem.

- g. Organizācijai, kas korporatīvā statusa maiņas dēļ (piemēram, apvienošanās, pārņemšanas, bankrota vai likvidācijas rezultātā) pārstās pastāvēt kā atsevišķa juridiska persona, par to iepriekš jāpaziņo ministrijai. Paziņojumā būtu arī jānorāda, vai struktūra, kas tiks radīta korporatīvā statusa maiņas rezultātā, i) turpinās piedalīties ES un ASV DPR, izmantojot esošu pašsertifikāciju; ii) veiks pašsertifikāciju kā jauna ES un ASV DPR dalībniece (piemēram, ja jaunajai vai pārveidotajai struktūrai jau nav spēkā esošas pašsertifikācijas, uz kuru pamatojoties, tā varētu piedalīties ES un ASV DPR); vai iii) ieviesīs citas garantijas, piemēram, rakstisku vienošanos, kas nodrošinās DPR principu nepārtrauktu piemērošanu attiecībā uz visiem personas datiem, kurus organizācija saņēmusi saskaņā ar ES un ASV DPR un kuri tiks glabāti arī turpmāk. Ja nav piemērojams ne i), ne ii), ne iii) punkts, visi personas dati, kas saņemti saskaņā ar ES un ASV DPR, ir nekavējoties jāatgriež vai jāizdzēš.
- h. Ja organizācija kāda iemesla dēļ pārtrauc dalību ES un ASV DPR, tai jādzēš visi paziņojumi, kas norāda, ka tā turpina piedalīties ES un ASV DPR vai ir tiesīga saņemt no tā izrietošās priekšrocības. Ja tiek izmantota ES un ASV DPR sertifikācijas zīme, arī tā ir jānoņem. *FTC, DoT* vai cita attiecīga valdības iestāde var tiesiski apstrīdēt jebkuru plašai sabiedrībai sniegtu sagrozītu paziņojumu par to, ka organizācija ievēro DPR principus. Ja ministrijai tiek sniegta sagrozīta informācija, var piemērot sankcijas saskaņā ar Likumu par nepatiesu ziņu sniegšanu (*False Statements Act*) (18 U.S.C. § 1001).

7. Pārbaude

- a. Organizācijām ir jānodrošina turpmākas kontroles procedūras, ar ko pārbaudīt, vai apliecinājumi un apgalvojumi, ko tās ir izteikušas par savu ar ES un ASV DPR saistīto privātuma praksi, ir patiesi un vai šo praksi īsteno, kā aprakstīts, un atbilstīgi DPR principiem.
- b. Lai izpildītu tiesību aizsardzības, izpildes panākšanas un atbildības principa prasības par pārbaudi, organizācijai šādi apliecinājumi un apgalvojumi jāapstiprina vai nu ar pašnovērtēšanu, vai arī ārējām atbilstības pārbaudēm.
- c. Ja organizācija ir izvēlējusies pašnovērtēšanu, ar šādu pārbaudi jāpierāda, ka tās privātuma politika attiecībā uz personas datiem, kas saņemti no ES, ir precīza, visaptveroša, viegli pieejama, atbilst DPR principiem un ir pilnībā īstenota (t. i., tiek ievērota). Pārbaudē arī jānorāda, ka fiziskas personas ir informētas par iekšējo sūdzību izskatīšanas kārtību un par neatkarīgu(-iem) tiesību aizsardzības mehānismu(-iem), ar kura(-u) starpniecību tās var iesniegt sūdzības; ka tai ir izstrādātas darbinieku apmācības procedūras, lai politiku īstenotu, un procedūras darbinieku sodīšanai par tās neievērošanu; un ka tai ir izstrādātas iekšējās procedūras, kā veikt periodisku, objektīvu pārskatīšanu attiecībā uz iepriekš minēto. Vismaz reizi gadā organizācijas amatpersonai vai citam organizācijas pilnvarotam pārstāvim jāparaksta paziņojums, kas apliecina pašnovērtēšanas pabeigšanu, un jādara tas pieejams pēc fizisku personu pieprasījuma vai saistībā ar izmeklēšanu vai sūdzību par neatbilstību.
- d. Ja organizācija ir izvēlējusies ārēju atbilstības pārbaudi, ar šādu pārbaudi jāpierāda, ka tās privātuma politika attiecībā uz personas datiem, kas saņemti no ES, ir precīza, visaptveroša, viegli pieejama, atbilst DPR principiem un ir pilnībā īstenota (t. i., tiek ievērota). Tajā arī jānorāda, ka fiziskās personas ir informētas par mehānismu(-iem), ar kuru(-iem) tās var iesniegt sūdzības. Pārbaudes metodes var neierobežoti un atbilstoši vajadzībai ietvert revīziju, izlases veida pārskatīšanu, "māneklju" vai tehnoloģisku rīku izmantošanu. Vismaz reizi gadā vai nu pārbaudes veicējam, vai arī organizācijas amatpersonai vai citam organizācijas pilnvarotam pārstāvim jāparaksta paziņojums, kas apliecina ārējas atbilstības pārbaudes sekmīgu pabeigšanu, un jādara tas pieejams pēc fizisku personu pieprasījuma vai saistībā ar izmeklēšanu vai sūdzību par neatbilstību.
- e. Organizācijām jāglabā dokumentācija par ES un ASV DPR privātuma prakses īstenošanu un pēc pieprasījuma saistībā ar izmeklēšanu vai sūdzību par neatbilstību jāuzrāda tā neatkarīgai strīdu izšķiršanas iestādei, kas ir atbildīga par sūdzību izmeklēšanu, vai iestādei, kuras jurisdikcijā ir negodīgas un maldinošas prakses lietas. Organizācijām ir arī ātri jāatbild uz ministrijas jautājumiem un citiem informācijas pieprasījumiem no ministrijas par DPR principu ievērošanu organizācijā.

8. **Piekļuve**

a. Piekļuves principa īstenošana praksē

- i. Saskaņā ar DPR principiem tiesības uz piekļuvi ir būtiskas privātuma aizsardzībai. Jo īpaši tās ļauj fiziskām personām pārliecināties par tās informācijas precizitāti, ko par viņām glabā. Piekļuves princips nozīmē, ka fiziskām personām ir tiesības:
  1. iegūt no organizācijas apstiprinājumu par to, vai tā apstrādā vai neapstrādā ar minētajām fiziskajām personām saistītus personas datus ⁽¹⁴⁾;
  2. uz datu paziņošanu, lai tās varētu pārbaudīt to precizitāti un apstrādes likumību; un
  3. uz datu labošanu, grozīšanu vai dzēšanu, ja tie ir neprecīzi vai apstrādāti, pārkāpjot DPR principus.
- ii. Fiziskām personām nav jāpamato pieprasījumi piekļūt saviem personas datiem. Atbildot uz fizisku personu piekļuves pieprasījumiem, organizācijām vispirms būtu jāņem vērā pieprasījuma iemesls(-i). Piemēram, ja piekļuves pieprasījums ir neskaids vai attiecas uz plašu jomu, organizācija var sākt ar dialogu ar attiecīgo fizisko personu, lai labāk saprastu pieprasījuma cēloni un atrastu attiecīgo informāciju. Organizācija varētu jautāt, ar kuru organizācijas daļu(-ām) fiziskā persona ir sazinājusies, vai par tās informācijas veidu vai izmantojumu, kurai prasa piekļuvi.
- iii. Ņemot vērā piekļuves pamatbūtību, organizācijām vienmēr būtu godprātīgi jācenšas piekļuvi nodrošināt. Piemēram, ja konkrēta informācija jāaizsargā un to var viegli nošķirt no pārējiem personas datiem, kurai prasa piekļuvi, tad organizācijai būtu jānošķir aizsargājamā informācija un jādara pieejama pārējā informācija. Ja organizācija nosaka, ka piekļuve kādā konkrētā gadījumā būtu jāierobežo, tai fiziskajai personai, kas prasa piekļuvi, būtu jāpaskaidro, kāpēc ir pieņemts šāds lēmums, un jānorāda, kur var saņemt papildu informāciju.

b. Ar piekļuves nodrošināšanu saistītais apgrūtinājums vai izmaksas

- i. Tiesības piekļūt personas datiem var ierobežot izņēmuma apstākļos, ja ar šādu piekļuvi tiktu pārkāptas citu personu likumīgās tiesības vai ar piekļuves nodrošināšanu saistītais apgrūtinājums vai izmaksas būtu nesamērīgas attiecīgajā gadījumā radītajiem fiziskās personas privātuma apdraudējumiem. Izmaksas un apgrūtinājums ir svarīgi faktori, un tie būtu jāņem vērā, taču tie nav galvenie aspekti, nosakot, vai piekļuves nodrošināšana ir pamatota.
- ii. Piemēram, ja personas datus izmanto, lai pieņemtu lēmumus, kas fizisko personu būtiski ietekmēs (piemēram, par tādu svarīgu priekšrocību kā apdrošināšana, hipotēka vai darbs piešķiršanu vai atteikšanu), atbilstīgi šo papildprincipu pārējiem noteikumiem organizācijai informācija būtu jāizpauž arī tad, ja tās sniegšana būtu diezgan sarežģīta vai dārga. Ja pieprasītie personas dati nav sensitīvi vai tos neizmanto, pieņemot lēmumus, kas būtiski ietekmēs fizisko personu, un tie ir gatavi, pieejami un nerada lielas sniegšanas izmaksas, organizācijai būtu jānodrošina piekļuve šādai informācijai.

c. Konfidenciāla komercinformācija

- i. Konfidenciāla komercinformācija ir informācija, attiecībā uz kuru organizācija ir veikusi pasākumus, lai nepieļautu tās izpaušanu, ja izpaušana palīdzētu kādam konkurentam tirgū. Organizācijas var liegt vai ierobežot piekļuvi, ja pilnīgas piekļuves nodrošināšana atklātu viņu pašu konfidenciālu komercinformāciju, piemēram, secinājumus par tirgvedību vai organizācijas izveidoto klasifikāciju, vai citu konfidenciālu komercinformāciju, uz ko attiecas konfidencialitātes līgumsaistības.

⁽¹⁴⁾ Organizācijai būtu jāatbild uz fiziskas personas pieprasījumiem par apstrādes nolūkiem, attiecīgo personas datu kategorijām un saņēmējiem vai saņēmēju kategorijām, kam izpauž personas datus.

- ii. Ja konfidenciālu komercinformāciju var viegli nošķirt no pārējiem personas datiem, kuriem prasa piekļuvi, organizācijai būtu jānošķir konfidenciālā komercinformācija un jādara pieejama nekonfidenciālā informācija.
- d. Datubāzu organizācija
- i. Organizācija var sniegt piekļuvi, izpaužot fiziskai personai attiecīgos personas datus; tai nav jānodrošina fiziskajai personai piekļuve organizācijas datubāzei.
- ii. Piekļuve jāsniedz tikai tad, ja organizācija glabā personas datus. Piekļuves princips nerada pienākumu saglabāt, uzturēt, pārkārtot vai pārstrukturēt datus ar personas datiem.
- e. Kad var ierobežot piekļuvi
- i. Tā kā organizācijām vienmēr godprātīgi jācenšas nodrošināt fiziskām personām piekļuvi viņu personas datiem, tās var šādu piekļuvi ierobežot tikai noteiktos apstākļos un visiem piekļuves ierobežošanas iemesliem jābūt konkrētiem. Saskaņā ar VDAR organizācija var ierobežot piekļuvi informācijai, ja tās izpaušana var būt pretrunā svarīgu sabiedrības interešu aizsardzībai, piemēram, valsts (nacionālajai) drošībai, aizsardzībai vai sabiedrības drošībai. Turklāt piekļuvi var liegt, ja personas datus apstrādā tikai pētnieciskiem vai statistiskiem mērķiem. Citi iemesli, lai piekļuvi liegtu vai ierobežotu, ir šādi:
1. tiesību akta izpildes vai izpildes panākšanas vai privātas darbības kavēšana, tajā skaitā pārkāpumu novēršana, izmeklēšana vai atklāšana, kā arī tiesības uz taisnīgu tiesu;
  2. informācijas izpaušana, ja tā būtu pretrunā citu personu likumīgām tiesībām vai būtiskām interesēm;
  3. juridiskas vai citas profesionālas priekšrocības neievērošana vai pienākuma neizpilde;
  4. kaitējums darbinieku drošības izmeklēšanai vai šķērējtiesas procesiem vai saistībā ar plāniem par jaunu darbinieku pieņemšanu un uzņēmuma reorganizāciju; vai
  5. apdraudējums konfidencialitātei, kas jāievēro saistībā ar pareizas pārvaldības uzraudzības, pārbaudes vai regulatīvajām funkcijām, vai turpmākās vai jau notiekošās sarunās, kurās ir iesaistīta organizācija.
- ii. Organizācijai, kas apgalvo, ka jāpiemēro izņēmums, ir pienākums pierādīt tā nepieciešamību, un tai būtu jānorāda fiziskajām personām piekļuves ierobežošanas iemesli, kā arī, kur tās var saņemt papildu informāciju.
- f. Tiesības saņemt apstiprinājumu un iekasēt samaksu, lai segtu piekļuves nodrošināšanas izmaksas
- i. Fiziskai personai ir tiesības saņemt apstiprinājumu par to, vai konkrētās organizācijas rīcībā ir ar viņu saistīti personas dati. Fiziskai personai arī ir tiesības pieprasīt, lai tai paziņo ar viņu saistītos personas datus. Organizācija drīkst iekasēt samērīgu samaksu.
- ii. Maksas iekasēšana ir pamatota, piemēram, tad, ja piekļuves pieprasījumi ir acīmredzami pārmērīgi, jo īpaši, ja tie ir atkārtoti.
- iii. Piekļuvi nedrīkst atteikt, pamatojoties uz izmaksām, ja fiziskā persona piedāvā tās segt.
- g. Atkārtoti vai apgrūtināši piekļuves pieprasījumi
- i. Organizācija var saprātīgi ierobežot to, cik reizu noteiktā laikposmā tiks izpildīti vienas fiziskas personas iesniegtie piekļuves pieprasījumi. Nosakot šādus ierobežojumus, organizācijai būtu jāņem vērā tādi faktori kā informācijas atjaunināšanas biežums, datu izmantošanas nolūks un informācijas raksturs.

h. Krāpnieciski piekļuves pieprasījumi

- i. Organizācijai jānodrošina piekļuve tikai tad, ja tai ir iesniegta pietiekama informācija, kas apstiprina pieprasījuma iesniedzēja identitāti.

i. Atbilžu sniegšanas termiņš

- i. Organizācijām būtu jāatbild uz piekļuves pieprasījumiem saprātīgā laikposmā, ar pieņemamām metodēm un fiziskajai personai saprotamā veidā. Organizācija, kas regulāri sniedz datu subjektiem informāciju, individuālu piekļuves pieprasījumu var izpildīt informācijas kārtējās izpaušanas satvarā, ja vien šādi netiktu izraisīta pārmērīga kavēšanās.

9. **Dati par cilvēkresursiem**

a. ES un ASV DPR tvērums

- i. Ja ES organizācija pārsūta pakalpojumu sniedzējam no Amerikas Savienotajām Valstīm, kas ir tās mātesuzņēmums, filiāle vai ar to nesaistīta struktūra un kas piedalās ES un ASV DPR, tādiem personas datiem par saviem (pašreizējiem vai bijušajiem) darbiniekiem, kuri ir savākti saistībā ar darba attiecībām, uz nosūtīšanu attiecas ar ES un ASV DPR saistītās priekšrocības. Tādos gadījumos uz informācijas vākšanu un tās apstrādi pirms nosūtīšanas attiecas tās ES dalībvalsts tiesību akti, kurā informācija savākta, un jāievēro visi nosacījumi vai ierobežojumi attiecībā uz tās nosūtīšanu atbilstīgi šiem tiesību aktiem.
- ii. DPR principus piemēro, tikai pārsūtot atsevišķi identificētus datus vai tiem piekļūstot. Statistikas ziņojumi, kuros izmantoti apkopotī nodarbinātības dati un kuros nav personas datu, un anonimizētu datu izmantošana nerada bažas par privātumu.

b. Paziņošanas un izvēles principa piemērošana

- i. ASV organizācija, kas saskaņā ar ES un ASV DPR ir no ES saņēmusi informāciju par darbiniekiem, drīkst to izpaust trešajām personām vai izmantot citos nolūkos vienīgi atbilstīgi paziņošanas un izvēles principiem. Piemēram, ja organizācija ir paredzējusi darba attiecību laikā savāktus personas datus izmantot ar nodarbinātību nesaistītiem mērķiem, piemēram, tirdzniecības paziņojumu izstrādei, ASV organizācijai pirms tam jādod attiecīgajām fiziskajām personām nepieciešamā izvēle, ja vien tie jau nav atļāvuši informāciju izmantot šādos nolūkos. Šāda izmantošana nedrīkst būt nesaderīga ar nolūkiem, kuros personas dati ir vākti vai kuriem fiziskā persona pēc tam atļāvuši tos izmantot. Turklāt šādu izvēli nedrīkst izmantot, lai ierobežotu darba iespējas vai šādus darbiniekus jebkādā veidā sodītu.
- ii. Jāpiebilst, ka atsevišķi vispārēji piemērojami nosacījumi attiecībā uz nosūtīšanu no dažām ES dalībvalstīm var liegt šādu informāciju izmantot citādi pat pēc nosūtīšanas ārpus ES, un šādi nosacījumi ir jāievēro.
- iii. Turklāt darba devējiem jādara viss iespējams, lai ievērotu darbinieku vēlmes attiecībā uz privātumu. Viņi varētu, piemēram, ierobežot piekļuvi personas datiem, anonimizēt konkrētus datus vai pieskirt kodus vai pseidonīmus, ja attiecīgā pārvaldības mērķa īstenošanai īstie vārdi nav vajadzīgi.
- iv. Organizācijai nav jāpiemēro paziņošanas un izvēles principi, ciktāl un tādu laikposmu, kas ir vajadzīgs, lai nemazinātu tās spēju paaugstināt amatā vai noligt darbiniekus un pieņemt citus līdzīgus lēmumus par nodarbinātību.

c. Piekluves principa piemērošana

- i. Papildprincipā par piekļuvi ir sniegti norādījumi par iemesliem, kas var pamatot ar cilvēkresursiem saistīta piekļuves pieteikuma noraidīšanu vai ierobežošanu. Protams, ES darba devējiem jāievēro vietējie noteikumi un jānodrošina, ka ES darbiniekiem ir piekļuve šādai informācijai, kā to prasa viņu piederības valsts tiesību akti, neatkarīgi no datu apstrādes un uzglabāšanas vietas. ES un ASV DPR paredz, ka organizācijai, kas šādus datus apstrādā Amerikas Savienotajās Valstīs, ir jāsadarbojas, sniedzot šādu piekļuvi tieši vai ar ES darba devēja starpniecību.

d. Izpilde

- i. Ciktāl personas datus izmanto tikai saistībā ar darba attiecībām, par darbinieku datiem atbildīga pirmkārt ir ES organizācija. Tātad, ja Eiropas darbinieki sūdzas par viņu datu aizsardzības tiesību pārkāpumiem un nav apmierināti ar iekšējās pārbaudes, sūdzības un pārsūdzības procedūru rezultātiem (vai piemērojamām šķīrējtiesas procedūrām, ko veic atbilstīgi līgumam ar arodbiedrību), viņi būtu jānosūta uz pavalsts vai valsts datu aizsardzības iestādi vai uz iestādi, kas ir atbildīga par darba jautājumiem, tajā jurisdikcijā, kur darbinieki strādā. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad par viņu personas datu iespējami pretlikumīgu apstrādi ir atbildīga tā ASV organizācija, kas ir saņēmusi informāciju no darba devēja, un tādējādi tas nozīmē, ka, iespējams, ir pārkāpti DPR principi. Tas ir visefektīvākais veids, kā atrisināt bieži sastopamos gadījumus, kad tiesības un pienākumi, kas ir noteikti vietējā darba likumā, darba līgumos un datu aizsardzības likumā, daļēji sakrīt.
- ii. Tāpēc ASV organizācijai, kura piedalās ES un ASV DPR, kura izmanto ES cilvēkresursu datus, kas nosūtīti no ES saistībā ar darba attiecībām, un kura vēlas, lai uz šādu nosūtīšanu attiektos ES un ASV DPR, ir jāapņemas sadarboties ES kompetento iestāžu veiktajā izmeklēšanā un šādos gadījumos ievērot to ieteikumus.

e. Atbildības par tālāku nosūtīšanu principa piemērošana

- i. Ja dalīborganizācijai rodas neregulāras ar nodarbinātību saistītas operatīvās vajadzības attiecībā uz personas datiem, ko pārsūta ES un ASV DPR satvarā, piemēram, lidojuma, viesnīcas numura rezervāciju vai apdrošināšanas segumu, neliela darbinieku skaita personas datus var nosūtīt pārziņiem, nepiemērojot piekļuves principu un neslēdzot līgumu ar pārzini, kas ir trešā persona, kā tiek prasīts citkārt saskaņā ar atbildības par tālāku nosūtīšanu principu, ja vien dalīborganizācija ir izpildījusi paziņošanas un izvēles principus.

10. Obligāti līgumi par tālāku nosūtīšanu

a. Datu apstrādes līgumi

- i. Ja personas datus no ES uz Amerikas Savienotajām Valstīm pārsūta tikai apstrādei, neatkarīgi no tā, vai apstrādātājs piedalās ES un ASV datu privātuma regulējumā, ir vajadzīgs līgums.
- ii. ES datu pārziņiem vienmēr jānoslēdz līgums, ja nosūtīšana tiek veikta tikai apstrādei, neatkarīgi no tā, vai apstrādes darbību veic Eiropas Savienībā vai ārpus tās, un no tā, vai apstrādātājs ir ES un ASV DPR dalībnieks. Līguma mērķis ir nodrošināt, ka datu apstrādātājs:
  1. rīkojas tikai saskaņā ar pārziņa norādījumiem;
  2. paredz atbilstošus tehniskus un organizatoriskus pasākumus, lai aizsargātu personas datus no nejaušas vai nelikumīgas iznīcināšanas vai nejaušas pazaudēšanas, pārveidošanas, neatļautas izpaušanas vai piekļuves, un saprot, vai tālāka nosūtīšana ir atļauta; un
  3. ņemot vērā apstrādes veidu, palīdz pārzinim atbildēt fiziskām personām, kas izmanto savas no DPR principiem izrietošās tiesības.

iii. Tā kā dalīborganizācijas nodrošina pienācīgu aizsardzību, lai ar tām noslēgtu līgumus tikai par apstrādi, iepriekšēja atļauja nav vajadzīga.

b. Nosūtīšana kontrolētā uzņēmumu vai struktūru grupā

i. Ja personas datus nosūta starp diviem pārziņiem kontrolētā uzņēmumu vai struktūru grupā, saskaņā ar atbildības par tālāku nosūtīšanu principu līgums ne vienmēr ir nepieciešams. Datu pārziņi, kas darbojas kontrolētā uzņēmumu vai struktūru grupā, var datus šādi nosūtīt, pamatojoties uz citiem instrumentiem, piemēram, ES saistošiem uzņēmumu noteikumiem vai citiem grupas līmeņa instrumentiem (piemēram, atbilstības un kontroles programmām), kas nodrošina personas datu aizsardzības nepārtrauktību atbilstīgi DPR principiem. Šādas datu nosūtīšanas gadījumā dalīborganizācijai joprojām ir jānodrošina atbilstība DPR principiem.

c. Nosūtīšana starp pārziņiem

i. Datus var nosūtīt starp pārziņiem arī tad, ja saņēmējs pārzinis nav dalīborganizācija un nav nodrošinājis neatkarīgu tiesību aizsardzības mehānismu. Dalīborganizācijai ar saņēmēju pārziņi, kurš ir trešā persona, jānoslēdz līgums, kas nodrošina tādu pašu aizsardzības līmeni, kāds ir pieejams saskaņā ar ES un ASV DPR, nenosakot, ka pārziņim, kas ir trešā persona, jābūt dalīborganizācijai vai nodrošinājumam neatkarīgu tiesību aizsardzības mehānismu, ja vien tas dara pieejamu līdzvērtīgu mehānismu.

11. Strīdu izšķiršana un izpildes panākšana

a. Tiesību aizsardzības, izpildes panākšanas un atbildības princips nosaka prasības attiecībā uz ES un ASV DPR izpildes panākšanu. Tas, kā izpildīt šā principa a) punkta ii) apakšpunkta prasības, ir izklāstīts papildprincipā par pārbaudi. Šis papildprincips attiecas uz a) punkta i) un iii) apakšpunktu, kuros ir prasīts nodrošināt neatkarīgus tiesību aizsardzības mehānismus. Šie mehānismi var būt dažādi, taču tiem jāatbilst tiesību aizsardzības, izpildes panākšanas un atbildības principa prasībām. Organizācijas šīs prasības izpilda šādi: i) ievērojot privātajā sektorā izstrādātas privātuma programmas, kuru noteikumos iekļauti DPR principi un kas ietver rezultātīvus tāda veida izpildes panākšanas mehānismus, kas aprakstīti tiesību aizsardzības, izpildes panākšanas un atbildības principā; ii) pakļaujoties juridiskām vai reglamentējošām uzraudzības iestādēm, kas nosaka fizisku personu sūdzību izskatīšanu un strīdu izšķiršanu; vai iii) apņēmoties sadarboties ar DAI, kas atrodas Eiropas Savienībā, vai to pilnvarotajiem pārstāvjiem.

b. Šis saraksts ir ilustratīvs piemērs un nerada ierobežojumus. Privātais sektors var izstrādāt papildu mehānismus, ar ko nodrošināt izpildi, ja vien tie atbilst tiesību aizsardzības, izpildes panākšanas un atbildības principa, kā arī papildprincipu prasībām. Jāpiebilst, ka tiesību aizsardzības, izpildes panākšanas un atbildības principa prasības papildina prasību, ka pašregulatīvajiem centieniem jābūt izpildāmiem saskaņā ar FTC likuma 5. pantu (15 U.S.C. § 45), kas aizliedz negodīgas vai maldinošas darbības, un 49 U.S.C. § 41712, kas aizliedz pārvadātājam vai biļešu pārdevējam iesaistīties negodīgā vai maldinošā praksē gaisa pārvadājumu nozarē vai gaisa pārvadājumu pakalpojumu pārdošanas jomā, vai saskaņā ar citiem tiesību aktiem vai noteikumiem, kas aizliedz šādu rīcību.

c. Lai palīdzētu nodrošināt savu no ES un ASV DPR izrietošo saistību izpildi un veicinātu programmas pārvaldību, organizācijām un to neatkarīgajiem tiesību aizsardzības mehānismiem jāsniedz ar ES un ASV DPR saistīta informācija, kad ministrija to pieprasa. Organizācijām arī ātri jāatbild uz sūdzībām par to atbilstību DPR principiem, kuras ar ministrijas starpniecību iesniegušas DAI. Atbildē būtu jānorāda, vai sūdzība ir pamatota un, ja tā ir pamatota, kā organizācija problēmu labos. Ministrija nodrošinās tās saņemtās informācijas konfidencialitāti saskaņā ar ASV tiesību aktiem.

d. Tiesību aizsardzības mehānismi

- i. Pirms izmanto neatkarīgus tiesību aizsardzības mehānismus, fiziskās personas jārosina iesniegt sūdzības, kas tām var rasties par attiecīgo organizāciju. Organizācijām jāatbild fiziskajai personai 45 dienu laikā no sūdzības saņemšanas. To, vai tiesību aizsardzības mehānisms ir neatkarīgs, var pierādīt ar faktiem, piemēram, objektivitāti, pārredzamu sastāvu un finansējumu, kā arī pierādītiem sasniegumiem. Kā prasīts tiesību aizsardzības, izpildes panākšanas un atbildības principā, fiziskām personām pieejamai tiesību aizsardzībai jābūt viegli pieejamai un bez maksas. Neatkarīgām strīdu izšķiršanas struktūrām jāizskata visas sūdzības, kas saņemtas no fiziskām personām, ja vien tās nav acīmredzami nepamatotas vai nenozīmīgas. Tas neliedz neatkarīgai strīdu izšķiršanas struktūrai, kas strādā ar tiesību aizsardzības mehānismu, noteikt atbilstības prasības, taču tām vajadzētu būt pārredzamām un pamatotām (piemēram, lai varētu izslēgt sūdzības, kas uz programmu neattiecas vai ir izskatāmas citā iestādē) un tās nedrīkstētu mazināt apņemšanos izskatīt likumīgi pamatotas sūdzības. Turklāt ar tiesību aizsardzības mehānismiem fiziskām personām jāsniedz pilnīga un viegli pieejama informācija par to, kā darbojas strīdu izšķiršanas procedūra, kad tās iesniedz sūdzību. Šādā informācijā atbilstīgi DPR principiem vajadzētu būt iekļautam paziņojumam par mehānisma privātuma praksi. Tiem arī būtu jāsadarbojas tādu līdzekļu izstrādē kā standarta sūdzību veidlapas, lai veicinātu sūdzību atrisināšanas procesu.
- ii. Neatkarīgajiem tiesību aizsardzības mehānismiem savās publiskajās tīmekļa vietnēs jāiekļauj informācija par principiem un pakalpojumiem, ko tie sniedz saskaņā ar ES un ASV DPR. Tajā jānorāda: 1) informācija par DPR principu prasībām attiecībā uz neatkarīgiem tiesību aizsardzības mehānismiem vai saite uz šādām prasībām, 2) saite uz ministrijas izstrādāto datu privātuma regulējuma tīmekļa vietni, 3) paskaidrojums, ka ES un ASV DPR ietvaros sniegtos strīdu izšķiršanas pakalpojumus fiziskas personas var saņemt bez maksas, 4) apraksts par to, kā var iesniegt ar DPR principiem saistītu sūdzību, 5) ar DPR principiem saistītu sūdzību apstrādes laikposms, un 6) iespējamo koriģējošo pasākumu apraksts.
- iii. Neatkarīgajiem tiesību aizsardzības mehānismiem jāpublicē gada pārskats, kurā izklāstīta apkopota statistika par to sniegtajiem strīdu izšķiršanas pakalpojumiem. Gada pārskatā jāiekļauj šāda informācija: 1) kopējais pārskata gada laikā saņemto ar DPR principiem saistīto sūdzību skaits, 2) saņemto sūdzību veidi, 3) strīdu izšķiršanas kvalitātes rādītāji, piemēram, sūdzību izskatīšanas ilgums, un 4) saņemto sūdzību rezultāti, jo īpaši noteikto tiesiskās aizsardzības līdzekļu vai sankciju skaits un veidi.
- iv. Kā izklāstīts I pielikumā, fiziska persona var izmantot šķirētiesas procesu, lai neatrisinātas prasības gadījumā tiktu noteikts, vai dalīborganizācija attiecībā uz šo fizisko personu ir pārkāpusi no DPR principiem izrietošos pienākumus un vai šāds pārkāpums ir pilnīgi vai daļēji neizlabots. Šī iespēja ir pieejama vienīgi minētajā nolūkā. To nevar izmantot, piemēram, attiecībā uz DPR principu⁽¹⁵⁾ piemērošanas izņēmumiem vai apgalvojumiem par ES un ASV DPR nodrošinātās aizsardzības pietiekamību. Ja tiek izmantots šķirētiesas process, ES un ASV datu privātuma regulējuma kolēģijai (kuras sastāvā atkarībā no pušu vienošanās ir viens vai trīs šķirētiesnieši) ir pilnvaras noteikt individuālu, specifisku, nemonetāru un taisnīgu koriģējošu pasākumu (piemēram, piekļuvi, labošanu, dzēšanu vai attiecīgo fiziskās personas datu atgriešanu), kas vajadzīgs, lai labotu DPR principu pārkāpumu vienīgi attiecībā uz konkrēto fizisko personu. Saskaņā ar Federālo šķirētiesas procesa likumu (*Federal Arbitration Act*) fiziskas personas un dalīborganizācijas varēs lūgt šķirētiesniešu lēmumu pārskatīšanu tiesā un izpildes panākšanu atbilstīgi ASV tiesību aktiem.

e. Tiesiskās aizsardzības līdzekļi un sankcijas

- i. Visu neatkarīgo strīdu izšķiršanas struktūru noteikto aizsardzības līdzekļu rezultātā neatbilstība organizācijā jānovērš vai jālabo, ciktāl tas ir iespējams, un jānodrošina, ka turpmāka organizācijas veiktā apstrāde atbilst DPR principiem un ka attiecīgā gadījumā pārtrauks tās fiziskās personas datu apstrādi, kas ir iesniegusi sūdzību. Sankcijām jābūt pietiekami stingrām, lai nodrošinātu, ka organizācija ievēro DPR principus. Vairākas dažādas stingrības pakāpes sankcijas ļaus strīdu izšķiršanas struktūrām pienācīgi reaģēt

⁽¹⁵⁾ "DPR Principi", "Pārskats", 5. punkts.

uz dažādas pakāpes neatbilstību. Sankcijām būtu jāietver gan neatbilstības konstatējumu publicēšana, gan prasība konkrētos apstākļos datus dzēst⁽¹⁶⁾. Neatkarīgajiem tiesību aizsardzības mehānismiem jāpublicē gada pārskats, kurā izklāstīta apkopota statistika par to strīdu izšķiršanas pakalpojumiem. Privātā sektora neatkarīgām strīdu izšķiršanas struktūrām un pašregulējuma struktūrām par to, ka dalīborganizācijas neievēro to nolēmumus, jāziņo attiecīgi kompetentajai valdības iestādei vai tiesām un ministrijai.

f. FTC darbība

- i. *FTC* ir apņēmusies prioritāri izskatīt pieprasījumus ar apgalvojumiem par DPR principu neievērošanu, kurus iesniegušas: i) privātuma pašregulējuma struktūras un citas neatkarīgas strīdu izšķiršanas struktūras; ii) ES dalībvalstis; un iii) ministrija, lai noteiktu, vai ir pārkāpts *FTC* likuma 5. pants, kurā ir aizliegtas negodīgas vai maldinošas darbības vai šāda komercprakse. Ja *FTC* secina, ka tai ir pamats uzskatīt, ka 5. pants ir pārkāpts, tā var jautājumu risināt, pieprasot administratīvu pretlikumīgas darbības pārtraukšanas rīkojumu, kurā apstrīdēto praksi aizliegtu, vai iesniedzot sūdzību federālajā apgabaltiesā – ja sūdzību apmierinās, federālā tiesa varētu pieņemt rīkojumu ar tādu pašu spēku. Tas attiecas arī uz nepatiesiem tādu organizāciju apgalvojumiem par DPR principu ievērošanu vai dalību ES un ASV datu privātuma regulējumā, kuras vai nu vairs nav iekļautas datu privātuma regulējuma sarakstā, vai arī nekad nav ministrijai pašsertificējušas tā ievērošanu. *FTC* var panākt civiltiesisku sodu piemērošanu par administratīva pretlikumīgas darbības pārtraukšanas rīkojuma neievērošanu un par federālās tiesas nolēmuma neievērošanu var vērsties tiesā par tiesas rīkojuma nepildīšanu vai necieņu pret tiesu. *FTC* par visām šādām darbībām, ko tā veikusi, paziņo ministrijai. Ministrija aicina citas valdības iestādes tai ziņot par šādu lietu iznākumiem un citiem nolēmumiem, kas nosaka atbilstību DPR principiem.

g. Pastāvīga neievērošana

- i. Ja organizācija pastāvīgi neievēro DPR principus, tā vairs nav tiesīga izmantot ES un ASV DPR priekšrocības. Organizācijas, kas pastāvīgi neievēro DPR principus, ministrija svītros no datu privātuma regulējuma saraksta, un tām ir jāatgriež vai jāizdzēš ES un ASV DPR ietvaros saņemtie personas dati.
- ii. Pastāvīga neievērošana ir tad, ja organizācija, kas ir pašsertificējusi ministrijai DPR principu piemērošanu, atsakās ievērot kādas privātuma pašregulējuma struktūras, neatkarīgas strīdu izšķiršanas struktūras vai valdības iestādes galīgo lēmumu vai ja šāda struktūra – arī ministrija – konstatē, ka organizācija bieži neievēro principus tiktāl, ka tās apgalvojums par atbilstību vairs nav ticams. Gadījumos, kad šādu konstatējumu ir izdarījusi cita iestāde, nevis ministrija, organizācijai par šādiem faktiem nekavējoties jāinformē ministrija. Pretējā gadījumā tai piemēro sankcijas saskaņā ar Likumu par nepatiesu ziņu sniegšanu (18 U.S.C. § 1001). Organizācijas atteikšanās no privātā sektora privātuma pašregulējuma programmas vai neatkarīga strīdu izšķiršanas mehānisma to neatbrīvo no pienākuma izpildīt DPR principus un būtu uzskatāma par pastāvīgu neievērošanu.
- iii. Ministrija svītros organizāciju no datu privātuma regulējuma saraksta, ja no pašas organizācijas, privātuma pašregulējuma struktūras vai citas neatkarīgas strīdu izšķiršanas struktūras, vai valdības iestādes saņems paziņojumu par pastāvīgu neievērošanu, bet tikai pēc tam, kad vispirms organizācijai 30 dienas iepriekš ir sniegts attiecīgs paziņojums un iespēja atbildēt⁽¹⁷⁾. Tādējādi ministrijas uzturētais datu privātuma regulējuma saraksts skaidri parādīs, kuras organizācijas saņem ar ES un ASV DPR saistītās priekšrocības un kurām tādu vairs nav.
- iv. Organizācijai, kas piesakās līdzdarboties pašregulējuma struktūrā, lai atkal varētu pretendēt uz dalību ES un ASV DPR, jāsniedz šai struktūrai pilnīga informācija par tās iepriekšējo dalību ES un ASV DPR.

⁽¹⁶⁾ Neatkarīgām strīdu izšķiršanas struktūrām ir rīcības brīvība attiecībā uz apstākļiem, kuros tās šīs sankcijas izmanto. Attiecīgo datu sensitivitāte ir viens faktors, kas jāņem vērā, lemjot, vai dati jādzēš, kā arī vai organizācija informāciju ir ieguvusi, izmantojusi vai izpaudusi pretrunā DPR principiem.

⁽¹⁷⁾ Ministrija šajā paziņojumā norādīs, cik ilgā laikā (kas obligāti ir īsāks par 30 dienām) organizācijai jāatbild uz paziņojumu.

12. Izvēle – atteikuma laiks

- a. Parasti izvēles principa mērķis ir nodrošināt, ka personas datus izmanto un izpauž fiziskās personas vēlmēm un izvēlei atbilstošos veidos. Tāpēc fiziskajai personai būtu jāvar jebkurā laikā izvēlēties liegt personas datus izmantot tiešai tirgvedībai, ievērojot samērīgus ierobežojumus, ko nosaka organizācija, piemēram, dodot organizācijai laiku atteikumu īstenot. Organizācija var arī prasīt pietiekamu informāciju, lai apstiprinātu tās fiziskās personas identitāti, kas vēlas izmantošanu liegt. Amerikas Savienotās Valstīs fiziskas personas šo izvēli var izdarīt, izmantojot centralizētu atteikuma programmu. Jebkurā gadījumā fiziskai personai šīs iespējas izmantošanai būtu jānodrošina viegli pieejams un cenas ziņā pieņemams mehānisms.
- b. Tāpat organizācija var izmantot informāciju atsevišķiem tiešas tirgvedības mērķiem, kad nav iespējams pirms informācijas izmantošanas dot fiziskajai personai iespēju šādu izmantošanu liegt, ja tikām organizācija nekavējoties (un pēc pieprasījuma jebkurā laikā) dod fiziskajai personai iespēju (bez maksas) atteikties no turpmākas tirgvedības paziņojumu saņemšanas un organizācija ievēro fiziskās personas vēlmes.

13. Ceļošanas informācija

- a. Organizācijām, kas atrodas ārpus ES, vairākos gadījumos var nosūtīt informāciju par aviosabiedrības pasažieru rezervāciju un citu ceļojuma informāciju, piemēram, informāciju par biežiem lidojumiem vai viesnīcas rezervāciju, kā arī informāciju par īpašām vajadzībām, piemēram, par reliģiskām prasībām atbilstošām maltītēm vai fizisku palīdzību. Saskaņā ar VDAR, ja nav lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību, personas datus var nosūtīt uz trešo valsti, ja saskaņā ar VDAR 46. pantu ir paredzētas atbilstošas datu aizsardzības garantijas vai – īpašās situācijās – ja ir izpildīts kāds no VDAR 49. panta nosacījumiem (piemēram, ja datu subjekts ir skaidri piekritis nosūtīšanai). ASV organizācijas, kas ievēro ES un ASV DPR principus, nodrošina personas datu pietiekamu aizsardzību un tāpēc var saņemt no ES nosūtītos datus, pamatojoties uz VDAR 45. pantu, un tām nav jāievieš datu nosūtīšanas instruments saskaņā ar VDAR 46. pantu vai jāizpilda VDAR 49. panta nosacījumi. Tā kā ES un ASV DPR paredz īpašus noteikumus attiecībā uz sensitīvu informāciju, šādu informāciju (kas, iespējams, jāvāc, piemēram saistībā ar patērētāju vajadzību saņemt fizisku palīdzību) var iekļaut dalīborganizācijām nosūtītajos datos. Tomēr visos gadījumos organizācijai, kas informāciju nosūta, jāievēro tās ES dalībvalsts tiesību akti, kurā tā darbojas, un tie cita starpā var paredzēt īpašus nosacījumus sensitīvu datu apstrādei.

14. Zāles un medicīniskie izstrādājumi

- a. ES/dalībvalstu tiesību aktu vai DPR principu piemērošana
  - i. Uz personas datu vākšanu un jebkādu apstrādi, kas notiek pirms nosūtīšanas uz Amerikas Savienotajām Valstīm, attiecas ES/dalībvalstu tiesību akti. DPR principus datiem piemēro, tiklīdz tie ir nosūtīti uz Amerikas Savienotajām Valstīm. Dati, ko izmanto farmaceitiskos pētījumos un citiem mērķiem, vajadzības gadījumā jāpadara anonīmi.
- b. Turpmāka zinātniskā pētniecība
  - i. Personas dati, kas ir izstrādāti īpašos medicīnas vai farmaceitiskos pētījumos, bieži ir ļoti noderīgi turpmākajā zinātniskajā pētniecībā. Ja personas dati, kas savākti vienam pētījumam, tiek nosūtīti ES un ASV DPR organizācijai ASV, tā var datus izmantot jaunai zinātniskās pētniecības darbībai, ja pirms tam ir izpildīti paziņošanas un izvēles principi. Šādā paziņojumā jāsniedz ziņas par visiem turpmākiem specifiskiem datu izmantošanas mērķiem, piemēram, periodiskas turpmākas kontroles, saistītu pētījumu vai tirgvedības vajadzībām.

- ii. Saprotams, ka nevar norādīt visus turpmākos datu izmantošanas mērķus, jo jauns pētījuma mērķis var rasties saistībā ar jaunu izpratni par sākotnējiem datiem, jauniem medicīnas atklājumiem un attīstību, kā arī izmaiņām sabiedrības veselības aizsardzībā un reglamentācijā. Tādēļ attiecīgajā gadījumā, informējot, jāsniedz paskaidrojums, ka personas datus var izmantot turpmākos medicīnas un farmaceitiskos pētījumos, kas nav paredzami. Ja izmantošanas veids neatbilst vispārīgajam pētījuma mērķim(-iem), kuram(-iem) dati sākotnēji savākti vai kuram(-iem) fiziskā persona pēc tam piekritusi, ir jāsaņem jauna piekrišana.
- c. Dalības klīniskā izmēģinājumā pārtraukšana
- i. Dalībnieki var nolemt vai viņus var lūgt pārtraukt dalību klīniskajā izmēģinājumā jebkurā laikā. Visus personas datus, kas ir iegūti pirms dalības pārtraukšanas, drīkst turpināt apstrādāt kopā ar citiem datiem, kuri iegūti klīniskā izmēģinājuma gaitā, ja vien tas dalībniekam tika skaidri norādīts brīdī, kad viņš/viņa piekrita piedalīties.
- d. Datu nosūtīšana reglamentējošos un uzraudzības nolūkos
- i. Farmācijas un medicīnisko ierīču uzņēmumiem ir atļauts personas datus no ES veiktajiem klīniskajiem izmēģinājumiem sniegt regulatoriem Amerikas Savienotajās Valstīs reglamentēšanas un uzraudzības nolūkiem. Ar nosacījumu, ka tiek ievērots paziņošanas un izvēles princips, līdzīga nosūtīšana ir atļauta personām, kas nav regulatori, piemēram, uzņēmumiem un citiem pētniekiem.
- e. Maskētie klīniskie pētījumi
- i. Lai nodrošinātu objektivitāti daudzos klīniskajos izmēģinājumos, dalībniekiem un bieži vien arī pētniekiem nevar piešķirt piekļuvi informācijai par to, kā katru dalībnieku ārstē. Tas apdraudētu zinātnisko izmēģinājumu un rezultātu pamatotību. Šādu klīnisko izmēģinājumu (dēvētu par "maskētiem pētījumiem") dalībniekiem izmēģinājuma laikā nav jāsaņem piekļuve datiem par viņu ārstēšanu, ja šis ierobežojums tika izskaidrots, kad dalībnieks iesaistījās izmēģinājumā, un ja šādas informācijas izpaušana apdraudētu veikto pētījumu integritāti.
- ii. Vienošanās par dalību klīniskajā izmēģinājumā saskaņā ar šiem nosacījumiem ir pamatota atteikšanās no tiesībām uz piekļuvi. Pēc izmēģinājuma noslēgšanās un rezultātu analīzes dalībniekiem jāspēj piekļūt saviem datiem, ja viņi to prasa. Piekļuve vispirms būtu jālūdz no ārsta vai cita veselības aprūpes sniedzēja, kas viņus klīniskā izmēģinājuma laikā ārstēja, un pēc tam – sponsorējošajai organizācijai.
- f. Produktu drošuma un efektivitātes uzraudzība
- i. Farmācijas vai medicīnisko ierīču uzņēmumam nav jāpiemēro DPR principi – paziņošanas, izvēles, atbildības par tālāku nosūtīšanu un piekļuves principi –, veicot savu produktu drošuma un efektivitātes uzraudzību, tajā skaitā ziņojot par blakusefektu un sekojot līdzi tādiem pacientiem/subjektiem, kas izmanto konkrētas zāles vai medicīniskās ierīces, ciktāl DPR principu ievērošana traucē reglamentējošu prasību izpildi. Tas attiecas gan, piemēram, uz veselības aprūpes sniedzēju ziņojumiem farmācijas un medicīnisko ierīču uzņēmumiem, gan uz farmācijas un medicīnisko ierīču uzņēmumu ziņojumiem tādām valdības aģentūrām kā Pārtikas un zāļu pārvalde.
- g. Ar šifru kodēti dati
- i. Galvenais pētnieks sākotnējos izpētes datus vienmēr ir īpaši kodējis ar šifru tā, lai neatklātu atsevišķu datu subjektu identitāti. Farmācijas uzņēmumi, kas šādu izpēti sponsorē, šifru nesaņem. Unikālais šifra kods ir pieejams tikai pētniekam, lai īpašos apstākļos viņš vai viņa varētu pētījuma subjektu identificēt (piemēram, ja tam pēcāk ir vajadzīga medicīniska uzraudzība). Uz šādi kodētu datu, kas saskaņā ar ES tiesību aktiem ir ES personas dati, nosūtīšanu no ES uz ASV attiektos DPR principi.

15. Publiskie reģistri un publiski pieejama informācija

- a. Organizācijai jāpiemēro drošības, datu integritātes un nolūka ierobežošanas, kā arī tiesību aizsardzības, izpildes panākšanas un atbildības princips personas datiem no publiski pieejamiem avotiem. Šos principus piemēro arī personas datiem, kas savākti no publiskiem reģistriem (t. i., reģistriem, ko uztur valdības aģentūras vai struktūrvienības jebkurā līmenī un kas parasti ir sabiedrībai pieejami).
- b. Informēšanas, izvēles vai atbildības par tālāku nosūtīšanu princips nav jāpiemēro publisko reģistru informācijai, ja tā nav kopā ar nepublisku reģistru informāciju un ir ievēroti visi attiecīgajā jurisdikcijā paredzētie izmantošanas nosacījumi. Parasti paziņošanas, izvēles vai atbildības par tālāku nosūtīšanu princips nav jāpiemēro arī publiski pieejamai informācijai, ja vien Eiropas nosūtītājs nenorāda, ka uz šādu informāciju attiecas ierobežojumi, kas prasa, lai organizācija minētos principus piemērotu paredzētajiem izmantošanas veidiem. Organizācijas nebūs atbildīgas par to, kā šādu informāciju izmanto tie, kuri to ir ieguvuši no publicētiem materiāliem.
- c. Ja tiek konstatēts, ka organizācija pretrunā DPR principiem apzināti publiskojusi personas datus, lai tā vai citi varētu izmantot šos izņēmumus, tā vairs nevarēs pretendēt uz ES un ASV DPR priekšrocībām.
- d. Uz publisko reģistru informāciju nav jāattiecinā piekļuves princips, kamēr tā nav apvienota ar citiem personas datiem (izņemot gadījumus, kad personas datu neliela daļa ir izmantota publiskā reģistra rādītāja sagatavošanai vai organizēšanai). Tomēr jāievēro visi izmantošanas nosacījumi, ko noteikusi attiecīgā kompetentā iestāde. Savukārt, ja publiskā reģistra informācija ir kopā ar citu informāciju no nepubliska reģistra (kas nav īpaši noteikta iepriekš), organizācijai jānodrošina piekļuve visai šādai informācijai, pieņemot, ka uz to neattiecas citi atļauti izņēmumi.
- e. Tāpat kā ar publisko reģistru informāciju, nav jānodrošina piekļuve informācijai, kas jau ir publiski pieejama plašai sabiedrībai, ja vien tā nav kopā ar informāciju, kura nav publiski pieejama. Organizācijas, kas nodarbojas ar publiski pieejamas informācijas pārdošanu, atbildot uz piekļuves pieprasījumiem, var iekasēt organizācijas parasto samaksu. Alternatīvi fiziskas personas var prasīt piekļuvi savai informācijai no organizācijas, kas datus apkopojusi sākotnēji.

16. Publisko iestāžu piekļuves pieprasījumi

- a. Lai nodrošinātu pārredzamību attiecībā uz publisko iestāžu likumīgiem pieprasījumiem piekļūt personas datiem, dalīborganizācijas var brīvprātīgi sagatavot periodiskus pārredzamības ziņojumus par to, cik personas datu pieprasījumu tās no publiskajām iestādēm saņēmušas saistībā ar tiesībaizsardzības vai nacionālās drošības apsvērumiem, ciktāl šādu ziņu izpaušana ir atļauta piemērojamos tiesību aktos.
  - b. Šajos dalīborganizāciju ziņojumos sniegto informāciju kopā ar izlūkošanas kopienas publiskoto un citu informāciju, ievērojot DPR principus, var izmantot periodiskajā kopīgajā pārskatā par ES un ASV DPR darbību.
  - c. Paziņošanas principa a) punkta xii) apakšpunktā noteiktās informācijas nesniegšana neliedz un neierobežo organizācijas spēju atbildēt uz visiem likumīgajiem pieprasījumiem.
-

I PIELIKUMS. ŠĶĪRĒJTIESAS MODELIS

Šajā I pielikumā ir izklāstīti noteikumi, kas saskaņā ar tiesību aizsardzības, izpildes panākšanas un atbildības principu ES un ASV DPR dalīborganizācijām jāievēro attiecībā uz prasību izskatīšanu šķīrējtiesā. Tālāk aprakstītais saistošais šķīrējtiesas process ir piemērojams konkrētām "neatrisinātām" prasībām par datiem, uz kuriem attiecas ES un ASV DPR. Šā procesa mērķis ir nodrošināt, lai fiziskām personām būtu pieejams ātrs, neatkarīgs un taisnīgs mehānisms, ar ko izskatīt visus apgalvojumus par DPR principu pārkāpumiem, kurus nav atrisinājis neviens cits ES un ASV DPR mehānisms, ja tādi ir.

A. Darbības joma

Fiziska persona var izmantot šķīrējtiesas procesu, lai neatrisinātas prasības gadījumā tiktu noteikts, vai dalīborganizācija attiecībā uz šo fizisko personu ir pārkāpusi tās no DPR principiem izrietošos pienākumus un vai šāds pārkāpums ir pilnīgi vai daļēji neizlabots. Šī iespēja ir pieejama vienīgi minētajā nolūkā. To nevar izmantot, piemēram, attiecībā uz DPR principu ⁽¹⁾ piemērošanas izņēmumiem vai apgalvojumiem par ES un ASV DPR nodrošinātās aizsardzības pietiekamību.

B. Pieejamie koriģējošie pasākumi

Ja tiek izmantots šķīrējtiesas process, ES un ASV datu privātuma regulējuma kolēģijai (šķīrējtiesas kolēģijai, kuras sastāvā atkarībā no pušu vienošanās ir viens vai trīs šķīrējtiesneši) ir pilnvaras noteikt individuālu, specifisku, nemonetāru un taisnīgu koriģējošu pasākumu (piemēram, piekļuvi, labošanu, dzēšanu vai attiecīgo fiziskās personas datu atgriešanu), kas vajadzīgs, lai labotu DPR principu pārkāpumu vienīgi attiecībā uz konkrēto fizisko personu. Tās ir ES un ASV datu privātuma regulējuma kolēģijas vienīgās pilnvaras attiecībā uz koriģējošiem pasākumiem. Apsverot koriģējošos pasākumus, ES un ASV DPR kolēģijai ir jāņem vērā arī citi koriģējošie pasākumi, kas jau noteikti citu ES un ASV DPR mehānismu ietvaros. Kaitējuma, izdevumu, maksu kompensācija vai citi koriģējoši pasākumi nav pieejami. Katra puse sedz sava advokāta honorāru.

C. Prasības, kas jāizpilda pirms šķīrējtiesas procesa

Fiziskai personai, kas nolemj izmantot šķīrējtiesas procesu, pirms prasības iesniegšanas jāveic šādas darbības: 1) par iespējamo pārkāpumu tieši jāinformē organizācija un jāsniedz tai iespēja problēmu atrisināt papildprincipa par strīdu izšķiršanu un izpildes panākšanu d) punkta i) apakšpunktā noteiktajā termiņā; 2) jāizmanto DPR principos paredzētais neatkarīgais tiesību aizsardzības mehānisms, par kuru fiziskajai personai nav jāmaksā; un (3) ar fiziskās personas DAI starpniecību par problēmu jāinformē ministrija un jāļauj tai pēc iespējas un bez maksas censties atrisināt problēmu termiņos, kas noteikti vēstulē no ministrijas Starptautiskās tirdzniecības pārvaldes.

Šo šķīrējtiesas procesu nevar izmantot, ja fiziskās personas apgalvojums par DPR principu pārkāpumu 1) jau ir izskatīts saistošā šķīrējtiesas procesā; 2) par to ir pieņemts galīgs spriedums tiesas procesā, kura puse bija fiziskā persona; vai 3) puses jau iepriekš ir panākušas mierizlīgumu. Turklāt šo iespēju nevar izmantot, ja DAI (1) ir pilnvaras atbilstīgi papildprincipam par datu aizsardzības iestāžu lomu vai papildprincipam par cilvēkresursu datiem, vai 2) tai ir pilnvaras izskatīt apgalvojumu par pārkāpumu, tieši iesaistot organizāciju. DAI pilnvaras izskatīt tādu pašu prasību pret ES datu pārzini pašas par sevi neliedz pieprasīt šķīrējtiesas procesu pret citu juridisku personu, kas nav pakļauta DAI pilnvarām.

D. Lēmumu saistošais spēks

Fiziskas personas lēmums pieprasīt šķīrējtiesu, kuras lēmums ir saistošs, ir pilnīgi brīvprātīgs. Šķīrējtiesas lēmumi būs saistoši visām šķīrējtiesas pusēm. Pieprasot procesu, fiziskā persona atsakās no iespējas saistībā ar vienu un to pašu iespējamo pārkāpumu lūgt koriģējošu pasākumu citā forumā, izņemot gadījumus, kad iespējamo pārkāpumu nav iespējams pilnā apmērā labot ar nemonetāru koriģējošu pasākumu – tad fiziskās personas pieprasītā šķīrējtiesa neliedz iespēju pieprasīt kaitējuma kompensāciju, kas citādi ir pieejama tiesās.

⁽¹⁾ "DPR principi", "Pārskats", 5. punkts.

E. Pārskatīšana un izpildes panākšana

Saskaņā ar Federālo šķīrējtiesas procesa likumu (*Federal Arbitration Act*) fiziskas personas un dalīborganizācijas varēs lūgt šķīrējtiesnešu lēmumu pārskatīšanu tiesā un izpildes panākšanu atbilstīgi ASV tiesību aktiem⁽²⁾. Visas attiecīgās lietas ir jāierosina tajā federālajā apgabaltiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā ir dalīborganizācijas galvenā darbības vieta.

Šā šķīrējtiesas procesa uzdevums ir izšķirt individuālus strīdus, un šķīrējtiesas nolēmumiem nav jādarbojas kā pamudinošam vai saistošam precedentam lietās, kas ietver citas puses, arī turpmākos šķīrējtiesas procesos ES vai ASV tiesās vai *FTC* procesos.

F. Šķīrējtiesas kolēģija

Puses izvēlas ES un ASV šķīrējtiesnešus Datu privātuma regulējuma kolēģijai no tālāk aprakstītā šķīrējtiesnešu saraksta.

Saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem ministrija un Komisija, ievērojot piemērojamos tiesību aktus, izveidos sarakstu, kurā iekļaus vismaz 10 šķīrējtiesnešus, kas izvēlēti neatkarības, godprātības un kompetences dēļ. Saistībā ar šo procesu jāievēro tālāk uzskaitītie nosacījumi.

Šķīrējtiesneši:

- 1) sarakstā ir trīs gadus, ja vien neradīsies ārkārtas apstākļi vai izslēgšanas iemesli; ministrija sarakstā iekļautos speciālistus var vienu reizi atkārtoti iekļaut sarakstā vēl uz trim gadiem, par to iepriekš nepaziņojot Komisijai;
- 2) nesāņem norādījumus no kādas procesa puses, dalīborganizācijas, ASV, ES vai kādas ES dalībvalsts vai kādas citas valdības iestādes, publiskas iestādes vai izpildes iestādes un nav ar tām saistīta; un
- 3) ir saņēmuši atļauju praktizēt tiesības Amerikas Savienotajās Valstīs un ir ASV privātuma tiesību eksperti, kas ir kompetenti ES datu aizsardzības tiesībās.

⁽²⁾ Atbilstīgi Federālā šķīrējtiesas procesa likuma ("FAA") 2. nodaļai "uz arbitražas vienošanos vai šķīrējtiesas nolēmumu, kas izriet no juridiskām – līgumiskām vai cita veida – attiecībām, ko uzskata par komerciālām attiecībām, arī uz darījumu, līgumu vai vienošanos, kas aprakstīta [FAA 2. pantā], attiecas [1958. gada 10. jūnija] Konvencija [par ārvalstu šķīrējtiesu nolēmumu atzīšanu un izpildīšanu, 21 U.S.T. 2519, T.I.A.S. No. 6997 ("Ņujorkas konvencija")]. " 9 U.S.C. § 202. Turklāt FAA ir papildus noteikts, ka "tiek uzskatīts, ka uz vienošanos vai nolēmumu, kas izriet no šādām attiecībām, kuru puses ir vienīgi Amerikas Savienoto Valstu pilsoņi, neattiecas [Ņujorkas] Konvencijas noteikumi, ja vien šīs attiecības neietver īpašumu, kas atrodas ārvalstīs, darbību vai izpildes panākšanu ārvalstīs vai nav citādi un pamatoti saistītas ar vienu vai vairākām ārvalstīm." Turpat 2. nodaļā: "Ikviena šķīrējtiesas procesa puse var vērsties jebkurā tiesā, kurai ir jurisdikcija saskaņā ar šo nodaļu, un lūgt, lai tā pieņemtu rīkojumu, ar ko apstiprina pret jebkuru šķīrējtiesas procesa pusi pieņemto nolēmumu. Tiesa nolēmumu apstiprina, ja vien tā nekonstatē kādu no minētajā [Ņujorkas] Konvencijā noteiktajiem nolēmuma atzīšanas vai izpildes panākšanas atteikuma vai atlikšanas iemesliem." Turpat, § 207. FAA 2. nodaļā arī noteikts, ka "Amerikas Savienoto Valstu apgabaltiesām (...) ir sākotnējā jurisdikcija attiecībā uz (...) prasību vai procesu [saskaņā ar Ņujorkas konvenciju] neatkarīgi no summas, par kuru ir strīds." Turpat, § 203.

FAA 2. nodaļā ir noteikts arī tas, ka "saskaņā ar šo nodaļu ierosinātajām prasībām un procesiem piemēro 1. nodaļu, ciktāl tā nav pretrunā šai nodaļai vai [Ņujorkas] Konvencijai, ko ir ratificējušas Amerikas Savienotās Valstis." Turpat, § 208. Savukārt 1. nodaļā ir paredzēts, ka (...) "tirdzniecības darījumu apliecināšana līguma [rakstisks noteikums] par to, ka turpmākas domstarpības par šādu līgumu vai darījumu, vai atteikumu pildīt visu līgumu vai darījumu, vai tā daļu izskata šķīrējtiesā, vai rakstiska vienošanās iesniegt izskatīšanai šķīrējtiesā esošas domstarpības par šādu līgumu, darījumu vai atteikumu ir spēkā, neatsaucama un izpildāma, izņemot tiesību aktos noteiktajos gadījumos vai kāda līguma anulēšanas gadījumā." Turpat, § 2. Turklāt saskaņā ar FAA 1. nodaļu "ikviena šķīrējtiesas procesa puse var attiecīgi tiesā lūgt rīkojumu, ar ko apstiprina nolēmumu, un tādā gadījumā tiesai šāds rīkojums ir jāpieņem, ja vien nolēmums nav anulēts, mainīts vai labots, kā paredzēts [FAA] 10. un 11. pantā." Turpat, § 9.

G. Šķīrējtiesas procedūras

Ministrija un Komisija saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem ir vienojušās pieņemt šķīrējtiesas noteikumus, kas reglamentē procedūras ES un ASV datu privātuma regulējuma kolēģijā⁽³⁾. Gadījumā, ja būs jāmaina procedūru noteikumi, ministrija un Komisija vienosies grozīt šos noteikumus vai pieņemt citu spēkā esošu, ASV iedibinātu šķīrējtiesas procedūru kopumu, vajadzības gadījumā ņemot vērā tālāk minētos apsvērumus.

1. Fiziska persona var ierosināt saistošu šķīrējtiesas procesu, ievērojot iepriekš izklāstītās prasības, kas jāizpilda pirms šķīrējtiesas procesa, un iesniedzot organizācijai "paziņojumu". Paziņojumā iekļauj atbilstīgi C punktam veikto prasības risināšanas darbību kopsavilkumu, iespējamā pārkāpuma aprakstu un, ja fiziskā persona vēlas, jebkādu pavaddokumentus un materiālus un/vai ar iespējamo pārkāpumu saistīta tiesību akta aprakstu.
2. Tikš izstrādātas procedūras, ar ko nodrošināt, lai uz vienu fiziskas personas prasību par iespējamo pārkāpumu netiktu attiecināti divkārti tiesiskās aizsardzības līdzekļi vai procesi.
3. Vienlaikus šķīrējtiesas procesam var notikt prasības izskatīšana *FTC*.
4. Šajos šķīrējtiesas procesos nedrīkst piedalīties ASV, ES vai jebkuras ES dalībvalstu vai kādas citas valdības iestādes, publiskās iestādes vai izpildes iestādes pārstāvji, ja pēc ES piederīgas fiziskas personas pieprasījuma DAI var palīdzēt tikai paziņojuma sagatavošanā, taču DAI nedrīkst piekļūt konstatējumiem vai citiem ar šo šķīrējtiesas procesu saistītiem materiāliem.
5. Process noris Amerikas Savienotajās Valstīs, un fiziskā persona var izvēlēties dalību ar video vai tālruņa starpniecību, kas tiks nodrošināta bez maksas. Personiska klātbūtne netiek prasīta.
6. Šķīrējtiesas process notiks angļu valodā, ja vien puses nevienosies citādi. Saņemot pamatotu pieprasījumu un ņemot vērā to, vai fizisko personu pārstāv advokāts, tai bez maksas nodrošinās šķīrējtiesas sēdes mutisko tulkojumu, kā arī materiālu rakstisko tulkojumu, ja vien ES un ASV datu privātuma regulējuma kolēģija nekonstatēs, ka konkrētā procesa apstākļos tas radītu nepamatotas vai nesamērīgas izmaksas.
7. Šķīrējtiesasnesiem iesniegtos materiālus uzskatīs par konfidenciāliem un izmantos vienīgi saistībā ar attiecīgo procesu.
8. Ja nepieciešams, var atļaut izmantot ar fizisko personu saistītu konstatējumu, un puses šādu konstatējumu uzskatīs par konfidenciālu un izmantos tikai saistībā ar attiecīgo šķīrējtiesas procesu.
9. Process būtu jāizskata 90 dienu laikā no paziņojuma iesniegšanas attiecīgajai organizācijai, ja vien puses nevienojas citādi.

⁽³⁾ Ministrija izvēlējās Starptautisko strīdu izšķiršanas centru ("ICDR"), Amerikas Šķīrējtiesas asociācijas ("AAA") starptautisko nodaļu (tālāk "ICDR AAA"), lai pārvaldītu šķīrējtiesas procesus saskaņā ar DPR principu I pielikumu un vadītu minētajā pielikumā norādīto šķīrējtiesas fondu. 2017. gada 15. septembrī ministrija un Komisija vienojās pieņemt šķīrējtiesas noteikumus, kas reglamentē saistošās šķīrējtiesas procedūras, kuras aprakstītas DPR principu I pielikumā, kā arī šķīrējtiesasnešu rīcības kodeksu, kas atbilst vispārpieņemtajiem komerciālo šķīrējtiesasnešu ētikas standartiem un DPR principu I pielikumam. Ministrija un Komisija vienojās pielāgot šķīrējtiesas noteikumus un rīcības kodeksu, lai atspoguļotu ES un ASV DPR atjauninājumus, un ministrija sadarbosies ar ICDR AAA, lai tos īstenotu.

H. Izmaksas

Šķirējtiesnešiem būtu jāveic piemērotas darbības, lai līdz minimumam samazinātu procesa izmaksas vai nodevas.

Saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem ministrija veicinās tāda fonda uzturēšanu, kurā dalīborganizācijām būs jāveic no to lieluma daļēji atkarīgas iemaksas, ar kurām tiks segtas šķirējtiesas procesa izmaksas, ieskaitot šķirējtiesnešu honorārus, kuri nepārsniedz maksimālo apmēru ("robežvērtību"). Fondu pārvaldīs trešā persona, kas regulāri ziņos ministrijai par tā darbību. Ministrija sadarbosies ar trešo personu, lai periodiski pārskatītu fonda darbību, tajā skaitā nepieciešamību pielāgot iemaksu vai šķirējtiesas procesa izmaksu robežvērtību apmēru, un cita starpā izskatīs šķirējtiesas procesu skaitu, izmaksas un ilgumu, saprotot, ka nevajadzētu radīt dalīborganizācijām pārmērīgu finansiālo slogu. Ministrija informēs Komisiju par šādu pārskatīšanu ar trešo personu rezultātiem un sniegs Komisijai iepriekšēju paziņojumu par jebkādām iemaksu summas korekcijām. Šā noteikuma un neviena saskaņā ar to izveidota fonda darbības joma neattiecas uz advokātu honorāriem.

II PIELIKUMS

UNITED STATES DEPARTMENT OF COMMERCE
Secretary of Commerce
Washington, D.C. 20230

2023. gada 6. jūlijā

Tiesiskuma komisāram
cien. *Didier Reynders*
European Commission
Rue de la Loi/ Weststraat 200
1049 Brussels
Belgium

Cien. komisār *Didier Reynders*!

Amerikas Savienoto Valstu vārdā ar gandarījumu pārsūtu Jums ES un ASV datu privātuma regulējuma materiālu paketi, kas kopā ar Izpildrīkojumu Nr. 14086 “Drošības pasākumu uzlabošana Amerikas Savienoto Valstu sakaru izlūkošanas darbībām” un CFR 28. sadaļas 201. daļu, ar ko groza Tieslietu ministrijas noteikumus ar mērķi izveidot Datu aizsardzības pārskatīšanas tiesu, atspoguļo svarīgas un detalizētas sarunas par privātuma un pilsonisko brīvību aizsardzības stiprināšanu. Šo sarunu rezultātā ir izstrādātas jaunas garantijas, kuru nolūks ir nodrošināt, ka ASV sakaru izlūkošanas darbības ir nepieciešamas un samērīgas, lai sasniegtu noteiktos nacionālās drošības mērķus, un jauns mehānisms fiziskām personām no Eiropas Savienības (“ES”), lai tās varētu izmantot tiesisko aizsardzību, ja uzskata, ka sakaru izlūkošanas darbības pret tām vērstas nelikumīgi. Tas viss kopā nodrošinās ES personas datu privātumu. ES un ASV datu privātuma regulējums būs iekļaujošs un konkurētspējīgs digitālās ekonomikas pamatā. Mums, abām pusēm, vajadzētu būt lepnām par uzlabojumiem, kas atspoguļoti minētajā regulējumā un kas uzlabos privātuma aizsardzību visā pasaulē. Kopā ar izpildrīkojumu, noteikumiem un citiem materiāliem, kas pieejami no publiskiem avotiem, šis materiālu kopums veido ļoti spēcīgu pamatu jaunam Eiropas Komisijas konstatējumam par aizsardzības līmeņa pietiekamību (¹).

Pievienoti šādi materiāli:

- ES un ASV datu privātuma regulējuma principi, tajā skaitā papildprincipi (kopā – “DPR principi”) un DPR principu I pielikums (t. i., pielikums, kurā paredzēti noteikumi, saskaņā ar kuriem datu privātuma regulējuma organizācijām ir pienākums izskatīt šķērējtiesas procesā konkrētas neatrisinātas prasības par personas datiem, uz kuriem attiecas DPR principi);
- ministrijas Starptautiskās tirdzniecības pārvaldes, kura pārvalda datu privātuma regulējuma programmu, vēstule, kurā aprakstītas saistības, ko mūsu ministrija uzņēmusies, lai nodrošinātu ES un ASV datu privātuma regulējuma iedarbīgumu;
- vēstule no Federālās tirdzniecības komisijas, kurā aprakstīts, kā tā panāk DPR principu izpildi;
- vēstule no Satiksmes ministrijas, kurā aprakstīts, kā tā panāk DPR principu izpildi;
- Nacionālās izlūkošanas direktora biroja sagatavota vēstule par ASV nacionālās drošības iestādēm piemērojamajām garantijām un ierobežojumiem; un
- Tieslietu ministrijas sagatavota vēstule par garantijām un ierobežojumiem attiecībā uz ASV valdības piekļuvi datiem tiesībaizsardzības un sabiedrības interešu nolūkos.

(¹) Ja Komisijas lēmums par ES un ASV DPR nodrošinātā aizsardzības līmeņa pietiekamību attieksies arī uz Islandi, Lihtenšteinu un Norvēģiju, ES un ASV datu privātuma regulējuma pakete attieksies gan uz Eiropas Savienību, gan uz šīm trim valstīm.

Pilna ES un ASV datu privātuma regulējuma pakete tiks publicēta ministrijas datu privātuma regulējuma tīmekļa vietnē, un DPR principi un to I pielikums stāsies spēkā dienā, kad stāsies spēkā Eiropas Komisijas lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību.

Varat būt drošs, ka Amerikas Savienotās Valstis uztver savas saistības nopietni. Ceram uz turpmāku savstarpēju sadarbību, strādājot pie ES un ASV datu privātuma regulējuma īstenošanas un kopīgi sākot šā procesa nākamo posmu.

Ar cieņu

Gina M. RAIMONDO

III PIELIKUMS

UNITED STATES DEPARTMENT OF COMMERCE
International Trade Administration
Washington, D C 20230

2022. gada 12. decembrī

Tiesiskuma komisāram
cien. *Didier Reynders*
European Commission
Rue de la Loi/Westraat 200
1049 Brussels
Belgium

Cien. komisār *Didier Reynders*!

Starptautiskās tirdzniecības pārvaldes (“ITA”) vārdā aprakstīšu saistības, ko ir uzņēmusies Tirdzniecības ministrija (“ministrija”) ar mērķi nodrošināt personas datu aizsardzību, pārvaldot un uzraugot Datu privātuma regulējuma programmu. ES un ASV datu privātuma regulējuma (“ES un ASV DPR”) pabeigšana ir nozīmīgs sasniegums privātuma nodrošināšanai un uzņēmumiem abās Atlantijas okeāna pusēs, jo tas ES fiziskām personām sniegs pārliecību, ka viņu dati tiks aizsargāti un ka viņām būs pieejami tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai risinātu ar viņu datiem saistītus jautājumus, kā arī ļaus tūkstošiem uzņēmumu turpināt investēt un citādi iesaistīties tirdzniecībā un komercdarbībā pāri Atlantijas okeānam – tas dos labumu gan mūsu ekonomikai, gan pilsoņiem. ES un ASV DPR ir rezultāts vairākus gadus ilgam smagam darbam un sadarbībai ar jums un jūsu kolēģiem Eiropas Komisijā (“Komisija”). Mēs labprāt arī turpmāk strādāsim kopā ar Komisiju, lai gādātu, ka šie sadarbības centieni būtu rezultatīvi.

ES un ASV DPR sniegs būtiskus ieguvumus gan fiziskām personām, gan uzņēmumiem. Pirmkārt, tā nodrošina svarīgu privātuma aizsardzības pasākumu kopumu attiecībā uz ES fizisko personu datiem, kas tiek nosūtīti uz Amerikas Savienotajām Valstīm. Saskaņā ar regulējumu iesaistītajām ASV organizācijām ir jāizstrādā atbilstīga privātuma politika; publiski jāapņemas ievērot ES un ASV datu privātuma regulējuma principus, tajā skaitā papildprincipus (kopā – “DPR principi”) un DPR principu I pielikumu (t. i., pielikumu, kurā paredzēti noteikumi, saskaņā ar kuriem ES un ASV DPR organizācijām ir pienākums izskatīt šķērējietas procesā konkrētas neatrisinātas prasības par personas datiem, uz kuriem attiecas DPR principi), lai saistības kļūtu izpildāmas atbilstīgi ASV tiesību aktiem⁽¹⁾; reizi gadā no jauna jāaplicina šo saistību izpilde ministrijai; jānodrošina ES fiziskām personām neatkarīga un bezmaksas strīdu izšķiršana; kā arī jāpakļaujas izmeklēšanas un izpildes pilnvarām, ko īsteno DPR principos uzskaitītās ASV oficiālās iestādes (piemēram, Federālā tirdzniecības komisija (“FTC”) un Satiksmes ministrija (“DoT”)) vai arī ASV oficiālā iestāde, kas tālāk tiks norādīta DPR principu pielikumā. Lai gan organizācijas lēmums par pašsertifikāciju ir brīvprātīgs, tiklīdz organizācija publiski apņemas ievērot ES un ASV DPR, tās saistības kļūtu izpildāmas atbilstīgi ASV tiesību aktiem, un šo izpildi var panākt FTC, Transporta ministrija vai cita ASV oficiālā iestāde atkarībā no tā, kuras iestādes jurisdikcijā ir dalīborganizācija. Otrkārt, ES un ASV DPR Amerikas Savienoto Valstu uzņēmumiem – arī Eiropas uzņēmumu filiālēm, kas darbojas ASV, – sniegs iespēju saņemt personas datus no Eiropas Savienības, lai atvieglotu transatlantiskajā tirdzniecībā vajadzīgās datu plūsmas.

⁽¹⁾ Organizācijām, kas veikušas pašsertifikāciju saistībā ar ES un ASV privātuma vairoga regulējuma principu ievērošanu un vēlas izmantot priekšrocības, ko sniedz dalība ES un ASV DPR, ir jāievēro ES un ASV datu privātuma regulējuma principi. Šo apņemšanos ievērot ES un ASV datu privātuma regulējuma principus šādu dalīborganizāciju privātuma politikā atspoguļo pēc iespējas drīz un katrā ziņā ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā pēc ES un ASV datu privātuma regulējuma principu spēkā stāšanās dienas. (Sk. papildprincipa par pašsertifikāciju e) iedaļu).

Datu plūsmas starp Amerikas Savienotajām Valstīm un Eiropas Savienību ir vislielākās pasaulē un balsta ASV un ES ekonomiskās attiecības, kuru vērtība sasniedz 7,1 triljonu USD, kas nodrošina miljoniem darbvietu abās Atlantijas okeāna pusēs. Transatlantiskās datu plūsmas izmanto visu rūpniecības nozaru uzņēmumi, un to vidū ir gan lielākie sarakstā *Fortune 500* iekļautie uzņēmumi, gan daudzi mazie un vidējie uzņēmumi. Transatlantiskās datu plūsmas ļauj ASV organizācijām apstrādāt datus, kas vajadzīgi, lai piedāvātu preces, pakalpojumus un nodarbinātības iespējas Eiropas iedzīvotājiem.

Ministrija ir apņēmusies cieši un produktīvi sadarboties ar ES kolēģiem, lai rezultatīvi pārvaldītu un uzraudzītu datu privātuma regulējuma programmu. Šo apņemšanos atspoguļo ministrijas izstrādātie un pastāvīgi pilnveidotie dažādie resursi, kuru mērķis ir palīdzēt organizācijām pašsertifikācijas procesā, tīmekļa vietnes izveidē, kurā ieinteresētajām personām tiek sniegta tām pielāgota informācija, sadarbība ar Komisiju un Eiropas datu aizsardzības iestādēm ("DAI") ar mērķi izstrādāt vadlīnijas, kurās precizēti svarīgi ES un ASV DPR elementi, informācijas sniegšana nolūkā veicināt labāku izpratni par organizāciju datu aizsardzības pienākumiem, kā arī pārraudzība un uzraudzība attiecībā uz organizāciju atbilstību programmas prasībām.

Mūsu pastāvīgā sadarbība ar cienījamajiem ES kolēģiem ļaus ministrijai nodrošināt, ka ES un ASV DPR darbojas rezultatīvi. Amerikas Savienoto Valstu valdība jau ilgstoši sadarbojas ar Komisiju, lai veicinātu kopīgus datu aizsardzības principus, mazinot atšķirības mūsu attiecīgajās juridiskajās pieejās un vienlaikus veicinot tirdzniecību un ekonomisko izaugsmi Eiropas Savienībā un Amerikas Savienotajās Valstīs. Uzskatām, ka ES un ASV DPR, kas ir šādas sadarbības piemērs, ļaus Komisijai izdot jaunu lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, kas ļaus organizācijām izmantot ES un ASV DPR, lai nosūtītu personas datus no Eiropas Savienības uz ASV atbilstīgi ES tiesību aktiem.

Datu privātuma regulējuma programmas pārvaldība un uzraudzība, ko veic Tirdzniecības ministrija

Ministrija ir stingri apņēmusies rezultatīvi pārvaldīt un uzraudzīt datu privātuma regulējuma programmu un veiks atbilstošus pasākumus un piešķirs atbilstošus resursus, lai nodrošinātu šo rezultātu. Ministrija uzturēs un darīs publiski pieejamu autoritatīvu to ASV organizāciju sarakstu, kuras ir veikušas pašsertifikāciju ministrijā un paziņojušas par apņemšanos ievērot DPR principus ("datu privātuma regulējuma saraksts"). Ministrija šo sarakstu atjauninās, pamatojoties uz dalīborganizāciju iesniegtajiem ikgadējiem atkārtotas sertifikācijas pieteikumiem un svītrotot organizācijas no saraksta, ja tās brīvprātīgi atteiksies no dalības, nepabeigs ikgadējo atkārtoto sertifikāciju saskaņā ar ministrijas procedūram vai tiks konstatēts, ka tās pastāvīgi neievēro DPR principus. Ministrija arī uzturēs un darīs publiski pieejamu autoritatīvu reģistru par ASV organizācijām, kas ir svītrotas no datu privātuma regulējuma saraksta, un norādīs iemeslu, kāpēc katra organizācija tikusi svītrotā. Iepriekš minētais autoritatīvais saraksts un reģistrs joprojām būs publiski pieejams ministrijas datu privātuma regulējuma tīmekļa vietnē. Datu privātuma regulējuma tīmekļa vietnē būs labi redzamā vietā ievietots skaidrojums par to, ka jebkurai organizācijai, kas svītrotā no datu privātuma regulējuma saraksta, ir jāpārtrauc apgalvot, ka tā piedalās ES un ASV DPR vai ievēro tā prasības un ka tā var saņemt personas datus saskaņā ar ES un ASV DPR. Tomēr šādi organizācijai ir jāturpina piemērot principus attiecībā uz personas datiem, ko tā saņēmusi, piedaloties ES un ASV DPR, kamēr vien tā glabā šādu informāciju. Ministrija, turpinot savu visaptverošo un pastāvīgo apņemšanos rezultatīvi pārvaldīt un uzraudzīt datu privātuma regulējuma programmu, konkrēti apņemas veikt tālāk aprakstītos pasākumus.

Pašsertifikācijas prasību izpildes pārbaude

— Pirms organizācijas pašsertifikācijas vai ikgadējās atkārtotās sertifikācijas (kopā – "pašsertifikācija") pabeigšanas un tās iekļaušanas datu privātuma regulējuma sarakstā ministrija pārlicināsies, vai organizācija ir izpildījusi vismaz attiecīgās prasības, kas izklāstītas pašsertifikācijas papildprincipā saistībā ar to, kāda informācija organizācijai ir jāsniedz pašsertifikācijas pieteikumā ministrijai, un vai tā ir savlaicīgi iesniegusi attiecīgu privātuma politiku, kas informē fiziskas personas par visiem 13 paziņošanas principā uzskaitītajiem elementiem. Ministrija pārbaudīs, vai organizācija ir:

- norādījusi organizāciju, kas iesniedz pašsertifikāciju, kā arī visas pašsertifikāciju veikušās organizācijas ASV struktūras vai ASV meitasuzņēmumus, kuras arī ievēro DPR principus un uz kurām organizācija vēlas attiecināt tās pašsertifikāciju;
- iesniegusi prasīto organizācijas kontaktinformāciju (piemēram, kontaktinformāciju par konkrētu(-ām) fizisko(-ām) personu(-ām) un/vai biroju(-iem) pašsertifikāciju veikušajā organizācijā, kas atbild par sūdzību, piekļuves pieprasījumu un citu jautājumu izskatīšanu saskaņā ar ES un ASV DPR);
- aprakstījusi nolūku(-s), kādam(-iem) organizācija vāc un izmanto no Eiropas Savienības saņemtos personas datus;
- norādījusi, kādi personas dati tiks saņemti no Eiropas Savienības, pamatojoties uz ES un ASV DPR, un tādēļ uz tiem attieksies organizācijas pašsertifikācija;
- ja organizācijai ir publiska tīmekļa vietne – norādījusi tīmekļa adresi, kurā ir viegli pieejama tās relevantā privātuma politika, vai, ja organizācijai nav publiskas tīmekļa vietnes, – iesniegusi ministrijai attiecīgās privātuma politikas kopiju un norādījusi, kur ar šo privātuma politiku var iepazīties skartās fiziskās personas (t. i., skartie darbinieki, ja relevantā privātuma politika ir cilvēkresursu privātuma politika, vai plašāka sabiedrība, ja relevantā privātuma politika nav cilvēkresursu privātuma politika);
- savā attiecīgajā privātuma politikā atbilstošā laikā (t. i., sākotnēji tikai privātuma politikas projektā, kas iesniegts kopā ar pieteikumu, ja šis pieteikums ir sākotnēja pašsertifikācija; pretējā gadījumā – galīgajā un attiecīgā gadījumā publicētajā privātuma politikā) iekļāvusi paziņojumu, ka tā ievēro DPR principus, un ievietoja hipersaiti uz ministrijas datu privātuma regulējuma tīmekļa vietni (piemēram, vietnes sākumlapu vai datu privātuma regulējuma saraksta tīmekļa lapu);
- savā attiecīgajā privātuma politikā savlaicīgi iekļāvusi visus pārējos 12 paziņošanas principā uzskaitītos elementus (piemēram, iespēju konkrētos apstākļos skartajai ES fiziskajai personai ierosināt saistošu šķirējtiesas procesu; prasību izpaust personas datus, atbildot uz likumīgiem publisko iestāžu pieprasījumiem, tajā skaitā ievērot ar nacionālo drošību vai tiesībaizsardzību saistītas prasības, un tās atbildību, ja informāciju tālāk nosūta trešajām personām);
- norādījusi konkrētu oficiālo iestādi, kurai ir jurisdikcija uzklaut visas pret organizāciju izvirzītās prasības par iespējami negodīgu vai maldinošu praksi un iespējamiem privātuma tiesību aktu vai noteikumu pārkāpumiem (un ka tā ir uzskaitīta DPR principos vai to turpmākā pielikumā);
- norādījusi kādu privātuma programmu, kurā iesaistīta organizācija;
- norādījusi, vai attiecīgā metode (t. i., turpmākas kontroles procedūras, kas tai jānodrošina), ar ko nodrošina tās atbilstību DPR principiem, ir “pašnovērtējums” (t. i., iekšēja pārbaude) vai “ārējā atbilstības pārbaude” (t. i., trešās personas veikta pārbaude), un, ja tā norādījusi, ka attiecīgā metode ir ārēja atbilstības pārbaude, norādījusi arī trešo personu, kas šo pārbaudi ir veikusi;
- noteikusi atbilstošu neatkarīgu tiesību aizsardzības mehānismu, kas ir pieejams, lai izskatītu sūdzības, kas iesniegtas saskaņā ar DPR principiem, un bez maksas nodrošinātu attiecīgu tiesību aizsardzību skartajai fiziskajai personai.
- Ja organizācija ir izvēlējusies privātā sektora strīdu alternatīvas izšķiršanas struktūras nodrošināto neatkarīgo tiesību aizsardzības mehānismu, tā savā attiecīgajā privātuma politikā ir iekļāvusi hipersaiti uz attiecīgo tīmekļa vietni vai sūdzības iesniegšanas veidlapu mehānismam, kas ir pieejams, lai izmeklētu neatrisinātas sūdzības, kuras iesniegtas saskaņā ar DPR principiem, vai arī norādījusi minēto resursu tīmekļa adreses.
- Ja organizācijai vai nu ir pienākums (t. i., attiecībā uz cilvēkresursu datiem, kas nosūtīti no Eiropas Savienības saistībā ar darba attiecībām), vai tā ir izvēlējusies sadarboties ar attiecīgajām DAI tādu sūdzību izmeklēšanā un risināšanā, kas iesniegtas saskaņā ar DPR principiem, tā ir deklarējusi apņemšanos sadarboties ar DAI un ievērot to attiecīgos ieteikumus veikt konkrētus pasākumus DPR principu ievērošanai.

- Ministrija arī pārbaudīs, vai organizācijas iesniegtais pašsertifikācijas pieteikums atbilst tās relevantajam(-iem) privātuma politikas dokumentam(-iem). Ja pašsertifikāciju veikusi organizācija vēlas ietvert jebkuru no savām ASV struktūrām vai ASV meitasuzņēmumiem, kam ir atsevišķi, relevanti privātuma politikas dokumenti, ministrija pārskatīs arī šādu ietvertu struktūru vai meitasuzņēmumu relevantos privātuma politikas dokumentus, lai nodrošinātu, ka tajos ir iekļauti visi paziņošanas principā noteiktie nepieciešamie elementi.
- Ministrija sadarbosies ar oficiālajām struktūrām (piemēram, *FTC* un *DoT*), lai pārbaudītu, vai organizācijas ir tās attiecīgās oficiālās struktūras jurisdikcijā, kura norādīta organizāciju pašsertifikācijas pieteikumos, ja ministrijai ir pamats apšaubīt, ka tās ir minētās struktūras jurisdikcijā.
- Ministrija sadarbosies ar strīdu alternatīvas izšķiršanas struktūrām no privātā sektora, lai pārbaudītu, vai organizācijas ir aktīvi reģistrētas neatkarīgā tiesību aizsardzības mehānismā, kas norādīts to pašsertifikācijas pieteikumos, kā arī sadarbosies ar šīm struktūrām, lai pārbaudītu, vai organizācijas ir aktīvi reģistrētas ārējai atbilstības pārbaudei, kas norādīta pašsertifikācijas pieteikumos, ja minētās struktūras var piedāvāt abu veidu pakalpojumus.
- Ministrija sadarbosies ar trešo personu, kuru ministrija izraudzījies par DAI komisijas maksas veidā iekasēto līdzekļu (t. i., gada maksas, kas paredzēta DAI komisijas darbības izmaksu segšanai) turētāju, lai pārbaudītu, vai organizācijas ir samaksājušas šo maksu par attiecīgo gadu, ja organizācijas ir norādījušas DAI kā relevanto neatkarīgo tiesību aizsardzības mehānismu.
- Ministrija sadarbosies ar trešo personu, ko ministrija izvēlēsies, lai pārvaldītu šķīrējtiesas procesus saskaņā ar DPR principu I pielikumu un vadītu minētajā pielikumā norādīto šķīrējtiesas fondu, lai pārbaudītu, vai organizācijas ir veikušas iemaksas šajā šķīrējtiesas fondā.
- Ja ministrija, pārbaudot organizāciju pašsertifikācijas pieteikumus, konstatēs kādas problēmas, tā informēs organizācijas, ka tām visas šīs problēmas ir jārisina atbilstošā ministrijas noteiktā termiņā (?). Ministrija tās arī informēs, ka gadījumā, ja atbilde netiks sniegta ministrijas noteiktajā termiņā vai kā citādi pašsertifikācija netiks pabeigta saskaņā ar ministrijas procedūrām, pašsertifikācijas pieteikumi tiks uzskatīti par atsauktiem un jebkāda sagrozīta informācija par organizācijas dalību ES un ASV DPR vai tās atbilstību ES un ASV DPR, *FTC*, *DoT* vai cita attiecīga valsts iestāde var ierosināt izpildes panākšanas darbības. Ministrija informēs organizācijas, izmantojot kontaktinformāciju, ko organizācijas norādījušas ministrijai.

Sadarbības veicināšana ar strīdu alternatīvas izšķiršanas struktūrām, kas sniedz ar DPR principiem saistītus pakalpojumus

- Ministrija sadarbosies ar privātā sektora strīdu alternatīvas izšķiršanas struktūrām, kas nodrošina neatkarīgus tiesību aizsardzības mehānismus, kuri ir pieejami, lai izmeklētu neatrisinātas sūdzības, kas iesniegtas saskaņā ar DPR principiem, nolūkā pārbaudīt, vai tās atbilst vismaz prasībām, kas izklāstītas papildprincipā par strīdu izšķiršanu un izpildes panākšanu. Ministrija pārbaudīs, vai:
  - tās savās publiskajās tīmekļa vietnēs iekļauj informāciju par DPR principiem un pakalpojumiem, ko tās sniedz saskaņā ar ES un ASV DPR; minētajā informācijā jāiekļauj šādas ziņas: 1) informācija par DPR principu prasībām attiecībā uz neatkarīgiem tiesību aizsardzības mehānismiem vai hipersaite uz šādām prasībām, 2) hipersaite uz ministrijas datu privātuma regulējuma tīmekļa vietni, 3) paskaidrojums, ka ES un ASV DPR ietvaros sniegtos strīdu izšķiršanas pakalpojumus fiziskas personas var saņemt bez maksas, 4) apraksts par to, kā var iesniegt ar DPR principiem saistītu sūdzību, 5) ar DPR principiem saistītu sūdzību apstrādes laikposms, un 6) iespējamo korigējošo pasākumu apraksts. Ministrija savlaicīgi informēs šīs struktūras par būtiskām izmaiņām, kas saistītas ar datu privātuma regulējuma programmas uzraudzību un pārvaldību, ja šādas izmaiņas ir tūlītējas vai jau ir veiktas un ja tās ir saistītas ar struktūru uzdevumiem ES un ASV DPR ietvaros;

(?) Piemēram, attiecībā uz atkārtotu sertifikāciju sagaidāms, ka organizācijas visas šādas problēmas atrisinās 45 dienu laikā (ministrija var noteikt citu atbilstošu termiņu).

— tās publicē gada pārskatu, kurā izklāstīta apkopota statistika par to sniegtajiem strīdu izšķiršanas pakalpojumiem, kurā jāiekļauj šādas ziņas: 1) kopējais pārskata gada laikā saņemto ar DPR principiem saistīto sūdzību skaits, 2) saņemto sūdzību veidi, 3) strīdu izšķiršanas kvalitātes rādītāji, piemēram, sūdzību izskatīšanas ilgums, un 4) saņemto sūdzību rezultāti, jo īpaši noteikto tiesiskās aizsardzības līdzekļu vai sankciju skaits un veidi. Ministrija struktūrām sniegs konkrētus papildu norādījumus par to, kāda informācija tām būtu jāsniedz šajos gada ziņojumos, un sniegs prasību sīkāku izklāstu (piemēram, uzskaitīt konkrētus kritērijus, kuriem sūdzībai jāatbilst, lai gada ziņojuma vajadzībām to uzskatītu par sūdzību, kas saistīta ar DPR principiem), kā arī norādīs cita veida informāciju, kas tām būtu jāsniedz (piemēram, ja struktūra sniedz arī ar DPR principiem saistītu pārbaudes pakalpojumu, – aprakstu par to, kā struktūra novērš jebkādus faktiskus vai iespējamus interešu konfliktus situācijās, kad tā sniedz organizācijai gan pārbaudes pakalpojumus, gan strīdu izšķiršanas pakalpojumus). Ministrijas papildu norādījumos tiks precizēts arī datums, līdz kuram jāpublicē struktūru gada pārskati par attiecīgo pārskata periodu.

Turpmākie pasākumi saistībā ar organizācijām, kuras paukušas vēlni tikt svītrotas no datu privātuma regulējuma saraksta vai kuras tikušas no tā svītrotas

— Ja kāda organizācija vēlēšies izstāties no ES un ASV DPR, ministrija pieprasīs, lai organizācija no jebkuras attiecīgās privātuma politikas svītrotu jebkādas atsaucis uz ES un ASV DPR, kuras norāda, ka tā turpina piedalīties ES un ASV DPR un ka tā var saņemt personas datus saskaņā ar ES un ASV DPR (sk. aprakstu par ministrijas apņemšanos meklēt nepatiesus apgalvojumus par dalību). Ministrijas arī pieprasīs, lai organizācija aizpilda un iesniedz ministrijai attiecīgu anketu, lai apliecinātu:

— tās vēlni izstāties;

— ko no tālāk minētā tā darīs ar personas datiem, kurus tā saņēmusi, pamatojoties uz ES un ASV DPR, kamēr tā bija minētā regulējuma dalībniece: a) saglabās šādus datus, turpinās piemērot šiem datiem DPR principus un katru gadu apliecinās ministrijai apņemšanos piemērot DPR principus šādiem datiem, b) saglabās šādus datus un nodrošinās šādu datu "pietiekamu" aizsardzību, izmantojot citus atļautus līdzekļus, vai c) atgriezīs vai dzēsīs visus šādus datus līdz noteiktam datumam; un

— kas organizācijā būs par pastāvīgu kontaktpunktu ar DPR principiem saistītos jautājumos.

— Ja organizācija ir izvēlējusies iepriekš minēto a) punktu, ministrija arī pieprasīs, lai tā katru gadu pēc izstāšanās (t. i., katru gadu līdz dienai, kad pagājis viens gads kopš tās izstāšanās dienas, kā arī līdz katra nākamā gada attiecīgajam datumam, ja vien un kamēr organizācija nenodrošina "pietiekamu" šādu datu aizsardzību ar citiem atļautiem līdzekļiem vai neatgriež vai neizdzēs visus šādus datus un neinformē par to ministriju) aizpilda un iesniedz ministrijai atbilstošu anketu, lai apliecinātu, kādas darbības tā veikusi ar šiem personas datiem, kādas darbības tā veiks ar visiem personas datiem, kurus tā turpinās glabāt, un kas būs pastāvīgs kontaktpunkts ar DPR principiem saistītiem jautājumiem.

— Ja organizācija ir pieļāvusi pašsertifikācijas termiņa izbeigšanos (t. i., nav pabeigusi ikgadējo atkārtoto sertifikāciju par DPR principu ievērošanu vai arī ir svītrotā no datu privātuma regulējuma saraksta kāda cita iemesla, piemēram, izstāšanās, dēļ), ministrija tai uzdos aizpildīt un iesniegt ministrijai attiecīgu anketu, lai apliecinātu, vai tā vēlns izstāties vai veikt atkārtotu sertifikāciju:

— un – ja tā vēlns izstāties – papildus apliecināt, ko tā darīs ar personas datiem, kurus tā saņēma, pamatojoties uz ES un ASV DPR, kamēr tā piedalījās ES un ASV DPR (sk. iepriekšējo aprakstu par to, kas organizācijai ir jāaplicina, ja tā vēlns izstāties);

— un – ja tā plāno veikt atkārtotu sertifikāciju – papildus apliecināt, vai tās sertifikācijas statusa termiņa laikā ir piemērojuši DPR principus personas datiem, kas saņemti saskaņā ar ES un ASV DPR, un paskaidrot, kādus pasākumus tā veiks, lai atrisinātu neatrisinātos jautājumus, kas aizkavēja tās atkārtotu sertifikāciju.

- Ja organizācija tiek svītrotā no datu privātuma regulējuma saraksta jebkura šāda iemesla dēļ: a) izstāšanās no ES un ASV DPR, b) ikgadējās atkārtotās sertifikācijas neveikšana (t. i., organizācija vai nu sāka, bet savlaicīgi nepabeidza ikgadējās atkārtotās sertifikācijas procesu, vai pat nebija sākusi ikgadējo atkārtotās sertifikācijas procesu) vai c) “pastāvīga neievērošana”, tad ministrija nosūtīs paziņojumu organizācijas pašsertifikācijas pieteikumā norādītajai(-ām) kontaktpersonai(-ām), kurā būs norādīts svītrošanas iemesls, un sniegs paskaidrojums par to, ka tai jāizbeidz apgalvot, ka tā piedalās ES un ASV DPR vai ievēro tā prasības un ka tā var saņemt personas informāciju saskaņā ar ES un ASV DPR. Paziņojumā, kurā var būt iekļauts arī cits saturs, kas pielāgots svītrošanas iemeslam, būs norādīts, ka pret organizācijām, kas sniedz sagrozītu informāciju par to dalību ES un ASV datu DPR vai atbilstību tam (arī ja tās apgalvo, ka piedalās ES un ASV DPR pēc svītrošanas no datu privātuma regulējuma saraksta), FTC, DoT vai cita attiecīgā valsts iestāde var vērst izpildes panākšanas darbības.

Nepatiesu apgalvojumu par dalību meklēšana un reaģēšana uz tiem

- Vienmēr, kad organizācija: a) izstājas no dalības ES un ASV DPR, b) neveic ikgadējo atkārtoto sertifikāciju (t. i., vai nu ir sākusi, bet savlaicīgi nav pabeigusi ikgadējās atkārtotās sertifikācijas procesu, vai pat nav sākusi ikgadējo atkārtoto sertifikācijas procesu), c) tiek izslēgta no ES un ASV DPR dalībnieku loka, jo īpaši noteikumu “pastāvīgas neievērošanas dēļ”, vai d) nav pabeigusi sākotnējo pašsertifikācijas procesu, kurā apliecināts, ka tā ievēro DPR principus (t. i., organizācija ir sākusi, bet savlaicīgi nav pabeigusi sākotnējās pašsertifikācijas procesu), ministrija *ex officio* veiks darbības, lai pārbaudītu, vai nevienā attiecīgajā publicētajā organizācijas privātuma politikā nav atsauču uz ES un ASV DPR, kuras norāda, ka organizācija piedalās ES un ASV DPR un ka tā var saņemt personas datus saskaņā ar ES un ASV DPR. Ja ministrija konstatēs šādas atsauces, tā informēs organizāciju par to, ka attiecīgi nodos lietu attiecīgajai aģentūrai, lai tā varētu veikt izpildes panākšanas darbības, ja organizācija turpinās sniegt sagrozītu informāciju par dalību ES un ASV DPR. Ministrija informēs organizāciju, izmantojot kontaktinformāciju, ko organizācija norādījusi ministrijai, vai vajadzības gadījumā izmantojot citus piemērotus līdzekļus. Ja organizācija nesvītros atsauces un neveiks pašsertifikāciju par atbilstību ES un ASV DPR saskaņā ar ministrijas procedūrām, ministrija *ex officio* nodos lietu FTC, DoT vai citai atbilstošai izpildes aģentūrai vai veiks citas atbilstošas darbības, lai nodrošinātu ES un ASV DPR sertifikācijas zīmes pareizu izmantošanu;
- ministrija veiks citus pasākumus, lai atklātu nepatiesus apgalvojumus par dalību ES un ASV DPR un ES un ASV DPR sertifikācijas zīmes nepareizu izmantošanu, arī saistībā ar organizācijām, kuras, atšķirībā no iepriekš aprakstītajām organizācijām, nekad nav sākušas pašsertifikācijas procesu (piemēram, veicot attiecīgu meklēšanu internetā, lai noteiktu atsauces uz ES un ASV DPR organizāciju privātuma politiku). Ja, veicot šādus pasākumus, ministrija konstatē nepatiesus apgalvojumus par dalību ES un ASV DPR un ES un ASV DPR sertifikācijas zīmes neatbilstošu izmantošanu, ministrija informēs organizāciju par to, ka vajadzības gadījumā nodos lietu attiecīgajai aģentūrai, lai tā varētu veikt izpildes panākšanas darbības, ja organizācija turpinās sniegt sagrozītu informāciju par savu dalību ES un ASV DPR. Ministrija informēs organizāciju, izmantojot kontaktinformāciju, ko organizācija norādījusi ministrijai (ja tāda būs norādīta), vai vajadzības gadījumā izmantojot citus piemērotus līdzekļus. Ja organizācija nesvītros atsauces un neveiks pašsertifikāciju par atbilstību ES un ASV DPR saskaņā ar ministrijas procedūrām, ministrija *ex officio* nodos lietu FTC, DoT vai citai atbilstošai izpildes aģentūrai vai veiks citas atbilstošas darbības, lai nodrošinātu ES un ASV DPR sertifikācijas zīmes pareizu izmantošanu;
- ministrija nekavējoties izskatīs un risinās tai iesniegtas konkrētas un nozīmīgas sūdzības par nepatiesiem apgalvojumiem par dalību ES un ASV DPR (piemēram, sūdzības, kas saņemtas no DAI, neatkarīgiem tiesību aizsardzības mehānismiem, ko nodrošinājušas privātā sektora strīdu alternatīvas izšķiršanas struktūras, datu subjektiem, ES un ASV uzņēmumiem un cita veida trešām personām); un
- ministrija var veikt citas atbilstošas korektīvas darbības. Ja ministrijai tiek sniegta sagrozīta informācija, var piemērot sankcijas saskaņā ar Likumu par nepatiesu ziņu sniegšanu (18 U.S.C. § 1001).

Datu privātuma regulējuma programmas periodiskas *ex officio* atbilstības pārbaudes un novērtējumi

- Ministrija pastāvīgi centīsies uzraudzīt ES un ASV DPR organizāciju faktisko atbilstību, lai noteiktu problēmas, kuru risināšanai varētu būt nepieciešami turpmāki pasākumi. Jo īpaši ministrija *ex officio* regulāri veiks nejausi izvēlētu ES un ASV DPR organizāciju izlases veida pārbaudes, kā arī *ad hoc* izlases veida pārbaudes konkrētās ES un ASV DPR organizācijās, ja tiks konstatēti iespējami atbilstības pārkāpumi (piemēram, iespējami atbilstības pārkāpumi, par kuriem ministriju informējušas trešās personas), lai pārbaudītu: a) ka ir pieejams(-i) kontaktpunkts(-i), kas atbild par sūdzību, piekļuves pieprasījumu un citu jautājumu izskatīšanu, kuri izriet no ES un ASV DPR; b) attiecīgā gadījumā – ka organizācijas publiski pieejamā privātuma politika ir viegli pieejama sabiedrībai gan organizācijas publiskajā tīmekļa vietnē, gan ar hipersaiti datu privātuma regulējuma sarakstā; c) ka organizācijas privātuma politika joprojām atbilst DPR principos aprakstītajām pašsertifikācijas prasībām; un d) ka organizācijas norādītais neatkarīgais tiesību aizsardzības mehānisms ir pieejams, lai izskatītu sūdzības, kas iesniegtas saskaņā ar ES un ASV DPR. Ministrija arī aktīvi sekos līdzi ziņām, lai atklātu ziņojumus, kas sniedz ticamus pierādījumus par ES un ASV DPR organizāciju neatbilstību.
- Atbilstības pārbaudes ietvaros ministrija arī pieprasīs, lai ES un ASV DPR organizācija aizpilda un iesniedz ministrijai detalizētu anketu, ja: a) ministrija ir saņēmusi konkrētas, nozīmīgas sūdzības saistībā ar organizācijas atbilstību DPR principiem, b) organizācija nesniedz apmierinošu atbildi uz ministrijas pieprasījumiem sniegt informāciju saistībā ar ES un ASV DPR vai c) pastāv ticami pierādījumi, ka organizācija nepilda savas saistības saskaņā ar ES un ASV DPR. Ja ministrija ir nosūtījusi organizācijai šādu detalizētu anketu un organizācija nav sniegusi apmierinošas atbildes uz anketas jautājumiem, ministrija informēs organizāciju, ka gadījumā, ja ministrija no organizācijas nesaņems savlaicīgu un apmierinošu atbildi, ministrija attiecīgā gadījumā nodos lietu attiecīgajai aģentūrai, lai tā veiktu iespējamās izpildes panākšanas darbības. Ministrija informēs organizāciju, izmantojot kontaktinformāciju, ko organizācija norādījusi ministrijai, vai vajadzības gadījumā izmantojot citus piemērotus līdzekļus. Ja organizācija nesniegs savlaicīgu un apmierinošu atbildi, ministrija *ex officio* nodos lietu FTC, DoT vai citai atbilstošai izpildes aģentūrai vai veiks citus atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību. Attiecīgā gadījumā ministrija par šādām atbilstības pārbaudēm konsultēsies ar kompetentajām datu aizsardzības iestādēm, un
- ministrija periodiski izvērtēs datu privātuma regulējuma programmas pārvaldību un uzraudzību, lai nodrošinātu, ka tā uzraudzības pasākumi – arī jebkādi šādi pasākumi, ko veic, izmantojot meklēšanas rīkus (piemēram, lai pārbaudītu, vai nav bojātas saites uz ES un ASV DPR organizāciju privātuma politikas dokumentiem) – ir piemēroti, lai risinātu esošās problēmas un jebkuras jaunas problēmas, kad tādas rodas.

Datu privātuma regulējuma tīmekļa vietnes pielāgošana konkrētām mērķauditorijas grupām

Ministrija pielāgos Datu privātuma regulējuma tīmekļa vietni šādām mērķauditorijām: ES fiziskām personām, ES uzņēmumiem, ASV uzņēmumiem un DAI. Iekļaujot vietnē tieši ES fiziskām personām un ES uzņēmumiem paredzētus materiālus, vairākos veidos tiks veicināta pārredzamība. Attiecībā uz ES fiziskām personām tīmekļa vietnē tiks skaidri izskaidrota šāda informācija: 1) tiesības, ko ES un ASV DPR nodrošina ES fiziskām personām; 2) tiesību aizsardzības mehānismi, kas pieejami ES fiziskām personām, ja viņas uzskata, ka kāda organizācija ir pārkāpusi savas DPR principu ievērošanas saistības; un 3) kā atrast informāciju par organizācijas ES un ASV DPR pašsertifikāciju. Attiecībā uz ES uzņēmumiem tā veicinās šādas informācijas pārbaudi: 1) vai organizācija ir ES un ASV DPR dalībniece; 2) informācijas veids, uz kuru attiecas organizācijas ES un ASV DPR pašsertifikācija; 3) attiecīgajai informācijai piemērotā privātuma politika; un 4) metode, ko organizācija izmanto, lai pārbaudītu, kā tā ievēro DPR principus. Attiecībā uz ASV uzņēmumiem tajā būs skaidri paskaidrota šāda informācija: 1) dalības ES un ASV DPR priekšrocības; 2) kā pievienoties ES un ASV DPR un kā veikt atkārtotu sertifikāciju un izstāties no ES un ASV DPR; un 3) kā ASV pārvalda ES un ASV DPR un panāk tā noteikumu izpildi. Iekļaujot materiālus, kas paredzēti tieši DAI (piemēram, informāciju par ministrijas īpašo kontaktpunktu saziņai ar DAI un hipersaiti uz FTC tīmekļa vietnes saturu, kas saistīts ar DPR principiem), tiks veicināta gan sadarbība, gan pārredzamība. Ministrija arī uz *ad hoc* pamata sadarbosies ar Komisiju un Eiropas Datu aizsardzības kolēģiju (“EDAK”), lai izstrādātu papildu tematiskus materiālus (piemēram, atbildes uz bieži uzdotajiem jautājumiem) izmantošanai datu privātuma regulējuma tīmekļa vietnē, ja šāda informācija veicinātu datu privātuma regulējuma programmas efektīvu pārvaldību un uzraudzību.

Sadarbības ar DAI veicināšana

Lai palielinātu iespējas sadarboties ar DAI, ministrija, pirmkārt, uzturēs īpašu kontaktpunktu, kas koordinēs sadarbību ar DAI. Ja DAI uzskatīs, ka kāda ES un ASV DPR organizācija neievēro principus, arī no ES iedzīvotājiem saņemtu sūdzību gadījumos, DAI varēs vērsties pie ministrijas īpašā kontaktpunkta un nodot informāciju par organizāciju turpmākai pārbaudei. Tā, cik vien iespējams, centīsies sekmēt sūdzības risināšanu ar ES un ASV DPR organizāciju. Ministrija 90 dienu laikā no sūdzības saņemšanas sniegs DAI jaunāko informāciju. Īpašais kontaktpunkts saņems arī pieprasījumus par organizācijām, kuras nepatiesi apgalvo, ka piedalās ES un ASV DPR. Īpašais kontaktpunkts reģistrēs visus ministrijai iesniegtos DAI pieprasījumus, un ministrija turpmāk aprakstītajā kopīgajā pārskatā sniegs ziņojumu, kurā apkopotā veidā analizēs katru gadu saņemtās sūdzības. Īpašais kontaktpunkts palīdzēs DAI, kas meklē informāciju saistībā ar konkrētas organizācijas pašsertifikāciju vai iepriekšēju dalību ES un ASV DPR, un īpašais kontaktpunkts atbildēs uz DAI pieprasījumiem par konkrētu ES un ASV DPR prasību īstenošanu. Ministrija sadarbosies ar Komisiju un EDAU arī saistībā ar procesuālajiem un administratīvajiem aspektiem, kas attiecas uz DAI komisiju, tajā skaitā izveidojot piemērotas procedūras to līdzekļu sadalei, kas iekasēti DAI komisijas maksas veidā. Mēs saprotam, ka Komisija sadarbosies ar ministriju, lai veicinātu jebkuru jautājumu risināšanu, kas var rasties saistībā ar šīm procedūrām. Turklāt ministrija nodrošinās DAI materiālus par ES un ASV DPR, lai tās šos materiālus varētu ievietot savās tīmekļa vietnēs un tādējādi palielinātu pārredzamību ES fiziskajām personām un ES uzņēmumiem. Lielākai informētībai par ES un ASV DPR un no tā izrietošajām tiesībām un pienākumiem vajadzētu veicināt problēmu konstatēšanu uzreiz pēc to rašanās un tādējādi to atbilstošu risināšanu.

Saistību pildīšana saskaņā ar DPR principu I pielikumu

Ministrija pildīs savas saistības saskaņā ar DPR principu I pielikumu, tajā skaitā uzturēs to šķīrējtiesnešu sarakstu, kas kopā ar Komisiju izvēlēti, ņemot vērā to neatkarību, godprātību un kompetenci, un vajadzības gadījumā atbalstīs trešās personas, ko ministrija izvēlējusies, lai pārvaldītu šķīrējtiesas procesus saskaņā ar DPR principu I pielikumā norādīto šķīrējtiesas fondu un vadītu to⁽³⁾. Ministrija sadarbosies ar attiecīgo trešo personu, lai cita starpā pārbaudītu, vai trešā persona uztur tīmekļa vietni, kurā sniegti norādījumi par šķīrējtiesas procesu, tajā skaitā šāda informācija: 1) kā uzsākt šķīrējtiesas procesu un iesniegt dokumentus; 2) ministrijas uzturētais šķīrējtiesnešu saraksts un apraksts par to, kā izvēlēties šķīrējtiesnešus no šā saraksta; 3) reglamentējošās šķīrējtiesas procedūras un šķīrējtiesnešu rīcības kodekss, ko pieņēmusi ministrija un Komisija⁽⁴⁾; un 4) informācija par šķīrējtiesnešu honorāru iekasēšanu un apmaksu. Turklāt ministrija sadarbosies ar trešo personu, lai periodiski pārskatītu šķīrējtiesas fonda darbību, tajā skaitā nepieciešamību pielāgot iemaksu vai šķīrējtiesas procesa izmaksu robežvērtību (t. i., maksimālo summu) apmēru, un cita starpā izskatīs šķīrējtiesas procesu skaitu, izmaksas un ilgumu, saprotot, ka nevajadzētu radīt ES un ASV DPR organizācijām pārmērīgu finansiālo slogu. Ministrija informēs Komisiju par šādu pārskatīšanu ar trešo personu rezultātiem un sniegs Komisijai iepriekšēju paziņojumu par jebkādam iemaksu summas korekcijām.

ES un ASV DPR darbības kopīga pārskatīšana

Ministrija un citas aģentūras vajadzības gadījumā periodiski rīkos sanāksmes ar Komisiju, ieinteresētajām DAI un attiecīgajiem EDAU pārstāvjiem, kurās ministrija sniegs jaunāko informāciju par ES un ASV DPR. Sanāksmēs tiks apspriesti aktuālie jautājumi, kas saistīti ar datu privātuma regulējuma programmas darbību, īstenošanu, uzraudzību un izpildi. Attiecīgā gadījumā sanāksmēs var apspriest saistītus tematus, piemēram, citus datu nosūtīšanas mehānismus, kuriem piemēro ES un ASV DPR.

⁽³⁾ Ministrija izvēlējās Starptautisko strīdu izšķiršanas centru ("ICDR"), Amerikas Šķīrējtiesu asociācijas ("AAA") starptautisko nodaļu (tālāk "ICDR AAA"), lai pārvaldītu šķīrējtiesas procesus saskaņā ar DPR principu I pielikumu un vadītu minētajā pielikumā norādīto šķīrējtiesas fondu.

⁽⁴⁾ 2017. gada 15. septembrī ministrija un Komisija vienojās pieņemt šķīrējtiesas noteikumus, kas reglamentē saistošās šķīrējtiesas procedūras, kuras aprakstītas DPR principu I pielikumā, kā arī šķīrējtiesnešu rīcības kodeksu, kas atbilst vispārpieņemtajiem komerciālo šķīrējtiesnešu ētikas standartiem un DPR principu I pielikumam. Ministrija un Komisija vienojās pielāgot šķīrējtiesas noteikumu un rīcības kodeksu, lai atspoguļotu ES un ASV DPR atjauninājumus, un ministrija sadarbosies ar ICDR AAA, lai tos īstenotu.

Tiesību aktu atjaunināšana

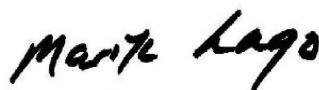
Ministrija darīs visu iespējamo, lai informētu Komisiju par būtiskām izmaiņām Amerikas Savienoto Valstu tiesību aktos, ciktāl tās ir relevantas ES un ASV DPR datu privātuma aizsardzības jomā, kā arī par ierobežojumiem un garantijām, kas piemērojami ASV iestāžu piekļuvei personas datiem un to turpmākai izmantošanai.

ASV valdības piekļuve personas datiem

Amerikas Savienotās Valstis ir izdevušas Izpildrīkojumu Nr. 14086 "Drošības pasākumu uzlabošana Amerikas Savienoto Valstu sakaru izlūkošanas darbībām" un CFR 28. sadaļas 201. daļu, ar ko groza Tieslietu ministrijas noteikumus ar mērķi izveidot Datu aizsardzības pārskatīšanas tiesu ("DPRC"), kas nodrošina stingru personas datu aizsardzību attiecībā uz valdības piekļuvi datiem nacionālās drošības nolūkos. Nodrošinātā aizsardzība ietver šādas darbības: privātuma un pilsonisko brīvību garantiju stiprināšana, lai nodrošinātu, ka ASV sakaru izlūkošanas darbības ir nepieciešamas un samērīgas, lai sasniegtu noteiktos nacionālās drošības mērķus, jauna tiesiskās aizsardzības mehānisma ar neatkarīgām un saistošām pilnvarām izveide un pašreizējās stingrās un daudzlīmeņu pārraudzības uzlabošana attiecībā uz ASV sakaru izlūkošanas darbībām. Izmantojot šos aizsardzības pasākumus, fiziskas personas no ES var vērsties pēc tiesiskās aizsardzības pie jauna daudzlīmeņu tiesiskās aizsardzības mehānisma, kas ietver neatkarīgu DPRC, kuras sastāvā būtu personas, kas izraudzītas ārpus ASV valdības un kurām būtu pilnīgas pilnvaras iztiesāt sūdzības un vajadzības gadījumā noteikt koriģējošus pasākumus. Ministrija reģistrēs fiziskas personas no ES, kas iesniedz kvalificētu sūdzību saskaņā ar Izpildrīkojumu Nr. 14086 un CFR 28. sadaļas 201. daļu. Piecus gadus pēc šīs vēstules sagatavošanas dienas un pēc tam reizi piecos gados ministrija sazināsies ar attiecīgajām aģentūrām par to, vai ir deklasificēta informācija, kas attiecas uz kvalificētu sūdzību izskatīšanu vai jebkādu DPRC iesniegto pārbaudes pieteikumu izskatīšanu. Ja šāda informācija būs deklasificēta, ministrija sadarbosies ar attiecīgo DAI, lai informētu konkrēto fizisko personu no ES. Šie uzlabojumi ir par apliecinājumu tam, ka ES personas dati, kas nosūtīti uz Amerikas Savienotajām Valstīm, tiks apstrādāti saskaņā ar ES tiesību aktu prasībām attiecībā uz valdības piekļuvi datiem.

Pamatojoties uz DPR principiem, Izpildrīkojumu Nr. 14086, CFR 28. sadaļas 201. daļu un pievienotajām vēstulēm un materiāliem – arī ministrijas saistībām attiecībā uz datu privātuma regulējuma programmas pārvaldību un uzraudzību –, mēs ceram, ka Komisija noteiks, ka ES un ASV DPR nodrošina pietiekamu aizsardzību atbilstoši ES tiesību aktiem un ka turpināsies datu nosūtīšana no Eiropas Savienības uz organizācijām, kas ir ES un ASV DPR dalībnieces. Mēs arī ceram, ka minētā regulējuma nosacījumi vēl vairāk atvieglos datu nosūtīšanu ASV organizācijām, kas veikta, pamatojoties uz ES līguma standartklauzulām vai ES saistošajiem uzņēmuma noteikumiem.

Ar cieņu

Marisa LAGO

IV PIELIKUMS

UNITED STATES OF AMERICA
Federal Trade Commission
WASHINGTON, D.C. 20580

Office of the Chair

2023. gada 9. jūnijā

Tiesiskuma komisāram
Didier Reynders
European Commission
Rue de la Loi / Wetstraat 200
1049 Brussels
Belgium

Cien. komisār *Didier Reynders*!

Amerikas Savienoto Valstu Federālā tirdzniecības komisija ("FTC") novērtē iespēju izklāstīt savu izpildes panākšanas funkcijas saistībā ar ES un ASV datu privātuma regulējumu ("ES un ASV DPR") principiem. *FTC* jau ievērojamu laiku strādā, lai aizsargātu patērētāju tiesības un privātumu pāri robežām, un esam apņēmušies īstenot šī regulējuma aspektus saistībā ar komerciālo sektoru. *FTC* šādus uzdevumus ir pildījusi kopš 2000. gada saistībā ar ASV un ES "drošības zonas" regulējumu un pavisam nesen – kopš 2016. gada – saistībā ar ES un ASV privātuma vairoga regulējumu⁽¹⁾. 2020. gada 16. jūlijā Eiropas Savienības Tiesa ("EST"), balstoties nevis uz komerciāliem principiem, kurus īstenoja *FTC*, bet uz citiem aspektiem, atzina par spēkā neesošu Eiropas Komisijas lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, kas ir ES un ASV privātuma vairoga regulējuma pamatā. Kopš tā laika ASV un Eiropas Komisija ir risinājušas sarunas par ES un ASV datu privātuma regulējumu, lai ņemtu vērā EST nolēmumu.

Rakstu, lai apstiprinātu *FTC* apņemšanos panākt ES un ASV DPR principu stingru izpildi. Mēs apstiprinām savu apņemšanos trīs pamatjomās: 1) pieprasījumu prioritāra izskatīšana un izmeklēšana; 2) rīkojumu pieprasīšana un uzraudzība un 3) sadarbība izpildes panākšanas jomā ar ES datu aizsardzības iestādēm ("DAI").

I. Ievads

a. *FTC* darbs privātuma izpildes panākšanas jomā un politikas darbs

FTC ir plašas civiltiesiskās izpildes pilnvaras, lai veicinātu patērētāju aizsardzību un konkurenci komerciālajā jomā. Īstenojot savas patērētāju un to datu aizsardzības pilnvaras, *FTC* panāk plaša tiesību aktu klāsta izpildi, lai aizsargātu patērētāju datu privātumu un drošību. Primārajā tiesību aktā, kura izpildi nodrošina *FTC* (proti, *FTC* likumā), ir aizliegtas "negodīgas" vai

(1) Priekšsēdētājas *Edith Ramirez* vēstule Eiropas Komisijas tieslietu, patērētāju un dzimumu līdztiesības komisārei *Věra Jourová*, kurā aprakstīti Federālās tirdzniecības komisijas veiktie jaunā ES un ASV privātuma vairoga regulējuma izpildes pasākumi (2016. gada 29. februāris), *pieejama* <https://www.ftc.gov/legal-library/browse/cases-proceedings/public-statements/letter-chairwoman-edith-ramirez-vera-jourova-commissioner-justice-consumers-gender-equality-european>. *FTC* arī iepriekš apņēmas īstenot ASV un ES "drošības zonas" programmu. *FTC* priekšsēdētāja *Robert Pitofsky* vēstule Eiropas Komisijas Iekšējā tirgus ģenerāldirektorāta direktoram *John Mogg* (2000. gada 14. jūlijs), *pieejama* <https://www.federalregister.gov/documents/2000/07/24/00-18489/issuance-of-safe-harbor-principles-and-transmission-to-european-commission>. Šī vēstule aizstāj iepriekšējās saistības.

“maldinošas” darbības vai prakse, ko veic tirdzniecībā vai kuras to ietekmē (?). *FTC* veic arī tādu mērķtiecīgi pieņemtu likumu izpildi, kas aizsargā informāciju, kura attiecas uz veselību, kredītēšanu un citiem finanšu jautājumiem, kā arī bērnu informāciju tiešsaistē, un ir izdevusi noteikumus, ar kuriem īsteno katru no šiem likumiem (?).

FTC nesēn arī īstenojusi vairākas iniciatīvas, lai stiprinātu mūsu darbu privātuma jomā. 2022. gada augustā *FTC* paziņoja, ka apsver noteikumus, lai cīnītos pret kaitējošu komerciālo novērošanu un datu nepietiekamu drošību (?). Projekta mērķis ir sagatavot pārlicinošu publisku informāciju par to, vai *FTC* būtu jāizdod noteikumi par komerciālās novērošanas un datu drošības praksi, un par to, kādiem šiem noteikumiem vajadzētu būt. Esam labprāt uzklusījuši ES ieinteresēto personu piezīmes par šo un citām iniciatīvām.

Mūsu “PrivacyCon” konferencēs turpina pulcēties vadošie pētnieki, lai apspriestu jaunākos pētījumus un tendences saistībā ar patērētāju privātumu un datu drošību. Esam arī palielinājuši savas aģentūras spējas sekot līdzi tehnoloģiju attīstībai, kas lielā mērā ir uzmanības centrā mūsu darbam privātuma jomā, veidojot aizvien pieaugošu tehnologu un starpdisciplināru pētnieku komandu. Kā jau zināt, mēs arī paziņojām par kopīgu dialogu ar jums un jūsu kolēģiem Eiropas Komisijā, kas ietver tādu ar privātumu saistītu jautājumu risināšanu kā maldinošās saskarnes un darījumsdarbības modeļi, kurus raksturo visaptveroša datu vākšana (?). Nesēn mēs arī publicējam ziņojumu Kongresam, kurā brīdinājam par kaitējumu, kas saistīts ar mākslīgā intelekta izmantošanu, nolūkā novērst Kongresa konstatētos kaitējuma aspektus tiešsaistē. Šajā ziņojumā tika paustas bažas par neprecizitāti, neobjektivitāti, diskrimināciju un patvaļīgu komerciālu novērošanu (?).

b. ASV īstenotie juridiskās aizsardzības pasākumi, ko var izmantot patērētāji no ES

ES un ASV DPR darbojas plašāka ASV privātuma regulējuma kontekstā, kas arī dažādos veidos aizsargā patērētājus no ES. *FTC* likumā noteiktais aizliegums attiecībā uz negodīgām vai maldinošām darbībām vai praksi neaprobežojas tikai ar ASV patērētāju aizsardzību no ASV uzņēmumiem, jo tas attiecas arī uz tādu praksi, kas 1) rada vai var radīt pamatoti paredzamu kaitējumu Amerikas Savienotajās Valstīs vai 2) ietver būtiskas darbības Amerikas Savienotajās Valstīs. Turklāt *FTC*, aizsargājot ārvalstu patērētājus, var izmantot visus koriģējošos pasākumus, kas ir pieejami vietējo patērētāju aizsardzībai (?).

FTC īsteno arī citus mērķtiecīgus tiesību aktus, ar kuriem nodrošinātā aizsardzība attiecas arī uz patērētājiem ārpus ASV, piemēram, Bērnu privātuma aizsardzības tiešsaistē likumu (“*COPPA*”). *COPPA* cita starpā ir noteikts, ka uz bērniem vērstu tīmekļa vietņu un tiešsaistes pakalpojumu vai vispārīgai auditorijai paredzētu vietņu operatori, kuri apzināti vāc personas datus no bērniem, kas nav sasnieguši 13 gadu vecumu, par to jāinformē vecāki un jāsaņem no viņiem pierādāma piekrišana. ASV bāzētām tīmekļa vietnēm un pakalpojumiem, kam piemēro *COPPA* un kas vāc personas datus no ārvalstu

(?) 15 U.S.C. § 45(a). *FTC* jurisdikcijā neietilpst krimināltiesību aizsardzības vai nacionālās drošības jautājumi. *FTC* arī nav kompetenta vairumā pārējo valdības darbību. Turklāt *FTC* jurisdikcija attiecībā uz komercdarbībām (cita starpā saistībā ar banku, aviosabiedrību, apdrošināšanas nozares un telekomunikāciju pakalpojumu sniedzēju nodrošinātām pārvadājumu darbībām) ir ierobežota. *FTC* pilnvaras neattiecas arī uz vairumu bezpeļņas organizāciju, taču tai ir jurisdikcija attiecībā uz fiktīvām labdarības vai citām bezpeļņas struktūrām, kas faktiski strādā, lai gūtu peļņu. Tā ir kompetenta arī saistībā ar bezpeļņas organizācijām, kas darbojas, lai nodrošinātu peļņu to locekļiem, kuru mērķis ir peļņa, tajā skaitā sniedzot tiem ievērojamus ekonomiskos ieguvumus. Dažos gadījumos *FTC* jurisdikcija sakrīt ar citu tiesībaizsardzības iestāžu jurisdikciju. Mums ir izveidojušās ciešas darba attiecības ar federālajām un štata iestādēm, un mēs cieši sadarbojamies ar tām, lai koordinētu izmeklēšanu vai vajadzības gadījumā nosūtītu lietas izskatīšanai.

(?) Sk. *FTC, Privacy and Security*, <https://www.ftc.gov/business-guidance/privacy-security>.

(?) Sk. paziņojumu presei *Fed. Trade Comm'n, FTC Explores Rules Cracking Down on Commercial Surveillance and Lax Data Security Practices* (Aug. 11, 2022), <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2022/08/ftc-explores-rules-cracking-down-commercial-surveillance-lax-data-security-practices>.

(?) Sk. Eiropas Komisijas tieslietu komisāra *Didier Reynders* un ASV Federālās tirdzniecības komisijas priekšsēdētājas *Lina Khan* kopīgo paziņojumu presei (2022. gada 30. marts), https://www.ftc.gov/system/files/ftc_gov/pdf/joint%20FTC-EC%20Statement%20informal%20dialogue%20consumer%20protection%20issues.pdf.

(?) Sk. *Press Release, Fed. Trade Comm'n, FTC Report Warns About Using Artificial Intelligence to Combat Online Problems* (June 16, 2022), <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2022/06/ftc-report-warns-about-using-artificial-intelligence-combat-online-problems>.

(?) 15 U.S.C. § 45(a)(4)(B). Turklāt “negodīgas vai maldinošas darbības vai prakse” ietver tādas darbības vai praksi, kas saistīta ar ārējo tirdzniecību un i) rada vai var radīt pamatoti paredzamu kaitējumu Amerikas Savienotajās Valstīs vai ii) ietver būtiskas darbības Amerikas Savienotajās Valstīs. 15 U.S.C. § 45(a)(4)(A).

bērniem, ir jāatbilst COPPA prasībām. COPPA prasībām ir jāatbilst arī ārvalstīs bāzētām vietnēm un tiešsaistes pakalpojumiem, ja tie ir vērsti uz bērniem Amerikas Savienotajās Valstīs vai ar tiem apzināti vāc personas datus no bērniem, kuri dzīvo Amerikas Savienotajās Valstīs. Turklāt papildus ASV federālajiem tiesību aktiem, kuru izpildi panāk FTC, ES patērētājus var aizsargāt arī citi federālie un štatu patērētāju tiesību aizsardzības, datu aizsardzības pārkāpumu un privātuma tiesību akti.

c. FTC veiktās izpildes panākšanas darbības

FTC ierosināja lietas gan saskaņā ar ASV un ES “drošības zonas”, gan ES un ASV privātuma vairoga regulējumiem un turpināja īstenot ES un ASV privātuma vairoga regulējumu pat pēc tam, kad Eiropas Savienības Tiesa atzina par spēkā neesošu lēmumu par ES un ASV privātuma vairoga regulējuma nodrošinātā aizsardzības līmeņa pietiekamību⁽⁸⁾. Vairākās no FTC nesen iesniegtajām sūdzībām ir iekļauti apgalvojumi par to, ka uzņēmumi ir pārkāpuši ES un ASV privātuma vairoga noteikumus, tajā skaitā procesos pret *Twitter*,⁽⁹⁾ *CafePress*⁽¹⁰⁾ un *Flo*⁽¹¹⁾. FTC izpildes panākšanas prasībā pret *Twitter* no *Twitter* piedzina 150 miljonus USD par iepriekšēja FTC rīkojuma pārkāpšanu, jo tā prakse ietekmēja vairāk nekā 140 miljonus klientu, tostarp pārkāpa ES un ASV privātuma vairoga 5. principu (datu integritāte un nolūka ierobežojumi). Turklāt aģentūras rīkojumā ir noteikts, ka *Twitter* ir jāļauj lietotājiem izmantot drošas daudzfaktoru autentifikācijas metodes, kas neprasa lietotājiem norādīt savu tālruna numuru.

CafePress lietā FTC apgalvoja, ka uzņēmums nespēja aizsargāt patērētāju sensitīvo informāciju, slēpa lielu datu aizsardzības pārkāpumu un pārkāpa ES un ASV privātuma vairoga 2. (izvēle), 4. (drošība) un 6. (piekļuve) principu. FTC rīkojumā noteikts, ka uzņēmumam jāaizstāj nepiemēroti autentifikācijas pasākumi ar daudzfaktoru autentifikāciju, būtiski jāierobežo tā savākto un paturēto datu apjoms, jāšifrē sociālā nodrošinājuma numuri, kā arī jāpanāk, lai trešā persona novērtē uzņēmuma informācijas drošības programmas un iesniedz FTC to publiskojamu kopiju.

Flo lietā FTC apgalvoja, ka auglības sekošanas lietotne atklāja lietotāju veselības informāciju trešajām personām – datu analīzes pakalpojumu sniedzējiem – pēc tam, kad uzņēmums bija paudis solījumu saglabāt šīs informācijas privātumu. FTC sūdzībā konkrēti norādīts uz uzņēmuma mijiedarbību ar ES patērētājiem un to, ka *Flo* ir pārkāpis ES un ASV privātuma vairoga 1. (paziņošana), 2. (izvēle), 3. (atbildība par tālāku nosūtīšanu) un 5. (datu integritāte un nolūka ierobežojumi) principu. Aģentūras rīkojumā cita starpā noteikts, ka *Flo* ir jāinformē skartie lietotāji par viņu personas datu izpaušanu un jāuzdod visām trešajām personām, kas ir saņēmušas lietotāju veselības informāciju, iznīcināt šos datus. Jāuzsver, ka FTC rīkojumi nodrošina aizsardzību visiem attiecīgā ASV uzņēmuma klientiem neatkarīgi no to atrašanās vietas, nevis tikai tiem, kuri ir iesnieguši sūdzības.

Daudzās iepriekšējās ASV un ES “drošības zonas” un ES un ASV privātuma vairoga izpildes panākšanas lietās bija iesaistītas organizācijas, kas bija pabeigušas sākotnējo pašsertifikāciju Tirdzniecības ministrijā, bet neveica ikgadējo atkārtoto pašsertifikāciju, lai gan turpināja norādīt, ka joprojām ir attiecīgā regulējuma dalībnieki. Citas lietas bija saistītas ar nepatiesiem apgalvojumiem par dalību, ko sniedza organizācijas, kuras nekad nebija veikušas sākotnējo pašsertifikāciju Tirdzniecības ministrijā. Raugoties nākotnē, mēs plānojam arī turpmāk koncentrēt savus proaktīvos izpildes panākšanas centienus uz apgalvojumiem par būtiskiem ES un ASV DPR principu pārkāpumiem, kas minēti tādās lietās kā *Twitter*, *CafePress* un *Flo*. Tīkmēr Tirdzniecības ministrija pārvaldīs un uzraudzīs pašsertifikācijas procesu, uzturēs ES un ASV DPR dalībnieku autoritatīvu sarakstu un risinās citus jautājumus, kas saistīti ar pretendēšanu uz dalību programmā⁽¹²⁾. Svarīgi ir tas, ka uz organizācijām, kas pretendē uz dalību ES un ASV DPR, var attiecināt ES un ASV DPR principu materiāltiesisko izpildi pat tad, ja tās nav veikušas vai neuztur to pašsertifikāciju Tirdzniecības ministrijā.

⁽⁸⁾ FTC “drošības zonas” un privātuma vairoga jautājumu sarakstu sk. A pielikumā.

⁽⁹⁾ Sk. Press Release, Fed. Trade Comm’n, *FTC Charges Twitter with Deceptively Using Account Security Data to Sell Targeted Ads (May 25, 2022)*, <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2022/05/ftc-charges-twitter-deceptively-using-account-security-data-sell-targeted-ads>.

⁽¹⁰⁾ Sk. Press Release, Fed. Trade Comm’n, *FTC Takes Action Against CafePress for Data Breach Cover Up (March 15, 2022)*, <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2022/03/ftc-takes-action-against-cafepress-data-breach-cover>.

⁽¹¹⁾ Sk. Press Release, Fed. Trade Comm’n, *FTC Finalizes Order with Flo Health, a Fertility-Tracking App that Shared Sensitive Health Data with Facebook, Google, and Others (June 22, 2021)*, <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2021/06/ftc-finalizes-order-flo-health-fertility-tracking-app-shared-sensitive-health-data-facebook-google>.

⁽¹²⁾ Tirdzniecības ministra vietnieces starptautiskās tirdzniecības jautājumos *Marisa Lago* vēstule Eiropas Komisijas tieslietu komisāram *Didier Reynders*.

II. Pieprasījumu prioritāra izskatīšana un izmeklēšana

Gluzi kā tas tika darīts saskaņā ar ASV un ES “drošības zonas” regulējumu un ES un ASV privātuma vairoga regulējumu, FTC apņemas no Tirdzniecības ministrijas un ES dalībvalstīm saņemtos pieprasījumus par atbilstību ES un ASV DPR principiem izskatīt prioritārā kārtā. Mēs arī piešķirsim prioritāti ar privātumu saistītu pašregulējuma struktūru un citu neatkarīgu strīdu izšķiršanas struktūru iesniegtajiem pieprasījumiem par ES un ASV DPR principu neievērošanu.

Lai sekmētu ES dalībvalstu iesniegto ar ES un ASV DPR saistīto pieprasījumu izskatīšanu, FTC ir izveidojusi standartizētu pieprasījumu procesu un sniegusi ES dalībvalstīm norādes par to, kāda informācija FTC visvairāk noderētu pieprasījuma izpētē. Īstenojot šos centienus, FTC ir iecēlusi aģentūras kontaktpunktu, pie kura ES dalībvalstis varēs vērsties saistībā ar pieprasījumiem. Ir ļoti noderīgi, ja pieprasījuma iesniedzēja iestāde ir veikusi sākotnēju iespējamā pārkāpuma izpēti un var sadarboties ar FTC izmeklēšanā.

Saņemot šādu pieprasījumu no Tirdzniecības ministrijas, ES dalībvalsts vai pašregulējuma organizācijas, vai citām neatkarīgām strīdu izšķiršanas struktūrām, FTC var īstenot dažādas izvirzīto jautājumu risināšanas darbības. Mēs varam, piemēram, pārskatīt organizācijas privātuma politiku, iegūt papildu informāciju tieši no organizācijas vai trešajām personām, sniegt pieprasījuma iesniedzējai struktūrai jaunāko informāciju, izvērtēt, vai pastāv pārkāpumu pazīmes un vai ir ietekmēts liels patērētāju skaits, noteikt, vai pieprasījumā skartie jautājumi ir Tirdzniecības ministrijas kompetencē, novērtēt, vai būtu lietderīgi veikt papildu pasākumus, lai informētu tirgus dalībniekus, un vajadzības gadījumā uzsākt izpildes procedūru.

Papildus prioritāšu piešķiršanai tādiem pieprasījumiem par neatbilstību ES un ASV DPR principiem, kas saņemti Tirdzniecības ministrijas, ES dalībvalstīm un privātuma pašregulējuma organizācijām vai citām neatkarīgām strīdu izšķiršanas struktūrām⁽¹³⁾, FTC turpinās izmeklēt būtiskus ES un ASV DPR principu pārkāpumus pēc savas iniciatīvas un vajadzības gadījumā izmantos dažādus instrumentus. Īstenojot FTC programmu tādu privātuma un drošības jautājumu izmeklēšanai, kas saistīti ar komerciālām organizācijām, aģentūra regulāri pārbauda, vai attiecīgā struktūra ir sniegusi ES un ASV privātuma vairoga apliecinājumus. Ja uzņēmums bija sniedzis šādus apliecinājumus un izmeklēšanā tika atklāti acīmredzami ES un ASV privātuma vairoga principu pārkāpumi, FTC savās izpildes panākšanas darbībās iekļāva pieņēmumus par ES un ASV privātuma vairoga principu pārkāpumiem. Mēs turpināsim šo proaktīvo pieeju arī attiecībā uz ES un ASV DPR principiem.

III. Rīkojumu pieprasīšana un uzraudzība

FTC arī apstiprina savu apņemšanos turpināt pieprasīt izpildes rīkojumus un uzraudzīt to īstenošanu, lai nodrošinātu atbilstību ES un ASV DPR principiem. Mēs pieprasīsim ES un ASV DPR principu ievērošanu, izmantojot dažādus atbilstošus aizliedzošus noteikumus turpmākajos FTC rīkojumos saistībā ar ES un ASV DPR principu ievērošanu. Par FTC administratīvo rīkojumu pārkāpšanu var piespriest civiltiesisku sodu līdz 50 120 USD par pārkāpumu vai līdz 50 120 USD par pārkāpuma turpināšanas dienu⁽¹⁴⁾ – ja attiecīgā prakse ietekmē lielu skaitu patērētāju, kopsumma var sasniegt vairākus miljonus dolāru. Katrā piekrišanas rīkojumā ir arī noteikumi par ziņošanu un atbilstību. Struktūrām, kurām rīkojums ir adresēts, norādīto gadu skaitu jāglabā dokumenti, kas apliecina to atbilstību. Rīkojumi jāizpilda arī darbiniekiem, kas ir atbildīgi par rīkojumu izpildes nodrošināšanu.

FTC, tāpat kā saistībā ar visiem tās rīkojumiem, sistemātiski uzrauga, kā tiek ievēroti arī spēkā esošie rīkojumi par ES un ASV privātuma vairoga principu ievērošanu, un, ja nepieciešams, ierosina prasības par to izpildi⁽¹⁵⁾. Jāuzsver, ka FTC rīkojumi arī turpmāk nodrošinās aizsardzību visiem attiecīgā uzņēmuma klientiem neatkarīgi no to atrašanās vietas, nevis tikai tiem, kuri ir iesnieguši sūdzības. Visbeidzot, FTC tiešsaistē uzturēs to uzņēmumu sarakstu, uz kuriem attiecas rīkojumi, kas saņemti saistībā ar ES un ASV DPR principu izpildi⁽¹⁶⁾.

⁽¹³⁾ Lai gan FTC nerisina individuālas patērētāju sūdzības un nedarbojas kā šādu sūdzību izskatīšanas vidutājs, tā apstiprina, ka prioritāri izskatīs ar ES un ASV DPR principiem saistītos ES DAI pieprasījumus. Turklāt FTC, pamatojoties uz savā patērētāju aizsardzības datubāzē *Consumer Sentinel* (pieejama daudzām tiesībaizsardzības aģentūrām) iekļautajām sūdzībām, apzina tendences, izvirza ar izpildes panākšanu saistītas prioritātes un nosaka potenciālos izmeklēšanas subjektus. Fiziskas personas no ES, izmantojot to pašu sūdzību sistēmu, kas ir pieejama patērētājiem ASV, var iesniegt sūdzību FTC tīmekļa vietnē <https://reportfraud.ftc.gov/>. Tomēr, ja fiziskām personām no ES ir individuālas ar ES un ASV DPR saistītas sūdzības, iespējams, visnoderīgāk būtu iesniegt tās savas dalībvalsts DAI vai neatkarīgai strīdu izšķiršanas struktūrai.

⁽¹⁴⁾ 15 U.S.C. § 45(m); 16 C.F.R. § 1.98. Šo summu periodiski koriģē atbilstoši inflācijai.

⁽¹⁵⁾ Pagājušajā gadā FTC nobalsoja par atkārtotu pārkāpumu izmeklēšanas procesa racionalizēšanu. *Sk. Press Release, Fed. Trade Comm'n, FTC Authorizes Investigations into Key Enforcement Priorities (Jul. 1, 2021)*, <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2021/07/ftc-authorizes-investigations-key-enforcement-priorities>.

⁽¹⁶⁾ *Sal. ar FTC, Privacy Shield*, <https://www.ftc.gov/business-guidance/privacy-security/privacy-shield>.

IV. Sadarbība izpildes jomā ar ES DAI

FTC atzīst, ka ES DAI var būt liela nozīme attiecībā uz ES un ASV DPR principu ievērošanu, un mudina paplašināt apspriešanos un sadarbību izpildes jomā. Patiešām – koordinēta pieeja pašreizējās digitālā tirgus attīstības un datu ziņā ietilpīgu darījumdarbības modeļu radīto problēmu risināšanai kļūst arvien svarīgāka. *FTC*, ievērojot konfidencialitātes tiesību aktus un ierobežojumus, apmainīsies ar pieprasījuma iesniedzējām izpildes iestādēm ar attiecīgu informāciju, arī par pieprasījumu statusu. Ciktāl praksē iespējams un atkarībā no saņemto pieprasījumu skaita un veida, sniegtajā informācijā tiks iekļauts pieprasījumā norādīto aspektu novērtējums, tajā skaitā aprakstīti būtiski izvirzītie jautājumi un visas darbības, kas veiktas, lai reaģētu uz tiesību aktu pārkāpumiem, kuri ir *FTC* jurisdikcijā. Lai palielinātu nelikumīgas rīcības apkarošanas centienu rezultativitāti, *FTC* arī sniegs pieprasījuma iesniedzējai iestādei atsauksmes par saņemto pieprasījumu veidiem. Ja pieprasījuma iesniedzēja izpildes iestāde vēlas saņemt informāciju par konkrēta pieprasījuma statusu, lai izpildes procesu īstenotu pati, *FTC* atbildēs, ņemot vērā izskatīto pieprasījumu daudzumu un ievērojot konfidencialitātes un citas juridiskās prasības.

FTC arī cieši sadarbosies ar ES DAI ar mērķi sniegt tām ar izpildes panākšanu saistītu palīdzību. Attiecīgos gadījumos tas varētu ietvert informācijas apmaiņu un palīdzību izmeklēšanā atbilstīgi ASV Tīmekļa drošības likumam (*SAFE WEB Act*), kurā *FTC* ir atļauts palīdzēt citu valstu tiesībsardzības aģentūrām tādu tiesību aktu izpildes panākšanā, kuros aizliegtā prakse būtiski līdzinās *FTC* īstenotajos tiesību aktos aizliegtajām darbībām⁽¹⁷⁾. Šīs palīdzības satvarā *FTC* var sniegt informāciju, kas iegūta saistībā ar *FTC* izmeklēšanu, ierosināt obligātu procesu tās ES DAI vārdā, kas pati veic individuālu izmeklēšanu, kā arī lūgt mutiskas liecinieku vai atbildētāju liecības saistībā ar DAI īstenoto izpildes procesu, ievērojot ASV Tīmekļa drošības likuma prasības. *FTC* regulāri izmanto šīs pilnvaras, lai palīdzētu citu pasaules valstu iestādēm privātuma un patērētāju aizsardzības lietu īstenošanā.

Papildus visām apspriedēm ar pieprasījuma iesniedzējām ES DAI par konkrētas lietas aspektiem *FTC* piedalīsies periodiskās sanāksmēs ar norīkoti Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas ("EDAK") pārstāvjiem, lai vispārīgi pārspriestu, kā uzlabot sadarbību izpildes panākšanas jomā. *FTC* arī kopā ar Tirdzniecības ministrijas, Eiropas Komisijas un EDK pārstāvjiem piedalīsies ES un ASV DPR periodiskā pārskatīšanā, lai apspriestu tā īstenošanu. *FTC* arī mudina izstrādāt instrumentus, kas uzlabotu sadarbību izpildes jomā gan ar ES DAI, gan citām privātuma aizsardzības iestādēm no visas pasaules. *FTC* ar gandarījumu apstiprina savu apņemšanos īstenot ES un ASV DPR komerciālā sektora aspektus. Mēs uzskatām, ka mūsu partnerība ar ES kolēģiem ir ļoti svarīga, lai nodrošinātu privātuma aizsardzību gan mūsu, gan jūsu pilsoņiem.

Ar cieņu

Lina M. KHAN

Federālās tirdzniecības komisijas priekšsēdētāja

⁽¹⁷⁾ Nosakot, vai īstenot savas pilnvaras, kas izriet no ASV Tīmekļa drošības likuma, *FTC* citustarp izvērtē: "A) vai pieprasījuma iesniedzēja aģentūra ir piekritusi sniegt vai sniegs savstarpēju palīdzību Komisijai; B) vai pieprasījuma izpilde neapdraudētu Amerikas Savienoto Valstu sabiedrības intereses; un C) vai pieprasījuma iesniedzējas aģentūras īstenotā izmeklēšana vai izpildes process attiecas uz darbībām vai praksi, kas rada vai varētu radīt kaitējumu ļoti lieliem cilvēku skaitam." 15 U.S.C. § 46(j)(3). Šīs pilnvaras neattiecas uz konkurences tiesību aktu izpildes panākšanu.

A papildinājums

Privātuma vairoga un “drošības zonas” izpildes pasākumi

	Reģistra/FTC dokumenta Nr.	Lieta	Saite
1	FTC dokumenta Nr. 2023062 Lieta Nr. 3:22-cv-03070 (N.D. Cal.)	ASV / Twitter, Inc.	Twitter
2	FTC dokumenta Nr. 192 3209	Saistībā ar <i>Residual Pumpkin Entity, LLC</i> , iepriekš: CafePress , un <i>PlanetArt, LLC</i> , iepriekš: CafePress	CafePress
3	FTC dokumenta Nr. 192 3133 Reģistra dokumenta Nr. C-4747	Saistībā ar Flo Health, Inc.	Flo Health
4	FTC dokumenta Nr. 192 3050 Reģistra dokumenta Nr. C-4723	Saistībā ar Ortho-Clinical Diagnostics, Inc.	Ortho-Clinical
5	FTC dokumenta Nr. 192 3092 Reģistra dokumenta Nr. C-4709	Saistībā ar T&M Protection, LLC	T&M Protection
6	FTC dokumenta Nr. 192 3084 Reģistra dokumenta Nr. C-4704	Saistībā ar TDARX, Inc.	TDARX
7	FTC dokumenta Nr. 192 3093 Reģistra dokumenta Nr. C-4706	Saistībā ar Global Data Vault, LLC	Global Data
8	FTC dokumenta Nr. 192 3078 Reģistra dokumenta Nr. C-4703	Saistībā ar Incentive Services, Inc.	Incentive Services
9	FTC dokumenta Nr. 192 3090 Reģistra dokumenta Nr. C-4705	Saistībā ar Click Labs, Inc.	Click Labs
10	FTC dokumenta Nr. 182 3192 Reģistra dokumenta Nr. C-4697	Saistībā ar Medable, Inc.	Medable
11	FTC dokumenta Nr. 182 3189 Reģistra dokumenta Nr. 9386	Saistībā ar <i>NTT Global Data Centers Americas, Inc.</i> kā RagingWire Data Centers, Inc. tiesību pārņēmēju.	RagingWire
12	FTC dokumenta Nr. 182 3196 Reģistra dokumenta Nr. C-4702	Saistībā ar Thru, Inc.	Thru
13	FTC dokumenta Nr. 182 3188 Reģistra dokumenta Nr. C-4698	Saistībā ar DCR Workforce, Inc.	DCR Workforce
14	FTC dokumenta Nr. 182 3194 Reģistra dokumenta Nr. C-4700	Saistībā ar LotaData, Inc.	LotaData
15	FTC dokumenta Nr. 182 3195 Reģistra dokumenta Nr. C-4701	Saistībā ar EmpiriStat, Inc.	EmpiriStat

16	FTC dokumenta Nr. 182 3193 Reģistra dokumenta Nr. C-4699	Saistībā ar <i>214 Technologies, Inc.</i> ; darbojas arī kā Trueface.ai	Trueface.ai
17	FTC dokumenta Nr. 182 3107 Reģistra dokumenta Nr. 9383	Saistībā ar Cambridge Analytica, LLC	Cambridge Analytica
18	FTC dokumenta Nr. 182 3152 Reģistra dokumenta Nr. C-4685	Saistībā ar SecureTest, Inc.	SecurTest
19	FTC dokumenta Nr. 182 3144 Reģistra dokumenta Nr. C-4664	Saistībā ar VenPath, Inc.	VenPath
20	FTC dokumenta Nr. 182 3154 Reģistra dokumenta Nr. C-4666	Saistībā ar SmartStart Employment Screening, Inc.	SmartStart
21	FTC dokumenta Nr. 182 3143 Reģistra dokumenta Nr. C-4663	Saistībā ar mResourceLLC ; darbojas arī kā <i>Loop Works LLC</i>	mResource
22	FTC dokumenta Nr. 182 3150 Reģistra dokumenta Nr. C-4665	Saistībā ar IDmission LLC	IDmission
23	FTC dokumenta Nr. 182 3100 Reģistra dokumenta Nr. C-4659	Saistībā ar ReadyTech Corporation	ReadyTech
24	FTC dokumenta Nr. 172 3173 Reģistra dokumenta Nr. C-4630	Saistībā ar Decusoft, LLC	Decusoft
25	FTC dokumenta Nr. 172 3171 Reģistra dokumenta Nr. C-4628	Saistībā ar Tru Communication, Inc.	Tru
26	FTC dokumenta Nr. 172 3172 Reģistra dokumenta Nr. C-4629	Saistībā ar Md7, LLC	Md7
30	FTC dokumenta Nr. 152 3198 Reģistra dokumenta Nr. C-4543	Saistībā ar Jhayrmaine Daniels (darbojas arī kā California Skate-Line)	Jhayrmaine Daniels
31	FTC dokumenta Nr. 152 3190 Reģistra dokumenta Nr. C-4545	Saistībā ar Dale Jarrett Racing Adventure, Inc.	Dale Jarrett
32	FTC dokumenta Nr. 152 3141 Reģistra dokumenta Nr. C-4540	Saistībā ar Golf Connect, LLC	Golf Connect
33	FTC dokumenta Nr. 152 3202 Reģistra dokumenta Nr. C-4546	Saistībā ar Inbox Group, LLC	Inbox Group
34	Dokumenta Nr. 152-3187 Reģistra dokumenta Nr. C-4542	Saistībā ar IOActive, Inc.	IOActive
35	FTC dokumenta Nr. 152 3140 Reģistra dokumenta Nr. C-4549	Saistībā ar Jubilant Clinsys, Inc.	Jubilant
36	FTC dokumenta Nr. 152 3199 Reģistra dokumenta Nr. C-4547	Saistībā ar Just Bagels Manufacturing, Inc.	Just Bagels

37	FTC dokumenta Nr. 152 3138 Reģistra dokumenta Nr. C-4548	Saistībā ar NAICS Association, LLC	NAICS
38	FTC dokumenta Nr. 152 3201 Reģistra dokumenta Nr. C-4544	Saistībā ar One Industries Corp.	One Industries
39	FTC dokumenta Nr. 152 3137 Reģistra dokumenta Nr. C-4550	Saistībā ar Pinger, Inc.	Pinger
40	FTC dokumenta Nr. 152 3193 Reģistra dokumenta Nr. C-4552	Saistībā ar SteriMed Medical Waste Solutions	SteriMed
41	FTC dokumenta Nr. 152 3184 Reģistra dokumenta Nr. C-4541	Saistībā ar Contract Logix, LLC	Contract Logix
42	FTC dokumenta Nr. 152 3185 Reģistra dokumenta Nr. C-4551	Saistībā ar Forensics Consulting Solutions, LLC	Forensics Consulting
43	FTC dokumenta Nr. 152 3051 Reģistra dokumenta Nr. C-4526	Saistībā ar American Int'l Mailing, Inc.	AIM
44	FTC dokumenta Nr. 152 3015 Reģistra dokumenta Nr. C-4525	Saistībā ar TES Franchising, LLC	TES
45	FTC dokumenta Nr. 142 3036 Reģistra dokumenta Nr. C-4459	Saistībā ar American Apparel, Inc.	American Apparel
46	FTC dokumenta Nr. 142 3026 Reģistra dokumenta Nr. C-4469	Saistībā ar Fantage.com, Inc.	Fantage
47	FTC dokumenta Nr. 142 3017 Reģistra dokumenta Nr. C-4461	Saistībā ar Apperian, Inc.	Apperian
48	FTC dokumenta Nr. 142 3018 Reģistra dokumenta Nr. C-4462	Saistībā ar Atlanta Falcons Football Club, LLC	Atlanta Falcons
49	FTC dokumenta Nr. 142 3019 Reģistra dokumenta Nr. C-4463	Saistībā ar Baker Tilly Virchow Krause, LLP	Baker Tilly
50	FTC dokumenta Nr. 142 3020 Reģistra dokumenta Nr. C-4464	Saistībā ar BitTorrent, Inc.	BitTorrent
51	FTC dokumenta Nr. 142 3022 Reģistra dokumenta Nr. C-4465	Saistībā ar Charles River Laboratories, Int'l	Charles River
52	FTC dokumenta Nr. 142 3023 Reģistra dokumenta Nr. C-4466	Saistībā ar DataMotion, Inc.	DataMotion
53	FTC dokumenta Nr. 142 3024 Reģistra dokumenta Nr. C-4467	Saistībā ar DDC Laboratories, Inc. ; darbojas arī kā <i>DNA Diagnostics Center</i>	DDC
54	FTC dokumenta Nr. 142 3028 Reģistra dokumenta Nr. C-4470	Saistībā ar Level 3 Communications, LLC	Level 3

55	FTC dokumenta Nr. 142 3025 Reģistra dokumenta Nr. C-4468	Saistībā ar PDB Sports, Ltd. ; darbojas arī kā <i>Denver Broncos Football Club, LLP</i>	Broncos
56	FTC dokumenta Nr. 142 3030 Reģistra dokumenta Nr. C-4471	Saistībā ar Reynolds Consumer Products, Inc.	Reynolds
57	FTC dokumenta Nr. 142 3031 Reģistra dokumenta Nr. C-4472	Saistībā ar Receivable Management Services Corporation	Receivable Mgmt
58	FTC dokumenta Nr. 142 3032 Reģistra dokumenta Nr. C-4473	Saistībā ar Tennessee Football, Inc.	Tennessee Football
59	FTC dokumenta Nr. 102 3058 Reģistra dokumenta Nr. C-4369	Saistībā ar Myspace LLC	Myspace
60	FTC dokumenta Nr. 092 3184 Reģistra dokumenta Nr. C-4365	Saistībā ar Facebook, Inc.	Facebook
61	FTC dokumenta Nr. 092 3081 Civilprasība Nr. 09-CV-5276 (C.D. Cal.)	FTC / <i>Javian Karnani</i> un Balls of Kryptonite, LLC , darbojas arī kā <i>Bite Size Deals, LLC</i> , un <i>Best Priced Brands, LLC</i>	Balls of Kryptonite
62	FTC dokumenta Nr. 102 3136 Reģistra dokumenta Nr. C-4336	Saistībā ar Google, Inc.	Google
63	FTC dokumenta Nr. 092 3137 Reģistra dokumenta Nr. C-4282	Saistībā ar World Innovators, Inc.	World Innovators
64	FTC dokumenta Nr. 092 3141 Reģistra dokumenta Nr. C-4271	Saistībā ar Progressive Gaitways LLC	Progressive Gaitways
65	FTC dokumenta Nr. 092 3139 Reģistra dokumenta Nr. C-4270	Saistībā ar Onyx Graphics, Inc.	Onyx Graphics
66	FTC dokumenta Nr. 092 3138 Reģistra dokumenta Nr. C-4269	Saistībā ar ExpateEdge Partners, LLC	ExpateEdge
67	FTC dokumenta Nr. 092 3140 Reģistra dokumenta Nr. C-4281	Saistībā ar Directors Desk LLC	Directors Desk
68	FTC dokumenta Nr. 092 3142 Reģistra dokumenta Nr. C-4272	Saistībā ar Collectify LLC	Collectify

V PIELIKUMS

THE SECRETARY OF TRANSPORTATION
WASHINGTON, DC 20590

2023. gada 6. jūlijā

Komisāram *Didier Reynders*
European Commission
Rue de la Loi / Wetstraat 200
1049 1049 Brussels
Belgium

Cien. komisār *Didier Reynders*!

Amerikas Savienoto Valstu Satiksmes ministrija ("ministrija" vai "DoT") augstu vērtē iespēju aprakstīt savu lomu ES un ASV datu privātuma regulējuma ("ES un ASV DPR") principu izpildes panākšanā. ES un ASV DPR ievērojami veicina personas datu aizsardzību, ko nodrošina arvien savienotākā pasaulē veiktos komercdarījumos. Tas ļaus uzņēmumiem īstenot svarīgas darbības pasaules ekonomikā, vienlaikus nodrošinot, ka ES patērētāji nezaudē būtiskas privātuma aizsardzības garantijas.

DoT pirmo reizi publiski pauda apņemšanos īstenot ASV un ES "drošības zonas" regulējumu Eiropas Komisijai nosūtītā vēstulē pirms vairāk nekā 22 gadiem, un šī apņemšanās tika atkārtota un saistības paplašinātas 2016. gada vēstulē par ES un ASV privātuma vairoga regulējumu. Minētajās vēstulēs DoT apņēmās ievērot ASV un ES "drošības zonas" privātuma principus un pēc tam – ES un ASV privātuma vairoga principus. DoT šo apņemšanos tagad attiecina arī uz ES un ASV DPR principiem, apliecinot to ar šo vēstuli.

Jo īpaši DoT apliecina savu apņemšanos šādās galvenajās jomās: 1) apgalvojumu par ES un ASV DPR principu pārkāpumiem prioritāra izmeklēšana; 2) atbilstošas izpildes panākšanas darbības pret struktūrām, kas sniedz nepatiesus vai maldinošus apgalvojumus par dalību ES un ASV DPR; un 3) izpildes rīkojumu par ES un ASV DPR principu pārkāpumiem uzraudzība un publiskošana. Mēs sniedzam informāciju par katru saistību veidu un, lai ieskicētu kontekstu, attiecīgu pamatinformāciju par DoT nozīmi patērētāju privātuma aizsardzībā un ES un ASV DPR principu izpildes panākšanā.

1. Konteksts

A. DoT pilnvaras privātuma aizsardzības jomā

Ministrija ir stingri apņēmusies nodrošināt tās informācijas privātumu, ko

aviosabiedrībām un biļešu pārdevējiem sniedz patērētāji. DoT pilnvaras rīkoties šajā jomā ir paredzētas 49 U.S.C. 41712. iedaļā, kas aizliedz pārvaldītājam vai biļešu pārdevējam iesaistīties "negodīgā vai maldinošā praksē" gaisa pārvaldījumu nozarē vai gaisa pārvaldījumu pakalpojumu pārdošanas jomā. 41712. iedaļa

ir formulēta, pamatojoties uz Federālās tirdzniecības komisijas likuma (*Federal Trade Commission Act*) 5. pantu (15 U.S.C. 45). Nesen DoT izdeva noteikumus, kuros definēta negodīga un maldinoša prakse, kas atbilst gan DoT, gan FTC precedentam (14 CFR § 399.79). Konkrētāk, rīcība ir "negodīga", ja tā rada vai var radīt būtisku kaitējumu, kas nav pamatoti novēršams un ko nepārsniedz

labums patērētājiem vai konkurencei. Prakse ir "maldinoša" attiecībā uz patērētājiem, ja tā attiecībā uz kādu būtisku jautājumu var maldināt patērētāju, kas rīkojas saprātīgi konkrētajos apstākļos. Jautājums ir būtisks, ja tas varētu būt ietekmējis patērētāja rīcību vai lēmumu attiecībā uz kādu produktu vai pakalpojumu. Papildus šiem vispārīgajiem principiem *DoT* jo īpaši interpretē 41712. iedaļu kā tādu, kas aizliedz pārvadātājiem un biļešu pārdevējiem: 1) pārkāpt to privātuma politikas noteikumus; 2) pārkāpt jebkādu ministrijas izdotus noteikumus, kuros konkrēta privātuma prakse ir atzīta par negodīgu vai maldinošu; vai 3) pārkāpt Bērnu privātuma aizsardzības tiešsaistē likumu (*COPPA*) vai *FTC* noteikumus, ar kuriem īsteno *COPPA*; vai 4) kā ES un ASV DPR dalībniekam neievērot ES un ASV DPR principus ⁽¹⁾.

Kā jau norādīs iepriekš, saskaņā ar federālajiem tiesību aktiem *DoT* ir ekskluzīvas pilnvaras regulēt aviosabiedrību īstenoto privātuma aizsardzības praksi, un kopā ar *FTC* tai ir jurisdikcija attiecībā uz biļešu pārdevēju piemēroto privātuma praksi gaisa transporta pakalpojumu pārdošanas jomā.

Līdz ar to, tiklīdz pārvadātājs vai gaisa transporta pakalpojumu pārdevējs publiski apņemas ievērot ES un ASV DPR principus, ministrija var izmantot savas likumiskās pilnvaras, kas izriet no 41712. iedaļas, lai nodrošinātu šo principu ievērošanu. Tāpēc, ja pasažieris ir sniedzis informāciju pārvadātājam vai biļešu pārdevējam, kas ir apņēmis ievērot ES un ASV DPR principus, tos neievērojot, pārvadātājs vai biļešu pārdevējs pārkāptu 41712. iedaļu.

B. Izpildes panākšanas prakse

Ministrijas Aviācijas patērētāju tiesību aizsardzības birojs (*OACP*) ⁽²⁾ izmeklē un uztur apsūdzību lietās saskaņā ar 49 U.S.C. 41712. iedaļu. Tas panāk 41712. iedaļā paredzētā negodīgas un maldinošas prakses likumiskā aizlieguma izpildi, galvenokārt ar sarunām, pieņem pretlikumīgas darbības pārtraukšanas rīkojumus, kā arī sagatavo rīkojumus ar civiltiesisku sodu novērtējumu. Par iespējamiem pārkāpumiem birojs lielākoties uzzina no tam iesniegtajām fizisku personu, ceļojumu aģentu, aviosabiedrību, kā arī ASV un ārvalstu valdības aģentūru sūdzībām. Patērētāji var iesniegt ar privātumu saistītas sūdzības par aviosabiedrībām un biļešu pārdevējiem, izmantojot *DoT* tīmekļa vietni ⁽³⁾.

Ja lietā neizdodas panākt saprātīgu un atbilstošu risinājumu, *OACP* ir pilnvaras sākt izpildes procesu ar pierādījumu izskatīšanu, ko veic *DoT* administratīvo tiesību tiesnesis ("ATT"). ATT ir pilnvarots pieņemt pretlikumīgas darbības pārtraukšanas rīkojumus un piespriest civiltiesiskus sodus. 41712. iedaļas pārkāpumu rezultātā var tikt pieņemti pretlikumīgas darbības pārtraukšanas rīkojumi un piemēroti civiltiesiski sodi līdz 37 377 USD apmērā par katru 41712. iedaļas pārkāpumu.

Ministrijai nav pilnvaru pieņemt lēmumu par kaitējuma atlīdzināšanu vai finansiālu kompensāciju individuāliem sūdzību iesniedzējiem. Tomēr tā var apstiprināt izlīgumus, kas izriet no *OACP* ierosinātajām izmeklēšanām un tiek piedāvāti tieši patērētājiem (piemēram, nauda, kuponi), lai kompensētu naudas sodus, kurus citādi saņemtu ASV valdība. Tā ir darīts iepriekš un attiecīgos apstākļos tas būtu iespējams arī saistībā ar ES un ASV DPR principiem. Ja aviosabiedrība atkārtoti pārkāptu 41712. iedaļu, rastos jautājumi par tās spēju nodrošināt atbilstību, un līdz ar to ārkārtējās situācijās varētu atzīt, ka aviosabiedrība vairs nespēj darboties un tāpēc zaudē savas saimnieciskās darbības tiesības.

Līdz šim *DoT* ir saņēmusi diezgan maz sūdzību par iespējamiem biļešu pārdevēju vai aviosabiedrību izdarītiem privātuma pārkāpumiem. Kad šādas sūdzības iesniedz, tās izmeklē saskaņā ar iepriekš izklāstītajiem principiem.

C. DoT īstenotie juridiskās aizsardzības pasākumi, ko var izmantot patērētāji no ES

Saskaņā ar 41712. iedaļu aizliegums īstenot negodīgu vai maldinošu praksi gaisa pārvadājumu nozarē vai gaisa pārvadājumu pakalpojumu pārdošanas jomā attiecas gan uz ASV, gan ārvalstu gaisa pārvadātājiem un biļešu pārdevējiem. *DoT* bieži vērsas pret ASV un citu valstu aviosabiedrībām saistībā ar praksi, kas ietekmē gan ārvalstu, gan ASV patērētājus, pamatojoties uz to, ka aviosabiedrība attiecīgo praksi īstenoja, kad nodrošināja pārvadājumus no Amerikas Savienotajām Valstīm vai uz tām. *DoT* izmanto un turpinās izmantot visus pieejamos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, lai aizsargātu ārvalstu un ASV patērētājus no negodīgas vai maldinošas prakses, ko gaisa pārvadājumu nozarē īsteno regulētas struktūras.

⁽¹⁾ <https://www.transportation.gov/individuals/aviation-consumer-protection/privacy>.

⁽²⁾ Iepriekš pazīstams kā Birojs aviācijas tiesībaizsardzības un procesuālajos jautājumos (*Office of Aviation Enforcement and Proceedings*).

⁽³⁾ <http://www.transportation.gov/airconsumer/privacy-complaints>.

DoT attiecībā uz aviosabiedrībām īsteno arī citus mērķtiecīgus tiesību aktus, ar kuriem nodrošinātā aizsardzība attiecas arī uz patērētājiem ārpus ASV, piemēram, Bērnu privātuma aizsardzības tiešsaistē likumu ("COPPA"). COPPA cita starpā ir noteikts, ka uz bērniem vērstu tīmekļa vietņu un tiešsaistes pakalpojumu vai vispārīgai auditorijai paredzētu vietņu operatoriem, kuri apzināti vāc personas datus no bērniem, kas nav sasnieguši 13 gadu vecumu, par to jāinformē vecāki un jāsaņem no viņiem pierādāma piekrišana. ASV bāzētām tīmekļa vietnēm un pakalpojumiem, kam piemēro COPPA un kas vāc personas datus no ārvalstu bērniem, ir jāatbilst COPPA prasībām. COPPA prasībām ir jāatbilst arī ārvalstīs bāzētām vietnēm un tiešsaistes pakalpojumiem, ja tie ir vērsti uz bērniem Amerikas Savienotajās Valstīs vai ar tiem apzināti vāc personas datus no bērniem, kuri dzīvo Amerikas Savienotajās Valstīs. DoT ir pilnvarota veikt izpildes panākšanas darbības attiecībā uz COPPA pārkāpumiem, ko izdarījušas ASV vai ārvalstu aviosabiedrības, kuras veic uzņēmējdarbību Amerikas Savienotajās Valstīs.

II. ES un ASV DPR principu izpildes panākšana

Ja aviosabiedrība vai biļešu pārdevējs ir nolēmis piedalīties ES un ASV DPR īstenošanā un ministrija saņem sūdzību, kurā apgalvots, ka attiecīgā aviosabiedrība vai biļešu pārdevējs ir pārkāpis ES un ASV DPR principus, ministrija, lai panāktu ES un ASV DPR principu stingru ievērošanu, veiks tālāk uzskaitītās darbības.

A. Iespējamo pārkāpumu prioritāra izmeklēšana

Ministrijas OACP izmeklēs katru sūdzību, kas ietver apgalvojumus par ES un ASV DPR principu

pārkāpumiem, arī no ES datu aizsardzības iestādēm ("DAI") saņemtas sūdzības, un, ja konstatēs pārkāpumu pierādījumus, veiks izpildes panākšanas darbības. OACP arī sadarbosies ar FTC un Tirdzniecības ministriju un prioritārā kārtībā izskatīs apgalvojumus par regulētām struktūrām, kuras neievēro privātuma saistības, ko uzņēmušās attiecībā uz ES un ASV DPR.

Ja tiek saņemti apgalvojumi par ES un ASV DPR principu pārkāpumu, OACP var īstenot dažādas ar izmeklēšanu saistītas darbības. Piemēram, tas var pārskatīt biļešu pārdevēja vai aviosabiedrības privātuma politiku, iegūt papildu informāciju no biļešu pārdevēja, aviosabiedrības vai trešajām personām, sniegt sūdzības iesniedzējai strukturāli jaunāko informāciju, kā arī novērtēt, vai pastāv pārkāpumu pazīmes un vai ir ietekmēts liels patērētāju skaits. Turklāt birojs noteiktu, vai sūdzībā aplūkoti jautājumi nav Tirdzniecības ministrijas vai FTC kompetencē, novērtētu, vai noderētu patērētāju un uzņēmumu izglītošana, un attiecīgā gadījumā sāktu izpildes procesu.

Ja ministrija uzzinās par iespējamu ES un ASV DPR principu pārkāpumu, ko izdarījuši biļešu pārdevēji, tā saskaņos rīcību ar FTC. Mēs arī informēsim FTC un Tirdzniecības ministriju par visu ES un ASV DPR principu izpildes panākšanas darbību iznākumu.

B. Reaģēšana uz nepatiesiem vai maldinošiem apgalvojumiem par dalību DPR

Ministrija joprojām ir apņēmusies izmeklēt ES un ASV DPR principu pārkāpumus, tajā skaitā nepatiesus vai maldinošus apgalvojumus par dalību ES un ASV DPR. Mēs prioritāri izskatīsim Tirdzniecības ministrijas pieprasījumus par organizācijām, kas, kā uzskata ministrija, nepamatoti uzdodas par ES un ASV DPR dalībniecēm vai bez atļaujas izmanto ES un ASV DPR sertifikācijas zīmi.

Turklāt jānorāda, ka, ja organizācijas privātuma politikā ir apgalvots, ka tā ievēro ES un ASV DPR principus, tomēr nav veikusi vai neztur pašsertifikāciju Tirdzniecības ministrijā, šis fakts vien, visticamāk, neatbrīvos organizāciju no DoT centieniem panākt attiecīgo saistību izpildi.

C. Par ES un ASV DPR pārkāpumiem pieņemto izpildes rīkojumu uzraudzība un publiskošana

Lai nodrošinātu ES un ASV DPR ievērošanu, ministrijas OACP joprojām ir apņēmusies vajadzības gadījumā uzraudzīt izpildes rīkojumu īstenošanu. Konkrētāk, ja birojs izdod rīkojumu, ar aviosabiedrībai vai biļešu pārdevējam liek izbeigt pretlikumīgu darbību un nepieļaut turpmākus ES un ASV DPR un 41712. iedaļas pārkāpumus, tas uzraudzīs, vai attiecīgā struktūra ievēro rīkojuma noteikumu par pretlikumīgās darbības izbeigšanu. Birojs arī izdod nodrošinātā par lietām, kas saistītas ar ES un ASV DPR principu neievērošanu, pieņemto rīkojumu pieejamību tā tīmekļa vietnē.

Mēs labprāt turpināsim sadarboties ar mūsu federālajiem partneriem un ES ieinteresētajām personām ar ES un ASV DPR saistītu jautājumu risināšanā.

Es ceru, ka šī informācija būs noderīga. Ja Jums ir kādi jautājumi vai ir vajadzīga papildu informācija, lūdzu nekavējieties ar mani sazināties.

Ar cieņu

Pete BUTTIGIEG

—

VI PIELIKUMS

U.S. Department of Justice

Criminal Division

Office of Assistant Attorney General

Washington, D.C. 20530

2023. gada 23. jūnijā

Ana Gallego Torres
Director-General for Justice and Consumers
European Commission
Rue Montoyer/Montoyerstraat 59
1049 Brussels
Belgium

Cien. ģenerāldirektore *Gallego Torres*!

Šajā vēstulē ir sniegts īss pārskats par galvenajiem izmeklēšanas instrumentiem, ko izmanto, lai krimināltiesību piemērošanas vai sabiedrības interešu (civiltiesisku un regulatīvu) ievērošanas nolūkos iegūtu no Amerikas Savienoto Valstu uzņēmumiem komercdatus un citu reģistru informāciju, tajā skaitā izklāstīti ar šīm pilnvarām saistītie piekļuves ierobežojumi⁽¹⁾. Visi šajā vēstulē aprakstītie juridiskie procesi ir nediskriminējoši, proti, tos izmanto, lai no Amerikas Savienoto Valstu uzņēmumiem, arī tādiem, kas pašsertificēs ES un ASV datu privātuma regulējuma ievērošanu, iegūtu informāciju neatkarīgi no datu subjekta valstspiederības vai dzīvesvietas. Turklāt, kā aprakstīts tālāk, uzņēmumi, pret kuriem Amerikas Savienotajās Valstīs tiek vērstis juridiskais process, to var apstrīdēt tiesā⁽²⁾.

Saistībā ar publisko iestāžu veiktu datu konfiscēšanu īpaši jānorāda uz Amerikas Savienoto Valstu Konstitūcijas Ceturto grozījumu, kurā noteikts, ka “[n]av pārkāpjamas cilvēku tiesības uz personas aizsardzību, viņu māju, dokumentu un īpašuma aizsardzību no nepamatotām kratīšanām un aresta. Kratīšanas un aresta orderi var izdot tikai tad, ja ir pamatots iemesls, ko apstiprina zvērests vai svinīgs solījums. Šādā orderī jābūt kratīšanas vietas un arestējamās personas vai mantas sīkam aprakstam.” U.S. Const. amend. IV. Kā spriedumā lietā *Berger* pret Ņujorkas štatu norādīja Amerikas Savienoto Valstu Augstākā tiesa, “[š]ā labojuma galvenais mērķis, kā atzīts ļoti daudzos šīs tiesas nolēmumos, ir aizsargāt individu privātumu un drošību pret valdības amatpersonu patvaļīgu iejaukšanos.” 388 U.S. 41, 53 (1967) (citējot spriedumu lietā *Camara v. Mun. Court of San Francisco*, 387 U.S. 523, 528 (1967)). Attiecībā uz iekšzemes kriminālizmeklēšanu Ceturtais grozījums parasti nozīmē to, ka tiesībaizsardzības darbiniekiem pirms kratīšanas ir jāsaņem tiesas izdots orderis. Sk. *Katz v. United States*, 389 U.S. 347, 357 (1967). Ordera izdošanas standarti, piemēram, pamatota iemesla un konkrētības prasības, attiecas uz fiziskas kratīšanas un aresta orderiem, kā arī uz orderiem saistībā ar glabātu elektroniskās saziņas saturu, kas

(1) Šajā pārskatā nav aprakstīti nacionālās drošības izmeklēšanas rīki, ko tiesībaizsardzības iestādes izmanto terorisma un citās nacionālās drošības izmeklēšanās, tostarp nacionālās drošības vēstules (NSL), kas ļauj iegūt konkrētu reģistru informāciju no kredītinformācijas, finanšu pārskatiem un elektroniskiem abonētu un darījumu reģistriem, 12 U.S.C. § 3414; 15 U.S.C. § 1681u; 15 U.S.C. § 1681v; 18 U.S.C. § 2709, 50 U.S.C. § 3162, un attiecībā uz elektronisku novērošanu, kratīšanas orderiem, komercdarbības dokumentu un citas informācijas vākšanu, ko veic saskaņā ar Ārējās izlūkošanas uzraudzības likumu, 50 U.S.C. § 1801 et seq.

(2) Šajā ir vēstulē aplūkotas federālās tiesībaizsardzības un regulatīvās iestādes. Štata tiesību aktu pārkāpumus izmeklē attiecīgie štata tiesībaizsardzības iestādes un iztiesā štata tiesās. Štata tiesībaizsardzības iestādes izmanto orderus un pavēstes, ko izdod saskaņā ar štata tiesību aktiem un lielākoties tādā pašā veidā, kā aprakstīts šajā dokumentā, taču pastāv iespēja, ka uz tiesas procesu štātā var attiekties štata konstitūcijā vai likumos piešķirta papildu aizsardzība, kas ir plašāka par ASV Konstitūcijā garantēto. Štata tiesību aktos paredzētajai aizsardzībai jābūt vismaz līdzvērtīgai tai, kas paredzēta ASV konstitūcijā, tajā skaitā (bet neaprobežojoties) ar Ceturto grozījumu.

izsniegti saskaņā ar tālāk minēto Glabāta saziņas satura likumu (*Stored Communications Act*). Ja prasību par orderi nepiemēro, uz valdības darbību saskaņā ar Ceturto grozījumu joprojām attiecina "saprātīguma" kritēriju. Tādējādi jau saskaņā ar Konstitūciju vien ASV valdībai nav neierobežotu vai patvaļīgu pilnvaru konfiscēt privātu informāciju⁽³⁾.

Krimināltiesību piemērošanas pilnvaras

Federālie prokurori, kas ir Tieslietu ministrijas (*DoJ*) amatpersonas, un federālie izmeklēšanas aģenti (arī Federālā izmeklēšanas biroja (*FIB*) – *DoJ* tiesībaizsardzības aģentūras – aģenti) var likt Amerikas Savienoto Valstu uzņēmumiem sagatavot dokumentus un citu reģistrētu informāciju kriminālizmeklēšanas vajadzībām, īstenojot dažādus obligātos juridiskos procesus, tajā skaitā iesniedzot zvērināto pavēstes, administratīvās pavēstes un kratīšanas orderus, kā arī iegūt citu sakaru informāciju, īstenojot federālās kriminālnoziedznieku tālruņa sarunu noklausīšanās un zvanīto numuru reģistrētāju izmantošanas pilnvaras.

Zvērināto vai tiesas pavēstes. Kriminālpavēstes izmanto, lai veicinātu mērķtiecīgas tiesībaizsardzības iestāžu izmeklēšanas. Zvērināto pavēste ir oficiāls zvērināto izdots pieprasījums (parasti to izdod pēc federālā prokurora pieprasījuma), kas palīdz zvērinātajiem veikt izmeklēšanu par konkrētu iespējamu krimināltiesību pārkāpumu. Zvērinātie ir tiesas izmeklēšanas daļa, un to sastāvu izvēlas tiesnesis vai miertiesnesis. Pavēstē var pieprasīt kādam liecināt tiesas procesā vai sagatavot vai darīt pieejamus komercdarbības dokumentus, elektroniski glabātu informāciju vai citus materiālus vienumus. Informācijai jābūt saistītai ar izmeklēšanu, un pavēste nedrīkst būt atzīstama par nesamērīgu, jo ir, piemēram, pārāk vispārīga vai patvaļīga, vai apgrūtinājoša. Pavēstes saņēmējs, pamatojoties uz šiem faktoriem, var pavēsti apstrīdēt. Sk. Fed. R. Crim. P. 17. Ierobežotos apstākļos, kad zvērinātie ir izvirzījuši lietā apsūdzību, dokumentu ieguvei var izmantot tiesas pavēstes.

Administratīvās pavēstes izmantošanas pilnvaras. Administratīvās pavēstes var izmantot krimināllietu un civillietu izmeklēšanās. Krimināltiesību piemērošanas kontekstā vairākos federālajos likumos ir atļauts izmantot administratīvās pavēstes, lai panāktu, ka tiek sagatavoti vai darīti pieejami komercdarbības dokumenti, elektroniski glabāta informācija vai citi materiāli vienumi, kas ir relevanti izmeklēšanās par krāpšanu veselības aprūpes jomā, vardarbīgu izturēšanos pret bērnu, slepenā dienesta aizsardzību, ar kontrolējamām vielām saistītām lietām un ģenerālinpektora veiktajās izmeklēšanās, kurās ir iesaistītas valdības aģentūras. Ja valdība cenšas panākt administratīvās pavēstes izpildi tiesā, tās saņēmējs tāpat kā zvērināto pavēstes gadījumā var iebilst, ka pavēste ir nesamērīga, jo ir pārāk vispārīga vai arī patvaļīga vai apgrūtinājoša.

Tiesas rīkojumi par zvanīto numuru reģistrētāju un uztveršanas un izsekošanas (*trap and trace*) ierīču izmantošanu. Saskaņā ar krimināltiesību noteikumiem par zvanīto numuru reģistrētāja un uztveršanas un izsekošanas ierīču izmantošanu, tiesībaizsardzības iestāde var saņemt tiesas rīkojumu, lai iegūtu reāllaika, nesatura zvanišanas, maršrutēšanas, adresēšanas un sakaru datus par tālruņa numuru vai e-pasta adresi, apliecinot, ka sniegtā informācija ir vajadzīga notiekošā kriminālizmeklēšanā. Sk. 18 U.S.C. §§ 3121-3127. Šādas ierīces izmantošana vai uzstādīšana pretrunā tiesību aktiem ir federāls noziedzīgs nodarījums.

Elektroniskās saziņas privātuma likums (*ECPA*). Valdības piekļuvi abonētu informācijai, datplūsmas datiem un interneta pakalpojumu sniedzēju (jeb *IPS*), tālruņu pakalpojumu uzņēmumu un citu pakalpojumu sniedzēju, kuri ir trešās personas, glabātajam saziņas saturam reglamentē papildu noteikumi, kas ir paredzēti *ECPA* – dēvētā arī par Glabāta saziņas satura likumu (*Stored Communications Act* – *SCA*), 18 U.S.C. §§ 2701-2712, II sadaļā. *SCA* ir noteikta likumisko privātuma tiesību aizsardzības sistēma, kas ierobežo tiesībaizsardzības iestāžu piekļuvi datiem, kas nav tie dati, kuri *IPS* klientiem un abonentiem jānorāda saskaņā ar konstitucionālajām tiesībām. *SCA* ir paredzēts pieaugošs privātuma aizsardzības līmenis, kas ir atkarīgs no tā, cik lielā mērā informācijas vākšana aizskar personas privātumu. Lai iegūtu abonētu reģistrācijas informāciju, interneta protokola (*IP*) adreses un saistītos laika zīmogus un norēķinu informāciju, krimināltiesību

⁽³⁾ Attiecībā uz iepriekš aplūkoto Ceturtā grozījuma principiem par privātuma un drošības interešu aizsardzību ASV tiesas regulāri piemēro šos principus jauniem tiesībaizsardzības izmeklēšanas rīku veidiem, kas rodas kopā ar tehnoloģiju attīstību. Piemēram, 2018. gadā Augstākā tiesa nolēma, ka valdības veiktā vēsturiskās mobilo sakaru staciju atrašanās vietu informācijas iegūšana no kāda mobilo sakaru uzņēmuma tiesībaizsardzības izmeklēšanā ilgākā laikposmā ir "kratīšana", kurai piemērojama Ceturtā grozījuma ordera prasība. *Carpenter / United States*, 138 S. Ct. 2206 (2018).

piemērošanas iestādēm ir vajadzīga pavēste. Attiecībā uz vairumu pārējās glabātās nesatura informācijas, piemēram, e-vēstuļu galvenēm bez tēmas rindīņas, tiesībsardzības iestādēm ir jāizklāsta tiesnesim konkrēti fakti, kas parāda, ka prasītā informācija ir saistīta ar notiekošo kriminālizmeklēšanu un tajā būtiski nepieciešama. Lai iegūtu glabātās elektroniskās saziņas saturu, krimināltiesību piemērošanas iestādes parasti ir jāsaņem no tiesneša attiecīgs orderis, pamatojoties uz pamatotu iemeslu uzskatīt, ka konkrētajā kontā ir pierādījumi par noziedzīgu nodarījumu. SCA ir paredzēta arī civiltiesiskā atbildība un kriminālsodi (*).

Tiesu rīkojumi par novērošanu saskaņā ar Federālo Likumu par tālruņa sarunu noklausīšanos. Papildus iepriekš minētajam un atbilstīgi federālajiem tiesību aktiem par tālruņa sarunu noklausīšanos tiesībsardzības iestādes ar kriminālizmeklēšanu saistītos nolūkos var reāllaikā pārtvert tālruņa, mutisko vai elektronisko saziņu. Sk. 18 U.S.C. §§ 2510-2523. Šīs pilnvaras var izmantot vienīgi saskaņā ar tiesas rīkojumu, kurā tiesnesis citu starpā konstatē, ka pastāv pamatots iemesls uzskatīt, ka sarunu noklausīšanās vai elektroniskās saziņas pārtveršana nodrošinās federāla noziedzīga nodarījuma pierādījumus vai informāciju par tādas personas atrašanās vietu, kura izvairās no kriminālvajāšanas. Attiecīgajā likumā ir paredzēta civiltiesiskā atbildība un kriminālsodi par sarunu noklausīšanās noteikumu pārkāpumiem.

Search Warrant-Fed. R. Crim. P. Rule 41: Tiesībsardzības iestādes Amerikas Savienotajās Valstīs var fiziski pārmeklēt telpas, ja ir saņēmušas attiecīgu tiesneša atļauju. Tiesībsardzības iestādēm, norādot pamatotu iemeslu, ir jāpierāda tiesnesim, ka noziedzīgs nodarījums izdarīts vai varētu tik izdarīts un ka ar noziedzīgu nodarījumu saistītie vienumi, iespējams, ir atrodami orderī precizētajā vietā. Šīs pilnvaras nereti izmanto, kad policijai telpas jāpārmeklē fiziski, jo pastāv risks, ka pierādījumus varētu iznīcināt, ja pavēsti vai citu informācijas sniegšanas rīkojumu adresēs uzņēmumam. Persona, kas pakļauta kratīšanai vai kuras īpašums ir pakļauts kratīšanai, var pieprasīt neatklāt pierādījumus, kas iegūti nelikumīgas kratīšanas rezultātā vai izriet no šādas kratīšanas, ja šie pierādījumi tiek iesniegti pret šo personu kriminālprocesā. Sk. *Mapp/Ohio*, 367 U.S. 643 (1961). Ja datu turētājam saskaņā ar orderi tiek pieprasīts izpaust datus, personai, kurai tas pieprasīts, var apstrīdēt prasību izpaust datus kā pārmērīgi apgrūtināšanu. Sk. *In re Application of United States*, 610 F.2d 1148, 1157 (3d Cir. 1979) (kurā tika uzskatīts, ka "pienācīgā procesā nepieciešama uzklaušanās jautājumā par apgrūtinājumu, pirms likt tālruņa sakaru uzņēmumu sniegt" palīdzību saistībā ar kratīšanas orderi); *In re Application of United States*, 616 F.2d 1122 (9th Cir. 1980) (pamatojoties uz tiesas uzraudzības pilnvarām, izdarīts tāds pats secinājums).

DoJ pamatnostādnes un politika. Papildus aprakstītajiem konstitucionālajiem, likumiskajiem un noteikumos pamatotajiem ierobežojumiem, kas valdībai jāievēro saistībā ar piekļuvi datiem, ģenerālprokurors ir izdevis pamatnostādnes, kurās ir paredzēti papildu ierobežojumi attiecībā uz tiesībsardzības iestāžu piekļuvi datiem un noteikti arī privātuma un pilsonisko brīvību aizsardzības pasākumi. Piemēram, ģenerālprokurora pamatnostādnes par FIB iekšzemes operācijām (2008. gada septembris) (tālāk – ĢP FIB pamatnostādnes), kas pieejamas <http://www.justice.gov/archive/opa/docs/guidelines.pdf>, ir ierobežota izmeklēšanas līdzekļu izmantošana ar federālu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu saistītas informācijas meklēšanai. Pamatnostādnes ir noteiktas, ka FIB jāizmanto iespējami maz invazīvu izmeklēšanas metožu, ņemot vērā to ietekmi uz privātumu un pilsoniskajām brīvībām un kaitējumu, ko tās var nodarīt reputācijai. Pamatnostādnes arī norādīts, ka "ir pašsaprotami, ka FIB veic izmeklēšanas un citas darbības likumīgā un samērīgā veidā, ievērojot brīvību un privātumu un nepieļaujot nevajadzīgu iejaukšanos likumpaklausīgu cilvēku dzīvē." ĢP FIB pamatnostādnes, 5. punkts. FIB ir istenojusi minētās pamatnostādnes, sagatavojot FIB iekšzemes izmeklēšanas un operāciju rokasgrāmatu (DIOG), kas pieejama <https://vault.fbi.gov/FBI%20Domestic%20Investigations%20and%20Operations%20Guide%20%28DIOG%29>, – tā ir visaptveroša rokasgrāmata, kurā ietverti sīki izstrādāti ierobežojumi izmeklēšanas rīku izmantošanai un norādījumi, kā nodrošināt, lai ikvienā izmeklēšanā tiktu aizsargātas pilsoniskās brīvības un privātums. Papildu noteikumi un politika, no kā izriet federālo prokuroru izmeklēšanas darbību ierobežojumi, ir izklāstīti tieslietu rokasgrāmatā, kas arī pieejama tiešsaistē <https://www.justice.gov/jm/justicemanual>.

Civiltiesiskās un regulatīvās pilnvaras (sabiedrības intereses).

(* Turklāt SCA 2705. panta b) punkts atļauj valdībai, pamatojoties uz pierādītu vajadzību aizsargāt no datu izpaušanas, saņemt tiesas rīkojumu, kas aizliedz sakaru pakalpojumu sniedzējam brīvprātīgi paziņot tā pakalpojumu lietotājiem par SCA paredzētā tiesvedības procesa uzsākšanu. 2017. gada oktobrī ģenerālprokurora vietnieks *Rod Rosenstein* izdeva memorandu DoJ advokātiem un pārstāvjiem, kurā izklāstīja norādījumus, kā nodrošināt, ka šādu aizsardzības rīkojumu pieteikumi ir pielāgoti konkrētiem izmeklēšanas faktiem un apsvērumiem, un noteica, ka parasti paziņošanas atlikšanas maksimālais termiņš, ko iespējams pieprasīt, ir viens gads. 2022. gada maijā ģenerālprokurora vietniece *Lisa Monaco* izdeva papildu norādījumus par šo tematu, kurās cita starpā tika noteiktas iekšējās DoJ apstiprināšanas prasības attiecībā uz pieteikumiem pagarināt aizsardzības rīkojuma termiņu pēc sākotnējā viena gada perioda un prasīts izbeigt aizsardzības rīkojumu darbību izmeklēšanas noslēgumā.

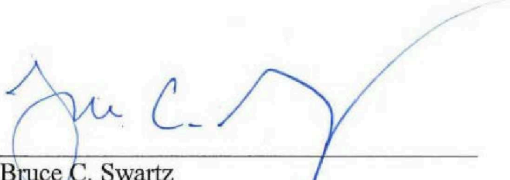
Pastāv arī būtiski ierobežojumi attiecībā uz piekļuvi Amerikas Savienoto Valstu uzņēmumu glabātajiem datiem civiltiesisku vai regulatīvu (t. i., ar "sabiedrības interesēm" saistītu) apsvērumu dēļ. Aģentūras, kam ir civiltiesiski un regulatīvi pienākumi, var izdot uzņēmumiem pavēstes, kurās pieprasa komercdarbības dokumentus, elektroniski glabātu informāciju vai citus materiālus vienumus. Šo aģentūru pilnvaras izmantot administratīvās vai civiltiesiskās pavēstes ierobežo ne tikai to izveides likumi, bet arī pavēstu izskatīšana neatkarīgā tiesā pirms to iespējamās izpildes tiesas ceļā. Sk., piemēram, *Fed. R. Civ. P.* 45. Aģentūras var mēģināt piekļūt vienīgi datiem par tādām lietām, kas saistītas ar to regulatīvo pilnvaru darbības jomu. Turklāt administratīvās pavēstes saņēmējs var apstrīdēt šīs pavēstes izpildi tiesā, iesniedzot pierādījumus par to, ka aģentūra nav rīkojusies atbilstīgi iepriekš aprakstītajam samērīguma pamatprincipam.

Uzņēmumi, ņemot vērā savas nozares specifiku un to rīcībā esošo datu veidus, var apstrīdēt no administratīvajām aģentūrām saņemtos datu pieprasījumus, arī atsaucoties uz citiem juridiskajiem pamatiem. Piemēram, finanšu iestādes var apstrīdēt administratīvās pavēstes, kurās prasīts sniegt konkrētu informācijas veidu, norādot, ka tās ir pretrunā Banku slepenības likumam (*Bank Secrecy Act*) un tā īstenošanas noteikumiem. 31 U.S.C. § 5318; 31 C.F.R. *Chapter X*. Citi uzņēmumi var izmantot Likumu par godīgu kredītinformāciju, 15 U.S.C. § 1681b, vai vairākus citus nozaru likumus. Aģentūras pavēstes pilnvaru ļaunprātīga izmantošana var būt par iemeslu aģentūras atbildībai vai aģentūras amatpersonu personiskajai atbildībai. Sk., piemēram, Likumu par tiesībām uz finanšu datu aizsardzību (*Right to Financial Privacy Act*), 12 U.S.C. §§ 3401-3423. Tādējādi Amerikas Savienoto Valstu tiesas nodrošina aizsardzību pret nepamatotiem regulatīviem pieprasījumiem un neatkarīgi pārtrauga federālo aģentūru rīcību.

Visbeidzot, visas administratīvo iestāžu likumiskās pilnvaras pēc administratīvas kratīšanas fiziski konfiscēt Amerikas Savienoto Valstu uzņēmuma informāciju ir jāīsteno, ievērojot prasības saskaņā ar Konstitūcijas Ceturto grozījumu. Sk. *See | City of Seattle*, 387 U.S. 541(1967).

Secinājums

Visām Amerikas Savienotajās Valstīs īstenotajām tiesībaizsardzības un regulatīvajām darbībām ir jāatbilst piemērojamiem tiesību aktiem, tajā skaitā ASV Konstitūcijai, normatīvajiem aktiem un noteikumiem. Šīs darbības arī jāveic saskaņā ar piemērojamo politiku, arī jebkādam ģenerālprokurora pamatnostādnēm, kas reglamentē federālās tiesībaizsardzības darbības. Iepriekš aprakstītais tiesiskais regulējums ierobežo ASV tiesībaizsardzības un regulatīvo aģentūru spēju iegūt informāciju no Amerikas Savienoto Valstu uzņēmumiem – neatkarīgi no tā, vai dati attiecas uz ASV personām vai ārvalstu pilsoņiem –, kā arī sniedz iespēju izskatīt tiesā visus datu pieprasījumus, ko valdība iesniegusi atbilstīgi šīm pilnvarām.

Bruce C. Swartz
Deputy Assistant Attorney General and
Counselor for International Affairs

VII PIELIKUMS

OFFICE OF THE DIRECTOR OF NATIONAL INTELLIGENCE OFFICE OF GENERAL COUNSEL

WASHINGTON, DC 20511

2022. gada 9. decembrī

Leslie B. Kiernan,
galvenā juriskonsulte
U.S. Department of
Commerce 1401 Constitution
Ave., NW Washington, DC 20230

Cien. *Leslie B. Kiernan!*

2022. gada 7. oktobrī prezidents Baidens parakstīja Izpildrīkojumu Nr. 14086 "Drošības pasākumu uzlabošana Amerikas Savienoto Valstu sakaru izlūkošanas darbībās", kas pastiprina stingro privātuma un pilsonisko brīvību garantiju kopumu, kas attiecas uz ASV sakaru izlūkošanas darbībām. Šīs garantijas ir šādas: prasīt, lai sakaru izlūkošanas darbības atbilstu noteiktiem likumīgiem mērķiem; nepārprotami aizliegt šādas darbības konkrētu aizliegtu mērķu sasniegšanai; ieviest jaunas procedūras, ar kurām nodrošināt, ka sakaru izlūkošanas darbības veicina šo likumīgo mērķu sasniegšanu un neveicina aizliegtu mērķu sasniegšanu; prasīt, lai sakaru izlūkošanas darbības tiktu veiktas tikai pēc tam, kad, pamatojoties uz visu attiecīgo faktoru pamatotu novērtējumu, ir konstatēts, ka šīs darbības ir nepieciešamas, lai veicinātu apstiprinātas izlūkošanas prioritātes īstenošanu, un tikai tādā apjomā un veidā, kas ir samērīgs ar apstiprināto izlūkošanas prioritāti, kuras īstenošanai tās ir atļautas; un uzdot izlūkošanas struktūrām atjaunināt savu politiku un procedūras, lai atspoguļotu izpildrīkojumā noteiktās sakaru izlūkošanas garantijas. Svarīgākais ir tas, ka ar izpildrīkojumu tiek ieviests arī neatkarīgs un saistošs mehānisms, kas ļauj fiziskām personām no "kvalificētām valstīm", kuras atzītas saskaņā ar izpildrīkojumu, vērsties tiesā, ja tās uzskata, ka pret tām ir veiktas nelikumīgas ASV sakaru izlūkošanas darbības – arī darbības, kas pārkāpj izpildrīkojumā noteikto aizsardzību.

Prezidenta Baidena izdotais Izpildrīkojums Nr. 14086 ir kulminācija vairāk nekā gadu ilgušām detalizētām sarunām starp Eiropas Komisijas (EK) un Amerikas Savienoto Valstu pārstāvjiem, un tajā noteikti pasākumi, ko Amerikas Savienotās Valstis veiks, lai īstenotu savas saistības saskaņā ar ES un ASV datu privātuma regulējumu. Kā noprotu, atbilstīgi sadarbības principam, kura rezultātā regulējums izstrādāts, no EK esat saņēmusi divus jautājumu kopumus par to, kā izlūkošanas struktūras īsteno izpildrīkojumu. Es labprāt atbildēšu uz šiem jautājumiem šajā vēstulē.

1978. gada Ārējās izlūkošanas uzraudzības likuma 702. pants (FISA 702. pants)

Pirmais jautājumu kopums attiecas uz FISA 702. pantu, kas ļauj ar elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēju palīdzību, kura ir sniedzama obligāti, iegūt ārējās izlūkošanas informāciju, novērojot personas, kuras nav ASV personas un par kurām ir pamats uzskatīt, ka tās atrodas ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm. Konkrētāk, jautājumi attiecas uz šī noteikuma un Izpildrīkojumu Nr. 14086 mijiedarbību, kā arī uz citām garantijām, kas piemērojamas darbībām, kuras veic saskaņā ar FISA 702. pantu.

Pirmkārt, varam apstiprināt, ka izlūkošanas struktūras piemēros Izpildrīkojumā Nr. 14086 noteiktās garantijas darbībām, ko veic saskaņā ar FISA 702. pantu.

Turklāt uz *FISA* 702. panta izmantošanu, ko veic valdība, attiecas arī daudzas citas garantijas. Piemēram, visi *FISA* 702. pantā noteiktie apliecinājumi ir jāparaksta gan ģenerālprokuroram, gan nacionālās izlūkošanas direktoram (*DNI*), un valdībai visi šādi apliecinājumi ir jāiesniedz apstiprināšanai Ārējās izlūkošanas uzraudzības tiesā (*FISC*), kuras sastāvā ir neatkarīgi tiesneši ar mūža pilnvarām, kuru pilnvaru termiņš šajā tiesā ir septiņi gadi. Apliecinājumos ir noteiktas tās ārējās izlūkošanas informācijas kategorijas, kas ir jāvēl un kam jāatbild likumā noteiktajai ārējās izlūkošanas informācijas definīcijai, mērķtiecīgi vērstoties pret personām, kuras nav *ASV* personas un par kurām ir pamats uzskatīt, ka tās atrodas ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm. Apliecinājumos ir iekļauta informācija par starptautisko terorismu un citiem jautājumiem, piemēram, par informācijas iegūšanu attiecībā uz masu iznīcināšanas ieročiem. Katrs ikgadējais apliecinājums ir jāiesniedz *FISC* apstiprināšanai apliecinājuma pieteikuma dokumentu paketē, kurā ir iekļauti ģenerālprokurora un *DNI* apliecinājumi, dažu izlūkošanas aģentūru vadītāju ar zvērestu apliecinātas liecības, kā arī aprakstītas valdībai saistošas mērķorientēšanas procedūras, minimizācijas procedūras un vaicājumu procedūras. Mērķorientēšanas procedūras cita starpā paredz, ka izlūkošanas struktūras, pamatojoties uz visu apstākļu kopumu, pamatoti novērtē, ka mērķorientēšanas rezultātā, visticamāk, tiks iegūta *PISA* 702. pantā minētajā apliecinājumā norādītā ārējās izlūkošanas informācija.

Turklāt, vācot informāciju saskaņā ar *FISA* 702. pantu, izlūkošanas struktūrām: jāsniedz rakstisks paskaidrojums par to, uz kāda pamata mērķorientēšanas laikā ir novērtēts, ka mērķa rīcībā varētu būt *PISA* 702. pantā minētā apliecinājumā norādītā ārējās izlūkošanas informācija vai ka tas varētu saņemt, vai, iespējams, nodot šādu informāciju; jāapstiprina, ka joprojām tiek ievērots *PISA* 702. pantā noteiktais mērķorientēšanas standarts; kā arī jāpārtrauc vākšana, ja standarts vairs netiek ievērots. Sk. *ASV* valdības iesniegto dokumentu Ārējās izlūkošanas uzraudzības tiesai "2015. gada kopsavilkums par nozīmīgām 702. panta prasībām", 2.–3. lpp. (2015. gada 15. jūlijs).

Prasība izlūkošanas struktūrām rakstiski reģistrēt un regulāri apstiprināt savu novērtējuma, ka *FISA* 702. panta mērķi atbilst piemērojamajiem mērķorientēšanas standartiem, pamatotību atvieglo *FISC* veikto izlūkošanas struktūru mērķorientēšanas darbību uzraudzību. Katru reģistrēto mērķorientēšanas novērtējumu un pamatojumu reizi divos mēnešos pārskata Tieslietu ministrijas (*DoJ*) izlūkošanas pārraudzības juristi, kas šo pārraudzības funkciju veic neatkarīgi no ārējās izlūkošanas operācijām. Saskaņā ar jau izsenis pieņemtu *FISC* noteikumu, kas paredz, ka par jebkādiem piemērojamo procedūru pārkāpumiem jāziņo *FISC*, atbildīga ir tā *DoJ* nodaļa, kas veic šo funkciju. Šī ziņošana, kā arī regulāras *FISC* un šīs *DoJ* nodaļas sanāksmes par *FISA* 702. pantā noteikto mērķorientēšanas darbību pārraudzību ļauj *FISC* nodrošināt atbilstību *FISA* 702. pantā noteiktajai mērķorientēšanai un citām procedūrām un arī citos veidos nodrošināt, ka valdības darbības ir likumīgas. Proti, *FISC* to var panākt vairākos veidos – arī izdodot saistošus lēmumus par koriģējošiem pasākumiem, lai izbeigtu valdības pilnvaras vākt datus pret konkrētu mērķi vai lai grozītu vai aizkavētu datu vākšanu saskaņā ar *FISA* 702. pantu. *FISC* var arī pieprasīt, lai valdība sniedz papildu ziņojumus vai informāciju par atbilstību mērķorientēšanas un citām procedūrām, vai pieprasīt izmaiņas šajās procedūrās.

Sakaru izlūkdatu lielapjoma vākšana

Otrais jautājumu kopums attiecas uz sakaru izlūkdatu lielapjoma vākšanu, kas Izpildrikojumā Nr. 14086 ir definēta kā "atļauta liela daudzuma sakaru izlūkdatu vākšana, kas tehnisku vai operatīvu apsvērumu dēļ tiek iegūta, neizmantojot diskriminantus (piemēram, neizmantojot īpašus identifikatorus vai atlases nosacījumus)."

Attiecībā uz šiem jautājumiem vispirms jāatzīmē, ka ne *FISA*, ne nacionālās drošības vēstules neatļauj lielapjoma datu vākšanu. Attiecībā uz *FISA*:

- *FISA* I un III daļā, kurā ir atļauta attiecīgi elektroniska novērošana un fiziska pārmeklēšana, ir noteikts, ka ir vajadzīgs tiesas rīkojums (ar retiem izņēmumiem, piemēram, ārkārtas apstākļos) un vienmēr prasīts pamatots iemesls uzskatīt, ka mērķis ir sveša vara vai svešas varas aģents. Sk. 50 U.S.C. §§ 1805, 1824.
- Ar 2015. gada *USA FREEDOM Act* tika grozīta *FISA* IV sadaļa, kas atļauj izmantot zvanīto numuru reģistrētājus un uztveršanas un izsekošanas ierīces saskaņā ar tiesas rīkojumu (izņemot ārkārtas apstākļus), lai pieprasītu valdībai pamatot pieprasījumus ar "īpašu atlases noteikumu". Sk. 50 U.S.C. § 1842(c)(3).

- *FISA V* sadaļa, kas ļauj Federālajam izmeklēšanas birojam (FIB) iegūt noteiktu veidu komercdarbības dokumentus, paredz, ka nepieciešams tiesas rīkojums, pamatojoties uz pieteikumu, kurā norādīts, ka “pastāv konkrēti un skaidri formulēti fakti, kas dod pamatu uzskatīt, ka persona, uz kuru ieraksti attiecas, ir sveša vara vai svešas varas aģents.” Sk. 50 U.S.C. § 1862(b)(2)(B) ⁽¹⁾.
- Ar *FISA* 702. pantu ir atļauts “izsekot personas, attiecībā uz kurām ir pamats uzskatīt, ka tās atrodas ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm, lai iegūtu ārējās izlūkošanas informāciju.” Sk. 50 U.S.C. § 1881a(a). Tādējādi, kā norādījusi Privātuma un pilsonisko brīvību pārraudzības padome, valdības veikta datu vākšana saskaņā ar *FISA* 702. pantu “ietver vienīgi tādu atsevišķu fizisku personu mērķtiecīgu novērošanu un ar šīm personām saistīta saziņas satura iegūšanu, saistībā ar kurām valdībai ir pamats sagaidīt, ka tā iegūs noteikta veida ārējās izlūkošanas datus”, proti, “programma neparedz saziņas satura vākšanu ar lielpjoma metodēm”. Privātuma un pilsonisko brīvību pārraudzības padome, ziņojums “*Report on the Surveillance Program Operated Pursuant to Section 702 of the Foreign Intelligence Surveillance Act*”, 103. punkts (2014. gada 2. jūlijs) ⁽²⁾.

Attiecībā uz nacionālās drošības vēstulēm 2015. gada *USA FREEDOM Act* šādu vēstuļu izmantošanai ir noteikta “īpaša atlases noteikuma” prasība. Sk. 12 U.S.C. § 3414(a)(2); 15 U.S.C. § 1681u; 15 U.S.C. § 1681v(a); 18 U.S.C. § 2709(b).

Turklāt Izpildrīkojumā Nr. 14086 noteikts, ka “[p]rioritāte jāpiešķir mērķorientētai vākšanai” un ka gadījumos, kad izlūkošanas struktūras veic lielpjoma datu vākšanu, “lielpjoma sakaru izlūkdatu vākšana ir atļauta, tikai pamatojoties uz konstatējumu (..) ka informāciju, kas nepieciešama, lai veicinātu apstiprinātās izlūkošanas prioritātes īstenošanu, nevar pamatot iegūt ar mērķorientētu vākšanu.” Sk. Izpildrīkojumu Nr. 14086, § 2(c)(ii)(A).

Turklāt, ja izmeklēšanas struktūras konstatē, ka lielpjoma datu vākšana atbilst šiem standartiem, Izpildrīkojums Nr. 14086 paredz papildu garantijas. Konkrētāk, izpildrīkojumā noteikts, ka, veicot lielpjoma datu vākšanu, izmeklēšanas struktūrām “jāpiemēro saprātīgas metodes un tehniskie pasākumi, lai vāktu tikai tādus datus, kas nepieciešami apstiprinātās izlūkošanas prioritātes īstenošanai, vienlaikus samazinot nebūtiskas informācijas vākšanu.” Sk. turpat. Rīkojumā ir arī noteikts, ka “sakaru izlūkošanas darbības”, kas ietver vaicājumu veikšanu ar lielpjoma datu vākšanas metodēm iegūtiem sakaru izlūkdatiem, “veic tikai pēc tam, kad, pamatojoties uz visu attiecīgo faktoru pamatotu novērtējumu, ir konstatēts, ka šīs darbības ir nepieciešamas apstiprinātās izlūkošanas prioritātes īstenošanai.” Sk. turpat § 2(a)(ii)(A). Ar rīkojumu šis princips ir īstenots plašāk – tajā noteikts, ka izmeklēšanas struktūras drīkst veikt vaicājumus tikai saistībā ar neminimizētiem sakaru izlūkdatiem, kas ar lielpjoma vākšanas metodēm iegūti, lai sasniegtu sešus pieļaujamus mērķus, un ka šādi vaicājumi jāveic saskaņā ar politiku un procedūrām, kurās “pienācīgi ņemta vērā [vaicājumu] ietekme uz visu personu privātumu un pilsoniskajām brīvībām neatkarīgi no to valstspiederības vai dzīvesvietas.” Sk. turpat § 2(c)(iii)(D). Visbeidzot, rīkojumā ir paredzēta savākto datu apstrāde, drošība un piekļuves kontrole. Sk. turpat § 2(c)(iii)(A) and § 2(c)(iii)(B).

* * * * *

Mēs ceram, ka šie precizējumi būs noderīgi. Lūdzam nevilcināties un sazināties ar mums, ja jums ir vēl kādi jautājumi par to, kā ASV Iekšlietu ministrija plāno īstenot Izpildrīkojumu Nr. 14086.

⁽¹⁾ No 2001. līdz 2020. gadam *FISA V* sadaļa ļāva FIB lūgt *FISC* atļauju iegūt “materiālus vienumus”, kas ir būtiski noteiktām atļautām izmeklēšanām. Sk. *USA PATRIOT Act*, Pub. L. No. 107-56, 115 Stat. 272, § 215 (2001). Šis formulējums, kas ir zaudējis spēku un tādējādi vairs nav likums, nodrošināja pilnvaras, saskaņā ar kurām valdība savulaik lielā apjomā vāca telefonijas metadatus. Tomēr vēl pirms šā noteikuma darbības beigām ar *USA FREEDOM Act*, tas tika grozīts, lai pieprasītu valdībai pamatot pieteikumu *FISC* ar “īpaša atlases noteikumu”. Sk. *USA FREEDOM Act*, Pub. L. No. 114-23, 129 Stat. 268, § I 03 (2015).

⁽²⁾ Saskaņā ar 703. un 704. pantu, kas pilnvaro izlūkošanas struktūras vērsties pret ASV personām, kuras atrodas ārvalstīs, ir nepieciešams tiesas rīkojums (izņemot ārkārtas apstākļos), un vienmēr tiek prasīts pamatots iemesls uzskatīt, ka izlūkošanas subjekts ir sveša vara vai svešas varas aģents, vai svešas varas struktūras amatpersona vai darbinieks. Sk. 50 U.S.C. §§ 1881b, 1881c.

Sincerely,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'C. FONZONE', is written over a horizontal dashed line. The signature is followed by a vertical line on the right side.

Galvenais juriskonsults
Christopher C. FONZONE

VIII PIELIKUMS

Saīsinājumu saraksts

Šajā lēmumā ir lietoti šādi saīsinājumi.

AAA	Amerikas Šķīrējtiesu asociācija (<i>American Arbitration Association</i>)
ĢP noteikumi	Ģenerālprokurora vispārīgie noteikumi par Datu aizsardzības pārskatīšanas tiesu
AGG DOM	Ģenerālprokurora vadlīnijas FIB iekšzemes operācijām (<i>Attorney General Guidelines for Domestic FBI Operations</i>)
APA	Administratīvā procesa likums (<i>Administrative Procedure Act</i>)
CIP	Centrālā izlūkošanas pārvalde
CNSS	Nacionālās drošības sistēmu komiteja (<i>Committee on National Security Systems</i>)
Tiesa	Eiropas Savienības Tiesa
Lēmums	Komisijas Īstenošanas lēmums, kas pieņemts, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679, par personas datu pietiekamu aizsardzības līmeni ES un ASV datu privātuma regulējuma ietvaros
DHS	Iekšzemes drošības ministrija (<i>Department of Homeland Security</i>)
DNI	nacionālās izlūkošanas direktors (<i>Director of National Intelligence</i>)
DoC	ASV Tirdzniecības ministrija (<i>U.S. Department of Commerce</i>)
DoJ	ASV Tieslietu ministrija (<i>U.S. Department of Justice</i>)
DoT	ASV Satiksmes ministrija
DAI	datu aizsardzības iestāde
DPR saraksts	datu privātuma regulējuma saraksts
DPRC	Datu aizsardzības pārskatīšanas tiesa (<i>Data Protection Review Court</i>)
EOCA	Likums par vienlīdzīgām kreditēšanas iespējām (<i>Equal Credit Opportunity Act</i>)
ECPA	Elektroniskās saziņas privātuma likums (<i>Electronic Communications Privacy Act</i>)
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
IR Nr. 12333	Izpildrikojums Nr. 12333 "Amerikas Savienoto Valstu izlūkošanas darbības" (<i>Executive Order 12333 'United States Intelligence Activities'</i>)
IR Nr. 14086, IR	Izpildrikojums Nr. 14086 "Drošības pasākumu uzlabošana ASV sakaru izlūkošanas darbībām" (<i>Executive Order 14086 'Enhancing Safeguards for US Signals Intelligence Activities'</i>)
ES un ASV DPR jeb DPR	ES un ASV datu privātuma regulējums
ES un ASV DPR kolēģija	ES un ASV datu privātuma regulējuma kolēģija
FIB	Federālais izmeklēšanas birojs
FCRA	Likums par godīgu kredītinformāciju (<i>Fair Credit Reporting Act</i>)
FISA	Ārējās izlūkošanas uzraudzības likums (<i>Foreign Intelligence Surveillance Act</i>)
FISC	Ārējās izlūkošanas uzraudzības tiesa (<i>Foreign Intelligence Surveillance Court</i>)
FISCR	Ārējās izlūkošanas uzraudzības pārskatīšanas tiesa (<i>Foreign Intelligence Surveillance Court of Review</i>)
FOIA	Informācijas brīvības likums (<i>Freedom of Information Act</i>)
FRA	Federālais reģistru likums (<i>Federal Records Act</i>)

FTC	ASV Federālā tirdzniecības komisija (<i>U.S. Federal Trade Commission</i>)
HIPAA	Likums par veselības apdrošināšanas datu pārnesamību un pārskatatbildību (<i>Health Insurance Portability and Accountability Act</i>)
ICDR	Starptautiskais strīdu izšķiršanas centrs (<i>International Centre for Dispute Resolution</i>)
IOB	Izlūkošanas pārraudzības padome (<i>Intelligence Oversight Board</i>)
NIST	Nacionālais standartu un tehnoloģiju institūts (<i>National Institute of Standards and Technology</i>)
NSA	Nacionālā drošības aģentūra (<i>National Security Agency</i>)
NSL	nacionālās drošības vēstule(-es) (<i>National Security Letter(s)</i>)
ODNI	nacionālās izlūkošanas direktora birojs (<i>Office of the Director of National Intelligence</i>)
ODNI CLPO, CLPO	nacionālās izlūkošanas direktora biroja pilsonisko brīvību aizsardzības amatpersona (<i>Civil Liberties Protection Officer of the Director of National Intelligence</i>)
OMB	Pārvaldības un budžeta birojs (<i>Office of Management and Budget</i>)
OPCL	Tieslietu ministrijas Privātuma un pilsonisko brīvību birojs (<i>Office of Privacy and Civil Liberties of the Department of Justice</i>)
PCLOB	Privātuma un pilsonisko brīvību pārraudzības padome (<i>Privacy and Civil Liberties Oversight Board</i>)
PIAB	Prezidenta Izlūkošanas konsultatīvā padome (<i>President's Intelligence Advisory Board</i>)
PPD 28	Prezidenta politikas direktīva 28 (<i>Presidential Policy Directive 28</i>)
Regula (ES) 2016/679	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK
SAOP	aģentūras vecākā amatpersona privātuma jautājumos (<i>Senior Agency Official for Privacy</i>)
DPR principi	ES un ASV datu privātuma regulējuma principi
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
Savienība	Eiropas Savienība

ISSN 1977-0715 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5112 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs
L-2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV